Maatschappy van Nederl. Letterkunde.

Beredeneerd Plan tot het vervaerdigen van een *Algemeen, omschryvend Woordenboek der Nederlandsche Tale*, door de *Maetschappy der Nederlandsche Letterkunde* te Leyden, aen alle de Leden der Maatsch. voorgedragen (1773). — Byvoegsels en Aenmerkingen daarop. (1773). — Ontwerp van dez. Maatsch., tot het vervaardigen van een *Alg., omschr. Woordenb. der Nederl. Tale* (verkort uit het Bered. Plan, 1774). — Taalkundige Vragen, voorgesteld aan de Leden van de Maatsch. den 11 van Hooimaand 1775, met drie Bylagen daarop. — Alphabetische Woordenlijst, (als proeve van 't grootere werk) A—H, met voorafgaande Geleidebrief en Naamlijst der Aucteuren. — Ontwerp tot het opstellen en bewerken van een *Nederduitsch omschr. Woordenb.* (omstreeks 1791). fol.

Zie dezelfde stukken nog eens, boven bij de HSten, bl. 60.

BEREDENEERD PLAN

TOT HET VERVAERDIGEN VAN EEN

ALGEMEEN, OMSCHRYVEND

WOORDENBOEK

DER NEDERLANDSCHE TALE,

DOOR

DE MAETSCHAPPY

DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE TE LEYDEN.

Aen alle de Leden der Maetſchappye voorgedragen door de Maendelijkſche Vergadering.

Het Voorſtel van den Heer AHAZUERUS VAN DEN BERG, om een Woordenboek der Nederlandſche Tale te vervaerdigen, met zynen Brief van den 30ſten van Oegſtmaend 1769, aen onze Maetſchappy medegedeeld, en gedrukt achter de Handelingen der Jaerlijkſche Vergadering van het Jaer 1770. bl 22 en 23, heeft aenleiding gegeven tot het maken van een Ontwerp van een Nederduitsch Woordenboek, waer toe de Heer PIETER VAN DEN BOSCH benoemd is, welke het zelve, in de Maendelijkſche Vergadering van Hoomaend 1771, heeft ingeleverd.

De Maendelijkſche Vergadering heeft dit Ontwerp van den Heer VAN DEN BOSCH, benevens het gemelde Voorſtel van den Heer VAN DEN BERG, ter overweging gezonden aen de Leydſche Leden, en aen eenige daer toe gekommitteerde Leden buiten Leyden, by welke gelegenheid de Heeren VALCKENAER, VAN LELYVELD, HINLOPEN, VAN DEN BERG, KLUIT en KREET hunne aenmerkingen en bedenkingen opgegeven hebben, en daerdoor de Maendelijkſche Vergadering in ſtaet geſteld om dit beredeneerd Plan opteſtellen, en ter overweging voortedragen aen alle de Leden der Maetſchappye, om in den Brief van beſchryving voor de naestkomende Jaerlijkſche Vergadering, tot de raedplegingen en het maken der noodige beſluiten op dit ſtuk, beſchreven te worden.

De nuttigheid en noodzakelijkheid van een algemeen, omſchryvend Nederduitsch Woordenboek, in alle zyne omſtandigheden en betrekkingen, opzettelijk te betoogen, achten wy voor de Leden onzer Maetſchappye niet noodig, dewijl, en de nuttigheid, en de noodzakelijkheid, by ieder die eenige letterkunde bezit, by ieder die kennis heeft van de oude en de hedendaegſche geſteldheid onzer Tale, by ieder die derzelver opbouw behartigt, volkomen erkend wordt.

NED.

Voorlang is het opgemerkt, dat een werk van zoo veel omflag, een onderneming van zoo veel belang, en van zoo wyde uitgeftrektheid, niet wel anders verwacht kan worden, dan van een lighaem van Taelgeleerden gelijk onze Maetfchappy uitmaekt; en, dat eene Maetfchappy der Vaderlandfche Tael- Dicht- Oudheid- en Hiftorie-kunde, gelijk de onze, niet wel een werk van meer algemeene nuttigheid kan ondernemen, dan het toereeden van zoodanig een Woordenboek: waerom wy nuttig geoordeeld hebben deswegens een Plan, met redenen bekleed, onder de byzondere aendacht van alle de Leden, en aen de overweging der naestkomende Jaerlijkfche Vergaderinge onzer Maetfchappye te brengen.

I. In de eerfte plaets zullen wy het oogmerk van een algemeen, omfchryvend Nederduitsch Woordenboek bepalen en beredeneeren:

II. En vervolgens ten tweden opgeven, welke de vereifchten zijn van zoodanig een Woordenboek; en welke hoofdzaken in het algemeen den inhoud van dat Werk zouden moeten uitmaken:

III. Ten derden, uit welke bronnen tot dat einde voornamelijk zoude moeten gefchept worden:

IV. En eindelijk, op welke wyze deze arbeid onder de Leden der Maetfchappye, welke genegen mochten zijn hiertoe het hunne toe te brengen, zoude kunnen verdeeld, en aen de gang geholpen worden.

I.

Wat het eerfte belangt:

Het oogmerk van een algemeen, omfchryvend Nederduitsch Woordenboek is, niet alleen de Nederduitfche tael in zoo verre te doen kennen, als noodig is, om de fchriften, die in dezelve zijn opgefteld, voor ieder verftaenbaer te maken; maer ook, om den geheelen fchat onzer Tale by een te vatten, en den rijkdom, de kracht, en de fchoonheid derzelve voorteftellen, en, daerdoor, ieder welke zich zyner Tale bekreunt, genoegzame aenleiding te geven, om al wie Nederduitsch fpreekt of fchrijft wel te verftaen, en zelf die Tael zuiver, regelmatig, en, met eene rijkheid van gepaste woorden, te fpreken en te fchryven.

Indien men zich enkel bepaelde om de fchriften, welke in onze Tael zijn opgefteld, verftaenbaer te maken voor ons, welke in die Tale geboren zijn, zouden wy lichtelijk grond peilen, en weinig meer dan een aenvulling en vermeerdering van het Woordenboek van KILIAEN noodig hebben; doch een meer algemeen Woordenboek is van meer algemeene nuttigheid, en den arbeid ener Letterkundige Maetfchappye waerdig.

Onze Tael, zegt de Heer VAN DEN BERG, bezit onuitputtelyke fchatten van woorden; doch in de boeken, welke wy uitgeven, wordt alleen een gedeelte van die woorden gebruikt, welke dan nog aldaer niet voorkomen in alle de beteekenisfen, welke hun in de tael des gemeenen Lands gegeven worden. In Holland, waer zekerlijk verre de meefte boeken gefchreven, en nog veel meer uit andere talen overgezet worden, bedient men zich in 't fchryven van den Hollandfchen fpraekvorm, en dat nog, met vry veel bepaling.

ling. Zy, die in andere oorden en ſtreeken van Nederland boeken ſchryven, ſchroomen woorden te gebruiken, welke niet door de Hollanders geſtempeld zijn, en verkiezen liever zich met eene mingepaste uitdrukking, of eene minvoegelyke omſchryving te behelpen, dan dat zy zich van een woord zouden durven bedienen, 't welk in hun Stad of Landſtreek zeer gebruikelijk, van eenen waren Nederduitſchen oorſprong, en tot hun oogmerk by uitnemendheid dienſtig is: en op die wijs moeten veele van onze gebruikbaerſte woorden in onze boeken in onbruik blyven. Wanneer men hierby aenmerkt, welk een aental van woorden en beteekenisſen, zoo voor als door HOOFT en VONDEL gebruikt, en ſedert, by de genen die hun gevolgd zijn, achter de bank geraekt zijn, zoo is lichtelijk optemaken, dat onze Tael der geletterden vry arm geworden is, en nog van tijd tot tijd, zoo voortgaende, zal moeten verarmen: en, ſchoon de een ſchryver meer overvloed van woorden aen de hand, en in zijn gebruik heeft dan de ander, zoo is het niet moeilijk, by de meeſte onzer ſchryveren, in hunne geſchriften eene mindere of meerdere verlegenheid om woorden te merken. Een algemeen Woordenboek, waerin, zoo veel mogelijk, de geheele Tael plaets vond, zoude het beste middel zijn, om deze, reeds aenwezende armoede, in den taelvorm der ſchryveren, en de verdere vermeerdering derzelve, voortekomen.

Het gebruik, *Quem penes arbitrium eſt & jus, & norma loquendi*, kan by ons doen, 't geen het voorheen in andere talen gedaen heeft, en brengen, volgens het zeggen van HORATIUS, wederom oude woorden op de baen, welke thans, wel niet by onze ſchryvers in algemeen gebruik zijn, doch welke echter goed Duitsch zijn, en niet verdienen verloren te raken, maer waerdig zijn om uit de ſchriften van vorige tyden, of uit de gemeene Lands tael aengenomen te worden.

Behalven dit: kan men wel zeggen dat iemand, hoe veel hy ook op de Tael moge gedaen hebben, dezelve in hare volkomenheid kent, zoo lang hy menſchen, die dezelve als hunne moedertael ſpreken, niet volkomen verſtaen kan, en den waren zin van echte Nederduitſche woorden, welke zy gebruiken, niet kan vatten, of, wanneer het hem zoo ga met oude of hedendaegſche boeken, die in het Nederduitsch geſchreven zijn? —— En, hoe dikwils gaet het zoo? zelfs met luiden welke vry veel arbeid op de Tael gedaen hebben.

Veele voorbeelden zoude men hier van kunnen toonen; —— een enkel, uit het eerſte Deel van de Werken onzer Maetſchappye, zal genoeg zijn.

MATTHEUS VAN LEEUWAARDEN had, in den *Faſciculus Temporum*, de uitdrukking gevonden van *te ploegen, te eren ende te ſaeijen dat land.* Het woord *eren* was hem zoo onbekend, dat hy in het vermoeden viel dat het eene vertaling ware van het latijnſche *Colere:* een vermoeden, het welk in den Schryver van den *Faſciculus* eene verregaende onwetendheid onderſtelt, zoo die *Colere*, in den zin van *eerbiedigen*, had opgevat. De Heer HUYDECOPER bewijst breedvoerig, dat *het land eeren*, oudstijds, beteekende het land ploegen. Ondertusſchen hoort men de ſpreekwyze, *het land eeren*, by de landlieden in den Bommelerwaerd en in de Betuwe gemeenzaem gebruiken, en in die ſtreek is 'er niemand die dezelve niet verſtaet. Dus begaen, en VAN LEEUWAARDEN en HUYDECOPER, hier, beiden eenen misſlag. De eerſte, dat hy aen het woord *eeren* eene verkeerde beteekenis geeft, en den Schryver, die het gebruikt, eene ongerijmde opvatting toedicht: de andere, dat hy een nog heden gebruikbaer woord, dat in waerheid tot de levende tael van onzen tijd behoort, verklaert voor een woord dat verouderd is, en waervan men geen jonger gebruik weet dan het jaer 1655. toen JUNIUS zyne aenmerkingen op WILLERAMUS uitgaf. Voor dergelyke misſlagen ligt ieder beöefenaer van de tael, al is hy ſchoon vry verre gevorderd, gedurig bloot. —— Wie kan het gantſche Land doorzwerven en alomme de ſpreektael beoefenen? Ook komt het ieder niet gelegen eene genoegzame meenigte van oude ſchryveren te lezen. —— Welk hulp- en behoed-middel derhalven? dan een algemeen, omſchryvend Woordenboek het welk de geheele Tael vervat.

II.

In een goed, en, zoo veel mogelijk, algemeen, omſchryvend Nederduitsch Woordenboek, zouden deze acht Hoofdzaken vereischt worden:

I. Voor eerst, dat in hetzelve geplaetst worden alle de woorden welke tot de Nederduitſche tael behooren.

Niet alleen de woorden welke in Holland verſtaenbaer zijn, niet alleen de woorden welke in oude of latere of hedendaegſche boeken voorkomen, maer ook alle de Nederduitſche woorden, welke in Holland, zoo wel als in Zeeland, Vriesland, Groningen, Overijsſel, Gelderland, Utrecht, Braband en Vlaenderen, hedendaegsch in 't ſpreken en 't ſchryven gebruikt worden, en te voren ooit gebruikt zijn, maken de Nederlandſche tael uit.

Woorden, welke wel van andere talen ontleend zijn, doch, door een heerſchend gebruik, by goede ſchryveren, om zoo te ſpreken, hun burgerrecht verkregen hebben, kan men rekenen tot onze Tael te behooren en in ons Woordenboek te voegen.

In tegendeel, andere woorden, welke den klemtoon niet op het zakelijk deel hebben, en welke, gevolglijk, met het hoogſte recht, basterdwoorden of ſtadhuis-woorden genoemd worden, en voor dewelke wy in onze Tale voldoende *ſynonima* hebben, deze behooren, niet in ons Woordenboek, maer, zoo men het der moeite waerdig oordeelt, op een afzonderlyke lijst, gebracht te worden, gelijkze ook by KILIAEN in een *Appendix*, en by MEYER in zijn twede deel gevonden worden.

Op eene afzonderlyke lijst zoude men ook kunnen brengen alle oude en hedendaegſche eigen namen van ſteden, dorpen, vlekken, ſtreeken, meeren, rivieren, der Zeventien Provintien, ſchoon het ons toeſchijnt dat dit eigenlijk tot een *Dictionarium Geographicum* zoude behooren.

II. De twede vereischte is, dat de woorden, welke men van eenen wortel keurt, in de voeglijkſte en natuerlijkſte orde die mogelijk is, de *derivata* onder hunne *primitiva*, voor zoo verre men zulks ontdekken kan, by een geſchikt worden.

Hier door zal de afleiding, en door de afleiding de oorſprongelyke beteekenis, zeer dikwylen klaer en duidelijk worden: terwijl ieder woord op de plaets daer men het volgens zyne letters zoeken zal, met alle zyne omſchryvingen, bepalingen en verklaringen, behoort geſteld te worden, en van daer heen gewezen naer de plaets waer het onder zijn wortel gebracht is.

III. De derde vereischte is, dat eerst de eigenlyke en oorſprongelyke beteekenis, en vervolgens ook de overdrachtelyke en uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenisſen, en alle de verſchillende gebruiken van ieder woord, naeuwkeurig bepaeld en verklaerd worden, door eene Latijnſche vertaling, en door eene omſchryving in onze Tale, voor zoo veel zulks mogelijk is.

Niet weinig zoude het, gelijk de Heer VAN DEN BOSCH zeer wel heeft aengemerkt, niet weinig zoude het tot de fraeihid en nuttigheid van het Werk toebrengen, wanneer men de uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenisſen zoodanig ſchikte, dat men de verſcheidene veranderingen van zinbeteekenis als in eenen opſlag ontdekken kon, en zien langs welke trappen een woord van zynen eerſten en oorſprongelyken zin,

zin, door de verſcheidene tusſchen-beteekenisſen, tot den jongſten overdrachtigen zin gebracht was, zoo dat iedere uitlegging tot eene volgende zoude leiden, en de eerſte en laetſte beteekenis door eene natuerlyke aeneenſchakeling verboncen zijn.

Wy hebben geoordeeld dat het zyne nuttigheid zoude hebben, van deze twede en derde vereischte, een Proeve achter dit Plan te voegen, waertoe het woord VAREN by geval in de hand is gekomen.

IV. De vierde vereischte is, om by ieder woord het Gothisch, Angelſaxisch, Frankteutsch, Yslandsch, het geen in geluid of beteekenis; het Engelsch, Fransch, Hoogduitsch of ander woord, het welk in die beiden aen het onze gelijk is, daer nevens te voegen.

Dit zal zeer dikwils van veel nut en dienst zijn, om de afleiding en de beteekenisſen te ontdekken.

V. De vijfde vereischte is, by ieder woord aenteteekenen of het een *adjectivum* is, of een *ſubſtantivum*, of een *verbum*, of een *adverbium* enz.; by de *adjectiva* behooren de *gradus comparationis* opgegeven te worden; by de *ſubſtantiva* de *genera* en de *declinatie*; by de *verba* de vorming van het *imperfectum* en *præteritum*, en in welken zin zy als *activa* of *paſſiva* of *neutra* of *communia* gebezigd worden; en in de *verba compoſita* behoort aengewezen te worden, waer de vooropkomende *præpoſitio ſeparabilis* en waer *inſeparabilis* zy.

De Heer TEN KATE oordeelde reeds, dat dit alles in een volledig Woordenboek noodig was. Zie I. D. bl. 538. En wy achten het onnoodig hier over uit te wyden.

VI. De zesde vereischte is, dat men den invloed van eenige woorden op andere, by welke zy geplaetst zijn, aenwyze.

Deze invloed, welke gelegen is in de overeenkomst of beheerſching der woorden, is gemakkelijk op te merken, wanneer men voorbeelden of ſpreekwyzen aenvoert: —— en onder deze behooren vooral de ſpreekwoorden, welke by ons zeer meenigvuldig en van veelerlei ſoort zijn, en een byzonder fonds van den rijkdom eener tael uitmaken, niet vergeten te worden.

VII. De zevende vereischte is, dat alles, zoo veel als mogelijk is, geſtaefd worde met goede voorbeelden en bewyzen.

Het zoude zyne nuttigheid hebben, de voorbeelden uit de ſchryveren te ſchikken naer hunne jaertallen en naer de plaets waer zy gedrukt of geſchreven zijn, om zoo den tijd van het in gebruik raken der woorden in deze of geene beteekenis, en het buiten gebruik raken, of andere veranderingen, na te gaen. Het onderſcheid van plaetſen, of liever landſchappen, in het oog houdende, zegt de Heer HINLOPEN, zal men in de *dialecten* en verſchillende ſchrijfwyzen beter grondſlagen krygen: door dit niet in acht te nemen zijn 'er zekerlijk fauten begaen. Ieder land, iedere plaetſe heeft zijn eigen *dialect*. Nooit wordt 'er een boek gedrukt, nooit geſchreven, waer in geene blyken hiervan zich vertoonen.

VIII. Laetſtelijk zal het ook een vereischte zijn, een naeuwkeurige en eenparige Spelling te gebruiken.

Beſchouwenderwyze ſchijnt dit moeilyker dan het in de uitvoering zal wezen. —— Wie is 'er die kan of zal eisſchen, dat men zyne byzondere ſpelling, als ware die de beste, of de eenige goede, zal volgen? Ieder behoort wat toetegeven aen het heerſchend gebruik.

Zal men over de Spelling wel veel behoeven te twisten? wanneer men zich voorſtelt deze vier algemeene regelen in alles op te volgen. Te weten:

1. Iedere klinker, welke eene verlenging noodig heeft, te verlengen met zijns gelyken.

Schoon wy wel weten, dat zulks de gemeene lands-ſpelling nimmer geweest is, en ook nog niet behoorde te wezen, is echter het gebruik, ſedert meer dan een eeuw, al te ſterk doorgedrongen, om het by alle de klinkers eenparig te keer te gaen; en de eenparigheid is een groote vereischte in de Spelling, waerom men zich hier in, onzes bedunkens, aen het gebruik behoort te onderwerpen.

2. Ieder woord met dezelfde letters te ſchryven welke zy in hunne *primitiva* en *derivata* vertoonen, uitgezonderd de ſluitletters V en Z, welke, om der uitſprake wille, veranderd worden in de ſcherpe F en S; als, *lof*, *hof*, *geeft*, *huis*, *muis*, en diergelyke.

3. Het onderſcheid tusſchen *ei* en *y*, tusſchen *e* en *ee*, tusſchen *o* en *oo* met alle mogelyke naeuwkeurigheid in acht te nemen, dewijl dit een wezenlijk en geen denkbeeldig onderſcheid in de Tael is; waerover men TEN KATE maer hebbe te lezen.

4. Ieder woord te ſpellen volgens zijn oorſprong. Dit zal gemaklyker vallen dan ſommigen zich verbeelden, omdat by ieder woord iets van de afleiding zal gezegd worden; en dus zal van zelfs blyken, dat men moet ſpellen *avend*, niet *avond*; *wereld*, niet *waereld* of *waerreld*; *ellende* niet *elende*, en zoo diergelyke.

Alle verſchillen van eenig belang over de ſpelling, ten zy ze op *grammaticale* kundigheden ſteunen, meenen wy, dat door deze vier regels kunnen beſlist worden.

III.

Dus de vereiſchten van een algemeen, omſchryvend Woordenboek der Nederlandſche Tale voorgedragen hebbende, ſtaet ons nu te ſpreken over de bronnen uit welke, tot dat einde, voornamelijk zoude moeten geſchept worden.

De Heer VAN DEN BERG heeft zeer wel aengemerkt, dat hiertoe zeer veele boeken gelezen en uitgetrokken moeten worden; dat men hiertoe allerlei ſoorten van kunstenaers en handwerklieden moet raedplegen; en alle de byzondere ſtreeken van ons Gemeenebest als doorkruipen.

I. Daer moeten dan, voor eerst, zeer veele boeken gelezen, en, mogen wy dit woord gebruiken, *geëxcerpeerd* worden.

In het algemeen is 'er naeuwelijks een boek in onze Tael geſchreven van het welk men, met zekerheid, van voren, zeggen kan, dat het niet iets tot ons oogmerk zou opleveren.

In

In het byzonder kunnen ons alle de Woordenboeken die reeds voor handen zijn, of tot voorbeelden, of tot handleiding, of tot opzameling van voorraed verſtrekken.

Onder de Woordenboeken onzer hedendaegſche Tale zijn die van HOOGSTRATEN en HALMA de rijkſte. PLANTIJN, KILIAEN en TEN KATE zijn drie boeken waeruit ongelooflijk veel te gebruiken is, waerby men den *Nomenclator* van JUNIUS, en misſchien ook het derde deel van MEYER'S Woordenſchat, wel voegen mag. Het uitmuntend Woordenboek der Engelſche tale van SAMUEL JOHNSON kan ons, in veele opzichten, en byzonderlijk om te voldoen aen de derde vereischte, van byzonder veel dienst zijn. Uit het *Lexicon* van SCHILTER, van WACHTER, van SPELMAN, van JUNIUS, van IHRE, van SKINNER, uit VAN STADE, WORMIUS, VERELIUS, RUDEK, PALTHENIUS, HALTHAUS, MENAGE, en meer diergelyke, zelfs uit DU CANGE en CARPENTIER, moet overgenomen worden 't geen in ons Woordenboek dient.

Voorts komen ons te ſtade, de taelkundige aenmerkingen welke gemaekt zijn door JUNIUS *in Willeram*, ECKHARD, HICKES, LEIBNITS, DIECMAN, en diergelyke uitlanders; als mede door onzen HUYDECOPER, HOOGSTRATEN, WINSCHOTEN, TUINMAN, MOONEN, SEWEL, NYLOE, DE HAES, BURMAN, KLUIT, FORTMAN, de Bydragen, en meer anderen; en die welke vervolgens door de taelkundige Leden onzer Maetſchappye, 't zy opzettelijk, 't zy van tijd tot tijd, onder het opſtellen hunner *excerpta*, waervan wy hierna zullen ſpreken, gemaekt zullen worden.

Uit al dezen voorraed, welke, om zoo te ſpreken, reeds voor handen is, kan het lighaem, of, gelijk de Franſchen het noemen, de *Canevas* van ons Woordenboek opgemaekt worden.

Deze arbeid, op zich zelfs genomen, ſchoon van veel nut, en hier en daer iets nieuws aen de hand gevende, is niet genoegzaem: men moet een ſchat van taelkunde opviſſchen, uit een zee van boeken en geſchriften. Met een taelkundig oog moeten zeer veele boeken opzettelijk gelezen worden, om daeruit aen te teekenen alles wat ons te pasie kan komen, en dus een ſchat van woorden en beteekenisſen en tael-gebruiken op te zamelen.

In de eerſte plaets moet men zijn werk maken van de oude Charters, Privilegien, Placaten, Keuren, Coſtumen, Landrechten, en andere openbare ſtukken van byzondere ſteden en ſtreeken van ons Vaderland en van de naest-aengelegen Landſchappen, in welke onze Tael geſproken wordt.

Niet alleen heeft de Tael van deze geſchriften, als de Tael van 's Lands Wetgever, enigermate openbaer gezag verkregen, maer de woorden, welke in dezelve voorkomen, blyven, hoe verouderd zy anders ook wezen mogen, altijds eenigermate in gebruik zoo lang de ſchriften, waerin zy voorkomen, eenig gezag hebben.

Voorts moeten gelezen worden de voornaemſte geſchreven en gedrukte boeken, welke wy, gemaks-halven, in zeven tijdperken verdeelen.

1. De oudſte boeken of geſchriften welke wy vinden kunnen, en welke meest Hiſtoriſche zijn; als, MELIS STOKE, VAN VELTHEM, het Goudſche Cronijckje, de Klerck in de lage Landen, der Saſſen-Spiegel, als ook zulke welke door den Heer HUYDECOPER, in zyne aenteekeningen op de Rijmkronijk van MELIS STOKE, gebruikt zijn.

2. De boeken van de vijftiende eeuw, welke meest geestelyke zijn, door de Kloosterlingen voortgebracht; als, de Delfſche Bybel,

BOETIUS, Pasſionael, de Gulden Throen, St. Franciscus Wijngaerd, Gulde Legenden, Sermoenen, Epistelen, Getiden-boeken, en diergelyken, welke men kan vermeld vinden in de Naemlijst van onzen veelgeëerden Mede-lid, den Heer JACOB VISSER.

3. Brabandſche, Vlaemſche en andere Schryvers, welke voor de Spaenſche beroerte geſchreven hebben, en welke deels op rijm zijn; als, VAN GHISTELEN, CASTELEYN, ANNA BIJNS, HOUWAART, VAN DER NOOT, enz. enz.: of vertalingen, welke deels Hiſtoriſche zijn; als, KILIAEN'S Guiccardijn, TITUS LIVIUS, 't Leven van Keyzer Karel, en diergelyke.

4. Rederykers, waervan men de meeste zal vermeld vinden in de Verhandeling van den Heer KOPS, welke in het Twede Deel der Verhandelingen onzer Maetſchappye ſtaet uitgegeven te worden.

5. Schryvers na de Spaenſche beroerte; als, SPIEGEL, COORNHART, KOSTER, VISSCHER, BREDERODE, ROODENBURG, VAN DER MYLE, ALDEGONDE, CAREL VAN MANDER, HERCKMAN, HEYNS, SCRIVERIUS, H. DE GROOT, enz. enz.

6. Dichters en Proza-ſchryvers van de vorige eeuw; beginnende met HOOFT, CATS, HUYGENS, VONDEL, ANTONIDES, DE DEKKER, SIX VAN CHANDELIER, MARTINIUS, JONKTIJS, BRAND, OUDAEN, en een groot aental anderen: waeronder waerdig is, als by uitnemendheid, genoemd te worden onze Dordrechtſche Bybel-vertaling, wier tael in ons Woordenboek gebracht moet worden, waertoe ons de *Concordantie* van TROMMIUS niet weinig te ſtade kan komen.

7. Dichters en Proza-ſchryvers van deze eeuw; onder welke men niet moet vergeten dezulke welke geſchreven hebben over kunsten en wetenſchappen, welke in de vorige eeuw weinig of niet bekend waren, of die althans in deze laetſte eeuw grotelijks zijn uitgebreid.

II. Behalven het lezen en *excerperen* der boeken, is het, ten tweden, noodig, alle eigene Nederduitſche kunstwoorden van kunsten en wetenſchappen, van ambachten, handwerken, koophandel, krijg- en wapenhandel, landbouw, viſery, jagt, zeevaart enz. by een te zamelen.

Indien wy zulke ſtukken in onze Tael hadden, als 'er te Parijs ſedert enige jaren, *ſur les Arts & ſur les Metiers*, worden uitgegeven, zoo zouden wy het hierin vry gemaklijk hebben; doch nu moet men zich behelpen met het geen men heeft, en uit die weinige boeken, welke daerover geſchreven zijn, (als, CHOMEL, EGBERT BUYS, VAL. DE BOMARE, STAMMETZ en LA BORDUS, en diergelyke,) alle zoodanige woorden opzamelen: Doch daer dit niet toereikende zal wezen, zal men opzettelijk zijn werk moeten maken, om, by allerlei ſlag van menſchen, navrage te doen, naer alle die byzondere namen welke hun eigen zijn.

III. Ten derden is het ook noodig, de levende volkstael, dat is, de ſpreektael der burgers en landlieden, en zelfs de ſtraettael, in opmerking te nemen: Inzonderheid die der meest-afgelegene landſtreeken, als welke de minste gelegenheid gehad heeft om verbasterd te worden.

Met betrekking tot dit ſtuk, kan men aenmerken, dat de waerde van een Nederduitsch woord of ſpreekwijs vermeerdert, naer mate dat zy van een meer algemeen gebruik is, en dat de waerde der aenteekeningen toeneemt, naer het getal der getuigeniſſen die dezelve bevestigen.

Om

Om welke redenen het noodig zal zijn, in ieder byzonder Landſchap van Nederland, één of meer bekwame Leden te hebben, welke acht nemen op de Tael welke zy hooren ſpreken, om alle woorden en ſpreekwyzen, welke aen byzondere ſteden of dorpen of ſtreeken eigen zijn, en elders in onbruik, op te teekenen en mede te deelen.

En hieromtrent zou het groote nuttigheid hebben, gelijk de Heer VAN DEN BERG zeer wel heeft aengemerkt, dat 'er gemeenſchap en briefwiſſeling onderhouden wierd, tuſſchen alle die Leden welke aen dezen taek arbeiden. Leden van dezelfde plaets of dezelfde landſtreek hebben gelyken toegang tot dezelfde bronnen, en zijn dus best in ſtaet om elkanders opmerkingen te beöordeelen. Indien deze elkanderen hunne aenteekeningen laten zien, kunnen zy met elkander een meer gegrond oordeel over derzelver waerde uitbrengen: Leden ook van onderſcheidene plaetſen en ſtreeken zouden met elkanders aenmerkingen voordeel doen; De eene aenmerking geeft dikwils aenleiding tot veele andere. Woorden en ſpreekwyzen welke in de eene plaets of ſtreek in gebruik zijn, worden ook ſomtijds in eene andere, ver van daer gelegen, plaets, opgemerkt: gelijk men zoo byzonderheden in de Tael van Groningen gade geſlagen heeft, welke men in de Tael, die achter in het Graerſchap Zutpnen geſproken wordt, ook heeft opgemerkt. De mededeeling der aenmerkingen over en weder zoude aenleiding geven, om de waerde van ieders aenmerkingen te vergrooten door het vermeerderen van getuigeniſſen, en dienen, om licht by te zetten aen veele ſtukken, welke nu min of meer in 't duister zijn.

Het zal niet onvoegzaem zijn, hier te laten volgen een bedenking van den zelfden Heer VAN DEN BERG, ten betooge dat wy zoo wel de ſpreektael als de ſchrijftael, zoo wel de Tael onzer tijdgenooten als die onzer voorzaten in ons Woordenboek brengen moeten.

Een verſtorven tael vindt men in de ſchriften die ons in dezelve zijn nagelaten; maer met eene levende tael is het anders gelegen: deze moet men vinden in het gebruik der menſchen die dezelve ſpreken, zoo wel als in geſchreven boeken. De eersten, die in onze Tael hebben begonnen te ſchryven, vormden geenszins eene tael, maer zy vonden dezelve in het gebruik van hunne tijd- en landgenooten, welke deze van hunne voorvaderen ontvangen hadden. Zy zochten zich, uit de tael die zy in gebruik vonden, zoo goed als de onbeſchaefdheid van hunne eeuw toeliet, de woorden welke hun best behaegden, zonder dat zy zich van het gezag van geſchreven boeken bedienen konden. Toen het aental van Schryveren wat grooter begon te worden, en men wat meerder netheid en geregeldheid in het ſchryven, dan in het ſpreken, begon te gebruiken, volgde men veelal de vroegere Schryvers in het gebruik der woorden: misſchien ook, omdat die geene, welke veel ſchryven, ook veel geſchriften lezen, en dus meer bekend zijn met woorden welke in boeken gebruikt worden, dan met die, welke onder het gemeen in zwang gaen, en omdat de tael der boeken, uit hoofde van hare meerdere geregeldheid, eenig aenzien kreeg boven de gemeene landſprake, en dus is de tael der geletterden by trappen in de wereld gekomen. —— Dit is zoo niet geſchied, dat de latere zich nimmer zouden bediend hebben van woorden, welke niet by hunne voorzaten te vinden zijn; —— het tegendeel toont ons de ondervinding, en waerom niet? zy hadden immers die zelfde onuitputtelyke bron te baet, uit welke hunne voorzaten geſchept hadden, namelijk, de algemeene landtael zoo als zy in de ſamenleving in zwang is: zy vonden aldaer woorden welke niet voorkwamen in de ſchriften van hunne voorzaten, zy bedienden zich van dezelve, zonder de minſte be-

beſchroomdheid, als van goede Nederduitſche woorden. Zoo veele uitmuntende Schryvers als wy hebben, zoo veele voorbeelden hebben wy hier van. De levensbeſchryver van VONDEL zegt bladz. 77. dat Hy, om op elke ſtof en zaek de rechte ſpreekwyzen te vinden, by allerlei ſlag van menſchen onderzocht, welke Duitſche woorden ieder omtrent zijn werk en hanteering gebruikte. De landluiden vraegde hy, hoe zy ſpraken omtrent den landbouw, en hoe zy het geene daertoe behoorde, noemden en uitdrukten: omtrent den huisbouw, vraegde hy, op dezelfde wyze, de timmerlieden en metſelaers: omtrent de zeevaert en 't ſcheepstuig, de zeelieden, enz. *dit ſtrekte tot opbouw der Tael, en om al wat hem voorkwam met woorden, die de zake eigen waren, uit te drukken.* Dus heeft men van tijd tot tijd eene tamelijk woordryke Tael der Geleerden in de wereld gekregen. Maer, moet men zich, nadat VONDEL geſtorven is, houden binnen de palen tot welke men dezelve toen uitgebreid had? is de deur nu toegeſloten om dezelve verder uit te breiden? behooren de Schryvers van onzen tijd, wanneer zy denkbeelden moeten uitdrukken, welke door Schryvers van gezag voor hun uitgedrukt zijn, woorden en ſpreekwyzen uit die Schryvers te ontleenen? of vinden onze Schryvers niet dien zelfden grooten voorraed in de gemeene landtael, welke onze voorzaten in dezelve gevonden hebben? en ſtaet het eenen Schryver van onzen tijd niet vry, wanneer hy het noodig oordeelt, denzelfden weg in te ſlaen, dien onze voorvaderen tot verryking onzer Tale betreden hebben, en dien zy door hun voorbeeld hebben aengewezen?

Wy mogen deze aenmerking beſluiten, met in bedenking te geven, of het dan niet tot merkelyken opbouw en verryking onzer Tale zal ſtrekken, de gemeene landtael, zoo wel als de tael van vroegere en latere Schryveren, in ons Woordenboek te brengen, en hetzelve zoo algemeen te maken als immers mogelijk is.

De groote bedenking rijst over de mogelijkheid dezer onderneming.

Het is zeker, dat 'er tegen zulk een zwaerwichtig en uitgeſtrekt werk, waer toe zoo veel arbeid zal noodig zijn, veele zwarigheden en ontmoedigende tegenbedenkingen kunnen gemaekt worden: echter verbeelden wy ons, dat niemand de volſtrekte onmogelijkheid dezer onderneming, voor eene Maetſchappy als de onze, zal kunnen betoogen, zoo men anders eenige lust en werkzaemheid onder de Leden mag veronderſtellen, zoo men zich aen geenen tijd behoeft te bepalen, en zoo men zich te vrede mag houden, wanneer men het zoo verre gebracht zal hebben, als het, met behulp van zoo veele kundige en geleerde taelkenners als het lighaem onzer Maetſchappye thans uitmaken, en, in vervolg van tijd, nog zouden mogen uitmaken, in een reeks van jaren zal kunnen gebracht worden. Het is zeker, dat de Maetſchappy, door ſaemverëende krachten, hierin iets doen kan dat boven het bereik is van ieder afzonderlijk Lid, hoe verre ook anders in bekwaemheid en kunde gevorderd.

En dit brengt ons tot het vierde ſtuk:

IV.

Op welke wyze deze arbeid onder de Leden der Maetſchappye, welke genegen mochten zijn het hunne toe te brengen, zoude kunnen verdeeld en aen de gang geholpen worden.

Het

Het eerste begin en de groote Hoofdzaek, waer mede de Maetſchappy zich voor als nog zal hebben bezig te houden, meenen wy, dat beſtaen moet, in het vergaderen van den noodigen voorraed, welken wy hier voren hebben opgegeven.

Hiertoe zal noodig zijn de Leden te verzoeken, dat ieder, naer zyne geneigdheid en gelegenheid, gelieve bedacht te wezen op het verzamelen van zoodanige aenteekeningen, als hy zal meenen, ter bevordering van ons oogmerk, te zullen kunnen dienen; in 't byzonder, de taelkundige Leden te verzoeken, met dat bepaeld oogmerk, eenig boek ter hand te nemen, en, van vorenafaen ten einde toe, gezet en naeuwkeurig te lezen, en, met des Schryvers eigen woorden en eigen ſpelling, voorbeelden op te teekenen van alles wat hun, met opzicht op de Tael, aenmerkenswaerdig voorkomt, met naeuwkeurige bepaling van pagina enz.; en dus zal men verwachten, van tijd tot tijd, eenige verzamelingen van alle veronderde en nog in gebruik zijnde Nederduitſche woörden, met alle derzelver toevalligheden, buiging, tijdvoeging; woordvoegi g, afleiding, onderſcheiden beteekenisſen enz. te ontvangen.

Deze aenmerkingen, of *excerpta*, zullen geſchreven en ingeleverd worden, by katerns van één, twee of drie vel ieder, in gewoon quarto ſchrijf-papier, met den naem van den Schryver, en den titel van het Boek, aen het hoofd van iedere bladzyde; en alle die uit eenen Schryver, of ten minſten uit het zelfde boek zijn, moeten achter elkander volgen.

Alle deze Verzamelingen van *excerpta* zullen bewaerd worden in tien onderſcheide *Portefeuilles*. Het eerſte zal vervatten *excerpta* van in- of uit-landſche Taelkundige Schryveren, zie bladz. 7.: het twede *excerpta* uit oude Charters, Coſtumen, Landrechten, enz.: het derde *excerpta* uit de Schryvers van ons eerſte tijdperk: het vierde die van ons twede: het vijfde die van ons derde: het zesde die van ons vierde: het zevende die van ons vijfde: het achtſte die van ons zesde: het negende die van ons zevende tijdperk: en het tiende zal vervatten allerlei ſoort van Mengelaenmerkingen, over woorden en ſpreekwyzen, die op het land of op ſtraet, of in kunſten en handwerken, gebruikt worden: als mede allerlei *grammaticale* waernemingen, welke in vervolg van tijd zullen moeten dienen voor bouwſtof tot de Voorreden, welke zekerlijk over de Spelling en de *Grammatica* moet handelen.

Deze Verzamelingen dus afzonderlijk te houden, zal, by vervolg van tijd, zyne nuttigheid hebben, wanneer men zoo verre gekomen zal zijn, dat men aen het opmaken en in orde brengen van dezen voorraed, zal kunnen beginnen. Ondertuſſchen moeten alle die verzamelingen van *excerpta* in iedere *Portefeuille*, van 't begin af, naeuwkeurig gepagineerd worden; en dan is 'er noodig een Ligger of bekwaem Boekdeel te vervaerdigen, waertoe wy meenen dat een geplaneerd en doorſchoten Woordenboek van Halma, de druk van Wetſtein, voldoende zal wezen. In dezen Ligger moet op ieder woord, waerover het *excerptum* handelt, of waertoe het gebracht kan worden, en zomtijds wel op twee of meer woorden, het eigenlyke van 't *excerptum* kortelijk aengeteekend worden, met naeuwkeurige byvoeging van het deel en de pagina, waerop dit *excerptum* te vinden is. Een denkbeeld hiervan hebben wy getracht te geven, in de Proeve van het woord VAREN, welke, als eene Bylage, hier achter gevoegd is. —— Op die wijs wordt deze Ligger als een algemeen Regiſter op al de tien deelen, der ingeleverde *excerpta*.

Zoodanig een aenteekening van al de bruikbare ingeleverde *excerpta* te houden, is zeer nuttig en noodig; omdat men dan altijd, wanneer men zulks noodig heeft, (en zulks zal by veele gelegenheden dikwils vereiſcht worden) kan naſlaen en vinden al wat 'er ooit op, of over dit of dat woord aengemerkt, of bygebracht is, en daertoe is zulk eene enkele aenteekening van plaets genoegzaem, daer men anders, wanneer men alle de ingeleverde *excerpta*, met de daerby gemaekte aenmerkingen, op

zijn

zijn plaets in een *Adverſaria*-boek, zoude overſchryven, eenen ongelooflyken en veeltijds onnoodigen arbeid zou doen, en tas een al te grooten voorraed van aenteekeningen, en een overvloed van verwarringen krygen. Ook achten wy dit ondoenlijk, omdat men niet lichtelijk iemand zoude vinden, welke zich tot zulk eenen lastigen arbeid zoude kunnen verledigen, daer, integendeel, tot het houden van een algemeen Register, gelijk hier boven opgegeven is, wy verzekeren kunnen, dat een of ander der Leydſche Leden, uit zucht voor dit grootsch Ontwerp zich zal laten gebruiken.

Hier by kan men nog eene aenmerking voegen, dat, ingevalle het houden van zoodanig een Register op die wyze bepaeld wordt, de Opſtellers van de *excerpta*, natuerlykerwyze, zich meer zullen toeleggen op de netheid en naeuwkeurigheid dier *excerpta*, welke in wezen blyven, en dat zy ook meerder vryheid hebben, en gebruiken zullen, om, onder het opmaken hunner *excerpta*, te ſchryven, het geen zy denken, welke gedachten doorgaens de gelukkigſte invallen zijn, en die maer al te dikwils vervliegen, omdat zy niet geſchreven zijn.

Vervolgens hangt het af van den toevoer of de veelheid van Aenteekeningen, welke men ontvangen zal, en daervan moet men het beste hopen, en den uitſlag aen den tijd bevolen laten. Het is zeker, dat ieder wie hy zy, indien hy maer eenigen lust heeft, het zyne kan toebrengen, om algemeenen dienst te doen.

Men heeft, in de Maetſchappy, Leden van allerlei Landſtreek, van verſchillende kundigheden en verkiezingen: ieder Lid heeft zynen byzonderen ſmaek en geneigdheid tot deze of die takken der Taelkunde.

De een is een Liefhebber der Oudheidkunde, en verzamelt, in zyne *Adverſaria*, eenen grooten voorraed van woorden en beteekenisſen, uit oude Charters, Privilegien, Rechten, Keuren, enz.: een Rechtsgeleerde teekent in den kring zyner oefeningen onverſtaenbare woorden op, en ſpoort derzelver zin en beteekenisſen na: een ander oefent zich in de ouder, een ander in de nieuwer Hiſtorieboeken: een ander in Taelkundige aenmerkingen, in de Woordgronding, in de Taeltakken: een ander leest oude, een ander nieuwe Dichteren: een ander andere boeken, en zoo heeft een ieder zynen kring in welken hy kundigheden opdoet: En dus kan ieder Lid, 't zy, uit eigene keuze, 't zy, wanneer zulks noodig was, daertoe met zyne bewilliging en toeſtemming door de Maetſchappy gekommitteerd, enen zekeren taek op zich nemen.

De een zal uit eigen verkiezing opzamelen wat in deze of die oude Charters, een ander wat in deze of die Landrechten of Coſtumen voorkomt: — een ander heeft gelegenheid tot het lezen en *excerperen* van oude Manuſcripten: een ander leest MELIS STOKE: een ander, gelyk by voorbeeld de Heer KLUIT op zich neemt, LOD. V. VELTHEM: een ander den Delfſchen, een ander den Staten Bybel met de Kantteekeningen: een ander de Rederykers: een ander SPIEGEL: een ander HOOFT: een ander VONDEL: een ander oude, een ander nieuwe Dichters: een ander Hiſtorieſche Boeken, Reisbeſchryvingen, enz. enz.

Die een Geest van opmerking hebben op het geen zy hooren, zullen een *Idioticon* van hunne byzondere Landſtreek opmaken; een ander, welke kennis en omgang heeft met byzondere Kunſtenaers en Handwerklieden zal ons een Verzameling van Kunst-woorden beſchikken.

Die Engelſche Boeken lezen zullen de *Vocabulary* van PELL, waerin hy zegt, dat meer dan 5000 Engelſche woorden voorkomen, welke met Nederduitſche overeenſtemmen, verbeteren en aenvullen; die Hoogduitſche Boeken lezen, zullen de Hoogduitſche, die Franſche Boeken lezen, de Franſche woorden, welke met de Nederduitſche overeenſtemmen, aenteekenen: die zich oefenen in 't Gothisch, Angelſaxisch, Yslandsch, Frankteutsch, Zweedsch, Deensch of andere Taeltakken, zullen op dezelfde wyze handelen.

Kortom, ieder kan, volgens zijn ſmaek en verkiezing, voor eerst althans, werken, en, uit het geen hy leest of hoort, ten algemeenen nutte, eenigen voor-

voorraed toevoeren, om in den Ligger, als in eenen Biekorf, verzameld te worden

Mogelijk zal het noodzakelijk wezen, dat de Maetſchappy, door hare Gekommitteerden, de ontvangene Aenteekeningen of *excerpta* naziet, en beoordeelt, of de verzameling, uit zulken of zulken Schryver, volledig is, en zoodanig, dat men 'er zich op verlaten mag, zonder eene nadere lezing van dien zelfden Schryver noodig te hebben. Althans, met opzicht tot die Mengel-aenmerkingen en *Grammaticale* waernemingen, welke tot de 10de *Portefeuille* behooren, en waervan wy bl. 11. ſpraken, zou het van veelvuldige nuttigheid zijn, dat 'er eene byzondere Correſpondentie gehouden wierd tuſſchen die Leden, in die byzondere ſtreeken van ons Nederland, welke byzonderlijk hun werk maken van de Spreektael en van de *Grammatica*: en, aen eene Kommiſſie van zoodanige Leden zoude de Maetſchappy, Jaerlijks, na het houden der Jaerlijkſche Vergadering, alle die ſtukken, welke gedurende dat Jaer, in dien tak waren ingeleverd, ter beoordeeling kunnen zenden, om iedets nadere gedachten, opmerkingen en waernemingen, daerover in te nemen; zullende de eene opteekening of aenmerking dikwils aenleiding geven tot veele anderen

Vervolgens zou het nuttig zijn, dat de Maendelijkſche Vergadering, in elke Jaerlijkſche Vergadering, een beredeneerd verſlag deed, van het geen betrekkelijk tot dit Woordenboek, door deze en die Leden, met namen te noemen, ingeleverd en verricht is, en vervolgens voordroege 't geen zy meende dat nu verder zoude behooren gedaen te worden; en zoodanige berichten, in de Handelingen der Jaerlijkſche Vergaderingen gedrukt, zouden die nuttigheid hebben, dat ieder konde weten en nagaen hoe het met het Woordenboek ſtaet, aen welke ſtukken reeds gearbeid is, of gearbeid wordt, en aen welke ſtukken men zynen arbeid, meest ten voordeele van het algemeen oogmerk, beſteden kon, iets, waeraen het de meeste onzer Liefhebberen hapert.

Maer, wy moeten hier een oogenblik ſtil ſtaen, daer wordt een onaengename bedenking gemaekt, dit zijn de woorden.

„ Maer aengezien het gemeenlijk met den mensch zoo gaet, dat weinigen
„ licht een *onus ſiſypheum* zonder *honos* op zich nemen: zoo voorzie ik, dat
„ weinigen zich verledigen zullen, om hunne Aenteekeningen door letter-
„ ploegen verkregen, aen anderen op een losſen voet weg te ſchenken,
„ zonder te weten, of 'er in 't vervolg eenig voordeel mede zal gedaen
„ worden, ook of zy 'er eenig genoegen voor zich van trekken zullen.
„ Hier in moet dan wel byzonder voorzien worden. Het nut is de hoofd-
„ zaek, doch .... Wel is waer: *niſi utile eſt quod facias, ſtulta eſt gloria.*
„ Maer veelen denken ook: *niſi gloriam parit quod agas, ſtultus eſt labor.*"

Wy antwoorden hier op het volgende.

Die Leden, welke het om eer en glorie te doen is, kunnen meer eer en glorie behalen met hunne medewerking als Leden dezer Maetſchappye, tot zulk een grooten en algemeen-nuttigen arbeid, dan met eenig eigen taelkundig werk, en behooren ook, by de uitgave des Boeks, met roem vermeld te worden. Wyders, indien 'er een Ontwerp, om een Woordenboek toetereeden, by de Maetſchappy wordt aengenomen, en in 't werk geſteld, kan men niet zeggen dat de Aenteekeningen der Leden, op eenen losſen voet, worden weggeſchonken, dewijl het dan genoegzaem zeker is, dat 'er, den eenen of anderen tijd, ten algemeenen nutte, gebruik van gemaekt zal worden; zonder dat iemand onzer ooit verzekerd kan zijn, of hy lang genoeg zal leven, om 'er eenig genoegen voor zich van te trekken, 't geen hy van zynen eigen afzonderlyken arbeid zich ook niet verzekeren kan.

Voorts nemen wy de vryheid te vragen; mag het mededeelen zyner Aenteekeningen aen de Maetſchappy wel een wegſchenken heeten? of kan Hy die zelfde Aenteekeningen, welke hy mededeelt, ook niet, indien hy zulks goedvindt, ten zynen byzonderen gebruike, in zynen eigen Ligger plaetſen? en, zal hy, door het opzettelijk opmaken van Aenteekeningen voor de Maetſchap-

ſchappy, niet wel rykelijk zoo veel kundigheden verkrygen, als hy aen de Maetſchappy mededeelt? en zullen niet zyne taelkennis en uitzichten vermeerderen, na mate hy meerder en gezetter Aenteekeningen opmaekt? Zoo het dan wegſchenken heeten mag, zoo is het een allervoortreflijkst wegſchenken, waerby men niet armer maer wel ryker wordt.

En om die bedoeling van ryker te worden des te meerder te voldoen, zoude het mogelijk niet onaengenaem wezen, te bepalen, dat ieder Lid, welke tot dit Woordenboek medewerkt, ten allen tyde, uit den Ligger der Maetſchappye, ten zynen byzonderen gebruike, zoude mogen verkrygen, alle zulke Aenteekeningen en Voorbeelden, welke hy aen de Maetſchappy opgaf noodig te hebben, tot eenige Verhandeling, welke hy aen de Maetſchappy meende te zenden, of afzonderlijk uit te geven: en dit zoude maken dat ieder medewerkend Lid, eene dubbele en weerkeerige nuttigheid van dezen algemeenen arbeid te verwachten had, daer het met de zaek zoo gelegen is, dat de meeste opheldering en taelkundige Waernemingen, uit eenen rijkdom en verſcheidenheid van voorbeelden en aenteekeningen hervoort komen: en door deze vergelding is het te hopen, dat die gemaekte onaengename bedenking, by de meeste der Leden, gantsch weinig vermogen zal hebben, en meer en meer zal verzwakt worden door de werkzaemheid der Leden; immers, met hoe meerder ernst en iever aen dit Woordenboek gewerkt wordt, hoe meerder voorraed opgezameld wordt, hoe eerder men de vruchten daervan plukken zal.

En wanneer men zoo verre zal gevorderd zijn, dat men eenen genoegzamen voorraed zal verzameld hebben, dan zal het de tijd zijn om een Kommisſie te benoemen, van de daertoe als dan bekwaemſte Leden, om uit al die verzamelde bouwſtof een geregeld gebouw te vervaerdigen, een goed gebruik te maken van den goeden voorraed, de woorden op hun rechte plaets te ſtellen, de afſtammelingen onder hare wortelwoorden, de voorbeelden in hun juisten rang, en alles in een voegzame orde.

Zoodat het nu voor eerst, het werk der Maetſchappye zoude behooren te wezen, een verkort Ontwerp van een Woordenboek, en een opſtel van ſchikkingen daertoe betreklijk, te beramen.

Vervolgens zoodanig een Ligger te vervaerdigen als waervan bl. 11. geſproken is.

En voorts ieder der Leden kennis te geven van onzen toeleg, en te verzoeken dat ieder zich verklare, of hy genegen is medetewerken tot dit groote werk, en welken taek hy voor eerst op zich zal nemen.

En wyders in het algemeen aen alle de Leden, by het zenden der gedrukte Handelingen van elke Jaerlijkſche Vergadering, te verzoeken, ons Woordenboek in gedachten te houden, en onder het lezen van allerlei ſoort van boeken en geſchriften, alles wat ons eenigszins van nut zoude kunnen wezen, op te teekenen en aen de Maetſchappy medetedeelen; en die Aenteekeningen welke ieder der Leden verzameld zal hebben, ten langſten voor de Vergadering van Lentemaend over te zenden, om in de volgende Jaerlijkſche Vergadering vermeld te worden.

En, in geval een Ontwerp van deze natuur tot ſtand komt, zal naer alle waerſchijnlijkheid, de werkelyke taeloefening by de meeste der Leden, van tijd tot tijd, vermeerderen, en de lust opwekken, om, als nuttige Leden der Maetſchappye, hunne poogingen te beſteden tot zoo nuttig en loflijk een oogmerk. En die Leden, welke by gebrek van genoegzame oefening in de Tael, voor als noch niet in ſtaet zijn, zullen, door dit middel, met den tijd in ſtaet geraken, om de hand te leenen aen een werk dat waerlijk groot zoude zijn, en wel zoo groot, dat het verwaendheid kan ſchynen om het te verwachten, indien niet een onbepaelde ruimte van tijd, de veelheid en verſcheidenheid der arbeiders, en de bekende werkzaeme gezetheid en volſtandigheid onzer Natie, eenig goed uitzicht gaven, om ons, door de grootheid van het Werk, niet te laten afſchrikken van een goed begin.

Dimidium facti, qui bene coepit, habet.

PROEVE VAN HET WOORD VAREN.

VAREN, VOER, GEVAREN, verb. neutr.

MG. faran/ foꝛ/ farans.
Fth. faran of varan fuoꝛ/ gifaran.
AS. faran foeran/ feran/ foꝛ en ferde/ gefaren.
Ysl. fara/ fooꝛ/ farenn.
HD. fahren/ fur/ gefahren.
Landfr. ferren/ en fearjen/ foer/ faerne.

I. De oudſte zin en grondbeteekenis is de algemeene:

VAREN, *loco moveri*, van plaets bewogen worden. II, 18. III, 24.

Hier van

VARENDE *have*, *mobilia bona*, roerende goederen. II, 16 31.

VARENDE *vrouwe*. III, 21.

VARENDE *wijf*. IV, 12.

VAART, *motus*. zie op VAART.

II. Daer van de byzondere beteekenisſen, als:

1. VAREN, *ire*, gaen III, 8.

Iemand *varen* bezoeken, gaen bezoeken. IV, 16.

VAREN laten, *relinquere*. zie op LATEN.

Hier van

VERVAREN, *abire*; VOORTVAREN, *procedere*; VOORTVAREND, *ſubito*; UITVAREN, *exire*; UITVAART, *exequiae*; VAREND, VEREND, *annus praeteritus*; VAART, *expeditus*; VARINK, VARINKS, *ilico*; VAARDIG, *rapide* & *paratus*; waervan VAARDIGLIJK, VAARDIGHEID, VERVAARDIGEN, AFVAARDIGEN, AANVAARDEN, RECHTVAARDIG, GEVAARTE, op alle welke woorden men zien kan

2. VAREN, *tendere*, trekken van de eene plaats naar de andere. III, 28. 31.

Uit wandelen VAREN, zie op WANDELEN.

Uit ſpelen VAREN, ſomtijds enkel SPELEN VAREN. zie op SPELEN.

Een huis te huur om terſtond INTEVAREN. X, 22.

In 't verderf VAREN. VIII, 6.

Ter helle VAREN. VIII, 9.

Ter ziele VAREN. VII, 12.

Ten hemel VAREN. VIII, 18. zie ook OPVAREN, en HEENVAREN.

VAREN *in iemands rede*. VI, 19.

VAREN *iemand in den baart*. X, 31.

Uit een verdrag VAREN. IX, 16.

UITVAREN *op iemand*, *invehi in aliquem*. zie UITVAART.

3. VAREN, *proficiſci*, reizen. IV, 18.

In Duitschland en in onze Provintien welke het naest daeraen grenzen, gebruikt men VAREN, zoo wel voor het reizen met een wagen als met een ſchip. X, 12. 17. 21.

VAREN *op wagenen*. III, 31.
In karoſſe door ſtad VAREN. VIII, 41.

VAREN *te ſchepe*. II, 28.
Ter zee VAREN. IX, 16.

Van dit VAREN:

VAARWEG, *via per quam vehiculum agere licet*.

VAART, *iter*. waervan BEDEVAART, DAGVAART, KRUISVAART, HEIRVAART, op welke woorden men zien kan.

4. VAREN, *navigare*.

Ergens na toe VAREN. IX, 12.
In iemands zog VAREN. VIII, 32.
Ten haring VAREN. VII, 21.

Hy VAART *voor ſtuurman*. IX, 42.

In eene *active* beteekenis

Hy VAART *zout*. VII, 51.

Zie verders op AANVAREN, AFVAREN, ACHTERUITVAREN, BEVAREN, DOORVAREN, HEENVAREN, OPVAREN, OVERVAREN.

Van dit VAREN is afkomſtig:

VAARBAAR, *navigabilis*; VAARBOOT, *navis actuaria*; VAARGEWAND, *armamenta navis*; VAARGELD, *naulum portorium*, (zie ook VEERGELD); VAARGLAS, *amuſium*; VAARMAN, VAARMEESTER, *portitor* & *nauta*, (zie ook VEERMAN, VEERMEESTER, VEERSCHIPPER); VAARPLEYTE, VAARSCHUITE, *cymba* & *ponto*; VAARSCHIP, *navis vectoria*, (zie ook VEERSCHIP, VEERSCHUITE);

VAAR-

VAAR-TUIG, *ratis*; VAARWATER, *aqua navigabilis*. als mede VAREND *gezel*; VAARDER, in GROOT-VAARDER, GROENLANDS-VAARDER, KOOPVAARDER, OOST- en WEST-INDIESCH VAARDER, STRAATDAVIDSVAARDER, en diergelyke.

En het *ſubſtantivum*

VAART, *navigatio* zie ook op OVERVAART, DOORVAART, ZEEVAART, SCHEEPVAART, enz.

VAART, *trajectus*. zie ook op VEER.

VAART, *foſſa*; BINNEVAART, BUITENVAART, TREKVAART.

III. Verders de Overdrachtelyke betekenisſen:

1. VAREN, *valere*, *ſe habere*.

Hoe VAART *hy*. IX, 21.

Hy VAART *wel*. VII, 21.

Maak dat gy WEL VAART. VII, 9.

Hy VAART *'er wel van*. VIII, 21. zie ook op WELVAREN, WELVAART, en KWALIJKVAREN, enz.

2. VAREN, *evenire*.

Zoo moet gy VAREN. VI, 30. 43.

Hier van

WEDERVAREN en ERVAREN, *evenire*; waer van ERVAREN, *experitus*.

MISVAREN, *male evenire*.

WEDERVAREN, *adverſe contingere*.

En hier uit vloeit voort

3. VAREN, *taedere*. VII, 12. 28.

En hier van

4. VAREN, *metuere*. II, 16. 28. III, 4. 9. zie ook op VERVAREN.

Hier van

VAAR, *metus*; waer van VAAR, *periculum*. zie ook op GEVAAR.

VAARWEDER, *horrida tempeſtas*.

VAARLIJK en VERVAARLIJK.

Uit het *praeteritum* VOER komt:

VOEREN, *vehere*, *ducere*, *agi*. zie ook AANVOEREN, AFVOEREN, OPVOEREN, OVERVOEREN, WEGVOEREN, UITVOEREN, VOLVOEREN.

Noch ſchijnt, volgens TEN KATE, van dit VAREN afkomſtig:

VAR, VARRE, VARDE, VER, VERRE, VERDE en VEER, *longe*, *longinque*: als van ons afgaende, of lang voorby gegaen, waarvan VERVERREN en ONGEVEER.

En dus ook het voorzetſel VER: 't geen voor de werkwoorden komende, doorgaens den zin behelst van veer, of verder, of te ver, of een verdere keer.

En ons VERDER, VORDER, VOORDER: waervan VORDEREN, AFVORDEREN, enz.

En, met den uitgang G:

VARGEN, VERGEN, *exigere*: als iets van ons afvorderende, of zoekende iemand ergens toe te doen overgaen.

VARGT by omzetting VRAGT: zijnde het geen dat gevaren wordt, als ook 't geld dat afgevorderd wordt van iemand die gevaren is.

En met den uitgang SEN:

VERSEN, VERSENE, *calx*: als het grootſte werktuig van onzen voortgang.

En met IE:

VIEREN, *laxare*: als toegevenderwyze iets latende gaen.

Taelkundige weten dat men, met behulp van KILIAEN en TEN KATE, enz. de meeste, zoo niet alle, onze ſtamboomen, op deze wyze kan ſcharen: De afſtammelingen, welke daerin enkel genoemd worden, zouden op hunne rechte plaets moeten geſteld worden, met heenwyzing na den ſtamboom.

En indien eenige Taeloefenaers onderling overeenkwamen, zich de moeite te geven, om zoodanig een Etymologiesch Woordenboek te laten drukken, zou het der Maetſchappye byzonderlijk dienſtig zijn, om hare aenteekeningen in eene gemaklyke orde te kunnen houden.

BYVOEGSELS EN AENMERKINGEN

OP HET

BEREDENEERD PLAN

TOT HET VERVAERDIGEN VAN EEN

ALGEMEEN, OMSCHRYVEND

WOORDENBOEK

DER NEDERLANDSCHE TALE,

DOOR

DE MAETSCHAPPY

DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE TE LEYDEN.

Toen het beredeneerd Plan tot het vervaerdigen van een algemeen, omſchryvend Woordenboek der Nederlandſche Tale genoegzaem was afgedrukt, zag de Maetſchappy zich op eene aengename wyze verrast door een geſchrift van den Heer A. KLUIT, ten titel voerende: *Aanmerkingen op het maken van een Woordenboek der Nederduitſche Taal, waarin de woorden uit hun oorſpronglijk afgeleid, en met voorbeelden uit de beste Schryvers in hunne verſchillende beteekenisſen opgehelderd worden.* — Deze Proeve van Aenmerkingen behaegde der Maetſchappye te wel, om dezelve niet onder het oog van alle hare Leden te brengen, zoodat zy het beſluit nam om den Heer KLUIT te verzoeken dat hy zyne Bedenkingen in eene orde ſtellen wilde, waerin zy gevoeglijk als een Byvoegſel op het beredeneerd Plan zouden kunnen dienen. Doch die Heer gaf in eenen Brief, van den 25ſten van Sprokkelmaend dezes jaers, der Maendelijkſche Vergaderinge te kennen daertoe geene gelegenheid te hebben, en te wenſchen „ dat de Maatſchappy, indien zy gebruik van zijn Werk maken „ wilde, den vorm veranderde, zoo als zy best voeglijk zoude oordeelen, „ zoo hy ſlechts voor het drukken het gezicht daarvan hebben mogte. " In gevolge van dit verzoek hebben wy de Aenmerkingen van den Heer KLUIT met den inhoud van het reeds bekende Plan vergeleken, en alles in zulk eene orde geſchikt, als waerin wy meenden dat die Heer het zoude voorgeſteld hebben, indien dat Plan hem in handen gekomen ware, eer hy zijn Stuk voltooid hadde. — Wy zullen ons ook van deze gelegenheid bedienen, om hier en daer, eenige Aenmerkingen, welke de Heeren ALEWIJN, BRUINING, TE WATER en ARNTZENIUS, in hunne Brieven voor den eerſten van Grasmaend aen de Maetſchappy gezonden, op het Plan gemaekt hebben, aen alle de Leden voor te dragen.

Wy oordeelen het echter niet ongevoeglijk, vooraf iets wegens den algemeenen inhoud der Aenmerkingen van den Heer KLUIT te zeggen. — Nadat hy zyne gedachten wegens de wyze, waerop men de hoofdtrekken van een Woordenboek, behoort te vervaerdigen, heeft voorgeſteld, toont hy, door eenige voorbeelden, hoe men de Overdrachten en verſchillende beteekenisſen der woorden moet in het oog houden en opgeven. — Vervolgens geeft hy, van bladz. 17–61, eene Proeve van een Nederduitsch algemeen Taelkundig Woordenboek. — Van bladz 63–74, laet hy een Proefjen volgen hoe men handelen kan in het lezen van Dichters en andere bekwame Schryvers, om daeruit geſchikte voorbeelden te ontleenen, ter beveſtiging van 1. het aenwezen van eenig woord in de tael, of 2. van het byzonder gebruik, en den zin van 't woord; waertoe de Schryver het Treurſpel Jephthá van VONDEL in de hand genomen heeft. — Eindelijk beſluit hy alles met eenige aenmerkingen over de meenigte van Boeken, welke men zal moeten lezen om alle woorden, en inzonderheid om de Kunstwoorden te leeren kennen; over de oude woorden; over die, welke maer in byzondere Provincien in gebruik zijn; over de wyze, waerop men met de Homonymen moet handelen; over ſommige deelwoorden, die als Kunsttermen voorkomen, en over de manier, waerop de voorbeelden behooren geſchikt te zijn.

Wy achten het onnoodig de gedachten van den Heer KLUIT, of van andere Heeren, voor zoo veel zy met die, welke in het Plan begrepen zijn, overeenkomen, den Leden onder het oog te brengen. Het zal genoeg zijn zoodanige plaetſen over te nemen, waerin veranderingen in of merkelyke ophelderingen op het Ontwerp worden voorgeſteld.

Onder de vereiſchten van een Woordenboek, vinden wy, bladz. 4. van het Plan dat „ de woorden, welke men van eenen wortel keurt, in de „ voeglijkſte en natuerlijkſte orde die mogelijk is, de *derivata* onder hunne *primitiva*, voor zoo verre men zulks ontdekken kan, by een geſchikt worden, zoo nochthans dat ieder woord op de plaets daer men „ het volgens zyne letters zoeken zal, met alle zyne omſchryvingen, bepalingen en verklaringen, behoort geſteld te worden, en vandaer heen „ gewezen naer de plaets waer het onder zynen wortel geſteld is." — De Heer KLUIT is hieromtrent van andere gedachten. Over de rangſchikking der zaemgezette woorden ſchrijft hy: „ Ik hadde my verbeeld „ dat dit Woordenboek" (te weten het Engelſche van JOHNSON) „ even „ als de Griekſche Theſaurus van Stephanus, alle de *derivata* tot hun *primitivum* betrok. Dit zie ik nu anders. Tot een voorbeeld! by het „ *Primitivum bidden, bad, gebeden*, oulings *beden, bad, gebeden*, behooren de woorden *Bede, Gebed, Afbidden, Verbidden, Biddag*, alle tot „ een verſchillende letter te brengen. De zaak wel overwogen hebbende, en het hoofdoogmerk van zulk Woordboek inziende, ben ik het „ met JOHNSON eens, dat het beter is alle die woorden elk op zyne „ letter te plaatſen, en wel in dezer voege:

„ Op B. BEDE, *N. ſubſt.* (van *hidden* oul. *beden.*)

„ BEDELEN *V. act. frequent.* (van *bidden*, (oul. *beden*,) *bad*, „ *gebeden.*)

„ Op A. Afbidden, *V. act.* (van *af praefix*, en *bidden.*) enz. "

In

In den reeds gemelden Brief van den 25ſten van Sprokkelmaend dringt de Heer KLUIT dit gevoelen nader aen. „ Wie " (zegt hy onder anderen) „ wie kan van een vreemdeling veronderſtellen dat hy de woorden „ *Rechtvaardig*, *Uitvaart*, *Veerſchuit*, *Trekvaart*, enz. op het Wortel„ woord *Varen* zal zoeken. Hierop zal niet voldoen dat men andwoord: „ Men zal al die woorden op hun letters afzonderlijk ook plaatzen, en ze „ met voorbeelden bevestigen. Want (andwoord ik) alle die woorden, „ *rechtvaardig*, *uitvaart*, enz. moeten dan in die Proeve van *Varen* ook „ met voorbeelden worden *beveſtigd* of *niet beveſtigd*. Zoo *beveſtigd*, zal „ men een *dubbele moles* van een Woordenboek, nog eens zoo dik als an„ ders, noodig hebben; zoo *niet beveſtigd*, als dan zal die *derivative* ma„ nier voor velen onzer Landsluiden weinig, en voor Buitenlanders geheel „ geen nut hebben: alzoo die niets daaraan zullen hebben, of zy daar ee„ nige woorden uit elkander vinden afgeleid. "

De derde vereischte, volgens het Plan, dat namelijk „ eerst de eigen„ lyke en oorſprongelyke beteekenis, en vervolgens ook de overdrachte„ lyke en uit elkander voortvloeiende en afgeleide beteekenisſen, en alle „ de verſchillende gebruiken van ieder woord naeuwkeurig bepaeld en ver„ klaerd moeten worden," vinden wy door den Heer KLUIT op de volgende wyze voorgeſteld en opgehelderd.

„ Men heeft in onze Taal een *Clasſe* van Werkwoorden, waarvan de „ beteekenis zoo algemeen en onzeker, het Gebruik zoo los en onbe„ paald, en de zin zoo verre van het eerſte denkbeeld of de *prima notio* is „ afgeweken, en zoo veranderlijk, dat het ſchier onmogelijk is, om het „ woord te bepalen, of het te omſchryven, of zelfs te verklaren door „ enig woord van ene bepaalde beteekenis. Zoodanig zijn de Werkwoor„ den *breken*, *doen*, *dragen*, *gaan*, *geven*, *komen*, *leggen*, *loopen*, *maken*, „ *nemen*, *ſchieten*, *ſteken*, *zetten*, *werpen*. Hier is *breken*, by voorbeeld, „ *aan ſtukken maken*, daar weder *ſchenden*, *afſchaffen*, *bankroet ſpelen*, „ *vyand worden*, *lastig vallen*, *ontrou zijn*, *onttornen*, *aanlichten*, *uittrekken*, „ *dooden*, zoo zegt men

„ 1. BREKEN; aan ſtukken maken; als: *een glas* of *een pot breken*.
„ 2. *Schenden*; als: *zijn eed breken*.
„ 3. *Afſchaffen*; als: *een eens gemaakte wet breken*, *infringere legem*.
„ 4. *Bankroet ſpelen*; als: *bank breken* of enkel *breken*; als: *het com„ toir van N. N. breekt*, thans wat obſoleet.
„ 5. *Vyand worden*; als: *met iemand breken*, zijn vriendſchap laten „ varen.
„ 6. *Lastig vallen* of *vermoeien*; als: *iemand met zijn praten het hoofd „ breken*.
„ 7. *Ontrou zijn*; als: *zijn woord breken*.
„ 8. *Onttornen*, *losmaken*; als: *een kleed of rok breken*, 't welk ge„ ſchiedt om 'er iets beters van te maken, of de lappen te ge„ bruiken.
„ 9. *Aanlichten*; als: *het aanbreken van den dag*.
„ 10. *Uittrekken*; als: *vlas breken*, anders ook *vlas braken*, *linum com„ minuere*, *decorticare*, Lat.
„ 11. *Dooden*; als: *iemand den hals breken*, en *metaphor. vele woorden „ den hals breken*, dat is *te niet* doen gaan, vernielen, en dus „ vergeefs gebruiken.

„ Voeg hier noch by de beteekenis, die ligt in *koorts* BREKENDE
„ *middelen*, *by nacht in huis breken*, en 't geen KILIAAN opgeeft
„ van: *breken de riemen*, *detergere remos*, *& cet.* van *breken den ſauck*,
„ vulgo *colorare*, *diminuere*; van *breken*, oulings voor *ghebreken*, *defi-*
„ *cere.*

„ En het denkbeeld, dat in *een gebroken gezicht*, (*deficiens vultus*) en
„ diergelyken opgeſloten ligt, en gy zult vinden, dat 'er meer dan ge-
„ meen oordeel en kennis geëischt worden, om volgens de gronden van
„ goede Taalkunde de beteekenis van een woord wel te veſtigen. Maar
„ komen dan hier de *compoſitien* noch by, zoo vindt ge hier weder een
„ ruim veld van veranderingen. Neem by voorbeeld het Werkwoord *op-*
„ *breken* met een Scheidbaar voorzetſel.

„ OP-BREKEN *verb. act.* (van *op- praef. ſepar.* en *breken*) *ik breek op*,
„ *brak op*, *opgebroken*, *op te breken.*
„ 1. *Open-breken*, met verbreking openen; als: een brief opbreken,
„ een deur of kamer opbreken, een vloer opbreken.
„ 2. *Vertrekken*; als: hy is met zijn ganſche kraam *opgebroken*, of, hy
„ breekt zijn kraam *op.*
„ 3. *Op reis gaan*; als: hy heeft zijn leger *opgebroken*, (*movit caſtra*)
„ Lat.
„ 4. *Iets vruchtloos eindigen*; als: het beleg voor de Stad *opbreken.*

„ *Op-breken verb. neutr.* (van *op-* en *breken*) *ik breek op*, *brak op*, *heb*
„ of *is opgebroken.* Beteekent:
„ 1. *Van onder uit komen*, als, dat monſter breekt op uit den grond.
„ 2. *Op nieus te voorſchijn komen*; als: de wonde is opgebroken (*recru-*
„ *duit*) Latijn.
„ 3. *Opkomen of naſmaak hebben van ſpijs*; als: het eeten breekt my op,
„ van hier ook Overdrachtig, dat zal hem niet wel opbreken,
„ dat is, daar zal hem ſtraf of iets onaangenaams voor overko-
„ men."

Na op gelyke wyze het woord *dragen* behandeld te hebben, zegt de Heer KLUIT:

„ Wilde ik op die wyze het woord *gaan* voorſtellen, ik zoude te lang
„ worden. De Heer JOHNSON heeft by 't enkel *To Go* een aantal van
„ 68. ſoorten van beteekenis, maar hieronder betrekt hy dan ook by n°. 50.
„ enz. enige zamenſtellingen, als *to go about*, *to go between*, *to go by*, *to*
„ *go in and out*, *to go off*, *to go on*, *to go over*, *to go out*, — waarvan
„ ſommige woorden, als *ingaan*, *uitgaan*, *overgaan*, by ons tot de zamen-
„ ſtellige Werkwoorden zouden behooren. Om my niet met *gaan* op te
„ houden, zal ik tot een proefjen hier de verſcheidenheid van ons AF *gaan*
„ aanſtippen:

„ AF-GAAN, *verb. neutr.* (van *praef. ſepar. af* en *gaan*), *ik ga af*,
„ *ging af*, anderen *gong af*, *af gegaan*, *af te gaan.*
„ 1. Naar beneden gaan; als: *de trappen afgaan.*
„ 2. Heengaan, afſtappen; als: *van de ſtoep afgaan*, *ga van de bank*
„ *af.*
„ 3. Afſcheidnemen; als: *hy gaat voor zes weken van my af.*

„ 4.

„ 4. Zijn dienst verlaten; als: *hy gaat te nieujaar als Schepen of Dia-*
„ *ken af.*
„ 5. Afnemen in jaren; als: *de man gaat af*, van hier *een afgaande ou-*
„ *derdom*, (*vergens aetas*).
„ 6. Allerlei afnemen in krachten, of verſlechten, verminderen, ver-
„ ouderen van zaken of perſonen; als *afgaande man* by KIL. *vir*
„ *defectae ſenectutis*, een afgaand Dichter, voor een verſlechtend
„ of afnemend, by HOOGSTR., *afgaande verwe*, de *verwe gaat*
„ *af*, by KIL. *een afgaande maan*, *luna decreſcens.*
„ 7. Afgaan *van* — verſtoten; als: *van zijn vrou afgaan*, (*repudiare*).
„ 8. Hellen, overnygen; als: *in het afgaan van het gebergte.*
„ 9. In een ſlordiger zin, zijn gevoeg doen; als: *nood hebben om af te*
„ *gaan*, van hier ook *afgang*.
„ 10. Zijn woord breken; als: *hy gaat daarvan af.*
„ 11. *Ontkennen*, by KILIAAN.

„ Dit is maar ten proefjen, hoe myns bedunkens de zaak behoort inge-
„ richt te worden. Voorbeelden uit Schryvers hebbe ik hier niet by. Dit
„ is dan eerst het werk, wanneer men de hoofdlinien van dit Woorden-
„ boek getrokken zal hebben, waartoe byzonder by elk woord van dienst
„ kan zijn de vergelyking van JOHNSON zelve, voor zoo verre zyne
„ opgegeven beteekenisſen op onze woorden toepaſelijk zijn. Een werk,
„ dat voor my te laſtig was, omdat my het Engelsch zoo gemeenzaam
„ niet is, om het zonder moeite alles te verſtaan. De hoofdtrekken daar
„ zijnde, zal het gemaklijk vallen, om door het lezen van goedgekeurde
„ Schryvers die aanvulling van voorbeelden te doen.

„ In de opgave dezer verſchillende beteekenisſen wordt nu byzonder ook
„ vereiſcht, dat men in 't oog houdt en regelt welke trapklimming 'er zy
„ van den eerſten zin of grondbeteekenis eens woords tot zijn verst af-
„ ſtaande en meer toevallige beteekenis: zoo namelijk dat elke voorafgaan-
„ de verklaring den grond leidt tot de volgende, en die beteekenisſen van
„ eerst tot laast als geregeld aan elkander hangen. Dit is vry wel, zoo-
„ veel die tijd en de zaak het zelve toelieten, in acht genomen in het fraaie
„ II. Deel van L. TEN KATE *Proeve van Geregelde afleiding*. Aldus is
„ 't eerſte denkbeeld van *afgaan* (1) *een gaan naar beneden*, van hier
„ (8) het denkbeeld van een berg, die naar beneden loopt, en dus *hel-*
„ *len*; van hier voord een afſcheiden van plaats, perſoon of zaak. Van
„ een *plaats* komt hieruit voord n°. 2. *weggaan*, in: *van de ſtoep afgaan.*
„ Van een *perſoon*, n°. 3. *afſcheidnemen*, n°. 7. *verſtoten.* Van een *zaak*,
„ n°. 4. *zijn dienst verlaten*, n°. 10. *zijn woord laten varen*, of *niet hou-*
„ *den*, en n°. 11. gevolglijk ook *iets ontkennen.* In het denkbeeld van
„ naar beneden gaan, opgeſloten liggende een afneming van hoogte, zoo
„ komt hieruit het denkbeeld van *afnemen*, zoo in jaren n°. 5. als in *krach-*
„ *ten*, *groei*, *coleur*, *yver* en van hier al die beteekenisſen op n°. 6. Wat
„ n°. 9. betreft, 't is by my niet bekend, of dit ſlordig *afgaan* zoo ge-
„ noemd zy van de plaats, waarheen men zich wendt, of van het lichaam
„ zelf. De beteekenisſen derhalve van *afgaan*, willen zy gevoeglijk geſchikt
„ worden, behooren in deze orde van 1. tot 11. omgekeerd en geplaatst,
„ als 1, 8, 2, 3, 7, 4, 10, 11, 5, 6, 9. welke moeite ik in 't eerst
„ geſpaard hebbe, en 't welk ook niet altijd uitvoerbaar is. En waarom
„ niet? Dit is de inhoud van een volgende aanmerking.

„ Een zelfde wortelwoord heeft ſomtijds zeer vele zoo te noemene *ra-*
„ *mificationes* of takmakingen, even als een boom, die uit zijn' vasten ſtam
„ zich aan meer dan eene zyde uitbreidt, en uit elk van die zydetakken
„ weder nieuwe ſpruiten uit doet ſchieten. Het gebruik nu, 't welk nieu-
„ we beteekenisſen geeft, en oude verwerpt, maakt, dat 'er ſomtyds be-
„ teekenisſen overblyven, wier zamenhang met een vorige niet meer te
„ vinden is, omdat die beteekenis of redensbenaming waaruit de overge-
„ blevene voortſproot, verloren is geraakt, 't zy door tijdverloop, verlies
„ van gewoonte, kunst, werktuig of anderszins, dat aanleiding tot die
„ nieuwe beteekenis gaf.

„ Bekend zijn de takmakingen van 't vorige Woord

AFGAAN
naar beneden gaan:
[de trappen afgaan.]

1	2	3	4
Hellen: [afgaande berg.]	weggaan:	Afnemen, of verminderen A. zie lager	afgang hebben. B.

1	2	3
van een plaats: [van de ſtoep afgaan.]	van een perſoon: [afgaan.]	van een zaak:

1	2	1	2	3
affcheid nemen: [hy *gaat* van my *af.*]	verſtoten: [van de vrou *afgaan.*]	zijn dienst verlaten: [Hy *gaat* als Schepen *af.*]	zijn woord breken: [hy *gaat* van die bepaling *af.*]	ontkennen: [van een gezegde afgaan.] KIL.

Tot de Letter A. 3. *Afnemen*, *verminderen*, behooren deze zydetakken:

1	2	3	4	5
afnemen in jaren; als: [afgaande ouderdom.]	afnemen in groei; als: [afgaande maan.]	afnemen in krachten; als: [de man begint *af* te *gaan*]	afnemen in verwe; als: [de koleur gaat zeer af.]	afnemen in yver of geest; als: [een afgaand dichter, of prediker.]

Tot de Letter B. *afgang hebben*, behooren deze zydetakken:

1	2
zijn gevoeg doen: [op het Secreet afgaan.]	loslyvig zijn: [hy is aan 't afgaan,] waar voor gebruiklyker *aan den afgang zijn.*

„ Maar

„ Maar zijn wel zoo klaar op te ſporen en aan te wyzen de verſcheiden
„ takmakingen van *ſpannen*, in *de paarden aanſpannen*, *den Raad ſpannen*,
„ *de Vierſchaar ſpannen*, *een uitſpanning*, *een ſpan van de hand*, *weder-*
„ *ſpannig*, *ſpan* (bulla, & emblema, & clavus ferreus) *ſpanne* (faſcia) *ſpan-*
„ *bedde*, (ſponda) *ſpan* (nu ſpaan, ſpaander) *ſchuimſpaan*, en 't geen 'er
„ meer by TEN KATE II. D. bl. 400. op het worteldeel *ſpan* bykomt.

„ Ik zal in navolging van JOHNSON een korte ſchets geven van het
„ Zelfſtandige Naamwoord *bloem*, om te doen zien, hoe veel nuts men
„ door dat voorafgaande werk van dien Schrijver, aan ons Woordenboek
„ kan toebrengen.

„ BLOEM. Zelfſtandig Naamwoord. Vr. (*fleur*, Fransch; *flos*, *flores*,
„ Latijn,) afkomſtig van 't Werkwoord *bloeien*.

„ 1. Het gedeelte van een plant, waarin het zaad vervat
„ wordt, welk ons gezicht en reuk door verſcheidenheid
„ van koleuren en geuren vermaakt.

„ [Hier volgt nu by JOHNSON een breeder be-
„ ſchryvinge van de verſcheidene ſoorten van bloe-
„ men en derzelver natuur, my hier te breed om
„ af te ſchryven (*)].

„ voorbeeld: „ Maer zaeghtge noit des morgens *bloemen* ſtaen,
„ En vontze voor den avontſtont vergaen,
„ Van brant gezengt, van hagelſteen geſlagen.
„ VONDEL.

„ 2. Het bloeien en uitſchieten van zulke bloem, waarvoor
„ meest *de bloei* gebruikt wordt.

„ 3. Een ſieraad, en optooiſel: by voorbeeld, dus ſpreekt
„ men van de *bloemen* van welſprekendheid, van rede-
„ rijkkunde,

„ *Bloemen* geſtrooit op het graf van — — —
„ HOFSTEDE.

„ 4. Het eerſte en bloeiendſte gedeelte van iets: bij voor-
„ beeld, in de *bloem* van zyne dagen afgeſneden worden,
„ de *bloem* van zyne jeugd.

„ 5. Het puik, het beste, het uitgelezendſte van eenig ding,
„ 't zy perſoonen of zaken. Van perſoonen:

„ Men ziet om 't hof de jonge heeren draven,
„ En vlammen op der maeghden *bloem*, zoo ſchoon.

„ De *bloem* van al zijn maght.
„ VONDEL.

„ Van

(*) „ Dit zelfde vinde ik ook gedaan in 't Woordenboek van E. BUYS, 't welk hier
„ in vergelijk kan gebracht worden, gelijk hy ook meer beteekenisſen en verklaringen
„ van *Bloem* opgeeft."

„ Van zaken:

„ 6. Het gezifte, gebuilde en eetbare gedeelte van koorn; „ het meel, als *bloem* van terwe, *bloem* van gerst, van „ rogge, van rijst.

„ 7. Het fijnſte en afgeſcheidenſte gedeelte van het eetbare „ meel, meesttijds by uitnemendheid *blom* genoemd.

„ 8. Het meest krachtigſte gedeelte van iets, dat door de „ Scheikunde of door de natuur uit iets anders uitge- „ haald, of uitgekomen is. (Zie hierop E. BUYS na.) „ Dus heeft men:

„ *a.* *bloem* van zwavel.
„ *b.* *bloem* van bismuth.
„ *c.* *bloem* van cobalt.

} Dit late ik den Chymisten over om kort te beſchryven.

„ *d.* *bloem* van zeezout, (*adarce*, Latijn,) een zeker „ zout ſchuim, dat zich aan het riet en verſchei- „ dene planten op den oever der zee vast hecht, „ en daaraan hard wordt, dienſtig om de ſchurft „ en andere gebreken der huit te genezen.

„ BOMARE.

„ 9. Wegens de verganklijkheid der *bloemen* ook overdragt- „ lijk een verganklyke zaak, die licht verwelkt of de „ ſchoonheid verliest.

„ Mevrouw, gy noemde uw dochter flus een *bloem*.
„ — — — — —
„ Maer zaeghtge noit des morgens *bloemen* ſtaen,
„ En vontze voor den avontſtont vergaen.

„ 10. Maanſtonden, maandelijkſche veranderingen of bloed- „ vloeiinge der vrouwen.

„ KILIAAN.

„ 11. Een geſpikkelde vaarze of koeie, met vlakken.

„ KILIAAN.

„ 12. Een pestkole, vurige buile in de pestziekte, (*antrax* Lat.), „ een verouderd Vlaamsch woord.

„ KILIAAN.

„ Hier zwyge ik noch van zoo vele andere Woorden, „ die van dit *bloem* afkomen en zaamgezet zijn; als: „ *bloemaard*, *bloembies*, *bloembolle*, *bloemgaard*, *bloemhof*, „ *bloemgodin*, *bloemkrans*, *bloempot*, *bloemteil*, *bloemtuil*, „ *bloemmeel*, *bloemkool*, *bloemmaand*, *bloemwerk*, *bloemig*, „ *bloemſel*, *bloemken*, *bloemingen*, enz. welke in de „ Woordboeken en elders voorkomen.

„ ZEE.

„ ZEE. Zelfſtandig Naamwoord. (*zea*, Engelsch; *mer*, Fransch.)

„ 1. De Oceaan; het water geſteld tegen het land.

„ Voorbeelden.

„ 2. Een verzameling van Water, een meer, of lak: Jeſus „ wandelende by de *zee* van Galilee, ... Dus is by ons „ in 't land tuſſchen Holland en Vriesland *de Zuiderzee*.

„ 3. By wyze van ſpreekwoord figuurlijk, een groote menigte: „ Een *zee* van bloed, ...

„ 4. Een woeſte en ongeſtuimige geſtalte van eenig ding.

„ 5. *Regt ſees.* Recht door *zee* gaan, niemand ontzien, WIN- „ SCHOTEN.

„ 6. Spreekwoorden zijn hiervan velen ontleend: *zee* kiezen; in „ *zee* ſteken; *zee* gaan; onder *zee* leggen; en vele ande- „ ren by WINSCHOTEN. "

Om in deze Byvoegſels de orde van het Plan te volgen, moeten wy hier eens van het werk van den Heer KLUIT afzien, om eene bedenking, welke de Heer H. J. ARNTZENIUS, ter gelegenheid van de vierde vereischte, voordraagt, by te brengen.

„ Dewijl " (ſchrijft hy) „ pag. 5. tot een vierde vereischte word ge- „ ſteldt, om by ieder woord het Gothisch, Angelſaxisch, en zoo voorts, „ te voegen, ten einde om de afleiding en betekenisſen te ontdekken, ge- „ lijk dit ook in de Proeve is waargenoomen, zoude het moogelijk niet „ ondienſtig zijn, daar by te voegen de verſchillende tongvallen, in zoo- „ danige woorden in ons Land gebruikelijk. De verandering der Klin- „ kers, die men in den eenen of anderen tongval beſpeurd, zoude eenig „ licht verſpreiden ter ontdekking, hoe een woord in letters verſchillende, „ echter uit den geſtelden ſtam voortſproot. In een gedeelte van Gelder- „ land is *vord* het geen by anderen zachter *voord* is: dus verſchilt *vorder* „ en *voorder* niet dan in tongval; gelijk wederom *ver*, *veer*, *verder*, *veer-* „ *der*. *Varen* word by eenige uitgeſprooken als *voren*, hier door *vor*, „ *vorder*, *voeren*, *vorderen*. — Deeze opmerking zoude van nut kunnen „ zijn in de oude Charters, Privilegien en Rechten, in welke die uit- „ ſpraak veeltijds voorkomt, en zomwylen als nog behouden word. Im- „ mers *holden*, *holt*, *walt*, is in dezelve ſtandvaſtig voor *houden*, *hout*, „ *woud*, enz. "

In de vijfde vereischte wordt, onder anderen gezegd: „ In de *verba* „ *compoſita* behoort aengewezen te worden, waer de vooropkomende *prae-* „ *poſitio ſeparabilis* en waer *inſeparabilis* zy. " Dit is door den Heer KLUIT te fraei opgehelderd, om zyne Aenmerkingen daeromtent niet in haer geheel voor te ſtellen.

„ Een byzondere aanmerking" (zegt hy) „ verdient een ſoort van za- „ menſtelling van Werkwoorden, zoo wel menigvuldig in onze Taal als „ in de Engelſche, (ſchoon de Hr. JOHNSON dit byzonder aan de En- „ gelſche toekent), en die den buitenlanderen groote moeite maakt. Wy „ zijn gewoon de beteekenis van vele Werkwoorden enige nieuwe ge- „ daante of vorm te geven (*te modifieeren*) door achterkomende, of liever

„ door *ſcheidbare voorzetſels*, die in ſommige woordſchikking voor in
„ ſommige weder achter, ja verre achter aan komen, met tuſſchenvoe-
„ ging van andere woorden. Een Engelschman zegt: *to fall on* voor *to*
„ *attack*, *to fall off*, voor *to apoſtatize*, *to break off* voor *to ſtop abrupt*,
„ *by*. Wy zeggen *aanvallen*, *afvallen*, *afbreken*, maar in andere woord-
„ ſchikkingen ſcheiden zich de woorden: *hy valt aan*, *hy* VALT *op den*
„ *vyand met eene groote woede* AAN. *Dit mensch is afgevallen*; *zy* VAL-
„ LEN *met een' grooten ſmak van het dak* AF. Hier zijn de voorzetſels
„ *aan* en *af* een geruim eind van hun Hoofdwoord *vallen* afgeſcheiden.
„ Aan den anderen kant zijn 'er voorzetſels, die onafſcheidbaar zijn, by
„ voorbeeld, VER*bidden*; VER*ſpreken*; VOL*trekken*; want men zegt nooit:
„ *ik trek vol*, *ik bid hem ver*, *maar ik voltrek*, *ik verbid hem*. Het onder-
„ ſcheid tuſſchen deze twee ſoorten is aanmerklijk en in meer dan een op-
„ zicht kenlijk, doch voor een vreemdling zeer moeilijk te onderſcheiden.
„ Zy verſchillen, voor:

„ 1. In *accent* of klemtoon. De eerſte ſoort heeft een' byzonderen klem-
„ toon op het Voorzetſel zelf, als: *áfbidden*, *áánvallen*, *óptrekken*,
„ *nágaan*. De tweede ſoort op den wortel van 't woord, als: *ver-*
„ *bídden*, *verſpréken*, *voltrékken*, *volmáken* (*perficere*), *bezoéken*.

„ 2. Zy verſchillen in de woordvoeging van 't Deelwoord (*Participium*);
„ De eerſte ſoort behoudt altijd het *characteriſerend augmentum Ge*,
„ by voorbeeld *áfgebéden*, *áángevallen*, *ópgetrókken*, *nágegaan*. De
„ tweede ſoort behoudt dit *Ge* nooit; als: *verbéden*, *verſpróken*, *vol-*
„ *trókken*, *volmaákt*, *bezócht*, niet *vérGEbéden*, *béGEzócht*. Schoon zy
„ weder daarin overeenkomen, dat in het deelwoord de *voorzetſels*
„ van de eerſte ſoort ook *vooràf* blyven gaan: alzoo men wel zegt,
„ *ik bid af*, *ik val aan*, maar nooit: *ik heb gebeden af*, *ik heb ge-*
„ *vallen aan*, maar, *ik heb* AF*gebeden*.

„ 3. Het derde onderſcheid ligt in den *Infinitivus Obliquus* met *te*. De
„ eerſte ſoort voegt het woordje *te* tuſſchen het *Voorzetſel* en 't *Ver-*
„ *bum*; als: *af* TE *bidden*, *aan* TE *vallen*, *op* TE *trekken*, *na* TE
„ *gaan*. De tweede ſoort plaatst het zelve voor 't volle woord; als:
„ TE *verbidden*, TE *verſpreken*, TE *voltrekken*.

„ 4. Eindelijk is dan ook het onderſcheid gelegen in 't bovengemelde om-
„ zetten van het voorzetſel, in de eerſte ſoort; als: *aanvallen*, *ik*
„ *val of viel* AAN; *optrekken*; *ik trek of trok* OP. Welke omzet-
„ ting in de tweede ſoort niet geſchiedt.

„ Om hierin nu voor een' buitenlander iets wezenlijks en nuttigs te
„ doen, zoo zoude het voor alles noodig zijn, om deze wezenlyke ſoort
„ van Verſchil op een klare manier aan te toonen, te meer, alzoo onein-
„ dige woorden, van beiderlei ſoort, in hunne *zamenſtelling* zoo merklijk
„ verſchillen van hun *enkel* woord, dat de hoogſte naaukeurigheid en ſchran-
„ derheid noodig is om 'er de redenen en leidingen van beteekenis van na
„ te ſporen. Zoo is by voorbeeld in een en 't zelfde woord *iemand on-*
„ *derhalen*, dat is, *inhalen* of *achterhalen* (*hy* ONDER*haalt hem*), en *on-*
„ *derhalen* voor *iets ergens onder door halen* (*hy* HAALT *hem* ONDER *door*
„ *het Schip*) zeer verſchillende zoo in beteekenis als in woordvorming.
„ Allerklaarst kan dit blyken uit het eene woord *volmaken*. Daar is een
„ *vólmaken* van een vat, en een *volmáken van een' Staat*. Dit verſchilt

„ 1. In

„ I. In Klemtoon of *Accent.* (*a*) Of ***vólmaken***, *implere*, *plenum red-*
„ *dere*, beteekenende, ***vervullen***, ***een ledig ruim zijn volheid ge-***
„ *ven.* Ook *Metaphorisch* in den *familiaren* zin, *iemand dronken*
„ *maken*, ***met wijn opvullen.*** (*b*) Of *volmáken*, *perficere*, *abſolve-*
„ *re*, *perfectum reddere.*

„ II. In het deelwoord of *participium.* Het eerſte is *volGEmaakt*, *zy*
„ ***hebben dat vat volGEmaakt.*** Het tweede is *volmaakt*, dat is *af-*
„ ***gemaakt*** of *volbracht.* Maar 't gebruik laat dit *participium* niet
„ verder thans toe dan als een *adjectivum.* *Dat werkſtuk*, of *die*
„ *man is volmaakt*, en ook als een *adverb. het is een* VOLMAAKT
„ *fraai ſtuk.*

„ III. In den *Infinit. obliquus*, *het is tijd om de vaten vól* TE *máken.* En:
„ *die man is daarop uit*, *om zich* TE *volmáken.*

„ IV. Eindelijk in de ſchikking van 't voortzetſel in de *Praeſens* en *Im-*
„ *perfect.* *Ik* MAAK *dat vat* VOL, en *ik* VOL*maák my zelf.*

„ Al het zelfde is ook met (*a*) *voldoén*, (*ſatisfacere*), *voldaán*, TE *vol-*
„ *doen*, en *ik voldoe*, en (*b*) *váldoen* (*plenum reddere*) *volGEdaan*, *vol* TE
„ *doen*, en *ik doe vol.* Met (*a*) *overwegen* (*perpendere*, *conſiderare*) *ik*
„ *óverweég*, *overwogen*, *te overwegen*, en (*b*) *óverwégen*, (dat is, over-
„ wigt hebben, meer wegen dan behoeft). *Het* VAT *weegt zes pond* OVER.
„ *Overgewogen*, *het behoeft niet* OVER TE *wegen.* En diergelyken. Het
„ is uit dezen hoofde noodig dit aanmerklijk onderſcheid duidlijk aan te
„ wyzen, en wel (*α*) door den *accent*, daar de *accent* 'er iets toe doen
„ kan. Hy doet 'er toe in *váldoen*, en *voldoén.* Hy doet 'er niets toe,
„ in *óverwégen:* als vallende daar by ons twee *accenten*, in beide gevallen.
„ *β.* Door de onderſcheiding in het *Praeſens*, *praeter. participium*, en den
„ *Infinitivus obliquus*, en zulks in alle *compoſita verba*; by voorbeeld:

„ VÓL-DOEN (van *vol plenus*, *praefix. ſeparab.* en *doen*); *ik doe* en *deed*
„ *vol*, *vol-gedaan*, *vol te doen.* [*plenum reddo*, *impleo.*]

„ VOLDOE'N (van *vol*, *plenus*, *ſatis*, *Latin. praefix. inſepar.* en *doen*)
„ *ſatisfacere Latin. voldoening geven*, 't zy met geld geven, 't zy met
„ herſtellen van onrecht, 't zy met naar iemants genoegen iets verrich-
„ ten, of anderszins. De voorbeelden uit andere Schryvers komen hier
„ dan by. Zoo ook

„ VÓL-MAKEN (van *vol*, *plenus*, *Latin. praefix. ſepar.* en *maken*) *ik maak*
„ *vol*, *ik maakte vol*, *vol gemaakt*, *vol te maken:* beteekent, een ledige
„ ruimte, vat, kist, of fles te vervullen, van hier ook in gemeener
„ ſpreektrant *iemant met wijn* opvullen en dronken maken.

„ VOLMÁKEN (van *vol* en *maken*, *praefix. inſepar.*) *ik volmaak*, *vol-*
„ ***maakte***, *heb volmaakt:* beteekent, *iets zyne volkomenheid geven of tot*
„ *zyne volmaaktheid brengen.* 1. *Volbrengen*; 2. *volkomen maken*, enz.
„ Dus dan ook:

„ VOL-GEMAAKT, *partic. adj.* van *vól-maken.*

„ VOLMÁAKT, *partic. adj.* van *volmáken.* "

Te lang zoude het ons ophouden, indien wy hier de gantſche Proeve van een algemeen Nederduitsch Taelkundig Woordenboek van den Heer KLUIT wilden bybrengen. Uit de opgegevene voorbeelden is zyne wyze van behandelinge genoegzaem op te maken. — Wy meenen echter nog eenige ſtaaltjens te moeten aenhalen, welke de Heer KLUIT uit VONDEL's *Jephtha* heeft byeengezameld, dewijl dezelve tot opheldering van de VII^de^ vereischte kunnen dienen, en doen zien hoe men goede voorbeelden en bewyzen, ter ſtavinge van alles, moet bybrengen.

„ VOORUITGEVLOGEN: figuurlijk, ſpoedig en ſchielijk voor een ander
„ aangekomen.

„ De tyding van uw' heer *vooruitgevlogen*
„ Jaeght u voor dagh ten bedde uit.

„ VONDEL.

„ UIT-JAGEN: in een' goeden zin, iemand aandryven om zich ergens
„ uit te begeven, en zich gereed te vertoonen.

„ De tyding van uw' heer vooruitgevlogen
„ *Jaeght* u voor dagh ten bedde *uit*.

„ VONDEL.

„ DAG: beteekent *het daglicht*.

„ De tyding — jaeght u *voor dagh* ten bedde uit.

„ VONDEL.

„ De Dichters zeggen *voor dag*, in den middelſtijl zegt men *voor den*
„ *dag*. — *Voor dag en daau* is zeer vroeg in den morgenſtond.

„ OPGAAN: voor *opengaan*, zich ontſluiten, dat is, ontwaken.

„ —— —— —— —— uwe oogen
„ *Gaen op*, eer 't licht den hemel openſluit.

„ VONDEL.

„ LICHT: enkel voor de *zon*, of 't *zonnelicht*.

„ —— —— —— —— uwe oogen
„ Gaen op, eer 't *licht* den hemel openſluit.

„ VONDEL.

„ OPEN-SLUITEN: voor *openen*, zich ontdekken.

„ —— eer 't licht (der zon) den hemel *openſluit*.

„ VONDEL.

„ KRIOELEN: 1. Wemelen van dieren; 2. Overdragtig beteekent het
„ een vrolijk gewemel van menſchen onder een.

„ Al 't hof *krioelt*, de blyſchap moet 'er uyt.

„ VONDEL.

„ HOF:

„ HOF: 1. Een *paleis* eens konings of vorſten; 2. Een *zaal* of voorname „ *kamer* in het paleis; 3. De *koning* met zyne *ganſche familie*; 4. De „ *hovelingen* in het *hof*, het *hofgezin*.

„ Al 't *hof* krioelt, de blyſchap moet 'er uyt.
„ Men rust zich toe. — „ VONDEL.

„ PRALEN: met byvoeging van *zegerijk*, is *zegepralen*; met ſtaatſie na „ een overwinning ingehaald worden.

„ Men rust zich toe, om *zegenrijck* te *praelen*,
„ En Jephtha weêr met ſtaetſie in te haelen.
„ VONDEL.

„ WORSTELEN: figuurlijk, voor in onheilen en rampen zijn.

„ 'k Heb jaeren lang *geworſtelt* en geſtreên
„ Met rampen. — „ VONDEL.

„ BUI: voor overvalling van rampen en onheilen.

„ —— Noit waeide *eene buy* alleen
„ My over 't hooft, of d'andre ſtont 'er neffens.
„ VONDEL.

„ LOF: een vorm van ſpreken in 't afgetrokkene *God lof*, als of men zei- „ de: *God zy geloofd en gedankt*.

„ Maer nu, *God lof!* komt mijn geluck al teffens
„ My t'huis. — „ VONDEL.

„ WAEIEN: over 't hoofd *waeien*, oneigenlijk, onheilen doorſtaan.

„ —— Noit *waeide* eene buy alleen
„ My over — „ VONDEL.

„ HUIS: te *huis* komen, in een' goeden zin, worden figuurlijk dingen ge- „ zegd, die van zelfs en onverwacht iemand overkomen.

„ Maer nu, God lof! komt mijn geluck al teffens
„ My *t'huis*. — „ VONDEL.

„ UIT: wordt als een elliptiſche uitdrukking gebruikt met bykomst van *zijn*, „ *moeten*, *zullen*, om aan te duiden het *wegzenden*, *uitjagen*, of naar „ buiten vertoonen van iets; 1. in een' goeden zin:

„ Al 't hof krioelt, de blyſchap *moet* 'er *uit*.
„ Men rust zich toe. — „ VONDEL.

„ 2. In een' kwaden zin: hy *moet* 'er *uit*.

„ HOOREN: voor vernemen, tyding ontvangen.

„ —— 'k Verwacht mijn dochter t'huis van daegh
„ Van 't hoogh geberghte, en *hoor* de nederlaeg
„ Van Efraim. „ VONDEL."

Wy zouden hier nog kunnen byvoegen wat de Heer KLUIT zegt, wegens de meenigte van Schryvers, die tot het vervaerdigen van een Woordenboek moeten gelezen worden: doch dewijl hierover genoegzaem eveneens in het Plan geſproken wordt, achten wy het onnoodig daerop ſtil te ſtaen, gelijk wy ook andere byzonderheden, die (ſchoon in eene andere orde) in het Plan worden voorgeſteld, met ſtilzwygen voorbygaen. Bladz. 7. van het Plan worden onder de ſtukken, waervan men in de eerſte plaets zijn werk moet maken, genoemd de oude Charters, Privilegien, Placaten, enz. De Heer TE WATER noemt in het byzonder „ de Pla„ kaatboeken van Brabant en Vlaanderen, als welke zeer veele voorbeel„ den opleveren van woorden en ſpreekwyzen, die elders bykans onbekend „ zijn. "

Van groot belang zal het ook zijn (gelijk de Heer ALEWIJN zegt) de tael der wetenſchappen op te zamelen. Met regt heeft zijn Wel-Ed. Geſtr. aengemerkt, dat uit bladz. 8. van het Plan ſchijnt te blyken, dat de opſtellers meer om de tael der kunſten dan om die der wetenſchappen gedagt hebben. — Dat 'er echter in de wetenſchappen eene meenigte goede Duitſche woorden zijn, die elders niet voorkomen, zal niemand in twijffel trekken, wanneer hy ſlechts het oog ſla op de *rechten* en de *wijsgeerte*, om van geene andere te ſpreken. — „ Voor de *rechten* dient in „ de eerſte plaats in aanmerking te komen *de Groots Hollandſche Rechtsge„ leerdheid*, die zelf vele nieuwe woorden gevormd heeft, van welke 'er „ ſommige ſedert in gebruik gebleven zijn. — Voords de Inſtructien „ voor Nederlandſche gerichtshoven, als mede de manier van procederen „ voor verſcheidene gerechten en landſchappen, byzonder ook de ma„ nier van procederen in de ſteden en ten platten lande van Hol„ land, 1580. en eindelijk een groot aantal rechtsgeleerde boeken. — In „ de *wijsgeerte* zijn 'er een oneindig getal woorden, die haar byzonder „ toebehooren. Om deze op te zamelen zullen 'er boeken genoeg gevon„ den worden, waaruit men die kan by een zoeken. — Men zou zich „ ook kunnen vervoegen by zulken, die gewend zijn die wetenſchap in „ onze Taal te behandelen. "

Wy achten het der moeite waerdig ook de bedenkingen van den Heer KLUIT, tot dit ſtuk betreklijk, den Leden mede te deelen:

„ Met een enkel opſlag van het oog" (zegt hy) „ zal men gewaar „ worden, dat 'er woorden van allerlei wijsheid, kunde of takken van ge„ leerdheid voorkomen. Hier toch zal men vinden, woorden, beteeke„ nende zaken van:

„ De *Metaphyſica*, of overnatuurkunde.
„ De proef-ondervindelyke natuurkunde, met derzelver toebehoren.
„ De *Matheſis*, cyferkunst, landmeetkunde, enz.
„ De Godgeleerde termen, van Christenen, Joden, Turken, Heide„ nen, van formulieren, feesten, plechtigheden, enz.
„ De Redekundige termen, de zedekunde, de rederijkkunde, letter„ kunde, *Hieroglyphica*, wapenkunde, historien, dichtkunde, mu„ zijktermen, beeldhouw-ſchilder-teekenkundige termen.
„ De Regeeringen; magiſtraatsbedieningen, ambten, regeeringsvormen, „ rechtsgeleerdheid, enz.
„ De Koophandel en zyne termen.

„ De

„ De Natuurlyke historie, 't zy die betreklijk zy tot de beſchryving
„ van 't Heelal, met alles wat de zamenſtelſels van PTOLEMEUS,
„ COPERNICUS, BRAHE betreft, met al deszelfs termen; 't zy be-
„ treffende de *Geographie*, *die* de termen van landen, eilanden, mee-
„ ren, gedaanten, *die* Keizerryken, Vorſtendommen, Staten, *die*
„ aartsbisdommen, parochien, prieſterlyke bedieningen uitdrukken,
„ 't zy betreffende de Natuurlyke voordbrengſels van *dieren*, *gewas-*
„ *ſen*, *bergſtoffen*, *vochten*, bevattende in zich de *zoologie*, met zyne
„ onderdeelen van allerlei *viervoetige* dieren, vogelen, tweeſlachten,
„ viſſchen, inſecten en microſcoopdiertjes, de *Botanie* met hare ver-
„ ſchillende kruiden, de *agricultuur*, met hare gewaſſen, hoven,
„ bloemen, enz.

„ De dagelijkſche huishouding met al hare bedryven van bakken, koo-
„ ken, brouwen, diſtilleren, inzouten, confyten en alle Keuken- en
„ Werkgereedſchappen.

„ De dagelijkſche en oude Kleedingen, met al hare betreklijkheden, en
„ bykomst, als ſoorten van wollen, zyde, vlas, katoenen, huiden,
„ hairen, metalen, edele geſteenten, en de ambachten en byzondere
„ handteeringen en neeringen, hoedanigen 'er honderden zijn; als:
„ looijers, leertouwers, ſchoenmakers, zalemakers, hoedemakers,
„ zydewevers, lakenwevers, volders, met alle de termen, die deze
„ handwerkers en fabrieken gebruiken.

„ De Gebouwen en Bouwkunde, vervattende de *Architectuur*, *Fortifi-*
„ *catien*, Scheepbouwkunde; als: daar zijn de timmerlieden, metze-
„ laars, lootgieters, glazemakers, ſmits, de bouw-orden, de deelen
„ van kerken, huizen, paleizen, deuren, venſters, kasteelen, bol-
„ werken, wallen, ſloten, gordynen, hoornwerken, halvemanen;
„ en in den Scheepbouw, de termen, ſoorten en benamingen van
„ Scheepstimmerlieden, van Oorlogſchepen, Koopvaardyſchepen,
„ Jachten, Sloepen, Deelen der Schepen, als dek, mast, ree, bal,
„ kiel, kajuit.

„ De verſcheiden ſoorten van huisraad, met al het geen daar van afhangt,
„ hoedanig zijn behangſelmakers, kabinetmakers, draaiers, — —
„ met al hun toeſtel en werktuigen, en 't geen van hun gemaakt
„ wordt, als tafels, ſtoelen, bedden, porſeleinen, en honderden van
„ dingen meer.

„ Uit dit voetſtoots opgeven van zoo velerlei ſoorten van zaken, volgt
„ van zelfs de noodzakelijkheid van ene goede *Verſtandhouding* van buiten,
„ *onderzoek* van zaken by des kundigen, en *raadpleging* van zulke Schrif-
„ ten, die over deze zaken opzetlijk geſchreven zijn. Ik bepale my
„ by het laatſte, de by ons daar toe dienende Schriften. Wy hebben
„ namelijk:

„ Voor de *Godgeleerdheid*, VOLLENHOVE, MOONEN, NYLOË, NE-
„ DERDUITSCHE OVERZETTING.

„ *Natuurlyke Hiſtorie* van ons Land, LE FRANCQ VAN BERKHEY.

„ Voor de *Scheepbouwkunde* WINSCHOTEN, en zoo veel hier over op-
„ zetlijk ſchreven.

Dicht-

„ *Dichtkunde*, VONDEL, HOOFD, POOT, ANTONIDES, enz.

„ *'t Gemeene Leven*, BREDERODE, FOKKENBROG, enz.

„ *Krijg- en Ammunitiekunde*, het MS. van den Heer ERMERINS; over „ het *militaire recht*, VAN HASSELT.

„ *Spreekwoorden*, TUINMAN, met weglaat van vele ongerijmdheden.

„ *Geſchiedenisſen* van ons Land, en Regeering-vorm, WAGENAAR, *Vad.* „ *Hiſtor.* en zoo vele *Steden-beſchryvingen*, en 's Lands Ordonnantien: „ als mede HALMA, *Tooneel der Nederlanden*; VAN LOON, *Regee-* „ *ringwijs van Holland*, enz.

„ Over bakken en Keukwerk zal de Hollandſche Keukemeid vele woorden „ aan de hand geven, elders niet te vinden.

„ Meer behoef ik niet, om te doen zien, welke myne meening in de- „ zen zy, en hoe noodzakelijk het zy, om deze werken te gebruiken. „ Wie zal ons naaukeurige beſchryvingen van *Vogels* geven, dan die zijn „ Hoofdwerk daarvan maakte; wie van *Kruiden* en *Planten* en hunne na- „ men, dan DODONÆUS, enz. Wie van *Inſecten*, *Kapellen*, *Torren*, „ dan MERIAN, SEPP, VOET, enz. Zulke lieden dan, of de Schry- „ vers, die zy daartoe aan de hand geven, vooral die ene alphabetiſche „ orde volgen, zijn de bestgeſchikte om te raadplegen, elk in zijn by- „ zonder werk, alles in die volgorde en behandeling, zoo als ons JOHN- „ SON voorgegaan is.

Wy zullen deze Byvoegſels beſluiten met twee bedenkingen van den Heer H. A. BRUINING, op het beredeneerd Plan, in aenmerking te nemen. De eerſte komt voort uit de woorden, welke op bladz. 12. gevonden worden: „ een ander leest MELIS STOKE: een ander, gelijk by „ voorbeeld de Heer KLUIT op zich neemt, LOD. V. VELTHEM, enz." De Heer BRUINING vraegt „ of deze woorden zoo moeten opgevat „ worden, dat, wanneer een der Leden zig bepaalde tot het lezen en *ex-* „ *cerperen* van een' byzonderen Schryver, de andere Leden zig dan met „ zulken Schryver niet behoefden bezig te houden, maar in den arbeid „ van dat Lid behoorden te berusten? indien dit het oogmerk zy, zou „ men 'er wel die reden voor kunnen geven, dat zulks zou voorkomen, „ dat dezelfde aanmerkingen niet tweemaal, en dus overtollig, medege- „ deeld wierden; terwijl men met meerder nuttigheid den arbeid onder de „ Leden zoude verdeelen, en 'er geen aanmerkelijk Schryver zou overge- „ ſlagen worden, indien de een dezen, de andere geenen Schryver by de „ hand nam; zeker, dit heeft vry wat ſchijn, en deze redekaveling zou „ volkomen doorgaan, indien de Maatſchappy ſlechts uit een klein getal „ van Leden beſtond, wanneer zelfs elk Lid wel verſcheidene Schryvers „ voor zyne rekening zou dienen te nemen. Maar daar nu de Maatſchap- „ py zulk een merkelijk aantal van Mannen als hare Leden tellen mag, „ behoeft 'er mijns oordeels die enge bepalinge niet gemaakt te worden, „ wat ſchaadt het of dezelfde Schryver door verſcheidene Leden gelezen „ wordt, en dus, gelijk dan niet wel anders wezen kan, dezelfde aan- „ merkingen door verſchillende handen worden toegezonden; kan dit in- „ tegendeel niet dienen, om de Maatſchappye des te geruster te ſtellen

„ om-

„ omtrend de echtheid en nauwkeurigheid der *excerpta*, en te overtuigen, „ dat *alles*, wat in zulk een Schryver ter zake diende, zonder iets te mis„ ſen, zy opgegeven, wanneer ook zulk eene Commisſie, (waar van bl. 13. „ geſproken wordt) zoo noodzakelijk niet zou wezen, om namelijk te „ beoordeelen, of de Verzameling uit zulken Schryver volledig genoeg „ ware, zonder eene nadere lezing noodig te hebben; hoe naauwkeurig „ en gezet iemand ook lezen moge, hoe ligt kan echter iets, dat waarlijk „ opmerking verdiende, zijn oog ontſlippen? maar, dat de een voorbij „ ziet, zal van den anderen waargenomen, en dus de Verzameling zoo „ volledig worden, als men wenſchen kan: Echter zou het aan de andere „ zyde niet goed zijn, indien *vele* leden op een en denzelfden Schryver „ vielen, en dus andere, die waardig waren nagezien te worden, overge„ ſlagen wierden, en dus dient daaromtrend *eenige* bepalinge gemaakt te „ worden. "

Zekerlijk wenſchen wy dat ieder Lid zich niet ſlechts met het lezen van enen enkelen Schryver bezig houde, en dat dezelfde Schryver door verſcheiden Leden moge gelezen worden. Wy meenen echter tevens met reden te mogen wenſchen dat de een en ander zekeren bepaelden taek op zich name, en houden ons verzekerd dat anderen, welken het gelusten mogt, mede aen dien taek te arbeiden, niet zullen verwachten dat men van hunne toegezondene aentéekeningen, indien zy om redenen niet boven die der geenen, welke zeker gedeelte des werks op zich genomen zullen hebben, mogten te verkiezen zijn, gebruik zal maken. — Ene andere bedenking van den Heer BRUINING, heeft opzicht op de cyferletters, welke gedurig by het woord *Varen* gevoegd zijn. Zijne Eerw. ſchijnt in het denkbeeld gevallen te zijn, dat men daerdoor bepaelde plaetſen, waer de eene of andere beteekenis te vinden zoude zijn, heeft willen aenwyzen. Niet onnatuurlijk is het deze gedagte te vormen. Om alle aenleiding tot dezelve voor te komen, behoeven wy alleenlijk te zeggen, dat men met deze aenhalingen ſlechts de manier heeft willen aenwyzen, waerop by ieder woord in den Ligger, bladz. 11. gemeld, moet aengeteekend worden het *Portefeuille* en de bladzyde in het zelve, waer men eenig *excerptum*, daertoe betreklijk, zal kunnen vinden; dewijl voor het overige deze teekens willekeuriglijk geſteld zijn.

Het kan ons niet dan ten uiterſten aengenaem zijn, van tijd tot tijd te vernemen, dat velen onder de Leden der Maetſchappy ons Plan hunner ernſtige opmerkinge niet onwaerdig keuren. Toen wy van de Brieven, voor den eerſten van Grasmaend ontvangen, reeds gebruik gemaekt, en de bedenkingen uit dezelven afgeſchreven en ter behoorlyke plaetſe ingevoegd hadden, zagen wy ons nog met den volgenden Brief vereerd.

„ MYNE HEEREN!

„ Het groot belang, dat onze Neêrlandſche Taal- en Letter-kunde by „ de vervaardiging van een goed Neêrduitsch Woordenboek heeft, wekte „ by de Harderwijkſche Leden onzer Maatſchappy van zelf de aandacht „ op, die UWEd^n. van dezelve verzocht hebben op het *Beredeneerd Plan*, „ van zulke gewichtige onderneming, 't geen laatſtelijk door UWEd^n. „ aan dezelve is toegezonden, en, daar zy meenen op hetzelve enige aan-

„ merkingen van meer of min belang gemaakt te hebben, meenden zy,
„ om aan hun yver ter gelukkige doorzetting van dat ontwerp en om te
„ gelijk aan UWEd^ns. aanſchryving te voldoen, die remarques aan UWEd^n.
„ in geſchrifte te moeten doen toekomen; gelijk ik de eer hebbe dezelve
„ in een klein getal by een gevat hier nevens te doen gaan, blyvende
„ voorts, met alle hoogachting en dienſtvaardigheid,

„ MYNE HEEREN!

„ UWEd^ns. Ootm. Dienaar

„ HERM. TOLLIUS.

„ *Harderwijk.* 2. *April*
„ 1773. ”

Wy zullen de Aenmerkingen, in dezen Brief gemeld, hier in haer geheel laten volgen.

„ *Aanmerkingen van de Ondergeteekenden*
„ HERM. TOLLIUS, JOH. TH.
„ ROSSIJN, EV. SCHEIDIUS, *en*
„ P. BONDAM, *op het* Beredeneerd
„ Plan van een Neêrduitsch Woor-
„ denboek, *'t geen door de Maande-*
„ *lijkſche Vergadering aan de Leden der*
„ *Leidſche Maatſchappy is rond gezon-*
„ *den.*

„ I. Wanneer bl. 4. gezegd wordt, dat in het Woordenboek niet behoo-
„ ren alle bastaard- en ſtadhuis-woorden, die *den klemtoon niet op*
„ *hun zaaklijk deel hebben*, komt het ons voor dat men hieromtrent,
„ eer de Leden aan den arbeid van lezen en aanteekenen gaan, noch
„ wel in nadere bedenking behoorde te nemen of men niet liever al-
„ leen die woorden uitſluiten wilde, die ons geheel en al vreemd en
„ nimmer by 't gebruik van goede Schryveren tot het burger-recht
„ aangenomen zijn, by voorbeeld, *actie*, *exceptie*, *retorſie*, enz. Al-
„ thans veele zal men 'er ontmoeten die den klemtoon op het zaak-
„ lijk deel hebben en echter tot het Woordenboek niet kunnen die-
„ nen, veele ook daarentegen die den klemtoon niet op hun zaaklijk
„ deel hebben, weinig gebruikt zijn en echter niet geheel kunnen
„ verworpen worden: Men denke ſlechts op de bastaard-uitgangen
„ onzer Naam- en Werk-woorden, die meest altijds dien klemtoon
„ van het goede en Neêrduitſche Worteldeel op zich trekken, *La-*
„ *véren*, *Hovéren*, *Schofféren*, *Klappeïen*, *Orgelist*, *bandijt*, *lastagie*,
„ *koket*, enz. dienende deze aanmerking alleen op dat men in het op-
„ zamelen van voorraad zich niet te vast aan dien regel van den klem-
„ toon binde en dus ſomtijds uit hoofde daarvan woorden overſla, die
„ behoorden geboekt te worden. —

„ II.

„ II. Wanneer op dezelfde bladz. als een vereischte van het Woordenboek
„ wordt opgegeven, dat de woorden van eenen wortel, in de voeg-
„ lijkſte en natuurlijkſte orde, die mooglijk is, *derivata* onder hun-
„ ne *primitiva* by een geſchikt worden, moeten wy daartegen voor
„ eerst in overweging geven of onze Taal- en Woordgrond-kunde
„ noch wel rijp genoeg is, om die onderſchikking van *derivata* aan
„ hunne *primitiva* door haar geheel beloop te durven ondernemen;
„ Men heeft uit een en ander ſtukje in de BYDRAGEN gezien, dat
„ het, vooral by meerder beöeffening onzer *dialecten*, in 't vervolg
„ niet onmooglijk zal zijn, onze woord-afleiding naar den Grieк-
„ ſchen trant, althans geheel anders in te richten dan door TEN
„ KATE in ver het grootſte gedeelte geſchied is; Men moet ſlechts
„ het bekende proefjen over *ga*, *ge*, *gi*, *go*, *gu*, lezen, om overtuigd
„ te worden wat in dit ſtuk noch boven TEN KATE's arbeid kan
„ verricht worden: Zal men zich nu niet te veel overylen, wanneer
„ men in een Woordenboek van gezach de onrype en dikwijls on-
„ waarſchijnlyke gisſingen van TEN KATE vereeuwigt, terwijl 'er
„ hoop aanlacht dat men by vervolg in dit gedeelte der Taal-kunde
„ meer licht en zekerheid krygen zal?

„ Wy voegen hier ten tweeden by, of het invleiën van derge-
„ lyke taal-boomen op verſchillende plaatzen van het Woordenboek,
„ hetzelve niet al te wijdloopig, en kostbaar maken zal? 't geen te
„ meer behoort te worden in 't oog gehouden, om dat de verdere
„ inhoud reeds op zich zelf te overvloedig wezen zal, om in een
„ klein beſtek begrepen te worden.

„ Om deze redenen meenen wy te moeten voorſtellen of het niet
„ best ware, ieder woord ſlechts te plaatzen daar het volgends zyne
„ eerſte letteren t'huis hoort, en, indien de afkomst zeker en on-
„ twijffelbaar is, het wortelwoord 'er achter te voegen, te gelijk
„ met een enkele tal-letter de beteekenis van hetzelve aanduidende,
„ die by het voorkomend woord doorſlaat. Dus zouden wy, by
„ voorbeeld, noch niets zetten by *Verzen*, *Vergen*, *Vracht*, maar by
„ *Rechtvaardig* eenvoudiglijk, *uit Recht en Vaardig*, en weder by
„ *Vaardig*, *van Varen*, 1. — Voorts zouden wy ons te vrede hou-
„ den, met het gebruik van elk woord by de byzondere tijdperken
„ door zekere voorbeelden te bewyzen, en laten de aankweeking
„ der *Etymologie* aan elks eigen liefhebbery en werkzaamheid over;
„ terwijl men echter aan het hoofd van 't Woordenboek by het
„ verhandelen der *Grammatica* ook enige algemeene en vaste Regelen
„ der afleikunde zou kunnen openleggen, gelijk by voorbeeld, die
„ der verwiſſeling van al onze klinkers in de wortelwoorden, als:
„ *varen*, *veren*, *viren*, *voren*, *vuren*. — Want, hoe zeer wy der-
„ gelyke taal-boomen tot noch toe in een Woordenboek kwalijk
„ geplaatst zouden oordeelen, zien wy echter geen reden waarom tot
„ *Varen* niet zoo wel zou moeten gebracht worden VUUR, *ignis*;
„ VORCHT, VROCHT; VURCHT, VRUCHT; *fructus*, *foetus*:
„ VORCHTEN, VROCHTEN, VURCHTEN, VRUCHTEN, *ti-*
„ *mere*, enz. als VARCHT, VRACHT; VER, VERDER, VIE-
„ REN, VOEREN, enz.

„ III. Dewijl bladz. 11. het tiende *Portefeuille* onder anderen geſchikt „ wordt voor *Grammaticale* waarnemingen, welke naderhand zou„ den moeten dienen tot bouwſtof voor dat gedeelte der voorre„ de, dat over de *ſpelling* en *Grammatica* moest handelen, ſchijnt „ het ons toe dat men vooraf of de Maandelijkſche Vergadering, „ of zommige Leden der Maatſchappy, die met enige meerdere „ aandacht onze Spraak-kunst behandeld hebben, moest trachten „ over te halen om ene korte opgave te doen van 't geen in onze „ Spraak-kunst de meeſte oplettendheid vereischt, welke opgave „ in geſchrifte of in druk aan alle Leden der Maatſchappy, die „ iets ten algemeenen nutte lezen wilden, kon worden meêge„ deeld om derzelver toezicht te meer geveſtigd te doen zijn, op „ 't geen by dezen tak onzer Letter-oeffeningen de meeſte op„ merking verdient; Men kon by voorbeeld, om niets van de „ *ſpelling*, maar ſlechts andere en zeer bekende dingen te noemen, „ men kon verzoeken dat elk in zynen Schryver byzonder lette „ op het gebruik van *na* en *naar*, *te* en *tot*, *zich* en *hem*, *ze*, „ *hen*, *hun* en *haar*, op het geſlacht onzer Naamwoorden, vooral „ die op *ſchap* uitgaan, op het gebruik van *s*, *en* of *ns* by „ 't meervoud van zommige Naamwoorden, *Vaders*, *Vaderen*, „ *Begeertens*. Op de tijdvoegingen onzer Werkwoorden, *worden* „ of *werden*, *wierd*, *geworden*; *komen*, *komt* en *koomt*; *jagen*, „ *joeg*, *gejagen*, enz. en veele andere ſtukken, welke thans noch „ onzeker en betwist zijnde als dan waarſchijnlijk door vergely„ king der geächtſte Schryveren zouden kunnen worden beſlist, „ ter afſchaffing mooglijk van een menigte willekeurige onder„ ſcheidingen, die uit een min verlichten yver voor overtollige „ netheid, ten nadeele gewis der tale, geboren zijn. —

„ Wy hebben deze bedenking te meer opgegeven om dat wy „ dergelyke voorlichting voor ons zelf oordeelen noodig te heb„ ben, indien wy op alles in het lezen zullen aandachtig zijn, „ wat door geöeffende Taalkenners kon geöordeeld worden van „ belang te wezen. —

„ IV. „ Wy komen eindelijk tot de wyze zelf, op welke de verzame„ ling van woorden en voorbeelden het geregelst en gemaklijkst „ zou kunnen worden ingericht, waarin het ons voorkomt dat „ het tegenwoordig ontwerp enige verbeteringen zou kunnen ont„ vangen. —

„ Zal het niet zeer lastig en moeiëlijk vallen, vooral indien 'er „ wat veel gelezen wordt, alle inkomende voorbeelden ſtuk voor „ ſtuk, al is het ſlechts met twee getal-letters, in een Woor„ denboek aan te teekenen? Zal 'er niet een groote menigte van „ Woorden moeten worden ingelascht, en zal het eindelijk, wan„ neer men eens aan het ſtellen van het Woordenboek zelf gaat, „ niet byna ondoenlyke arbeid zijn, by elk woord door alle blad„ zyden van alle *Portefeuilles* te moeten heen en weer zwerven, „ ten einde elke beteekenis op zijn rang en al derzelver voorbeel„ den naar de orde der tijdperken op te geven? Hoe zal men ten

„ laat-

„ laatſte de *excerpta*, volgends het tegenwoordig ontwerp inkomen-
„ de, kunnen toetzen ofze naauwkeurig en volledig zijn, 't geen
„ bl. 13. met rede wordt noodig geöordeeld, ten zy andermaal
„ hetzelfde boek noch eens door een ander gelezen worde? Het
„ begin eens door te zien kan niets helpen, dewijl toch ieder daar
„ by gemeenlijk de meeſte aandacht heeft, en uit het overſlaan
„ van deze of gene aanmerkelyke woorden by 't midden of het
„ einde zal men ook niets kunnen beſluiten, voor dat men wete
„ of die zelfde woorden niet reeds te voren herhaalde reizen voor-
„ gekomen en aangeteekend zijn, waar toe niets anders overblijft
„ dan de nuttelooze moeite van hetzelfde boek noch eens geheel
„ tegen de *excerpta* te vergelyken. —

„ Het inzien van alle deze zwarigheden heeft ons op een ander
„ ontwerp hieromtrent doen denken, waar door alle ingebrachte
„ voorbeelden terſtond met minder moeite op hun juiſte plaats
„ gebracht, meest alle omſlag en last by de opmaking van het
„ Woordenboek afgeſneden, en eindelijk de *excerpta* met meer
„ gemak getoetst kunnen worden.

„ Dit Ontwerp, 't welk met weinig meerder moeite voor de
„ byzondere Leden veel meer gemak en voordeel voor de geheele
„ onderneming ſchijnt te hebben, loopt in dezer voege.

„ 1. Ieder, die enig boek ten algemeenen nutte zal willen lezen,
„ zou moeten worden verzocht tot ieder Woord of Spreek-
„ wijs, waarvan Hy een of meer voorbeelden hadde, een acht-
„ ſte vel (Octaafjen) te nemen, en aan 't hoofd van elk dier
„ Octaafjens den naam van zijn Schryver te zetten, met het
„ *jaar* op welke het boek door den Schryver uitgegeven of
„ vervaardigd is; vervolgends het Woord en deszelfs beteeke-
„ nis, en eindelijk de voorbeelden die hem daarvan mogten
„ voorkomen. Iemand verkieze by voorbeeld *den Wijngaart*
„ *van S^te. Franciscus*, en vinde fol. 1. *Het was een man*, enz.
„ Hy neme dan een Octaafjen en zette daarop

„ *S^te. Francisc. Wijng.* 1518.

„ *Het*, dat is, 'er of daar.

„ fol. 1. *Het* was een man in de ſtadt van Aſſiſen.

„ Vindt hy meer voorbeelden van hetzelfde *Het*, hy plaatze
„ die hier onder; vindt hy iets anders op te teekenen, Hy
„ ſchikke 'er een nieuw Octaafjen toe, enz. Dus het gehee-
„ le boek afgelezen en zyne Octaafjens op het Abé geſchikt
„ hebbende, voege Hy voor deze geheele verzameling noch
„ een blaadjen, houdende den juiſten Titel van het boek, en
„ ook het Achterſchrift, zoo men daar uit den *Drukker*,
„ *Schryver*, *Plaats*, *Jaartal*, of iets anders van belang ont-
„ dekken kan, gelijk by het gemelde ſtuk, *gheprent thant-*
„ *werpen*, enz.

„ 2. Te Leiden zou men een ruime kas moeten doen vervaardi-
„ gen, met zoo veel laden of loquetten als men letters heeft,
„ ieder loquet gemerkt *A*, *B*, of *C*, enz. en in elke lade
„ zouden weer vijf en twintig *Portefeuilles* in Octavo moeten
„ wezen, gemerkt na vervolg der Letters *AA*, *AB*, *AC*,
„ *AD*, enz.

„ Dit eens gereed gemaakt en het vergaderen der *excerpta* op
„ den voorgemelden voet geschikt zijnde, zoude het geene de
„ minste moeite en weinig tijdverlies in hebben alles, wat in-
„ kwam, terstond by den ontvangst op zijn plaats te schikken,
„ en, het eerste Octaafjen in een byzondere *Portefeuille* tot een
„ Register der Schryvers, 't zy naar 't Alphabeth, 't zy naar
„ den leeftijd weg gelegd zijnde, vervolgens elk der andere Oc-
„ taafjens zoo in het *loquet* en de *Portefeuille*, daar elks woord heen
„ wijst, in te voegen, als het naar 't beloop der letteren van
„ 't woord niet alleen, maar ook naar den leeftijd van den Schry-
„ ver vereischt wierdt, waar door men te gelijk by het opstellen
„ van het Woordenboek terstond alles op zijn plaats vinden, en
„ niets meer te doen hebben zou dan het schikken der beteekenis-
„ sen en het kiezen der voorbeelden, die men tot staving daarvan
„ liefst gebruiken wilde, terwijl men ook by het enkel opslaan
„ van ieder boek een zekere proef zou kunnen nemen op de *ex-*
„ *cerpta*, daar uit gemaakt, nadien alles, wat in zoodanig boek
„ merkwaardig voorkwam, in de *excerpta* by zijn letter zou moe-
„ ten gevonden worden, 't zy dan uit de ene, 't zy uit de andere
„ bladzyde van den Schryver (*).

„ Ein-

(*) Deze wyze om den voorraed van voorbeelden en aenteekeningen te verzamelen, en in eene goede orde te houden, komt my zeer vernuftig uitgedacht, en zeer aennemelijk voor, en als een wezenlyke verbetering van het geen bl. 11. van het Beredeneerd Plan is opgegeven. Het is te wenschen dat de werkende Leden genegen zullen zijn, in dier voege, hunne Aenteekeningen of *excerpta* te maken, waer by de onderneming zeer veel gemaklyker gemaekt wordt.

Alleenlijk neem ik de vryheid in bedenking te geven, of het *formaet* van blaedtjes in *Octavo* niet wat al te klein is? en of men niet liever het *formaet* in *Quarto*, ordinair schrijfpapier, zou bepalen?

Ook vrees ik dat ieder werkend Lid, bezig zijnde, aen het maken zyner *excerpta*, op losse blaedtjes, gelijk hier vooren wordt aen de hand gegeven, in een groote beslommering zal raken, door het groot aental dier losse blaedtjes op welke hy, dan dit, dan dat, vindt aenteteekenen.

Hierom zoude ik in overweging geven; of men zyne *excerpta* niet gemaklyker zou kunnen maken, in een *Quarto schrijfboek*, volgens het *Alphabeth*, zoodanig, dat men op iedere bladzyde niets anders stelt dan één woord en de voorbeelden, uit dat Boek, daertoe betreklijk, om, wanneer dat Boek geheel *afgeëxcerpeerd* is, dat schrijfboek, tot losse *Quarto* blaedtjes te snyden, en ieder blaedtje, in de kas, op zijn rechte plaets te brengen, gelijk hier voren opgegeven wordt.

En, om de werkende Leden het werk zoo aengenaem en gemaklijk te maken als mogelijk is, zoude men kunnen voorstellen, dat de Maetschappy aen ieder Lid, welke zich verklaert dit of dat werk, op die wyze als hier vooren gemeld is, te zullen *excerperen*, zoude bezorgen een *Quarto schrijfboek* in een of meer deelen, naer gelang der grootte van het werk; welk Schrijfboek door een Bladschryver zoude kunnen vervaerdigd worden volgens het Alphabeth, *A*, *AB*, *AC*, *AD*, enz. en de Titel

van

„ Eindelijk, noch zouden alle de Leden der Maatſchappy door „ dezen gemeenen arbeid merkelijk meer winnen, dan Hun by- „ zondere moeite Hun kosten zoude, dewijlze, indien de billyke „ voorſlag op bl. 14. van het Plan te vinden, wordt goedge- „ keurd, altijd, des begeerende, zouden kunnen onderricht worden, „ welke voorbeelden van ieder woord of van elke ſpreekwyze, „ die zy noodig hadden, reeds waren ingekomen: Een voordeel, „ welks belang niemand ontkennen zal, die ondervonden heeft „ wat tijd 'er heen loope in het naauwkeurig *excerperen* van enen „ Schryver, veel meer noch in het vergaderen van al dien voor- „ raad, dien een Liefhebber van 's Lands Taal, Oudheid en Ge- „ ſchiedenisſen daaglijks ondervindt noodig te hebben.

„ H E R M. T O L L I U S.
„ J. T H. R O S S I J N.
„ E. S C H E I D I U S.
„ P. B O N D A M. "

Nog ontvingen wy eenige dagen later, enen Brief van den Heer J. A. DE VOS VAN STEENWIJK, geſchreven te *Vollenhove*, 6. April 1773. Dezelve is te aenmoedigend, en van te veel belang voor de Maetſchappy, om met ſtilzwygen voorby gegaen te worden. — De gemelde Heer ſchrijft onder anderen, na zijn genoegen over de voorgemelde onderneming betuigd te hebben, aen den Heer Brieffchryver:

„ Ik ben gereed, alles, wat in mijn vermogen is, toe te brengen om „ zo een Grootsch Ontwerp ter uitvoer te helpen brengen: en zal, ten „ dien einde, om te *excerperen*, by de hand nemen WIJNHOFF, *Land-* „ *recht van Averijsſel*; zullende ik (ingevalle het Plan door de Jaerlijkſe „ Vergadering wordt vastgeſteld) zo veel het myne bezigheden toelaten, „ de gemaekte aenmerkingen van tijd tot tijd aen UWEd. toeſchikken. „ Gaerne zal ik, zo veel mogelijk nagaen en by een verzamelen de Straet- „ en Land-tael, in dit gedeelte van Overijsſel gebruikelijk, enz. ".

---

van het Boek, het welk in het zelve *geëxcerpeerd* zal worden, aen het hoofd van iedere rechter bladzyde.

Ondertusſchen meen ik dat het evenwel noodig zal zijn een doorſchooten Woordenboek van HALMA of diergelyke, tot een Ligger voor de Maetſchappy, te houden om alle losſe *excerpta* en voorkomende Aenmerkingen te kunnen plaetſen.

Ik hebbe noodig geöordeeld deze Aenteekening hieronder te voegen, omdat ik gaerne zoude zien, dat, in de aenſtaende Jaerlijkſche Vergadering, de wyze wierd vastgeſteld, op welke de Leden zouden werken, op dat men eenmael tot de Hoofdzaek kome; terwijl het Beredeneerd Plan en de daerop gevolgde Byvoegſels en Aenmerkingen, door ene Kommisſie, nader zouden kunnen overwogen en tot een geregeld Plan gemaekt worden.

[Aenteekening van een Leydsch Lid.]

ONTWERP
VAN
DE MAATSCHAPPY
DER NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE
TE LEYDEN,
TOT HET VERVAARDIGEN VAN EEN
ALGEMEEN, OMSCHRYVEND
WOORDENBOEK
DER NEDERLANDSCHE TALE.

I.

Het oogmerk van een algemeen, omſchryvend, Nederduitsch Woordenboek is, niet alleen, de Nederduitſche Taal, in zoo verre, te doen kennen, als noodig is, om alles, wat in dezelve opgeſteld is, voor elk verſtaanbaar te maken; maar ook, om ieder, wie Nederduitsch ſpreekt of ſchrijft, in ſtaat te ſtellen, om die Taal, zuiver, regelmatig, en met een rijkheid van gepaste woorden, te ſpreken en te ſchryven.

II.

Ingevolge dit oogmerk, zal men in ons Woordenboek plaatſen alle de Woorden, welke tot de Nederduitſche Taal behooren: Kunstwoorden van Kunsten en Wetenſchappen, van Ambachten, van Handwerken, van Koophandel, van Krijg- en Wapenhandel, van Landbouw, Visſchery, Jagt, Zeevaart enz. kortom, alle Woorden, welke in deze of gene der Nederlandſche Provintien, hedendaagsch, in 't ſpreken en 't ſchryven, gebruikt worden, en te voren ooit gebruikt zijn; doch geen Basterd- of Stadhuiswoorden, welke by goede Schryvers niet gebezigd worden.

III.

III.

Men zal ieder Woord ſpellen volgens zynen oorſprong, voor zoo veel die te ontdekken is, en tot hetzelve die ſluitletters bezigen, welke in het Meervoud, en de *Derivata* voorkomen, uitgezonderd de V en Z, welke men in F en S zal verwisſelen: ook zal men iedere klinker, welke een verlenging noodig heeft, verlengen met haars gelyke, en voorts het onderſcheid tusſchen ei en y, tusſchen e en ee, tusſchen o en oo, met alle mogelyke naauwkeurigheid, in acht nemen.

IV.

Ieder Woord zal men plaatſen volgens den rang zyner letteren, en by hetzelve aanteekenen of het een *Subſtantivum* is, of een *Adjectivum*, of een *Verbum*, of een *Adverbium*, enz.

V.

By de *Subſtantiva* zal men de *Genera* opgeven, by de *Adjectiva* de *Gradus comparationis*, by de *Verba* de vorming van het *Imperfectum* en *Præteritum*, en in welken zin zy als *Activa*, of *Paſſiva*, of *Neutra*, of *Communia*, gebezigd worden, en, by de *Verba compoſita*, de *Præpoſitio ſeparabilis*, door een tusſchen-ſtreepjen, aanwyzen, als aan-vallen, af-bidden, enz.

VI.

By ieder Woord zal men plaatſen de verſchillende Tongvallen, welke in ons Land by hetzelve gebruikelijk zijn, en daarnevens ſtellen zulke woorden uit het Moeſo-Gotthisch, Angel-ſaxisch, Oud-Friesch, Alemannisch, Frank-duitsch, enz. welke in geluid of beteekenis, en uit het Engelsch, Fransch, Hoogduitsch, Zweedsch, Deensch, Yslandsch, enz. zulke, welke in die beide aan het onze gelijk zijn.

VII.

Men zal van ieder Woord eerst de eigenlyke en oorſpronglyke beteekenis, en vervolgens de overdrachtelyke

en

en uit elkander voortvloeijende en afgeleide beteekenisſen, opgeven, en alle de verſchillende gebruiken naauwkeurig bepalen, en, door een Latijnſche vertaling, en door een omſchryving in onze Tale, voor zoo veel zulks mogelijk is, verklaren.

VIII.

By ieder Woord zal men aanwyzen den invloed of de beheerſching, welke het heeft op andere Woorden, die by het zelve geplaatst zijn, en de Spreekwoorden zal men op hun plaats invoegen.

IX.

Men zal alles, met goede Voorbeelden, uit de beste Schryveren, bevestigen, en dezelve, zoo veel als mogelijk is, naar rang van hunnen ouderdom, plaatſen.

X.

Opdat men den noodigen voorraad, ter volvoeringe van deze onderneming, met den tijd moge verzamelen; worden alle de Leden der Maatſchappye, welke zoodanige Aanteekeningen, als zy tot ons oogmerk dienstig oordeelen, reeds bezitten, of van tijd tot tijd opmaken, verzocht, dezelve aan de Maatſchappy mede te deelen.

XI.

In het byzonder worden die Leden, welke genegen zijn het Lighaam van het Woordenboek ſaam te ſtellen, uit dien voorraad van Woordenboeken en taalkundige Aanmerkingen, welke reeds in wezen is, verzocht een bepaalde taak voor zich te kiezen, om dezelve achter elkanderen af te werken, en op bladen, die ſlechts aan de eene zyde beſchreven zijn, in te leveren.

XII.

Die Leden, welke zullen gelieven acht te nemen op de levende Volkstaal, welke men op 't Land en op Straat hoort ſpreken,

ken, om alle Woorden en Spreekwyzen op te teekenen, zoo wel die aan byzondere Steden of Dorpen of Streken eigen, en elders in onbruik, zijn, als die gebezigd worden in Kunsten, in Ambachten en Handwerken enz. worden verzocht elkanderen over en weder hunne Aanteekeningen mede te deelen, om, door het vermeerderen en vergelyken der getuigenisſen, de waarde van ieders Aanmerkingen te vergrooten.

XIII.

Die Leden, welke genegen zijn Voorbeelden op te zamelen, 't zy uit de Charters, Privilegien, Placaten, Keuren, Costumen, Landrechten enz. 't zy uit oude Handſchriften, 't zy uit oude of nieuwe Dichters of Proſa-ſchryvers, by welken goed Nederduitsch te vinden is, worden verzocht, met dat bepaald oogmerk, eenige Stukken of Boeken ter hand te nemen, en, van vorenafaan, ten einde toe, gezet en naauwkeurig, te lezen, en, met des Schryvers eigen woorden en ſpelling, en aanwyzing van plaats of bladzyde, Voorbeelden op te teekenen van alles wat in ons Woordenboek te paſſe kan komen.

XIV.

Men zal een Lijst van Nederduitſche Taalgebruiken opmaken, en aan alle de Leden voordragen, en op dezelve hunne byzondere aandacht, onder het lezen, verzoeken, om, door het aanteekenen van Voorbeelden, welke hun van 't een of 't ander, in de Werken der regelmatigſte oude en nieuwe Schryveren, voorkomen, het noodig licht te verſpreiden op ſtukken, welke nu noch onzeker of in 't duister zijn.

XV.

Elk der Leden, welke een of meer Boeken of Geſchriften voor zich gekozen heeft om te *excerpeeren*, of eenige andere taak van 't Woordenboek gelieft op zich te nemen, wordt verzocht hiervan bericht te geven aan de Maandelijkſche Vergadering, opdat alle de Leden der Maatſchappye hiervan mogen kennis krygen.

XVI.

XVI.

Om den voorraad van Aanteekeningen, op de gemaklijkſte wyze, in orde te brengen, worden de Leden verzocht, hunne Aanteekeningen, of *Excerpten*, afzonderlijk te maken op losſe *Octavo*-blaadjes, ſlechts aan de eene zyde beſchreven: of in een *Quarto*-boek van gewoon ſchrijfpapier, met een dwarslijn in de midden van elke rechter bladzyde, ſtellende op de bovenſte helft, het Woord met deszelfs Voorbeelden, en de aanhaling van plaats, en op de onderſte helft, een ander Woord, op dezelfde wyze, om, wanneer het Stuk geheel is afgelezen, het ſchrijfboek tot *Octavo*-blaadjes te ſnyden, en ieder *Excerptum* op zijn plaats te leggen.

XVII.

Op een afzonderlijk blaadje zal men ſtellen den geheelen Titel van het Stuk of Boek, welk men *ge-excerpeerd* heeft, en daarby voegen alle byzonderheden van belang, welke men, nopens Schryver, Drukker, Plaats, Jaartal, of iets diergelijks, ontdekt heeft.

XVIII.

Alle de Leden worden verzocht hunne verzamelingen van *Excerpten* aan de Maatſchappy te zenden, zoo dra hun Boek of Stuk geheel afgelezen is, en hunne losſe Aanteekeningen, zoo dikwijls het hun gelegen komt, en liefſt, Jaarlijks, voor, of op de Vergadering van Lentemaand.

XIX.

Te Leyden zal, in de Kamer der Maatſchappye, een Kas ſtaan, met vierentwintig laden, ieder gemerkt met zijn letter, A. B. enz; en in elke lade zal men leggen zoo veel *Portefeuilles* in *Octavo*, als noodig zijn, ieder gemerkt, naar vervolg der letteren, aa. ab. ach. ad. enz.

X X.

De gezonden *Excerpten*, welke ingevolge het festiende punt opgemaakt zijn, zullen, terstond na den ontfangst, ieder in zijn *Portefeuille* op zijn plaats gelegd worden; en men zal het blaadje, waarop de Titel enz: geschreven is, in een byzondere *Portefeuille*, naar den leeftijd van den Schryver wegleggen, om met den tijd een Register der *ge-excerpeerde* Stukken, en een beredeneerde Naamlijst der Schryveren, van welken men zich bediend heeft, te kunnen verkrygen.

X X I.

Schoon deze schikkingen, met opzicht tot het maken der *Excerpten*, zoodanig bepaald zijn, als de gemaklijkste, om den ingeleverden voorraad zoo dra in orde te hebben als die verzameld is, wordt echter aan ieder de vryheid gelaten, om zyne *Excerpten*, in dier voege te maken, als hy voor zich zelven best oordeelt; en zulke *Excerpten*, welke, achter elkander geschreven, worden ingeleverd, zal de Maandelijksche Vergadering, door een bekwaam Bladschryver, laten overschryven, op die wijs, als in het festiende punt bepaald is, om ieder *Excerptum* op zijn plaats te kunnen leggen.

X X I I.

Ieder Lid, welke tot het vervaardigen van ons Woordenboek medewerkt, zal, ten allen tyde, uit den voorraad der Maatschappye, ten zynen byzonderen kosten en gebruike, mogen verkrygen een afschrift van alle zulke Aanteekeningen en Voorbeelden, welke hy aan de Maandelijksche Vergadering opgeeft noodig te hebben, tot enig Werk, 't welk hy meent aan de Maatschappy te zenden, of afzonderlijk uit te geven.

X X I I I.

In de Maandelijksche Vergadering zal het Woordenboek van Halma, met wit papier doorschoten, tot een Ligger voor

voor de Maatſchappy, gehouden worden, om alle losſe *Excerpten* en voorkomende Aanmerkingen in hetzelve te plaatſen.

XXIV.

De Maandelijkſche Vergadering zal, in elke Jaarlijkſche Vergadering, verſlag doen van alles wat in dat jaar, betreklijk tot deze onderneming, door deze en die Leden, met Namen te noemen, ingeleverd en verricht is, en vervolgens voordragen, wat men meent dat verder behoort gedaan te worden; welk verſlag in de Handelingen gedrukt zal worden, opdat elk der Leden weten moge hoe het met het Woordenboek ſta, en aan welke byzondere ſtukken men zynen arbeid, meest ten voordeele van het algemeen oogmerk, beſteden kunne.

XXV.

Aan alle de Leden der Maatſchappye zal men, by het zenden der gedrukte Handelingen van elke Jaarlijkſche Vergadering, verzoeken, ons Woordenboek in gedachten te houden, en, onder het lezen van allerlei ſoort van Boeken en Geſchriften, alles, wat daartoe eenigszins van nut zoude kunnen wezen, op te teekenen, en aan de Maatſchappy mede te deelen.

XXVI.

De Maatſchappy zal, in hare Jaarlijkſche Vergaderingen, enige van hare Leden, met hunne bewilliging, benoemen tot zoodanige Kommisſien, als zy, by vervolg van tijd, ter bevordering van deze onderneming, zal nuttig en noodig vinden.

XXVII.

Eindelijk, wanneer men zoo verre zal gevorderd zijn, dat men genoegzamen voorraad verzameld hebbe, zal de Maatſchap-

ſchappy enige van hare Leden kommitteeren, om het noodige gebruik te maken van de ingekomene Aanteekeningen, tot het ſamenſtellen van het Woordenboek, en het opmaken van de Voorreden, in welke men over de Neder-duitſche Taalgebruiken zal handelen, en byzonder verſlag doen van alle de Boeken en Geſchriften, welke, tot het vervaardigen van dit Woordenboek, gebruikt zijn, en van de verrichtingen der Leden, met Namen te noemen, aan welken men dit Werk te danken heeft.

TAALKUNDIGE VRAGEN

VOORGESTELD

AAN DE LEDEN

VAN DE

MAATSCHAPPY

DER

NEDERLANDSCHE LETTERKUNDE

TE LEYDEN

Den 11den van Hooimaand 1775.

De Maatſchappy der Nederlandſche Letterkunde te Leyden, het vervaardigen van een algemeen, omſchryvend Woordenboek, ter opheldering, verdere beſchaving en uitbreiding van onze Taal, tot eene van hare voorname bezigheden genomen hebbende, volgens het Ontwerp, daar toe gemaakt, en aan alle de Leden gezonden, en by voorraad vastgeſteld, op de Jaarlijkſche Vergadering van den 12den van Hooimaand 1774., heeft, op die zelfde Vergadering, de Heeren VAN LELYVELD, HINLOPEN, VAN DEN BERG, KLUIT, FORTMAN, KREET en VAN DEN BOSCH, welke de kommisſie tot het vervaardigen van dit Ontwerp bekleed hebben, verzocht een Lijst van Nederduitſche Taalgebruiken optemaken, om dezelve aan de Leden dezer Maatſchappye voorteſtellen, ten einde, door voorbeelden uit de beste Schryvers, geſtaafd of ontkend te worden, ingevolge het 14de punt van het gemelde Ontwerp, opdat men, onder het verzamelen van voorraad voor het Woordenboek, ook bedacht zoude zijn op het verzamelen van de noodige bouwſtof, tot het opmaken van eene volledige Grammatica der Nederlandſche Tale.

Schoon het niet te verwachten is, dat zoodanig een Lijst van Taalgebruiken, van den eersten af, volkomen zijn zal, hebben echter de genoemde Heeren, uit overweging van de groote nuttigheid, welke een zoodanig Stuk doen zoude, hunne pogingen aangewend, om de zaak op de gang te helpen, en de moeite genomen, alles by-een te ſtellen, wat hun voorkwam van dienst te wezen, en thands nemen zy de vryheid dit Opſtel van Taalkundige Vragen, ter nadere verbetering en volmaking, voortedragen aan de Leden der Maatſchappye.

Eer wy tot de Taalkundige Vragen zelve komen, achten wy noodig te laten voorafgaan deze vier Vragen.

I. Welke zijn de beste Nederduitſche Schriften, waaruit de Taalgebruiken moeten waargenomen en opgezameld worden?

II. Kan de Spreektaal, in de onderſcheiden ſtreken van ons Vaderland, mede in aanmerking komen, in het waarnemen en opzamelen der Taalgebruiken? En zoo ja: in hoe verre?

III. In hoe verre moet men zich, in het opmaken der Taalregels, houden aan de Oude? in hoe verre aan de hedendaagſche Taalgebruiken? En in hoe verre moet men de verwantſchapte Dialecten en de gezonde reden daarin te hulpe nemen?

IV. In hoe verre moet de grond en wezenlyke eigenſchap onzer Tale de grondſlag van iedere Taalregel zijn? En tot hoe verre mag de beſchaving der Tale zich uitſtrekken in kieschheden, ter bevordering van welluidendheid, en netter bepaling, en naauwkeuriger uitdrukking der denkbeelden?

De Leden worden verzocht deze vier Vragen in overweging te nemen, en, zoo dra het hun mogelijk is, hunne antwoorden en bedenkingen op dezelve, aan de Maatſchappy, te laten toekomen, om daaruit vervolgens zulke bepalingen optemaken, welke tot een grondſlag dienen kunnen, ter beantwoordinge der volgende Taalkundige Vragen.

I.

Of wy in onze Taal meer dan vijf Klinkers hebben, A, E, I, O, U: en of de Griekſche Y onder onze klinkers moet plaats gegeven worden?

II.

Of wy meer Medeklinkers hebben dan de volgende achttien: Be, die tegen Pe, De, tegen Te, Ve, tegen F, G, tegen CHi, Zed, tegen eS overſtaat, de eerſte zacht, de laatſte ſcherp, benevens Ha, Je, Ka, eL, eM, eN, eR, We?

III.

Of alle onze Klinkers onderling verwisſelen?

IV.

Welke de Medeklinkers zijn, die onderling verwisſelen?

V.

Of alle onze Klinkers, daar ze verlenging noodig hebben, tegenwoordig niet behooren verlengd te worden met huns gelyken, *zaak*, *ſteeg*, *ſchrijf*, *zoon*, *muur*?

VI.

V I.

Of het niet onnoodig is de Klinkers te verlengen, in lettergrepen, waarin de enkele Klinkers op zich zelf een volkomen lang geluid geven, *vader*, *zaken*, *dragen*, *vrede*, *zeden*, *leven*, *ſchryven*, *ſtryden*, *koning*, *zonen*, *muren*, *duren*, en diergelyke?

V I I.

Of het verlengen der Klinkeren met I, oudstijds, algemeen in gebruik is geweest, en of men thans nog behoort te ſchryven, *het hoofdhair*, *het meir*, *een manlijk oir*, *oirſprong*, *oirkonde*, *te huir* en diergelyke?

V I I I.

Of 'er oudstijds een vaste regel van onderſcheiding zy waargenomen tusſchen de verlenging van den Klinker, door E, door I, en door zijns gelyken?

I X.

Of men den Klinker I, verlengende met zijns gelyken tot IJ, daar door niet eenen gansch anderen klank verkrijgt dan door EI?

X.

Of onze Taal, zoo wel als een enkele E, met de ἐψιλον, en een enkele O, met de ομικρον, ook niet heeft een dubbele E, met de ἦτα, en een dubbele O, met de ὦμεγα der Grieken, overeenkomende?

X I.

Of niet by de beste Nederduitſche Schryveren, welke het onderſcheid van EI en Y, van E en EE, van O en OO, naauwkeurig in acht genomen hebben, alle de woorden, welke in de hier achtergevoegde eerste en tweede Bylage geplaatst zijn, met alle derzelver *Compoſita* & *Derivativa*, dus onderſcheidenlijk geſchreven worden, gelijk zy in die Bylagen geſteld zijn; en of daar omtrent niet eenige vaste regels kunnen gegeven worden?

X I I.

Of de AE in onze Taal den klank der Griekſche ἦτα hebbe, en gebruikt moet worden in de woorden *blaeten*, *waereld*, *paerel*, *gaerne* en diergelyke?

X I I I.

Of de AE thands gebruikt moet worden in zulke woorden, welke ſamen getrokken zijn, *verſmaen*, van *verſmaden*, *vergaerd*, van *vergaderd*, en diergelyke, dan of men alle zulke met de *AA* behoort te ſchryven?

X I V.

Of men de holle O, welke gehoord wordt in de woorden, *een ból*, *gólf*, *gróf*, *gról*, *gebód*, *hól*, *hóp*, *kólf*, *nóch*, *ról*, *flóf*, *flók*, *flót*, *vós*, *vólk*, *zóg*, enz. met een klankteeken behoore te onderſchei-

ſcheiden van de doffe O, welke men hoort in de woorden *ſlom*, *ton*, *wolf*, *wol*, *ſchop*, *rond*, *vond*, *dof*, enz.?

XV.

Of de zachte letters B, D, G, ſterk genoeg zijn, om woorden, in welke dezelve in 't meervoud gehoord worden, mede te ſluiten. *Ik heb*, *wy hebben*, *ik had*, *wy hadden*, *ik mag*, *wy mogen?*

XVI.

Of de B, P, en D niet behooren geſchreven te worden achter de M en N, in de woorden *hembd*, *ambt* of *ampt*, *thands*, *volgends* en diergelyke, ſchoon ze in de uitſpraak niet gehoord worden?

XVII.

Of het ſtrydig is met de eigenſchap onzer Tale de zachte Letters B, D, G, in dezelfde lettergreep, naast de ſcherpe P, T of CHi te voegen, en of men in zulk geval de zachte behoore te veranderen in ſcherpe, en, by voorbeeld, van *ambt* te maken *ampt*, enz.?

XVIII.

Of men de Letter C in Nederduitſche woorden wel noodig heeft, dan tot het ondeelbaar Letterteeken CHi, overeenkomende met der Grieken χ, en by ons gebruikelijk voor een ſcherper Letter dan G, in *echt*, *ſchaap*, *ſchoon*, *mensch*, *aardsch*, *loochenen*, *juichen* en diergelyke?

XIX.

Of men de CHi met de F verwisſelen, en onverſchillig ſchryven kan *ſchacht* of *ſchaft*, *gracht* of *graft*, *kracht* of *kraft*, *gehecht* of *geheft*, *gekocht* of *gekoft* en diergelyke?

XX.

Of men de D wel behoore te gebruiken in de woorden, *kleinder*, *ſchoonder*, *inwoonder*, *beſtelder*, *veelderlei*, *aldergrootst* en diergelyke, in plaatze van *kleiner*, *ſchooner*, *inwooner*, enz.?

XXI.

Of de E wel behoore te worden ingelascht in de woorden *loffelijk*, *Goddelijk*, *gemakkelijk*, *vermakelijk*, en diergelyke, in plaatze van *loflijk*, *Godlijk*, *gemaklijk*, *vermaaklijk*, enz.?

XXII.

Of men de F moet gebruiken in *ontfangen*, of met V ſchryven, *ontvangen*, even als *ontvouwen*, *ontvonken*, *ontvluchten?*

XXIII.

Of de H, ſchoon geen wortel-letter zijnde, maar alleen een geblaas, 't welk, in zommige tongvallen, voor deze en gene Klinkers vereischt,

eischt, in andere verworpen, wordt, niet behoore in onze Letter-lijst geplaatst te worden?

XXIV.

Of het wel noodig is de H, ter verscherping, achter de G te stellen, *ghenoeghzaam*, *dagh* enz. en of dezelve wel te pas komt in het woord *offerhande*?

XXV.

Of men moet schryven *zaaien*, *maaien*, *groeien*, *bloeien*, of *zaaijen*, *maaijen*, *groeijen*, *bloeijen* en diergelyke?

XXVI.

Of wy, behalven den Klinker I, ook niet nog hebben een Medeklinker J, welke gehoord wordt in de woorden *jagen*, *jeugd*, *jong*, *juichen*?

XXVII.

Of men de K wel behoort te stellen achter de G, in *jongk*, *langk*, *zangk*, *springkhaan*, *gevangkenis*, *afhangkelijk* en diergelyke?

XXVIII.

Of men de Letter Q in Nederduitsche woorden wel noodig heeft, en of men niet best doet te schryven *kwaad*, *kwist*, *kwellen*, *kwyten*, in stede van *quaad*, *quist* enz.?

XXIX.

Of de T wel te passe komt in de woorden *om uwent wil*, *zynent wege*, *mynent halve*, *opentlijk*, *namentlijk*, *ordentlijk*, enz?

XXX.

Of de T en D niet merkletteren (*Litteræ Characteristicæ*) zijn, waar mede het *imperfectum* der gelijkvloeijende werkwoorden onderscheiden wordt van het *præsens*, schoon het zakelijk deel in D of T eindigt, *ik antwoorde*, *ik antwoordde*, *ik plante*, *ik plantte* enz. en of het niet een noodwendig vereischte zy, de T, als een *Littera Characteristica* te behouden by de werkwoorden, in het *præsens* van den *Indicativus*, in den derden persoon van het enkelvoud, en in het *præsens* en het *imperfectum* van den *Indicativus*, *Subjunctivus*, en *Imperativus*, in den tweeden persoon van het meervoud?

XXXI.

Of de zachte Letters V en Z wel kracht genoeg hebben om een woord of Lettergreep te sluiten, schoon dezelve in het meervoud de *Derivata* gebruikt worden; of men niet best doet dezelve te verwisselen in de scherper Letters F en S? *hy leeft*, *zy leven*, *huis*, *huizen*, enz.

XXXII.

Of de letter W kan weggelaten worden in de woorden *eeuw*, *leeuw*, *ſneeuw*, *nieuw*, *vrouw*, *trouw* en diergelyke?

XXXIII.

Of men de letter X wel noodig heeft in Nederduitſche woorden, en of men niet beter doet te ſchryven, *naauwelijks*, *dagelijks*, *des volks*, *des rijks*, dan *naauwelijx*, *dagelijx*, *volx*, *rijx* en diergelyke?

XXXIV.

Of de letter Y wel iets anders is dan de enkele I, en of dezelve niet behoore te worden onderſcheiden van de IJ, zijnde de dubbele I.

XXXV.

Of men niet behoore de Z, als een zachte letter, te gebruiken, en te ſtellen voor de W, als *zwaar*, *zwellen*, *zwindelen*, *zwoegen*, en de S, als een ſcherpe letter, te gebruiken, en te ſtellen voor de andere Medeklinkers, als *ſcherp*, *ſlaan*, *ſmaden*, *ſnyden*, *ſpannen*, *ſterk*, enz.

XXXVI.

Of men behoort eenig onderſcheid van ſpelling waartenemen, in die woorden, welke van zeer onderſcheiden beteekenis zijn, doch, in zommige ſtreken van ons Vaderland, denzelfden klank hebben, volgens de hier achtergevoegde IIIde Bylage.

XXXVII.

Of onduitſche woorden niet behooren geſpeld te worden op dezelfde wijs als in die taal, waaruit zy onmiddelijk tot ons gekomen zijn? *Cicero*, *Ceder*, *Cypres*, *Cores*, *Chriſtus*, *Pharao*, *Philoſooph*, *Philippus*, *Philadelphia*, *Phaeton*, *Phoebus*, *Pyrrhus*, *Phrygie*, *Quirinas*, *Theophraſtus*, *Thracien*, *Xanthus*, *Xenophon*, *Oratie*, *Predikatie*, *Juſtitie*, *redemtie*, *patientie*, *Conſcientie*, enz.?

XXXVIII.

Of men die woorden, welke wel uit andere talen ontleend zijn, doch die reeds hun burgerrecht verkregen hebben, en zoo goed als Nederduitsch geworden zijn, niet behoore te ſchryven op de Nederlandſche wyze, *ſyfer*, *ſingel*, *ſippier*, *kronijk*, *kommisſie*, *koffie*, *ſekretaris*, *ſaam*, *fiks*, *glorie*, *heks*, *olifant*, *triomf*, *tee*, *troon*, en diergelyke?

XXXIX.

Of niet alle de Nederduitſche Werkwoorden, geſteld in de eerſte Bylage, welke hier achter gevoegd is, by de beſte Nederduitſche Schryvers, ongelijkvloeijend, en alle de andere Werkwoorden, welke in die Bylage niet gevonden worden, gelijkvloeijend gebruikt worden?

XL.

Of onze Werkwoorden, oulings, in alle tyden en wyzen, het voorzetſel GE by zich gehad hebben, en in welke zulks by ons nog overgebleven is?

XLI.

Of onze Werkwoorden, oulings, in den *Infinitivus rectus*, zoo wel als in den *Infinitivus obliquus*, uitgongen in ENE, *ſtellene*, *drukkene*, en of hiervan nog overgebleven is ons zoo genoemd *Gerundium*, de *voorteſtellene vraag*, *de aan te ſtellene koning?*

XLII.

Of de Werkwoorden, *regenen*, *vriezen*, *dooijen*, *donderen*, *blikſemen*, met recht worden geſteld onder de onperſoonlyke, gelijk *het ſpijt*, *het berouwt*, *het walgt*, enz.?

XLIII.

Of zommige Werkwoorden een *Genitivus* beheerſchen of een *Dativus*, als daar zijn, *myner gedenken*, *ontfermen*, *ontſlaan*, als mede *het berouwt my des?*

XLIV.

Of 'er genoegzame reden is om den *Indicativus* van den *Subjunctivus* te onderſcheiden, door weglating der E, in *praeſ.* & *imperf. ik lees*, *ik ſchreef*, *ſchoon ik leze*, *ſchoon ik ſchreve?*

XLV.

Of onze Werkwoorden, in den tweeden perſoon van het meervoud in het *imperfect.* onverſchillig verbogen worden met ET of EN. *Gylieden ſteldet* (*ſteldt*) *hoordet* (*hoordt*) *of gylieden ſtelden*, *hoorden?*

XLVI.

Of men onze Werkwoorden thands wel meer in den tweeden perſoon van het enkelvoud gebruikt, ſedert het enkelvoudig DU verwiſeld is in het meervoudig GY, en of men dus ook in den *Imperativus* niet altijd behoort te ſchryven, *gaat heen*, *ſpreekt vry uit*, *doet dat en gy zult*, enz.?

XLVII.

Of de Werkwoorden HANGEN, VANGEN, en GANGEN (nu *gaan*) in *imperf.* hebben *ik hong*, *vong*, *gong*, of *ik hing*, *ving*, *ging?*

XLVIII.

Of de Werkwoorden HELPEN, STERVEN, VERWERVEN, BEDERVEN, WERPEN, in *imperf.* hebben *ik hielp*, *ſtierf*, *verwierf*, *bedierf*, *wierp*, of, *ik holp*, *ſtorf*, *worf*, *bedorf*, *worp?*

XLIX.

Of het Werkwoord KOMEN in den *Imperativus* heeft *kom*, *komt*, of *koom*, *koomt*, en in het *praef.* van den *Indic. ik koom*, *gy koomt*, *hy koomt*, of *ik kom*, *gy komt*, *hy komt*, en in het *praefens* van den *Subjunctivus*, *dat ik kome*, *dat gy koomt*, *dat hy kome?*

L.

Of het hulpwoord WORDEN in het *praefens* van den *Indicativus* heeft *ik worde*, in het *imperf. ik werde*, in het *praeter. geworden*, en in het *imperf.* van den *Subjunctivus ik wierde?*

LI.

Of 'er reden en regelen te geven zijn van het onderſcheiden gebruik van HEBBEN en ZIJN by zommige werkwoorden, *Ik heb daar na toe gewandeld*, *ik ben daar na toe gewandeld*, *het is gebleken*, *het heeft gebleken*, en diergelyke?

LII.

Of het hulpwoord ZIJN, met een *participium praefens* gebruikt, *ik ben ſchryvende*, *ik was ſchryvende*, niet iets meer dan de daad van 't werkwoord, *ik ſchrijf*, *ik ſchreef*, maar ook eenige voortduring daarvan aanduidt?

LIII.

Of het Werkwoord KOMEN by ons niet, in zommige gevallen, een goed hulpwoord is, om de hagchelijkheid eener gebeurtenisſe, en ook om een naderende beweging aanteduiden: *Indien hy komt te ſtryden*, *hy kwam te ſterven*, *hy komt lopen?*

LIV.

Of het Werkwoord GAAN by ons niet als een hulpwoord gebruikt wordt, om een afwykende beweging te kennen te geven, of den aanvang van eenige daad aanteduiden: *Hy gaat lopen*, *hy gaat werken*, *hy gaat zitten?*

LV.

Of het Werkwoord STAAN als een hulpwoord gebezigd wordt, om den toekomenden tijd van een daad uittedrukken. *Ik ſta dat te doen*, *my ſtaat niet te vrezen?*

LVI.

Of het Werkwoord LATEN, in onderſcheiden beteekenisſen, verbogen en onverbogen gebruikt wordt: *laten zy gaan* en *laat hun gaan*, *laten wy bidden* en *laat ons bidden:* dan of men, het zy verzoekende, het zy aanſporende, of toelatende, altijd behoore te zeggen, *laat wy*, *laat hem*, *laat ons*, *laat hen?*

LVII.

LVII.

Of het *participium* GELEGEN op deze wyze mag gebruikt worden: *daar ligt hem veel aangelegen, ik laat my daaraan gelegen leggen*, dan of men behoore te ſchryven, *daar is hem veel aangelegen, ik laat my daaraan gelegen zijn?*

LVIII.

Of 'er doorgaande regelen te geven zijn, welke en hoedanige Werkwoorden den *Infinitivus rectus*, en welke den *Infinitivus obliquus* achter zich hebben. *Ik wil lopen, ik heb willen lopen, ik begeer te lopen, ik heb begeerd te lopen, Ik durf dat niet doen*, of *ik durf dat niet te doen?*

LIX.

Of de *Collectiva*, by ons, even als in andere talen, een werkwoord in 't meervoudig getal achter zich hebben, en men dus ſchryven kan, by voorbeeld, *daar is 'er die meenen?*

LX.

Of de Walſche Staarten EEREN, in *redeneeren, waardeeren*, enz. — Y, in *waardy, kleedy*, enz. — EEL, in *rondeel, tooneel*, enz. — AADJE, in *pluimaadje, boſchaadje* en diergelyke, in onze tale behooren toegelaten te worden: en of men den tijd kan bepalen in welke ieder derzelve in onze taal is ingevoerd?

LXI.

Welke de hoedanigheden der woorden zijn, welke uitgaan in SCHAP, DOM, INGE, ISSE, BAAR, LOOS, ZAAM, HAFTIG, ACHTIG, en zulke meer: en welke verandering van zin, elk onzer achtervoegſels aan het zakelijk Deel toebrenge?

LXII.

Welke en hoedanige veranderingen van zin de zakelyke Deelen der woorden verkrygen, door de voorvoegſels BE, GE, VER, ER, HER, ON, ONT, WAN, OVER en diergelyke?

LXIII.

Of het *Articulus* DE in den *Genitivus, Dativus* & *Ablativus* van het meervoud 't zy met, 't zy zonder voortzetſel, moet geſteld worden, *den, aan den, van den* of *de, aan de, van de?*

LXIV.

Of de Geſlachten der Zelfſtandige Naamwoorden, van alle tyden, dezelfde zijn, welke thands gebruikt worden, en of men, uit de vorming, den uitgang en de beteekenis der woorden, doorgaande regels omtrent de Geſlachten kan opmaken?

LXV.

Of wy in onze Taal een onderſcheiden *Dativus* & *Ablativus* hebben, dan of die enkel door de *Praepoſitiones*, AAN, DOOR, VAN en diergelyke worden uitgedrukt?

LXVI.

Of alle onze Zelfſtandige Naamwoorden, oulings, den uitgang in E in den *Nominativus*, in EN in den *Genitivus* van het enkelvoud gehad hebben, en by welke woorden men thands in den *Genitivus*, *Dativus* & *Ablativus*, van het enkelvoud die E moet gebruiken?

LXVII.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden *Man*, *Zoon*, als mede zulke, welke uitgaan in ER, in AAR, in IER, in EL, in EM, als *Vader*, *Leeraar*, *Hovenier*, *drempel*, *beginſel*, *bezem*, in alle de *Caſus* van het meervoud de S achter opnemen, *Mans*, *Zoons*, *Vaders*, *Leeraars*, of de EN, *Mannen*, *Zonen*, *Vaderen*, *Leeraren*, enz.: of dat zy in het meervoud in den *Genitiv. Dativ.* & *Ablativ.* de EN, en in den *Nominativus*, *Accuſativ.* & *Vocativ.* de S achter-op nemen.

LXVIII.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden, uitgaande in AARD, in STER, in EN, in TJE of JE of KEN, als *dronkaard*, *ſchrijfſter*, *zeiſen*, *vrouwtje*, *kalfje*, *jongsken*, niet altijd in alle de *Caſus* van het meervoud de S achter-op nemen, in plaats van EN, *dronkaards*, *ſchrijfſters*, *zeiſens*, *vrouwtjes*, *kalfjes*, *jongskens*?

LXIX.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden, die op een zachte E eindigen, in alle de *Caſus* van het meervoud de N achter-op nemen, of de NS? *bedde*, *bedden*, of *beddens*, *hegge*, *heggen*, of *heggens*, *mudde*, *mudden*, of *muddens*?

LXX.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden, die den zachten uitgang TE hebben, in alle de *Caſus* van het meervoud een N achter op nemen of NS? *begeerte*, *begeerten*, of *begeertens*, *behoefte*, *behoeften*, of *behoeftens*, *gebeente*, *gebeenten*, of *gebeentens*, *gemeente*, *gemeenten*, of *gemeentens*?

LXXI.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden, *bladeren*, *raderen*, *beenderen*, *gemoederen*, *goederen*, *volkeren* het meervoud zijn van *blad*, *rad*, *been*, *gemoed*, *goed*, *volk*?

LXXII.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden, in den *Genitivus*, *Dativ.* & *Ablativ.*, van het enkelvoud zoo wel verbogen worden als zy een *Praepoſitio* voor-op hebben, als dat zy die niet voor-op hebben, dat is, of men ſchryven mag, *de ſtralen van de Zonne*, *aan Gode iets opdragen*, of dat men behoort te ſchryven, *de ſtralen van de Zon*, *aan God iets opdragen*, of *de ſtralen der Zonne*, *Gode iets opdragen*?

LXXIII.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden van het vrouwelijk Geſlacht, in den *Genitivus* van het enkelvoud, een S achter-op mogen hebben, wanneer ze geſteld zijn voor het woord, waarvan ze beheerscht worden, 't zy met, 't zy zonder *Articulus* of *Pronomen*, *moeders Zoon*, *mijn Zusters Dochter*?

LXXIV.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden in den *Genitivus obliquus*, mogen ſtaan achter het Zelfſtandig woord, van welk het beheerscht wordt, de *Rozen Sarons*, *de Pſalmen Davids*, dan of men moet ſchryven, *Sarons Rozen*, *Davids Pſalmen*, of *de Rozen van Saron*, *de Pſalmen van David*?

LXXV.

Of eigen Namen van vreemde talen, verbogen dan onverbogen, in onze taal gebruikt moeten worden, *de brieven Pauli*, *Tito*, of *de brieven*, *van Paulus*, *aan Titus*?

LXXVI.

Of een Zelfſtandig Naamwoord, ter verklaring, of nadere omſchryving, geſteld wordende achter een ander Zelfſtandig Naamw. niet behoore dezelfde verbuiging te hebben, als het voorgaande, *Hy heeft gediend onder dien Prins*, *eenen dapperen oorlogsman*?

LXXVII.

Of de Zelfſtandige Naamwoorden, welke op zich zelve ſtaan, (*Abſolute*) zonder eenig Werkwoord of Bywoord, moeten geſteld worden in den *Nominativus*, of in eenen anderen naamval?

LXXVIII.

Of 'er, in de *Declinatien* onzer Zelfſtandige en Byvoeglyke Naamwoorden, enig onderſcheiden gebruik is waartenemen, in den gemeenzamen, in den deftigen, en in den verheven ſtijl?

LXXIX.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, in den *Accuſativus*, *Dativus* & *Ablativus*, van het manlijk en onzydig geſlacht, in het meervoud de N achter-op nemen, gelijk zy doen in het enkelvoud?

LXXX.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, by den *Nomin.* & *Vocativ.* van het manlijk geſlacht, in het enkelvoud, hunne E afwerpen, als zy geplaatst worden achter *een*, *eenig*, *ſommig*, *menig*, *zeker*, om een gansch anderen zin aanteduiden, dan wanneer zy de E behouden, *een goed koning*, *een koning die goed regeert*, *een goede koning*, *een koning*, *die goed van aart is*?

LXXXI.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, van het onzydig geſlacht, by den *Nomin.*, *Accuſat.* & *Vocativ.* van het enkelvoud, altijd hunne E afwerpen, behalven als zy geplaatst worden, achter *het* of *dat*, *een zoet kind heeft een ſlecht ſtuk gedaan*, *het zoete kind heeft dat ſlechte ſtuk gedaan?*

LXXXII.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, welke *participia paſſiva* zijn, en op EN uitgaan, in 't vrouwelyke geſlacht de N achter-af werpen, of de E achter de N opnemen, *mijn verkore Bruid* of *verkorene?* en of deze, in het meervoud van het manlijk en onzydig geſlacht, de E achter de N opnemen, *hooggeprezene mannen*, *voorgelezene woorden*, dan of men ſchryven moet, *hooggeprezen mannen*, *voorgelezen woorden?*

LXXXIII.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, met den *Articulus* DE voorop, 't zy als een bynaam, 't zy anderszins, achter een Zelfſtandig Naamw. geplaatst, behooren verbogen te worden even als dat Zelfſt. Naamw. *de onderneming van onzen Willem den Eerſten*, *de oorlogszucht van Karel den Stouten?*

LXXXIV.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, wanneer zy als Zelfſtandige gebruikt worden, dat is, in de plaatſe van Zelfſtandige dienen, en een ander Byvoeglijk Naamwoord by zich gedogen, niet behooren verbogen te worden, even als de Zelfſtandige, en in alle de *Caſus* van het meervoud de N opnemen?

LXXXV.

Of dit zelfde plaats heeft in de woorden *enige*, *menige*, *etlyke*, *zommige*, *vele*, *alle*, *andere*, *welke*, *zoodanige*, *deze*, *die gene*, *beide*, *dezelve*, en diergelyke, wanneer ze geen ander Zelfſtandig Naamw. by zich hebben?

LXXXVI.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, wanneer zy in den dienst van een Bywoord gebruikt worden, of achter een Zelfſtandig Naamwoord ſtaan, zonder den *Articulus* voor-op te hebben, altijd onverbogen blyven?

LXXXVII.

Of de Byvoeglyke Naamwoorden, welke van Metalen, of enige andere ſtof ontleend zijn, en ſtoflyke *Adjectiva* genoemd worden, als *gouden*, *zilveren*, *wollen*, *zyden*, *linnen*, enz. als mede zulke welke men *Gentilia* noemt, *Amſterdammer*, *Haarlemmer*, en diergelyke, by ons onverbuiglijk blyven door alle de *Caſus*, in alle geſlachten, zoo wel in 't meervoud als in 't enkelvoud?

LXXXVIII.

Of het *Collectivum* AL voor den *Articulus* DE ſtaande, altijd onverbogen blijft? *al den arbeid doen*, of *allen?*

LXXXIX.

Of alle de *Adjectiva participialia* den *Comparativus* & *Superlativus* aannemen, *wellevender*, *gedrongener?*

XC.

Of de *Adjectiva* in den *Comparativus*, eenige verbuiging aannemen, of in alle de geſlachten, zoo wel in 't meervoud, als in 't enkelvoud, door alle de *Caſus*, onverbogen blyven?

XCI.

Of zommige *Adjectiva* een *Genitivus* beheerſchen, *der moeite waardig*, *des bewinds moede?*

XCII.

Of de Voornaamwoorden, (*Pronomina*) MIJN, UW, ZIJN, ONS, enz. in den *Accuſativus*, *Dativus* & *Ablativus*, van het manlijk en onzydig geſlacht, eveneens verbogen worden, in het meervoud, als in 't enkelvoud?

XCIII.

Of het Voornaamwoord HY, in den enkelvoudigen *Accuſativus*, van het vrouwelyke, en in den meervoudigen *Accuſativus*, van alle geſlachten, ZE heeft, *hy beminde ze*, *hy ſloeg ze alle?*

XCIV.

Of het Voornaamwoord HY, in den meervoudigen *Dativus*, *Ablativus* & *Accuſativus*, HEN heeft, dan of het moet wezen in den *Accuſativus* HEN, in den *Genitivus* HUNNER, of VAN HUN, in den *Dativus* & *Ablativus* HUN?

XCV.

Of ons *Pronomen reciprocum* ZICH een verbogen Naamval van het *Pronomen* HY is? en omtrent welken tijd, en by welke gelegenheid, het in onze taal ingevoerd is, in den zin van het Latijnſche *ſui*, *ſibi*, *ſe*, als 'er een weerkeering van zin, op een voorgaand lid der rede, vereischt wordt?

XCVI.

Of men niet behoore, met onderſcheid, gebruik te maken van HEM en HAAR, en ZICH? en of men onverſchillig HAAR en HEUR kan bezigen, en of men kan ſchryven *hem zelven*, *voor zich zelven*, anders dan in den zin van *illum ipſum?*

XCVII.

Of de *Pronomina relativa*, HEM, HAAR, ZIJN, welke betreklijk zijn op zeker voorgaand Naamwoord, behooren geſteld te worden in het zelfde geſlacht, in welk dat Naamwoord *Grammaticaal* gebruikt wordt, of in dat geſlacht, het welk aan de bedoelde perſoon, of de beteekende zaak natuurlijk eigen is? *De Zon ment zijn paarden*, niet *haar paarden?*

XCVIII.

Of men niet behoore onderſcheid te maken tuſſchen het *Pronomen demonſtrativum* U, *te*, en het *poſſeſſivum* UW, *tuus: Ik heb u geſproken, ik heb uw geſprek gehoord?*

XCIX.

Of men niet behoore onderſcheid te maken tuſſchen het *Pronomen* ZELF, *egomet, tumet, ipſemet*, en het *Adjectivum* DEZELFDE, *idem, eadem, idem*, en het *Adverbium* ZELFS, *hy zelf heeft het boek gelezen, hy heeft het zelfde boek gelezen, hy heeft het boek zelfs gelezen?*

C.

Of men ZELF en DEZELVE mag gebruiken op deze wyze, *de man en deszelfs vrouw, ik geve u dit boek om het zelve te lezen?*

CI.

Of men ons *Pronomen ſubſtantivum perſonale* ZELF, achter Zelfſtandige Naamwoorden, zoo wel als achter de perſoonlyke Voornaamwoorden, niet behoore, even als die woorden, te verbuigen? *Ik heb den man zelven geſproken, ik heb my zelven benadeeld:* dan of men het, *Adverbialiter* aanmerkende, in alle de *Caſus*, onverbuiglijk laat, *ik heb den man zelf geſproken, ik heb my zelf*, enz.?

CII.

Of het *Pronomen demonſtrativum*, DIE, DIE, DAT, *is, ea, id*, gebruikt kan worden als een *relativum*, in plaatze van WELKE, WELK, *qui, quæ, quod?*

CIII.

Of het *Pronomen demonſtrativum*, HET GENE, *illud*, gebruikt mag worden als een *Pronomen relativum: het werk 't geen ik doe is zwaar?*

CIV.

Of het overtollig en berispelijk is, DE GENE te gebruiken in deze en diergelyke ſpreekwyzen, *de gene die jong zijn worden het lichtst verleid, de gene die kwaad doen, lyden ſtraffe?*

CV.

Of het *Pronomen* DIE, DAT niet overtollig is, en behoore weggelaten te worden, in deze en diergelyke ſpreekwyzen, *myne ongerechtigheden die hebben my beſtreden, de Heere die zal niet wankelen?*

CVI.

Of het *Pronomen relativum* WIE, WAT, *quis, quæ, quod*, in den *Genitivus* van 't meervoud, in alle geſlachten, heeft WIER, of VAN WIE, en of het by 't manlyke en vrouwelyke geſlacht, in den zin van het *relativum* WELKE, gebruikt kan worden?

CVII.

CVII.

Of men, in den *Genitivus*, *Dativus* & *Ablativus*, van onze *Pronomina* DIE, WIE, WELKE, door alle geslachten, *waar van*, *waar aan*, *waar door*, *daar van*, *daar aan*, *daar door*, gebruikende, niet behoore acht te geven, dat het zelve alleen plaats vindt, wanneer het *Pronomen* op een zaak ziet, en dat men op een persoon ziende, behouden moet, *van wien*, *van dien*, enz.?

CVIII.

Of de *Pronomina*, IEDER, ELK, IEGELIJK, ELKANDER, behalven in den *Genitivus*, altijd onverbogen blyven? dan of zy in den *Dativ.*, *Accusativ.* & *Ablativ.* van het manlijk geslacht, EN achter opnemen? *Hy gaf iederen, elken menschе een gedeelte, elkanderen beminnen.*

CIX.

Of de spreekwyzen DAAR VAN DAAN, WAAR VAN DAAN, HIER VAN DAAN, in alle beteekenissen, aftekeuren zijn, en altijd vervangen moeten worden, met *van daar*, *daar van*, *van waar*, *waar van*, *van hier*, of *hier van?*

CX.

Of het ontkennend *Adverbium* EN een taaleigen der Nederlanderen zy, en of men het zelve thands nog behoore te bezigen: *ik en doe het niet*, dat is, *ik doe het volstrekt niet?*

CXI.

Of twee ontkenningen by ons bevestigen, even als by de Latynen, of des te sterker ontkennen, even als by de Grieken? *Hy zal nimmermeer noch eeuwig niet wankelen?*

CXII.

Of onze *Adjectiva* tot *Adverbia* gemaakt worden, door het byvoegen van LIJK, *genadig*, *genadiglijk?*

CXIII.

Of onze *Adverbia* eenige *gradus Comparationis* hebben?

CXIV.

Of de *Præpositiones*, ACHTER, BEHALVEN, BENEDEN, BENEFFENS, BINNEN, BOVEN, BUITEN, BY, GEDURENDE, LANGS, NA, NAAR, NAAST, NABY, NEVENS, OM, OMTRENT, ONDER, OP, OVER, RONTOM, SEDERT, TEGEN, TUSSCHEN, VOLGENS, VOOR, VOORBY, den *Accusativus*, en de *Præpositiones*, DOOR, MET, VAN, VOOR, UIT, ZONDER, den *Ablativus*, beheerschen, en men dus schryven moet, *ik volgde achter hen*, *ik gong met hun*, *behalven hen*, *zonder hun*, enz.?

CXV.

Of de *Præpoſitiones* IN en VOOR, by zommige beteekenisſen, den *Accuſativus*, by zommige den *Ablativus* beheerſchen: *hy viel in bekooring*, *hy zit in de vergaderinge*, *hy is voor hen geſtorven*, ante illos, en *voor hun*, pro illis?

CXVI.

Of de *Præpoſitiones*, BINNEN, BUITEN, een *Genitivus* beheerſchen: *binnen 's huis* en *buiten 's lands?*

CXVII.

Of de *Præpoſitiones* TE en TOT een *Genitivus* beheerſchen: *te dezer uure*, *tot der aarde*, of een *Accuſativus*, *tot hen komen*, of een *Dativus*, *tot hun?* — en of men geen onderſcheid behoort te maken tusſchen TE en TOT: *te Leyden* of *tot Leyden*, tusſchen TEN en TER: *ten hemel*, *ter helle*, *ten vure?*

CXVIII.

Of de *Conjunctiones*, HOE, WAT, INDIEN, HET ZY, TEN ZY, TEN WARE, SCHOON, een *Subjunctivus* beheerſchen? *de vraag is hoe dit te verſtaan zy*, *ik zal zeggen wat u te doen ſta*, *indien dit waar zy*, *het zy men hem krone*, *ten zy men het niet dede*, enz.?

CXIX.

Of men geen onderſcheid behoore te maken tusſchen ALS, *ſicut*, en DAN, *quam*, en ALS te gebruiken, wanneer eene gelijkheid; maar DAN, wanneer een ongelijkheid van perſoonen of zaken is aan te wyzen, *hy is zoo rijk als Croeſus*, *hy is armer dan Irus?* en of DAN niet behoore gebruikt te worden achter *een ander*, *geen ander*, *niet anders*, *wie anders*, *niemand anders*, *nooit anders*, *niet*, *geen*, *niemand*, *wie*, *nooit?*

CXX.

Of men niet behoore onderſcheid te maken tusſchen ALS en TOEN, en, by voorbeeld ALS te gebruiken by het tegenwoordige en toekomende, en TOEN by het verledene, als mede tusſchen DEWIJL, *quoniam*, TERWIJL, *dum*, DOCH, *ſed*, TOCH, *certe*, NA, *post*, NAAR, *ad* & *ſecundum*, ALTOOS, *ſaltem*, ALTIJD, *ſemper*, TEGEN, TEGENS, *contra*, JEGEN, JEGENS, *erga*, en meer anderen, te vinden in de derde Bylage, hier achter?

CXXI.

Of wy niet mogen vreemde woorden gebruiken, vooral tot Kunsttermen, waar voor wy geen goede Nederduitſche woorden in gebruik hebben? en of het niet gemaklyker en verſtaanbaarer is, zich te bedienen van eenige Latijnſche Kunstwoorden der *Grammatica*, dan van de vertalingen in 't Neerduitsch, welke niet algemeen in zwang zijn, en in het gebruik iet anders moeten beteekenen dan zy naar de letter te kennen geven?

EERSTE BYLAGE,

Behelzende de

NEDERDUITSCHE WERKWOORDEN,

Welke, met alle hunne *Compoſita*, ongelijkvloeiend gebezigd worden.

Bakken, *pinſere*, bakte, (oulings biek) gebakken.
Bannen, *exterminare*, bande, gebannen.
Bederven, *deſtruere*, *corrumpere*, bedorf, bedorven.
Bedriegen, *fallère*, bedroog, (zy bedrogen) bedrogen.
Bedryven, *agere*, bedreef, (zy bedreven) bedreven.
Bedygen, bedyen, *proficere*, bedeeg, (zy bedegen) bedegen.
Begeven, *deſerere*, zie op Geven.
Beginnen, *incipere*, begon, begonnen.
Begrypen, *comprehendere*, zie op Grypen.
Beklinken, *ſolidescere*, beklonk, beklonken.
Belyden, *confiteri*, — zich) *ſe ſuſtinere*, beleed, (zy beleden) beleden.
Benyden, *invidere*, beneed, (zy beneden) of benijdde, benijd.
Bergen, *abſcondere*, borg, geborgen, of bergde, gebergd.
Bersten, *rumpere*, borst, geborsten.
Beſcheren. zie op Scheren.
Beſchryden, *inſilire in equum* &c., beſchreed, (zy beſchreden) beſchreden.
Betygen, *accuſare*, beteeg, (zy betegen) betegen.
Bevallen, *placere*, beviel, bevallen.
Bevelen, *mandare*, beval, bevolen.
Bewegen, *movere*, bewoog, bewogen, of beweegde, beweegd.
Bewyzen, *demonſtrare*, bewees, (zy bewezen) bewezen.
Bezinnen, *animum advertere*, bezon, bezonnen.
Bezwyken, } *animo* { bezweek, (zy bezweken) bezweken.
Bezwymen, { *deficere*, } bezweem, (zy bezwemen) bezwemen.
Bidden, *precari*, bad, gebeden.
Bieden, *offerre*, bood, (zy boden) geboden.
Binden, *ligare*, bond, gebonden.
Blazen, *flare*, blies, geblazen.
Blinken, *ſplendere*, blonk, geblonken.
Blyken, *patere*, bleek, (zy bleken) gebleken.
Blyven, *manere*, bleef, (zy bleven) gebleven.
Braden, *aſſare*, bried, of braadde, gebraden.
Breken, *frangere*, brak, gebroken.
Brengen, *adferre*, bracht, gebracht.
Brouwen, *Braxare*, brouwde, (oul. brieuw) gebrouwen.
Buigen, *flectere*, boog, (zy bogen) gebogen.
Byten, *mordere*, beet, (zy beten) gebeten.

Delven, *fodere*, dolf, gedolven.

Denken, *cogitare*, dacht, gedacht.
Deugen, *valere*, dogt, gedogt.
Dingen, *petere*, *affectari* & *licitari*, dong, gedongen.
Doen, *facere*, deed, (zy deden) gedaan.
Dragen, *portare*, droeg, gedragen.
Dringen, *presfare*, drong, gedrongen.
Drinken, *bibere*, dronk, gedronken.
Druipen, *ſtillare*, droop, (zy dropen) gedropen.
Dryten, *merdam emittere*, dreet, (zy dreten) gedreten.
Dryven, *agere*, *pellere* & *innatare* & *cælare*, dreef, (zy dreven) gedreven.
Duiken, *mergere*, dook, (zy doken) gedoken.
Durven, *audere*, dorst, gedorst.
Dwingen, *cogere*, dwong, gedwongen.
Dyen, dygen, *volumine augeri*, deeg, (zy degen) gedegen.

Eten, *edere*, at, gegeten.

Fluiten, *fistulam inflare*, floot, (zy floten) gefloten, of fluitte, gefluit.

Gaan, *ire*, *procedere*, gong, gegaan.
Gebieden, *jubere*, gebood, (zy geboden) geboden.
Gelaten zich, *ſe gerere*, gelier, gelaten.
Gelden, *conſtare*, *olim reddere*, *ſolvere*, gold, gegolden.
Gelyken, *ſimilem eſſe*, *placere*, & *overdr.* leek, (zy leken) geleken.
Genezen, *ſanare*, genas, genezen.
Genieten, *frui*, genoot, (zy genoten) genoten.
Geven, *dare*, gaf, gegeven.
Gieten, *fundere*, goot, (zy goten) gegoten.
Glimmen, *candere*, glom, geglommen.
Glyden, *labi*, gleed, (zy gleden) gegleden.
Graven, *fodere*, groef, gegraven.
Grynen, *flere*, green, (zy grenen) gegrenen.
Grypen, *prehendere*, greep, (zy grepen) gegrepen.

Hangen, *pendere*, hing, gehangen.
Hebben, *habere*, had, gehad.
Heeten, *jubere*, *nominare*, hiet, geheeten.
Heffen, *elevare*, hief, geheven.
Helen, *abſcondere*, heelde, geheeld, (oul. hool geholen) waar van verholen.
Helpen, *juvare*, holp, geholpen.
Houden, *tenere*, *ſervare*, hield, gehouden.
Houwen, *cæſim ferire*, hieuw, gehouwen.
Hygen, *anhelare*, heeg, (zy hegen) gehegen, of hijgde gehijgd.
Hyſchen, *ſuſtollere trochlea*, heesch, geheeſchen, of hijschte, gehijschd.

Jagen, *pellere* & *venari*, joeg, gejagen, of jaagde, gejaagd.

Kerven, *incidere*, korf, gekorven.
Kiezen, *eligere*, koos, (zy kozen) gekozen.

Klie-

Klieven, *findere*, kloof, (zy kloven) gekloven.
Klimmen, *ſcandere*, klom, geklommen.
Klinken, *clangere*, *tinnire*, klonk, geklonken.
Kluiven, *rodere*, kloof, (zy kloven) gekloven.
Knypen, *comprimere*, kneep, (zy knepen) geknepen.
Komen, *venire*, kwam, gekomen.
Konnen, *poſſe*, konde, of kost, gekonnen.
Koopen, *emere*, kocht, gekocht.
Krimpen, *contrahere* & *contrahi*, kromp, gekrompen.
Kruyen, *trudere*, krooy, (zy kroyen) gekroyen.
Kruipen, *repere*, kroop, (zy kropen) gekropen.
Krygen, *acquirere*, kreeg, (zy kregen) gekregen.
Kryten, *plorare*, kreet, (zy kreten) gekreten.
Kwyten zich, *præſtare &c.* kweet, (zy kweten) gekweten.
Kyken, *videre*, keek, (zy keken) gekeken.
Kyven, *rixari*, keef, (zy keven) gekeven.

Laden, *onerare*, laadde, (oul. loed) geladen.
Lagchen *ridere*, lachte (oul. loeg) gelagchen.
Laten, *omittere*, — ader) *ſecare venam*, liet, gelaten.
Lezen, *legere*, las, gelezen.
Liegen, *mentiri*, loog, (zy logen) gelogen.
Liggen, *jacere*, lag, gelegen.
Lopen, *currere*, liep, gelopen.
Luiken, *claudere*, look, (zy loken) geloken.
Lyden, *pati*, oul. *ire*, *tranſire*, leed, (zy leden) geleden.
Lyken, zie Gelyken.

Malen, *molere*, maalde, (oul. moel) gemalen.
Melken, *mulgere*, molk, gemolken.
Meten, *metiri*, mat, gemeten.
Moeten, *debere*, moest, gemoeten.
Mogen, *poſſe* & *licere*, mocht, gemocht.
Myden, *evitare*, meed, (zy meden) gemeden, of mijdde, gemijd.
Mygen, *mejère*, meeg, (zy megen) gemegen.

Nemen, *capere*, nam, genomen.
Nygen, *inclinatum eſſe*, *ſe incurvare*, neeg, (zy negen) genegen.
Nypen, *arctare*, neep, (zy nepen) genepen.

Onderwinden zich, *moliri*, onderwond, onderwonden.
Onderwyzen, *docere*, onderwees, (zy onderwezen) onderwezen.
Ontbyten, *jentare*, ontbeet, (zy ontbeten) ontbeten.
Ontlaten, *regelari*, ontliet, ontlaten.
Ontluiken, *aperire*, ontlook, (zy ontloken) ontloken.
Ontvangen, *accipere*, ontving, ontvangen.
Overlyden, *mori*, overleed, (zy overleden) overleden.
Overſchryden, *transgredi*, overſchreed, (zy overſchreden) overſchreden.
Overwegen, *perpendere*, overwoog, (zy overwogen) overwogen.

Plegen, *ſolere*, plag, het *participium* is thands in onbruik.
Pluizen, *vellere &c.*, ploos, (zy plozen) geplozen.
Pryzen, *laudare*, prees, (zy prezen) geprezen.

Raden, *divinare*, *conſulere*, riedt, (of raadde) geraden.
Rennen, *citatim currere*, ron, geronnen, of rende, gerend.
Rieken en ruiken, *odorari*, rook, (zy roken) geroken.
Roepen, *vocare*, riep, geroepen.
Ryden, *equitare*, *&c.* reed, (zy reden) gereden.
Rygen, *ligare*, reeg, (zy regen) geregen.
Ryten, *discerpere*, reet, (zy reten) gereten.
Ryven, *radere*, reef, (zy reven, gereven.
Ryzen, *ſurgere*, rees, (zy rezen) gerezen.

Scheiden, *dividere*, ſcheidde (oul. ſchied) geſcheiden.
Schelden, *convitiari*, ſchold, geſcholden.
Schenden, *vitiare*, ſchond, geſchonden.
Schenken, *infundere*, ſchonk, geſchonken.
Scheppen, *formare*, *creare*, ſchiep, geſchapen.
Scheren, *tondere* & *intendere*, ſchoor, (zy ſchoren) geſchoren.
Schieten, *jaculari &c.*, ſchoot, (zy ſchoten) geſchoten.
Schrikken, verſchrikken, *trepidare*, waer van onverſchrokken, *intrepidus*.
Schryden, *varicari*, ſchreed, (zy ſchreden) geſchreden.
Schryven, *ſcribere*, ſchreef, (zy ſchreven) geſchreven.
Schuilen, *latitare*, ſchool, (zy ſcholen) geſcholen.
Schuiven, *protudere &c.*, ſchoof, (zy ſchoven) geſchoven.
Schynen, *ſplendere*, *videri*, ſcheen, (zy ſchenen) geſchenen.
Schyten, *pedere*, ſcheet, (zy ſcheten) geſcheten.
Slaen, *verberare*, ſloeg, geſlagen.
Slapen, *dormire*, ſliep, geſlapen.
Slinken, *diminuere*, *contrahi*, ſlonk, geſlonken.
Sluiken, *latenter ingerere*, ſlook, (zy ſloken) geſloken.
Sluipen, *tecto ſuggredi*, ſloop, (zy ſlopen) geſlopen.
Sluiten, *claudere*, ſloot, (zy ſloten) geſloten
Slypen, *acuere*, ſleep, (zy ſlepen) geſlepen.
Slyten, *terere*, ſleet, (zy ſleten) geſleten.
Smelten, *liquare*, ſmolt, geſmolten.
Smyten, *projicere*, ſmeet, (zy ſmeten) geſmeten.
Snuiten, *mungere*, ſnoot, (zy ſnoten) geſnoten.
Snuiven, *naribus ſpirare*, ſnoof, (zy ſnoven) geſnoven.
Snyden, *ſcindere*, ſneed, (zy ſneden) geſneden.
Spannen, *intendere*, ſpande, (oul. ſpoen) geſpannen.
Spinnen, *nere*, ſpon, geſponnen.
Splyten, *findere*, ſpleet, (zy ſpleten) geſpleten.
Spouwen *findere*, ſpouwde, (oul. ſpieuw) geſpouwen.
Spreken, *loqui*, ſprak, geſproken.
Springen, *ſaltare*, ſprong, geſprongen.
Spruiten, *pullulare &c.*, ſproot, (zy ſproten) geſproten.
Spugen, ſpuwen, *ſpuere*, ſpoog, (zy ſpogen) geſpogen.

Spuiten *exſpuere*, ſpoot, (zy ſpoten) geſpoten.
Spygen, ſpyen, *ſpuere*, ſpeeg, (zy ſpegen) geſpegen.
Spyten, *pigere*, ſpeet, geſpeten.
Staan, *ſtare*, *ſistere &c.* ſtond, geſtaan.
Steken, *pungere*, ſtak, geſtoken.
Sterven, *mori*, ſtorf, geſtorven.
Stelen, *furari*, ſtal, geſtolen.
Stinken, *putere*, ſtonk, geſtonken.
Stooten, *trudere*, ſtiet, geſtooten.
Stryden, *certare*, ſtreed, (zy ſtreden) geſtreden.
Stryken, *lævigare*, *radere*, *percutere*, ſtreek, (zy ſtreken) geſtreken.
Stuiven, *per aërem diffundi*, ſtoof, (zy ſtoven) geſtoven.
Stygen, *ſcandere*, ſteeg, (zy ſtegen) geſtegen.
Styven, *amylo ſubigere*, ſteef, (zy ſteven) geſteven.

Treden, *calcare*, trad, getreden.
Treffen, *attingere* & *ferire*, trof, getroffen.
Trekken, *trahere*, trok, getrokken.
Tygen, tyen, *tendere*, *trahere*, teeg, (zy tegen) getegen.

Vallen, *cadere*, viel, gevallen.
Vangen, *capere*, ving, gevangen.
Varen, *navigare*, *procedere*, *valere*, voer, gevaren.
Vegten, *pugnare*, vocht, gevochten.
Verbelgen, *irasci*, verbolg, verbolgen.
Verdrieten, *tædere*, verdroot, (zy verdroten) verdroten.
Verdwynen, *evanescere*, verdween, (zy verdwenen) verdwenen.
Vergelden, *remunerari*, vergold, vergolden.
Vergeten, *oblivisci*, vergat, vergeten.
Verheffen, *tollere*, verhief, verheven.
Verhelen, *abſcondere*, verhool, (zy verholen) verholen.
Verlaten, *relinquere*, verliet, verlaten.
Verliezen, *perdere*, verloor, (zy verloren) verloren.
Vermeten, *remetiri*, — zich), *ſibi arrogare*, vermat, vermeten.
Verſlinden, *devorare*, verſlond, verſlonden.
Verwerven, *impetrare*, verworf, verworven.
Verwyten, *exprobare*, verweet, (zy verweten) verweten.
Verwyzen, *damnare*, verwees, (zy verwezen) verwezen.
Verzinnen, *mente concipere*, — zich), *mente falli*, verzon, verzonnen.
Vinden, *invenire*, vond, gevonden.
Vlegten, *nectere*, vlocht, gevlochten.
Vlieden, *fugere*, vlood, (zy vloden) gevloden.
Vliegen, *volare*, vloog, (zy vlogen) gevlogen.
Vlieten, *fluere*, *manare*, vloot, (zy vloten) gevloten.
Vouwen, *plicare*, vouwde, (oul. vieuw) gevouwen.
Vragen, *interrogare*, vroeg, gevragen, of vraagde, gevraagd.
Vreten, *edere immodice*, vrat, gevreten.

Vriezen, *gelare*, vroos, (zy vrozen) gevrozen.
Vryden, vryen, *procum agere*, *matrimonium petere*, *olim amare*, vreed, (zy vreden) gevreden, of vrijdde, gevrijd.
Vryven. zie Wryven.

Waayen, *flare*, woei, of waaide, gewaaid.
Wasſen, *crescere*, wies, gewasſen.
Wasſchen, *lavare*, wiesch, gewasſchen.
Wegen, *librare* & *olim movere*, woog, (zy wogen) gewogen.
Werken, *facere aliquod opus*, wrocht, gewrocht, nu werkte, gewerkt.
Werpen, *projicere*, worp, geworpen.
Werven, *conquirere*, worf, geworven.
Weten, *ſcire*, wist, geweten.
Weven, *texere*, weefde, (oul. woof) geweven.
Wezen, *eſſe*, was, gewezen, nu geweest.
Winden, *glomerare*, *involvere*, wond, gewonden.
Winnen, *vincere*, *olim colere agrum*, won, gewonnen.
Worden, *fieri*, werd, geworden.
Wreken, *vindicare*, wrook, (zy wroken) gewroken.
Wringen, *torquere*, wrong, gewrongen.
Wryven, *fricare*, wreef, (zy wreven) gewreven.
Wyken, *cedere*, week, (zy weken) geweken.
Wyten, *adſcribere*, *imputare*, weet, (zy weten) geweten.
Wyzen, *monſtrare*, wees, (zy wezen) gewezen.

Zenden, *mittere*, zond, gezonden.
Zieden, *ebullire*, zood, (zy zoden) gezoden.
Zien, *videre*, zag, gezien.
Zingen, *cantare*, zong, gezongen.
Zinken, *mergi*, zonk, gezonken.
Zitten, *ſedere*, zat, gezeten.
Zoeken, *quærere*, zocht, gezocht.
Zouten, *ſale condire*, zoutte, (oul. zielt) gezouten.
Zuigen, *ſugere*, zoog, (zy zogen) gezogen.
Zuipen, *ſorbere*, zoop, (zy zopen) gezopen.
Zwelgen, *glutire*, zwolg, gezwolgen.
Zwellen, *intumescere*, zwol, gezwollen.
Zwemmen, *natare*, zwom, gezwommen.
Zwenken, *inverti*, *labare*, zwonk, gezwonken.
Zweren, *jurare* & *ulcerare*, zwoor, (zy zworen) gezworen.
Zwerven, *vagari*, zworf, gezworven.
Zwygen, *tacere*, zweeg, (zy zwegen) gezwegen.
Zwymen, *animo deficere*. zie op Bezwymen.
Zygen, *percolare*, *&c.* zeeg, (zy zegen) gezegen.
Zijn, *eſſe*, was, geweest. oul. gewezen.

TWEEDE BYLAGE,

Behelzende de

NEDERDUITSCHE WOORDEN,

Welke, met alle hunne *Compoſita*, onderſcheidenlijk, met ei, of y, met e, of ee, met o, of oo, geſchreven worden, en in de eerſte Bylage niet te vinden zijn.

A.

Abtdy, Abtdye, *Abbatia.*
Abeelenboom, *Populus alba.*
Alleenig, *ſolum.*
Alreede, *jam.*
Arbeiden, *laborare.*
Armozijn, *Pannus ſericus, ormozinus.*

B.

Bedelen, *mendicare.*
Bedevaart, *Peregrinatio religionis ergo.*
Bedooven, *Prunas extinguere.*
Bedoven, *Liquore &c. tectus.*
Been [Beenen], *Os, Oſſa.*
Beer [Beeren], *Urſus* & *Verres.*
Beete [Beetwortel], *Beta.*
Begeeren, *petere, cupere.*
Begijn, *Virgo veſtalis, vulgo beguina.*
Beheeren, *regere, dirigere.*
Behooren, *pertinere, oportere.*
Beiden, verbeiden, *morari, exſpectare.*
Beiden, *Ambo.*
Bei, beye, *Acinus.*
Beitel, *Cuneus.*
Beijaard, *Chaos.*
Beijeren, *pulſare tintinnabula*
Beklyven, *adhærere,* & *concrescere, proficere.*
Bekoren, *placere, ſeducere.*
Bekozelen, *maculare.*
Beke, [Beken], *Rivulus.*
Beker, *Calix.*
Beledigen, *nocere.*
Beleid, *Directio.*
Beloken, *Occluſus,* Beloken Paaſchen, *Dominica in albis.*
Beloven, *promittere.*
Beneden, *Infra.*
Benevens, *Juxta.*
Bereiden, *parare.*
Bereids, *jam.*
Berken-meijer, *Poculum faginum.*
Beſcheid, *Reſponſum, &c.*
Beſcheiden, *Discretus, moderatus.*
Beſcheiden, *certum tempus alicui præſtituere.*
Beſteden, *locare, impendere.*
Beter, *Melius.*
Betogen, *demonſtrare.*
Beven, *tremere.*
Bever, *Fiber, Castor.*
Bezem, *Scopæ.*
Bezie, bes, *Acinus, uva.*
Bezig, *Occupatus.*
Bezigen, *Uti, Frui.*
Bleeten, *Ovium inſtar balare.*
Bleeken [Bleiken], *pallere, candidare.*
Bleye, *Alburnus pisciculus.*
Bloode, *Formidolus.*
Bloot, [Bloote], *Nudus.*
Blozen, *erubescere.*
Bly, *Plumbum.*
Blyde, *Lætus.*
Blijk, *Indicium.*
Bode, *Nuncius.*
Bodem, *Fundus.*
Boge, [Bogen], *Arcus.*
Bogen, *jactare,* gloriari.
Boom, [Boomen], *Arbor.*
Boonen, [Boonen], *Faba.*
Boor, [Boren], *Terebra.*
Boos, [Booze], *malus.*
Boot, [Booten], *Scapha.*
Boter, *Butyrum.*
Breed, Breede, *Latus, amplus.*
Breiden, uitbreiden, *ampliſicare.*
Breiden, Breyen, *nectere, contexere.*
Breidel, *Habena.*
Brein, *Cerebrum.*
Brood, [Brooden], *Panis.*
Broos, Broze, *Fragilis.*
Broos, [Brozen], *Cothurnus.*
Bry, *Puls, pulmentum.*
Bryne, *Muria.*
Bryzel, *Mica.*

By, *Apud.*
Bybel, *Biblia.*
Bye, *Apes.*
Bijster, *modum excedens, mente captus.*
Byt, *Apertura glaciei ſecuri facta.*

D.

Deel, [Deelen], *Pars.*
Deelen, Deilen, *dividere.*
Deeren, *nocere.*
Deesſem, *Fermentum.*
Degel van de pers, *Lamina Prœli.*
Degelijk, *Probus, honestus.*
Degen, *Pugio machera, Enſis.*
Deinen, *undare.*
Deizen, Deinzen, *retro cedere, inclinari.*
Deken, *Decanus.*
Deken, *Tegumen.*
Deluwe, *Lividus.*
Deze, *hic, hæc.*
Dolen, *errare.*
Dooden, *occidere.*
Doof, [Doove], *ſurdus, extinctus.*
Doopen, *baptiſare.*
Doos, [Doozen], *Capſula.*
Doren, *Spina.*
Dozijn, *Numerus duodenarius.*
Dreigen, *minari.*
Drevel, *Pulſatorium.*
Droog, [Drooge], *ſiccus, aridus.*
Droomen, *ſomniare.*
Dweepen, *fatuari.*
Dweil, *Peniculus.*
Dye, *Femur.*
Dijk, *Agger.*

E.

Edel, *Nobilis.*
Edik, *Acetum.*
Eed, [Eeden], *Juramentum.*
Eega, *Conjux legitima.*
Eekel. *Glans.*
Eekenboom, *Quercus.*
Een, Eene, *Unus*, Eenig, *ſolus.*
Eere, *Honos.*
Eeuw, *Seculum.*
Egel, *Echinus.*
Ei, *Ovum.*
Eigen, Eigendom, *Proprium.*
Eik, *Quercus.*
Eiland, *Inſula.*
Eindigen, *finire.*
Eiſchen, *postulare;*
Ermynen, *Pelles alpinæ, vulgo, Armelinæ.*
Evel, *Pravus & malum.*
Even, *Æquus, planus.*
Ezel, *Aſinus.*

F.

Feilen, falen, *errare.*
Feilen, *tergere.*
Femelen, *vellere, carpere linum*, overdr. *nugas agere.*
Fontein, *Fons.*
Foolen, *ludere, illudere, attrectare.*
Fornuis, *Furnus.*
Frevelen, *malefacere, perturbare.*
Fryten, Fruiten, *frigere.*
Fustein, Fr. *Fuſtaine.*
Fijn, Fr. *Fin.*
Fijt, *Ulcus digitalis.*

G.

Geboren, *Natus.*
Gebreken, *Vitia.*
Gedogen, *pati, tolerare.*
Geel, [Geie], *flavus.*
Geen, [Geene], *nullus.*
Geerne, *lubens.*
Geeſelen, *flagellare.*
Geeuwen, *oscitare.*
Geheel, [geheele], *totus, ſanus, integer.*
Geheim, *ſecretus.*
Geil, *lascivus.*
Geinſter, *Scintilla.*
Geite, *Capra.*
Gelooven, *credere.*
Gelijk, *ſimilis.*
Gemeen, [gemeene], *communis, vulgaris, trivialis.*
Gemelijk, *Moroſus, difficilis.*
Gene, *ille, iste.*
Geneeren, *pascere, nutrire.*
Genoot, [genooten], *Socius.*
Gepopel, *Plebs.*
Gepijnde honig, *Mel preſſum.*
Gereed, [gereede], *paratus, expeditus.*
Gerijf, *Commodum, copia.*
Geſmyde, *Machina fabrilis.*
Gevel, *Frontispicium.*
Geweide, *Viscera animalium.*
Gewonelijk, *conſuetus.*
Goochelen, *dexteritate quadam decipere.*

God,

God, [Goden], *Deus.*
Gordijn, *Cortina.*
Gote, [goten], *Canalis, tubus.*
Greniken, *ſubridere*, & *flere puerorum inſtar.*
Gretig, *avidus.*
Groot, groote, *grandis, magnus.*
Grof, grove, *gravis.*
Gryniken, *ringere.*
Grijns, *os distortus, riſus falſus & larva.*
Grijs, *Calvus.*
Gryzen, *horrere.*
Gy, *vos.*
Gijl, *Chylus.*
Gylen, *fervere.*
Gyzelen, *obſidem, captivum tenere.*

H.

Hammeye, *Obex.*
Harpyen, *Harpyiæ.*
Heden, *hodie.*
Heelen, *ſanare.*
Heer, [Heeren], *Dominus.*
Heet, heete, *fervidus.*
Heide, *Ericetum.*
Heiden, *Ethnicus.*
Heiden, heideren, *coruscare, clarescere.*
Heyen, *fistucare.*
Heil, *Salus.*
Heilig, *ſanctus.*
Heilbot, *Paſſer piscis.*
Heimelijk, *occultus.*
Heining, *Sepes, ſepimentum.*
Hekel, *ferreus pecten.*
Helen, *celare, occultare.*
Hemel, *Tegmen convexum*, & *cœlum.*
Henen, *illinc, hinc.*
Hermijn, ermijn, *Mus armenicus.*
Hertog, [Hertogen], *Dux.*
Hevel, *Siphon.*
Hevel, *Fermentum.*
Hevig, *fervens*, overdr. *vehemens, iracundus.*
Hof, [Hoven], *Villa, hortus, aula.*
Hol, [Holen], *Cavus, caverna.*
Honig, *Mel.*
Hoog, hooge, *altus, ſublimis.*
Hoonen, *Probrum alicui inferre.*
Hoopen, *accumulare.*
Hooren, *audire.*
Hoozen, waar van hoos, *haurire.*
Hopen, *ſperare.*
Horen, *Cornu.*
Hoze, [Hozen], *caligæ.*
Hy, *ille.*
Hygen, *anhelare.*
Hysop, *Hyſſopus.*

I.

Jasmijn, Fr. *Jasmin.*
Jegens, *erga.*
Jenever, *Juniperus.*
Jokerig, *pruriginoſus.*

K.

Kapitein, Fr. *Capitaine.*
Karmozijn, *Carmeſinum.*
Kastelein, Fr. *Chatelain.*
Kastyden, *castigare.*
Keeren, *vertere* & *verrere.*
Kegel, Keil, Kei, *Conus, meta, Silex.*
Keilen, *lamellis vel ſilicibus aquas quatere luſorie.*
Keizel-ſteen, keitjes, *minimæ ſilices.*
Keizer, *Imperator.*
Keker, *Garrulus.*
Kekeren, *balbutire.*
Kele, [Kelen], *guttur.*
Kemel, *Camelus.*
Keper, *Sustentaculum, retinaculum, tignus &c.*
Ketel, *Cacabus.*
Ketelen, *titillare.*
Keten, *Catena.*
Kever, *Scarabeus, bruchus.*
Klappeyen, *fabulari.*
Kleeden, *vestire.*
Kleen, kleene, klein, *parvus.*
Kleinood, [Kleinooden], *Cimelium.*
Kleinſen, *percolare.*
Kleye, *Argilla.*
Klepel, *Malleus tintinna buli.*
Kleven, *glutinare, adhærere, figere.*
Kloot, [Klooten], *Globus.*
Klove, [Kloven], *Rima, fiſura.*
Kneden, *ſubigere manibus.*
Knepel, Galgenknepel, *Furcifer.*
Knevel, *Mystax.*
Knevel, *Nodus, vinculum.*
Knoopen, *nodare.*
Knoteren, *garrire, minurire.*
Kogel, *Globus ferreus.*
Koken, *coquere.*

Koker, *Theca*, *vagina pharetra.*
Kole, [Kolen], *carbo*, *pruna.*
Kolijk, *Colica.*
Konfijt, Fr. *Confit.*
Koning, *Rex.*
Konijn, *Cuniculus.*
Kool, [Koolen], *Brasſica*, *caulis brasſicus.*
Koolen, *Graculus.*
Koolen met iemand, *conari ut aliquis decipiatur.*
Koon, [Koonen], *Gena*, *mala.*
Koper, *Cuprum*, *Æs.*
Koren, *Frumentum*, *granum.*
Krakeelen, *rixare.*
Kreet, [Kreeten], *Clamor.*
Kregel, *facile ſubirascens.*
Kreits, *Circus*, *Circulus.*
Kreke, [Kreken], *Foſſa*, *Palus.*
Krekel, *Cicada.*
Krevelen, Krewelen, *leviter fricare.*
Kroonen, *coronare.*
Krygel, is Kregel.
Krygen, *bellum gerere.*
Kryſchen, *ſtridere.*
Krijt, *Creta.*
Kryten, *plorare*, *ejulare.*
Kweeken, *nutrire*, *fovere.*
Kwelen, *garrire*, & *languere.*
Kwezelen, *tractare nugas ſerio.*
Kwist-koole, *Prodigus.*
Kwylen, *ſalivare.*
Kwynen, *languere.*
Kwijt raken, *perdere.*

L.

Lakei, Fr. *Laquai.*
Lampreye, *Laurices.*
Laveyen, *vagari otioſe* & *errare.*
Ledekant, *Lectus.*
Ledemaat, *Membrum.*
Leder, leêr, *Corium.*
Ledig, *otioſus*, *vacuus.*
Leeder, *Scala.*
Leek, [Leeken], *Laicus.*
Leelijk, *deformis.*
Leenen, *mutuo dare.*
Leep, [Leepe], *lippus*, overdr. *vafer*, *astutus.*
Leeren, *discere* & *docere.*
Leeuw, *Leo.*
Leeuwrik, Leeuwerk, *Alauda.*
Leger, *Lectus* & *Castra.*
Leiden, *ducere.*
Leider, *proh*, *dolor.*
Leye, ſchalie, *Lamina.*
Leken, *linguere*, *ſtillare.*
Lelie, *Lilium.*
Lenen, *inclinare*, *incumbere.*
Lening, *Fulcrum.*
Lenig, *ſolutus*, *lenis*, *facilis.*
Lepel, *Cochlear.*
Leven, *vivere.*
Lever, *Iecur.*
Leveren, *tradere*, *prodere.*
Liefkozen, *procari*, *blandiri*, *adulari.*
Livreye, Fr. *Livree.*
Logen, *Mendacium.*
Loochenen, *negare.*
Lood, [Looden], *plumbum.*
Loof, [Loove], *defeſſus.*
Loogen, *excolare lixivium.*
Loom, [Loome], *tardus.*
Loonen, *rependere*, *tribuere præmium.*
Loos, [Looze], *vacuus*, *inanis falſus* & *astutus.*
Looveren, *frondes*, *folia*, overdr. *Bracteæ*, *lamellæ metalli inſtar foliorum.*
Loozen, *perdere*, *amittere.*
Loten, *ſortiri.*
Loven, *æstimare* & *laudare.*
Lozen, *dimittere*, *laxare.*
Lyde, Lye, Lyeboord, *Latus navis depreſſum.*
Lijf, *Corpus vivens.*
Lijk, *Cadaver.*
Lijm, *Limus*, *argilla* & *viscus.*
Lijn, *Linea*, *regula.*
Lijnwaad, *Linteum.*
Lijst, *Lymbus*, *margo tabulæ*, *norma*, *ſeries &c.*
Lijster, *turdus.*

M.

Magazijn, Fr. *Magazin.*
Majolein, Fr. *Majolaine.*
Masſepein, Fr. *Masſepain.*
Medicijn, *Medicina.*
Mede, *cum.*
Mede, *Mulſum*, *aqua melle mixta.*
Meede, *Rubia.*
Meenen, *putare.*
Meeremin, *Syren.*
Meer, [Meere], *Lac*, *mare.*

Meeu-

Meeuwe, *Larus, gavia.*
Meeuwen, *felium inſtar vocem edere.*
Meeze, [Meezen], *Parus.*
Mei, *menſis Majus.*
Meid, meisjen, *Ancilla, puella, virgo.*
Meye, *Ramus frondoſus.*
Meineed, *Perjurium.*
Meinen, Meenen, *putare.*
Meluwe, *Acarus.*
Meluwen, *teredine exedi.*
Menie, *Minium.*
Menig, *multus, frequens.*
Molen, *Mola.*
Moor, [Moorenland], *Maurus, Mauritania.*
Morellen, *Ceraſa actia.*
Muzijk, *Muſica.*
My, *mihi* & *me.*
Mijl, *Milliarium.*
Mymeren, *delirare.*
Mijn, Bergmijn, *Fodina.*
Myte, *Acarus*, & *oboli viliſimus genus, vulgo mita.*
Myter, *Mitra.*

N.

Nadeel, [Nadeelen]. *Damnum.*
Neder, Nederig, *infra, humilis.*
Neering, *Alimentum*, overdr. *Commercium.*
Negen, *novem.*
Neigen, *flectere, incurvare, inclinare.*
Nete, [Neten], *Lens, ovum pediculi.*
Netel, *Urtica.*
Neve, [Neven], *Cognatus, nepos.*
Nevel, *Nebula.*
Nevens, *juxta, cum.*
Nood, [Nooden], *Neceſitas, periculum, calamitas.*
Noode, *invite, ægre*
Nooden, [Noodigen], *invitare.*
Noopen, *pungere, ſtimulare, tangere.*
Noopends, *quod attinet.*
Note, [Noten], *Nux.*
Nijd, *Invidia.*
Nijdnagel, Nynagel, dwangnagel, *Reduvia.*

O.

Olijf, *Oliva.*
Onderhevig, *obnoxius, ſubjectus, aſſuetus.*
Onnoozel, *innocens.*
Ontberen, *indigere, carere.*
Onvertogen, geen onvertogen woord, *nullum verbum immodeſtum.*
Oog, [Oogen], *Oculus.*
Oom, [Oomen], *Patruus* & *Avunculus.*
Oor, [Ooren], *Auris* & overdr. *anſa.*
Oordeelen, *judicare.*
Oorlogen, *bellum gerere.*
Oorloven, *permittere, veniam dare.*
Openen, *aperire.*
Oven, *Furnus, fornax.*
Over, *trans, ultra.*

P.

Paleye, pleye, *Machina cruciabilis.*
Paleis, *Aula.*
Paradijs, *Paradiſus.*
Pasteye, Fr. *Páté.*
Patrijs, Pardijs, *Perdix.*
Peer, [Peren], *Pyrum.*
Peerel, *Margarita.*
Peil, *Penſum, bolis, menſura deſignata.*
Peinzen, peizen, *cogitare, perpendere.*
Peis, *Pax.*
Peisteren, Pleisteren, *ſtationem facere, quiescere.*
Pekel, *Muria.*
Pelerijn, Fr. *Pelerin.*
Pene, [Penen], *Radix edulis.*
Penſeel, [Penſeelen], *penicillus.*
Peper, *Piper.*
Perſoon, [Perſoonen], *Perſona.*
Peze, [Pezen], *Nervus.*
Plaveyen, Fr. *paver.*
Plegen, raad), *conſultare.*
Pleite, *Navis oblonga & plana.*
Pleiten, *cauſam dicere.*
Pogen, *niti, conari.*
Polysten, Fr. *polir.*
Poleye, *Pulegium.*
Pook, [Poken], *Pugio, pugium.*
Poot, [Pooten], *Pes animalis.*
Poozen, *quiescere, pauſare.*
Popelen, *tremere.*
Popelier, *Populus arbor.*
Porcelein, *vaſa Indica*, Fr. *Porcelaine.*
Postelein, *Portulaca.*
Praktizijn, Fr. *Praticien.*
Prediken, [Preken], *Concionari.*
Preeuwen, *ſuffurari, ſurripere.*

Preyen, *Navi obviam proficiscentes nautas alloqui.*
Prevelen, *musſitare.*
Profijt, Fr. *profit.*
Pryc, *Cadaver.*
Prijs, *Pretium*, Fr. *prix.*
Prijs, *Præda*, Fr. *priſe.*
Pye, *Tunica.*
Pijl, *Sagitta, pila.*
Pyler, [Pylaar], Fr. *Pilier.*
Pijn, *Pœna, dolor, molestia, opera, labor.*
Pijnappel, *Nux pinea.*
Pijp, *Fistula, tubus.*

R.

Rammeye, *Aries, vectis.*
Rede, Reden, *Ratio, oratio, ſermo.*
Ree, *Cerva, caprea.*
Reede, *Statio navium.*
Reeden, *Navigia parare aut inſtruere.*
Reek, [Reken], *Linea, ſeries.*
Reep, [Reepen], *Funis, restis.*
Reepen, *confringere linum.*
Reeten het vlas, *ſtringere linum.*
Reeusch, *dicitur de columbo admodum ſalace.*
Reeuwen, *cadavera curare.*
Reeven, inreeven, inbinden het zeil.
Referein, Fr. *Refrain.*
Regel, *Regula, ordo, canon, norma.*
Regen, *Pluvia.*
Reiger, *Ardea.*
Rey, *Chorea.*
Reiken, *tendere, extendere manus.*
Rein, *mundus, purus.*
Reipel, *Ligamentum.*
Reis, *vice, iter, profectio.*
Rekel, *Canis rusticus & homo impudens.*
Rekenen, *computare.*
Rete, [Reten], *Rimæ.*
Revelen, *delirare, ineptire.*
Robijn, Rubijn, Fr. *rubin.*
Roke, [Roken], hooy, *Cumulus, ſtrues fœni.*
Rood, [Roode], *ruber.*
Rooken, *fumare.*
Roomen, *delibare Cremorem.*
Roosteren, *torrere.*
Rooven, *rapere, ſpoliare.*
Rosmarijn, *Rosmarinus.*
Rove, [Roven], *Crusta vulneris.*
Roze [Rozen], *Roſa.*
Rozijn, Razijn, Fr. *Raiſin.*
Rijf, *Rastrum.*
Ryge, Rye, *Ordo, ſeries, regula.*
Rijk, *dives & Imperium.*
Rijm, *Rhytmus.*
Rijm, Rijp, *Pruina.*
Rijp, *maturus.*
Rijs, *Oriſa.*
Rijs, Ryſeren, *Sarmenta, virgulta.*

S.

Satijn, Fr. *Satin.*
Sauſyze, *Iſicium*, Fr. *Sauciſe.*
Schalmeye, *Tibia ſimplex*, Fr. *Chalumeau.*
Scharlei, *horminum ſativum, ſalvia romana.*
Schedel, *Vertex capitis.*
Scheede, *Vagina.*
Scheef, [Scheeve], *obliquus.*
Scheef, [Scheve,] vuil van ongehekeld vlas.
Scheel, [Scheele], *obliquus.*
Scheele, *Sinciput, discrimen capillorum.*
Scheelen, *discriminare, discernere & differre.*
Scheiden, *dividere.*
Schemeren, *obumbrari, obſcurari.*
Schenen, *Tibiæ.*
Schepel, *menſuræ genus.*
Schepen, *Naves.*
Schepen, *Judex, vulgo Scabinus.*
Schole, [Scholen], *Gymnaſium, ſchola, ludus.*
Scholen, *congregari.*
Schoof, [Schooven], *Merges.*
Schoon, [Schoone], *pulcher, purus.*
Schoor, [Schooren], *Fulcimen.*
Schoot, [Schooten], *Gremium.*
Schooverzeil, *Velum majus.*
Schote, [Schoten], *Iaculum.*
Schotel, *Patina.*
Schotig, *liberalis.*
Schrede, *Paſsus, gradus.*
Schreeuwen, *vociferare, exclamare.*
Schreiden, Schreyen, *flere, plorare.*
Schroomen, *timescere.*
Schrijnwerker, *ſcrinarius.*
Sedert, *ab illo tempore, deinde, post.*
Slede, [Sleden], *Trahea.*

Slee-

Sleepen, *trahere, verrere.*
Sleeuw, *tenuis* & *obtusus.*
Sletig, Sleetsch, *attritosus.*
Sloopen, *destruere.*
Sloop, [Slooper], *Tegmen pulvinaris.*
Sloot, [Slooten], *Fossa palustris.*
Slooven, [zich aflooven], *laboribus se frangere, defatigari.*
Slot, [Sloten], *Sera, claustrum,* & *arx, castellum.*
Slijk, *Lutum.*
Slijm, *Mucus, mucilago.*
Slijp, *Scobs.*
Smeden, van Smit, *Fabri ferrarii.*
Smeden, *cudere.*
Smeeken, *supplicare, precari.*
Smeeren, *illinere, ungere,* overdr. *popinari.*
Smooken, *fumare.*
Smoren, *vaporare* & *extinguere, suffocare.*
Smydig, *mollis.*
Snedig, *acutus ingenio.*
Sneeuw, *Nix.*
Sneven, Snevelen, *occumbere.*
Snood, [Snoode], *pravus, astutus.*
Speivogel, *Sannio.*
Spelen, *ludere.*
Spelemeyen, *apricari.*
Spene, [Spenen], *Papilla.*
Speten, *Hastæ, veruta, subulæ* &c.
Spleet, [Spleten], *Rima.*
Spoken, *larvarum ludibria proferre.*
Spoor, [Sporen], *Calcar,* & *vestigium.*
Spreeuw, *Sturnus.*
Spreiden, Spreyen, *spargere, extendere.*
Sprook, [Sproken], *Proverbium, dicterium, fabula.*
Spyke, Spye, *Spica.*
Spyker, *Clavus ferreus.*
Spyzen, Spyzigen, *cibare, nutrire.*
Steden, *Civitates.*
Steeg, [Stegen], *Semita ascendens.*
Steel, [Stelen], *Stipes, scapus, caulis.*
Steen, [Steenen], *Lapis.*
Stegelreep, *Stapia.*
Steiger, *Ascensus ripæ.*
Steil, *acclivus, præceps.*
Stekeblind, *obcæcatus.*
Stekel, *Stimulus.*
Stenen, *gemere.*
Stevel, *Ocrea.*
Steven, voor en achter), *Prora* & *puppis.*
Stevig, *firmus.*
Stoken, *instigare* & *struere ignem.*
Stoof, [Stoven], *Sedile pedes fovens.*
Stoop, [Stoopen], *Poculum majus, vulgo stopa.*
Stooten, *trudere, tundere, pulsare, pinsere, offendere.*
Storen, *turbare, perturbare.*
Stoven, *fovere,* & *vaporare.*
Streek, [Streken], *Linea,* & *regio* & *actiones vel dictiones ambiguitate decipientes.*
Streelen, *mulcere* & *palpare, adulari.*
Strepen, *lineas ducere.*
Streven, *niti, moliri.*
Streme, [Stremen], *Linea* & *stria* & *radius,* overdr. *vibex.*
Stroo, *Stramen.*
Stroom, [Stroomen], *Fluvius, cursus aquæ.*
Stroopen, *spoliare.*
Stroop, [Stropen], *Syropus.*
Strijd, *acies pugna, bellum.*
Stijf, *rigidus, durus, obstinatus.*
Stijl, *Postica* & *stilus, scribendi forma.*
Syfer, *Ciphra.*
Sijsken, Sijsje, *Acanthis.*

T.

Tapijt, Fr. *Tapit.*
Teeder, *tener, exilis, gracilis.*
Teeken, *Signum.*
Teen, [Teenen], *Digitus pedis.*
Teen, [Tenen], *Vimen, virga.*
Teeren, Verteeren, *consumere.*
Tegel, *Tegula, later.*
Tegen, *contra, adversum.*
Teile, *Testa.*
Telen, *gignere, procreare* & *olim colere agrum.*
Temen, *nimia prolixitate verba proferre.*
Tepel, *Papilla.*
Teren, *linere pice.*
Terpentijn, *Terebintinus.*
Teve, *Canis fœminina.*
Tevens, *pariter.*
Tonen, *sonare.*
Toog, [Togen], *Haustus* & *tractus, linea curva* & *arcus.*

Toom, [Toomen], *Frenum.*
Toon, [Toonen], *Digitus pedis.*
Toonen, *monſtrare, ostendere.*
Toorn, *Ira.*
Tooveren, *incantare, fascinare.*
Toren, *Turris.*
Trede, *Gradus.*
Treifelen, *blandiri, ineptire.*
Treilen, *fune navem trahere.*
Trein, Fr. *train.*
Troon, [Tronen], *Thronus.*
Troonen, *illicere.*
Trijp, *Heteromallum.*
Tryzelen, *incernere, cribrare frumentum.*
Twee, Tweede, *duo, ſecundus.*
Twyfelen, *dubitare.*
Twijg, *Ramus, virga, vimen, ſurculus.*
Twynen, *conduplicare fila.*
Tijd, *Tempus.*
Tyding, *Nuntium.*
Tijk, Beddetijk, *Culcitra.*
Tijm, *Thymus*, Fr *thim.*

V.

Vedel, *parva lyra, pandura, fidicula.*
Veder, *Pluma, penna* overdr. *ſeræ peſſulus.*
Vede, Vete, *Odium, ſimultas.*
Veeg, [Veege], *morti propinquus, moribundus.*
Veem, [Vemen], *Sodalitium.*
Vegen, *purgare, tergere, verrere, radere.*
Veil, *Venalis.*
Veile, *Hedera.*
Veilig, *tutus, ſecurus.*
Veinnoot, [Veinnooten], *Socius.*
Veinzen, *diſſimulare.*
Vele, Velerlei, *multum, multifarius.*
Velen, Vervelen, *oneri eſſe.*
Venijn, *Venenum*, Fr. *venir.*
Verdedigen, *defendere.*
Verleegen, *ſummittere, deprimere.*
Verlegen, *ſepoſitus* & overdr. *ſollicitus, anxius.*
Verloven, *promittere* & *devovere.*
Verlyden, *tranſire, obire.*
Vermeeren, *augere.*
Vermeyen zich), *apricari.*
Veroveren, *vincere, capere.*
Verpeizen, *reconciliare.*
Vertoog, [Vertoogen], *disputatio, diſſertatio.*
Verzeeuwen, *laborare nauſea marina.*
Veter, *Ligula.*
Vezel, *Fibra, feſtuca.*
Viool, [Violen], *Viola flos* & *Phiala*, & *parva lyra.*
Vlederzijn, *Arthritis.*
Vledermuis, *Veſpertilio.*
Vlegel, *Flagellum.*
Vleyen, *blandiri.*
Vleiſem, *Spuma lethalis.*
Vlete, [Vleten], *rete piſcatorium.*
Vloo, *Pulex.*
Vloot, [Vloten], *Ratis.*
Vloot, [Vloten], *Claſſis.*
Vloten, *fluctuare.*
Vlyden, Vlyen, *accomodare.*
Vlyme, *Scalpellum.*
Vlijt, *Diligentia.*
Vogel, *Avis*
Volen, Veulen. *Pullus*
Voos, [Vooze], *ſpongioſus, fungoſus.*
Vore, Voren, *Sulcus.*
Voren, *Alburnus piſcis.*
Vrede, *Pax.*
Vreeze, *Timor.*
Vrolijk, *lætus.*
Vroom, [Vrome], *gnavus, ſtrenuus, probus.*
Vry, *liber.*
Vyand, *Inimicus.*
Vijf, *quinque.*
Vijg, *Ficus.*
Vijl, *Lima.*
Vyver, *Vivarium.*
Vyzel, *Mortarium, cochlea.*

W.

Weder, *contra, adverſus, iterum.*
Weeder, *Tempeſtas.*
Weduwe, *Vidua.*
Wee, *væ.*
Weede, *Glaſtum, iſatis.*
Weedasch, *Cineres ſmegmatici.*
Week, [Weeke], *mollis.*
Weenen, *lugere, plorare, flere, dolere.*
Weenig, weinig, *parum, paucus.*

Weer,

Weer, [Weeren], *Aries.*
Wees, [Weezen], *Orphanus.*
Weg, [Wegen], *Via.*
Wei van melk, *Serum lactis.*
Weide, *Pascua, pascuum.*
Weide, Geweide, *exta, viscera animalium.*
Weidsch, zwierig, *amictus fastosis vestimentis.*
Weifelen, *vacillare, vagari.*
Weigeren, *negare, abnuere, recusare.*
Weiken, Weeken, *emollire, macerari.*
Weinig, *paucus.*
Weite, *Triticum.*
Weke, [Weken], *Hebdomas.*
Welig, *luxurians, vigens.*
Wemelen, *frequenter & leviter movere.*
Wereld, *mundus.*
Weren, Verweren, *defendere, prohibere,*
Wezel, *Mustela.*
Wezen, *Status, conditio* overdr. *gestus, mores, vultus &c.*
Woeslyne, *Desertum.*
Wonen, *mansionem habere, habitare.*
Wreed, [Wreede] *austerus, acerbus, crudelis.*
Wreeken, *extorquere.*
Wremelen, *motitare.*
Wrevel, Wrevelig, *morosus.*
Wrevelen, *fricare, radere.*
Wy, *nos.*
Wychelen, Wichelen, *augurari*
Wijd, *amplus.*
Wyders, *porro.*
Wyden, *sacrare & initiari.*
Wijf, *Mulier.*
Wijk, *Vicus, regio, urbis tractus, jurisdictio, & perfugium, propugnaculum.*
Wijl, [Wyle], *Mora, momentum, spatium temporis.*
Wijn, *Vinum.*
Wijs, *sapiens.*
Wyting, *Asellus mollis.*
Wyze, *Modus, forma.*

Y.

Ydel, Yl, *inanis, vacuus.*
Yken, *mensuram & pondus in vase designare.*
Yl, *Festinantia.*
Ys, *Glacies.*
Ysop, *Hyssopum.*
Yver, *Zelus.*
Yzen, *horrore perfundi.*
Yzer, *Ferrum.*

Z.

Zede, [Zeden], *Mos.*
Zee, *Mare, olim lacus.*
Zeef, [Zeven], *Cribrum.*
Zeel, [Zeelen], *Funis, restis.*
Zeem, Honigzeem, *Mel e pressis favis.*
Zeem, Zeemeleer, *Aluta, pellis mollior, flava, mellea.*
Zeep, Bezeepen, *lomentum, sapone linere.*
Zeer, Bezeeren, *dolor, vulnerari.*
Zeever, *saliva, oris petuita, oris excrementum.*
Zege, *Victoria, triumphus.*
Zegel, *Sigillum.*
Zegen, *bona precatio.*
Zeide, *dicebat.*
Zeil, *Velum.*
Zeisen, by verkorting Zein, *Secula, falx.*
Zeker, *certus.*
Zemel, *Furfur.*
Zenuw, *Nervus.*
Zetel, *Sedile, cathedra, thronus.*
Zeven, *septem.*
Zeverzaad, *Sanctolinum, absynthii species.*
Zode, [Zoden], *ebullitio, portio piscium aqua coquendarum*, overdr. *acervulus rerum diversarum.*
Zode, [Zoden], *Cæspes, gleba.*
Zogen, *lactare.*
Zomer, *Ætas.*
Zoo, *sic, tam, talis.*
Zool, [Zolen], *Solea.*
Zoon, [Zonen], *Filius.*
Zoom, [Zoomen], *Fimbria.*
Zweemen, *assimilem esse, similitudinem referre.*
Zweep, [Zwepen], *Flagellum.*
Zweeten, *sudare.*
Zwegelen, *tibiis canere.*
Zwelen het hooy, *versare fœnum.*
Zwevel, [Zwavel], *Sulphur.*
Zweven, *vagari, fluctuari.*
Zwezerik, *Glandula thymus.*

Zwijm, [Zwymel], *Sopor*, *vertigo*.
Zwijn, *Porcus*.
Zyde, Zye, Zy, *ſericum*.
Zyde, Zye, Zy, *Latus*, *pagina*.
Zijn, *ſuus*.
Zypen, Zypelen, *ſtillare*, *manare*, *fluere*.

Men kan hier byvoegen de woorden welke uitgaan
in LIJK, als, beminlijk, aandoenlijk enz.
in LEI, als, eenerlei, allerlei, velerlei enz.
in RY, als, avery, burgery, dweepery enz.
in NY, als, ſlaverny, razerny enz.
in EEL, als, tooneel, tooneelen, houweel, houweelen enz.
in LOOS, als, hopeloos, hopelooze, handeloos, handelooze enz.
in HEID, als, barmhartigheid, gerechtigheid enz. in 't meerv. barmhartigheden, gerechtigheden.

*** De woorden welker zakelijk deel, met twee of meer medeklinkers ſluit, hebben wy niet noodig geoordeeld in deze Lijst in te voegen, om dat een ieder de zoodanige van zelfs met de dubbelde ee, en de dubbelde oo ſchrijft, heesch, heesche, koorts, koortsen enz.

DERDE BYLAGE,

Behelzende

EENIGE NEDERDUITSCHE WOORDEN,

Welke, in zommige ſtreken van ons Vaderland, denzelfden klank hebben, doch in de Spelling dus onderſcheiden worden.

Altoos, *ſaltem*.	Altijd, *ſemper*.
Belyden, *confiteri*, zich) *ſe ſuſtinere aliqua re*.	Beleiden, *deducere*, *dirigere*.
Beryden, *equo vehi*.	Bereiden, *parare*.
Beſchryden, *paſſu pertingere*.	Beſchreiden, *complorare*.
Blood, *timidus*.	Bloot, *nudus*.
Blye, Bly, *Trutina*, *ſtatera*, *ballista*.	Blei, *Alburnus*, *piscis*.
Bly, *Plumbum*.	Bly, Blyde, *Lætus*.
Blyken, *patere*.	Bleiken, *candefacere*.
Bol, *mollis*.	een Bol, *Globus*.
Brijn, *Muria*.	Brein, *Cerebrum*.
By, *apud*, Bye, By, *Apes*.	Bei, *Acinus*.
Doch, *veruntamen*, *ſed*.	Dog, *Moloſſus*, Toch, *certe*.
Dol, *inſanus*.	een Dol, *obex remi*.
Gewed, *certatus*.	Gewet, *acutus*.
God, *Deus*.	Goth, *Gothus*.
Graad, *Gradus*.	Graat, *Spina piscis*.

Gijl,

Gijl, *Chylus.*
Hart, *Cor.*
Hopen, *ſperare.*
Houden, *tenere.*
Hy, *ille.*
Kars, *Ceraſum.*
Kryten, *flere.*
Kooper, *Emtor.*
Lekken, *ſtillare.*
Leggen, *collocare.*
Licht, *Lux.*
Lood, *Plumbum.*
Ly, Lye, Lyde, *latus navis depreſſum.*
Lyden, *pati*, oulings *ire* & *narrare.*

Mild, *Liberalis.*
My, *mihi.*

Mynen, *ſibi adſumere, ſuffodere.*
Mijt, *Acarus*, & *oboli viliſſimi genus* & *ſtrues fœni.*

Na, *post.*
Noch, *neque.*
Nood, *Periculum.*
Nygen, *inclinatum eſſe.*
Ontwyden, *profanare.*
Overlyden, *vita decedere.*
Pond, *Libra.*
Pry, *Cadaver.*
Pijl, *Sagitta.*
Rad, *Rota.*
Rhijn, *Rhenus.*
Rijs, *Virgulta*, & *oryza* & *virga virilis.*

Ryzen, *ſurgere.*
Styger, *Aſcenſor.*
Stijl, *Stilus, modus ſcribendi* & *postis.*
Verlyden, *tranſigere.*
Vermyden, *evitare.*
Verryken zich), *ſe ditare.*

Verwyden, *ampliſicare.*
Vlyen, *concinnare.*
Vond, *Inventum.*
Vylen, *limare.*
Wand, *Paries.*
Waſſen, *crescere.*
Weeder, *Tempestas.*
Wy, *nos.*
Wijd, *amplus.*
Wyden, *inaugurare.*
Y, Ya, *fluv.*

Yk, *ſignum menſuræ aut ponderis.*

Geil, *lascivus.*
Hert, *Cervus.*
Hoopen, *accumulare.*
Houwen, *cædere.*
Hei, *Fistuca.* Hei, Heide, *Ericetum.*
Kers, *Nasturtium.*
Kreiten, *provocare, irritare.*
Koper, *Æs.*
Likken, *lambere.*
Liggen, *jacere.*
Ligt, *facilis* & *levis.*
Loot, *Surculus.*
Lei, Leide, Leye, *lamina.*

Leiden, *ducere*, Leyden, *Lugdunum Batavorum.*

Milt, *Splen.*
Mei, *Ramus.*
Mei, *Menſis Majus.*
Meinen, *putare.*
Meid, *Puella, ancilla.*

Naar, *ad* & *Secundum.*
Nog, *adhuc.*
Noot, *Nux.*
Neigen, *inclinari, vergere.*
Ontweiden, *eviscerare.*
Oyerleiden, *transducere.*
Pont, *Ponto.*
Prei, *Porrus, Gethyum.*
Peil, *Penſum* & *bolis ad metiendum.*
Rat, *Mus.*
Rein, *purus.*
Reis, *Iter, vice.*

Reizen, *iter facere.*
Steiger, *Ripa prærupta.*
Steil, *præceps.*
Verleiden, *deducere.*
Vermeyen zich), *ſe recreare.*
Verreiken zich), *longius extendendo membrum luxare.*
Verweiden, *in alia propellere pascua.*
Vleyen, *adulari, blandiri.*
Vont, *Baptisterium.*
Veilen, *venum exponere.*
Want, *Manica, Chirotheca.*
Waſchen, *lavare.*
Weder, *iterum.*
Wei, *Serum lactis.*
Weide, *Pratum.*
Weiden, *exenterare.*
Ei, *ovum.*
Ei, *ecce! proh!*
Eik, *Quercus.*

Zegen, *Benedictio.*	Zeegen, *Sagena.*
Zege, *Victoria.*	
Zo, *tranſitivum.*	Zoo, *comparativum.*
Zy, *illa* & *illi.*	Zei, Zeide, *dicebat.*
Zy, Zyde, *Sericum* & *latus*, & *olim Conjux.*	
Zijl, *Aquagium.*	Zeil, *Velum.*

AANWYZING

van den voornamen inhoud

der

TAALKUNDIGE VRAGEN.

I tot XXXVIII handelen over de Spelling.
XXXIX —— LIX . . . . de Werkwoorden.
LX —— – LXII . . . . de voor- en achtervoegſels der Woorden.
LXIII —— —— . . . . het Lidwoord DE.
LXIV—LXXVIII . . . . de Zelfſtandige Naamwoorden.
LXXIX —— XCI . . . . de Byvoeglyke Naamwoorden.
XCII —— CIX . . . . de Voornaamwoorden.
CX —— — CXIII . . . . de *Adverbia.*
CXIV —— CXVII . . . . de *Præpoſitiones.*
CXVIII —— CXX . . . . de *Conjunctiones* enz.
CXXI —— —— . . . . de Kunst-termen.

MIJN HEER!

Dewijl, op voorſtel van Gecommitteerden tot het algemeen omſchryvend Woordenboek der Maatſchappye, in de Jaarlijkſche Vergadering van 1786. *beſloten is, eene Alphabetiſche Woordenlijst uit de voorhanden zijnde excerpten te vervaardigen, en ten dienste der Leden te doen drukken, ontvangt Gy hier nevens, volgens beſluit der laatst gehouden Jaarlijkſche Vergaderinge, de reeds afgedrukte bladen dier Woordenlijst, om van dezelve zoodanig gebruik te kunnen maken, als door Gecommitteerden, in het gemelde Verſlag aan de Jaarlijkſche Vergadering van* 1786. (*te vinden in de Handel. van dien dag bl.* 9.) *breeder is opgegeven.*

Ik ben door de Jaarlijkſche Vergadering gelast, U de belangen der Maatſchappye, voornaamelijk ten dezen opzichte aantebeveelen, en U uittenodigen, om, daar het verzamelen van bouwſtoffen tot ons algemeen omſchryvend Woordenboek, thands op eene zoo gemaklyke wyze kan worden ter uitvoer gebracht, ook zoo veel Uwe bezigheden zullen toelaten, daar aan te willen mede werken, en ingevalle gy deze Woordenlijst met eenige byvoegzels mogt hebben vermeerderd, dezelve der Maatſchappye voor het houden der Jaarlijkſche Vergadering toe te zenden.

Ik heb de eer my met achting te noemen

MIJN HEER!

U D. W. DIENAAR,

J. A. CLIGNETT.

den LEYDEN *van* Oogstmaand 1787.

NAAMLYST

DER

AUCTEUREN,

WAAR UIT DE EXCERPTEN GETROKKEN ZIJN.

A.

Ald. B.	Aldegonde Byencorf.
Ald. P.	Aldegonde Pſalmen.
Ald. W. of Ald. teg. de Gd.	Aldegonde wederlegging der Geestdryvers Leer.
Ans.	Anslo.
A. v. M.	A van der Mijl Slag van Lepante.
Ant.	Antonides.

B.

B. v. Ch. Eng.	Boec van de 9 Choren der Engelen.
B. d. G. Th.	Boec des Gulden Throons.
Bd.	Bydragen.
J. Bod.	J. Bodiger Leydſche Oorlofsdagen Amſt. 1631.
Br.	Brederode.
Br. D.	Broeder Dionyſius van den loſliken leven der Geechteder menſchen.
Bit. Ur. d. D.	Bittere Ure des Doods H. S.

C.

C. d. M.	Conſte der minnen 1568.
Ch. Pſ.	Camphuiſen Pſalmen.
C. Sp. of *Cl. Sp.*	Clare Spieghel der warachtiger Christelyke Maechden.
Cat. d. m. nat.	Van de Cativicheyt der Menſchelyker Natuur, Gent 1543.
Cl. v. d. L. L.	Clerk uit de lage Landen.
Coornh.	Coornhert.

D.

D. B.	Delffche Bybel.
D. H. Jud.	De Haes Judas.
D. H. Port.	De Haes verheerlijkt en vernederd Portugal.
D. R. C.	Dirk Raf. Camphuizen Stichtelyke Rymen.
D. S.	Dirk Smits.

E.

E. en Ev. D.	Epiſtelen en Evangelien te Delf. by van Nuremb.
Egl.	Eglantier 1617.
Eſop.	Eſopets Fabelen.

F.

F. W.	Franciscus de Wael.
Feit.	Feitema.
Ferg.	Ferguut.
Fr. W.	St. Franciscus Wijngaert.

G.

G. op K.	R. M. van Goens geſchreven aanteekeningen op den Kiliaen door den Heer van Hasſelt uitgegeven.
G. Br. P.	G. Brands Poezy.
Geſ.	Geſchier des Wereldsloop.

H.

Hawk. R.	Hawkesworth Reizen rondom de Wereld.
Herkm. L. d. Z.	Herkmans Lof der Zeevaart.
Huig.	Huyghens.
H. v. Sc.	Handvesten van Scellinchout H. S.
H. Gr.	Hugo de Groot waarheit van den Chr. Godsdienst
H D. of H. Dull.	H. Dullaert.
H. v. D.	Handvesten van Dordrecht.
Hvl.	Hoogvliet.
H. M. Cl.	Houwaert Milenus Clachte.
H. O. d. A.	—— —— Oratie der Ambasſadeuren van Aertshertog Matthias.
H. A. T.	—— —— Antieke Tafereelen.
H. Wtſpr.	—— —— Wtſprake van den Hebreeuwſchen Ambasſadeur.
H. Gel. d. W.	—— —— Geloop der Werelt.
H. op M.	Huydecoper op Melis Stoke.
H Pr.	———— Proeve van Taal- en Dichtkunde.
H. N. P. of *Hoff. N. P.*	Hofferus Nederduitſche Poemata.
H. v. E.	Handvesten van Enkhuiſen.
H. v. K.	—— —— —— Kenemerland.
H. v. WW.	—— —— —— Westwoude.
H. v. Al.	Hiſtorie van Alexander 1491.
H. B.	Hooft Bato.
H. H.	—— Hiſtorien.
H. V.	—— Velzen.
H. Men.	—— Menelaus.
H. H. G.	—— Henrik de Grote.
H. Gr.	—— Granida.
H. Gez.	—— Gezangen.
H. D.	—— Dichten.
H. Th. en A.	—— Theſeus en Ariadne.
H. Br.	—— Brieven.
H. Z.	—— Zangen.

J.

Jonkt.	Jonktys.
J. D.	J. de Dekker.
J. d. H.	J. de Haes.
Jeſ.	Jeſaias.
J. Fl.	J. Florianus Metam.
J. K.	J. Hendr. Krul.
J. M.	Jan de Marre.
J. M. 1608.	Jan Moerman 1608.
J. V. P.	J. Vollenhove Poëzy.

K.

Kantt. S. B.	Kantteekeningen Staten Bybel.
K. M.	Karel van Mander Bucolica.
K. V. WW.	Keuren van Weſtwoude.
K. v. H.	—— van Hoorn. 1429.
K. Wieringw.	—— van de Wieringerwaard.

L.

L. V.	Lodewijk van Velthem.
L. v. J.	Leven van Jezus.

M.

M. B.	de Marre Batavia.
M. C. C. R.	M. de Caſtelein Conſt van Rhethoryken.
M. Ch.	Mieris Charterboek.
Moon.	Moonen.

O.

O. of *Oud. Vert. A.*	Oudaan Vertaalde Agrippa.
O. of *Oud. Vert. Ar.*	—— —— —— Arnobius.
O. of *Oud. P.*	—— Poezy.
Oud. R.	—— Roomſche Mogendheid.
O. B.	Oude Bybel, welken de Heer Hinlopen daar door verſtaat, is by ons onbekend, 't ſchijnt de Delfſche niet.
O. Gb. Lel.	Oud getijdboek van wylen den Heer Lelyveld.

P.

P.	Poot.
Paff.	Paffenrode.
Paſſ. W.	Paſſionael Winterſtuk.
Paſſ. S.	—— Somerſtuk.
P. Geſ.	P. Geſchier.
Pel. of *Pelgr.*	Pelgrim 1498.
Pot.	de Potter.
P. Lucr. of *T. P. P.*	T. P. Pers Lucretia 1624.
Pr. v. Zed.	Proeve van Zedepoezy.
P. N.	P. Nyman Strijd des Gemoeds.
P. Verh.	Pieter Verhoek.
P. Wiel.	Ph. Wielant.

R.

R.	Reidt.

S.

S.	Seghelijn van Jeruſalem.
S. B.	Staten Bybel.
S. C.	Samuel Coſter.
Sp.	Spiegel.
S. v. C.	Six van Chandelier.
S. v. St. B.	Sermoenen van St. Bernardus.
S. Fl.	Soen van Graaf Florens 1288.
S. K.	Schim Kruisfeeſten.
S. Sp.	Sachſen Spiegel.
S. v. S.	Spelen van Sinnen, Rott. 1561,
S. v. S. G.	——————— Gent 1564.
S. d. Ph.	Schatkiſte der Philoſophen en Poeten, te Mechelen.
Sp. d. volc.	Spiegel der volcomenheyt, Leyd. 1498.
Sc. of *Schr.*	Schriek.
St.	M. Stoke NB. niet de complete Excerpten uit Stoke maar 't geen de Heer Hinlopen op zijn Kiliaen uit dien Schrijver kortelijk heeft aangeteekend.

T.

T. P. P.	T. P. Pers Lucretia.
Tb.	Tafelbouc. 1450.

V.

V. D.	Frederik van Dorp, Heer van Maasdam, Stichtsche Gedichten.
V. V.	Vondel Virgilius.
V. V. r.	—— ——— in rym.
V. A. G.	—— Altaargeheimenisſen.
V. O. o. k.	—— Ovidius Konſt van Minnen.
V. H.	—— Ovidius Herſcheppingen.
V. P.	—— Poëzy.
V. Ad.	—— Adam.
V. N.	—— Noach.
V. Mb.	—— Maagdebrieven.
V. L.	—— Lucifer.
V. J. D.	—— Joſeph in Dothan.
V. Hier. of *Jer.*	—— Hieruſalem of Jeruſalem verwoest.
V. G. of *Geb.*	—— Gebroeders.
V. J. E.	—— Joſeph in Egipte.
V. S.	—— Samſon.
V. L.	—— Leeuwendalers.
V. D. B.	—— David in Ballingſchap.
V. H. of *Hecuba.*	—— Hecuba.
V. F.	—— Faeton.
V. Cl.	—— Electra.
V. Ad.	—— Adonias.

V. If.	Vondel Ifigenia in Tauris.
V. Joſ. in E.	—— Joſeph. in Egypten.
V. Hipp.	—— Hippolytus.
V. D.	—— Dina.
V. Sal.	—— Salomon.
Vr. C. A.	Vrouwelic Cieraet van St. Agnes, Bosch 1573.
Veld.	Veldenaar. Faſciculus Temporum.
Verh.	Verhoek.
Verh. P.	Verhoeks Poezy.

W.

Wb.	Weſterbaen.

Z.

Z. WV.	Zorgdrager over de Walvischvangst.
Z. N.	Zeeuwſche Nachtegael.

WOORDENLIJST.

A. *D. B. Ach! interj.*
Aa *Boxh. G. op K.*
Aaldiutsch *Sp.*
Aallyk *H. H. geheellyk.*
Aalman *L. V. Duitſcher.*
Aalmis *H. G. Oud. Vert. A.*
Aalwaardery *Oud Vert. A. Krakeeling.*
Aalwaardig *V. D. Krakeelachtig.*
Aalwarig *Br. S. C. Krakeelachtig.*
Aalwarigheid *C. d. M. krakeelzucht.*
Aalwarren *H. H.*
Aamhygend *Oud. Vert. A.*
Aan *V. Ad., H. D., Paſſ. w. S. v. C. urb. H. H., V. V., V. P., H. V.*
—— ende aan *Sp.*
—— naar aan *H. Ellen. S. B.*
—— of aan *Abr.*
—— noch an *St.*
—— den vierden dag *V. B.*
—— an eerſten *St. B.*
—— (winnen) *V. K.*
—— (dwingen) *Sp.*
—— (verwerven) *H. H. H. v. D.*
—— (verdwynen) *P.*
—— (ſmoren) *H. D.*
Aanaarden *Sp. aangeaarde wennis.*
Aanazemen *H V.*
Aanbaſſen *O. Vert. A.*
Aanbaſſen *P. Bd. H. D.*
Aanbeden *S. Z. R. St. B., Geſ. Partic.*
Aanbegin *G. T., K. v. M.*
Aanbelangt *S. C.*
Aanbieden *K. M., Pot.*
Aanblaſſen *Hv., Bd., J. D.*
Aanblik *H. H.*
Aanblikken *V. M.*
Aanblinken *S. K.*
Aanboden *P. G. i. e. aangeboden.*
Aanboord *M. Ch.*
Aanbranden *Anſ., Ald. P.* van yver *langſaam en gedurig toenemen.*
Aanbreken *V. P. van licht, dag enz.*
Aanbrengen *V. J. D.*
Aandacht *L. J. C., V. gedachte aan, Meditatio.*
Aandenken, *Ep. en Ev., St. B.*
Aandiſchen *Geſ.*
Aandoen *L. V., V. H. aanvallen, een plaats.*
Aandringend *Oud. P.*
Aan en daan *H. H.*
—— ende daan *H. G.*
Aanfladderen *P.*
Aanflakkeren *Oud. Vert. A. Accendere.*
Aangaan *C. v. d., L. V., J. K., Sc., H. H. G., H. H., Jonkt., Geſ., H. H., H. V., Kil., Vl. R., St., H. G., J. D. Bevangen, ondernemen, beginnen, aanvangen, Rumoer maken, Aanzoeken.*
Aangapen *Bd.*
Aangeboren *H. G. bosch, waarin men is geboren*
Aangediend *P. G., Geſ. propoſitus.*
Aangeheind *Ch. Pſ. Accola.*
Aangeleid *J. K. opgelegd.*
Aangenamig *K. M.*
Aangepast *T. P. P.* komen *. te poſt komen.*
Aangeronnen *J. d. M. ſamengevloeid.*
Aangesſevent *Oud. vert. A.*
Aangeſtelt *H. G, geſchikt.*
Angeſtreken *F. W.* komen.
Aangezwayt *Oud. P.*
Aangetaald *H. M. C. Aangeſproken.*
Aangetokkeld *Oud. Vert. A.*
Aangeving *Traditio Ald. teg. de Gdr.*
Aangevolg *Oud Vert. A.*
Aangevond *Oud. Vert. A.*
Aangewas *K. v. M. Incrementum.*
Aangewend *V. S.*
Aangewennis *Oud. P.*
Aangezicht *V. P., P.*
Aangorden *S. v. S. G.*
Aangrenzend *Oud Vert. A.* Aangrenzendende tyden.
Aangrimmen *P.*
Aangrynzen *V. Jer.*
Aangryper *L. V. Omhelzer.*
Aangroeyen *H. H.*
Aanguygen *T. P. P.*
Aanhaal *P. N.*
Aanhang *Pot. Series.*
Aanhangen *Sp.*
Aanhechten *S. d. Ph.*
Aanheelen *H. B.*
Aanhygen *V. G.*
Aanhoor *P. N.*
Aanhouden *H. H.*
Aanhoudende *Oud. Vert. A.* Stam.
Aanjagen *van de wind die een Schip enz. aanjaagt P.*
Aankaap *Z. N. Reprehenſio.*
Aankennen *H, V., R., Erkennen, aanwyzen.*
Aanklage *S. B.*
Aankleffen *H. H.*
Aankleven *S. v. S. G., S. v. S. G.*
Aanknielen *Bd.*
Aankomen *Subire animo L. V.*
—— —— *Supervenire, S. B. S. F. W.*
—— —— *Creſcere, Kant. S. B.*
—— —— *Accedere, C. Sp.*
—— —— *Toekomen, H. G.*
Aan (*komen*) *H. op M. d. i. tot by.*
Aankomstig *K. v. M.*
Aankruien *Oud. vert. A.*
Aankruier *Oud. Vert. A. Miniſter Aſſecla*
Aanlachen *Oud. vert. A., P.*
Aanlasſchen *Oud. vert. A.*
Aanleggen *Inſtituere V. A.*
—— —— *toepaſſen L. V.*
—— —— *Aantrekken.*
—— —— *inſtare. Veld.*
—— —— *Applicare, admovere, Sp.*
—— —— *Beſchuldigen H. v. D.*
—— —— *Aanſpreken L. L. E., Paſſ. W.*
—— —— *d. i. Leggen aan, referro St. B.*

Aanleggen *Adhibere*, *St.*
Aanlegger. *J. Fl.*, *Klager*, *Eiſcher.*
Aanleiden *V. P.*, *Sp.*
Aanlengen *D. R. C.*, *Verſchaffen.*
Aanlyden *H. H.*
Aanlopen *P.*
Aanmaren NB. *verwyſt tot* Maeren *doch dit vind ik niet.*
Aanmacht *Vl. R.*, *A. Egl.*, *Quid?*
Aanmennen *H. K.*
Aanmerken *Sp.*
Aanmoedig *H. H.* Antwoord.
Aanmoeien *H. H. flagitare.*
Aannemen *H. H*
Aannemen zich *Simulare R.*, *Vb.*
Aanparen *Bd.*
Aanpart *Viſſ.* (*aankomende*) *portio competens*
Aanpaſſen *Oud. vert. A.* een zin aan.
Aanperſen *Feito p.*
Aanprikken *V. J. D. Aanprikkelen.*
Aanquikken *H. H. aankweken.*
Aanquispelen *V. L.*
Aanranzen *Oud Vert. A.*
Aanrechten *V. J. C.*, *V. V. r.*, *V. J. D.*
Aanreekſen *Oud. Vert. A.*, *aanhechten.*
Aanreizen *St.*
Aanrechten *A. v. M*, *K. v. M.*
Aanryden *St.*
Aanroepen *H. B.*, *Vert. B.*
Aanroepen *H. v. D.*
Aanruren *H. M. C.*
Aanſarren *Oud. Vert. A.*
Aanſchakeling *Oud. Vert. A.*
Aanſchieten *L. V. Aanvallen.*
Aanſchyn *V. A.*
Aanſchou *Sc.*
Aanſchreien *V. H.*, *V. P.*, *V. S.*, *Bd.*
Aanſienbaar *H. G. aanzienlyk.*
Aanſichtkyn *G. T.*
Aanſlag *H. v.*
Aanſlappen *H. V. Slap worden.*
Aanſnoeren *V. Ld.*
Aanſoeten *H. G. zoet worden.*
Aanſpraker *S. Sp. Accuſator.*
Aanſpreken *H. H.*, *S. Fl.*, *Accuſare.*
Aanſpannen *Eigenl*, *S. B.*
Aanſteekſtof *Oud. Vert. A.*
Aanſteken *H. Gez.*
Aanſtellen *H. G. inſtellen.*
Aanſtellen *doen*, *ondernemen H. G.* een Reformatie.
Aanſtendig *H. H.*
Aanſtendlyk *H. H.*
Aanſtygen *V. L.*
Aanſtoken *H. op M. nu beſtoken.*
Aanſtoten *V. D. B. komen aanſtoten.*
Aanſtouwen *D. R. C. aanzetten.*
Aanſtranden *V. V. r.*
Aanſtreven *Bd*
Aanſtryden *opſtryden H. G.*
Aanſtryden *V. A*, *St*, *H. v. D.*
Aantalen *H. v. D. Vindicare.*
Aantergen *Oud Vert. A.*
Aantygen *S. B*, *Aantrekken*, *induere.*
Aantygen *Aantichten*, *ook*, *toeſchryven L. V.*
Aantokken *H. H.*
Aantokkeling *Oud Vert. A.*
Aantreden *V. P.*
Aantrekken *H. Gr. Metaph. Induere.*
Aantrekken een kust *V. V.*
Aantroosten *Aanmanen H. H*, *R.*
Aanvaan *Aanvangen L. V.*
Aanvallen *toevallen H. op M.*
Aanvangen *Aanvaarden St. b. d. ged. thr.*
Aanvasten *forte*, Aanvatten, *Aanvaarden H. v. D.*
Aanvankelykſt *Oud. vert. A.*
Aanvangzel *Oud. Vert. A.*
Aanranzen *H. H.*
Aanvechten een ſtryd *Vb.*
Aanvergen, *i. e. afvergen H. h.*, *R.*
Aanvlam *H. H. d. Gr.*
Aanvliegen *in brand vliegen H. Pr.*
Aanvlyen *induere Oud. vert. A.*
Aanvoeden *aankweken D. R. C.*, *Geſ.*
Aanvokken *Aankweken*, *Moon.*
Anvolgen *St.*
Aanvolger *Succeſſor Oud. vert. A.*
Aanwaaijen *P.*
Aanwedde *forte*, *Pignus H. v. D.*
Aanwenken *V. P.*
Aanwinnen *V. L.*, *V. N.*, *J. V. P.*
Aanwinſt *aequaeſtus Oud. Vert. A.*
Aanzien *H. H.*
Aanzien *pro ſimpl.* zien *C. d. M.*
Aanzitten *Accumbere St.*
Aanzijn *H. H. d. Gr.*
Aanzoeken *Sollicitare C. d. M.*, *V. A.*
Aanzoeten *De byen* zoeten *den ſlaap* aan *K. V. M.*
Aanzouwing *Credo*, *Aanzetting*, *aandryving incitatio*, *incitamentum Oud. Vert. A.*
Aanzweven *V. P.*
Aapſtaarten *interj. ja moogen*, *Gall.* a d'autres *G. op K.*
Aar *Ader*, de aar laten ſlaan, nu *Aderlaten H. G.*
Aard *Indolis G. op K.*
Aarde *Indolis G. op K.*
Aarde oefenen *landbouwen*, *terrem colere H. op M.*
Aar *Terra Kil.*
Aar *Vena Z. N.*
Aar Air *Ariſta K. v. M.*
Aar *Arend L. V.*
Aarbeid z. Arbeid.
Aarbeger *K. v. M.*
Aardbodem *S. B.*
Aardig *naar zyn aard Sp.*
Aardreet *Hiatus terrae Oud. vert. Ar.*
Aardvelde *forte* Aardveile *hedera J. M.*
Aardigheidje *Trekje G. op K. alwaar hy dit niet een voorbeeld uit Br. bewyst, dewyl men 't voor een woord van zyn vinding had gehouden.*
Aarne *Arend O. B. Paſſ Som. H.*
Aarnſte, *ernst*, *ſtudium H. v. D.*
Aars, *anders Viſſ.*
Aars *anders* Aars noch aars *als* i. e. *even als G. op K.*

Aars als aars worden, *niet weeten hoe men 't heeft G. op K.*
Aarſe *Kanſt. S. B.*
Aart *Ader K. v. M.*
Aas *P. N., V. D.*
Aasgeſlagt *ſoort van Aas V. D.*
Aaſſen *Aaſſem H. Dicht.*
Aaszak *J. M.*
Aazen *V. D.*
Abaſt *Albaſt P. N.*
Abel *Aptus D. B., Sc., P. Wiel., H. D., P.*
Abel *Geeſtig J. D.*
Abel *Concinnus G. op K.*
Abelheid *Geeſtigheid. J. D.*
Abiegnen, Abiegneus *van dennenhoud gemaakt D. B.*
Abolge *Verbolgenheid L. V.*
Abt *Albas plur.* Abde *L. V.*
Acht *Ban Hoff. N. P.*
Achermen *Interjectio H. O. d. A., H. M C.*
Ach *Interj. D. B.*
Acht van Schepenen *Vierſchaar, Vergadering van Schepenen K v. WW.*
Achtbaar *Achtbare Wonden V. W. H. v. D.*
Achtbaarheid *Titel van een Ambasſadeur G. op K.*
Achtbaarheid *iemand doen S. B.*
Achtbaarheid nemen tot den rechte, *idem quod* uit achten gaan *H. v. E.*
Acht dagen *een week*, Hebdomas *K. v. H.*
Achtdalf *zeven en een half. H. v. D.*
Achte *achtſte D. B., St. B.*
Achten *Schatten C. d. M. Hier van* logenachtig, waarachtig *volgens G. op K.*
Achten niet een boon *C. d. M.*
Achten op *Sp., Sp. V. Z. R., S. B., D. B.*
Achten *'t zelfde als* roeken *H. op M.*
Achten voor, *houden voor A. v. M.*
Achten *meenen A. v. M.*
Achten *Obſervare Sp., Sp V. Z.*
Achtende *Achtſte G. T., D. B.*
Achtendeel *K. v. H.*
Achtenis *H. H., V. D.*
Achtenſte *achtſte D. B., K. v. H.*
Achter *over St. B.*
Achter *per in* achter lande, de poort, ſtrate, velde *enz. L. V., Leg. St., H. v. D., M. Ch., Farg. Geb. Br. D., Cl. Sp, H. op M.*
Achter rugghe *poſt tergum D. B.*
Achter *na van den tyd. Seg. Eſop.*
Achter (*hier*) *poſtea ſeg.*
Achter *d. i. echter Rurſus D. B.*
Achter (*van*) te voren *i. e.* van voor tot achter *D. B.*
Achterbankſnyder *perſoon in de Walvischvangst, by het afmaken van den visch Z. WV.*
Achterbate *Arreire-guarde Sc.*
Achterblyven *Definere D. B.*
Achterdeel *Sc., Viſſ., H. v. D., Cl. Sp., J. Fl., H. O. d. A., H. A. T., P. D.*
Achterdeel *Deteſtatio D. B.*
Achterdenken *nadenken Geſ., G. op K.*
Achterdoen *vincere St.*
Achterdenken *Suſpicari Sc.*
Achterduchten, *bekommering Geſ.*
Achtergaan *ondergaan L. V.*
Achtergepeyns *Sc,*
Achtergeſteken *Reprobus D. B.*
Achterhalen *bereiken J. K.*
Achterhalen op *H. Br. Sc.*
Achterhalen *bekomen J. K.*
Achterheir *Achterhoede Sc.*
Achterjaar, Achterjaren, *oude jaren Sp.*
Achterkaſteel *ſtilo jocoſo* Clunes *G. op K.*
Achterklappery *Oud. Vert. A.*
Achterkouzig *zie* Wankost *ſuſpicax, timidus G. op K.*
Achterlaten *Ceſſare D. B.*
Achterlaten *Relinquere J. Fl., H. O. d. A., H. A. T., Geſ., P. G.*
Achterloos *voor achteloos. Viſſ.*
Achterlater *Deſertor D. B.*
Achterquartier *van een zwyn C. d. M.*
Achterraad *Geheime Raad G op K.*
Achterrugge *Subſidium nu ruggeſteun G. op K.*
Achterleden *praeteritus D. B.*
Achterliggen *minoris eſſe pretii V. L., V. D., H. V.*
Achterlyn *een lyn in de Walvischvangst gebruikt Z. WV.*
Achterpoort *St. lo. jocoſo* Clunes *G. op K.*
Achterruggezien *omzien Vb.*
Achterrugs laſteren *R.*
Achterskinderen *Cognati, affines G. op K.*
Achterſpraak of Achterſprake *Detrectatio D. B., Cl. Sp.*
Achterſcharen *Oud. Vert. A.*
Achterſlaan *Impedire b. d. gthr.*
Achterſpreken *Kwaad ſpreken, lasteren, D. B., G. T.,*
Achterſpreker. *Kwaadſpreker, Laſteraar. D. B.*
Achterſte *Extremus D. B., Pel.,*
Achterſte *poſteriora D. B.*
Achterſte (*ten*) *ten laatſten D. B.*
Achterſteken *Achterklappen St.*
Achterſteken *Verſteken, Verbergen H. v. D.*
Achterſteven *Z. WV.*
Achteſlaan op *J. Fl.*
Achtertrekken *terugtrekken L. V.*
Achterwaart *D. B.*
Achterwaarts *H. O. d. A.*
Achterwaren *Bewaren H. op M. Eſop.*
Achterwege *op den weg, in via L. V.*
Achterwezen *idem quod* Achterdeel *G. op Kil.*
Achthebben iets *niet* op iets *K. v. M.*
Achterzorg *Achterdocht H. H.*
Achterzyn *Supereſſe St. B.*
Achtienſte *D. B.*
Achtig *Licht, onkuisch V. Gh.*
Achting *rechterlyke ordre, uitſpraak G. op K.*
Achting (*hebben in*) *H. H.*
Achtinge (*in*) nemen *St. B.*

Achtinge hebben *Actionem habere H. v. D.*
Acht nemen op *S. B., Br.*
Achſte *Octavus D. B.*
Achtſlaan iets *Sp.*
Ackelik *Horribilis; misſchien hier van* Akelig *G. op K.*
Acker *Ager D. B.*
Ackeren *Arare D. B.*
Ackerman, *plur.* Ackermannen *D. B.*
Acoerden (*te ſinen*) hebben *tot zyn wil hebben Seg.*
Aconiſcieren *kennis maken H. op M.*
Acottoen *Wambeis H. op M.*
Acteanig *voor Actaeus K. v. M.*
Actente *L. V.* quid hoc?
Acxe *Bijl. J. Fl. Eſop.*
Adamant keten *J. Fl.*
Ade *Water Kol.*
Adeldeugd *Oud. Vert. A.*
Adelen *J. V. P.*
Adeler *V. Ad.*
Adelheerſchappy *Oud. Vert. A.*
Adelsplaats *Paleis Z. N.*
Adem *Vita Manl. D. B., S. B.*
Adem (*den*) in hebben *D. B.*
Adem (*by*) *de genegenheid houden H. H.*
Adem halen *K. Lex.*
Ademen oorlog *H. H.*
Ademgat *Luchtgat Spiraculum D. B.*
Adempje *Windje S. v. C.*
Ader *Spica D. B.*
Ader *Bronader J. Fl.*
Ader (*een felle*) *tot iemand hebben Seg.*
Adere *vena C. d. M.*
Aderſlag *Aderlating. Moon.*
Adinghen *ook* Edinghen *de Stad* Enghien *in Henegouwen H. op M.*
Aecſe *Bijl. Seg.*
Aefs *of* Aeft, achts, acht, *nu echt, matrimonium G. op K.*
Aeft O *D. nu aacht, Acht, echt, matrimonium G. op K.*
Aeftzwaerd *Gladium matrimoniale G. op K.*
Ael (*een*) bi de ſterte hebben *L. V.*
Aelmachtig *Almachtig. G. T.*
Aelmatike *voor* Dalmatike *zeker kleed H. op M.*
Aelmis *Aalmoes Cl. Sp.*
Aelmiſſe *D. B.*
Aelmoesſene *D. B.*
Aelwant *fuik of net om paling te vangen G. op K.*
Aelwezig *H. Th. & A., Br. by G. op K.*
Aemachtig *D. B.*
Aen *Ad D. B. Eſop.*
Aen (*ſlaan*) *i. e. op, Seg.*
Aen (*vergelyken*) *Geſ.*
Aen (*panden*) *K. v. H.*
Aenbeden *Aanbidden D. B.; C. Sp., H. op M., G. T.,*
Aenbehagen zich aen *een welgevallen hebben aan of in. G. T.*
Aenbelt *Incus D. B., Leg.*
Aencleuelycheyt *Aankleving.*
Aende, *Jmerte. Maerl. S. H.*
Aankomen. *Ingruere D. B.*
Aenkomen *part. D. B.*
Aendacht *vulgo devotie G. T.*
Aendachtig *gedachtig G. T.*
Aendachtig tot *Intentus alicui rei D. B.*
Aendagen *Pr. v. Zed.*
Aendoen met *condire aliqua re J. D.*
Aendoen *Induere D. B.*
Aendraghen een mantel *i. e. aanhebben D. B.*
Aendrift *Inſtigatio V. N., V. Verg.,*
Aendryven den wagen *V. H.*
Aendwingen 't geloof *doen geloven H. h.*
Aendwingen *Aſſerere S. d. Ph.*
Aengaen belofte *D. B.*
Aengaen *Aggredi D. B.*
Aengaen *Attinere, Pertinere, H. O. d. A.*
Aengaende, *Quod ad H. O. d. A.*
Aengebeden *part. D. B.*
Aengebeedt *part. D B.*
Aengebeet *part. D B.*
Aengeleit *Additus D. B.*
Aengezicht *D. B.*
Aengeſtreken (*komen*) *Geſ.*
Aengien *Machina Leg.*
Aenghienſte (*de*) in myn hert beperelt *S. v. S.*
Aengloeijen *V. S.,*
Aengoeden *S V. S. G. Quid?*
Aen (hangen) *Appendere K. V. H.*
Aenhangen *Sectari H. O. d. A.*
Aenkleven *Adhaerere H. O. d. A., H. A. T.*
Aenkrygen *Verkrygen St, B.*
Aenlame *Werktuig H. V. D.*
Aenleg *Aanzoek Br. D.*
Aenleggen *Applicare D. B.*
Aenleggen *Inſtare D. B.*
Aenlichten *V. P.*
Aanlokken *Allicere blandis verbis J. Fl.*
Aenlonken *V. P., V. A., V. M.*
Aenmael *ex* ammael *i. e. moedermaal G. op K.*
Aenmerken tot *Letten op D. B.*
Aenminnig *amabilis, forte etiam recerdabilis G. op K*
Aennemen *nemen D. B.*
Aenpiepen *Adſibilari V. V. r.,*
Aenraken *d. i. aan een vrouw, aen een huwelyk raken G. op K*
Aenranden *in een goeden zin G. op K.*
Aenroeren *Aangaan, pertinere ad S. Sp.*
Aenſchennen *Aankondigen V. V.*
Aenſcheppen. Aengeſchapen *aangeboren V. L.*
Aenſchieten *de arcu, qui jaculatus in S. v. C.*
Aenſchieten de haven *inlopen V. V. r.*
Aenſchieten, *wapenen, klederen, enz. V. L., V. H. de gryns, van dieren. V. V. r., Overdr. V. H., V. L.*
Aenſchouw (*zich nemen*) *ut non Germanismus defenſus a G. op K.*
Aenſchouwen *Reſpicere ad D. B.*
Aenſchryven, *aantichten, toeſchryven H. H.*

Aen-

Aenſchryven iemand ſchuld *D. H. Jud.*
Aenſchyn *Aengezicht C. Sp.*
Aenſchynen iemand *ze ſliepen niet alle* dien 't aanſcheen *H. H.*
Aenſchyn, 't was aanſchyn *Een Stopwoord, of rymwoord by de Ouden, Seg., H op M.*
Aenſchouwelyk *D. B.*
Aenſeggen *verwyten H. v. D.*
Aenſichte *G. T., D. B.*
Aenzien tot *Reſpicere ad. D. B.*
Aenzien *Cernere D B.*
Aenzien hebben op iemand *Reſpicere aliquem D. B.*
Aenzien, *onderſcheid maken H, Wtſp., H. A. T.*
Aenzien *pro aangezien J. Fl.*
Aenzien *Facies, aſpectas D. B.*
Aenſlaen *nemen V. N.*
Aenſlaen *incipere H. Gr.*
Aenſoeken *forte, verzoeken. K. v. H.*
Aenſpreken *forte, Uitroepen K. v. H.*
Aenſtaen *naken* Inſtare *D. B., Fr. W., C. Sp., St. B.*
Aenſtaen *Aendringen Inſtare D. B.*
Aenſtaen in Stade *helpen, St.*
Aenſtaen *eſſe in S. v. S.*
Aenſtaen *Sequi St. B.*
Aenſtaen *Placere H. A. T.*
Aenſtichten *Machinari S. B.*
Aenſtoot *Impetus D. B.*
Aenvaerden, *Aantaſten, Aanvallen, Appetere D. B.*
Aenſtralen *allucere V. D. B.*
Aentalen *aanſpreken H. A. T.*
Aentaſten *aanraken G. T.*
Aentaſten *Beginnen K. v. H.*
Aentaſten (*niet graven noch*) de doden *K. v. H.*
Aentergen *V. S., V. F., Bd., V. Ad., V. P., V. Gel.*
Aentyghen *Imputare H. O. d. A.*
Aentrouwen *connubio jungi V. V.*
Aenvaen, *aanvangen G. T.*
Aenvangen *Invadere D. B.*
Aenvang doen *petere in jure H. v. L., H. v. K., S. Fl.*
Aenvang vallen *eisch gedaan worden H. v. E.*
Aenvanghen *Comprehendere D. B.*
Aenvechten, *Aanrechting G. T.*
Aenvechten *beſtryden D. B.*
Aenvaerden *Accipere H. M. C., H. A. T.*
Aenvaerden *Incipere H. O. d. A.*
Aenwentelen *Advolvi V. V.*
Aenwyten *toeſchryven Ald. W.*
Aenzicht (*op 't*) van den kloot *d. i. op 't zien V. Ad., V. N.*
Aenzicht van een tocht *i. hoedanigheid V. L.*
Aer *eertijds de maan Boxh.*
Aer *contr. ex* Ader *Spica. D. B.*
Aerbeid *nu Arbeid A. v. M.*
Aerch *letſel H. op M.*
Aerd *Indolis, vongedierte V. N., V. L., H. P., H. op M.*
Aert der Joden *Judaei S. v. S.*
Aert hebben *V. A.*
Aerde werken, winnen *Terram colere D. B.*
Aerden *Fictilis, D. B., C. Sp.*
Aerdenpottemaker *Figulus D. B.*
Aerden *Sepelire S. C., St., H. v. D.*
Aerdſche *forte pro* Aertshertog *St.*
Aerdveld *hedera M. C. C. R.*
Aerdwinre *Cultor terrae D. B.*
Aerm *i. Arm* pauper *D. B.*
Aerminc *Pelgrim H. op M.*
Aern *Arend A. v. M.*
Aerne *Arend D. B.*
Aernſt *Frequens D. B.*
Aernſte *cura, diligentia D. B.*
Aernſtelyk *ſolliciter diligenter D. B.*
Aernſtig *Diligens D. B.*
Aernſtig *Studioſe, ſollicite D. B.*
Aernſtigheid *ſtudium, induſtria, deligentia &c. D. B.*
Aerzelen *G. op K.*
Aeterling *G. op K.*
Aeterlingſche baſterd *G. op K.*
Afgodie *nu Afgodery D. B.*
Aerſelen *vluchten H.....*
Aert *Arend H. A. T.*
Aert *Konſt van 't Lat.* Ars *H. op M.*
Aertachtig *Aardsch D. B.*
Aertryk van Aertrike *niet* van 't aertrike *D. B.*
Aertſoen *zadel, ſeg.*
Aertwinre *Colonus D. B.*
Aes *Quid? L. V.*
Aeſen *voeden V. P., Sp.*
Aeſſak *pera ſeg.*
Aex *Securis D. B. Maerl. S. H. & R. B.*
Af *ſubſt.* een hooploos *of* eenwormig *graf D. R. C.*
Af (van daar) *S. B.*
Afbeeldſel *idea O. V. A.*
Afbidden een bede *precando acquirere S.B.*
Afbyten *Metaph. C. d. M.*
Afblyven *wegblyven C. d. M.*
Afbochten *Quid? O. v. A.*
Afboegen *Aflopen O. v. A.*
Afborſtelen *overdrachtig. Moon.*
Afbrek *H. H. nu Afbreuk.*
Afbreken *Afplukken VB.*
Afbrengen des levens. *Vermoorden Maerl. S. H.*
Afbruiſchen (*een rivier*) *VP.*
Afdeken de wegen *K. Wier. w.*
Afdiſſelen *met een diſſel afhakken Z. WV.*
Afdoen *Delere D. B.*
Afdoen *Amovere, Auferre D. B.*
Afdoen *Afzetten H. v. D.*
Afdoen *betalen H. v. D.*
Afdoen *beſlechten, decidere,* afgedaan by den raad *Jonkt*
Afdrachtig Afdrachtige Klap *H. H.*
Afdrachten worden van *verlater van Anſ.*
Afdragen, *Afnemen, uitzonderen, Excipere H. op M.*
Afdragen *wegdragen, Asportare D. B.*

Afdragen *vrywaren R.*
Afdragen iemand den zang *moleſtum eſſe Sc.*
Afdragen *wegnemen, veranderen, bederven, Corrumpere H. op M.*
Afdrieſchen *Afperſen H. H.*
Afdringen *O. v. A.*
Afdryven *laſſare pecus agendo S. B.*
Afdromen *miſſchien 't zelfde als* afdrommen *d. i. afdringen Sc.*
Afdruk *Exemplum* Nadruk *idem VP.*
Afdwaan *V. H. Verw., S. v. S. Maerl. S. H.*
Af en aan *V. If. in T.*
Affuit rolpaard *M. Bat.*
Afgaan *Afvallen, Deficere D. B., H. H., H. O. d. A.*
Afgaan iemand iets *zijn woord niet houden, non ſtare pacto alicui L. V.*
Afgaan *ontbreken, Deficere D. B.*
Afgedaan *Deletus D. B.*
Afgeheind *Afgeperkt Moon.*
Afgehouden *d. i. Afgehouwen abſciſſus J. Fl.*
Afgeknot *d. i. gekort van Pennen geſproken M. B.*
Afgeleggen Afgelegen met den monde *i. afdoen, afmaken, bewerken met den mond. L. V.*
Afgelopen *verwoest, devaſtatus Moon.*
Afgemend *van een paard Z. N.*
Afgemeten *S. B.*
Afgeneigd *afgeweken Cl. Sp.*
Afgerecht *Onteerd P. Lucr.*
Afgerold *Ontrold.* Afgerolde Vanen *O. v. A.*
Afgeſchoren *O. v. A.*
Afgeſmeten, *Afgeſlagen, Afgereten. Laniatus Cl. Sp.*
Afgeſneden *S. B.*
Afgeſtorven *Geſ.*
Afgevaardigd met een dat *afgericht op, bedreven in O. v. A.*
Afgevaardig op *afgericht op O. v. A.*
Afgevleescht afgevleesde beenen. *d. i. vleeschloos. V. D.*
Afgeweken *S. B.*
Afgezwiept *met zwepen afgeſlagen O. v. A.*
Afgody *Afgodery Sp.*
Afgodie *Deunctio D. B.*
Agorden iemand 't zwaard *V. B.*
Afgrazen *Depaſcere O. v. A.*
Afgrys *S. v. S. R, S. V. Z. g.*
Afgryzen *d. i. grijzen af H. Th. en A.*
Afgrond *diepte zonder grond Geſ.*
Afgrond *Onz. D. B.*
Afgrondig *grondeloos F. W., Cl. Sp.*
Afgrondigheid *G. T.*
Afgunnen *weigeren Sc.*
Afhande (*in den*) van den hooche *Quid? Sc.*
Afheindig maken *nu* afhandig *H. v. D.*
Afheelen *Afzetten S. v. C.*
Afhendig. *Afhandig, H. O. d. A.*
Afjagen *i. ontjagen V. L. V. V. r.*
Afjonſt *Afgunſt H. A. T.*
Afjonſtingheid *Afgunſtigheid. H. A. T.*
Afkeer *wederkering, reditus. Sc.*
Afkeren *Afwyken, Declinare D. B.*
Afkeren *Avertere D. B.*
Afkerer *Afwijker, Afvallige D. B.*
Afkeuren *Afzonderen V. H. Verw.*
Afknérzen 't gras *den Schapen toegeſchreven; d. i. afbyten Z. N.*
Afkoppelen *afzonderen tot een hoop Sc.*
Afkuſſen *deo ſcvlari V. Joſ.*
Afkaatzen *het tegengeworpene afkeren J. D.*
Afkerven Schepen *i. los maken S. v. S. gebod overtreden S. v. S. G.*
Afkorten *afnemen D. B.*
Aflaat *Onz. L. V.*
Aflaatskramery *O. v. A.*
Aflatelyk *ophoudelyk O. v. A.*
Aflaten *Ceſſare H. M. C.*
Afleggen *Metaphorice V. H., V. L., St.*
Afleggen *Betalen V. P., S. v. C. H. v. D.*
Afleggen een weg *V. L.*
Afleibaar *Sp.*
Afleiding *Sc.*
Afleid *i. Afleiding Sc.*
Aflezen een vrat *Geſ.*
Afleven *uitleven J. K.*
Aflyvigheid *Mors. H. G.*
Afloop. *Afloping, verwoeſting devaſtatio Sc.*
Aflopen *met lopen afmatten V. H.*
Afmaken *een walvisch, kleinmaken, aan ſtukken kappen Z. WV.*
Afmatten *O. v. A.*
Afneigen *voorbygaan St. B.*
Afneigen *Afwyken O. v. A.*
Afnemen *Verdelgen D. B.*
Afnemen *i. opmaken, beſluiten Conjicere H. H.*
Afnypen *forte bedriegen O. v. A.*
Afpeilder van de Son *puto* afmeter. *H. N. P.*
Afpollen *Aftrogchelen aftroetelen G. op K.*
Afquyten, *Boeten Cl. Sp.*
Afrechten *demittere V. G.*
Affchatten geld *i. tot boeten opleggen, doen betalen H, H.*
Affchieten ter zee van een rivier *influere in mare S. v. C.*
Affchieten de Zon heeft haar glans afgeſchoten *d. i. daar voor de laatſte reis laten zien t. w. op den jongſten dag V. Hec.*
Affchieten het harnas *i uittrekken P. Verh.*
Affchot van een zinking *Defluxus O. v. A.*
Affchryven een weldaad, *dankweten, acceptum referre S. C.*
Affchroden *Affnyden ſeg.*
Affchrooien *Affnyden, affnoeien O v. A.*
Affmyten *affaan Sc.*
Affnipperen Afgeſnipperde uren *Moonen*
Affnyzen *Quid?* roeden op den rug afgeſnijst *Paff.*
Affnoeven *afſnyden S. v. S. G.*

Af-

Affollen *V. V. r.*, *H. Dull.*
Affpinnen *afhandelen J. D.*
Affpreken *L. V.*
Affstaan *uitstaan H. H.*
Affstal *Affstand H. v. D.*
Affteken *Schijnsel geven W. V. r.*
Affstellen *Afzetten H. H.*
Affstreeken (Afgestreeft *affloven*, *afgesloofd*, *afwetken*, *afgewerkt V. V.*
Affstropen *detrahere C. d. M.*
Affstrijden *J. d. H.*, *H. V.*
Aft, *Acht*, *Octo K. v. H.*
Aftappen graften *Deficcare O. v. A.*
After *Achter*, *post. D. B.*
After rugghe *niet* After den rugge *post tergum D. B.*
Aftercaluheit *i. Achter kaalheid Calvitus in occipite D. B.*
Afterdeel *i. Achterdeel*, *nadeel H. v. A.*
Afteren iemand het vleesch *d. i. het vleesch doen verteren S. B.*
After dien *na dien tijd. K. V. H.*
t' Afterenstaan *ten Achteren zijn H. v. D.*
After bandes *statim St. B.*
Afterkijnt, *Achterkind pronepos K. v. H.*
Afterstel *i. Achterstal onbetaalde Renten H. v. D.*
Afterzusterkind *H. V. D.*
Aftouwen *Met. hekelen J. D.*
Aftoeven *H. H.*
Aftrek *Exemplum*, *Copie Br.*
Aftrek *Aversatio H. O. d. A.*
Aftreden *Verluten H. G.*
Aftrekker *Avertor L. V.*
Aftreksel *der allergeleerdste determinatie*, *forte Quinteſſentie O. v. A.*
Aftrompen *Eblandiri H. H.*
Afvechten *depugnare*, *vel debellari V. L.*, *V. P.*
Afvinden *ontzeggen*, *afstaan Vel. Gh.*
Afvorderen *Met. petere D. Sm.*
Afwalteren *Afraken Z. WV.*
Afwasschen *Met. C. d. M.*
Afwater *nu* Opperwater *het water geen van 't boven einde van de Rivier naar Zee loopt Vel Ch.*
Afweiden *Depascere*, *devastare H. M. C.*
Afweiden *Depascere Met. de igni V. H.*
Afwendig *Afkerig H. H.*
Afwerpen *Afgeworpen brieven Litterae interceptae H. O. d. A.*
Afweven *voltooien C. d. M.*
Afwisschen *O. Vert. Ar.*
Afwyzen *abjudicare H. H.*
Afwraken *Afwyken D. R. C.*
Afzetten *Nederzetten sedare de ira Hoff. N. P.*
Afzetten forte *afwyzen J. K.*
Afzetten iemand de kroon *privare Veld.*
Afzichtig *H. Gr.*, *H. H.*, *O. v. A.*, *o. v. Ar.*
Afzichtigheid *lelykheid. V. N*, *H. H.*
Afzien *Despicere proprie i. e. ex alto deorsum spectare G. Br. P.*
Afzoeten *onaangenaam maken H. H. H.*, *Oen.*
Afzwerven *vagando lassari V. P.*
Afzwiepen *Met. Castigare O. v. A.*
Ager *voor Achter Kol.*
Ai *voor* Ae *D. B.*
Ay! *Eheal D. B.*
Airde *Aarde.*
Aise *gemak Gall.* aise *t'onsen* aise à notre aise *S. v. S. G.*
Ayse (*zich maken*) *d. i vrolyk L. V.*
Aysiere *aiser L. V.*
Aker *Lebes D. P.*
Akelig *forte ab* Ackelick *ap. Kil. G. op K.*
Akelig *Honribilis H. V.*, *G. Br. P.*
Akerboom *eikenboom D. B.*
Akker (*gebraakte*) *C. d. M.*
Akker Gods *Kerkhof Moon.*
Akkeren *Arare S. B.*
Akkerer der bomen *S. B.*
Akkerveld *Ager J. Fl.*
Al *omnis totus D. B.*, *K. v. H.*. *C. d. M.*, *Ald. teg. de Gd.*
Al *Deus P. G.*
Al *abundat aliquando D. B.*
Al *Additur participiis act. D. B.*
Al *licet D. B.*
Al *omnino D. B.*
Alaert *Ailbrecht H. op M.*
Alalleen *K. M.*
Al alleens *H. H.*
Alame. *Suppellex*, *Instrumentum D.B. H. v. D. Maerl. Sp. H. en R. B. Kil, Calaem.*
Albedalli *i. almetal. D. B.*
Albederf *scend. P. G. qui omnia Corrumpit.*
Albewust *O. v. A. omniscius.*
Alcumisten *actvm alchimisti*, *eam exercere Z. N.*
Aldaar *ibi K. v. H*
Aldertier *omnigenus H. v. D.*
Alderzeechst *Alderzedigst S. C.*
Ald *oud Kol.*
Aldoorziend *omnia videns vel pervidens O. v. A.*
Aldus gedaan *dusdanig*, talis *H. v. D.*
Aldwingend *omnia domens*, *vincens S. C.*
Al door *Per totum D. B.*
Aldusstaan *talis D. B.*
Aldustanig *zodanig*, *talis D. B.*, *Tb.*
Ale *Cerivisiae genus L. v.*
Al eens *even eens L. V.*
Al einsken *St.*, *H. op M.*
Alfje *spectri*, *vel daemonum genus.*
Al geheel *al St.*
Algemeen *St. B.*
Algoed *per omnia bonus titulus Dei. D. H. Port.*
Alheen *forte ubique Sp.*
Alik *geheelyk S. C.*
Al in ene *i. al aan een*, *geduriglijk H. op M.*
Aling *geheel*, *gans Tb*, *H. v. D.*
Alyk *geheel en al V. N.*, *P.*
Alle (*met*) *prorsus Wb.*

Alle *onveranderl Ald. teg. de Gd., K. v. H. D. B. G. J.*
Alle *veranderl. St. B., D. B., S. B.*
Alle *geen met allen nihil omnino D B.*
Alle mit allen niet *omnino nihil. D. B.*
Allebedalle *Nihil quidquam D. B.*
Alleen (*ſlechts*) *K. M.*
Alleene *Adverb. S B. Ald. teg. de Gd.*
Alleenvorſtelykheid *Monarchia O. v. A.*
Allegaar *S. B.*
Allegang ſemper *Ald. teg. de Gd., H. H.*
Alle 's jaars *Quotannis H. Th. en A.*
Alle daags *Quotedie H. Th. en A.*
Alle jare *Quotannis K. v. H.*
Alleens *pariter V. V. r. Vh. P.*
Alleyncken *S. V. S., D. B.*
Alleynskens *Ald. teg. de Gd.*
Allelandsch Allelandſche talen *S. v. S.*
Alleleens *S. v. S.; J. Fl.*
Alleynde *miſeria Seg.*
Alleman *H. M. C.*
Allen (*mit*) niet *nihil omnino D. B.*
Allen *alleen Cl. Sp.*
Allende *elende Sp. d. Vilc., S. v. S., P. G., P. N., Geſ., J. Fl.*
Allendig *Elendig Cl. Sp., H. O. d. A., H. M. C., H. A. T., J. Fl.*
Allendigheid *D. B., H. M. C., Cl. Sp.*
Allendiglyk *J. Fl.*
Allentwege *nu allerwege H. G.*
Allene (*Ene*) *D. B.*
Allenken *Paulatim D. B.*
Alleringebondenst *continentiſſimus O. v. A.*
Allerleide Rechten *S. Sp.*
Alleroverbodigst *maxime ſuperfluus O. v. A.*
Allerprangst *allernaauwst O. v. A.*
Allerwegen *ubique V. D.*
Alleſins *ubique & undique D. B.*
Alleyskens *Cl. Sp. paulatim.*
Allezins *Omnino loco V. P.*
Allyk *geheelyk Br, D.*
Allykwel *Echter, tamen V. P.*
Allinc *Maerl. S. H.*
Allinde *Elende, miſeria C. d. M.*
Allomme *zie Alomme.*
Allutelken *paulatim. Fr. W.*
Al met alle *omnino St., H. op M., D. B.*
Alomme *waar voor ook* Allomme *C. d. M. overal.*
Al omme *in orbem D. B.*
Almachtige *Subſt. D. H. Port.*
Almaengen, Bretangen, Spangen, *zyn de landen niet de inwoners H. op M.*
Alman *Al wie omnis D. B.*
Almeyboom *J. Fl.*
Al niet *nihil quidquam D. B.*
Al noch *'t zelfde als* als nog *H. op M.*
Al om ende tomme *of* al om en tomme *per giruin D B.*
Al over al *Ubique H. op M.*
Al over dwers *i. over dwers H. op M.*
Alrande *i. Alderhande H v. D.*
Alre afterſte *i. Allerachterſte H. op M.*
Alre godes helighers daghe *feſtum omnium Sanctorum K. V. H.*
Al rene *d. i.* al reine, *Geheel en al H. op M.*
Alremachtichſt *potentiſſimus in acc.* Alrenmachtichſten *Br. D.*
Als *voor* dan *in een Comparatie Sc. Geſ.*
Als *Gelyk, ſicut, ut Br. D., K. v. H.*
Als *exempli cauſſa K v. H.*
Als *ſcilicet, videlicet D. B.*
Als *Dewyl, Daar cum D. B, K. v. H.*
Als *quam D. B.*
Als *met een Dativus, D. B.*
Als *voor* als of *V. P.*
Als *zo H. v. D.*
Als (*zo verre*) *H. H.*
Als en als *geheel en al St.*
Als ende als *in alle gevallen H. op M.*
Als nu — Als nu *i. Nu — dan, of dan dan. Nu eens — dan eens. H. op M.*
Als nu *'t zelfde als* nu *C. d. M., J. M. H, H., D. B.*
Alſe *D. B., K. v. H., M. Ch. 't zelfde als* als.
Alſe *Quando D. B.*
Alſe *ut ſicut D. B.*
Alſe ſciere als *ſimulac, quam primum H. op M.*
Alſemen *i. als men H. op M.*
Alſe vollike als *ſimulac, quam primum L. V.*
Alſen *nu* Alſem *Abſinthium D. B.*
Alſene *Abſenthium D. B.*
Alſi *i.* als ſi *H. op M.*
Alſiere *i.* als ſi er *H. op M.*
Alſyt Als ſy *'t H. op M.*
Alſict *i. Als ik 't H. op M.*
Als ioft *als of K. v. H.*
Alſo *Als gelijk.*
Alſo Het ware noch alſo ſcone.... dan *enz. niet* als *H. op M.*
Alſo als *Uti St., St. B.*
Alſo Alſoe vollike *zo ras als, quam primum L. V.*
Alſo lang *zo lang V. J. D.*
Alſo lange dat *zo lang dat Fr. W.*
Alſo *indien, ſi D. B.*
Alſo verre als *indien ſi Fr. W. S. Sp.*
Alſoe *particula intendendi* Alſoe dicke, alſoe lanc, *alſoe vaſte enz. K. v. H.*
Alſoe verre *voor zo verre K. v. H.*
Alſoe verre *indien ſi K v. H.*
Alſoement *Alſoe men 't H. op M.*
Als oft *Als of K. v. H.*
Alſo nochtan *Ita duntaxat D. B.*
Alſo ghedaen *i. hoedanig D B.*
Alſoe ghedaen *i. hoedanig D. B.*
Alſoodanig *talis Geſ.*
Alſſen *Alſem, Abſinthium S. B.*
Alſt *i. Als het H. op M.*
Al ſulk *talis K. v. H. H. v. D.*
Al te goed *optimum D B.*
Al te veel *Valde D. B.*
Alte *zeer*, valde *Tb., D. B., O. B.*
Alte ſeer *D. B.*

Alte *valde aliquando declinatur ut adjectivum D B.*
Al teenemaal *voor* t'eenemaal *S. v. S.*
Altegader *voor* te gader *A. A. T.*
Altehand *Statim Vb., St. B.*
Altehands *Statim St. B.*
Altehans *Statim G. T.*
Altehants *Cl. Sp.*
Altemael *omnino D. B.*
Altemale *omnino D. B.*
Alten *voor* alte een *D. B.*
Altene vort *zo ganſchelyk voort L. V.*
Altenen *al te eneinaal L. V., S. v. S.*
Alteren *Ouderen Kol.*
Altery *Quid? Oudenhoven Heusd. in Diplomate Ph.* I. 1447.
Altydblyvendheid *ſempiternitas O. Vert. Ar.*
Altoes *Altyd G. D., K. v. H., Br. D.*
Altoos *ſemper St. B.*
Altoos *videtur aliquando idem quod* nusquam *vel* adminimum *Adnotatio Dr. van Wyn.*
Alven *aapen ook* Schimmen, *Spoken Br. Ger.*
Alven *larvam agere hier van 't Engelſche WW.* to alfe *G. op K.*
Alven *Nugari, Jocari Br. Wb.*
Alver *Credo idem quod* Alf *Larva Wb.*
Alvinne *Larva femina, forte* Nympha *S. v. C.*
Alwaardiglyk *naar waarde, pro merito V. D.*
Am *Nutrius Sp., Vb.*
Am *Nutrix V. Hipp., V. Verg. r.*
Amachtig *deficiens D. B.*
Amachtigheid *Defectio animi D. B., Cl. Sp.*
Ambacht *Pagus, Diſtrictus, regio, territorium Matth. de Nob., Boxh.*
Ambacht *Slaaf, Servus Boxh.*
Ambacht *Dienſt* officium Ambacht der miſſe *&c. Cl. Sp. O. Gb. Lel., Vb.. Veld. G. T., H. v. D.*
Ambacht *Handwerk, beroep, opificium L.V.*
Ambacht *Ampt Munus H. op M. St. B., Br. D.*
Ambacht *Comitatus Matth. de Nob.*
Ambachtsheer *toparcha Boxh.*
Ambachtsman, *Ambachtslieden Opifices, operae K. V. H.*
Ambachtsluden van den rike *officiales imperii* des Biſcops *Villici Epiſcopi, qui fuere* Scouten *Beka, Menag. Am. & Civ. Matth de nobilit.*
Ambaſſaat *Ambaſſadeur & K., Veld.*
Ambaſſiaat *Ambaſſadeur Boec. van de* IX *choeren der Eng. C.* 1.
Ambocht *zie* Ambacht.
Amechtig *St. B.*
Amey *Concubina S. Sp.*
Ameyde *Clathrus Paſſ. Som.*
Ameteſte *Genus Lapidum pretioſorum H. op M.*
Amve *Concubina Matth. Anal. T.* III. *H. V. A. Maerl. S. H.*
Amman *i. Amptman. Officialis H. op M.*
Ammelaken *Mappa, Seg.*
Amper Ampre jokkerny *S. v. C.*
Amperzoet *Sp.*
Ampt *en* Ambacht *afgelegd van 't Scytiſche* ambo, *dienſt den Prins verſchuldigd Boxh.*
Ampt (*ingeboren*) *functio naturalis, nativa H. N. P.*
Amptman *Official's H. G.*
An *tot Ad. D. B.*
An ſticken *nu* Aanſtukken *D. B.*
An *zonder, ſine H. op M., G. op K.*
Anbringen *Indicare, annunciare K. v. H.*
Ancoemen *Inſtare D. B.*
Ancomen *Tegenkomen, tegentrekken Occurrere, obviam ire. D. B.*
Ancſte *timor, metus K. v. H.*
Ande *i. Ander L. V.*
Ande, *Leed, verdriet, ſmaad, ſpyt. dolor, in juria L. V., H. op M.*
Anden *Spyten & per Meton Ant. pro conſequente* wreken *L. V. & omnino H. op M. Eſop.*
Ander *Indeclinabile D. B., C. d. M., K. v. H., Ald. teg. de Gd.*
Ander *Declinabile K. v. H.*
Ander *de volgende ſequens, K. V. H.*
Ander dan *niet* als *K. v. H., C. d. M.*
Ander Onder een ander *is met malkander* zich *onder een ander* overeendragen *Ald. teg. de Gd.*
Ander by een ander rapen *i. by den ander Ald. teg. de Gd.*
Ander Gy anderen, *Vous autres H. Gr.*
Ander *tweede, Secundus D. B., St.*
Ander ik *Alter ego H. Gr., P, Sp.*
Ander *voor* an der *K. v. H.*
Anderde *tweede, ſecundus D. B., Ald. teg. de Gd. V. V., H., V. D. Br. D.*
Anderen, *veranderen. Sp.*
Anderhalf *K. v. H.*
Anders *aliter H. Gr., K. v. H.*
Anders (*Het is*) *D. B.*
Anders *Praetereos K. v. H.*
Anders dan, *niet* als *K. v. H.*
Anderwaars *alibi H. v. WW., H. v. D.*
Anderswaar *alibi Vb., H. v. D.*
Anderszins (*Eenszins of*) *i. op deze of gene wyze C. d. M.*
Anderwerf *Secunda vice H. A. T.*
Andoen *Induere D. B.*
Andolf *voor Adolf L. V.*
Andwingen *Stringere D. B.*
Andwoord *nemen en geven St.*
Ane *Aan Cl. Sp., S. C.*
Ane *zonder, ſine Viſſ.*
Anecomen *Advenire D. B.*
Anelegghen *Imponere D. B.*
Anereſen *zie* Anereiſen.
Anereiſen *aanvallen, aantaſten, adoriri H. op M.*
Aneroepen *Inclamare D. B.*
Ane ſyn *Adeſſe K. v. H.*
Anevaen *Aanvatten H. op M.*
Anevechter *Aanvaller, Aggreſſor K. v. H.*

Angaen *Aggredi, Adoriri D. B.*
Ange *Hamus S. v. S.*
Angelaas *Esca Aliter lokaas O. Vert. A.*
Angen *Verdrieten H. H., H. V.*
Anghe *bang, benaauwd H. op M.*
Angsten *vrezen, bekommerd zyn timere, sollicitum esse Sp.*
Angstvallig *bekommerd sollicitus O. vert. A.*
Anguisse *Gallis* angoisse *Doodangst Agonia L. V.*
Anhangen met *Adhaerere alicui Br. D.*
Anker (*aan*) blyven *H. H.*
Anker (*op*) leggen *V. V.*
Anker (*voor*) ryden *V. V.*
Anker (*voor*) op de ree zitten *V. V.*
Ankeraar *H. N. P.*
Ankeren *proprie V. P., Z. WV.*
Ankeren zyn besluit *H. H.*
Ankeren *Metaph. H. H.*
Ankertakel *Z. WV.*
Ankervast *O. vert. A.*
Ankervast leggen *ten anker leggen V. P.*
Anleggen *Aanreiken, lastig vallen door aanzoeken*, sollicitare sollicitando molestum esse *D. B.*
Anleggen *Imponere D. B.*
Anleggen *Accumbere Br. D.*
Annemen *Assumere D. B.*
Annen *Gunnen, Concedere H. op M. Esop.*
Anropen *i. Aanroepen invocare D. B.*
Ansicht *facies H. op M.*
Ansien *respire D. B.*
Anstoet *Aanval Impetus D. B.*
Ant *i.* An het *Pelgr.*
Anteren *i. hanteren L. V.*
Antfaen *i. ontfaan Accipere, Excipere L. V.*
Antieren *Regeren L. V.*
Antkerst *Antichrist. L. V.*
Antonys *Antonius K. v. H.*
Antrekken der Stad *i. Aantrekken, aanvallen op de Stad.* petere urbem bello, oppugnare *D. B.*
Antwoerde *Responsio Vr. D. B.*
Antwoirden *Respondere D. B.*
Anvaen *Apprehendere D B.*
Anvechten *Oppugnare D. B.*
Anwerpen *Aanjagen injicere D. B.*
Anxt *kommer, vrees, sollicitudo, metus. G. T., C. d. M., Br D., D. B.*
Anxtelic *terribilis D. B.*
Anxtelic *vehemens D. B., Fr. W.*
Anxtelice, Anxteliken, Anxteliken, Anxtelyc } *vehementer D. B.*
Anxste (*in*) van der doot *in Timore mortis H. op M.*
Anxtvoldig *Br. D.*
Anxtvoudig *G. T.*
Apin *Simia D. B. Maerl. S. H.*
Apoteke *Apotheca, repositorium D. B., St. B.*
Appelick *f.* habielick *v.* habelick *v. etiam* abelick *apte C. d. m.*
Appel *Pomum D. B.*
Appel van 't gevest *V. D.*
Appel garnate *en* van garnate *D. B.*
Appelaar *V. V.*
Appelrond *Pomiformis C. d. M.*
Apteek *Apotheca D. B.*
Apteker *Pigmentarius. D. B.*
Apulle *fles. Maerl. S. H. ook* ampulle.
Arbeid *of* aerbeit *Labor C. d. M.*
Arbeid *dolor partus*, in arbeide van kinde *in dolore partus D. B.*
Arbeidelic *Difficilis. D. B.*
Arbeideliken *Molestè St. B.*
Arbeiden *Laborare, molestia affici D. B., St. B.*
Arbeiden *Laborari proprie K. v. H. Coornh.*
Arbeidsfalig *Laboriosus Viss.*
Archeydt *i. loosheid Sc.*
Arch *Caliditas H. A. T.*
Arch *Gram iracundus Br. D.*
Arche *Arke Arca D. C.*
Archrede *Suspicio* verstaan in archrede *in malam partem accipere seq.*
Are *Spica D. B. pl.* Arenen *J. T.*
Arem *voor* Arm *K. M.*
Arem *onveranderlyk K. M.*
Aren *Aquila D. B., J. Fl., H. op M. Maerl. S. H.*
Arend *Aquila S. B., Pass. Som. vb.*
Aernine *pelgrim Peregrinator St.*
Arenst *nu* Ernst *Studium D. B.*
Arenste *nu* Ernste *D. B.*
Arenstelyc *nu* Ernstelyk *diligenter D. B.*
Arenstich *nu* Ernstig *naarstig Industrius D. B.*
Arensticheit *nu* Ernstigheid, *naarstigheid Diligentia.*
Argen *Bederven Corrumpere H. V. D., G. T.*
Argerlyk, *ergerlyk H. G.*
Arghe list *niet* arglist *Calliditas H. A. T., Ges.*
Argheren *Laedere D. B.*
Arghertigheid *Suspicacia O vert. Ar.*
Arglistig *loos, callidus O. vert. A.*
Argwanigheid *suspicacia Oud. P.*
Arm *miser Vond. Jos. D.*
Arm van *pauper alicujus rei H. H.*
Armartiere *f. Armetiere d. i. diere, vertitur* pauperula *D B.*
Arst. *Maerl. S. H. gebraad.*
Artsoen *Zadel Seg., H. op M.*
Asch *Cinis Asch* ziften in stroom en wint *H. P.*
Asche *Cinis K. v. H.*
Aschen *Quid?* zy *ascht* beschaamt haar rugh langs zoo een hoofdrivier *S. v. C.*
Asement *Herberg. Diversorium H. v. A. zie ook* Asiment *en* Asoment.
Asen *lokken* Escare vel inescare *Pelg.*
Aserer, *Lokker, vanger van Vogelen Pelg.*
Asichdoem *G. op K.*
Asiment *Herberg, Diversorium, D. B. zie ook* Asement *en* Asument.

Asing

Åſing G. op K.
Aſche *Cinis. K. V. H.*
Aſchevyſter *een traag, vuig, morſig vrouwsperſoon, ook een zottin, zo 't ſchynt, by S. C.*
Aſſouwen (*van*) *vindt men voor* van Nasſouwen *H. op M.*
Aſtromien *Aſtronomus, ſeu potius Aſtrologus Seg.*
Aſtronomyn *Aſtronomus, ſeu Aſtrologus F. W., P. N.*
Aſument *Herberg*, Diverſorium *D. B. zie ook* Aſement *en* Aſiment.
Ate *Eten, Spys* Cibus *L. V.*
Attente *komt by L. V. in onderſcheiden beteekenisſen doch die alle kunnen worden gebragt tot die van* attentie, *'er zyn drie plaatſen 2 in 't* VII *B. C.* XIX. *en C.* VI. *die duister zyn, in de eerſte ſchynt het te beteekenen* de kudde, *die des Herders* attente *d. i.* attentie *is, in de 2 de* attentie *van Daniel, de 3de plaats is* I. *B. C.* XXXVIII. *daar het ſchynt te beteekenen* poging.
Attere *Etter Sanies D. B.*
Armazoen, vleet *Uitrusting Inſtructio navis, i. e. qua navis inſtruitur, ſive armatur ad piſcationem in balanis Z.WV.*
Armborst *Baliſta D. B., St. Oud. vert. A.*
Arm *ſinus maris* Arma Sinte Joris Bras de St. George, *De dardanellen Helles pontus H. op M. Maerl. S. H.*
Armelyk *Miſerabilis D. B.*
Armekyn, *Armpjen, Brachiolum G. T.*
Armelinge *Miſere, Seg.*
Armen *i. omarmen, omhelzen*, amplecti *Br., H. Z.*
Armen *armmaken. Br., Wb.*
Arm-gerek *Het rekken der armen G. op K.*
Arm geſmyde *armſieraad. S. B.*
Armhecſel *Dextrale D. B.*
Armel Armillum *D. B.*
Armheid *armoede paupertas L. V.*
Armoede *indigentia G. op K.*
Armſpanſel *Armillum Oud. v. A.*
Arre *gram, toornig, iratus, iracundus J. Fl., Tb. quae ſignificatio in* in arren moede *M. B., G. op K., O.*
Arre *boos, kwaad*, malus *O. vert. A.*
Arſater *Artz Archiater H. op M.*
Arſedie *Artzeny, Remedium G. T.*
Artheutina *Lat. Arceuthina Quid? D. B.*
Artſcepſcepe *f.* Artsbiſcopſcepe *of* Artſepepe *L. V.*
Artſeneren *voor* Artsſpelen *Medicum agere, Medicinam facere. O. vert. A.*
Aterling *Baſtaard Spurius Oud. Vert. A., Moon. G. op K.*
Aterlingsch Aterlingſche baſtert *Z. N.*
Aterlingſche dwerg *Cupido. Sp. G. op K.*
Au *voor* Ou *als* onghebaue *wildernisſen d.* onbebouwde, berauwen *voor berouwen Sc.*
Aue een *aue* riet *aue.* goet riet, goet *K. V. H.*
Auenture *Caſus D. B.*
Aua plaag (*allerlei*) *O. Vert. A. Quid?*
Aue *af L. V., Kol.*
Aues zyn *is verkeerd zyn H. op M.*
Aueſcher hande *i. averrechtsch hands H. op M.*
Auontmaal doen *i. houden G. T.*
Auentueren *wagen D. B.*
Auwe *Pratum S. B.*
Auerecht *averſum D. B.*
Auerecht *averſus D. B.*
Auerechte *averſus D. B.*
Auontlic *Vespertinus D. B.*
Auonture *Caſus* bi auonture *forte D. B. ook* bi auonturen *Ibid.*
Aus (*verkeren in*) *L. V. Quid?*
Autſorre *Auxerre een Stad in Frankryk H. op M.*
Avanturier, *Kwakzalver Circumforaneus G. op K.*
Avanturier Avanturiers *zekere Engelſche Kooplieden G op K.*
Aveluinigheid *ſlordigheid ſorditas Wb.*
Aven *trouwen Kol.*
Aventure *Caſus* bi aventure *Caſu forte Veld.* met aventuren *forte H. op M.*
Aventuere *Gevaar, periculum H. v. Al.*
Aventure *Geval, Geſchiedenis, Vertelling, Hiſtoria, Narratiuncula, Fabula H. op M.*
Aventuren *Wagen, tentare fortunam L. V., C. d. M., G. op M*
Aver in *av'ren nacht C. h. Pſ. Quid? An duiſter?*
Averecht waaien *omwaaien, omverwaaien H. v. M.*
Averechtsch Averechtſche tyden, uitkomſten *Adverſa tempora, adverſi exitus S. C., O. vert. A.*
Aveſcherhand *i. averechts hand H. op M.*
Averoud *overoud. H. V.*
Avetronk *i. Afſpruitſel, progenies, proles, ſurculus O. vert. A.*
Aviger *Terebrum grande. Viſſ.*
Avond *van* ab *of* Nab *zon.* Abent *het* End *van* ab *d. i. het* end der zon *of* van den dag *Boxh.*
Avond (*Hoge*) *de dag voor een Hogen Feeſtdag, anders* Heiligavond *enz. H. op M.*
Avond ryst *meer* valt. *H. G.*
Avond. des avonts *Vespera Genit. Abſ. K. V. A.*
Avond an den avond *i. tegen den avond, ſub vesperam H. op M.*
Avonteren *voor* Avonturen *wagen J. Fl.*
Avontklocke *nu Poortklok als hy 's avonds luid denk ik K. v. H.*
Avontuere *Caſus* ter avantueren *Mirſchien, forte Cl. Sp.*
Avonture ſine Avonturen leggen alſo *Fortuna, ſors ejus ita fert. H op M.*
Awate *Excubiae vigiliae nocturnae L. V.*
Azen *op H. V.*

B.

B voor deze Letter verandert T. in D. zie T.
Baard (in den) varen *Aantaſten, aanvallen* Aggredi *J. D., H. H.*
Baard (in den) wryven *verwyten ex probare, objicere J. D.*
Baard (den) ſpoelen, *verachten, ſpotten Contemnere, deridere J. D.*
Baard Baarden *d. i. walviſchbaarden baleinen Z. WV.*
Baardanker *een anker gelegd aan de Baarden der Walviſchen Z. WV.*
Baardbyl *byl, waarmede de baarden der Walviſchen worden gekloofd. Z. WV.*
Baardklaauw *een yſeren inſtrument, by de Walviſchvangſt gebruikt Z. WV.*
Baardmaker *i. Baardſcheerder Tonſor D. B.*
Baardmes *zie* Mes,
Baarſchap *gereed geld parata pecunia H. H., R.*
Babel (*een*) met iemand bouwen, *kyven jurgare G. op K.*
Bachten. *achter. Eſop., L. V.*
Backelaris *Baccalaureus G. op K.*
Backersſe *i. Bakkerin, Bakſter, Focaria Piſtrix D. B.*
Baaksken *bekertjen. V.* Oy. *K. M., S. v. S. G.*
Bactant *Dens molaris D. B.*
Baden *Waſchen, Lavare V. Jo, V. Ag.*
Baecken *den weg met grond punten viam delineare punctis H. H., Sp.*
Baecken (*de*) komen uit *res fit nota, innoteſcit, Vr. C. A.*
Baeckentop *Cacumen fagi K. M.*
Baeckeren *Quid? in K. WW. ubi:* dat *baeckeren* is vercuert op een boete van vyf ponden.
Baeyen *K. M.*
Baeldadicheyt *H. op M.*
Baelgie *Videtur eſſe* Bataille *Gall. Nam apud* Seg. *p. 7. a. dicitur* onſochte gheſteken ſyn in *baelgien* noch in wighe. *Niſo forte* wighe *dictum ſit pro* wieghe, *nam tunc* Baelgie *debet eſſe aliquid, quod cunis jungi ſolet.*
Baeliuw *Praefectus, cui pars regionis ſub majore Praefecto demandata eſt, qui poſterior* Maerſcalc *dicitur. Eſt Synonymum τοῦ* Drosſate *cui jungitur. B. v. IX. Ch. Eng.*
Baenroedſe *Hiſt. v. B. en Joſ. Cl. u. d. L. L.*
Baer *i. Baring* Partus *L. v. J.*
Baerachtich *Quid? G. T.*
Baerdemaker *VW. H. v. D.*
Baerlyk *forte Commodus, a, um M. C. C. R.*
Baeren *Oſtendere Seg.*
Baerdgie *genus armaturae equo adpoſitum Chron. v Vl.*
Baerdſe *genus navis bellicae W. A.*
Baerdſchuis *G. op K.*
Baerdſcſluis *W. A.*
Baerſen *i. Baren*, parere *Sc.*
Baerſten, *Baren, parere Kat. d. M. N.*
Baeshudich *Quid? H. op M.*
Baete *voordeel, Commodum Sc.*
Baetſelier *militum L. V.* Bachelier *Baccalaureus genus.*
Baatſuchtig *ſui commodi ſtudens S. C.*
Bachten *i. Achten aeſtimare S. V. S. G.*
Badſtoofhouder *Balneator Oud. Vert. A.*
Badſtoofmeester *Balneator.*
Bage *i. Bagge lapis pretioſus C. d. M.*
Bagelhede *i. Behagelhede Egregia fortia facta (ni fallor) L. V.*
Bagge *Gemma, lapis pretioſus Geſ.*
Bagge Baggen *ſaepe junguntur τοῖς* juwelen *G. op K.*
Baget *Credo Gall.* Baguette *Roede Geſ.*
Bai rode bai *i. rode wyn van 't Sc.* Bach *venum. Boxh.*
Bayen *i. baden, lavare C. d. M., H. O. d. A.*
Baiert *Mengelklomp Chaos Moon.*
Baille, *bereik, bedwang. poteſtas C. d. M.*
Bailliu *afgelegd van* byl *door Boxh.*
Bak *Menſura quaedam H. V. D.*
Bak *Credo balneum vel Lavacrum* inder Muſen *back* ſyn ſinnen boeyen *K. v. M.*
Bakbeeſt *Moles* Bakbeeſten des oorlogs, myn werkſe bakbeeſten *Credo, Moles bellicoſae, moles quibus in metallis utuntur O. vert. A.*
Bakboord *alterum ex lateribus navis, cui opponitur* Stierboord *Z. WV.*
Bake *Varken Sus L. V., St., H. v. D., H. op M.*
Baken (*de*) vertonen zich *Geſ.*
Bakermat wieg en bakermat, *origo, natales alicujus rei O. vert. A. Moon.*
Bakhuis *plomp aangezicht. J. D.*
Baks (*Achter*) werpen *rejicere, abjicere O. vert. A,*
Baksken *Bakjen C. d. M.*
Baksluik *een luik aan bakboords zyde van 't Schip. Z. WV.*
Balch *Imp. van* Belgen *H. op M.*
Baldaad *Inſolentia O. Vert. A.*
Baldach *een verbastering van* Bagdat *of misſchien van* Balbech *L V.*
Baldenſtuk *ik denk* ſtout ſtuk, *facinus audax O. vert. A.*
Balgye *i. Balg. C. d. M., H. O. d. A, H A. T.*
Balhoorig *inquietus Oud. Vert. A.*
Balck *puto* Zolder *Solarium* ſtro of riet op ten *balken* hebben *K. v. H.*
Ballangier *Genus navigii G. op K. ex Wagen.*
Ballast *Saburra. Z. WV.*
Ballaster *G. op K. ex Wagenar.*
Ballichpyp *misſchien een Doedelzak Th.*
Balleken *teſticulus O. Vert. A.*
Balieu *Baljouw*, Baillif *van 't Lat.* Bajulus *G. op K.*
Balling *Exſul H. V. D., K. V. H, Vd.*

Balling 's Lands, *H. V. D.*
Balling der Stede *K. V. H.*
Balling *Fugitivus D. B.*
Balling *en* Baliu *in de MSS. verward. H. op M.*
Balorig *Balorig volk, is onvergenoegd, ongerust V. V.*
Balsem *G. T.*
Balsaemt *i. gebalzemd D B.*
Balsamen *Balsemen D. B.*
Balslager *S. d. P.*
Balsturig *Gramstorig iracunde Oud. Vert. A.*
Balsum *i. Balsem Balsamum G. T.*
Bangen *i. Bangmaken terrere S. v. S. G.*
Banier *signum bellicum, quod regis Barones et vasalli ratione feudi in bello gerebant H. op M., Seg.*
Bankhaakje *zie* Haakje.
Bankhachtje *zie* Hachtje.
Bankmes *zie* Mes.
Bankſnyder *Een persoon by de Walvischvangst, in 't afmaken der visschen gebruikt Z. WV.*
Bannen *verwerpen, rejicere C. Sp.*
Bannen de vierschaar *G. op K. en Lamsv. Handv. v. Kenm.*
Bannier *Vexillum D. B.*
Banreheer *Baron*, Baro *Veld.*
Banwyn *Wyntap, jus vendendi vini etiam cum immunitate vectigalis H. V. D.*
Baraet *Bedrog, verraad, fallacia, fraus, traditio L. V., Pelgr. Esop.*
Barbaarsch *ruw, wreed ferus, Crudelis M. B.*
Barbeel *zekere Visch, piscis genus.*
Bard *i. berd, of bord* Aſſer *Sc.*
Barde *Quid? S. v. C pag. 62.*
Bare zee *volkomen zee V. V.*
Bare *i. e. ontbloot Cl. u. de L. L.*
Barelyk De *barelyke* dood *Ipsissima mors D. H. Port.*
Baren *tonen, ostendere P. N., H. A. T.*
Barenteert *ontzet, verschrikt Stupefactus St.*
Baretyc *Erbarmelyk Kol.*
Barevoets *i. bloots voets nudo pede V. G.*
Bargigheid Als de lucht besloten is brenghtie *bargigheydt* aen *H. N. P. voorr. p. 7. Quid? An* benaaudheid?
Baring *Partus Br. D.*
Ban *Rechtsgebied, Gerichtsbepaling, jurisdictio Moon., G. op K. V. Ad., K. v. H.*
Ban (*te*) doen *Bannen H. v. WW., H. v. Sch., Veld., St.*
Ban (*met de*) toezetten *Bannen St.*
Bander ſide *voor* b'ander ſide *i. b. ander side, by L. V.*
Banaan *anders* Pisang *zekere vrucht Hawk. R.*
Bancarmborſt *forte* bantarmborſt *genus arcus ignotum H. op M.*
Bantarmborſt *zie* Bancarmborſt.
Bancboge *forte idem quod* Bankarmborſt *D. B.*
Bancke (*vleesch ter*) ſlaen *d. i. om aan de bank te verkopen, openlyk in de hal of op een andere plaats te verkopen K. V. H.*
Bancke (te) brengen (*nam. vleesch*) *is vleesch in de Hal of te koop brengen K. v. H.*
Bancken *Commessari Br., H Ged.*
Bancketteren *Commessari H. A. T.*
Banclocke *Campana publica L. V.*
Band *vinculum Abr.*
Band *vinculum G. T.*
Band *de* voorboeg van binnen tegen de *banden. Z. WV.*
Bande *i. bende S. V. L.*
Banderic *Balteus D. B.*
Banden *Bannen H. O. d. A.*
Banding *Misschien* Rechtdag *judicium H. V. D.*
Bandrekel *Canis vinculo adstrictus G. op K.*
Bandplechtig *Religiosus O. Vert. A.*
Ban *idem quod* boete *& cum* boete *junctum H. op M., K. v. H.*
Banen *An pro* Baden? *an pro* zwemmen *An pro* een weg banen: *nam Cycni, de quibus sermo, possunt dici* den weg banen *natando. S. v. C.*
Bariseel *Ik denk*, lederen zak, *daar men wyn in plag te doen. Uter of ten minsten een ding waarin men wyn kan doen. Seg.*
Barm *Agger G. op K.*
Barmhertigheid *Misericordia forte a Celtico* barm *parvus G. op K.*
Barmte *ik meen, de afhelling van een dyk of hoogte, of wal*: Barmte der Zomen *V. H.* Barmte der Dyken *H. H.*
Barmticheyt *An pro* Barmhertichеyt? *S. V. S. G.*
Berne *Quid significat in his verbis quae attribuuntur H.* Vetter D. in albenghen, *in quodam MS. quondam Monasterii Monichaasen:* Kanic nyet veel orbers doen ic kan doch wel *barne* wezen.
Barnen *i. branden, verbranden Comburere D. B., Seg. M. B.*
Barnen *Ardere, fervere D. B., Viss. V. N., H. D.*
Barnen *van den wind en van de Zee H. P.*
Barnen in den grond *tot den grond toe verbranden St.*
Barnen *subst.* Barning *D B.*
Baroen *Satrapa, D. B., G. op K.*
Baroon *Satrapa, Dux D. B.*
Barringhout *Een stuk houts van een Schip zo genoemd Z. WV.*
Bars *hard, ruuw aan een grond toegeeigend Durus, rudis, asper Oud. vert. Ar.*
Barsigheid *Oud. vert. Ar.*
Basche *i. de Stad* Basel *L. V.*
Baselare *Species cultri, seu pugeonis H. op M.*
Bassen *Latrare O. B.*
Bast *Snoer O. Gb. Lel., Huig.*

Baſt *Strop laqueus V. C. A., V. G., Bred., V. D., J. D., G. op K.*
Baſtardwoordje *G. op K.*
Baſterd (*overwonnen*) *Adulterinus H. G.*
Baſterd Baſtaardwyn *misſchien by V. Hier.*
Baſtaardy *V. L.*
Baſterdich *Spurius D. B.*
Bat *i. bet, potius, melius, magis H. M. C, H. O. d. A., Fr. W., V. G, C. d. M., L. V., Cl. Sp., Seg., J. Fl. Eſop.*
Bat hebben, *beteren, betervaren L. V.*
Bate *voordeel, Commodum H. M. C., H. A. T., S. B., Geſ.*
Bate *Auxilium Ald. teg. G., H. H., S. V. S. L. V., V. Vr. H., H. B.*
Batig *ſchynt* toegenegen *in* Niet batich, maar *batich by S. C.*
Baten *Prodeſſe D. B., Sp., D. S., Verh., H. H.*, gebaet zyn *H. Gr.*
Batement *Spectaculi genus G. op K.*
Batsch *Stuursch. Bred., H. H., H. V.*
Batſigheid *Stuurscheid. Bred.*
Batting *is* bating *hulp voordeel, Oud. Vert. A.*
Batzelyk *H. D. Stuurschlyk.*
Baudenryke *Bouwing Sc.*
Baxe *boot Cymba Kol.*
Beanxt *G. T.*
Bebaken *i. afbaken H. G.*
Bebeeldingen. *Afbeelden figurare Oud. Vert, A.*
Beblaad *van bladeren voorzien H. Gr.*
Bebloed *ſanguineus bebloede wetten H. V.*
Becoringhe *verzoeking, Tentatio D. B. Cl. Sp.*
Becorten *afdoen, beſlechten, decidere* becorten metten ſwaerde *gladio rem decidere H. v. M., H. op M.*
Becringelt *Coarctatus D. B.*
Bed *lectus* Bed aan een ſtroom toegeſchreven *Moon.*
Bed (*gerust te*) gaan op iemands zorg *ſecure cubitum ire confiſum alienae vigilantiae Moon.*
Bed (*in 't*) ſlaan iemand *Deus dicitur quum aliquem morbo viſitat H. N. D.*
Bed *Echt* Matrimonium *Met. H. G.*
Bedacht *Excogitatus G. T.*
Bedacht *i. bezonnen, beraden. H. Wisp., H. A. T., Geſ.*
Bedacht (*anders*) van Sinnen worden *Aliter ſentire C. d. M.*
Bedadingen *Afmaken, Tranſigere H. v. D.*
Bedaken *i. Bedauwen.*
Bedallen (*niet*) *is niet met allen Nihil penitus D. B.*
Bedampt van wyn en rozen *H. Gr.*
Bedamt *voor* Bedampt *Viſſ.*
Bedanken iemand van iets *H Th. en A.*
Bedaren *ſedare* zich *ſedari Sp., Por.*
Bedaren *Active Hv., Wb.*
Bedauwen *Irrorare P., S. v. S.*
Bedauwen *Irrigare St. B.*
Bedde *i. bedſtede of krebbe, Cubile K. v. H.*
Bedde (*het*) dekken *i. bereiden, opmaken Sternere lectum C. d. M.*
Bedde-dat *O. vert. A. Quid?*
Bebolwerken *Transl. Ce Cogitationibus* Bebolwerkt u gedachten *T. P. P.* met de handvesten der R. Kerk *Oud. Vert. A.*
Beborſtweren *idem quid* Bebolwerken *Munire Oud. Vert. A.*
Becanden *i. bekend maken notum facere L. V.*
Becd *Quid? apud L. V. p.* 414.
Becken *i. e. blaaker. Cl. u. d. L. L.*
Beckyn en Beckin } *Meerv.* Beckine. *Bekken pelvis H. op M.*
Beclappen *Lasteren, Calumniari Cl. Sp.*
Beclaghinge *Querela D B.*
Becoelinghe *nu verkoeling. Refrigerium D. B.*
Becoeren *i. Bekeure ex ſtatuto mulctare K. v. H.*
Becoeren *Verzoeken Tentari D. B.*
Becoert *i. verzocht tentatus Br. D.*
Becomen met wenſchen waar iemand is *becomen. i. niet weten waar iemand vervaren is. H. op M.*
Becommeren *overvallen occupare obſidere K. v. H.*
Becommeren hem met *d. i.* zich met *ſollicitum eſſe de G. T.*
Becommeren *Arreſteren, arreſto ſiſtere K. V. H.*
Becommert *Atte nuatus D. B.*
Becommert in den lippen *incircumciſus labiis*, zwaar van ſpraak *D. B.*
Becommert met *Sollicitus de G. T.*
Becoren *i. verzoeken, Tentare D. B.*
Becoren de doot *mortem experiri L. V.*
Beddecranck *Aeger decumbens Vh.*
Bedden *jacere in lecto S. C.*
Bedden *ponere in lecto. Cornh., G. T.*
Beddeſchudding *Lectiſternium O. vert. Ar.*
Bede *i. beide. Uterque H. op M.*
Bede *Exactio principum* Bede *en* tribuyt *H. M. C., M. A. T.*
Bedeftheit *ſimulatio. Cl. Sp.* op een Bedeftheyt *per ſimulationem, aſtu Ibid.*
Bedeeldelyk *bepaaldelyk O. vert. A.*
Bedeeling *Sc. i. verdeeling.*
Bedeesd *O. vert. A., D S.*
Bedegen *Auctus, promotus Geſ., O. M., P. N., Z. N.*
Bedekken *tueri. Sc.*
Bedelarye (*gemantelde*) *O. Vert. A.*
Bedelen *i. verdeelen Sc.*
Bedelic *Quid? L. V. p.* 313.
Bedelf (*i*) *Quid? Sc.*
Bedelve (*'s werelts*) *S. v. S. G. (Jeruſalemſche) Ibid. Quid?*
Bedelven *met aarde bedekken, onderdelven, terra tegere, obruere K. v. H.*
Bedelven *Transl. begraven, bedelven in ondeugden S C.*
Bedelven *bedekken G. Br. P.*

Beden

Beden. *i. e. bedi daarom. Eſop.*
Beden *i. bidden precari D B., L. V., G. T., Sp d. volc., Sp. v. S. Vb., St. B.*
Bedencken *i Gedenken, herdenken reminiſci D. B.*
Bedencken *Subſt. voornemen propoſitum G. T.*
Bedenklykheid O. *vert. Ar.*
Bedenckeniſſe *i. overdenking Meditatio G. T.*
Bedenkbaar *i. bedenklyk Suſpicionem parens H. G.*
Bedenken *Overdenken remeniſci Sp.*
Bederf *behoef. Commodum. Egl.*
Bederft *Particip. van* Bederven *D. B., L V.*
Bederfniſſe *Bederf. Interitus P. N.*
Bederve, *i. behoef, voordeel Commodum St., Vl. R. A E., H. op M.*
Bederven *Egere St, T. P. P. Eſop.*
Bederven *jenſu neutro V H.*
Bederven *Corrumpere, V. L., P. Verh.*
Bederven zich aan *Bred.*
Bedeujet *Oud. Vert. A.*
Bedeunen zich *H. H. Quid? Video in Excerpto ab D. Hinl. dici eſſe dictum pro inducere, mihi videtur poſitum pro* zich bedienen.
Bedie *Daarom want ideo enim L. V. Eſop.*
Bedied *Uitleg, onderrichting Interpretatio, Explicatio Sp., H. G.*
Bedied *kwaad, ramp, Malum C d. m.*
Bediedeniſſe *Ald. W., D. B.*
Bedieden *beteekenen, ſignificare D. B.*
Bedieden *uitleggen, Explicare, Interpretari Tanl. v. alre D. S. v. S.*
Bedieder *Interpres D. B.*
Bedieding *Ald. W. V. D.*
Bedierſel *Uitlegging Interpretatio Viſſ.*
Bedienſtigheid *Quid? Pelg.*
Bediet *Getuigenis, Aanwyzing. teſtimonium, indicium Cl. Sp.*
Bedilinghe *i. Bediedenis, ſignificatio D. B.*
Beding *Gebed, preces L. V., G. T., D. B., S. V. S. G., E. en Ev. D., Cl. Sp.*
Beding (*een*) doen *i. een gebed doen, precari D. B.*
Bedyden *worden, fieri, evadere. S. v. S. G., H. V. D*
Bedyden *is* bedieden *ſignificari* een woord dat kort zynd' veel *bedyt Z. N. niſi* bedyt *idem ſit quod* bediedt *quod puto.*
Bedingen *paciſci K. V. H. NB. praet.* bedinghet *niet* bedingen.
Bediſſelen *transl. polire Viſſ.*
Bedocht *zie Bedacht.*
Bedodden *nu* bedotten *fallere, decipere Viſſ.*
Bedommeling *Duiſterheid Obſcuritas O. Vert. Ar.*
Bedommeldheid *Duiſterheid Obſcuritas O. Vert. Ar.*
Bedompt *bedompte* tocht des moeds *H. V. Quid?*
Bedompt *ſtupefactus J. K.*
Bedonderen *verbazen, verbyſteren Obſtupefacere, Moon.*
Bedorfte *Imperf. van* Bederven *i. behoeven. H. op M.*
Bedorfte *Imperf. van* Bederven *i. behoeven. H. op M.*
Bedorven *Conſumtus D. B.*
Bedoven *bedolven, begraven, ſepultus S. C, H. V. H Z., J. D, J K.*
Bedraaien. Bedraait *hen de Gedachten H. V.*
Bedraaien *en* beſpinnen Laat toch werels ſorgh ons' ſinnen, Niet *bedraeyen* en *beſpinnen. V. D.*
Bedracht aenbrengen *H. v. D.*
Bedragen *i. Beſchuldigen Accuſare* Bedragen van misdaet *enz. D B, K. V. H., Sc., V. J. D., H. H, Oud-vert. A.*
Bedragen zich op *Suſtentari Veld.*
Bedranc *i. Gedrang. H. op M.*
Bedrang *S. B.*
Bedrangen *S B.*
Bedregen *i. bedrogen Zeg.*
Bedregen *i. bedreigd Zeg.*
Bedregen *i. bedragen Sc.*
Bedremmelen *Confundere H. H.*
Bedremmeld *Mozes met zyn* bedremmelde tong. *Oud vert. Ag.*
Bedremmen *Paff.*
Bedreven *i. gelegen* bedreven liggen *iemand aan iets H. Th. en A. non refert. &c.*
Bedreven *S B. an a* Bedryven?
Bedreven op een werk *nu* in een werk *Z. N.*
Bedrieg *i. bedrog D. B., Pelgr.*
Bedriegelyk *Valſch, falſus ſpurius C d. m.*
Bedriegenis } *Bedrog, bedriegery Dolus,*
of
Bedriegnis } *Deceptio G. T. D. B.*
Bedüchten *Vrezen timere Hooft Henr., Oud. vert. A.*
Bedudelic *i. Duidelyk G. T.*
Beduden *verklaren, uitleggen Interpretari, Explicare H. op M.*
Bedudeniſſe *Beteekenis, ſignificatio D. B.*
Beduider *Tolk, Interpres. D. B*
Beduid *Beteekenis ſignificatio Sp. H. D.*
Beduiden *uitleggen, Verklaren. Interpretari, Explicare D. B*
Beduider *uitlegger, Tolk, Interpres Sc.*
Beduidſel *Beteekenis, Significatio V. C. A.*
Beduidzaam overbeduitſaam *Quid? Sc.*
Beduiſterd *tenebris obrutus, oppreſſus H G.*
Bedullen *dul maken inſanum facere H. op M.*
Bedwang *omtrek.* Bedwang des buekens tops *tegmen fagi K. M.*
Bedwelmd *ſtupefactus C. d. M.*
Bedwang *Benaauwdheid. Anxietas H. v. M. G. T.*
Bedwang *Macht, Heerſchappy. Poteſtas, Imperium St.*
Bedwingen *i. Dwingen. Cogere H. Or. d. A., H. op M.*

Beeclocke *Bidklok, klok die ons tot het gebed roept Cl. Sp.*
Beede *i. beide Uterque D. B.*
Beeden *Imperf. van* bidden *of* beden *Tb.*
Beel (*rouw of*) hebben *Vr. C. A.*
Bedriegen *fallere, Decipere D. B.*
Bedrieging *i. Bedrog. Deceptio, fallacia D. B.*
Bedriegnis *i. Bedrog D. B.*
Bedrillen *i. doen drillen, of dreunen J. D.*
Bedrillen *i. beſtieren Viſſ.*
Bedryf *Handel, verrichting. Sp. H. V. D.*
Bedryf, *onderhorig, rechtsgebied of reſſort H. V. D.*
Bedryven *beſtieren, waarnemen bedienen H. V. D., H. op M.*
Bedroefeniſſe *Bedroeving S. B.*
Bedroefd op, *niet* van, om *D. B.*
Bedroefdheid, *Bedroeving, Contritio, Deſolatio D. B.*
Bedroeven *d. i.* zich bedroeven, *Lugere D. B., Sp.*
Bedroevig *i. Droevig G. T.*
Bedrogen *i. valsch, bedrieglyk, geveinsd. Falſus, fallax, ſimulatus G. T.*
Bedropen zich *alere ſe ſuis ſumtibus Viſſ.*
Bedrukken *i. onderdrukken, opprimere D. B., H. M. C., H. Or. d. A., H. Ar. T. E. en Ev. D. H. V.*
Bedrukken *Tumere D. B.*
Bedrukkenis *i. Kwelling Cl. Sp.*
Bedruſchen (*het*) *Impetus D. B.*
Bedruyſſche, Bedruyſche, Bedruſche, Bedruusch, Bedruuſſche } *Impetus, Turbo, vertigo D. B.*
Bedt *i. bet magis Pelgr.*
Beeldt iemand een *beeld* verheffen.
Beelde *Vr. D. B., D. G.*
Beeld (*ſtaande*) *nu* Standbeeld *Statua Oud. Vert. Ar.*
Beeld *en* Beeldenis *ſamengevoegd Oud. Vert. A.*
Beeldenis *en* Beeld *ſamengevoegd. Oud. Vert. A.*
Beeldelyk *ſchoon, fraai formoſus H. M. C.*
Beelden *Formari G. T., Vl. R., V. L. S. B.*
Beelden *Afbeelden G. T.*
Beeldevattelyke *vermogenheid Oud. Vert. A. Quid?*
Beeldkun *NB. op de B. ſtaat op dit woord zie* kunne *doch op de* K *vind ik het woord* Kunne *niet, hoewel ik het vind* kun *zie* kunne. *Dit woord moet dan niet opgeplakt geworden zyn.*
Beeldſel *T. P. P.*
Beeldſnykonſt *Ars ſtatuaria Oud. vert. A.*
Beeldtenisſe *Oud. R. Mog.*
Beeltenisſe *S. B.*
Been *i. e. beenen. Eſop.*
Been *Os S. B.*
Beenen *Verbum S. v. S. G. Quid?*
Beenen lerven *Geraamten, Sceleta S. v. C.*
Beente *i. Gebeente St.*
Beer *Verres* te bere gaan *dicitur de ſua quae cupit iniria verre. NB. Auct. ex quo deſuntas eſt locus eſt omiſſus.*
Beerven iemand iets *hereditate quaſi conſequi in alicujus commodum vel incommodum S V. S. G.*
Beerven *in hereditatem conſequi S. B.*
Beerven *Bekomen C. d. M.*
Beeſt *Beſtia Onz. of Vr. D. B.*
Beeſt *Beſtia Z. N., Geſ., C. d. M.,*
Beeſt (*de*) Spelen *audacius. inſolentius ſe gerere Geſ.*
Beeſte *Beſtia D. B., K. v. h. Eſop. Vrouw.*
Beeſtigheid *J. K.*
Beetdaad *Oud. Vert. A. Quid?*
Beetel *i beitel Runctina D. B.*
Beeten *Gloriari, Superbum eſſe Gif., C. d. M.*
Beeten *deſcendere. Eſop. Maerl. S. H.*
Becunjeurde ogen *Oud. vert. A. Quid?*
Befamen *Verb. Neut.* zyns levens heele loop doet hem voor goet *befamen. NB. auctor non additur,*
Befaamd van *H. A. T.*
Befaamd (*wel*) *H. G.*
Beferpelen *Bedriegen H. V. D.*
Befloerſen *i. met floers bedekken S Kr.*
Befommeld met willens van by plechtigheden *forte pro* bedekt, bedolven, begraven, overſtelpt *tectus, obrutus inanibus & ſuperfluis ceremoniis Oud. Vert. A.*
Begaan *door of over heen gaan L. V.*
Begaan in 't recht *J. V. P.*
Begaan een loop *i. iets ondernemen aliquid aggredi L. V.*
Begangenheit *Sollicitudo Serm. v. St. B.*
Begangheniſſe begaan *de Lykdienſten vieren H. op M., Fr. W.*
Begankenis *'t zelfde als* Begangheniſ *en* Begankenis *Lykdienſt H. op M. en Math. Anal.*
Begenckenis *zie* Beganckenis.
Begaan ſterfdag *mortem obire Vb.*
Begaan *afwachten expectare Een Ev. D., St. B.*
Begaan *i. bekommerd ſollicitus als* begaan zyn om *i.* begaan maken om, *ſollicitum eſſe, ſollicitum facere de H. H., St. B.*
Begaan Begraven en *begaan* iemand *Seg.*
Begaan *Celebrare H. op M., St. B, Vb.*
Begaan een plechtigheid *obire ſolemne munus H. H.*
Begaan *aanvallen, aantaſten Sc.*
Begaan gunſt, dank, *i. behalen acquirere H. H., H. B.*
Begabbelen *i. bekabbelen Z. N.*
Begaden met goud, ſlyk, drek, ſchelpen, ſlym *enz. H. op M., Geſ., Z. N.*

Be-

Begaden *Curare L. V.*
Begangen *i. begaan Tb., S. C.*
Begangkenis *Bedryf, facinus Moon.*
Begapen *inhiare Moon.*
Begapen *Curioſe intueri S. C., V. Ld.*
Begaren *i. Begeren L. V.*
Begaven *dotare D. B.*
Begaven *belonen H. A. T.*
Begaven. *begiftigen J. Fl.*
Begaven begaven luden *forte iidem, qui*
Begeven luden *i. e. religioſi Paſſ. Som.*
Begekken *beſpotten S. v. S.*
Begelden *i. betalen D. B.*
Begeren tot *verlangen naar O. Gb. Lel.*
Begeren aan iemand *eiſchen, verzoeken van iemand, petere ab aliquo Br.*
Begerig *Cupidus St. Bybel.*
Begerig croontje *K. M.*
Begeven *bezwijken, deficere Geſ.*
Begeven tot religie, *overgegeven deditus religioni Sc., H. G.*
Begeven *c. dativ. P. N.*
Begeven *i. verlaten K. M., D. B., Sp. H. M. C Cl. Sp.*
Begeven zich gins of daar heen *Conferre ſe aliquo F. W N. A. T.*
Begeven luden *Geeſtelyken Religioſi St., H. v. D. H. op M*
Begeven zyn *i. verlaten hebben H. N. P.*
Begheerlyck *i. begerig. H. A. T.*
Begheernisſe *D. B.*
Begheerte *Cupido G. T.*
Begheringhe *G. T.*
Begieten met den monde *i. verbreiden L. V.*
Begieten *i. nat maken C d M.*
Begieten met zulk een ſap *i. op zulk een wijze behandelen C. d. M.*
Begift *voor begaafd S. V. S. G.*
Begiften *nu begiftigen C. d. m.*
Begin *voor* Beginſel *G. T.*
Beginnen *Praeterit.* Begonſt, Begost, Begonde, Begon, Began. *D. B. Sc., C. d. M., G. T., H. O. d. A., J. Fl, Cl Sp Geſ., A. v. M.*
Beginnen *Part. voor* begonnen *D. B.*
Beginnen aan *i. beginnen met C. d. M.*
Beginſel *initium* van 't beginſele tot in den Steert *a principio usque ad finem C. d. M.*
Beglimping *Oud. vert. A., Oud. P.*
Beglomd *leviter accenſus V. D.*
Beglozen *S. v. S. G. An Credo pro* Beglanzen.
Begluren *S. Kf.*
Begolfd *undis Cinctus.*
Begomen *Dit woord wordt in onderſcheiden en zeer ruime beteekenisſen, zo dat men niet bepaaldelyk kan zeggen, welken, gebruikt by L. V.*
Begonnen *Partic. a* Beginnen *D. B.*
Begorden *Gravidam redderen, nu* bezwangeren *P. G., H M. C., Br., D B V. P., G. op K. qui hanc locutionem Defendit contra J Prins in vita Aldig. qui eam habet pro ridicula.*
Begorden *Cingere nu omgorden D. B*
Begorden *Cingere translate, Sp., H. B., S. v. S. G.*
Begoten *Beſproeid, irrigatus C. d. M. H. op M.*
Begraasd zyn *Inſanire Wb.*
Begraasd veld *Campus Herba repletus Z. N.*
Begraauwen *Scherp berispen Moon.*
Begraven *i. graven, omgraven. fodere D. B.*
Begraven *Sepelire S. B., D. B.*
Begraven *Sepelire transl. Wb.*
Begraving *verſchanſing munitio, vallum Sc.*
Begrimmen *Oud. P.*
Begrynen *H. D.*
Begryd *i. begrip J. K.*
Begrip *dat iets begrypt, bevat,* begrip des tempels *ſepta templi D. B.*
Begrip (*vast*) *firma ratio H G.*
Begrypelyc *dat Gegrepen kan worden, quod apprehendi poteſt G. T.*
Begrypelykheid *intelligibilitas G. T.*
Begrypelykheid *Opvatting, Opinio. A. V. M.*
Begrypen *grypen, aangrypen Apprehendere, prehendere, arripere D. B H. op M., Cl Sp., V. N., O. B. Vb.*
Begrypen *Rapere D B.*
Begrypen *Betrappen, Deprehendere D. B.*
Begrypen *Occupare Kol.*
Begrypen *K. v. H.*
Begrypen *verſtaan, Intelligere G. T.*
Begrypen *Bekyven, Berispen, Corripere, reprehendere D. B., Pel., H. op M., H. O. d. A., Geſ., Viſſ., H. H., H. H. G., Cl. Sp.*
Begrypen *zich L. V. J.* begrypen hem en vergaderen hem ſelven inwendeliken.
Begryzen *S. d. Ph.*
Begroeien *Act. V. P.*
Begroeien *Neut. V. Ad.*
Begroten *i vergoeden Compenſare H. V. D*
Begrommeld *i Bemorscht Oud. Vert. A., Z. N.*
Begronden een brug van zwaren last *begront* den Aemſtel niet *V. P.*
Begruizen *i. bemorſchen V. H, Paff., V. V. r., Oud. P., Oud. Vert. A.*
Begruten *vergelden M C. C. R.*
Beguichelen en belachen *H. Gr.*
Begunzen *K. M.*
Behaallyk *i. beſmettelyk H. M C.*
Behaamveſten *Bevestigen. Ald. W.*
Behaat *i. gehaat Sc.*
Behagel *fraai Een* behagele rok *Tunica talaris D B.*
Behagel maken *i. fraai maken, verſieren orare D B.*
Behagelheid *Sieraad, Cultus. D. B. en Bit. Ur. d. D.*
Behagelheid *Pracht, Pompa. D. B.*
Behagelheid *dat behaagd, genoegd, genoegen, vermaak D. B.*

Behagelyk *fraai* Behagelyke rok *veſtis talaris*, Behagelyk wyf *mulier comta D. B.*
Behagelykheid. *Sieraad*, *ornatus* wewelike behagelycheit *Mundis muliebris D. B Cl. Sp.*
Behagen (*ſtaan in*) *i. behagen*, *bevallen*, *placere C. d. M.*
Behagen nemen *V. V. r.*
Behagen zich in *i. vermaken zich*, *behagen ſcheppen in. K. M.*
Behagen (uiterlyk) *uiterlyk ſieraad dat behaagt Sc.*
Behagenheid *Behagen*, *welbehagen. G T.*
Behalen. *Accuſare*, *inquirere in mores V. J D.*
Behalen *ſibi acquirere S. C.*
Behangen *Beladen H. D.*
Behangen *Verlegen V. D.*
Behangen *Beſmet Cl. Sp.*
Beharingd *Z. N.*
Behecht in quelling en moeite *H. H.*
Beheeren *Beſtieren V. D.*
Beheering. *Beſtier*, *Beſtiering. V. D.*
Beheet *Gebod*, *bevel*, *juſſus*, *mandatum St.*, *C d. M.*
Beheet *Gelofte L. V.*
Beheyninghe *van den ſtenen Materia D. B.*
Beheyntheit *D. B.*
Beheit *Quid? L. V. p. 47.*
Behelpen *i. helpen juvare G. T.*
Behelzing (*geplamoote*) van verſcheiden dingen *Collectio variarum rerum inter ſe permixtarum O. Vert. A.*
Beheimſtelyk *i. heimelyk*, *Clanculum O. Vert. A.*
Behemſtig *i. heimelyk Clanculum Oud. Vert. A.*
Behend *Sp.*, *Sp. V. S.*, *St. B.*
Behendelyk *Br. D.*, *L. V. Callide.*
Behendeliken *Callide D. B.*
Behendig *Adj. Loos*, *Aſtutus*, *Callidus D B.*, *Z N*, *L. V.*
Behendig *Cautus D B*
Behendig *Adverbium Vaardig*, *Cito G. T.*, *Sp.*, *Sp. V. S. G. Veld.*, *Pat.*
Behendig *Adv. looslyk*, *Callide L. V.*
Behendigheid *Aſtutia D. B*, *S. v. S.*, *H. Hſt.*
Behengenis *puto pro* gehengenis. *L. V.*
Beherten *zyn hart zetten op C. d M.*
Beheten *beloven*, *promittere L. V.*
Beheten *Bevelen*, *jubere*, *mandere L V.*
Beheten *voorſpellen*, *voorzeggen. Praedicere L. V.*
Beheten *part. ut videtur pro* beginnen *niſi ſit pro* Bevolen. *L. V.*
Beheten iets te dele *tot zyn deel geven L. V.*
Beheveld *d. i.* beëveld, *met eenig evel beſmet lake effectus H op M.*
Behieten *beloven St.*, *H. op M.*
Behyliken *door 't huwelyk bekomen matrimonio acquirere H. V. D.*
Behlifte ſoen *Gener. D. B.*
Behinderen *i. Verhinderen*, *of hinderen. Impedire. Vb.*, *Cl. Sp.*, *St. B.*, *V. Mb.*, *V. V*, *Oud. Vert. A.*
Behindig *voor* Behendig *L. V.*
Behingen *Beſchikken*, *Beſtieren. Dirigere L. V.*
Behippen Behipt met misdaad, met ontrouw *H. H*, *Anſ.*
Behoed *voorzichtig Cautus G. T.*, *Br D.*
Behoed *Beſcherming Tutela H. M. C.*
Behoedenisſe. *Hoede Beſcherming Tutela J. K.*
Behoeder *Voogd*, *Beſchermer. Tutor H. op M.*
Behoederſche *Voogdes*, *Beſchermſter Tutrix G. T.*
Behoedheid *i. behoedzaamheid Animus cautus G T.*, *b. d. ged. Th.*
Behoedig *i. Behoedzaam Cautus G T.*
Behoef *Commodum*, *ujus D. B. K. v. H.*
Behoef *Suppellex D. B.*
Behoeflyk *neceſſarius Veld.*
Behoefiykheid *Sc.*, *Cl. Sp.*
Behoeft *i. behoefte F. W.*
Behoefte *D. B.*, *Kantt S. B.*
Behoefte *plur.* Behoeften *niet* Behoeftens *V. D.*
Behoeftig *cum gen. G. T.*, *Ald. Wederlegging enz.*, *St. B.*
Behoene *Vrucht*, *fructus L. V.*
Behoeren *forte pro* behoeden *G. T.*
Behoerlyk, *dat behoort*, *nodig is tot D. B.*
Behoerte *i. Beurte vices* bi behoerten *per vices*, *vicſſim*, *D. B.*
Behoeven *perſon. Opus eſſe L. V.*, *D. B.*, *J. V. P.*
Behoeven *imperſon Opus eſſe. S. V. S.*
Behoorte *nu* behoren *Geſ.*, *Br.*
Behoud *Matrimonium S. V. S.*
Behoud *behuuwd J. Fl.*
Behoude *voor dit ſchynt men* houde, *d. i. gunſt*, *vriendſchap te moeten lezen by St B.* II. *vſ.* 104. *zie Huydec.* I. *D. p.* 449, 450.
Behoudelyk, *nu behoudens doch liever* behouden dat *H. O. d. A.*, *H. A. T. ea lege*, *ut.*
Behoudelyken *i.* Behouden *ea lege*, *ut*, *ſalvo hic vel illo Cl. Sp.*
Behouden *Salvus cum Gen. rei D. B.*
Behouden lyf ende goed *vita & bonis ſalvis H op M.*
Behouden maken *i.* zalig, gelukkig maken *ſervare*, *ſalvum facere*, *ſalvare D. B.*, *G. T.*
Behouden hebben *voor 't zyne hebben Salvum*, *proprium*, *ſibi habere K. v. H.*
Behouden *wederhouden Retinere D. B.*
Behouden *Obſervare D. B.*
Behouden *Obtinere D B*
Behouden *Conſervare D. B.*
Behouden *Onthouden*, *memoria tenere D. B.*
Behouden *Co tinere D. B.*
Behouden *by 't leven in vita Servare S. B.*

Be-

Behouden in haar pligt *Continere Z. Heyns.*
Behouden *forſan Corrigere Vb.*
Behouden aan *i. houden aan, buigen naar Inclinare ad D. B.*
Behoudenisſe, *behoud S B.*
Behouder *Zaligmaker Servator G. T., Cl. Sp.*
Behoudinge *i. behoud, behoudenis D. B.*
Behouwen *i. behuwen matrimonio acquirere C. d. m.*
Behouwen *i. gehouwen, uitgehouwen, Carus*, gehouwen ſteen *Lapis politus D. B.*
Behovig *i. behoevig, die behoeft, qui eget St. B.*
Behoevigheit *i. behoevigheid, indigentia St. B.*
Behoeden *i. bewaren Cuſtodire D. B.*
Behueden *Obſervare D B*
Behueder *Bewaarder Cuſtos D B.*
Behuedt zyn *i. op zyn hoede zyn Cl. Sp.*
Behuertheit *i Behoedzaamheid Cl. Sp.*
Behuiden *Tegere St. B*
Behulpe *i. hulpe Auxilium G. T.*
Behulpen zyn *i. geholpen, gered zyn. V. Geb., H H.*
Behulpelyk *G. T.*
Behulpelykheid *G T.*
Behulpig *Sc.*
Behuwede' ſoen *of* dochter *Gener aut nurus.*
Bejaagd *verkregen, bekomen L. V.*
Bejaard *Oud. V. D., Oud. P*
Bejag *Quaeſtus, acquiſitio D. B.*
Bejag doen *voordeel doen, Lucrum facere C. d. M.*
Bejagt *geen men bejaagt, zoekt, naar ſtreeft C. d. m., Sp V. J. E.*
Bejagen *bekomen, verkrygen, nanciſci, conſequi D B., St., F. W.*
Bejagen aan iemand, *niet van, conſequi ab aliquo St.*
Bejagen *najagen V D.*
Bejagen *Subſt. J. K.*
Beiden *wachten L. V., L. V. J., C. d. M., H. op M.*
Beiden *verwachten L. V.*
Bejegenen *ontmoeten Occurrere V. L., St. B.*
Beide *van meer dan twee D. B. Seg., H. op St*
Beide *Subſt. Vertoef, uitſtel, dilatio, mora D. B.*
Beide *Uterque ſomtyds met* n *in pl. K. V. H., G T.*
Beide *veeltyds zonder* n *in pl. D. B.*
Beide te gader *D B.*
Bejegenen *Beantwoorden V. Ov. H.*
Bejegenen *Aanſpreken V. Ov. H., V. P.*
Bejegenen met gerief en hantreyking *H. H.*
Beyeem *en* Beyem *Bohemen L. V.*
Beyem *zie* Beyeem.
Beien *voor* beiden *dralen, Cunctari C. d. M.*
Beyercroontje *K. M.*
Beyrclouwen *cruydt K. M. Acanthus.*
Bekennen *i. Erkennen Agnoſcere, D. B., H. op M., Ald. W., Vb., St. B., S. B.*
Bekennen *pro ſimplici* Kennen, *ſcire, noſcere, cognoſcere D B., C. d. M., G. T., H. op M., Cl. Sp.*
Bekennen *kennis nemen D. B.*
Bekenninge *Belydenis* Bekenninge van de gereformeerde religie *R.*
Bekenniſſe *Agnitio D. B.*
Bekenniſſe *Cognitio St. B., G. T.*
Bekennen *Subſt, ſcientia, cognitio G. T.*
Bekennen boete *Handv. van H. Aalb.* 1401.
Bekennen in den onrechte *i. bevinden Hert. Aalb. priv.* 1401.
Bekennis *kennis bekomen Cl. Sp.*
Bekennen *bekend maken H op M.*
Bekend ſtaan *weten S. V. S.*
Bekend zyn *weten S. Sp.*
Bekend doen *notum reddere S. v. S. G.*
Bekendzaamheid *S. d. Ph.*
Beker *Poculum* den vegen beker *credo Poculum letiferum, Venenatum Oud vert. A*
Bekin *i. Beken, Bekentenis C. d. M.*
Bekinnen *d. i.* Bekennen *zie* Bekennen.
Bekyven *C. d. M.*
Beitelen *buitelen T P. P., V. P.*
Bek *i. mond C. d. M.*
Bekaaien *i. Bedriegen S. v. C.*
Bekaaid *Belachen C d. m.*
Bekaaid *verlegen Z. N.*
Bekallen *H. H. d Gr.*
Bekant *i. bykants Veld.*
Bekants *i. bykante Fr. W.*
Becd *Quid apud L. V.*
Beke *Rivus B op M, V. P.*
Bekeeren *i. keren, ſchikken H. H., H. V. D.*
Bekeeren *veranderen, Convertere mutare, Oud. Vert Ar.*
Bekeeren *voor* zich bekeeren *het welk ook ſomtyds wordt uitgedrukt D. B., Sp. V. S., L V. J.*
Bekeren *voor* keren *D B., Seg. J. Fl. L. V.*
Bekeeren *voor zich keren D B.*
Bekeeren te *en* in *Mutare & Mutari in D. B.*
Bekeeren tot *i. keren tot J Fl.*
Bekeerd worden *i. wederkeren D. B.*
Bekeerlyk *H. H. d Gr.*
Beken *Confeſſio H. H., S. B.*
Bekender *onderzoeker* Bekenders vanden grond. *H. N. P.*
Bekenlyk *i kenlyk D. B., G. T.*
Bekennen *zien, gewaar worden merken D. B.*
Beklippen *Betrappen, Deprehendere C. d M., Br. Oud. Vert. A.*
Beklitſen *bemorſchen, maculare J. M.*
Beklyf *Commodum St.*
Beklyven *Vaſt houden, retinere C. d. M.*

Beklyven *proficere C. d. M., H. Or. d. A., S. v. S G., S. V. S. R., J. K., Kantt. St. B.*
Beklyven *Subſt.* Het Beklyven der deugd *C. d. M.*
Bekoeld, een zoon van de moeder nauws *bekoelt V. D.*
Bekloeken *kloek verſtandig te beſchouwen of betrachten D. R. C.*
Beklonterd *bemorscht transl. Oud vert. A.*
Beknellen *Drukken, prangen. Oud. vert. A.*
Beknellen *omvatten, vatten D. S.*
Beknopt *H. H.*
Bekoepen *vox agraria forte* beſnyden *Octroy van de Wierinw.* 1597.
Bekomen *voor* komen *Venire D. B.*
Bekomen *Verkrygen Conſequi H. A. T.*
Bekomen *i. behagen placere Seg., H. op M.*
Bekomen *herſtellen Neut. reconvaleſcere L V.*
Bekommeren *H. V. Intricare Sic. etiam St. B.*
Bekommeren *Arreſteren Priv. van Harl. Witt. aan Hoorn* 1405.
Bekommeren *Occupare St. B.*
Bekyven *voor beſtraffen Moon.*
Bekkeneel *een ſtaalen hoed onder den helm Lat. Cerebellaria H. op M.*
Beklaauwd *H. H.* met leevering der *beklaauwde* Steden.
Beklagen *Aanklagen, Beſchuldigen S. B., Sc., V. D.*
Beklaſſen *i. bekladden P. N., H. A. T. of H M C.*
Bekleden *S. B., proprie Jonkt., V. V. r., V. F. Translate.*
—— — een plaats *V B.*
—— — den ſtaat en 't raethuis *bekleeden en ſtutten V. P.*
—— — dankoffers. *d. i. dezelven bywonen V. D. in ball.*
—— — een feest *V. Ad. in ball.*
—— — Disch *V. Ad. in ball.*
—— — Het ſcherprecht *V. L.*
—— — de buik der halve mane *H. Hiſt.*
—— — Laſt *V. Virg.*
—— — plicht *V. L,*
—— — *Bedekken Sp.*
—— — een veld *V. V. r.*
—— — *Behangen V. Ad.*
—— — met lof *V. Harpz.*
—— — met een naam *V. V. r.*
Beklemmen *is beklimmen H. M. C.*
Bekleven *part. a* Beklyven *K. M., P. N.*
Beklieken *i. bekladden of berispen, over den hekel halen S. C*
Beklemmen *neutrum H H.*
—— — *neutro paſſ. K. Leſc.*
Bekrozen bemorscht *H Ged., Br., V. S., S. V. C, Poot, H V., Vl R, Oud. Vert. A. Moon.*
Bekruiſen den Oceaan *i. bevaren M. B.*
Bekuren *achten, in waarde houden C. d. M.*
Bekusten *bekeren S. V. S.*
Bekwaam *aangenaam Gratus S. C.*
Bekwamigheid *i.* bekwaamheid *Geſ.*
Bekwelen *betreuren Geſ., C. d. M. H. M. C.*
Belachen *Part.* Belacht *niet* Belachen *T. P. P, K M.*
Belachen *toelachen K. M.*
Beladderen *met ladders beklemmen H. V.* beleert hy 't ſlot.
Beladen *bekommerd, Verlegen* in *of* met iets *Sc., Cl. Sp., V. D. en B., H. Gr., H. H, V. P., Mb.*
Belagen *Quid? S. V. S.*
Belaken *Wraken, af, of kwaadkeuren H. H. p.* 30.
Belanc (*na*) *ſyn* iemant, *i. iemand beſtaan in maagſchap. L. V., H. op M.*
Belangen *Attingere Vel Ch.*
Belanden *aan land komen V. N. V. V. r., V. P., V. H., P., V. Ld. V. Gel.*
Belangen *i. ontvangen H. Groot.*
Belanghebber *Deelgenoot, Participant, geintereſſeerde in een redery enz. Z. WV.*
Belasting *belakking, Accuſatio O. Vert. Arn.*
Belasten *Mandare H. Or. d. A.*
Bekommerd *ſollicitus H. Hiſt.*
Bekommering *ſollicitudo Viſſ.*
Bekommerniſſe *Kantt. St. B.*
Bekomſte (*zyn*) *eeten Kantt. St. B.*
Bekoord *of* becord met ere grote blixem *ictus fulmine L. V.*
Bekopen *pro* Becochten *forte legendum* Beſochten *apud L. V.*
Bekopen *An mereri ap. L. V.*
Bekopen *boeten, betalen luere ſolvere J. D., H. M. C., H. A. T.*
Bekopen de dood *mortem ſubire Geſ.*
Bekoren Beſoeken *tentare L. V.* O. *Gb. Lel.*
Bekoren *Allicere, placere delenire V. L.*
Bekoring Verzoeking, *tentatio J. K*
Bekorten, Berispen *reprehendere L V.*
Bekorten te velde in eenen ſtride *een Veldſlag wagen, om de zaak te beſliſſen L. V.*
Bekoſten *i. bekostigen Kantt. St. B.*
Bekouten *bepraten C. d. M, Kantt. St. B.*
Bekrachten Landen *i. met kracht vermeesteren, dwingen, innemen Veld.*
Bekreunen *Cum acc. rei non* zich des bekreunen *Hv., Poot.*
Bekroeden *i. bemoeien, bekreunen R.*
Bekrompen (*nooit*) veder *Oud. P.*
Beleggen *Bekleden D. B.*
Beleggen zyn woorden *V. Joſ. in E.*
Beleggen *Accuſare S. V. S.*
Beleggen *Subſt. Obſidio D. B.*
Belegger *Sc., H. N. P.*
Belegging *Obſidio D. B.*

Be-

Beleid der woorden *H. D.*
Beleid *Subſt.* Beſtier *Decretio H. d. Groot.*
Belemmerd water *Sc.*
Beleid *part. beſtierd. D. B., J. D.*
Beleid *part.* belegd *obſeſſus D. B. H. op M.*
Beleiden *Beſtieren D. B., Ald. V. V. L., P., S. V. S., H. H., H. V. Kantt. St. B. H. d. Groot.*
Beleider *beſtierder, Dux, Gubernator D. B, J. D.*
Beleidinge *Directio D. B.*
Beleidinge *Onderneeming S. V. S.*
Beleidheid *D B. Obſidio.*
Beleken *zie* Belyken *d. i.* verlyken *of* vergelyken.
Belen *utrum* Blaffen, *an* branden *L. V.*
Belend met byteltekeningen *H. H.*
Belend *Subſt. limes. V. D.*
Belenden *Evadere Ald. W.*
Belet *impedimentum* Belet doen *beletten Impedire J. D.*
Beletterd *i.* geletterd. Beletterde lieden *O. Vert. A.*
Belaten *forte* verzorgd. *V. D.*
Beleder *i. beſtierder D. B.*
Beledere *i. beſtierder D. B.*
Beleede *forte idem, quod* bely *apud Hornanos* gebrek, ongemak *H. V. D.*
Beleeden *i. beleiden, beſtieren, Gubernare, D. B. Serm. V. S. B.*
Beledigen. *onledig zyn, occupatum eſſe in aliqua re, alicui rei vacare Br., Oud. Vert A., Vh. P.*
Beleefdheid, wellevenheid *G. op K.*
Beleend, *qui in feudum accepit. feudatarius S. Sp.*
Beleent (*krachten al te lang*) *H. N. P.*
Beleet *i. belyd, belydenis. Confeſſio S. V. S. G.*
Beleet *i. beleid, beſtier, D. B.*
Beleet *part. beleid, D. B.*
Beleet *part. pro* beleid, *d. i. belegd J. Fl.*
Belegen *part. Obſeſſus D. B.*
Belegentheit *Obſidio D. B.*
Belegerd *Obſeſſus V. Sal.*
Belegd *i. belegerd. Obſeſſus S. V. C.*
Beleggen *imperf.* Belag, *ook* beleide *ſed rarius. Part.* Belegen *en* belegd, *D. B., H. P. S. V. C., Cl. Sp., S. V. G, Oud. V. A., Kol.*
Beleggen *beſtieren D. B.*
Beleggen *nu bezetten, occupare D. B.*
Beletterdheid *Geleerdheid. Doctrina. Ouvert. A.*
Beleven *i. e. by myn leven zien. Gem. Sp. W., V. Geb., Sp.*
Beleven *nakomen Cl. Sp.*
Belezen *bepraten, overreden, betoveren H. Pr., C. d. M.*
Belgen zich *D. B., Moon. Eſop.*
Belgenſchap, Belging *Indignatio D. B.*
Belyden *Confiteri G. T., C. d. M.*
Belyden *abſ. pro manifeſtum eſſe* Bern.
Belyden *Betuigen Ge.*
Belieden *i. beleiden. D. B.*
Belien *Contr. voor* beliden *Confiteri. D. B, Geſ.*
Belyken *i.* verlyken *of* vergelyken *Comparare F. W., Z. M.*
Belippen Bekyven *G. op K.*
Beliſtigen in 't net *liſtig in 't net krygen S. d. P.*
Belken *nu* Balken *of* Bulken *D. B.*
Bellekyne *Quid? Pel.*
Bellend Bellende Beker *i. een volgeſchonken beker, op welken boven bellen van wyn of anderen drank leggen S. C.*
Beloefde *i. belofte i. gelofte Votum D. B.*
Beloefde, Belofte, *Pactum* Beloefte zetten, doen, maken *D. B.*
Beloep *i. Beloop, Loop L. V. J.*
Beloeren *i. beſchouwen C. d. M.*
Beloeven *i. beloven D. B.*
Beloeven *i. geloven Credere D. B.*
Belof *i. belofte, Afſpraak L. V., St.*
Belofte *Foedus Belofte* ſlaan, doen, aangaan, maken *zeffen.*
Belofte *teſtamentum D. B.*
Belofte Borgtocht *D. B.*
Belofte *Pactum D. B.*
Beloftewensch *Votum Oud. Vert.*
Belogen *T. P. P.*
Belok *Inſidiae K. M.*
Beloken *i. Beſloten D. B, S. V. S. G.*
Beloken paesch, Sinxen *H. V. D.*
Beloken tyden Vacantien *G. op K.*
Beloken *Ontverfd H. D.*
Beloken Belokenre ogen, *Clauſis oculis* met geſloten ogen *Gen. abſol. L. V.*
Belommeraar *Epitheton van den* Andoren. *V. Virg. r.*
Belooft *Promiſſio S. V. S. G.*
Beloop *i loop. H. H.*
Belopen omringd *Cinctus K. M., H. op M.*
Beloven overvallen *V. D.*
Belopen *aanvallen St.*
Belopen. *aanhoudende vervolgd H. op M.*
Belopen *verkrygen S. V. S. G.*
Beloven iemand eenigs dings *i. aanbevelen, toevertrouwen D. B.*
Beloven *Vovere D. B.*
Beloven *Promittere H. P,*
Beloven iets aan zich *V. P.*
Beluien met moordgeſchrei en donder van kartouwen *V. P.*
Beluik *Geheim C. d. M.*
Beluiken *Quid? C. d. M.*
Beluiken *Beſluiten D. B.*
Beluipen Beluipt en beloerd *Wb.*
Belul *Beſef. S. C. V. V. r., J. D.*
Bem *voor* Ben (*ik.*) *H. op M., L. V.*
Bemanen *bezwaren, vermanen Cl. Sp.*
Bemantelen *transl. munire H. H.*
Bemantelen Bewimpelen *J. D.*
Bemd *i. Beemd J. Fl.*
Bemeten. *Afmeten F. W.*
Bemeuzelen Beſmetten *Br., H. V., Oud. Vert. A.*
Bemoedigen *moedig zyn. Jonkt.*

Bemoed zyn *Suſpicari Sc.*
Bemoed worden *vermoed worden. onder welke Caeſar bemoed* wordende, *Inter quos Caeſarem eſſe ſuſpicio erat Sc.*
Bemoeid zyn in iets *d. i. gemoeid Jonkt.*
Bemoeid *d. i. gemoeid* in iets. *Sp.*
Bemoeien zich met *V. V. r.*
Bemoeien *i. vermoeien fatigare St. B.*
Bemoffelen de handen *i. binden H. V.*
Bemoppelen *H. H.*
Bemorwd *i. Vermorwd. Delinitus D. B.*
Bemoſt *i. Bemorſchd P. G.*
Bemutſen *zot, zinneloos maken C. d. m.*
Ben (*du*) *L. V. J.*
Benaamwoord *i. naamwoord.* nomen *Oud. Vert.*
Benaarſtigen de Hiſtorie *Hiſtoriae Operam dare H. H. Gr.*
Benaarſtigd Benaarſtigſte toeleg *Oud. Vert. A.*
Benaauwd ſamengetrokken *Contractus D. B.*
Benaauwdheid *Anxietas. H. V.*
Benabuurde Steden *i. naburige Kantt. St. B.*
Benachten *i.* overnachten *pernoctare Vb. S. v. St. B.*
Benadeeling *i. Verkorting Oud. Vert. Ar.*
Benagelen met de nagelen houden *Unguibus tenere. ſed transl.* benagelt in de kluwen *d. i. verward in* de kluwen *H. V.*
Benaren *per Syncopen pro* benaderen *Eglant.*
Benarren, *P., V. J. D.*
Benaute *i. benaauwdheid F. W.*
Bend *Agmen* Benden in 't veld brengen *V. P.*
Bendenaar *V. V. r.*
Beneden *K. V. H.*
Benedixie *H. op M.*
Benellekyn Beentjen *G. T.*
Benemen Beletten *Impedire L. V.*
Benenen. *Ontkennen, negare recuſare H. V., Br., S. C.*
Beneveling *Offuſcatio O. Vert. Ar.*
Bengelen kwellen *Vexare Wb.*
Bengelmeeſter *O. Vert. A.*
Benyden *Subſt. Zelus D. B.*
Benyder *Zelotes, Aemulator. D. B.*
Benydersſche *Aemula D. B.*
Benieren *Quid? H. Th. en A.*
Benippelen het gezap. *Beknibbelen D. B.*
Benodigd *Egenus H. op M.*
Benodigen nodig maken *H. H.*
Benodigen noodzaken, dwingen *H. H.*
Benoegen *i. geneegen. Sp.*
Benogen *Quid? C. d. m.*
Benoogd *i.* genoegd. *M. C. C B.*
Benoodzaken *i.* noodzaken *Oud. R. Mogg.*
Benoost leven *C d. M.*
Benopen *arctus H. de Groot.*
Benou *Benaauwdheid. S. V. S.*
Benuchteren de heugheid der gemeente *i. laten bedaren H. H.*
Beogen *beſchouwen Sp.*
Beoerlyck *voor* behoerlyck *Br. D.*
Beoorzaken *i.* veroorzaaken, bewerken *Auctor. Oud. Vert. A.*
Bepeilder *i.* peilder *H. N. P.*
Bepeizen *voor* peizen *J. K.*
Bepenzen overdenken *L. V., D. B.*
Bepraaien *i.* bedekken *K. M.*
Bepraten overreden *perſuadere Kantt. St. B.*
Beprevelen *i.* door geprevel betoveren, *incantare Oud. Vert. A.*
Bepronken oppronken, Verſieren *ornare J. K.*
Beprangen *i. prangen H. de Groot.*
Beperrelen. *nu* bepaarlen *gemmis ornare transl. quocunque ornatu ornare Sp., Pott.*
Beproevinge horen van getuigen *K V. H.*
Bequaem *vatbaar, bevattelyk Cl. Sp.*
Bequaem *Aangenaam Gratus, Acceptus D. B.*
Bequame *Aangenaam Gratus, Acceptus S. V. S., B. op M.*
Bequaemheid Aangenaamheid *Gratia D. B.*
Bequaemlic *Acceptilis, concupiſcibilis D. B.*
Bequaemelic *Acceptilis, Gratus D. B.*
Bequamelycheid *Gratulatio D. B.*
Bequamig *i. bekwaam K. M.*
Berderen *adj. i. van berderen* Een *berderen* aengezicht aendoen *Kantt. St. B.*
Berecht zyn *Certiorem factum eſſe Moon.*
Berecht *Exercitus, Inſtructus St.*
Berecht *i.* Gerecht *Ferculum S. d. Ph.*
Berechten *i.* onderrechten *Z. N.*
Berechten een kamp *Quid? L. V.*
Berechten iemand van iets *i. helpen, byſtaan met iets, Adjuvare aliquem aliqua re H. op M.*
Berechten *i.* beſtieren, *Gubernare D. B., K. V. H.*
Berechter *i.* beſtierder *L. V.*
Bereden *i.* overreden *perſuadere Reid.*
Bereden *i. beſtierd J. D.*
Bereden *i.* bereiden *Parare D. B.*
Bereden *i.* bereiden, *of* verkrygen *parare, vel Comparare H. V.*
Bereed *i. bereid. D. B., Zeg., Cl. Sp. V. G., H. Cr. d. A., C. d. M.*
Bereeds *Jam. Kantt. St. B.*
Bereid ten *i.* toegerust ten *praeparatus ad D. B.*
Bereiden *Abſolute voor* zich bereiden. *D. B.*
Bereden *partic. voor* bereid *L. V. J.*
Bereider van 't huis *Diſpenſator D. B.*
Bereidzaamheid Bereidwilligheid *V. D.*
Bereiken *Attingere V. Sal., P.,*
Bequelen *i. Betreuren C. d. M., H. M. C., H. Wtſ. Amb., V. G.*
Bequynen *i. betreuren J. D.*
Bequecken *i. verkwikken Refocillare D. B.*
Bequeken *i. verkwikken Refocillare.*
Beraad *miſchien* Manier *L. V.*
Beraad zyn *i.* van voornemen *V. N.*

Be-

Ber *voor* bernde *L. V.*
Beraafd *Quid? V. G.*
Beraden, iemand iets *i.* berokkenen *St. G. T., zeg H. op M.*
Beraden raadgeven *of misschien* moed geven *Pel., C. D. M.*
Beraden *Part. Aangemoedigd. D. B.*
Beraden zyn dochter *Quid S. Sp.*
Beraden zyn voornemens zyn *V. Ad. B.*
Beraeijen *i.* beraden *S. V. S. G.*
Beradenheid Wysheid *Sapientia Oud. Vert. A.*
Beraden Rader, Raadgever *Consiliarius D. B., C. d. M.*
Berader Burgemeester *G. op K. uit Wag. Amst.*
Beradig bereid *paratus C. d. M.*
Beradig *i. Consultus C d. M., S. d. Ph., J. M.*
Berallen *Quid? Jonkt.*
Beramper *Auctor mali M. C. C. R.*
Berd *pl.* berderen *tabulatum D. B.*
Berd te berde brengen *i. te voorschyn. J. D.*
Berekenen *Cum gen. L. V.*
Bereidsel Bereiding, Toebereiding. *Cl. Sp.*
Beren *Quid? H. V. D.*
Berett *Quid? L. V.*
Berespen *i.* Berispen *C. d. M.*
Berg *Mons L. V., J. Fl., G. T.*
Berg-hoog ys *K. M.*
Berg *proprie* hoog van den berge *i.* van boven *H. op M.*
Berghe *videtur Carcer Tb.*
Bergt *i.* berg *Mons L. V. J.*
Bergdel Bergnymph *Oud. Vert. A.*
Bergelyn Bergjen *L. V.*
Bergen *Imp.* Bergde *of* Barg *en* berg *nu meest al* verbergen *abscondere D. B., L. V., Sc. L. V. J.*
Bergen Vrezen *formidare D. B.*
Bergen Ontzetten *H. H.*
Bergent *Quid? Veld.*
Bericht beitier *C. d M.*
Berichten *beslieren Kil., V. P., St. H. V., van Loon Al. Reg.*
Berichting *i.* onderrichting *V. D.*
Bericol Berycollus *Lapis pretiosus quidam H. op M.*
Beryden Ballingen *est sententiam contra exules nobiles in Zelandia exsecutioni dare H. op M.*
Beryden *districtum aggere clausum & certo tempore a tributo immunem, hoc tempore elapso tributo subjicere Trotz. Thes. Jur. publ.*
Beryging O. *Vert. A.*
Beritle *Beryllus Lapis pretiosus.*
Bering *Circuitus K. M.*
Beringen *i.* omringen *Circuire L. V., St.*
Beryken *i.* ryk worden *D. R. C.*
Beryt *Quid? C. D. M.*
Berispen *Arguere, Corripere D. B.*
Berispen *Subst. Increpatio, Correptio D. B.*
Berisping *Increpatio D. B., Oud. vert. Ar.*
Berkemeier Beker *V. V.*
Berkemeier Drinkglas *J. M.*
Bermen Kermen *S. V. S.*
Bermen branden *Comburere L. V., D. B., G. T., Zeg., Cl. Sp.*
Bermenst Brandenst *Ardentissimus D. B.*
Berninge Bernhout *St. B.*
Beroem. Roem *Jactantia G. T.*
Beroemelyk *Jactanter Ges.*
Beroeien met wieken *H. Zang.*
Beroepen Vonnis van alle *beroepenen vonnesse* te rechten *H. V. D.*
Beroepen twee mannen *heroepen* dat si een quaet ongerechtich vonnis gewyst hebben *H. V. D.*
Berouwigheid *J. K.*
Berreg *voor* Berg *Mons D. H. Port.*
Berrental *voor* Berntal *i.* Brandtal, Brandschatting *Vectigal. quod solvitur hosti, ne hostilibus flammis omnia deleat V. P.*
Berssten uit en over *nam. uit het landhuis en over de Graften V. Alb.*
Bertaansch *voor* Britsch, *of* Brittanisch *L. V.*
Bertelmeus *voor* Bartholomeus *K. V. H.*
Berucht *voor* vermaard *in een goeden zin H. de Groot.*
Berucht *voor* befaamd *in een kwaden zin H. V. D.*
Beruchtigd *voor* berucht, beruchtigd met ketteryen *H. H.*
Beruerd *i.* beweegd *D. B.*
Beruerd *i.* aangedaan *Commotus H. O. d. A.*
Berueren *i.* beroeren, bewegen, *Movere D. B.*
Berueren te gramschappen *i.* tot gramschap *provocare ad iram D. B.*
Berueren. *i.* hem beroeren *of* beroerd worden *moveri D. B.*
Beruering *i.* beweging *Commotio D. B.*
Beruerlic *i.* beweeglyk *mobilis D. B.*
Beroepen Berispen *H. H. de Gr.*
Beroer. *S. V. S. G.*
Beroeren Ontroeren *V. D.*
Beroeren Aanroeren *G. T.*
Beroeren *Concitare. G. T.*
Beroerlyk Beweeglyk *motabilis D. B., H. de Groot.*
Beroerster. Beweegster *Br. D.*
Beroien *i.* stieren *S. V. S. G.*
Berokken *Moliri, Port.*
Berokken *partic. voor* Berokt *J. Fl.*
Berooid Arm, tot armoede vervallen *J. M., Moon. J. D.*
Berookt berookte beelden *fumosae Imagines P. G.*
Beroven *c. gen. S. B., V. L., V. Sal. J. V. P., G. T., V. V.*
Beroving *S. B.*
Berounesse *L. V.*
Berouwe *L. V.*
Berouwen *Imp.* Berieu *H. op M.*
Berouwen *Subst. voor* Berouw *H. Or. d. A.*

Berouwen *poenitere V. G.*
Berouwen *partic. voor* berouwd *D. B., Sc., S. V. S.*
Berouwenesse *L. V. poenitentia.*
Berouwenesse *D. B. poenitentia.*
Berouwig *S. V. S, Cl. Sp.*
Beſcamenisſe *Confuſio D. B., G. T.*
Beſcappet *Quid Tb.*
Beſchatten. *voor* ſchatten *Veld.*
Beſcatter *Exactor D. B., St. B.*
Beſceed *Argumentum Sp.*
Beſcheed *i.* beſcheid *J. D.*
Beſcheid doen *eigenl. iemand beantwoorden, daarna iemand beſcheid doen in 't drenken, op deszelfs toedrinken, wederdrinken, maar in een obſceenen zin, wordt een vrouw gezegd* een mand beſcheid te doen *ſi par eſt ejus congreſſionibus venereis by Huyg. in Tryn Cornelis Klucht laudatum a G. op B.*
Beſceydelic *decenter G. T.*
Beſceidelic *Diſtincte D. B., Ald. Wederl.*
Beſceden *kwalyk veranderd in* beſteden *H. op M.*
Beſchemen *i.* overdekken, overſchaduwen *St. B., Fl.*
Beſceyden redelyk, nationalis *G. T.*
Beſceydenheit *i.* verſtand *G. T.*
Beſcheerd *voor* beſchoren *T. P. P.*
Beſcheid *i.* Beſcheidenheid *Moderatio H. V. D., H. Gr., H. V.*
Beſcheide mannen *Arbitri H. V. D*
Beſchelden *i.* ſchelden, kyven *D. B. C. d. M., H. N. P.,*
Beſchelden op iemand ſchelden *C. d. M.*
Beſchelden iemand met iets *i. iets verwyten, te last leggen.*
Beſcerien *forte pro* Beſcheren *L. V.*
Beſchermen *Munere Sp.*
Beſchermen *Protegere D. B.*
Beſchermen van *niet voor G. T.*
Beſcermenis } *Auxilium, praeſidium*
of } *D. B., Cl. Sp., Geſ.*
Beſcermenisſe }
Beſcheid *diſtinctio Geſ.*
Beruerte *i.* beroerte, beweging, aandoening *Cl. Sp.*
Beruiken die een verrotte dood beruikt met amberluchten *H., D., Schim Sal. liefdel.*
Beruim *Quid? H. V. D*
Beruien *idem quod* Berokken. *moliri Jonkt.*
Beruspen *i. Berispen Br. D.*
Berve *S. Sp. probus.*
Beſaan *ſoort van een zeil A. V. M.*
Beſachte *een rymlap H. op M.*
Beſader *een faut in 't Mſſ. van Stoke voor* Beſuder *H. op M.*
Beſadigen *Placare G. op K.*
Beſaken Ontkennen *S. d P.*
Beſaken Beſchuldigen *H. V. D.*
Beſalven *i* zalven *D. B.*
Beſalven *i* beſtryken, *linere, circum, linere, D. B.*
Beſaten *Diſponere D. B.*
Beſchaduwen, *V. Ad., H. Gr., V. V. r., V. P.*
Beſchaemd worden *i.* beſchaamd gemaakt worden *D. B.*
Beſchaemte *i. ſchaamte Sr. B.*
Beſchaffen *i.* verſchaffen *praebere Jonkt.*
Beſcamenisſe *Confuſio D. B.*
Beſcamen zich *Pudere D B.*
Beſcamen *Imperſon. D. B.*
Beſcamen *Tubeſcere D. B.*
Beſcamenis. *Confuſio D. B.*
Beſcheid kundſchap, kennis, bericht *J. D.*
Beſcheid Antwoord *H. de Groot.*
Beſcheiden *Deſcribere Anſ.*
Beſcheiden *Praefinire Br., Ald. Wed.*
Beſcheiden *i.* bepalen *H P.*
Beſcheiden plaats, tyd *H. P.*
Beſcheiden beſluiten, oordeelen *H. P.*
Beſcheiden palen *Cats trour.*
Beſcheiden Verdrag. *V. V. r.*
Beſcheiden bedryf *Regio H. Hiſt.*
Beſcheiden *verordend V. D.*
Beſcheren *Praefinire V. P., S. V. C. forte etiam V. Hipp., V. V. r., R. Kantt. St. B., Gem. Spw.*
Beſcheren *over i. beſchikken Gem. Spw.*
Beſcherſen *i.* beſpotten *H. V.*
Beſchetſen *i.* bepalen *Definire Oud. vert. A.*
Beſchetzing Bepaling *Definitio Oud. Vert. A.*
Beſchieten *Dat zyn verſtant* beſchiet. *Port.*
Beſchieten tlicht met gouden kruis en ſpits *V. Alt. geh.*
Beſchieten Vaak *Beſchiet* de ogen *Somnus in oculis oboritur V. V. r.*
Beſchieten *forte pertinere apud L. V.*
Beſchieten Baten, helpen, *prodeſſe, juvare L. V.*
Beſchik *i.* Beſchikking, Beſtiering *K. M.*
Beſchikken *voor* ſchikken *D. B., V. J. D.*
Beſchynen *colluſtrare* met den dag *V. P.*
Beſchyten *i.* bedriegen *C. V. M.*
Beſchyten Beſchieten die eeſten. *Quid? K. v. H.*
Beſchoeien tonnen *Credo pro* ontſteken *aperire dolia V. P. ex ante cedente pro Conſequente vendere; hinc* Bierbeſchoier *Credo, idem, qui* Bierſteker, Biertapper, Bierverkoper *apud* WAGEN. *laudatum a G. op K.*
Beſcharen *i. behangen* beſchoren de zaak met goud laken *Br.*
Beſchore *Quid? S. V. S. G.*
Beſchot *forte* Geſpuis *S. V. S. G.*
Beſchouwing (*weidende*) *misſchien* beſpiegelende *Contemplativa Oud. Vert. Ar.*
Beſchoren Beſtieren *C. D. M.*
Beſchoren *forte pro* beſluiten *S. V. S G.*
Beſchouwen *voor* Beſchaduwen *C. d. M.*
Beſchreiden *i.* beſchreien *Cl. Sp.*

Be-

Beſchreien *deplorare S. Kr.*
Beſchryden beklimmen *van een* paard *enz. Br.*
Beſchryen een paard *enz. Oud. Vert. A.*
Beſchryven eenen Cirkel *S. B.*
Beſchryven *Deſcribere D. B.*
Beſchryven *Subſt. Deſcriptio D. B.*
Beſchroijen *Amputare.*
Beſchudden *i.* beſchutten, beſchermen, *St., J. Fl., H. P., D. B.*
Beſchudden *Excutere D. B.*
Beſchudden *Subſt.* beſchutting *K. M.*
Beſchuddenisſe *H. v. D.*
Beſchulden *S. C. voor* beſchuldigen.
Beſchuldig *voor* beſchuldigde *Reus.*
Beſchulding *pro* Beſchuldiging *H. H.*
Becedelen *i.* regiſtreren *H. v. D.*
Beſeert *is* bedroefd *L. V.*
Beſegenen *Subſt. exorcismus G. T.*
Beſeffen *imperf.* Beſief *voor* Beſefte *C. d. M.*
Beſeghelen *zie* Bezegelen.
Beſeghen *i.* Bezigen *uti. Sr. B.*
Beſerigen bedroeven *Contriſtari D. B.*
Beſerigen *i.* zeer, leed doen *Dolere D. B.*
Beſericht *i.* bedroefd *D. B.*
Beſet *i.* gezet *L. V.*
Beſet *Cordatus D. B.*
Beſet *ornatus* mit eerbaerre wanderinghe ende manieren *G. T.*
Beſet Beſette, reden, woerden, tonghe *i. wys, verſtandig enz. D. B. dus* beſette zinnen, mannen *Geſ.*
Beſet *i.* gelegen, beſtaande *H. V.*
Beſeten *poſſeſſus G. T.*
Beſeten Bevangen *Sc.*
Beſetheid *D. B.*
Beſetheid bedaardheid, wysheid *Cl. Sp.*
Beſetten *Conſtituere, ordinari, Disponere D. B.*
Beſetten *i.* zetten, plaatſen, leggen *D. B.*
Beſetten *Vulgo* Arreſteren *H. V. D., Vel. Chr.*
Beſetten *occupare Sc.*
Beſetten Verhalen *Zeg.*
Beſetten beſtieren *L. V. J.*
Beſeven *voor* beſeft *Geſ.*
Beſeven *i. gevoelt, gemerkt. C. d. m.*
Beſeven, bekomen *S. V. S. R, S. V. S. G., K. M.*
Beſeven, aanvatten *Comprehendere Zeg.*
Beſich *Imper. van* Bezien *L. V. D. B.*
Beſyden *per pleonasmum D. B.*
Beſyden *ſeorſim, D. B.*
Beſyden *cum gen. V. P.*
Beſyden gaen *i. ter zyde van den rechten weg af. H. A. T.*
Beſyden ſtellen *H. A. T.*
Beſiekt zyn *morbo laborare. Serm. v. S. B.*
Beſien *Imperat.* Beſich. *en* Beſie *D. B, L. V.*
Beſien *pro ſimplice* zien.
Beſien *Comp. G. T.*
Beſier, Pisbeſier *Br. nu meer* Pis bekyker *ironice Medicus.*
Beſig *neceſſarius, utilis D. B.*
Beſigen *uti D. B.*
Beſigen *Frui D. B.*
Beſilt *inundatus H. N. P.*
Beſingelen *i.* omſingelen, omringen *D. B, H. N. P.*
Beſinnen *Excogitare G. T.*
Beſitten *poſſidere, imperf.* Beſat 2a *perſ.* Beſaetſte *D. B.*
Beſitten *Quid? D. B.*
Beſlaan *Occupare V. H., V. P., P. V. V. r.*
Beſlaan, Gelukken, *ſuccedere aliter* Beſlagen *vel* ſlagen *V. D. B., V. V., V. L., H. V.*
Beſlaan *occupare, oculis attributum V. N*
Beſlaan in banden *Catenis includere Verh. P.*
Beſlaan het oor *i. ter oren komen Jonkt.*
Beſlaan Gedyen *Kantt. S. B.*
Beſlaan *i.* in den ban doen *H. V.*
Beſlag van vee *Kantt. S. B*
Beſlag (*zyn*) *ontvangen V. Ad.*
Beſlag (*het*) des heidendoms *Oud. R. Mog.*
Beſlag (*een groot, een klein*) *V. D.*
Beſlag (*van groot*) *V. D.*
Beſlag. Belaan met veel beſlaghs. *V. D.*
Beſlagen *i.* ſlagen, gelukken *ſuccedere J. K.*
Beſlagen mit goude *enz. G. T.*
Beſlapen *S. B.*
Beſlechten *Decidere V. L., V. Geb., J. V. P.*
Beſlets Bezig *Cl. Sp.*
Beſlet *voor* beſlaat *Hoff. N. P.*
Beſlommeren *Sp., H. H.*
Beſlot ('t) van Romen *Caſtellum. Sc.*
Beſloten (*den*) zin uit iets trekken *K. M.*
Beſluiten *of* Beſluten *ſluiten, Toeſluiten, opſluiten D. B.*
Beſluiten, Baten, *prodeſſe H. op M., L. V.*
Beſluiten opſluiten *recludere D. B.*
Beſloten *i.* geſloten. *D. B.*
Beſluitblaffer (*oude*) *Register van beſluiten, Registerboeken, Reſolutieboeken Oud. Vert. A.*
Beſluterinne *Beſluitſters, d. i. ſluitſter of opſluitſter G. T.*
Beſmeken *i. ſmeken S. V. S.*
Beſmetheid *i. Beſmetting. Cl. Sp. D. B.*
Beſmeuren *i.* Beſmeren, Bemorſchen *J. D., J. Fl., H. D., S. V. S. G., Vl. R., T. P. P.*
Beſmitten *i.* Beſmetten, *Maculare D. B.*
Beſmuren *i.* Beſmeuren, *Maculare H. H.*
Beſneden *Circumciſus S. B.*
Beſneden *translate V. P.*
Beſneden Gerechtigd, bevoegd *S. Sp.*
Beſneden (*wel*) *i. wel gemaak C. d. M.*
Beſneden (*ſchoon*) *wel gemaakt C. d. M.*

Beſqedenheid van woorden *forte elegantia verborum Oud. Vert. Ar.*
Beſneeuwen, *neutr. paſſ.* het hair beſneeuwd *V. P.*
Beſneven ſterven, *Mori C. d. M.*
Beſnyden *Circumcidere tranſ.* van pracht en overdaad *V. P.*
Beſnyden ſnoeien *putare D. B.*
Beſnydinge *Circumciſio D. B.*
Beſnoeren woorden tong *Sp.*
Beſoeten, het zoet genieten *C. d. M.*
Beſoetlen *i.* Bezoedelen *maculare H. Groot.*
Beſeken *i.* Bezoeken *d. i.* onderzoeken *Inveſtigare D. B.*
Beſondicht *i.* zondig: Beſondichde luden *D. B.*
Beſorgen bekommeren *H. de Groot.*
Beſorghet om *niet* over *Sollicitus de D. B.*
Beſpannen. Verſieren *Vr. C. A.*
Beſpieden. ontvangen *S. V. S.*
Beſpien *Inſidiari.* bi beſpien *per inſidias D. B.*
Beſpigen *i.* beſpogen *Fl.*
Beſpoeien *denklyk een drukfeil voor* beſproeien *C. d. M.*
Beſpogen *i.* geſpogen *D. B.*
Beſporen *i.* Beſpeuren *S. V. S., Sp., H. Th. en A.*
Beſprek *Pactum H. H.*
Beſprek *Conditio H. H.*
Beſprooid *i. beſproeid Cl. Sp.*
Beſpreiden *V. Ad. in R., S. V. S.*
Beſpreien Beſtrooien *J. Fl.*
Beſpreingen *i.* beſprengen *Adſpergere D. B.*
Beſprekeld i. Beſprenkeld, Beſprengd *Adſperſus D. B.*
Beſpreken *Condicere V. Gel., Sr.*
Beſpreken *H. H. paciſci.*
Beſpreken *Accuſare S. Sp.*
Beſprengen *Adſpergere Sp.*
Beſprenkelen *i.* Beſprengen *Adſpergere D. B.*
Beſpring *i.* Beſpringing, aanval in Beſpringe *in oppugnatione Sc.*
Beſpronk *i.* Beſpringing, aanval *impetus, oppugnatio Sc.*
Beſſem Bezem, *Scopae Sp. V. S. For. W., S. V. C., Voſſ.*
Beſt (*ons*) *V. V. r.*
—— (*zyn*) *V. V. r.*
—— (*uw*) *V. V. r.*
Beſt. na den alre beſten *G. T.*
Beſtaajen *voor* beſteden *H. M. C. P. N.*
Beſtaan iemand *i. aantasten, aanvallen H. op M., L. V., Zeg.*
Beſtaan toekomen *attinere H. op M., L. V.*
Beſtaan. doen, verrichten. *L. V.*
Beſtaan. beginnen, ondernemen *St. H. M. C., H. A. T.*
Beſtaan eens dingh *i.* ondernemen *Aggredi. L. V.*
Beſtaan *forte* misſtaan *vel potius* Hinderen *ita ten* beſtaat niet, *idem erit quod Gall. n'importe. Zeg.*
Beſtaan hebben *i.* ſtaande hebben *L. V.*
Beſtaan iemand te kampe *i.* uitdagen te kampe *L. V.*
Beſtaden *i.* Beſteden (*een werk*) *locare operam K. V. H.*
Beſtaden *i.* beſteden *d. i.* ten huwelyk geven *elocare D. B.*
Beſtaden *Quid?* dat wi an malcander moghen ghevestighet ende *beſtadet weſen. V. B.*
Beſtaden lichamen met zielmiſſen *puto* zielmiſſen voor de doden doen, lezen. *V. b.*
Beſtand *Impetus D. B.*
Beſtand *J. M. induciae.*
Beſtand *adj. par Paff.*
Beſtandbrenger *O. vert. A.*
Beſtanden *voor* Beſtaan *Zeg. ubi ſumitur pro cognatione aliquem contingere.*
Beſtandig *Z. N.*
Beſtanden *pro* Beſtaan *i. e.* ondernemen *L. V.*
Beſtarkheid *i. ſterkte D. B.*
Beste (*zyn*) doen *ſumma ope niti H. Or. d. A.*
Beste } (*ten*) geven *V. V., V. V. r.*
Bisten }
Beſtedigen *i.* Beſteden *Oud. vert. Ag.*
Beſtedigen *i.* bevestigen *L. V. J., R.*
Beſteden uittrouwen *Elocare V. H.*
Beſtek van reden *circuitus orationis S. C.*
Beſteken *Moliri V. D. B, P., H. V.*
Beſteken bevestigen *Geſ.*
Beſteken Bepalen *Br., H. Gr.*
Beſtellen in beſlag nemen *arreſtio detinere Trotz. Theſ. Jur. Publ. ex Kor. van Zel.*
Beſtellen *i.* beſchikken *V. D.*
Beſtelling Lastbrief *vulgo* Commisſie *G. op K.*
Beſtelpen 't vuur *H. H.* met een Zee van ſtof *J. M.*
Beestemeeſter *An qui artem veterinariam exercet? Oud. Vert. A.*
Beſtemmen. goedkeuren *V. D. B., Mb.*
Beſtemmen. bezorgen, beſchikken *L. V.*
Besten (*tſinen*) weſen *voti Compotem eſſe L. V.*
Beſtendenisſe *forte exſequiae Vb.*
Beſtendig *Potens Paff.*
Beſtendigen Beſtendig, ſterk maken Bevestigen *V. D., Oud. Vert. A.*
Beſterven *i.* ſterven *mori C. d. M.*
Beſterven *dicitur de parietibus, aedificiis &c. quae ex mollibus tempore dura facta ſunt H. H.*
Beſterfte *i.* Afſterven. by beſterfte aankomen *ſucceſſionis inre obvenire Veld., H. v. D.*
Beſtentich *voor* beſtendig *Ald. W.*
Beſtevenen, Bevaren *J. M.*

Bes.

Bestevader *Kantt. S. B.*
Bestianes *nomen cujusdam libri Latine dicti Liber rerum L. V.*
Bestierder van het roer *anders* Stierman *H. N. P.*
Bestieren *Bedriegen, fallere H. Or. d. A.*
Bestierheid *i.* Bestier *D. B.*
Bestierrigghe *i.* bestierdster *Gubernatrix Pel.*
Bestolpen *voor* Bestelpen *D. R. C.*
Bestoken, Aantasten, overvallen *J. M.*
Bestoppen *i.* stoppen, toestoppen verstoppen *Obtinare D. B.*
Bestorten *i.* besproeien *D. B.*
Bestoten *i.* stoten, *Concutere D. B.*
Bestotinge *i.* beroering, stoting *Concussio D. B.*
Bestouwen Bedwingen *Bestouwen* de tong *St. B.*
Bestoven *oneigenl.* met venus kints jonste *C. d. M.* met eenig evel *J. D.*
Bestralen met genade *V. L.* klippen met *lippen. van der Burg Poez. non satis bene, ut Videtur*, Voorhoofd *bestraald*, met tucht en nedrigheid *T. P. P.*
Bestranden, Aankomen, overkomen *Accidere S. V. S.*
Bestreken bywoorden *Credo, elegantiae Epitheta K. M.*
Bestrekken *i.* verstrekken *K. M.*
Bestrekken *Videtur* Betrekken *L. V.*
Bestryden *part.* Bestryd *voor* bestreden *L. V.*
Bestrekenis, Verglazing van aardenwerk *Linitio D. B.*
Bestrikken *voor* verstrekken *L. V., Cl. Sp.*
Bestryken *langs een oppervlakte heen schieten J. M.*
Bestryken innemen *Occupare Kol.*
Bestroeien *i. bestrooien Ges.*
Bestulpen *voor* bestelpen *V. D. B.*
Besturen omringen *V. N., Moon.*
Besukt. verdoemd, vervloekt *G. op K.*
Besuren iets *i. boeten C. d. M.*, den dood *H. de Groot. Ges.*
Beswaren, verzwaren *D. B.*
Bezwaren *voor* bezwangeren *D. B.*
Bezwaren *i.* zwaar moeielyk vallen *H. Or. d. A., H. A. T.*
Beswaaien *sensu Passivo V. H.*
Besweraar *i.* Bezweerder *Incantator D B.*
Besweren *Jurejurando adigere D. B.*
Beteikenen *Significare, indicare, notare D. B.*
Beteekenen Uitleggen *Interpretari D. B.*
Beteikenen *i.* teekenen, aanteikenen, onderteikenen, verzegelen *Signari D. B.*
Beteikeninge Uitlegging, Verklaring, *Interpretatio. D. B.*
Beten, afstygen, afklimmen van een paard of wagen *H. op M., L. V. Zeg.*
Beten *Quid?* *C. d. M.*
Beteren *i.* verbeteren, betermaken *Corrigere, D. B., H. M. C., H. A. T. H. H., Kantt. S. B.*
Beteren Genezen *Sanare C. d. M.*
Beterhuus setten *Quid.? K. V. H.*
Beterlic, waar dat vier scepen *beterlic* waren *Quid? K. V. H.*
Beternesse *i.* Beternis *nu* betering, boete. *Poena, satisfactio H. op M.*
Beternisse *i.* Betering, herstelling *Reconvalescentia J. Fl.*
Beteuterdheid *Trepidatio, Confusio H. G.*
Beth *'t zelfde als* Bet *magis, potius, melius D. B.*
Betyen (*laten*) *i.* laten begaan *S. C., V. Jos. in E., V. N.*
Betyen beschuldigen, *accusare Br.*
Betygen, beschuldigen *K. V. H., H. V. D., Oud. vert. Ar., Sc. C. d. M.*
Besweren *Adjurare D. B.*
Besweren *subst.* samenzwering *Conjuratio.*
Besweringhe *i.* samenzwering *Conjuratio.*
Bet beter, meer, *plus, melius, magis, potius D. B., G. T., Sc., C. d. M., Ges., H. de Groot, H. Gr., P., J. d. H., S. d. Ph., Pel., A. V. M.*
Bet (*veel*) veel ligter, gemakkelyker *C. d. M.*
Bet geboren *i.* beter geboren, edeler, *Nobilior B. H. op M.*
Bet gheraecter *i.* schoner, wel gemaakter *H. op M.*
Betaeldie *turma, acus, Multitudo D. B.*
Betaelgie *Turma D. B.*
Betailge *Exercitus H. op M.*
Betame *i. dat* betaemt *St., C. d. M. een rymlap op* bequaeme *enz.*
Betame *by de Ouden voor* betaemde *H. op M.*
Betamen, nodig zyn *V. P.*
Betamen, passen *Decere Oud. P.*
Bete *morsus S. B., Ges.*
Betegening. Betichting. *H. H.*
Beteekening *significatio Kantt. S. B.*
Beteikenaar. Uitlegger *Interpres D. B.*
Betygen *Imp.* Betrochte, *Part.* Betycht *Sc.*
Betogen *i.* betonen *H. de Groot.*
Betogen Bestieren, *dirigere D. B.*
Betomen *i.* beteugelen, bedwingen *V. H.*
Betoteuren *i.* beteuteren *H. H.*
Betraand *i.* nat van tranen *C. d. M.*
Betrachten *i.* doen *H. de Groot.*
Betrachten met woorden *verbis exsequi H. de Groot.*
Betrachten *i.* zien, beschouwen *A. V. M.*
Betrachten Lof *Pot.*
Betrapen *voor* betrappen *deprehendere S. V. S., Ges.*
Betrapen *voor* Betrappen *in den zin van* genieten *frui Sp., S. V. S., C. d. M.*

Betrappen *Deprehendere H. D., H. O. d. A., Moon.*
Betrappen bedriegen *fallere Pot.*
Betreden *i.* Betrappen, *deprehendere. Reyd.*
Betreden pad *via trita O. Vert. Ar.*
Betrekken Beſtieren, *Dirigere, diſponere D. B.*
Betrekken *inducere ſcil. nebulis, Caligine &c. V. L., Sp.*
Betrekken, in 't recht trekken *in jus vocare V. D.*
Betrekken den vrede, den pais *Kol.*
Betrekkinge. kwaadſpreking *Detractio Calumnia, Pelgr.*
Betrouwelyk *Confidenter D B. Fr. W.*
Betrouwen. Vermoeden *Suſpicari V. D. in B.*
Betrouwen *Committere fidei V. Sal., V. J. D.*
Betrouwen *fideri, confidere H. O. d. A.*
Betrouwen *ſubſt. fiducia D. B., G. T., C. d. M.*
Betrouwelykheid *Credo idem quod* Betrouwen, Betrouwing *O. Vert. Ar.*
Betrouwenisſe *Fiducia D. B.*
Betrowenisſe *Fiducia D B.*
Betruwenisſe. *Fiducia D B.*
Betterlyk *i.* Bitterlyk *amare L. V.*
Betuchten *Oud. P.*
Betugen *i.* betuigen *teſtibus Probare K. V. H.*
Betuigen *i.* betuigen, bewyzen, *quovis modo probari K. V. H.*
Betuigen *nu* getuigen *teſtimonium perhibere S. B, Inh. Matth. iij.*
Betuigen met getuigen *i. bewyzen H. V. D, K. V. H.*
Betuinen *ſepire S. B.*
Betulband *tiara ornatus transl. Oud. vert. A.*
Betveilig. Betveilige middelen *Quaenam? Oud. vert. A.*
Betweter *Viſſ.*
Betwisting *Oud. Vert. Ar.*
Betwyffeld in twyfel getrokken *H. de Groot.*
Beu *zie* Bo.
Beudel *i.* Beul *Carnifex V. P., H. Rolands Beron.*
Beukelaar, ſcheld *Clypeus* Beukelaar en voorburgt der Ketteren *Oud. vert. A.*
Beuken, kloppen, ſlaan *S. C.*
Beuken, aanhoudend ſchieten met Canon op een Vest *J. M.*
Beulachtig, Beulachtige Wellust *Oud. vert. Ar.*
Beunaas *Wag. Amſt. IX.* 150. *Citante G. op K.*
Beur (*te*) vallen *ik denk* te beurt *Oud. vert. A.*
Beuren *Levare, tollere V. J. E., V. V. r., Verh., J. D.*
Beuren ontvangen. *H. Ged., H. v. D.*
Beuren, wachten, tyd hebben *V. P.*
Beurt (*der*) tyden *viciſſitudo temporum Oud. Vert. A.*
Beurtenys *i.* Beurtsgewys, *d. i.* Beurtelings *viciſſim V. Ad.*
Beurtwisſeling *i. viciſſitudo Oud. vert. A.*
Beuſel *zie* Beuzel.
Beuworden *i* zad worden, *faſtidire Oud. vert. A.*
Beuzel *nugae, ineptiae Ald. Wed.*
Beuzelyk *i.* beuzelachtig *Kol.*
Beuzelſpot *Voſſ.*
Beuzelmartend *forte* zich met beuzelen ophoudende *Oud. vert. A.*
Beuzeltaal *fabulae. J. M.*
Bevaan *i.* bevangen *Capere D. B.*
Bevaan *Captus, D. B., Cl. Sp. J. Fl.*
Bevaert *i.* Bedevaart *H. op M.*
Beval *i.* bevalligheid. *Gratia Geſ., Z. N., H. N. P.*
Bevallen *i.* overvallen *V. L.*
Bevallen *i. vallen. K. v. H.*
Bevallen metter menichte der godlycken weldaden *St. B. An.* gezegend?
Bevallen met recht. Soe wie hem daeruit beuiele *H. v. D. Explicetur ibi* verheren.
Bevallyk *i.* bevallig *H. V., H. Ged.*
Bevang. omtrek *Circuitus K. v. M., Oud. vert. Ar., J. D.*
Bevang. zaak, ding. *ut videtur C. d. M.*
Bevang. Macht *S. d. Ph., Geſ.*
Bevang *i.* vangst. *P. N.*
Bevangen. Bevatten *Comprehendere D. B., Geſ., V. D., K. M.*
Bevangen innemen *occuparen C. d. M.*
Bevangen *voor* vangen *Capere C. d. M.*
Bevangen om *i.* bekommerd om *ſollicitus C. d. M.*
Bevangen tot aangezet, aangedreven tot *C. d. M.*
Bevangen met begeerte *Captus Cupidine.* met een Kerker. *incluſus carceri* bevangen met gekheid *Stultitiae obnoxius. G. T.*
Bevankelyk *Capax. D. B.*
Bevaren *i.* vervaren *Evadere Sc.*
Bevaren iemand *i.* achterhalen *Aſſequi H. op M.*
Bevaten *i.* Bevatten *percipere, D. B.*
Bevatzaamheid *Oud. P.*
Bevechten *i.* beſtryden *oppugnari Sc.*
Beveel *i.* bevel *mandatum D. B.*
Beveelnesſe *nu* Beveling *Mandatum H. v. D.*
Beveinsd *i.* geveinsd *Z. N., S. C. J. K.*
Beveinsdheid *i.* veinzery *Simulatio D. B.*
Beveinsdheid *i.* Geveinsdheid *S. C.*
Beveinzen. Bedekken *H. V.*
Beveinzen. Ontveinzen *H. H.*
Bevelen *Imperf.* beval *Jubere, praecipere D B., S. B.,* beveel *en* beval beide *Sc.*
Bevelen iemand te Gode *Commendare Deo, valedicere. phraſis adhuc in uſu in Litteris Procerum D. B.*

Be-

Bevelinge *Imperium D. B.*
Bevelinge, Aanbevelinge *Commendatio Cl. Sp.*
Bevelt *i.* Beëveld. krank, ziek *aegrotus St., H. op M*
Beven *tremere G. T., V. P.*
Beven *i.* een bevend, trillend geluid geven *Z. N.*
Beveryn *an* Bever? *V. V.*
Beverſchen *van verſch water voorzien V. D.*
Beverſchen Bedyken en beverſchen *i.* *droogmaken Oăr. Wieringerw.* 1597
Bevesten *i* beloven *ſpondere D. B.*
Bevesten *i.* Bevestigen *G. T., C. d. M.*
Bevestigen *affirmare, Confirmare G. T.*
Bevestinge *i.* bevestiging. *Affirmatio, Confirmatio. G T.*
Bevinden *i.* vinden *Sc.*
Bevinden *K. v. H.*
Bevindelyk, dat gevonden kan worden. *G. T.*
Bevlyten *i.* bevlytigen *K. V. M., Jonkt. S. d. Ph.*
Bevloeid *i.* welvlociend, zoetvlociend *ſuave loquens, mellifluus H. d. Groot.*
Bevoed *Quid?* bevoeder trant? met een *bevoeden trant* ſpreken *Oud. vert. A.*
Bevoeden *voor* Voeden *V. D.*
Bevoelen *voor* gevoelen *G. T., K M.*
Bevoelyk *i.* gevoelig, *dat men voelen kan Br. D.*
Bevolen *Juſſus. D. B., S. B.*
Bevoogden *Sp.*
Bevoorrading. *Oud. vert. Ar.*
Bevoorwaarden *i. bedingen Vr. C. A.*
Bevragen *i.* vragen, ondervragen *D. B.*
Bevragen zich *V. D.*
Bevreden *i.* bevryden *L. V.*
Bevreden *i.* in vrede houden *L. V.*
Bevreden *i* bevredigen. Bevreden 't ſpel, *litem componere H. op M., D. B., V. D.*
Bevreden *i.* verſterken, *munire D. B.*
Bevredigen *S. B., V. D.*
Bevrezen *timorem incutere S. V. S. G.*
Bevryden *i.* vry maken *H. V. D., D. N.*
Bevryden *i.* door vryen bekomen *C. d. M.*
Bevriezen *Act.* doen bevriezen *Coornh., V. V. r.*
Bevroeden *i.* verſtaan, begrypen *S. V. S. G.* bi bevroedene *i. met overleg H. V. D.*
Bevrienden *i.* bemaagſchappen *Kantt. S. B.*
Bevroegen *Accuſare H. H.*
Bevroeien betrachten *V. H.*
Bevroed *Subſt.* Wysheid *P. N.*
Bevrucht. Bevrucht zyn, *gravidam eſſe incommuni ſermone non amplius in uſu ſed* in de kraam moeten. *Apud plebem Ultrajectinam* ik wouſe bevrucht was. *quando negamus alicui aliquid. Aliter:* wel ja, dat kunje denken *G. op K.*
Bevruchten *T. P. P.*
Bewaaien *C d. M., Eglantier. D. R. C., A. V. M.*
Bewaar *voor* bewaring *V. D.*
Bewaard *i.* verſterkt *munitus als* bewaerde Stad, ſtede, ſtedekyn *D. B.* Bewaertſte ſtede *urbs munitiſſima Ibid.*
Bewaard voorzien *Inſtructus. H. V. D.*
Bewaarlyk *i.* bewaard *Cuſtoditus C. d. M.*
Bewaarniſſe *Cuſtodia D. B., Sc.*
Bewaarre *per Metatheſin pro* Bewarer *Cuſtos D. B.*
Bewacht met wagens *i. beſchermd H. H., H. V., S. V. S.*
Bewachten *per Metonymiam antecedentis pro conſequente* Betrappen *L. V.*
Bewairre *per Metatheſin pro* Bewairer *i. e.* bewarer *Cuſtos D. B.*
Bewald. *Vallatus Sc.*
Bewanderen *i.* bewandelen *Br.*
Bewant *i. bewind L. V.*
Bewaren *Cuſtodire D. B., K. V. H. S. B., V. L.*
Bewaren van geweld *i.* beſchermen tegen, bevryden van *H. Gr.*
Bewaren de veldheerſchappy *fungi munere ducis H. H.*
Bewaren beſtieren *regere* het klooſter *Vb.* Het roer *V. V. r.* Middetocht *Ibid.*
Bewaren *i.* verzekeren *H. Or. d. A.*
Bewaren *i.* waarnemen, gadeſlaan *Obſervare* Dromen bewaren *D. B.*
Bewaringe *Cuſtodia, D. B., S. B.*
Bewaringe *i.* wacht. *Cuſtodia D. B.*
Bewaringe *i.* Beſcherming, *Munitio D. B.*
Bewaringe *Obſervatio D. B.*
Bewateren *aqua irrigare S. B.*
Beween *i.* bewening *Luctus D. B.*
Bewegen *partic.* Beweegd *Cl. Sp., A. V. M., Geſ., H. de Groot, Sc., F W., H. P., Ald. Wed., Bewogen F. W.* Bewegen *Sc.*
Bewegen *Movere H. P., Ald. Wed.*
Bewegen *ſenſu neutro V. Geb.*
Bewegen Aandoen *flectere, afficere, movere C. d. M.*
Bewegen tot *incitare ad C. d. M.*
Bewegen *Subſt. Br. D., G. T. ubi dicitur* een cleyn bewegen *pro re parva.*
Beweginge *Commotio. G. T.*
Beweiren *i.* beweren, ſtaande houden, *Aſſeverare, Contendere Ald. Wed.*
Beweiren *i.* Verdedigen, *defendere H. V.*
Beweken *i.* week, zacht maken *Mollire G. T.*
Bewelmerie *Videtur ſignificare Hariolationem D. B.*
Bewellen *Obducere Galant.*
Bewerd. *pro* beweerd *i. e.* bewaard *legitur apud L. V.*
Bewerker *Practicus Oud. vert. Ag.*
Bewerpen *i.* werpen *D. B.*
Bewerpen *i.* ontwerpen, ſchetſen *Oud. Vert. Ar., S. V. Ch., A. V. M.*

Bewerpen *i.* beſtryken *oblinere b. v.* ſteenen, een muur *enz.* met Kalk bewerpen *D B*
Bewerpen iemand met ſteenen *is* ſteenigen, *lapidibus obruere D. B.*
Beweſten *Ad occidentem, occidentem verſus H. op M.*
Bewettigen wettigen *Herkm. L. der Zeev.*
Beweven *i.* bedekken *V. P., O. Vert. Ar.*
Bewezen *part. S. B.*
Bewikkelen *i. involvere Ald. Wed.*
Bewikken *Oud. P.*
Bewilligen iemand *Concedere, Conſentire alicui H. H.*
Bewilliging *Conceſſio, conſenſus Oud. P.*
Bewimpelen *involvere V. Jeft., V. V. r., Oud. Vert. A.*
Bewinden *Involvere D. B.*
Bewinden zich eens dingh, *Veld., Zeg. nu* onderwinden.
Bewinden zich her of derwaard *i. her of derwaard willen vertrekken. H. op M.*
Bewyzen *i.* wyzen, aanwyzen, tonen *indicare, monſtrare L. y. J. Fr. W.*
Bewyzen *i.* betonen *praeſtare Br. D.*
Bewyzen Keuren *ſtatuere K. V. H.*
Bewyzen *Subſt. voor* Bewys *Fr. W.*
Bewyskavelen *i. Argumentari. Oud. vert. A.*
Bewyskonſtig. Bewyskonſtige behendigheden *Oud. vert. A.*
Bewysoplosſing *Oud. vert. A.*
Bewisſen *i.* beraden *St., H op M.*
Bewisſen gadeſlaan *Curare Zeg.*
Bewysvesten *Oud. vert. A.*
Bewysvestiging *Oud. vert. A. en Poezy.*
Bewysvesting *Oud. vert. Ar.*
Bewysvinding *Oud. vert. Ar.*
Bewonnen *voor* bewonden *V. D.*
Bewonen *Staten Byb.*
Bewoonder *Incola H. N. P.*
Beworden (*laten*) *i. begaan, handelen. H. H.*
Bewroegen *Accuſare H. H.*
Bewugen *i.* bewiegen *C d. M.*
Bewugelyk *i. bewegelyk C. d. M.*
Bewustenis *i.* bewustheid *H. H.*
Bezaad *voor* bezadigd *S. V. Ch.*
Bezaanſchoot aan! *ſpreekwys in de Walvischvangst gebruikt Z. W. V.*
Bezaanswand: het wand, dat tot de Bezaan behoort *Z. W. V.*
Bezaansraa *Hawsk. Z.*
Bezaanszeil *Hawsk V.*
Bezaaien zyn woorden *tranſt. C. d. M.*
Bezaden *S V. S.*
Bezadigd *i.* bedaard *H. G., H. Ged.*
Bezadigen *i. bedaren J. K.*
Bezadigen *i.* bezaaien *S. B.*
Bezadinge *Coëtus S. B.*
Bezeeren *i.* benadeelen, *krenken J. D.*
Bezeerigen *Contriſtari D B.*
Bezeerigd *i.* bedroefd *Contriſtatus D. B.*
Bezegend *voor* gezegend. *H. N. P.*
Bezegelen *ſigillo munire C. V. M. St.*
Bezegelen en beſchryven *zegt men niet wel maar* beſchryven *en* bezegelen *H. op M.*
Bezegen *'t zelfde eertyds, dat nu* bezigen *uti H. op M.*
Bezeggen *St.*
Bezet. bezette jaren (*van*) *aetate provectiori V. D.* Bezette zinnen *animus attentus Geſ.*
Bezeten *occupatus, invaſus Sc., Oud. vert. A., T. P. P.*
Bezetenheid *V. Jf.*
Bezetten Omringen *Sp.*
Bezetten *addicere Kantt. D. B.*
Bezetten *somtyds* belegeren *H. op M.*
Bezetten *i.* beleggen, beſtieren, bezorgen *L. V.*
Bezeven *Een rymlap zonder beteekenis C. d. M.*
Bezeven *i.* bezeft *C. d. M*
Bezichten *i. bezien Herkmans Z. L.*
Bezyden zetten verachten *C. d. M.*
Bezyden gaan Achterſtaan, min geacht worden, *deſpici. C. d. M.*
Bezielen *Animare H Dullaart.*
Bezien woorden *Conſiderare verba L. V.*
Bezig nuttig, goed, *bonus, utilis L. V.*
Bezigen *uti D. B.*
Bezinken *Quid?* Alleen vorſtelykheid, welke hy door den mond zyns ouder broeder *bezinken* dee *Oud Vert. A.*
Bezinnen *i.* overdenken, uitdenken *excogitare H. H.*
Bezinnen overdenken, *meditari Oud. Vert. A.*
Bezinnen beminnen, liefhebben, *deligere Kantt. S. B.*
Bezintwisten *Oud. vert. A.*
Bezitten *poſſidere D B, J. K.*
Bezetten een ſtad *Obſidere Urbem.*
Bezitten waarheid *Locutio forenſis H. V. D.*
Bezoedelen *i.* beſmetten, *Contaminare. G. Brand P.*
Bezoeken *i.* beproeven *periculum facere Br., S. V. S., Sp.*
Bezoeken *i.* onderzoeken *Examinare L. V.*
Bezoeken *voor* ſtraffen, *viſitare i. e. punire S. B.*
Bezoeten *i.* 't zoet, het aangenaam ſmaken, genieten *dulcedine frui C. D M.*
Bezolding *Stipendium, Merces Oud. vert. A.*
Bezonder *niet* byzonder *H. H.*
Bezonnen *ſole illuſtrare H. G.*
Bezouten *Z N., J. M.*
Bezuren *i.* het zure genieten, beproefen *C d. M.*
Bezwaard *i. verlegen S C.*
Bezwadderen met zwadder beſmetten, *ſanie commaculare Oud. Vert. A.*

Be-

Bezwalken *Obfuſcare H. V., Verh.*
Bezwepen met zwepen ſlaan *A. V. M.*
Bezwarenis *i.* zwaarte, zwaarheid *Gravitas S. V. Ch.*
Bezwemmen het diep *V. H.*
Bezwieren *i.* bewandelen *H. V., V. Ad.*
Bezwyk *Quid? S. V. S., Rott., S. V. S G.*
Bezwyken, Afvallen, verlaten. *Deficere, relinquere. H. op M. C. d. M., H. de Groot, V. H., V. S., Abr. Bd. J. de Haes, V. Ad., S. V. S., H. P.*
Bezwyken iemand *i. minder zyn dan V. P.*
Bezwyken zich *Jac. Huet.*
Bezwyken *cum Dat. H. H.*
Bezwymen *deficere. Oud. Vert. Ar.*
Bezwindeling der zinnen *Oud. R. Mog.*
By *Apud, ad, cum Gen. Zeg.*
By *i.* naby. *Prope D. B., Sc.*
By volgens *Juxta D. B.*
By *i.* van *de*: Leven by viſchen *Vivere de piſcibus Sc.*
By *i. door per D. B., Br. D., K. V. H. H. or. d. A., C. d. M., H. V., V. P., V. N., V. L., S. V. S., St. B.*
By ter tauxatie van *K. V. H.*
By *i.* met By den meeſten volghe *met de meeſte ſtemmen, nu met de meerderheid K. V. H.* Bi rade *met of op raad Ibid.*
By *van moet gebruikt is* met: bi een halven roede, bi heelen en halven Vaten *K. V. H.*
By *i.* op: *als* iets doen by zyhen eed *of* bi ede *K. V. H.*
By *i.* op *in adſeverandi, vel jurandi formulis* Bi mire trouwe *per meam fidem juro. H. op M.*
Bylode *of* bylo *Adfirmandi particula Pel.*
By *i.* op boete, op ſtraffe, *op* verbeurte van *ſub poena K. V. H., V. Ad., H. H.*
By op, langs Bi der ſee, bi der ſtraten *H. V. D., K. V. H.*
By *i.* in: Bi getale, in getale *numero H. op M.*
By den (*van*) *van naby J. D.*
By dien. Nademaal. *Quoniam Ald W.*
By halven en heelen *voor* heelen en halven. *Vollenh. Kruiſtr.*
By nacht *noctu K V. H.*
By-na *i.* op-na: Bi tien huſen na, *op tien huizen na K. V. H.*
By *Coram D. B.*
By tyden ſomtyds *Aliquando H. op M., Veld.*
By Ooſten, By Westen *i.* ten oosten, ten westen *H. op M. H. H.*
By haast *i.* naby *Gef. Reid.*
By (*daar*) *Quo D. B.*
By (*Hier*) *per haec, inde & unde D. B.*
By (*Waar*) *Waarom? Cur? D. B.*
By (van) *i.* van naby *Comimus Sc.*
By alzo *ea lege S. V. S. G., H. V. D.*
By Drome *per ſomnium D. B.*
By een ander rapen nu by een, by malkander rapen *Congerere Ald. Wed.*
Bibele *nu* bybel *Vr. L. V.*
Bybeeld *i.* voorbeeld *Oud. Vert. A.*
Bybrengen *i.* bedriegen. *fallere. H. H., H. V., Vl. R.*
Bidden *Precari D. B.*
Bidden iet *niet* om iet *D. B. Hvl.*
Bidden *i.* gebeden doen aan 't opperwezen *Hvl.*
Bidden aan iemand *Orare ad aliquem D. B., S. V. S.*
Bidden iemand ergens toe *i. nodigen tot. H. op M.*
Bideen *i.* verbidden *Deprecari D. B.*
Bidden *i.* bydien, *Propterea H. op M.*
Biechte, *Confeſſu peccatarum G. T.*
Biechte ſpreken *i.* Biechten *Confiteri Cl. Sp.*
Biechten *i.* belyden *Confiteri Moon.*
Bieden *i.* aanbieden *offerre. Sp, Vb., G. T., H. de Groot, V. J. E., H. v. D., L. V. C. v. M.*
Biechten, fonde *G. T.*
Biechter *i.* Biechtvader *Confeſſor. G. T.*
Bidden *imperf.* bede *niſi potius ſit a Beden idem quid* Bidden *L. V. J.*
Bidden *cum Dat. L. V.*
Bidden *i.* bedelen *mendicare L. V.*
Bieden Geven *Gef.*
Bier (*brouwen te Haarlem enz.*) op Hamburger bier. *K. V. H. Quid? forte Coquere ceriviſiam Harlemi &c. ad modum Ceriviſiae Hamburgenſis.*
Bierban, *Vectigal, quod ſolvitur pro venditione Ceriviſiae. Du Cange.*
Biere *i.* bi ere *d. i.* by eenre *H. op M.*
Bygaan *Quid?* door *te bygaens* pogen. *K. M.*
Bygeblechtig *Quid? An error deſcriptoris pro* Bygeplechtig *an* Byplechtig *Oud. vert. A.*
Bigeven *i. begeven K. V. H.*
Bierlaer *Quid? Sp.*
Bigeſet *aperte D. B.*
Biezend *Quid* biezende bitterheid *H. H.*
Byhulp *i.* medewerking *Oud. vert. A.*
Bikken *Quid? L. V. forte idem quod* voortgaan.
Bikken *i.* bekken Uitbekken, Jongen *S. B.*
Bikken *i.* pikken *Sp.*
Bikken op *i.* vallen op. *H. H., V. V. r.*
Bykomen *Accedere Sp.*
Bikken. de muren breken en bikken *Zeg.*
Bieden lof *G. T. Poot. Laudare.*
Bieden het oor aan iemands zeggen *i. horen naar. H. de Groot.*
Bieden eer *i. eren G. T., H. de Groot H. Gr.*
Bieden de handen *of* bieden handen *i. met uitgeſtrekte handen om genade bidden H. op M.*
Bieden *i.* offeren *Poet.*

Bieden Antwoord *i. antwoorden ex Hoofdio aut Vondelio*
Bieden zyn ziel voor iemand *offerre animam, vitam pro aliquo S. V. S. G.*
Bieden zich *i.* gedragen *Witte Angelier* 1617. *H. p.* 15.
Bieden gebed. *i. bidden H. Dull.*
Bieden zyn kind de geeseling *i.* kastyden *Castigare Br. D.*
Bieden den rug *i.* vluchten *zie Rug.*
Bieden *i.* ontbieden *K. V. H.*
Bieden de tanden aan hoogmoed *i.* de tanden laten zien, zien aankanten tegen *V. P.*
Bieden oorlog *Poot.*
Bieden goeden dag *i.* groeten *Br., Poot.*
Bieden zegen *offerre Poot.*
Bieden schroom *i.* doen schromen *Ges.*
Byeenrotten *Concurrere, Coire J. M.*
Bieen (*Boek der*) *denkelyk voor* Boek der bien *Cl. Sp.*
Bier *Ciriviſia, Vox antiquiſſima G. op K., K. V. H.*
Bil Billen *nates. D B.*
Bil: tot oren en billen toe *per totum corpus Oud. vert. A.*
Bildoor de billen lappen *obligurire Oud. Vert. A.*
Bil: roeren de billen *ſcortari Oud. Vert. A.*
Bilde *i.* beeld *Imago C. d. M.*
Bile Byl *Securis K. V. H.*
Bile i. houden *Quid? L. V.*
Bylemer *in Amſtelland eertyds* Bindelmer *of* Bindelmerbroek *J. Rendorp over het Recht der Jacht bl.* 49.
Bilgat *Anus D. B.*
Bilich *Credo pro* billic *of* billich *St. B.*
Byliegen iet byware hiſtorien *veris hiſtoriis aliquid falſi admiſcere Oud. vert. A.*
Bilioen *Geld dat zyn gehalte niet heeft Ges.*
Billen *verbum i.* op de billen ſlaan *Br.*
Billen den molenſteen *V. V.*
Billiks *i. billyk G. T.*
Beloken *i.* beloken, gesloten *L. V.*
Bin *i. binnen. K. M., S. V. S. G., H. op M.*
Bin deſen *i.* binnen deſen *H. op M.*
Bynaer *i. by na P. N.*
Binden *i.* binnen den *H. op M.*
Binden *ligare G. T.*
Binden ergens aan *Sp.*
Binden: zo ſterk dat men eenen leeuw kan binden *L. V.*
Binden *i.* Verbinden *V. D.*
Binding: Men weet dat Christus de *binding* der ledematen ontlast heeft *Oud. vert. Ar.*
Bineden *i.* beneden *K. V. H.*
Binen *i.* binnen *H. V. D.*
Bynen *i.* binnen *H. v. D.*
Bineven *nu* beneven *Juxta D. B.*
Binnekas van de hexekamer *Oud. vert. A.*
Binnen *intra K V. H, Zeg.*
Binnen *dikwyls achter den naam van een ſtad of land. H. op M. S.*
Binnen (*Hier en*) *interea D. B.*
Binnen *intus* niet van binnen *D. B.*
Binnen in, tusschen *D. B.*
Binnen dat *i.* ondertusschen *interea C. d. M.*
Binnen dezen *i. Terwyl L. V.*
Binnen dien *i. Terwyl, in, tusſchen interea Zeg.*
Binnen dien dat *i.* Terwyl. *interea H. op M.*
Binnen dezen dage *hoc ipſo die H. op M.*
Binnenbeenen *verb. obſc. Futuere G. op K.*
Binnenkamer *S. B.*
Binnenspel *Voſſ.*
Binnenſten (ter) wert *Ad interiera verſus D. B.*
Byplechtigheid *Oud. Vert. A.*
Byſant kleinood, *Juweel forte a Gall.* bijoux *Zeg.*
Biſant *Quid?* *apud L. V.* Helm biſant & *apud eundem* menich biſant *quid ibi jungitur* gulden floryn?
Byſe *Gallice* La biſe: Noordenwind *of ook* onweder, ſtorm *Tempeſtas S. v. C.*
Biſondere *Singulus D. B.*
Biſonderlinge *St. B., Vb., Br. D.*
Byſpeel *i.* Spreekwoord, *Proverbium D. B.*
Byſpel *i.* ſpreekwoord, *Proverbium D. B.*
Byſpel *i.* fabel, vertelsel *Fabula D. B., L. V.*
Byſpel *i.* raadsel. *Aenigma D. B.*
Byſpel *i.* Voorbeeld, *Exemplum L. V., Zeg.*
Byſpreuk *i.* Voorbeeld, *Exemplum Oud. Vert. A.*
Biſcopdoem Biſchopdom *'t wereldlyk recht des Biſchops Lat. etiam Epiſcopatus H. op M.*
Biſe *Quid? An idem quod dicimus* kreewel *vel* kreevel? Hi heft die *biſe* in den eers. *Gemeene Duitſche ſpreekw. Camp.* 1550.
Byſtaan *Adſiſtere D. B.*
Byſtaanre *i.* Byſtaander *Adſtans D. B.*
Byſtand Onz hulp *Auxilium Sc.*
Byſtandig *K. M., P. N.*
Byſtandig *H. H.*
Byſtandigheid *H. v. D.*
Biſteden *nu* beſteden *Locare opus K. V. H.*
Byſter zeer. *Valde, Vehementer. Vend. Ad., H. V.*
Byſter *adj. Vehemens J. Fl.*
Byſter *adj. Aberrans Moon.*
Byſterlopen *Diſcurrere D. B.*
Byſternis *Vehementia Poot.*
Biſtuyt *Quid?* Biſtuyt ik en ben niet bidrogen. *An zekerlyk? ſane, utique? Pel.*
Bitalen *i.* betalen *ſolvere K. V. H.*
Bitalinge *i.* Betaling *K V. H.*
Byte-bauwe *Ges. NB.* leelyk vrouwmensch.

Biteken *i.* betekenis *ſignificatio L. V.*
Bits vinnig, *Vehemens. V. V. Oud. vert. A.*
Bits *Adverb. Vehementer S. C.*
Bitſig *i.* Vinnig *Vehemens Sp. F. W., Z. N.*
Bitter *Amarus, acerbus D. B.*
Bitterheid *Amaritudo, acerbitas D. B., G. T.*
Bitterliken *Acerbe Br. D.*
Bytzalf *N. Z., G. op K.*
Byval *i.* toeval *Caſus Oud. Vert. A.*
Byvond *Oud. Vert. A.*
Bywoning *G. T.*
Bywoontſel *i Bywoning Z. N.*
Bywoord *Epitheton K. M.*
Byzen: Alle quade geesten ſiet men op aetryck *byzen. An ſpooken? J. M. Amſt.* 1608.
Byzinnig *i.* uitzinnig *Amens S. C.*
Byzitten *cohabitare.* Byzitten in overſpel *i.* Leven in overſpel *E. in Ev. D.*
Byzonder *praeſertim. Chron. van Zeel. Hantv.* 1551.
Blaas *homo ineptus S. V. S.*
Blaaskaken: iets zeggen met ronde opgeblazen kaken *buccas inflare Geſ.*
Blaauw *Lividus G. T.*
Blaauwelyk (*zich*) excuzeren *zich met vergezochte en niets hediedende uitvluchten en redenen verſchonen C. d. M.*
Blaauwen *i.* blaauworden *S. v. C.*
Blad *pl.* Blader *D. B. pl.* Bladeren *S. B. folium.*
Blad. tong *Lingua, anders* bladder. tonge *Sp., H. P.*
Blad *pl.* Bladen *van gezaagd hout b. v. wagenſchot.* 9¼ duims Bladen wagenſchot *enz. Z. W.*
Blader, blare, puist *puſtula S. B. D. B.*
Bladder: puist *puſtula V. D.*
Blader: men heit Zeldenkoe *blader* ofte bont *ſi en heeft wael* een vlersken. *Proverbium, quod tribuitur Henrico Vetter, rectori domus in Alberghen, in MSto quondam Monaſterii Monichauſen in velua. NB. ſimile prov. eſt infra ſub voce* Blare.
Bladen: waaijen *Ventilare H. op M.*
Bladig *K. M.*
Blafferd: aanteeken, Schuldboek *Commentarius Moon. Oud. vert. A.* zyſpelen met *blaffert* en grondboek *Idem Ibid.* de *gewyde blaffert* der Hebreen *Sacer Codex.*
Blayen *videtur* waaijen, *alibi* bladen *H. op M Zeg.*
Blayeren *i.* vrolyk zyn *Zegel.*
Blak *i.* vlak *H. A. T.*
Blaken *i.* Blinken *S. d. Ph., H. op M. V. V., H. H., C. d. M.*
Blaken Verlichten, verlicht worden, *flammare H. Gr.*
Blaken *i.* branden, *Candere C. d. M., H. N. P.*
Blaken op *i.* van liefde branden op *Ardere amore in. C. d. M.*
Blaken (*branden en*) van eergierigheid. *Sc.*
Blakeren *i.* branden *Ardere Geſ.*
Blame *i. res turpis H. O. d. A., H. op M.*
Blameren *i.* berespen, *reprehendere H. O. d. A.*
Blank *Dupondius, Gall. Blanc. G. op K.*
Blanketten *Depingere oculos ſtibio D. B.*
Blanket *Stibium D. B.*
Blare: Men hiet gheen koe *blare*, of ſi hebbe al wat bonts. Men hiet wel een koe *blare* die nochtans niet wits en heft *Gem. duit. Spreekw. Camp.* 1550. NB. *V. ſimile proverbium ſupra voce* Blader.
Blaren *i.* bladeren hebben, Blaren en bloeien *junguntur K. M.*
Blas *J. D.*
Blaſe: ick ben outhede die gerempelde die *blaſe* en die guſe *Quid? Pelgr.*
Blave *Quid?* di *blave* van het ouderdom *Sc.*
Blazen *Imperf.* blies *Sibilare D. B.*
Blazen *Quid? D. B. ubi pro* blieſen *forte legendum* klieſen *Iherem. VII.*
Blazen met trompen *niet* op trompen *D. B.*
Blazen den dag *K. v. H.*
Blazen de oren vol woorden *d. i. met achterklap, leugenen vervullen C. d. M.*
Blazing *Afflatus J. Fl.*
Blazoen veld of kenteeken, devies *Symbolum heroicum Moon., G. op K., J. D.*
Blazoenen *Verb.* iemands daden *blazoenen i.* verbreeden *fama celebrare S. v. C.*
Bleekeren *i.* bleek worden *S. v C.*
Bleeken *linteum inſolare K. v. H.*
Bleekheid *pallor G. T.*
Bleeuheid *Bloodheid Ignavia. J. Fl.*
Bleek (*te*) gaan. *Quid? S. C.*
Bleeken *i.* Bleeken *G. T.*
Bleine *Puſtula S. V. S.*
Bleiren *Balare C. d. M.*
Blekkende *i.* blikkende *Candere D. B.*
Blekſemen *Fulminare H. op M.*
Blend *Sp., Zeg., Geſ.*
Blende *S. d. Ph.*
Blenden voor een dief *S. V. S.*
Blenken *i.* blinken *D. B. Imp.* blinkte. *G. T., O. B.*
Blenken *Vibrare D. B.*
Bles *Adj.* Grys *Canus Pel. niſi ſit* Kaal *Calvus ut ap. Br., S. B.*
Bleſſe *Subſt. S. B.*
Bleven *part. van* Blyven *D. B., L. V., Cl. Sp., H. M. C., P. N., J. Fl.*
Bly *Plumbum S. V. C.*
Bly *Gaudium St.*
Bly *laetus F. W.*
Blide *Tormentum D. B., H. op M.*
Blyd *laetus C. d. M.*
Blyde *Laetus* Blyde en te gemake wezen. *Laetum eſſe & gauderi H. op M.*
Blyde een balans *bilanx H. op M.*

Blyde *misschien* Helder, *Clarus.* Hi hadde schone *blyde* oghen *H. v. Al.*
Blydelyk *forte pro* blykelyk *errore typothetae J. Fl.*
Blydschap meten *i.* beschikken *K. v. M.*
Blie (*Sinen*) nie keren: een standvastig gelaet tonen *vultu immoto esse H. op M.*
Blie *of* Blyde balans *bilanx H. op M.*
Blyf: einde, *finis Zeg., L. V.*
Blyf *videtur* uitstel *mora L. V.*
Blystede: rustplaats, peisterplaats. *Mansio L. v. J.*
Blyk doen *i.* Doen blyken *C. d. M.*
Blyk *Indicium, argumentum V. J. E.*
Blik *Nictus Sp., S. C., G. Br., G. op K.*
Blik op blik blikschemen *V. Ad. inb.*
Blik (Blink of) *Br.*
Blyken *Apparere Imperf.* blykte *pro* blick *J. Fl. qui tamen fere eodem loco etiam habet* bleek *H. de Groot.*
Blykigheid *i.* blykbaarheid *Evidentia. L. V.*
Blikken *Micari, Coruscare, rutilare, splendere D. B., Pel., T. P. P., V. V. r., S. V. C.*
Blyven *i.* Achterblyven *H. op M.*
Blyven in iemand van iets *d. i.* aan iemand van iets verblyven *Compromittere in aliquem de aliquare L. V.*
Blyven *cum part. non cum inf. v. g.* blyven doende, houdende, staande, *niet* doen, houden, staan *enz. D. B., H. op M., K. v. H.*
Blyven *i.* gedaan blyven *H. op M.*
Blyven te kort *i.* te kortschieten *Gesch.*
Blyven in geschil *i.* twisten *C. d. M.*
Blyven in zyn gestichten *i.* op zyn stuk blyven *C. d. M.*
Blyven in muiten *i.* zich stil houden *C. d. M.*
Blyven *Subst. i. verblyf Mansio D. B.*
Blode *ignavus L. V.*
Blodig Dicht. *F. W.*
Bloed *Sanguis H. V.*
Bloed *forte pro vita vel circuitu sanguinis Pel.*
Bloed *Genus Moon.*
Bloed *i.* onnozel, ongeacht *J. D.*
Bloeddorsten na de ziel van een onnozele vrouw *S. C.*
Bloedelyk *i.* blodelyk *H. v. M.*
Bloeden: naar 't bloeden *van den* slag *V. P.*
Blikken *van een Visch. H. Dull.*
Blikken *Splendor D. B.*
Blikkende *nitens, candens, candidus D B.*
Blikkeren *wordt alleen gebruik van't geen bleek en flaauw van glans is Bd., V. V. r., H. Dull., J. M.*
Blyklyk *i.* klaarlyk *V. D.*
Blikseme *Vr. Fulmen D. B.*
Bliktanden *S. V. C.*
Blinden: Gerucht op rotsen die *geblind* zyn door de zee. *Haec verba Annotata, sed non additus est auctor.*
Blindigheid *nu* blindheid *Coecitas D. B.*
Blindruischen: stryden, krakelen *Certare, litigare. H. de Groot.*
Blink *Quid?* Vond. *Poet.*
Blink (Een) blik van iets *Br.*
Blinken *Imp.* Blinkte *J. Fl., D. B.*
Blinken *Vibrare D. B.*
Blinken *den lippen en 't Vuur toegekend Poet.*
Blyven *permanere D. B.*
Blyven *i.* overig blyven *restare D. B.*
Blyven *i.* verblyven *S. C.*
Blyven borge *fide jubere K. V. H.*
Bloeden *Puniri V. N.*
Bloedgierig *Sanguinis Cupidus S. C.*
Bloedrisen. *Cruentare H. de Groot.*
Bloedschandig *incestuosus Oud. Vert. A.*
Bloedschendig *incestuosus. Voorb. tot den waren Godsdienst Leyd. 1749.*
Bloedsmodderige wreedheid *Oud. vert. A*
Bloeg *is* Bloedig. Bloegh autaer, 't bloege staet *S. C.*
Bloei-klaver *Cithisus florens K. N.*
Bloeien *efflorescere D. B.*
Bloeien *i.* rood zyn, *bloeien* als krieken *C. d. M.*
Bloeien van voren *S. V. S.*
Bloeisel *i.* Bloesem als 't geboomte baert syn groensel *en bloeisel T. P. P.*
Bloeisel *i.* bloei *J. K.*
Bloem de beste, de, waardigste, voortreflykste *of* het beste *enz. Flos J. M., Moon., L. V.*
Bloem. Bloemen *flosculi nomen cujusdam libri L. V.*
Bloemen *adj. florens Verh.*
Bloemen *i.* versieren, optooien: *gebloemde* en openbare waarheid *V. V.*
Bloemken *Flosculus.* een *Bloemken* des troosts. *C. d. Fl.*
Bloesem Bloed, *d. i. geslacht, genus, familia H. V. D.*
Bloesem der Jeugd *J. K.*
Bloet *i.* bloot *d. i.* kaal *Calvus* bloet van haren *Calvus, nudus capillis D. B.*
Bloet *i.* bloot *aperte L. V.*
Bloeten *i.* ontbloten *denudare D. B.*
Bloeijen *i.* Bloeien, *Florare, Br. D., G. T.*

Blok { Ketenys, Kinnebaks, Neusjyn, Spekkarnaat, Spektakel, Takel. } *Namen van werktuigen by de Groenlandsche Visschery in gebruik Zorgdr. Groenlandsche Visschery.*

Blom *of* Blome *Simula D. B.*
Blom *Flos A. v. M.*
Blomjen *Flosculus Vr. C. A.*
Blommeloos: blommeloze zemel *Furfur sine simula S. V. S. G.*
Bloend *Flavus C. d. M. de Capillo & Segete K. M.*

Blond *An hebes?* haerlieder ſlachſwaerden wierden *blont* ende ommeghehouwen *Schr*

Blonkheid *Quid? S. V. S. G.*

Bloodheid *Ignavia L. V.*

Bloohart *i.* Bloodaart *Ignavus V. J. in D.*

Bloken *Quid?* myn *geblookte lyk Quid? Weſterb.*

Bloofd *i.* blozend *S. C., J. K.*

Bloot *i.* Bloed *Sanguis. G. T.*

Bloot *nudus* dat *Bloot* van den halſe *nuda colli. D. B.*

Bloot *ſine arte, ſine ornamento H. M. C.*

Bloot *Zonderling gebruikt H. Th. en A.*

Bloot *plane C. d. M.*

Blote (*de*) *i.* Blootheid *nuditas Sc.*

Blotelyk *Manifeſte H. Or. der. A.*

Bloten *i.* ontbloten, blootmaakt maken *nudare D B., Huyg., H. de Groot.*

Bloten *i.* ontbloten, beroven, *Spoliare H. Or. d. A., Geſ.*

Blouwen *i.* ſlaan *Verberare Zeg., H. op M.*

Blozen *Tranſit. Poff.*

Blozig (zoet) *K. M.*

Bluede *i.* blode, *timidus D B.*

Bluyen *i.* bloeijen *Florere D. B.*

Bluiſteren *S. V. C., Joſ.*

Blusſchen: doen eindigen, wegnemen *C. d. M.*

Blusſchen den honger *Geſ., Z. N.*

Blusſchen *Extinguere Translate Verh., V. J. in Doth., H. H., Coornh., Kantt. S. B., S. V. S. R., S. V. S. G., Vl. Rb.*

Blusſchinge *tranſl.* van ſchulden, des geloofs *i.* betaling, vernietiging. *H. Hiſt.*

Blusſen *niet* blusſchen ſchryven *L. V., Z. N., Geſ.*

Blutſe *Druk of holligheid H. P. Wordt onderſcheiden van* Buil *door Moon., V. Altaergeh.*

Blutſen *Jungitur τῶ* breken *H. H.*

Blutſen *misſchien* breken *V. Hier., Anſlo.*

Blutſen, Drukken kneuzen *Moon.*

Blatte *Homo ſtolidus Weſterb.*

Bo *of* beu *vox nauſeam ſignificans vel faſtidium* Beu van Boekeweikoeken *Sp.*

Bobbel *bulla Geſ., J. Fl., H. H.*

Bobbelen *i.* opzwellen als een bobbel *T. P. P.*

Bobbelmoedig *Oud. vert. A.* Alexander die van zelf genoeg *bobbelmoedig* was *i. opvliegend, heethoofdig.*

Bobbelmoedigheid *Opvliegenheid. Oud. vert. A.*

Bocheus *i.* gebocheld *Gibboſus St.*

Bocht *Septum, Cubile H. Ged.*

Bocht *Omwenteling, inclinatio H. H.*

Bochten *Wild woestlopen Br.*

Bochten *Sepire Cats Tr.*

Bochtig *properans H. Ged.*

Bochtſochten *Br.*

Bod (*ryzen ter hoogſten*) *Ad ſummum faſtigium eyehi V. D.*

Bode *nuncius, internuncius C. d M.*

Bode *Apparitor K. v. H., H. v. D.*

Bode (Gewaarde) *i. gemachtigde bode H. v. D*

Bodelen *i.* Doodſlaan *Occidere H. op M., L. V.*

Bodelo *Nomen vici Halma Ton. d. Ned.*

Bodem, grond *ſolium H. v. D.*

Bodem *fundus* Bodem der hand *'t hol der hand D. B.*

Bodenbrood *id quod detur ei, qui adfert laetum nuncium. Weſterbaan pro eo dicit* boombrood *non tamen vitioſe pro* boonbrood.

Boeg *i.* buit *by L. V.*

Boef *by de ouden voor* behoef *H. op M., L V.*

Boef *Nebulo, veterator H N. P.*

Boefte *i.* boevery *ſtellionatus, vafritia. S. C.*

Boeg *voorſte gedeelte van het Schip Z. Wv.*

Boegaard *i.* Boomgaard, *of* Bogaard *Arboretum H. op M.*

Boegen *i.* ſtevenen, zyn ſteven wenden, reizen *Navigare. J. M.*

Boegſeeren *een woord van de zeilkunst. Hauk. R. Z. Wv.*

Boegſeertouw *zeker ſcheepstouw Z. Wv.*

Boei *een ſcheepstuig A. v. M., Paludanus Oudh. en Natuurk. Verh.* 1776.

Boei *Compes Vr. C. A., V. L., V. D.*

Boeien *Compes & tranſlate Carcer. Sp.*

Boeien *Verbum V. D.*

Boeier *Genus navigii Geſ.*

Boek: Aker van een beuk *glans faginea Viſſ.*

Boek *i.* bok *Hircus L. V.*

Boek *Liber Manl. of onz. D. B, G. T.*

Boek *Manl. Geſch.*

Boek (*geſchreven in 't*) myns herten *d. i.* in myn hert *C. d. M.*

Boek (*zyn*) open doen *i.* zyne geheimen vertellen *V. Gh.*

Boekhouder *i. die 't beſtier eener redery heeft Z. Wv.*

Boekmeyſter *An Auctor, Scriptor? Vb.*

Boekſtaaf: Drukletter *Moon.*

Boel *i.* Byzit *Concubina D. B., H. Pr., H. V., Vond. N, J. de Haes.*

Boel Minnaar *Amaſius C. d. M. H., pr., B., V. V., T., P. P.*

Boel *i.* broeder *Schraſſert. Harderw.*

Boelaadje *ſcortatio. Oud. Vert. A.*

Boelding *i.* boelſcheiding *judicium familiae Erciſcundae Keur. van Westwoude M. S.*

Boele *Concubina D. B.*

Boelen *ſcortari Br. D., Reid.*

Boeler *ſcortator, Adulter H. Pr.*

Boelery *Scortatio, Adulterium T. P. P.*

Boelerinne *Meretrix, Adultera Oud. Vert. A.*

Boelſchap *i.* boel *Amaſius Br. H. pr.*

Boelſchap *i.* boel *Meretrix, adultera, V. S., V. Joann., Ald. B., H. Pr.*
Boelſchap (*in*) leven *ſcortari Br.*
Boen *i.* Boom *Arbor Onz. D. B.*
Boemachtig *i.* boomachtig *Nemoroſus D. B.*
Boen *pro* Bon. Wtermaten *boen d. i.* bon *wtermaten* goed. Bon *gallice* Goed *S. V. S.*
Boenen *i.* Bologne, *Bononia H. op M.*
Boer: een teiken in de hoogte, een ſein, een leuze in de hoogte *ſignum elevatum H. op M.*
Boerachtig *i.* boersch *ruſticus H. M. C.*
Boerd of boerde *by de ouden 't zelfde als nu* boert, boerte *Jocus, Pel., F. W., H. op M.*
Boerdelyk *nu* boertelyk *of* boertachtig *Jocoſus. Cl. Sp.*
Boerden *nu* boerten *jocari Cl. Sp.*
Boerderen *idem quod* Boerden *nu* Boerten *Pel*
Boeren *i.* 't werk van een boer verrichten, Landbouwen *Agrum Colere Sch.*
Boeren *i.* beuren *d. i.* gebeuren overkomen *Br. D.*
Boeren *i.* beuren *d. i.* opbeuren *Br. D.*
Boerig *i.* ryk *Dives K. M.*
Broerne *i.* Borne *d. i.* Bron *fons. G. T.*
Boerſe *Sportulum D. B.*
Boert *i.* geboorte *St.*
Boert *i.* boord rand, *Margo D. B.*
Boert an die arme *i.* Armring *Dextrale D. B.*
Boert *eertyds* boerd, kortswyl, jok, *jocus J. D., H. op M.*
Boerte *i.* beurte *Vices. D. B.*
Boerten *en* jokken *junguntur Moon.*
Boertery *H. N. P., Oud. Vert A.*
Boeſelyk *i.* boſelyk *inique D B.*
Boeslyk *i.* Booslyk *inique D. B.*
Boet *poena K. V. H., Zeg.*
Boet *i.* boete, boetvaardigheid *G. T. D. R C.*
Boet *i.* boeting, verbetering, *Emendatio C. d. M.*
Boet *i.* genezing *Curatio D. B.*
Boete *poena, mulcta H V. D., K. V. H.*
Boete (Banne en) *K. v. H.*
Boete *i.* bate *Mieris Charterb., L. V., P. N.*
Boeten *i.* boete doen *G. T.*
Boeten 't vuur *Sp., V. M., V. V. r., Ant. i. aanſteken.*
Boeten *i.* betalen *Solvere J. V P.*
Boeten den last des hongers *S. V. C.* Hongersnood *Sp.* Schade *recuſ.* Elendigheid *H. Dull.* Krak *H H.*, u drukkig hert *S. V. S G.* Smerte *ibid. Spraeter Ibid. Weſterb. Droefheid enz.* den Luſt. *H. Or. d. A.* onze ziel *H. de Groot.*
Boetereding } *Quid? in Handv. van Her-*
& } *tog Aalbr.* 1401. *MS. &*
Boeterede } *van. Gr. Willem* 1404.
Boetſchap *i* boeting *G. T., Bit. U. d. D.*
Boetſele *i.* Boeting *S. V. S.*
Boetſen *S. V. C.*
Boetſmaker *Scurra, Kantt. S. B.*
Boeverye: Guitery *K. V. H., H. Wts.*
Boevery *ſtellionatus J. D.*
Boezem *Sinus* e winden hebben haren boezem uitgeblazen *Oud. vert. A.*
Boezem (*uit een vollen*) van Stoffe *Oud. vert. A.*
Boezem (*een*) van werkſtof *Oud. vert. A.*
Boezem (ontegenſtrevende) worſtelen *Oud. vert. A.*
Boffen van boven neder *Dejicere H. V.*
Boffet *Quid? Tb.*
Boge *Arcus K. V. H., S B.*
Boge *Vr. Sch.*
Bogen *i.* buigen *inclinare P. N., F. W.*
Bogen *Quid? ſi (Maria)* begonde in *bogen* te werken *Tb.*
Boget *Quid?* het roeren der *bogetten Geſ.*
Boha: ydel geſchreeuw *J. D.*
Bogger *Cinaedus S. B. Deut. XXIII. Oud. vert. A.*
Boy *i.* boei. *Compes D B.*
Boik *i.* boek *Liber D. B.*
Boytinge *videtur Commercium St. B.*
Bok *Hircus* Bok van geiten *i.* geitenbok *D. B.*
Bokelaar *i.* Beukelaar. *Peltor, Scutum D. B.*
Boker *i.* Beuker, Beukhamer *D. B.*
Bokken *Incurvare D. B.*
Bokkende gaan, komen *D. B.*
Bokoorin *Quid? Oud. Vert. Ar.*
Bol om 't koorn te breken *L V.*
Bolkraan *Quid?* ſyde Pellenpurper *bolkraen* tweern en vlas *Tb.*
Bollaard *Quid? M. C. C. R.*
Bollen (te kort) *i.* te kort ſchieten *Sc., Geſ.*
Bollen *i.* Vermaak doen, *vermaken Imperf.* dat bolt my *J. D.*
Bollikvanger. Ballikvangers py *Z Wv.*
Bolluden *verb. puto eſſe* 't hoofd ſtoten en dus 't hoofd doen luiden *niſi ſit quod nobis* ſuiſebollen *Pel.*
Bolſter *Cortex O. V. Agrippa.*
Bolwerk *Munitio D. B., K. v. H.*
Bolwerk *Machina D. B.*
Bom, Trommel *Tympanum Cl Sp.*
Bommen *Verb. een hol geluid maken als dat van een bom.* Een vol vat en *bomt* niet *Voſſ.*
Bond *Faſcis Vb.*
Bond *foedus Mikroen Land.* 1554. *f.* 12. *a* 156.
Bondekyn *nu* Bondeltjen *Faſciculus D. B.*
Bondeloos *invitus Ald. B.*
Bondgenoot *Socius, foederatus S. B.*
Bondig *ſolidus Oud. P.*
Bone *faba K. V. H.*
Bone: loten iemand met brieven of met bonen *aliquem eligere Chartulis vel fabis.* vallen iemand iets met bonen *Contingere alicui aliquid ſorte fabarum K. V. H.*

Bonge *Tympanum D. B.*
Bonk *Moles Oud. Vert. A., V. D.*
Bonſe *Menſura quaedam Oud. Goudſch. Chr.*
Bontheid *pellis variegata D. B.*
Boodſchapbrenger *Nuncius, internuncius, Gabriel* de hemelſche bootſcapbrenger *G. T.*
Boof *voor* boven *K. M.*
Boog. *arcus.* veel pezen tot zyn boog hebben, *veel meisjes teffens vryen C. d M.*
Boog hebben van overdaad *H. Ged.*
Boogen *i.* buigen *flectere J. Tib, C.*
Boogen van: roemen *op. H. H. afgekeurd H. Pr.*
Boogſaam, Boegſaam *Sp.*
Book *i.* boek *Liber D. B. NB. manl. of Onz.*
Boombrood *zie* Bodenbrood.
Boom *Arbor S. B., H. V.*
Boom *tranſlate* ſtamboom *ſtirps Hv.*
Boom *i.* hout *lignum* Boom des cruycen *Lignum crucis Cl. Sp.*
Boom *een zeker werktuig Z. Wv.*
Boomwollig *i. van* boomwol *Cotoneus. K. M.*
Boon *faba.* achten niet een boon *nauci, flocci facere C. d. M. J. D.*
Boonbloem. *C. d. M.*
Boord *i.* rand *margo Manl. D. B., V. C. A., Z. WV.*
Boord (wenden over) *Deſpirare S. V. S. G.*
Boord: keren ten boorde, *zich wegpakken K. M.*
Boord: *Cholera, Morbi genus Onz. Oud. Vert. A.*
Boorden *Verb. i.* den boord bekleden bezetten, verſieren *H. Dull., H. H. V. V. r.*
Boorden: aan boord klampen *Velius Ch. van Hoorn*
Boorg *Adj Quid? S. V. S. G.*
Booren verkorten, benadelen *Paff.*
Boortendag *i.* geboortedag *dies natalis K. M.*
Boordvol *ad marginem usque plenus Hv.*
Boos *Malus S. B.*
Boosaardig *Malitia Oud. Vert. A.*
Boosdaad *Malificium H. H.*
Boosdader *i.* Boosdoender *Maleficus. H. de Groot, Oud. Vert. A.*
Boosdadig: *ſceleratus H. de Groot.*
Booslyk *inique D. B.*
Booslike *inique D. B.*
Boosten *by verkorting voor* Beooſten *ad Orientem H. op M.*
Boot *onz. Cymba A. v. M., Z. N. Voſſ. Veriſimiliter etiam ap Geſ. qui habet* met den boot.
Boot *pertinet etiam ad mundum muliebrem.* Een vrouwlyk halsſieraad *Oud. Vert. A.*
Bootken *Cymbula Sc.*
Bootſe *Facetiae Ald. w., Coornh.*
Bootſe Bult *of* buil *Tuber C. d. M.*
Bootſemakery (bitſe) *Oud. Vert. A.*
Bootſen *fingere ex cera vel alia molli materia V. Joſ.*
Bootſen *i.* nabootſen *imitari T. P. P.*
Bootſen: veinſen. gebootſte blyſchap *ficta, ſimulata laetitia H. H.*
Bootſen: kluchten op toonelen *T. P. P.*
Bootſen *en* herbootſen *Oud. Vert. A.*
Bootſery *imitatio Oud. Vert. A.*
Bootſeus *a Gall.* Bousſu *i.* Gebocheld. *Gibboſus H. op M.*
Bootsmaker *Mimus, Pantomimus H. A. T.*
Bord *plur.* Borderen *Aſſer. D. B.*
Bord (een) in de kelder maken, *Quid? Z. N.*
Bord *i.* rand, boord, *margo L. V.*
Bord des bergs *i.* voet des bergs *radix montis L. V.*
Bord *videtur* Ruk een haastige wind die met eenen *bordt* terſtondt 't water comt beroeren *J F. niſi* met eenen bordt *ſit, id quid apud Hoofdium*, op een bordt? *quod, niſi fallor eſt Cito, ſubito.*
Bord *i.* verkeer-ſchaakbord *H op M.*
Borde (*te*) komen *i. eigenl.* te ſpelen komen *daarna* te voorſchyn komen *H. op M.*
Borde (*te*) brengen *eigenl.* te ſpele brengen *daarna te voorſchyn brengen H. op M.*
Borde *i.* last *G. T., St. B., Liber onus Charitatum* 1476; *Gem. Spr.*
Bordeel *Lupanar D. B.*
Bordeel *Delubrum puta tale in quo eſt Lupanar D. B.*
Bordeel (zyn dochter zetten in 't) *proſtituere filiam D. B.*
Bordeelvrouwe *Proſtibulum D. B.*
Bordure *i.* Borduurſel *Caelatura, Sculptura D. B.*
Borduur *i.* Borduurſel *V. D.*
Bore *i.* niet *of* gantsch niet. Bore goed *i. gantſch niet goed enz. H. op M., L V.*
Borenes *voor* gheboernesſe *geen goed Nederd. H. op M.*
Borg *Caſtellum, Praeſidium D. B. Differt a* Vesten *Accoord van Westvriesl. met Gr. Florus* 1288. *MS.*
Borg *een zeker touw, 't welk men aen den Sleper van een kor heeft. R. Paludanus Oudh. en Natuurk. Verh. Z. Wv.*
Borg *fidejuſſor St., K. v. H.*
Borg, Borgen nemen van. *ſatis dationem accipere pro K. v. H.* Borg blyven *fide jubere, ſatisdare.* Borg zetten. *Idem.* Borg zetten voor *ſatisdare pro.* Borg zyn *fidejuſſorem eſſe.* Borg worden *fidejuſſorem fieri K. v. H.* op borgen iemand uit geven *i. op borgtocht loslaten ontſlaan H. op M.*
Borgelkyn Borgjen *parvum Caſtellum Tb.*
Borgemeeſter, Borgermeeſter, en Borgmeeſter *Promiſcue uſurpata H. V. D.*

Borgen *is* borgen, verborgen, *Abſcondere P. N., J. Fl.*
Borgen *i.* Crediet geven, *Credere, fidem alicujus ſequi H. Or. d. A. Geſ.*
Borger *Civis. Quid* Borger der zee? *utrum piſcis? an Nauta? Tranſlate A. H. Ned. Poemata.*
Borgermeeſter, Borgemeeſter, Borgmeeſter *promiſcue uſurpantur H. V. D.*
Borgmeeſter, Borgemeeſter, en Borgermeeſter *promiſcue uſurpantur. H. V. D.*
Borgſloep *i. een ſloep, die in de Walvischvangst wordt gebruikt, om in geval van verlies der eene ſloep, dezelve tot waarborg te hebben Z. Wv.*
Born *i.* born *fons K. M., H. de Groot, V. D.*
Born *i.* Water *Aqua D. B., Zeg. V. V., Coornh., H. Pr.*
Borne *i.* water *Aqua D B., Zeg. H. Pr.*
Borne *i.* Bron *Fons L. V.*
Bornen *i.* branden *Urere D. B.. Kol.*
Borre *i.* bron *Fons, forte etiam* Put *Puteus aut ſimpliciter Aqua L. V.*
Bors Beer *Br., J. K.*
Borſe *i.* Beurs. *Marſupium S. B., H. H.*
Borſekruid *Herba quaedam A. V. M.*
Borſe Menſchenmoorders *Quid? An* Barſche, *an* Forſche? *O. Vert. A.*
Borst *Pectus G. T.*
Borst (*Kort ter*) *i.* Kortborſtig *Geſ.*
Borst *i.* Jong borst *Juvenis Moon.*
Borſten (*te*) *i.* geborſten *H. op M.*
Borstlap *Faſcis pectoralis D. B.*
Borstlap van een ſchip *i.* een bekleding van yſer voor aan de Groenlandſche ſchepen *Z. WV.*
Borstweer *i.* borstwering, *quod pectus defendit, aut ſervat, munitio J. M.*
Bortelen *tumultuari Br.*
Bortelen Woeden, *furere Br.*
Bortelen allerley lasterreden *effundere omnes Calumnias Kantt. S. B.*
Bortelen gelyk de fonteynen *Bullire. S. B.*
Bortelen Water *i. uitgeven, uitbortelen S. B.*
Bosch *Silva Sc.*
Bosch *Silva Manl. Geſ.*
Bosſchaaldie *Saltus D. B.*
Bosſche *Lucus D. B.*
Bosſchere: Eigenaar van een Bosch *Pel.*
Boſem *i.* Boezem *Sinus D. B.*
Boskelkyn *i.* boschjen *Sylvula Pel.*
Bosmen *forte pro* bóſunen *L. V.*
Boſone *forte pro* beſogne *L. V.*
Bosſen: uitſtoten *Expellere S. C.*
Bostel *beter* Borstel *Voſſ.*
Boswonder *Adj. Oud. Vert. A.*
Bot *een tuig in de ſcheepsvaart gebruikt Z. WV.*
Bot (*op een*) ſchielyk, terſtond *ſubito, ſtatim H. H.*
Bot (geven) *indulgere D. S., H. V.*
Bot *adverb.* geheel *intotum J. D.*
Bot (*te*) lopen *i.* tenietlopen *in nihilum abire Oud. Vert. A.*
Boteram: geboterd brood *K. M.*
Botermate (Recht der) *H. V. D.*
Botlyk *K. M.*
Botte *i.* been *Os Reid.*
Bottekroes: onbeſchaafd mensch *Voſſ.*
Bottemuilen *i.* tot een botmuil maken *Z. N.*
Botten *i.* bedriegen *fallere Bred., Ald. B.*
Botter *i.* boter *Butyrum K. V. H.*
Bottigheid (*opgezette*) *videtur* opgepronkte bottigheid *Geſ.*
Bottinge *Tributi genus Handv. van Kinn., M. Ch.*
Bou en welgerymde taal *K. M.*
Boud *Audax D. B., L. V., H. M. C., Br. D.*
Boud verwaand *Arroganter J. D.*
Boud *Audacter L. V., H. V., S. V. S. G.*
Boudelyk *Audacter H. Or. d. A.*
Bourendicht *ſic vocantur Bucolica Virgilii K. M.*
Boutſel *i.* gebou *aedificium H. N. P.*
Bouvalligheid *i. Vetuſtas aedificii ruinam minitans Oud. Vert, A.*
Boúwe *i.* Oogst *Meſſis D. B.*
Bouwe *i.* gebouw *Aedificium G. T.*
Bouwen, een vrouwen kleding *Cyclex H. Z., J. D.*
Bouwen *Aedificare* een graftede uit den grond *HV.*
Bouwen *i.* landbouwen *Colere agrum Fr W.*
Bouwen *Pingere V. P.*
Bouwere *Submonitio ad operas ſeu Corveias faciendas. Du Cange.*
Bouwery *i.* Landbouwery *Agricultura D. B.*
Bouwſel *i.* gebouw *J. D.*
Bouwzwier *i.* fraaiheid der bouwkunst *Elegantia Architecturae Oud. Vert. A.*
Boven *ſupra D. B., K. V. H.*
Boven tegen *contra. K. v. H., H. v. D., J. K.*
Boven *i.* over *ſuper D B.*
Boven *i.* onder *Inter D. B.*
Boven *i.* meer dan *Supra D. B., C. d. M.*
Bovengaan *nu* te boven gaan *St. B., Br. D., D. B. G T.*
Boven zyn *i.* te boven zyn *Superiorem eſſe D. B.*
Boven (*zyn*) iets *Praeeſſe alicui rei D. B.*
Boven (*te*) zyn toenemen, de overhand nemen of hebben *Praevalere. D. B.*
Bovenzweven *i.* te bovengaan *Superiorem eſſe D. R. C.*
Boven (*van*) tot boven *a ſummo usque ad ſummum D B.*
Bovendek *'t opperſte gedeelte van 't Schip. Z. Wv.*

Bo-

Bovenhou, ſtryk ſpek af *en* boven hou ſtryk ſpek. *Geroep in de Walvisch-vangst, by 't afmaken van den visch gebruiklyk. Z. Wv.*
Braadſpit: een Scheepstuig *Z. WV.*
Braakmaand *Junius Byb.* 1400. MS.
Braakſel *i.* breuk *hinc* grondbraakſel *Chron. van Zeel. Antw.* 1551.
Braam *Vepris* bramen en doemen *Vepres & ſpinae D. B.*
Braauw der leeraren braauw *Videtur Invidia, Oud. Vert. A.*
Braauwen *een woord by de Scheepstimmerluiden bekend. Hawk. R.*
Brabbeling *H. H.*
Bracht *voor* gebracht *L. V.*
Brade *i.* Gebraad *Aſſatura D. B.*
Braden *Imperf.* Bried *niet* Braadde *Aſſare D. B.*
Bradery *Oud. Vert. A.*
Bradwo *forte* Braauw *Oud. Vert. A.*
Brageren *i.* Pronken *J. D., G. op K*
Braggeren *Superbere H. A. T., H. M. C.*
Braggeren *i.* Pronken, Pralen *S. v. C. C. d. M.*
Braggoen. de *Bragoenen* doet men ſacken. *Quid? Weſterb.*
Brak: ſoort van Jachthond *Geſch., Moon.*
Brake *i.* Braakland *Novale C. d. M., Z. N.*
Brake *Lupatum L. V.*
Brake *i.* Breuk *Geſ.*
Braken vlas *i. 't vlas uit de ſchel of bast doen Voſſ.*
Braken: myne oghen *braken* ghelyc een ſtier *Quid? Pel.*
Braken met zyne klaauwen *wordt van den leeuw gezegd by L. V.*
Braken *nu* nachtbraken *Frangere membra vigiliis, Fraxare H. op M., V. Hier., Moonen.*
Braken (Waken en) *Cl. Sp.*
Braken. *ſenſu neutro* Berſten *rumpi, Disrumpi H. op M.*
Brallen *S. v C., H. G., V. P., H. Gr. H. Dull. Z. N., T. P. P., D. H. Port. zie over dit woord H. Pr. en Bd.*
Brance de brance: *verkeert. an* de kans verkeert? *C. d. M.*
Branche *i.* Tak *Gall.* Branche *M. C. C. R.*
Brand. *Incendium D. B., K. V. H., H. O. d. Amb.*
Brand. Leveren den brande *igni tradere Incendere D. B* maken met ſinen viere *K. v. H. incendium excitare igne ſuo.* Ibid komen tot den brande *Accurrere ad incendium exſtinguendi. Ibid. om.* Ancte des brandes *metu incendii Ibid.* Brandkeren *Ignem arcere Ibid.* Wapen ten brande brengen? *Quid? An adferre Arma ad extinguendum, an ad excitandum ignem, an armatum ad incendium accedere? Ibid.* Quitſen ten brande *Credo eſſe* kwetzen by of door den brand *Ibid.* Om nood van brande *propter calamitatem incendii ibid* Ontſteken den brandt *accendere Incendia H. Or. d. A.*
Brand *Uredo D. B.*
Brand *Larus niger Avis ſpecies L. V.*
Brand *Gladius H. op M., Zeg.*
Brandachtigheid *Combuſtio D. B.*
Branden *i.* verbranden *Comburere D. B.*
Branden (een fitſel *int vel doen*) *Geſ.*
Branden *Ardere* De Markt brande *d. i. de huizen daar op ſtaande; zo ook worden* de luiden gezegd te branden *d. i. hunne goederen H. op M.*
Branden en blaken van eergierigheid *Sc.*
Branden *en* blakeren *abſ. Geſ.*
Branden tot kwade begeerten *S. V. S.*
Brander *Een oorlogſchip, dat in vuur gezet word om andere Schepen in brand te ſteken J. M.*
Brandig *K M.*
Branding *Een ſcuimende zee tegens rots of ſtrand bruiſchende J. M.*
Brandleder *ſcalae, quibus in incendio extinguendo utimur K. v. H.*
Brandmerken *Stigmate notare tranſl.* Oud. *Vert. Ar.*
Brandofferen *Offerre Deo in holocauſtum D B.*
Brandſchat *Tributum, quod ſolvitur hoſti pro redimendo pago, vel urbe ab incendio H. H.*
Brandſchatten *verb. i.* Brandſchat of brandſchatting afvorderen *H. M. C.*
Brandſchatting *idem quod* Brandſchat *H. H.*
Brandſticht *i.* Brandſtichting *Incendium P. N.*
Brandvogelken *Larus, vocatur etiam Simpliciter* Brand *D. B.*
Brandwacht *Z. WV.* op de brandwacht zenden, uitzenden, liggen: de brandwacht uitſtellen *Ibid.*
Bras *i.* hoop. *Kiliano Commixtio, Confuſio, Commixtum Chaos Geſ., J. D.*
Bras (een mas en) en tas van vloekwanſchapenheden *Voorber. tot den waren Godsdienst Leyd.* 1749. *l 7.*
Bras een Scheepstuig *Z. Groenl. Voſſ.*
Braspenning *Tuſſis G. op K.*
Braspenningen (*ouwe*) Zweten *Quid? Oud. Vert. A.*
Braſpil Een Scheepstuig *Armamentum navis R. Paludanus Oudh. en Natuurk. Verh.* 1e *Stuk.*
Brasſen *i.* ſmullen, teren *H. A. T., Vond. V., J. D., C. d. M.*
Braauwe *Supercilium Jonkt.*
Braauwen *eſt Supercilium contrahere. hinc* u barsch-gebraauwde wyzen *mores arrogantes & ſuperciliosi Jonkt.*
Bravade *H. N. P.*
Breden *i.* breedte *Latitudo D. B.*
Breden *i.* breedmaken, uitbreiden *Dilatare D. B., H. de Groot.*
Breden *Augere St.*
Breed *Latus D. B., K. v. H., L. v. J.*

Breed *i.* ruim, groot *Amplus, magnus* met de *breedſte* verbasteringen *Oud. Vert. A.*
Breedheid *i.* breedte *Latitudo D B.*
Breeden *cum dupl.* E *Dilatare D. B.*
Breeden *videtur eſſe* bereeden *parere H. v. M.*
Breedweidenheid *Oud. Vert. A. en R. Mog.*
Breem *i.* Braam *rubus Cl. Sp.*
Breems *Bruchus Z. WV.*
Breeuwſtoel een Scheepstuig *Z. WV.*
Breedel *i.* Toom *Frenum Zeg., Gem. Spw.*
Breidel (*een*) iemand leggen, *Coërcere aliquem K. Leſcaille*
Breidelen *frenare L. V.*
Breiden *i.* uitbreiden *Dilatare D. B., K. M., L. V.*
Breiden *abſolute voor* zich breiden *d. i. uitbreiden. L. V.*
Breiden *i.* bereiden *parare H. Gr., Sp., H. V.*
Breiden vereenigen *Weſterb. Ged.*
Breiden helpen *O. Gb Leb.*
Breiden in een doolhof *Weſterb. Ged.*
Breinloos *Cerebro carens, Cerebro privatus. G. op K.*
Breke *i.* gebrek *Penuria D. B.*
Breken *imperf.* brok *niet* brak *K. M. Frangere.*
Breken *i.* ontbreken *of* gebreken *indigere D. B., A. V. M.*
Breken *i.* Afbreken *D. B., S. B., K. v. H., H. op M.*
Breken *Verb. neut. d. i.* gebroken worden *finiri St.*
Breken *i.* bezwyken *Deficere D. B., H. op M.*
Breken in *Irrumpere D. B.*
Breken *i.* verbreken, overtreden ſchenden *b. v.* gebod breken *Transgredi D. B, H. A. T., H. op M., H. v. D. ubi de violatione arreſti hoc verbum uſurpatur. H. G. van Velzen de* voorwaarde aan iemand breken *i. non ſervare.*
Breken zyne krachten in ontucht *Debilitare vires ſuas impudicitia Oud. Vert. A.*
Breken zich tot *i.* zich gewennen aan *C. d. M.*
Bremſtig *Ardens. Br.*
Bremmen *Hinnire S. C.*
Bremſe *i.* Kever *D. B.*
Brengen. *Ferre, adferre D. B., K. v. H.,* Wapen ten brande *i. tot den brand. Ibid.* Brieven op ſinen poerter *Ibid.* Vleesch te banke *Ibid.* goed te huis *Ibid.*
Brengen der *voor* op der aerde *D. B.*
Brengen *Nunciare V. L.*
Brengen *i.* aanbrengen *Afferre J. V. P.*
Brengen van lyf ter dood *H. Henr. de Gr.*, om goed, lyf en eere *Idem Hip*, om landen en luiden *Idem Ibid. occidere, bonis, vita & honore ſpoliare, terra & hominibus privari.*
Brengen iemand om 't lyf *vita privare Geſ.*
Brengen omhals *tranſlat.* doorbrengen *Geſ.*
Brengen in 't net *i.* verſtrikken *L. V.*
Brengen voor zich eenige hope *Oud. Vert. Ar.*
Bres, ſcheur, opening *van een dykbreuk J. M.*
Breſpit *een Scheepstuig Z. WV.*
Breten Hy wil hem al *breten* voor 't onvertellen *d. i. hy fopt hem. Gem Spw.*
Brett *forte Caput* ick hebbe een quaden ſteen an *'t brett.* Hy ſit boven an *'t brett Gem Spw.*
Breuk *i* boete *mulcta, poena S. C.*
Breukel *adj.* broosch, zwak *Infirmus Oud. Vert. A.*
Breuken *i.* misdoen aan iets *H. V. D.* tegens iemand *Ibid.* jegens iemand *Priv. van Hert. Aelbr. aan Hoorn* 1404.
Bridorp *zie* Brieden.
Bry *polenta D. B.*
Brieden *beteekende eertyds* Brouwen *Hier van waarſchynlyk* Briedorp *of* Bridorp *een dorp in Zeeland.*
Briedorp *zie* Brieden.
Brief bref *vox antiquiſſima G. op K.*
Brief van verſcheiden *zie* Verſcheiden.
Brief (*een*) dichten *is zekerlyk* opſtellen.
Brief *Brieve* brenghen op ſinen poerter *afferre litteras contra, adverſus cives ſuos K. V. H.* Loten met *brieven* of met bonen *nu met beſloten billietten kiezen Ibid.* Wiet valt met neghen brieven *d. i. dus verkoren word Ibid.*
Briefelyk *i.* duidelyk *C. d. M.*
Brieſchen *toegeſchreven aan den* Leeuw *D. B. Sc., f. Fl. L. V. aan* drakenkoppen *V. P. aan een* ſpook des Afgronds *en met* brullen *ſamengevoegd. Id. Ibid. aan een* paard *Id. Ld., J. Bod. aan den* wilden ezel *D. B.*
Briefelken *Mica Geſ.*
Brieven *Verb.* melden *S. V. & forſan* kennis krygen *S. V. S. G.*
Bryn *i.* pekel *Muria Geſ. NB. ibi legitur* Bryne.
Bril *of* brille (*zonder*) door de vingeren zien *i.* Oogluiken *Connivere C. d. M.*
Bril kyken *Quid? Hooft zangen.*
Brillen verkopen *i.* Bedriegen, misleiden *Decipere Cl. Sp.*
Brillen *verb.* een bril gebruiken, door een bril zien *Z. N., & ex eo G. op K.*
Broeden *proprie ovis incubare & deinde parere & ingenere proferre* Broeijen *ſcribit pro eo Vondel. in N. & Virg.*
Broeden *i.* voorttelen, fokken vee. *Sic* paarden broeden *i. paarden telen Pel.*

Broe-

Broeder zyns Vader Kint en synre Moeder, *by de oude Dichters* een volle broeder, *of*, *zo men ook zeide*, vleeschelyke Broeder, *of* Broeder beide van Vader en van Moeder *frater germanus*. Broeder van Vader en niet van Moeder *i.* halve Broeder van Vaders zyde, *frater Consanguineus*. Broeder niet van den Vader maar van de Moeder *i.* halve Broeder van Moeders zyde. *Frater uterinus H. op M.*

Broederschap *Fraternitas, Collegium V. D.*

Broedzeug van ongehoorde listen. *Jonkt.*

Broeien *i.* broeden *Vond. N. & V., J. D.*

Broeinest *nidus in quo avis ovis suis incumbit. V. V.*

Broek *proprie Bracha*, Broeken *transl.* 't manlyk geslacht *sexus masculinus, eo sensu opponuntur* Doeken *aut* Keursen, *femininus sexus G. op K.*

Broek *Palus D. B.*

Broekachtig *Palastris D. B.*

Broeke-Broeds, Geil, amoureus, *vox ficta ab Hugenio, ut videtur G. op K.*

Broekland *Terra palustris* Veld., Oud. Vert. A.

Broeklede *'t zelfde als* Breukelen *nomen proprium pagi H. op M.*

Broekrieme Lumban *D. B.*

Broesch *i.* Broosch, *Fragilis D. B., Br. D.*

Broesen *i.* Bruischen *fremere S. V. C.*

Broesen *cum fremitu erumpre H. H.*

Brillen iemand *i.* bedwingen, een bril op den neus zetten. *G. op K.*

Bringen *i* brengen *Cl. Sp., H. M. C.*

Bryne *i.* Gal, *fel. C. d. M. huc etiam refero* Bryn Pekel *quod Lelyveld ex Geschier* Pekel *explicat. Sed* Bryne *ibid sine dubio etiam significat* fel.

Bryschen *rugire D. B.*

Britsen *puto esse verberare Br.*

Britsur *wordt dikwyls by den* Wapenrok *gevoegd, schynt niet veel te verschillen van* Gherlande *H. op M.*

Bryzel (*niet een*) *i.* niet een zier, niets *S. V. C.*

Bryzel *nu* verbryzelen *Comminuere D. B. ubi* Briselen in stucken *Comminuere in frusta. S. B. V. D. in ball. H. D., V. D.*

Bryzen *i.* bryzelen *Comminuere S. V C.*

Brocht *i.* gebrocht *part. a* Brengen, *P. N., Cl. Sp.*

Brodekyn *i.* brodeken, Broodjen, *parvus panis D. D., H. op M.*

Brodgryns *Quid?* zullen wy met *brodgrynzen* de hersens instampen, *Oud. Vert. A.*

Brodronken *voor* Brooddronken *Viss.*

Broech, broosch *L. V.*

Broed de jongen van een Vogel. *H. op M.*

Broed *i.* gebroed *S. V. S., Oud Vert. A.*

Broed *i.* brood *Panis K. V. H.*

Brok *'t zelfde als* Broek *Palus D. B.*

Broke *mulcta, poena.* op iemand te zeggen hebben. *Handv. van Hert. Aelbr.* 1401. *aan Drecht*, 1404. *aan Hoorn.* iemand aantyen *Priv. van Hert. Aelbr. aan Hoorn.* 1404. Aanspreken binnen 's Jaars *Handv. van Gr. Willem* 1406. *M. S.* Berechren *Priv. van Hert. Aelbr.* 1404.

Broken (te) *i.* gebroken *of* verbroken *H. op M.*

Brogig *i.* misdadig *G. T.*

Brokkel *i.* breekbaar, brosch, brokkelig *Moon.*

Brokken by inbrokken, inschieten *Moon.*

Brommen een zwaar geluid geven *V. L., V. P., V. Hier., V. Ag., V. V. r., Anslo, Ant., V. F., De Potter.*

Brommen (uit) *sterk uitgesproken worden van de waarheid. H. D* een lied bromt *H. D., V. P.* zwarm van byen *H. D. Transitive S. K.*

Brommen *i.* pochen *J. M.*

Bronken *i.* Pronken, trotseeren *L. V.*

Brood *panis D. B, G. T.*

Broodbiddende *Mendicus D. B.*

Brooddronken, dartel *petulans Moon.*

Broodgeld *H. V. D.*

Broodheer *Veld.*

Broodkland *i.* Broekland *Palus D. B.*

Broos *Cothmus Vond. Virg.*

Broosch *fragilis Cl Sp.*

Brossen *Vexare Puff.*

Brou *i.* braauw, wenkbraauw *supercilium L. V.*

Broute *i.* Brouwsel *H. de Groot Inl. tot de Holl. Rechtsgel.*

Brouwen *Cerevisiam coquere K V. H.*

Brouwen bier op Hamburger bier *An* in den smaak van? *Puto Ergo* Haarlemmer Hamburger *K V. H.*

Brouwen *transl. Machinari plerumque de mali Machinatione H. Or. d. A. Hin.* moeite op moeite brouwen *V. L.* bedekte lagen brouwen *J. D.*

Brucghe *Vet. Pons.* Brugge *H. op M.*

Bruchus *Vox Latina D. B.*

Brudegom *Sponsus Br. D., K. V. H.*

Bruden *Utrum sponsam facere ut sit* Bruiden? *An detrudere ut sit* Bruien? *L. V.*

Brueder *Frater Cl. Sp.*

Bruedere *Frater Cl. Sp.*

Bruederlicheit *i.* broederlykheid, broederlyke liefde *Amor fraternus D. B.*

Breurlyk *i.* broederlyk *fraternus Cl. Sp.*

Bruid *Sponsa L. V.*

Bruidpand *D. B.*

Bruiken *i.* gebruik Steunsel-bruik *Sp.*

Bruikeloos *i.* zonder gebruik *H. de Groot.*

Bruiken *i.* gebruiken *uti Sp., Coornh. H. de Groot.*

Bruikleening *mutuum Oud. Vert. A.*

Bruikweer *i.* Hoeve, Hofsteden *Praedium H. Hist.*

Bruiloften *i.* bruilofthouden *V. Ad.*
Bruiloftskoets *is* Bruilofsbed *Moon.*
Bruilofttocht *Quid?* *Ald. B.*
Bruiſchee en baren *conjuncta de homini V. H., van een* Zwaan *gebruikt V. Ad. in b. van menſchen enz. V. P.,* van tranen *H. D.,* de bruizende Orant *V. P.* om de bergen bruized *H. D. tranſitive, ut viditur.*, Den Wind *toegeſchreven V. Joſ. in 't Hof, H. D.* Brasſen, *bruiſen,* brallen, brommen *conjungit Br.* Brullen en bruizen *H. H. de Homine divite V. F.*, bruizen van toren *V. Alb.* Bruisſchen, ſnuiven en manen ſchudden *van een Paard H. V. Ergo* Bruisſchen *fignificat in genere fremere.*
Bruken *i.* gebruiken *of* gebruiken *uti D. B.*
Bruikinge *i.* gebruiken *Uſus D. B.*
Brullen *den* Stier *toegekend? M Amſt.* 1608. *No.* 28. *den* Leeuw *H. D.*
Brullofte *i.* Bruiloft *Nupitiae D. B*
Brulocht *i.* Bruiloft *Nuptiae D. B., L. V. J. De* brulocht doen *Celebrare nuptias D. B., H. op M*
Bruneerd *i.* gebruneerd *D. B.*
Bruneren *Polire D. B.*
Brusk., woest, *ferox. V. N., V. Adonias, H. H.; H. Z. Moon.*
Bruskelyk onbezonnen *Oud. Vert. Ar.*
Bruud, bruid *Sponſa K. V. H. Br. D.*
Bruudpand *en* Bruidpand *Arrhabo D. B.*
Bruusſchen *i.* Bruisſchen *Rugire D. B.*
Bucht *An* buit? *apud J. D.*
Buerck *An* boer? *Sachſ. Sp.* 8. *ubi agitur de equite qui* neemt *i. e. uxorem ducit* de dochter van een *bueerik* of eyghen man.
Buerluiden & Landtluiden *permutantur K. V. H. An ergo* Buerluiden *Ruſtici, Coloni V. H. op M. Stoke.*
Beurrecht *judicium ruſticum? aut judicium Pagi quod a* Buren *i. e. poſſeſſoribus agrorum habebatur! forte idem quod hodie rure vocetur* Buurſpraak *Convocatio proprietariorum agrorum ad deliberandum de rebus publicis pagi ſive* ambacht *Handv. van Gr. Will.* 2406. *M. S. dicitur etiam* Buurſtemming.
Buete *i.* genezing *Medela.*
Buffeltjen *genus veſtimenti ruſticorum & nautarum Z. WV.*
Buffet *Onz. H. A. T., Geſ., V. D.*
Buidelen *Triticum cribro excernere K. 1. S. B*
Buigen *Imp.* boegde *Part.* gebuycht *Inclinare D. B.* gebogen *Sc. Oud. Vert. Ar.*
Buigrede *Quid? An ratio, argumentum, quod animos flectit? Oud. Vert. A.*
Buyen *i.* onweren *Verb. K. Leſcaill*
Bulge Baar, Golf *Unda Th.*
Bulgioen *i.* Bouillon *H. op M.*
Bulrighede *Gibboſus H. op M.*
Bulte *Gibbus D. B.*
Bultzak *Culcitra Z. WV.*
Bunder een ſtuk lands van een zekere maat *jugerum Sc., J. D.*
Burg *Baſtellum, Arx D. B.*
Burg *Civitas Matth. de nobilitate.*
Burgrecht *jue arcis aedificendae S. Sp.*
Burgſloot *i.* Stadsſloot *foſſa Civitatis K. V., H.*
Burgtaal -. Borgtocht *Cautio Reyd.*
Burgwal *i.* Stadswal *vallum Civitatis K. V. H.*
Bus *Acinus D. B.*
Baſaan Bazuin *D. B.*
Busch *i.* Bosch *Silva Sc.*
Busſche *Silva, Lucus D. B.*
Busſchut *i.* Busſchutter *A. V. M.*
Busſel *Buſſelen* en vuurmutſaarden *Oud. Vert. A An* Busſelen *Takkebosſchen?*
Busſelken *i.* Buschjen *Faſciculus H Hiſt.*
Buten *i.* buiten *Extrv Br. D., K. V. H.*
Buten *i.* buiten *praeter H. op M.*
Buik *i.* romp *Truncus reg. H. op M.*
Buiken *verb. ventri ingerere Vl. R.*
Buinsch, *buinſche Quid? Sp.*
Buis *Sephon V. D.*
Buis *een zeker Vaartuig Geſch.*
Buiten *Verb. rapere V. V. r, H. H. H. Ged. Kantt. S. B., Viſſ.*
Buiten, *Extra M. S. C. Nann. f.* 633
Buiten uitwendig, *Externe St. B.*
Buitekans *lucrum, commodum non ſperatum, inexſpectatum Sp.*
Buitenkreisſche dingen *Quid? Oud. Vert. A.*
Buitenlands *Suburbanum D. B.*
Buitenlust *buitenlusten* der lichte Vrouwen *J. K.*
Buitenommeſtorten *Circumfundere St. B.*
Buitonſpoorsch *i.* buitenſporig *nimius, nimis magnus H. V.*
Buitenweegsch *Avius H. B.*
Buizen, drinken, zuipen, *bibre Potare S. C.*
Buk *i.* Bok *Hoedus D. B., G. T.*
Buke *i.* buik, romp, *venter uterus, truncus D. B.*
Bukelkyn *i.* Buikjen. *Ventriculus G. T.*
Bulderen *Rugire, erugire de homine furente D. B. de imbre J. K. de tempeſtate Oud. Vert. A. de fortuna H. Gr.*
Bule *Quid? L. V.*
Buten *i.* buiten *d. i.* zonder, buiten weten van *K. V. H.*
Buter *i.* buten der *H. op M.*
Buter buert *i.* buiten boord *H. op M.*
Buts Bult *tuber Cl. Sp.*
Buts *adj.* Butſe Bullebakken *Oud. Vert. Ar.*
Butter *i.* boter *Butyrum D. B., K. V. H.*
Buuk *i.* romp *truucus D. B.*
NB. Buuk *in D. B. Yſaias* xiij. ſi en ſullen niet ontfermen des kinderkyn die *den buuc fughen. Haec in vulgata exprimuntur his verbis: non miſerabuntur lactantibus uteris. Vertendum igitur erat* ſi en ſullen niet ontfermen den ſoogenden Vrouwen *Buuc igitur hic nen poteſt eſſe* borst. *Sed verſio Belgica nullum habet ſenſum.*
Buur *An* boer? *St.*
Buur *vicinus* De gemeene buren *ſunt communes incolae, vel vicini K. V. H.*
Buurboomgaard *Sp.*
Buurtallig *i.* Vriendelyk *Sp.*

Finis Litterae B.

C.

C. *In* c. *non in* k. *voces terminantur v. g.* kerc *non kerk K. V. H., D. B., St. &c. &c.*

Cabinet *Onz. Geſ-*

Cabuyſe een Spyskas *Penus jungitur τῷ* ſpinde *idem* hy heft voor die cabuiſe of ſpinde cranc gelegen. *Gem. Spw.*

Cadet Cadetten *Quid? ubi junguntur τοις* Princen, Princen ende *grooten Cadetten J. Fl.*

Cael *i.* naakt tot in den *caelen* grond *H. G. d. A.*

Caent (*In*) *by de ouden* ik en kan 't *H. op M.*

Caerken *i.* Goede vriendin, waerde vriendin *Cara amica Gall.* Chere, ma Chere *Cl. Sp.*

Caes hebben *Quid? L. V.*

Caf *palea Pel.*

Choers } *Quid?* van daar ſtut hi mi
en } te *Cahoers* en daar na heet
Cahoerſine } ieſe *cahoerſine Pel.* NB. *loquitur avaritia.*

Calachtig *Clamoſus D. B.*

Calaigne *An Gallicum* Calange? *H. O. d. A.*

Calcedonie een zeker Edel geſteente *Calcedonius H. op M.*

Calf *vitulus, pl.* Caluer *en* Calveren *D. B, H. O. d. A.*

Calfdragen *dicitur de vacca quae eſt gravida nunc met* kalf zyn, kalven moeten *D. B.*

Calf ſeghenen *Quid? H. O. d. A.*

Calf *jong der hinde Hinnulus D. B.*

Callen *vocare. Maerl. S. H.*

Callen *narrare Maerl S. H.*

Callen *Confabulari D. B., Br. D. Zeg. L. V.*

Callent *i.* kalachtig *D. B.*

Callinghe *Hiſt. van Gr. v. B. Bit. U. d. D.*

Calomne *i.* kolom, pilaar *Dl. Sp., J. Fl.*

Calu *i.* kaal *Calvus D. B.*

Caluaert *i.* kaalkop, *Calvus D. B.*

Caluheit *i.* kaalheid *Calvities D. B.*

Caluwe *i.* kaal *Calvus D. B.*

Camer *Cubiculum K. V. H.*

Camerik Dorp by Woerden *in 't Lat. belachlyk overgezet Cadmavorum regio, ſedes H. op M.*

Camerier *nu* Kamenier *Pediſſequa D. B. Zeg. H. op M.*

Camerkyn *Coenaculum D. B.*

Cammecaet *ſcutulata forte noſtrum* Camelot *D. B.*

Camore (zo als een) *H. op M.*

Campaedelic *Campeſtris D. B.*

Campaedie *Campus D. B.*

Campioen Kampvechter *Propugnatur H. op M.*

Camplys, *gevecht Zeg.*

Campvelt *J. Fl.*

Camuus *Plat van neus H. op M.*

Cancelier *Scriba D. B.*

Caneſie Capittel van Canoniken *Capitulum Canonicorum H op M.*

Cancelieren *i.* wankelen, waggelen *H. op M.*

Cant *is* zyde, *latus, K. V. H.*

Capitone *i.* Capitool *Capitolim L. V.*

Capittel *i.* Capitool *Capitolium L. V.*

Capitoneum *i.* Capitool *Capitolium L. V.*

Capitone *i.* Capitool *Capitolium L. V.*

Capittel *i.* Beſtraffing *nam. die men in 't Capittel van 't Klooſter ondergaat Cl. Sp.*

Capitulaer *Capitularium H. op M.*

Caproen *Capitium D. B.*

Cardel } *propugnaculum D. B.*
of }
Cardeel }

Carnacioen *Incarnatio zo wel de dag als 't jaar H. op M.*

Cartel } *propugnaculum D. B.*
of }
Carteel }

Caſtaengiere *Caſtanea H. op M.*

Caſtelen in Spangien maken. Droemdy of maecſtu caſteelen in Spaengien. *Pel.*

Caſtiden *i.* kaſtryden *Caſtigare Br. D.*

Caſtien *i.* Kaſtyden *Br. D.*

Caſtynge *i.* Kaſtyding, *Caſtigatio Br. D.*

Caſtume *i.* Coſtume. *Mos* na Coſtume *rite D. B*

Caſtiiment *Quid?* *An* Caſtiement *Kastyding H. O. d. A.*

Catyf *Miſer D. B.*

Catyvig *Miſer J. Fl.*

Catiuicheit *Aerumna, Miſeria D. B.*

Catuich *Miſer D. B.*

Catwyk *Belachlyk verklaard* Wyk der Quaden *H. op M.*

Cauelieren *Quid? Zeg.*

Cauaengie *Videtur ſignificare Rudea, vel reliquiae urbis aut aedificorum, ſic narratur de Troja nihil ſupereſſe niſi* ſommighe oude *cauaengien ende grauen J. Fl.*

Ceder *plur.* Cederen *Cedrus S B*

Cedrinen *l.* van Ceder. *Cedrinus D. B.*

Ceedze *i.* Troon *Solium D. B.*

Celdeure *Janua Cellulae Cl. Sp.*

Celle *huisjen, kluis Cella Cl. Sp.*

Cemo *Quid? L. V.*

Cenakele Eetkamer *Coenaculum Cl. Sp.*

Cepere *Quid? L. V.*

Certein *zekerlyk Certe D. B.*

Ceſoen *Quid? L. V.*

Ch *mutatur in* gh *quando Syllaba augetur ut a* Dach, Daghe *V. V. H.*

Ch *en* f *in ſommige woorden onverſchillig gebruikt als* zacht *en* zaft, kracht *en* kraft, Bruloft *en* Brulocht *zoo ookdoch zelden* Gicht, *voor* Gift *H. op M., D. B.*

Charitate *Caritas Cl. S.*

Chashyen *nu* Keien *Lapides, ſaxa. Scriverius Toetſt.*

Chenſe, Cenſe, *Schatteng Conſ. St. H. op M.*

Chercher (*een bediende by de Adminiſtratie der Gemeene middelen in Holland gebruikt*) *wil de Heer van Goens niet afleggen van't Fr.* Chercher; *maar van 't* Eng. Searker, *dewyl deze bedienden ook in Eng. in die zaak worden gebruikt.* G. *op K.* NB. *is ook een* bediende *der Admiraliteiten.*

Chier (*goede*) maaken, aandoen *Sc. J. Fl.*

Chimeloes en Chineloes } *Naamen van een zeker water H. op M.*

Cyborie. *Myn waerdſte Cyborie C. d. M.*

Cier (*tot*) gedydt de rykdom zwaer *H. V.*

Cier-gierig *V. C. A.*

Cieraet *Ornamentum H. M. C.*

Cyerheit *Cultus, ornatus, ſpecies D. B., E. en Ev. D., St. B. Chron. van Zeel.* 1551., *Cl. Sp.*

Cierig *Z. N.*

Cierlyk leven *d. i.* prachtig *Coornhert.*

Cynsbaar tolplichtig *Tributarius J. M.*

Cierſelken *Kantt. S. R.*

Cirkelen *verb.* Cirkelen naar 't graf *A. H. N. P.*

Cyſter *ſiſtrum D. B.*

Cypau (*zyn*) maken *Quid? An geſchreeuw L. V.*

Cyrogril *Choeogalus D. B.*

Cytoelre *Pſalta D. B.*

Cytole *Cithara D. B.*

Clachtig zyn *i. klagen H. A. T.*

Claer *perſpicuus, manifeſtus D. B. H. O. d. A.*

Claer. *zuiver purus G. T.*

Claer geſterde hemel *J. Fl.*

Claerheit *Candor D. B.*

Claerheit, *Claritas D. B.*

Claerheit Verſchyning, *Illuſtratio D. B.*

Claerlike *i.* oprecht, *Sinceriter D. B.*

Claghe *i.* klachte, *Querela, Querimonia D. B.*

Claghen over *en* op iemand *K. V. H.*

Clagede woorden *i. klagende woorden Br. D.*

Claghinghe *i.* klachte *Querimonia D. B.*

Clappye, *mulier garrula Cl. Sp.*

Clappen *i.* praaten, *garrire H. O. d. A.*

Clappent *i.* kalachtig *Loquax D. B.*

Clappende (*ſtaan*) *i.* ſtaan klappen *Cl. Sp.*

Clapperye houden *i.* klappen, praten *Cl. Sp.*

Clappinghe *i.* praatzucht *Loquacitas D. B.*

Clareit *i. ſterke drank, Sicera D. B.*

Claren *is* klaar, licht, dag worden *Dilucefere D. B.*

Cleden *i.* een kleed aantrekken, aandoen *induere veſtem D. B., G. T.*

Cleeden *i.* bekleden, *veſtire, tegere D. B.*

Cleden en reden *Veſtire & ornare, inſtruere Cl. Sp.*

Cleet *Veſtis pl.* Cleder *frequentius quam* Clederen *a* Cleden *K. V. H., D. B., G. T.*

Cleet, Gordijn, Voorhangſel *Velum G. T.*

Cleedhuys *i.* Voorhof, *Veſtibulum D. B.*

Cleen, *Parvus, Modicus, pauius D. B. H. op M.*

Cleen oft groot *nullatenus, Zeg.*

Cleen, *gering Zeg.*

Cleen en ſmal *i. gering en klein Zeg.*

Cleenlic *tantillum D. B.*

Cleiaerde *Terra argilloſa D. B.*

Cleyen die eeſten *ik denk* met klei beſtryken *ſic etiam* met horden welgecleyet *utrumque in L. V. V.*

Clein *weinig, paucus D. B.*

Clein *parvus, modicus, jungitur etiam Deminutivis D. B.*

Clein *Subtilis D. B. Eſop.*

Clein micken *parvi pendere.* dunken *parvum videri D. B.*

Cleine, *weinig parum H. op M.*

Cleynheit *i. geringheid humilitas D. B.*

Cleinicheit *id. quod* Cleynheit *H. A. T.*

Cleynoet *Aliquid de Suppellectle vertetur in D. B.*

Cleynoot *pl.* Cleynoten *res preteoſae Br. D.*

Cleinſchilt *pelta D. B.*

Cleynſen *Colare D. B.*

Clenodekyn *i. een fraai, raar, weergaloos ſtuk H. op M.*

Cleppen wanneer die beeclocke *clept Cl. Sp.*

Clerc, Clerck, Clerke } Geleerde *Vir Doctus Zeg. H. M. Cl., H. A. T. H. op M.*

Clerc *voor* Schryver *of* Secretaris, *zoo ik meen.* Nature dede ſoucken haren clerc *Ariſtoteles Pel.*

Clergeſſe, *geleerde Vrouw H. op M.*

Clergie, *geleerdheid H. op M. H. M. C.*

Clergie *Latijn*, Clergie leren *Latijn leren H. op M.*

Clervas *i.* Clervaux *H. op M.*

Climmen *ſcandere K. V. H.*

Clynckant *Quid* crygt *Clynckanten* indien ghy eedt veur noene *M. C. C. R.*

Clincke *peſſulum D B.*

Clinke (*de*) trecken van een bleide. *H. op M.*

Clincket *portula Zeg.*

Cliſtere *i.* vezel. *Cl. Sp.*

Clit *Lappa D. B.*

Clock een Vrouwerok *Cl, Sp.*

Cloeck *i.* Dapper, Sterk, *fortis ſtrenuus H. A. T.*

Cloecheyt, Loosheid *Calliditas G. T.*

Cloeslic *induſtrie D. B.*

Cloeuen *i.* kloven *Diſſecare D. B.*

Clont *i.* klomp *Maſſa D. B.*

Cloppen *pulſare G. T.*

Cloppen *palpitare G. T.*

Clouwken *Glomus J. Fl.*

Cluyſenerſe *i.* Kluizenares *Cl. Sp.*

Cluppel *Fuſtis D. B.*

Cluppel. lets vlieden als de hond van den cluppele *Cl. Sp.*

Clute, kluit, klomp van druiven, vygen enz. *Maſſa D. B, M. C. C. R.*
Cnape *i.* knaap *puer, Juvenis H. op M.*
Cnapelkint *i.* jongetjen, *ut puto. Zeg.*
Cocrodille *i.* Crokodil *Crocodillus D. B.*
Coddinghe *Quid? Pelgr.*
Coey *i.* Koe *Bos., Vacca D. B.*
Coey *i.* kooi *of* Schaapskooi *Caula D. B.*
Coeyen ſcuer Caula *D. B.*
Coel *i.* bedaard *Sedatus H. A. T.*
Coelhof *i.* koolhof moestuin *Hortus D. B.*
Coemen *i.* komen *Venire D. B.*
Coen } Audax *D. B., Br. D. M.* NB. *poſteriori loco in malo ſenſu pro noſtro* onbeſchaamd, asſurant *H. O. D. A.*
of
Coene
Coendelik *Audacter Pel.*
Coenheit *Audacia D. B., B. D. G. Th.*
Coenlycken *Audacter Cl. Sp.*
Coep broet *i.* brood dat men op den koop bakt *panis venalis. K. V. H.*
Coepman *i.* koopman *pl.* Coepmannen *Mercator D. B., K. V. H. ubi pl.* Coeplude *aut* Coepmanne *in Limburg by H. op M.*
Coepvaerdich. Coepvaerdighe goede, *puto* koopmanſchappen *K. V. H.*
Coer 't Choor *een gedeelte der Kerk K. V. H.*
Coern *i.* koorn *Frumentum D. B.*
Coert, *i.* koord *Linea D. B.*
Coet *porcellus kiliaan.*
Coetſe ſtratum NB. du biſte ghegaen op dyns Vaders *bedde* ende du beſmettest ſyne *coetſe de Rubeno D. B. diſtinguitur igitur inter* bedde & Coetſe.
Coffer *Cophinus D. B.*
Cogghe *Triremis magna D B.*
Cogghe (Heeren) *H. op M. ubi multa de voce* Cogghe.
Cogſchuld *Cenſus genus Mieris Chartb.*
Coy *Caula D. B*
Coyſie *ornamentum Clipei, ut videtur. H. op M.*
Coil *i.* koel *Tb.*
Cokentrys Baſilisk *Regulus D. B., Pel.*
Cokentriſe *i.* Baſilisk *D. B.*
Coman *i.* koopman *pl.* Comanne *D. B.*
Cool Carbo *K. V. H.*
Colf *of* Colve } *Clava H. op M., Pelgr.*
Comanſcap *Mercatura, Negotiatio D. B.*
Comanſcap verkoping, *Venditio D. B.*
Comanſcaper *Negotiator D. B.*
Comanſcapman Negotiator *plur* Comanſcaplude *D. B.*
Comate *i. Cometa L. V.*
Cómen *venire. Imperat* Com. *niet* Coom *D. B., H. op M., H. A. T., K. V. H.*
Comen iemand *i. tot iemand D. B.*
Comen *futurum eſſe.* die nu ſyn ende namaels *comen* moghen *i. e.* mogen zyn *K. V. H.*
Comen Com *ad Verbialiter imperf.* quam *perf.* Quaemt Gebeuren *Evenire D. B, H. op M.*
Comen te recht, *venire in judicium, judicio ſe ſiſtere* tot een branden *adcurrere ad ignem exſtinguendum.* tot Hoerne over 't lant *i. te Hoorn aanlanden* van buten dunen *Credo, ex mari appellere.* Comen uit den ſcependom *i. afgaan als ſchepen K. V. H.*
Comen op iemand *i.* overvallen *Super. venire D. B.*
Comen halen *Arceſſere D. B.*
Comen ter vergaderinghe *in Concionem venire D. B.*
Comen ter doot *Mori D. B.*
Comen munus addire. rade die nu ſyn ende namaels *comen* moghen *d. i. raden zullen worden K. V. H.*
Comen *ſubſt.* in ſyn comen *nu* in zyn opkomen, in zyn bloei *L. V.*
Comen *partic. d. i.* gekomen *D. B., Cl. Sp., J. Fl., H. op M.*
Comenſchap *i.* koopmanſchap Nering *Cl. Sp.*
Comenſcaper *i.* koopman, *Negotiator D. B.*
Commanderen *nu* recommanderen *Commendare J. Fl.*
Commer behoeftigheid, Armoede *egeſtas, pauperies D B.*
Commeren gaen *commeren* tot der rycker ed elder lieden huyſen *i. aldaar als met uwe* Commeren *verkeren* Compere & Commere *Gall. proprie* ſuſceptores baptismi *deinde* Amici *vel* Amicae *familiares Cl. Sp.*
Commaenge } *Videtur poni pro Cohorte, agmine, exercitu forte ſive Commaenge & deſer comangen ſunt ſui communes zyne gemeenen. L V.*
en
Comange
Compas *plecta D. B.*
Compeer Gevader *proprie ſuſcepor baptiſmi deinde etiam amicus familiaris* nichten en neuen *gheuayeren en comperen Cl. Sp.*
Compleet (*te*) tyt als, *juist op dien tyd als Cl. Sp.*
Comſte *adventus D. B.*
Conſcencie *i.* Conſcientie *H. op M.*
Condigen *i.* verkondigen *Annunciare B. D. G. Th., H. A. T.*
Condmaken *i.* bekendmaken. *notum facere D. B.*
Condt *i.* bekend *notum D. B., Condt* maken *notum facere D. B.*
Confeſſor } *Qui religionem Chriſtianam publice conſeſſus eſt. H. op M.*
of
Confeſſoor
Confitiert *i.* geconfyt *Tb.*
Confuus *ſubſt.* confuſio *D. B.*
Cininc *Rex. D. B.*
Coninccrone *Corona* Regia *H. op M.*
Coninclic *here i.* een ſchoon machtig Leger *H. op M.*
Coninegginne *Regina D. B.*

Conne *Genus, ſexus H. op M.*
Connen *Imperf.* conſte. *ſcire, poſſe D. B., Cl Sp, H. op M.*
Conninc *Rex D. B.*
Conroot *H. op M.*
Const *i.* kennis *ſcientia M. in Vr. D. B.*
Conſte *ſcientia, ſapientia, intellectus D. B., H. op M.*
Conſticheit *ſcienta D. B.*
Conſtume *nu* Coſtume, ſede, *met welk woord het wordt gevoegd, gelyk* Conſtume en ſede *L. V.*
Contentemet *om't rym voor* Contentement *L. V.*
Conterfeyten *Pingere Pel.*
Contoir *i.* comptoir *H. M. Cl.*
Contricie *i.* troost *Conſolatium L. V.*
Convent *i. klooſter Transl.* 's Werelts *convent H. A. T.*
Cooc *nu* Koek *Libum pl.* Coken *D. B.*
Coop *i.* kop *Caput ſ. Fl.*
Coopman Mercator *pl.* Coopmannen *D. B.*
Copen een zekere maat. Een tarche butters is acht *cop K. V. H.*
Copen *emere.* Copen beeſten, lant, huſinghe *of* erve, beeſte, goet op den vrienmarct *Part.* ghecoft, *copen* Vogel *omnia ex K. V. H.*
Coper *K. V. H.* NB. *non additur utrum emtor, an aes. ſignificetur.*
Coperen *i.* van koper *Aeneus D. B.*
Coperwerker *nu* koperſlager *faber aerarius D. B.*
Coppe Spinne *of* ſpinneweb *Aranea ſ. Fl.*
Corbeel *Luquear D. B.*
Coreel Tichelſteen, *Later D. B.*
Core *nu* keur *ſtatutum* Corenmaken *ſtatuta facere K. V. H.*
Corf crater *D. B.*
Corfgen *i.* korfjen *Corbiculus D. B.*
Cornelys *Cornelius K. V. H.*
Corre *Cadaver D. B.*
Corſoen de loop *fluor alvi H. op M.*
Cort brevis *D. B.*
Cort water *Aqua brevis D. B.* NB. *in noſtra verſione* wateren der Verkwikkingen.
Corte wyn tappen *K. V. H. forte* gemeenen wyn.
Cort *i.* in binnen, kort *brevi H. op M.*
Cort (*te*) doen *i.* verkorten, *damnum facere. afferre H. A. T.*
Cortelic } *i.* in 't kort, binnen
Cortelyck } kort *brevi H. V. Al.,*
Cortelyke } *Zeg.*
Cortelick na *i.* kort daar na *brevi poſt. H. op M.*
Cortine *i. Gordyn, voorhangſel, velum D. B., H. op M.*
Cortelinghe na *brevi poſt. H. op M.*
Corten *i.* kort of korter maken *D. B., H. op M.*
Cortmen *Quid? Pel.*
Cortoyſcolve *ſpecies Clavae H. op M.*
Corts binnen kort *Cl. Sp., H. op M.*
Coſſem *of* Wraddel *een kwabbe aan den hals van een ſtier ſ. Fl.*
Coſt *Victus Caret plurali K. V. H.*
Coſt *Impenſa, ſumtus D. B.*
Coſtel *nu* koſtelyk, *pretioſus D. B.*
Coſten *Conſtare H. M. Cl.*
Convenanſe *i.* conventie *L. V.*
Couleur *i.* kleur *onz. ſ. Fl.*
Cous *calceus D. B.*
Couter *vomer D. B.*
Couelkyn kleine Covel *Zeg.*
Covent *pactum H. M.*
Covent Vergadering *conventus H. op M.*
Covent Klooſter *Monaſterium H. op M.*
Couvertuer } of } Bedekſel, *tegumentum Zeg.*
Couverture }
Courtiſeren praten *H. Or. d. A.*
Couſtyme *i.* Coſtume *Mos, Conſuetudo H. A. T.*
Couvreren *i.* bekomen, *Lanciſci H. A. T.*
Couwe *i.* koude *Frigus Cl., Sp.*
Co. en Cox. *verkortingen van* Coninc *en* Conx *H. op M.*
Cracht *vis* cracht doen *i.* geweld doen *vim facere* uit crachte *credo pro* mit crachte *vi* bi crachte *idem D. B.*
Cracht *vis, ſignificatio D. B.*
Cracht ligt aan *praeſtantia eſt in L. V.*
Craeg Hoofd *Caput Zeg.*
Craeybeken } dobbelen voſſenden noch
Craeybekken } *craeybeken of craeybeken K. V. H.*
Craft *of* Crafte *i.* Cracht *Vis. D. B.*
Craghen een aal *Quid? Gem. Sp. H. op M.*
Crayeren *i.* uitroepen *D. B.*
Crayeren *Quid? An* geloven? *An* crayeren *ſchreeuwen, L. V.*
Crayieren, ſchreeuwen *Cl. Sp.*
Craken *Crepitare* in 't water vallen eer men 't ys hoort craken *in Calamitatem incidere, antequam praevideris H. Wiſp.*
Cramen *nu* opkramen gaen cramen *d. i.* gaan opkramen, verhuizen *L. V.*
Cranc zwak *infirmus, inbecillus D. B., Br. D., Cl. Sp., H. op M.*
Cranc. gering, ſlecht *Zeg., H. M. Cl., H. A. T.*
Cranken *nu* krenken *Infirmare D. B. Pelgr.*
Crancken *abſolute infirmari D. B.*
Crancheyt zwakheid *infirmitas Cl Sp.*
Crauwel *Fiſcinnula D B.*
Creng *Cadaver D. B., K. V. H.*
Crepel *Claudus*, crepel met beide ſyne voeten *Claudus utroque pede D. B.*
Crielen *Ebullire D. B.*
Cryghen *Bellare H. M. Cl.*
Crych Geſchreeuw, gekrysch *H. op M.*
Cryſſelen *fremere D B., Cl. Sp.* Cryſſelen metten tanden, en de tannen op een cryſſelen *fremere Dentibus.*
Cryſſeling *fremitus dentium Bit. U. D. D.*
Cryt *Circulus* 's werelds Cryt *orbis terrarum H. Or. d. A., H. A. T.*

Cryt

Cryt ſtrydperk *Zeg., H. A. T., H. op M.*
Crimpen *i. minuere H. Or. d. A.*
Crincken, krenken *H. M. C., H. A. T.*
Crisdom zalving *Unctio Cl. Sp.*
Cryſelen *Fremere D. B.*
Criſolite *i. Chryſolithus H. op M.*
Chryſout *An idem, quod* Criſolithus? *Puto H. op M.*
Cryten *increpare D. B.*
Crocht *Campus M. C. C. R.*
Crock *een ſcheldnaam Zeg.*
Croendie *Cadaver D. B.*
Croenge *Cadaver D. B., Pel.*
Croengye *Cadaver D. B.*
Croeninge *i.* klachte *H. V. D.*
Croes *Crater D. B.*
Cromme *i.* krómte *H. op M., Goudſch Cronykjen p.* 12.
Crommen *i.* buigen *Incurvare D. B.*
Crone *Corona Manl. D. B.*
Crongie *Cadaver D. B*
Croon *Nummus quidam H. Wtſpr.*
Crootſe Crots *Ornamentum Epiſcopale Pelgr.*
Croppe van den ſtrote *Veſicula guttu-ris D. B.*
Crouwen *Prurigo D. B.*
Crucen *Imperf.* cruiſte *nu* kruiſſigen, *in crucem agere D. B.*
Crudenaer *Pigmentarius D. B.*
Cruyt *i. Aroma D. B.*
Crune, *i.* krum *Vertex H. op M.*
Crunen *i.* kruinen *d. i.* kruine ſcheren *Clercmaken H. op M.*
Cruiſen hem *d. i.* zich *tekenen met het kruis ter kruiſtocht H. op M.*
Cruſinge *i.* kruisvaart *L. V.*
Cruut (groen) *Legumen*, Welrukent Cruut *Aroma D. B.*
Cudde *Grex Onz. of Vr. C. A.*
Cudde ſchapen *agmen D. B.*
Cuere *i.* keure *H. op M.*
Cuers *i.* keurs *of* keurslyf *Cl.*
Cume *Vix. D. B. Zeg. H. op M.*
Cupiere *gracht, foſſa L. V.*
Cure *en* wrede Curen *ſunt* keuren *ſtatuta, leges ap. H. Or. d. A., en H. M. C.*
Curiekyn *een kleed dat men over den halsberg trok H. op M.*
Curioosheyt *koſtelykheid Cl. Sp.*
Cuſſen *pulvinar pl.* Cuſſenen *D. B.*
Cuſſen *oſculari* aan den mond *D. B., H. op M.*
Cuſſen *ſubſt.* kus *oſculum H. Or. B. d. A.*
Cunſch *i.* kuisch *Br. D.*

Finis Litterae C.

D.

D. *voor* d *verandert in* t *als* Dattu *voor* dat du totti *i. tot di G. T.*
Db *voor* tb. tbyroet *P. N.*
D *voor* p *verandert in* t. opten ſelven dach *Ch. K. V. H.*
Des *verandert in* ts tſerem, tsgraven *voor* des Heren, des Graven *K. V. H.*
Dl *voor* het l *Dlant*, Dlicht *voor het land, het licht H. op M.*
Daadeloos *H. H.*
Daadvaardig *Sp.*
Daadzaamheden *realitates Oud. Vert. Ar.*
Daal *i. het* Dalen *H. Gr.*
Daalbark *een zeker Vaartuig Z. W.*
Daalwerpen *i. Nederwerpen S. C.*
Daalzien *i. Nederzien S. C.*
Dac *i. riet H. op M.*
Dac *in caſu abliquo dake D. B.*
Dachreyſe *D. B. G. Th.*
Dachvaart *i. iter ſegh.*
Dachvaarden (*met cleyne*) *ſchrieck.*
Dachvaart *i. proelium ſchrieck L. V.*
Dachvaart *i. dagreize L. V.*
Dachvaert *i. gang Pelgr.*
Dachvaert lants *i. jugerum terrae.*
Dade *i. dadel L. V.*
Daden *L. V.* NB. *Le Long explicat* doden.
Dadig *Ald. W.*
Dadigheyt en kracht des Woords Godes *Ald. W.*
Dading *i. verdragen V. D.*
Dadingen *i. verdrag V. D H. H.*
Daecken *Quid? S. V. S. G.*
Daed *i. daet gy, deed gy H. op M.*
Dael *i.* dal *B. D. G. Th.*
Daen (*van*) *unde D. B., Paſſ. S. Stuk, Sp., S. V. S.*
Dach *i. unde D. B.*
Daer *pleonaſtice K. V. H.*
Daer *post perſonam K. V. H.*
Daer *ibi., ibidem K. V. H.*
Daer te voren *abundat quandoque S. V. S. G.* 1564.
Daer heen *S. V. S.*
Daer toe *tot hem D. B.*
Daer van *S. V. St. B.*
Daeromme *i. daer mede Vaderb.*
Daer er *of* re *S. V. St. B.*
Daerheen *Vaderb.*
Daer en boven *H. van Dord.*
Daer van *wiens S. V. St. B.*
Daer een *i. eo K. V. H.*
Daer van *i. waar voor K. V. H.*
Daer beneden *i. eo minus K. V. H.*
Daar bi *cum eo K. V. H.*
Daer boven *eo plus K. V. H.*
Daer en binnen *K. V. H.*
Daer *nu er Particula expletiva D. B.. K. V. H., pleonastice K. V. H. poſt perſonam K. V. H.*
Daer by *D. B.*
Daer toe *Quo D. B.*
Daer toe *i. derwaarts, daarna toe B, D. G. Th.*
Daer (tot) *ad eum locum D. B.*
Daer (van) *Inde D. B.*
Daer boven *Inſuper D. B.*
Daer na dat *poſtquam D. B.*

Daer en tuſchen *interea Geſ.*
Daer iſſer *cum plur Cl. Sp.*
Daer mede *cum eo K. V. H.*
Daer na *poſtea K. V. H.*
Daer na voert *poſtea inde K. V. H.*
Daerne *i. daer en H. op M.*
Daer of *inde K. V. H.*
Daerom want *i. omdat B. D. G. Th.*
Daerom dat *circum D. B.*
Daerom dat *i. op dat B. D. G. Th.*
Daerop wt ſyn *i. daer op uit zyn.*
Daertoe *zyn beſt doen Cl. Sp.*
Daertoe *i. daarenboven K. V. H.*
Daervoor *K. V. H.*
Daetſtu *i. deed of dede gy H. op M.*
Daetelick *i. terſtond V. V.*
Dag *de St. Byb. overal* dagh.
Dag (*dien*) al *i. toto illo die K. V. H., elcs* daghes *ſingulis diebus, quotidie D. B.* ſdaghes *i. des daghes per diem.*
Dag ſetten *i. diem conſtituere D. B.*
Dag *malkander* ſetten *i. plaats betekenen J. Fl.*
Dag (*den eenen*) den anderen na *i. dag aan dag, dagelyks H. op M.*
Dag oeffenen *S. V. St. B.*
Dag houden des hi innekomt *S. Sp. St.*
Dag (*binnen ſinen*) ſterven *S. Sp. St.*
Dag (*maken*) van doet veten te ſonnen.
Dag *leggen van dien dat de ſticken worden geveſt. St.*
Dag *verwaren Stoke.*
Dag nemen aan iets *i. uitſtel H. H.*
Dag (*in menigen*) *i. in langen tyd L. V.*
Dag gekomen zyn op *haren daghen* nu op haare jaren *C. d. M.*
Dag (*kwade*) *L. V.*
Dag die dach blaſen *K, V. H.*
Dag *des morgens voor dat die* wachter den dach blaest *K. V. H.*
Dag den quaet dader enen dach *van rechten legghen K. V. H.*
Dag iemand balline wiſen tot eweghen daghen *K. V. H.*
Dag der betalinghe *K. V. H.*
Dag enen van deſen daghen *K. V. H.*
Dag *in den daghe is 's daags in die D. B.*
Dag van parlemente ſetten *i. een tyd van vrede te maken L. V.*
Dag *van glorie V. Poez.*
Dag van Engelen *V. P.*
Dag *hebben ſyn dagh i. mondig zyn H. v. Dordr.*
Dag houden om te vrienſcape te komen *St.*
Dage *dies H. v. D.*
Dage (*zetten zyn goed te*) *misſchien op woeker zetten L. V.*
Dagen ik bid u laatſe gaan oft zal 'er anders dagen *J. K.*
gen *i. dralen L. V.*
Daghe (*alre Godes heyligers*) *K. V. H.*
Daghe (*opten*) *i. toen het dag was H, op M.*
Daghes *i. by dag* Nachts *by nacht H. op M.*
Daghen *i. dag zyn H. D., C. D. M.*
Daghen een lant poerter die tgherecht gedaecht *wort* van een poerter tot dien huſe daer hi ſyn poertrecht bewaert *i. e. domicilium citandi & extandi habet K. V. H.*
Dageraad *of* Dagheraet *diluculum, aurora H. op M., H. Gr.*
Dageraert *O. B. Cl. Sp. D. B.*
Daglooner *Mercenarius S. B.*
Dagſterre *of* Dachſterre *i. V. L. D. B.*
Dair *i. daar D. B.*
Dairom *i. daarom ideo H. op M.*
Dair toe *i. eo S. Fr. W.*
Dakſchaar *een dakſchaar zweeren Quid? H. V.*
Dal (*laten in 't*) *i. laten liggen op den grond H. op M.*
Dal *vallis pl.* Dallen *nu* dalen *D. B.*
Dalewaerd (*te*) ſpringen *i. naar beneden ſpringen L. V.*
Dale (*op-*) *i. op en neder ſpringen H. op M.*
Dalen *i. minderen H. op M.*
Dalen *i nederdalen, deſcendere S. V. C. H. V. Idem H.*
Dalen ſtroomen die uit alle oorden dalen *H. H.*
Dalen *Activum voor doen dalen S. V. C. Cat. der menſch. nat. S. B. Sp. S. V. S. D. B.*
Dalewaerd (*ten*) lopen *i. naar beneden C. d. M.*
Damasten *i. van damast. in der ſteden van fluweelen damaſten clederen Cl., Sp.*
Damiſeel *i. een jong heer die nog geen knaap of ſchildknaap is, in 't Fransch* damoiſeau *Segh.*
Dan *i. quam poſt compar. C D. M., Cl. Sp., H. de Groot A. V. M., K. V. H.*
Dan (*niemand ander*) *K. V. H.*
Dan (*niemand anders*) *K. V. H.*
Dan *i. quam B. D. G. Th., C. D. M.*
Dan (*niemand*) *i. nemo quam C. d. M.*
Dan *i. maar* maer de een is ſtom *K. V. H.*
Dan *i. tunc K. V. H., H. op M.*
Dan *i. ſilva, nemus.*
Dan voort *K. V. H.*
Dan *i. daan H. op M.*
Dan *i. dat en H. op M.*
Dan *i. dan dat Segh.*
Dan hi *i. dan dat hi ſeggeh.*
Dan *i. behalven achter een Compat en* niemant, nooit, ander. anders, *Huydec. Pr.*
Dan *voor dan vindt men ook als S. V. St. B.*
Dan voort *K. V. H.*
Dan (*van*) *voort.*
Dank *gratia D. B.*
Dank gelden *D. B.*
Dank doen redderen *agere D. B.*
Dank (*te dancke*) *en te love offeren pro.*

Danke (God) *Formula reſpondentis ad Salutationem B. D. G. Th.*
Danke nu ten goede *C. D. M.*
Dankbaer van *i.* wegens, om *Gratus ab, propter S. V. S., K. M.*
Dankbarig *Sp.*
Dankberlik *Gratuitus*, Dancberlike offerhande *D. B.*
Dankelic *i.* dankbaer, *Gratus B. D. G. Th. D. B.*
Dankelik Dankelyke koste *i.* zoen offer *heſtra pacifica D B.*
Dankelyk avidus *Viſ. Zinn.*
Dankelyk *i.* aangenaam *Gratus C. d. M.*
Dankelikheid *i.* Dankbaarheid *D. B.*
Dankeloos *i.* ondankbaar *J. D.*
Danken van *i.* voor *pro O. Gb. Lel. S. d. Ph., S. V. S. Zeg. ſine* van *cum gemetro rei B. D. G. Th.*
Danken dancket *en* danck *by de ouden voor* dankede *H. op M.*
Dankhert *an* dankbaarheit *Sp.*
Dankhertig *S. C.*
Dankig *K. M.*
Dankſchuldigheid *Oud. Vert. A.*
Dankwilligheid *i.* dankvaardigheid *H. V.*
Dans *ſaltator C. d M., H. de Groot tranſl. de ſtelbis* ten danſe weſen *C. d. M. e. ergo Maſt.*
Dans (den) leiden *Chorum ducere J. Fl.*
Dants *voor* dans *C. d. M. ubi* ten dantſe *Ergo Maſa.*
Danſen ſaltare *tranſl. de rebus inanimatis & de creaturis irrationabilibus A. V. M.*
Dant *of* dante *ſtulta, inepta Factu y. d. Violeere door P. de Herpenen, S. d. Ph. J. D., Z. N.* Die om de wante, trouwt een dante ſlecht.
Dapper *i.* vehemens *Oud. R.*
Dapper zeer, *valde, vehementer Oud. R., Oud. Vert. A. Z. N., H. H.*
Dapper veel *i.* zeer veel *Oud. Vert. A.*
Dapperlik *vehementer J. D.*
Dapperlike *vehementer L. V.*
Daren *i.* deren *Dolere L. V.*
Daren *voor* daar hem *H. op M.*
Darren *voor* derren *nu* durven *andere H. Gr., V. L.*
Darrink *een ſoort van ſtyk, waaruit men in Zeeland eertyds zout brandde ſmallig. Chr. van Zeel., Gergon.*
Dart *i.* daer des, *nu* daar het *H. op M.*
Dart *Oud. Vert. A.*
Dartelaardy *Oud. Vert. A.*
Dartelevele *Oud. Vert. A.*
Dartigſte *triceſimus* het dertigſte *i. een plichtigſte dienst van de ziel van een overleden op den dertigſten dag na de begravenis. St. H. op M.*
Darwaart *eo D. B.*
Das (na) na dat *of* daarna *een zymlap L. V.*
Das *i.* des *niet* dat *H. op M.*
Dat *Art. nu* het *D. B., Vb. St.*
Dat *Gen.* dies *L. V. Abl.* dien *D. B.*
Det *i.* als, wanneer *Quando, Quum L. V.*
Dat *voor* zo *of* zo als *K. M.*
Dat *betrekkelyk sot een voorgaande woord zonder onderſcheid van geſlacht of getal D. B.*
Dat *voor* om dat *d. i.* op dat *ut D. B.*
Dat *in een verzoek of bede D. B.*
Dat *voor* dat 't *of* dat het *gemeen by St., H. op M.*
Dat (om) dat *i.* daarom dat *propter eo quod H. op M.*
Dat *aliquando abundat K. V. H.*
Dat *voor* daar dat was *i. daar was Vb.*
Dat *voor* omdat, want, *quia, quoniam St.*
Dat *per emphaſin D. V.* Dat heet eerst *enz. V. P., V. L., H. V.*
Dat *aartig gebruikt by V. N.*
Dat (*alzo*) *adeo ut K. V. H.*
Dat naeſte Jaar lang *duranti anno proximo K. V. H.*
Dat heen *eo V. Vr.*
Dat 's u voor *Pott.*
Dat (ten ſy) *ſi K. V. H.*
Dat (ten ware) *niſi K. V. H.*
Dat (ten waare) *usque dum K. V. H.*
Dat *ut K. V. H.*
Dat voor *antequam K. V. H.*
Dat (waar dat Sake) *ſi accedat ut K. V. H.*
Dat (waar) *ubi K. V. H.*
Dat waar ghelyk of *quaſi ſi K. V. H.*
Dat (waert) *ſi K. V. H.*
Datelyk *ſtatim V. V.*
Daten *i.* datum *dagtekening V. D.*
Dathi *i.* dat hi *H. op M.*
Datten *i.* dat hem *en ſomtyds* dat den *H op M.*
Datter ..... ſoe en enz., *i.* Indien dat zo en *enz. B. D. G. Th.*
Datty *i.* dat hy *H. op M.*
Datti *i.* dat die *D. B.*
Dattu *i.* dat du, dat gy.
Daveren *i.* beven, of kloppen *tremere, polpitare V. D.*
Daveren *vibrare haſtam J. Fl.*
Dauwen *Tranſit P., S. V. S. G.*
Dauwen *Neutr. S. V. S.*
De *Art. gen* des *fem.* der *Diat en Acc.* den des *per Apoſtr.* s *etiam* ts *pro* des *ut* tſeren *pro* des Heeren des *pro* dien *K. V. H., L. V., V. H., V. D. B., V. V. Coorh. K. M., H. op M.*
De *herhaald voor een koppelwoord V. H.*
De *voor* die *Sp. Vb., B. d. G. Th., D. B.*

De *voor* die, *qui* nooit den *in Art. by St. H op M.*
De *of* die *overgeſlagen en diergelyke ſpreekwys*, hadde een broeder *enz. H. op M.*
De *onibreekt K. V. H.*
De ſommigen *V. A. G., H. Pr., Chron. van Zeel. Han. Wk. Br. S. V. S.* de deze *Coorh.* de die *Fr. W., S. V. St. B.* de onenige *S. V. S. G.* de een alſulke *i.* Jongelinge *Vb.* de eenhoorn *Vb.*
Decanier *nu* Deken *decanus D. B.*
Dedet *i.* dedit het *H. op M.*
Dedi *i.* deed hi *d. i.* dede hi *L. V.*
Dedingen *i.* verdragen *Tranſigere pacti ſci Veld.*
Deeg kwaad deega *i.* ongezond *Moen.*
Deeghebben *i.* genoegen, vermaak hebben *J. K.*
Deeglykheid *H. B.*
Deel *pars aliquando pl.* deel *D. B.*
Deel (*Half dat*) *dimidia pars D. B.*
Deel (*en*) ende en deel *partem Scl.*
Deel (*een*) *i* de helft *by St. H. op M.*
Deel (*een*) tides *Aliquantum temporis D. B.*
Deel (voor- *en* achter) *H. Th. en A.*
Deel (*tot* vallen) *in ſortem venire D. B.*
Deel dragen *i.* toebrengen *H. D.*
Deele (*te*) geven *St. L. V.*
Deele (*te*) worden *K. M.*
Deele (*te tween*) ſchieten *d. i. van twee kaſtelen, dat is, dat dezelve anderhalven ſchoat van een leggen H. op M.*
Deel een zeker plank *waar van de Compoſita* quard deel, *ſpek*, goetdeel *Z. W. V.*
Deelachtig met iemand van iets *D. B.*
Deelachtig aan iets *S. V. C.*
Deelachtig van *H. Gr.*
Deelen *i.* verdeelen *dividere D. B.*
Deelen *i.* ſcheiden, een ſcheiding maaken *D. B.*
Deelen van iets *i.* deelhebben van *H. D.*, S. *V. S. G., V. V.*
Deelen aan iets *i.* deel hebben *Feit.*
Deelen prys *i.* uit deelen *S. V. S. G.*
Deelen *i.* deelachtig zyn *participare S. V. S. G., V. F., S. V. S.*
Deelen in iets deel hebben en *V. Ad.*
Deelen geven, mededeelen *Br. H. Gr.*
Deelinge *i.* deel *pars* delinge aan die hofſtede hebben *K. V. H.*
Deemſterheid *i.* duiſternis *D. B.*
Deemſterniſſe duiſternis *D. B. M. C. C. R.*
Deen *i.* de hem *of* die hem *H. op M.*
Deer *Miſeria Vb. Rb.*
Deeren *i.* nadeel doen *C. d. M.*
Deeren *laedere nocere Cl. Dativo D. B.*
Deeren *i.* leed, ſmert doen *C. D. M. H. op M.*
Deeren iemand met *laedere aliquem alicui V. H.*
Deeren ſmerten *miſereri V. L., P. N.*
Deeren zich iemand *V. D B.*
Deerlikheid *i.* elendigheid *Miſeria Cl. Sp.*
Deerne *i.* dienſtmaagd *famula ancilla D. B, B. d. G. Th., Paſſ. W., L. v. J.*
Deerne *An ira? L. V.*
Deerne *i.* Maagde *L. V. J.*
Dees *i.* die des *H. op M.*
Dees *voor* de's *of* de des *H. op M.*
Deetmi *i.* die het my *H. op M.*
Deft *i.* deftig *H. Gr.*
Deghe *i.* deeg *Molafarinacea* te deghen gedreven *i.* tot deeg gemaakt *in molam farinaceam vedactus B. D. G. Th.*
Dege (*te*) *i.* goed *of* voor goed *H. H., kunſt S. B' Ald. B.*
Deges hetzelfde als te dege *Sp.*
Degelyk goed, degelyker, beter *J. Fl., J. D.*
Degen (*te*) *i.* degelyk *J. D.*
Degen Held *Heros Zeg.*
Degen te niete *i. Sterven zonder kinderen H. op M.*
Deger kwalyk, ſlecht de laſt is ü *deger* vergaan *J, K.*
Deilen *S. B. B. D. G. Th.*
Deilſem *i.* deelzel, *quod diſtribuitur inter plures B. D. G. Th.*
Deimſterig *i.* duiſterachtig *obſcurus S. V. S. G.*
Dein *i.* das *Dama H. Gel. d. W.*
Dein avarus *S. V. C.*
Deiren *i.* bejammeren, beklagen *idem quod* deeren *H. M. C., etiam* deeren.
Deerlyk *i.* deerlyk *H. A. T.*
Deiſen *zie* delzen.
Deizen *niet* delnzen *retrudere L. V. Sc. H. M. C., H. N. P., V. Sal., V. L., Oud. Vert. Ar. H. D.*
Dek gedeelte van een ſchip *hueren* bovendek, onderdek *enz. Z. W. V.*
Dekbalk een zekere balk in een ſchip *Z W. V.*
Deken dak *A. S, Motth.*
Deker een zeker getal van huyden waarby men dezelven verkoopt *Velius Cloorn van H. V. D.*
Dekken een huis *K. V H.*
Dekken *i.* bedekken *C. d. M., H. op M.*
Dekken *voor* bedekken *zonderling gebruik H. D.*
Dekken 't bedde *zie* Bedde.
Dekkeniſſe *i.* dekking *O. Gh. Lel.*
Declareren, verklaren *Cd. M.*
Dekſel *operculum* niet afgeſchoren dekſel *O.*
Dekſel *i.* voorwendſel *Praetentus H. O. d. A.*

Dal-ye

Delaye uitstel *Delatio Cl. Sp.*
Delf *niet* delft *K. v. H.*
Delijkaat delicatus *H. op M.*
Delyt *i.* vermaak *delikaat by de* Guden *H op M, L. V.*
Dell. *i.* dal *Vallis L. V., H. D., H. H.*
Dellinge *i.* dal *Convallis D. B., J. Fl. J. D.*
Delmereren *i.* bevryden *Deliberare, Liberare L. V.*
Delu (*een*) wezen *Quid? Oud. Vert. A.*
Delven *i.* bedelven, *begraven L. V. V. N.*
Demmen de graften *i. dempen H. H.*
Demoedigen *i.* verootmoedigen, *Reid. Kantt. S. B.*
Dempen *i.* 't oog beminnen *H. Dull.*
Dempen euveldaden, zonder *S. K.*
Dempen helluari, hy slempt en dempt *Wb.*
Demper van drnk *l. troosten, of wegnemen S. C.*
Dempig goede moeder *dempigh* kind *Ges.*
Dempig paard *Ges.*
Dene *i. somtyds* die heu *H op M.*
Denken *i.* danken *videri D. B.*
Denken *i.* overdenken *H. op M.*
Denkeu (*zich*) laten *i. dunken laten S. C.*
Der *i.* daar *L. V.*
Derde *tertius K. V. H.*
Derdehand *een werktuig in de walvischvangst zo genoemd S. V. S.*
Derder (*mynder ik*) *i.* ik met myn tween, *of* wy met ons drien wy drie *J. Fl.*
Derdewerven *i.* ten derden male *Cl. Sp.*
Derē *Gen. Fem. gen. van* die *L. V.*
Dere *i.* die 'er *H. op M.*
Derfbrood *Panis azymus D. B.*
Derren *nu* derven, *Audere Imp.* dorste *of* dorste *ook* dost *het laatste misschien een feil D. B., L. V., Zeg. J. Fl., A. V. M.. Cl. Sp.. K. M., Sc.*
Derri *i.* modder *limus Oud. Vert. A.*
Derten *Quid?* ic en bin niet lecker *of derten Gem. Spw.*
De tien *tredecim dertien* groot *K. V. H.*
Dertienavend *i.* drie Koningen avond 5. January *H. op M.*
Dertiendag en Dertiendedag } Drie Koningen dag *of* 6 January *als zynde de* 13 *dag na C. geb. H. op M, H. V.*
Dertienste *decimus tertius D. B.*
Dertientyd *obscurum quid H. H.*
Dertigvoudigheid *videtur sensu quodam peculiari poni de tempore qua mulier post mortem viri forte, lugere debet Br. D. B.*
Dervebrood *Panis azymus D. B.*
Dervepannekook *Lagana azyma D. B.*
Derven ontberen *Imp.* dorst *Carere cum Gen. D. B., C. d. M., B. D. G. Th.*
Derven *i.* behoeven, moeten behoren *Oportere Cl. Sp. C. d. M., H. O. d. A., Htspr.. H. A. T.*
Derven mogen, kunnen, *posse Cl. Sp.*
Derven van *Abstinere ab D. B.*
Derven audere *Imperf Vb.*
Derven audere *Pers. Ges.*
Dervenbrood *Panis azymus D. B.*
Dervenkook *Panis azymus D. B.*
Dervinge *Abstinentia D. B.*
Dervoegen *eo modo Sc.*
Derwaart *niet* derwaarts *illuc. D. B.*
Des *i.* daartoe daar by *V. D.*
Des *i.* daarvan *H. H.*
Des niet te meer *i. des is niet te min Oud. Vert. A.*
Des niet *i.* zo niet *sin minus Sp.*
Des (*ten besten*) zy konden *quam optime poterant H. H.*
Des *voor* dat *of* dat *D. B.*
Des *i.* tot dat *H. op M.*
Dese *zie* deze.
Desi *i.* de si *d i.* dien zy *H. op M.*
Destrueren destruere *H. op M.*
Determinatie bepaling *Oud. Vert. A.*
Deuchtig *i.* deugdig gewonnen *K. M.*
Deuchtsamich *i.* deugdsamig *S. d. Ph.*
Deugd *i.* goed, deugd doen *i, goed doen H. A. T., Ges. Sp.*
Deugd en ere bewyzen *V. D. B.*
Deugd (*uit*) van *i.* uit krachte, uit hoofde *H. H.*
Deugdig *i.* deugdzaam *Ges.*
Deugdig van leven *P. N.*
Deugdig *i.* waar *verus V. P.*
Deugdzamig *idem quod* deugdig *P. N.*
Deugen *valere Ges. H. H.*
Deugnietig *Oud. Vert. A.*
Deun *Subst* klucht, ik salder een *deun* mede sien te kryghen, al soudt me berouwen *G. op. K. uit Nosemans Hans van Tongen.*
Deun *Adj. i.* na *Wb.*
Deun *i.* nauw, naauwkeurig *S. C.*
Deunen *Jocari H. H.*
Deunen Cantare *H. H.*
Deunheid *Avaritia H. H., H. V.*
Deuninge *i.* dreuninge *Kantt. S. B.*
Deur *i.* door *Per. A. v. M.*
Deuraard met klip en rots *H. op M. uit Merwede.*
Deureten *partic.* deurgegeten *St.*
Deurevoeren *i.* doordryven *Sc.*
Deurgedregen *i.* doorgedragen *Sc.*
Deurglas *i.* wynglas *Cl. Sp.*
Deurgloud in jalousye *C. d. M.*
Deurkloving den getallen *Oud. Vert. A.*
Deurquetsen *pervulnerare Cl. Sp.*
Deurrinklinken de bordelen *effringere fores genearum, propinare Oud. Vert. A.*

Deurrotſen land en zee *i.* door reizen *Peragrare Oud. Vert. A.*
Deurſchynende ſterre *i.* helderblinkende *Cl. Sp. pelluade.*
Deurſlaan *i.* doorbrengen *H. M. C*
Deurſlaan *percutiendo penetrare H. O. d. A.*
Deurſtryken *i.* doorhalen, berispen *Oud. Vert. A.*
Deutrokken *i.* doortrapt, loos door trokken kwant, teeken *Homo vafer, callidus machinationis T. P. P.*
Deurvrolykt met den galm van liefdens adem *H. V.*
Deurwaaien *tranſitive Ans.*
Deurwerpen *i.* doorſteken *Sc.*
Deus here *of* here God, Deus heere, Ag Deus, Deus God, Deus Nomine God *uitroeping by onze oude Dichters H. op M., Zeg.*
Deuſig bedwelmd *Cl. Sp.*
Deuſig *ſtupidus Cats.*
Devyn (*penſen in ſyn*) *i.* by zich zelven denken *L. V.*
Devocie *H. op M.*
Deze *pron.* hie *ſubſt. poſitum en pl.* deſe *niet* deſen *zelf in Acc.*
Deze en gins zyde *hic & illic H. H.*
Dezen (*binnen*) zie binnen.
Dy *adhaeret verbo quid tunc* te *abjicit* ſeldy *voor* ſult dy *J. Fl.*
Di *i.* du *tu L. V.*
Dy *i. u D. R. C.*
Diamant vatten in het goud van eenen klaauw *V. P.*
Diamantig *Z. N.*
Dicht geſneeten met een bulpees *V. S.*
Dicht wel by een gedwongen *K. V. H.*
Dichten carmen pangere *L. V.*
Dichten *Subſt.* gedicht *Carmen L. V.*
Dichten verhalen *Zeg.*
Dichten *comminiſci L. V. J.*
Dichten een brief met bevende handen *i. ſchryven J. Fl.*
Dichtpanneel *anderen* Tafereel *Voorb. tot d. war. Godsd.*
Dichtſel (*Poetiſche*) *J. M.*
Dick, en, Dicke, Dicker, Comp ook Dickere } *Saepe Veld. H. V. D.. B. d. G. Th., D. B., Br. K. V., H., H. op M., Kol., Cl. Sp., S. d. Ph., Joſ. in E., V. Hipp. H. de Gr., S. V. S. G.*
Dicken *ſaepe H op M.*
Dickent *ſaepe S. V. S. G., B. D. B. B. G. Th.*
Dicks (*zo*) *K. M.*
Dyden *voor* deeden dyden *tot St, V. Sal.*
Diderik *beter* diederik *H. op M.*
Die *en* dye *Subſt. Triſybab. femur D. B.*
Die *articulus declinabilis D. B., L. V. K. V. H.*
Die *of* dye *monoſyllabum articulus nu* de *wordt veelal niet gedeclareerd L. V., K. V. H.*
Die *pronom. vel qui veelal niet gedeclineerd D. B., L. V., K. V. H.*
Die *pronomen relativ qui gedeclineerd D. B., L. V., K. V. H., C. d. M., B. d. G. Th., J. Fl., K. M.*
Die is *D. B.*
Die Iſte *ille D B.*
Die dat *isqui K. V. H.*
Die eenige *pro* eenige *Pelg.*
Die gene *illa qui D. B.*
Die ſie *Quid? Br. D. ik denk voor* dies ſi *waar van zy.*
Die en die *K. M.*
Die *aliquando abundat K. V. H.*
Die waren *voor* dit waren *St.*
Dieden *i.* duiden *Br.*
Dieden voor kwaad of goed *H. Gr.*
Dieden helpen, baten *St. H. op M.*
Diederik *ſchryft men beter dan* diderik *H. op M.*
Diedewyn *nomen proprium Lat.* Lheoduinus *H. op M.*
Diedſchmaken *i.* wysmaken *H. H.*
Dief Fur *K. V. H., H. V. D.*
Dief Maleſicus *in genere Zeg.*
Dief iemand aanzeggen *aliquem furti accuſare H. V. D. K. V. H.* maken *i.* bewyzen *aliquem furti convincere H. V D.* dief blyven, *verklaard worden voor een dief H. V. D.*
Dief *i.* diefte *of* dievery *furtum D. B.*
Dieflyk *i.* op een diefachtige wyze door een dieſſtal *furto D. B. H., M. C., V. D. B.*
Diefsch *i.* dievachtig *K. M., V. D. B. H. de Groot.*
Diefte *nu* dievery *Furtum. D. B. St. Sp., V. P. B. D. G. Th., P. N.*
Dien *i.* deeden *Contr. L. V.*
Dien *voor* die hem *Zeg.*
Diene *i. by M. S. altyd* die hem *alleen dien hem H. op M.*
Diene *d. i.* die hem *moet nooit geſcheiden wsrden en* die ne *H. op M.*
Dienen ſervire dienen iemand te danke *i, om niet St.*
Dienen ſchoon voor ogen *iemand valsch bedienen of met een valſche ſchotel St.*
Dienen de ſooltjes uit de ſchoenen *T. P, P.*
Dienen *i.* voordeelig zyn te pas koomen *V. L.*
Dienen *i.* ſtrekken tot *V. Ad.*
Dieners *attrum* dienaars *an* Dienares? *Geſ.*
Diennnk *i.* dienaar *D. B.*
Diennre *i.* dienaar *D. B., V. L.*
Dienſt, *of* Dienſte } plicht *Officium D. B.* dienſt doen *Officio fungi D. B.*

Dienſt *Miniſterium D. B. G. Th. Oud. Vert. A.*
Dienſt (*den*) Gods Beſtaan *zie* beſtaan.
Dienſt dragen *i.* bewyzen.
Dienſt vervolgens aan *i.* verzoeken *van Veld.*
Dienſt nemen van iemand, *i. deszefs dienſt gebruiken B. D. G. Th.*
Dienſte (te *en* in) zyn *i.* tot dienſt zyn *D B.*
Dienſtachtig *i.* gedienſtig *officioſus Cl. Sp.*
Dienſtachtigheid dienſtbaarheid *en* gedienſtigheid *Br. D. B., Cl. Sp.*
Dienſtbarig *i.* gedienſtig *Officioſus C. d. M.*
Dienſtbezitting *Oud. Vert. A.*
Dienſtboei *i.* dienſtbode dienaar *ſervus C. d. M.*
Dienſtdeerne *i.* dienſtmaagd *Ancillae D. B., Oud. Vert. A.*
Dienſtelyk *ſervilis D. B.*
Dienſtig *i.* gedienſtig *officioſus Geſ.*
Dienſtigheid *H. Z.*
Dienſtjongkwyf *D. B. Ancilla.*
Dienſtknaap *vernaculus D. B.*
Dienſtluiden *Servi D. B.*
Dienſtmaerto *i.* dienſtmaagd NB. *hier worden wy verwezen naar* Maarten, *doch op de M vond ik het woord* Maerten *niet. enz.*
Dienſtman *Vaſallus St.*
Dienſtwyf *i.* dienſtmaagd *Ancilla D. B.*
Diep *profundus D. R. C.*
Diepdringende *Oud. Vert. A.*
Diepekamer *i.* binnenkamer *D. R. C.*
Diepgehaalde zuchten *T. P. P.*
Diepgeſchaard ſtaal *T. P. P.*
Diepgezochte loosheid *T. P. P.*
Diepheid *i.* diepte, afgrond *Barathrum D. B.*
Diepſpiegeling *Oud. Vert. A.*
Dier *i.* hoer, venusdier, *G. op K.*
Dier *Adj. i.* duur, koſtbaar *Carus, pretioſus H. op M.*
Dier i' die 'er *D. B, H. op M.*
Diere *i.* die er *H. op M.*
Diergedoopte wol *Oud. Vert. A.*
Dierſte *i.* de ierſte *d. i.* de eerſte *H. op M.*
Dierlyk *efusmodi Kantt. S. B.*
Dierwyle *Interea Th.*
Dies *Cuſus Gen. Maſt. Neut ab* die *uti* wies *a* wie *L. V., H. op M.*
Dies voor die 's *d. i.* die des *H. op M.*
Dies *i.* dit of dus *D. B.*
Dies *i.* des *K. M.*
Dies te het *eo melius aut eo magis S. V. S.*
Dieſſel *Kantt. S. B.*
Diet volk *Kok, Zeg., H. op M.*
Diet *i.* die het *L. V.*
Diet *de uno homine Zeg.*
Dietsmaken *i.* wysmaken *H. Gr.*
Diesch *i.* duitsch *L. V.*
Dierelyk *i.* rasch, ſnel *C. d. M.*
Die wile *i.* terwyl *dum H. op M.*
Diggel *i.* ſtuk aan *diggelen* of aan ſcherven ſlaan den ſpaarpot *d. i. aan ſlukken Viſſ. Sinnep.*
Dyk agger dyk uitſteken *nu doorſteken St.* gelaekten dyk wyzen *i. een dyk by de ſchouwing afkeuren H. V. D.*
Dyckaedre *nn* dykagie *H. V. D.*
Dyn *fem.* dine *pl.* dienen *tuus* twe diene *niet* dine twe *D. B., Cl. Sp. L. V.*
Dyſſendag *dies Martis H. N. P.*
Dyſtdag *dies Martis Cl. Sp.*
Dik *Denſus D. B.*
Dik *van de lucht Hawd. R., Z. W. V.*
Dikbuikte Ryksſchryvers *Oud. Vert. A.*
Diken *of* dyken *i.* dyken maken *aggeres ſtruere H op M.*
Dyken ſchade *d. i.* eerſtellen *reſarcire damnum J. V. P.*
Dikgeheude muren *D. H. Port.*
Dikgezwollen *Z. N.*
Dikheid *denſitas D. B.*
Dikken *i.* dik zyn *of* dikworden *St.*
Dikken *i.* dikmaken het ylen *dikt* den weg *d. i. maakt den wech dik oj liedichter vol H. H.*
Dikkoppigheid (*twistgerige*) *Oud. Ver. A.*
Dikſpekkig vleesch *d. H. Port.*
Dikte *i.* dikheid *denſitas D. B.*
Dikwyl *ſaepe D. B.*
Dikwylſcher *H. H.*
Dikwil *ſaepe St. D. B.*
Dille *puella C. d. M.*
Dille (*Neuedille*) *Quid? Sp.*
Dille *Hapſche dillen An puellae? Oud. Vert. A.*
Dille *Herba quaedam V. D. uti ſine dubio etiam in illo vulgari* hy ſal noch al in die *dille* ſchyten *Gem. Spw. v. Camp.*
Din *i.* dun *L. V.*
Dinderſte *i.* de onderſte *d. i. de onderſte H. op M.*
Ding *res, negotium, meestal Vr. C. A. minſt enz. ook in pl. meest niet onderſcheiden van 't Sing. D. B., K. v. H., St.*
Ding *aliquando ſubintelligitur* deſe drie *ſubintellige* dingen *D. B.*
Ding (*rabbauts*) *by M. S. H. op M.*
Ding (*om dezer*) *i.* daarom, om deze dingen *D. B.*
Ding (*vuil*) *res foeda D. B.*
Ding (*klein*) geringe zaak *D. B.*
Ding (*goeder*) zyn *i.* welvergenoegd *Fr. W.*
Ding *i.* gezeg., gepraa *van* dingen

zeggen praten, zo ook geding H. op M.
Ding voor geding in deze Compoſita.
Ding Banding H. V. D. Jurisdictio.
Ding Balding i. geding over een boedelkeur van Weſtw. M. S., H. V. K.
Ding Poortersgeding H. V. D. & V. d.
Ding Graafgeding H. V. K.
Ding Vyfding H. V. K.
Ding Hofding H. V. K.
Dingbank rechtbank L. V.
Dingbanke rechtbank Vierſchaar Cl. Sp.
Dinge i. ding L. V.
Dingen ſchynt kwalyk gelezen te worden voor dwingen of dringen L. V.
Dingen i. zeggen, praten dicere H. op M.
Dingen Licitari C. d. M., Cooenh.
Dingen om L. V.
Dingen naar Vr. C. A.
Dingen eer honorem affectare Sp.
Dingen een geding H. V. K.
Dingen (een) voor een ding K. M.
Dingetrone Tribunet D. B.
Dinghuis rechthuis Conſiſtorium. D. B. Cl. Sp.
Dingſtoring G. op K. uit Weg.
Dingſpel H. H.
Dinken i. denken H. M. C.
Dinken i. dunken D. B., Shr.
Dinken wezen niet te wezen D. B.
Dinkeneſſe i. gedachtenis L. V.
Dinne videtur ſcriptum pro dume duin L. V.
Dinxdage dies Martis K. V. H.
Dirk een ſoort van touw aan een ſchip Hawk. R.
Disch i. tafel Menſa Geſ.
Dischgenood i. genode aan den disch rogatus ad menſam V. D.
Diſciplyn geeſſeling diſciplyn, nemen geeſſelen B. d. G. Th.
Diſponcteren C. d. M.
Diſſchen i. opdiſſchen diſſchen den hoorn ter tafel V. H.
Diſſenier anders decanneer en dekenier decurio D. B.
Diſtel carduus H. Gr.
Diſterberen ſchynt te zyn diſturberen L. V.
Dit hoe Gen. dies D. B.
Dit was 't dat V. P.
Dit voor deze d. v. dat is myn God is dit dauid niet? D. B.
Dit betreklyk tot een voorgaand woord en meervoud D. B.
Ditte voor dit H. H.
Diuyn (houden hem an het) Quid? L. V.
Dobbel i. geveinsd H. O. d. A.
Dobbelduidig Ambiguus H. V.
Dobbelen alea ludere K. V. H.
Dobben fluctuare niſi fallor Geſ.
Dobberen fluctuare Oud. Vert. A.
Doblen i. dobbelen L. V.
Dobbervreugd i. onbeſtendige vreugde J. M. Batavia.
Doch tamen D. B., B. d. G. Th.
Doch i. toch H. Gr.
Doch i. doe Imperf. ab doen D. B.
Dochde i. deugd Vb.
Dochte i. ducht, vrees H. op M
Dochter filia pl. aliquando etiam dochter K. V., H. D. B., Cl. Sp.
Dode mortuus K. V. H.
Doden occidere C. d. M., S. B.
Doden i. doden hem of dodenze H. op M.
Doden door dorst S. B.
Doden de bevredenghe H. H.
Doden eelmanster H. V.
Doden achteloosheid Sp.
Doden wiens ſwieren om haar hoofd de Wyngaardranken doen Paſſenrode.
doder Necator D. B.
Doe nu toen tunc D. B., H Gr., S. V. St. B. B d. G. Th.
Doe (van) ex tunc D. B.
Dochde i. deugd Vaderboek B. d. G. Th.
Doechdelic i. deugdelyk Br. D. B.
Doecht i. deugd, goedheid D. B.
Doeden i. doden. L. V., H. op M.
Doef en dwas ſtultus Vb.
Doegende mannen Viri idonei M. Ch.
Doeghet virtus D. B., H. op M.
Doek doeken ſexus muliebris G. op K.
Doeken verb. bedriegen G. op K.
Doekelkyn doekjen B. d. G. Th.
Doeksken Cl. Sp.
Doel Scopus H. H.
Doel voor dool of doling L. V.
Doelen i. dolen D. B.
Doelpunt Oud. P.
Doelwit Oud. P.
Doemen judicium heer van Aesdom Azingdom, maegdom H. op K.
Doemeling damnatus H. D.
Doemen judicare S. V. S. G.
Doemsdag dies judicii D. B.
Doemzucht Voorber. tot den Waaren Godsd.
Doen nu toen D. B., Cl. Sp., H. M. C.
Doen facere Imperf. dade, en dede Imperat doch D. B., L. V., K. V. H.
Doen ik en doe i. ik en doe niet D. B.
Doen in dit doende pro dit doende L. V. J.
Doen aan i. toevoegen tot Apponere D. B.
Doen (van) hebben i. nodig hebben D. B., H Gr.
Doen (van) hebben met een vrouwe i. te doen hebben Schr.
Doen (te) hebben van i. nodig hebben D. B., K V. H.
Doen geheeren i. weenen D. B

Doen

Doen (*te*) hebben met *addito vel omisso* natuurlic *Coire D. B.*
Doen (*te*) zyn *cum gen.* nodighebben *D. B.*
Doen kersten *i.* dopen *Zeg.*
Doen redder raad *enz. i.* ridder maaken *enz. Zeg. H. op M.*
Doen van *i.* afkeren, afwenden van *D. B.*
Doen of te doen waar *forte si qua ratione fieri posset K. V. H.*
Doen *i.* bezorgen *curari* doen aanzeggen, doen een weete doen beteren *K. V. H,*
Doen nood van weder *kwaad zyn K. V. H.*
Doen *i.* bedryven doen boeveren. doen nering *K. V. H.*
Doen onscouden *i.* ontschuldigen *K. V. H.*
Doen op woeker *fenori dare S. B.*
Doen *simpliciter* op woeker doen *H. Gr. Inl. Haw. R.*
Doen iemand ter aarde *i.* begraaven *P., H. V., Zeg.*
Doen uitvaart *i.* begraven *Vb.*
Doen reizen voor een landpoorten *K. V. H.*
Doen rekeninge *K. V. H.*
Doen zaken, dat tot enigherhande recht droeghe *K. V. H.*
Doen schennis *i.* schenden *Sp.*
Doen schade, roof, brand op iemand *St., S. V. St. B.*
Doen vromigheid *i.* dapperheid *St.*
Doen zyn einde *i.* sterven *St.*
Doen iemand troost *S. V. St. B.*
Doen iemand zwaar *i. zwaar vallen lastig zyn St.*
Doen 't land onder zyn mogendheid *i.* macht *St.*
Doen 't gelaat met schalkheid *H. V.*
Doen van *i.* wegnemen *H. Gr*
Doen *i.* zyn *H. V.*
Doen *i.* helpen *in* niet doen, *niet helpen St.*
Doen bekend *i. bekendmaken S. V. S. G.*
Doen *i.* geven *Coornh., H, Or. d. A.* antwoorde ghedaen *heeft de laatste.*
Doen *i.* offeren *facere letterlyk overgezet D. B.*
Doen *i.* vieren *Celebrare D. B.*
Doen hem ter, muur, ter weer treflike, *i. zich ter muur, ter neer treflyk gedragen D. B.*
Doen hand of handen aan iemand *nu* slaan aan *D. B.*
Doen *Agere als* doen viantlic, manlic *agere hostiliter. viriliter D. B.*
Doen iet te iet *i.* toedoen, by doen by of tot u *D. B.*
Doen onder sine machte *i.* onderwerpen *subjugare D. B.*
Doen des *i.* dat *of* dit doen *an* des *hic est gen. an* des *pro* dat *D. B. G. Th.*
Doen hem met iemand *se adjungere alicui socium D. B.*
Doen *kan de beteekenis aannemen van elk voorgaand woord b. v.* wie word bespot alzo ik doe *d. e. als ik bespot word. D. B.*
Doen het hem te voren *i.* het *andere voordoen H. op M.*
Doen te weten *i.* doen weten, bekend maken *K. V. H.*
Doen *i.* volbrengen; uitvoeren *D. B.*
Doen ontfermhertigheid, belofte, zeer, onkuisheid, iemand in der kerker, *enz. D. B.*
Doen *i.* dienst. nut *usus D. B.*
Doen *i.* staat van hopen doene, van gevangene doene *St, H. H.*
Doen (*weduwen*) *i.* weduwlyke staat *viduitas D. B.*
Doender *i.* die doet *Kantt. S. B*
Doent *i.* gewoonte *J. K.*
Doente *Oud. Vert. A.*
Doepsel *i.* doopsel, doop *Baptisma B. d. G. Th.*
Doer *subst.* deur *janua C. d. M.*
Doer *praep.* door *de duratione temporis* twee daghen *doer d' o. lang D. B.*
Doer *i.* door *d. i.* om *propter Zege.*
Doerbodelen *Confodere D. B.*
Doerdringen *Penetrare B. d. G. Th.*
Doere *i.* doer *deur zie* doer.
Doergaen *pertransire D. B.*
Doergaten *i.* doorgraven *Fodere D. B.*
Doergaten (*het*) *subst. Percussura D. B.*
Doergeschikt (*wel*) bene *dispositus B. D. G. Th.*
Doergoten *Perfusus D. B.*
Doergraven het hert met enen scerpen steen *Transfodere B. d. G. Th.*
Doerheiligen *persanctificare B. d. G. Th.*
Doerlichten *i.* doorschynen *B. d. G. Th.*
Doerlieden *i.* doorgaad *transire D. B.*
Doerluchten *illustrare B. d. G. Th.*
Doerluchterinne *i.* doorluchtigmaakster *B. d. G. Th.*
Doerluden *personari D. B.*
Doernagelen *i.* met nagels vast hechten *D. B.*
Doerquellen *pervexare B. d. G. Th.*
Doerrukken *D. B.*
Doerschieten huizen *K. V. H.* soe en en moetmen ghien huus doerscieten.
Doerschenig *perspicuus D. B.*
Doerscoert *i.* doorscheurd verscheurd *B. d. G. Th.*
Doerslagen *i.* doornageld *B. d. G. Th.*
Doersteken *pertusus D. B.*
Doervaren *i.* doortrekken *peragrari D. B.*
Doerverwet met bloed *B. d. G. Th.*

Doerwachter *i.* deurwachter *janitor D. B.*
Doerwander *i.* doorwandelen *D. B.*
Doorwanderen *i.* doorwandelen *D. B.*
Doerwarder *i.* deurwaarder *janitor D. B.*
Doet *i.* dood *d. i.* gedood *mortuus H. op M.*
Doetſlach *i.* doodſlag *K. V. H.*
Doetſlacht *i.* doodſlah *caedes D. B.*
Dof gemoed *Oud. P.*
Dof in hoop en vrees *H. V.*
Doeven *i.* doven *inſanire L. V.*
Dog hond *H. N. P., Geſ.*
Doft *an* ondiepte? *zich* neerzetten op de *doſten*, op de bank en *doften* ontſtrekt 'er *V. Vr.*
Dogheden *i.* deugd *virtus °Vb., H. op M.*
Dogheden *i.* kracht *H. op M.*
Doghen *i.* lyden *pati. D. B., Pel H. Gr., Sp., H. V. St.*
Doghen *i.* duchten *timere Vb.*
Doghen *nu* deugen, goed, bekwaam zyn *imp.* dochte *L. V., H. op M.*
Dogentachtigheid *St.*
Dogenlike *i.* deugdelyk *Vb.*
Doirduwen *i.* doorduwen *fuffodere D. B.*
Doke *i.* doek *pannus D. B.*
Dokken *i.* overgeven, te voorſchijn brengen *promere* gouden ſchyven *dokken Pr.*
Dol furens, *furioſus Oud. Vert. A.*
Dolaghe *verago D. B.*
Dolen *deviare, errare D. B., S. B.*
Dolen *cum dat perſ. in cujus damnum quis errat J. D.*
Dolende ſtede *praefidium D. B.*
Doleren *i.* klagen *C. d. M.*
Doling *error D. B. Oud Vert. A.*
Dolkes *infans Sp.*
Dom *Quid?* eterne deur den voorgaande *dom Sc. An. demenſum ut ep. Kil.*
Dom *ſtupidus Gem. Spreekwoorde Campen.*
Domen *i.* doemen *judicare D. B.*
Domen *i.* doemen *veroordeele Zeg.*
Domen *Quid ap L. V.*
Dominatreſſen *dominatrix C. d. M.*
Dommelen *Miſcere Hvl., V. Ad. K. Leſcael., H. Ged., Anſlo Oud. Vert. A.*
Dommelen *Z. N. non addito quo ſenſu.*
Dommelweek *Quaenam? K. V. H.* ſeven moet niemant onluſt maken.
Dommigheid (*deffe*) *Oud. Vert. A.*
Domp *i.* damp *Vapor D. B. Oud. Ver. A., Z. N., Geſ. J. D.*
Dompen *i.* dompelen *mergere H. Gr.*
Dompig *i.* dampig dompige asch *H. Gr.*
Don *i.* doen *misſchien een drukfeil Br.*
Donder *K. M.*
Donderkrak *i.* donderſlag *Oud. Ver. A.*
Donderkruid *i.* buschkruid *H N. P.*
Donderpadde hy zwelt als een donderpadden, *Oud. Vert. A.*
Donken *i.* dunken *L. V.*
Donken *i.* donker *L. V.*
Donker *tenebroſus, obſcurus D. B., Oud. Vert. A., V. V. r.*
Donkerachtig *tenebricoſus* D. *B.*
Donkerbleekheid *albor D. B.*
Donkeren *i.* verduiſteren *tenebreſcere D. B.*
Donnerdag *i.* donderdag *H V. D.*
Donren *i.* donderen *tonare D. B.*
Dons ſchim *kruisg.*
Donst van het meel *Kantt. S. B.*
Doobeenderen *Schr.*
Dood *Mors M. en Vr. C. A. en B. d. G. Th.*
Dood (*de*) bezuren *Geſ.*
Dood (*de*) bekopen *Geſ.*
Dood (*ter*) ſlaan *Occidere D. B.*
Dood (*ter*) komen *occidere D B.*
Dood (*ter*) *ad internecionem D. B.*
Dood (*gedaan worden totter*) dele *vel usque ad internecionem D. B.*
Dood *mortuus D. B.*
Dood *i.* gedood *interfectus H. op M.*
Dood verſlegen *i.* doodgeſlagen *H. op M.*
Dood *i.* doof dode colo *i.* dove kole *Carbo D. B.*
Doodlik en ſterflik *B. d. G. Th.*
Doodmaken onterven *exheredare H. Gr.*
Doodſlaan *interficere D. B.*
Doodſlaanre *i.* doodſlage *Homicida D. B.*
Doodſlag *homicidium, Caedes D. B.*
Doodſlag met vonnis leggende aenbrengen *Handv. van Gr. Willem.*
Doodſlacht *interfectio D. B.*
Doodſlagen *i.* doodgeſlaagen *Sc.*
Doodſacht *Maul. D. B.*
Doodſtad *locus, quo quis moritur St.*
Doodſtroom *zekere tyd van het watergetyde Zeevaart Leyd.*
Doodverf *V. N.*
Doodverwig *Oud. Vert. A.*
Doodwaart (*ter*) gaan *J. M.*
Dool *i.* doolhof *Labyrinthus Verh. °P.*
Doolachtig van wegen *J. Fl.*
Doolcompas *D. R. C.*
Doornlep *i.* doodneep *Geſ.*
Doopſelen *Baptismus Cl. Sp.*
Door } Dwaas, *L. V., Zeg., C. d.*
of } *M. get. B. d. G. Th.*
Dore } *Stultus.*
Door *in de beteekenis van* hun *als in* doorgaan *d. i.* heengaan *Geſ.*
Door *praep. Coornh.*
Door om *propter H. V. D., H. op M.*
Door door ſine lieve, door ſine minne *d. i. om zyn liefde, om zyn min H. op M.*

Door.

Doorbalken doorbalkte ſchepen *H. V. D.*
Doordelven *tranſl.* doorzoeken, onderzoeken *variis locis Oud. Vert. A. en Ar.*
Doordommelen *G. op K. uit Huigens.*
Doordrenken doordrinkt in konst *Oud. Vert. A.*
Doordrift *V. P.*
Doordruipen wegſluipen *J. M.*
Doordrylen *an* doordrillen, pylen die het hart doordrylen *S. C. Opinor.*
Doordrocht *Oud Vert. A.*
Doordruipen wegſluipen *J. M.*
Doorduiſterd doorduiſterde bewysoefeningen *Oud. Vert. A.*
Doorenwering der woorden *Oud. Vert. A.*
Dooreten *pereſus Geſ.*
Doorgaan *peneterare Cl. Sp.*
Doorgaan doorgaan met iets *V. J. D.*
Doorgeleden *i.* doorgegaan *part. a* lyden gaan *H. Gr.*
Doorgelten *i.* doorgaan *naam van een zwaard dat door 't lichaam geſproken T. P. P.*
Doorgloeien ontvonken *S. V. S. G.*
Doorgloeid in jaloiſye *C. d. M.*
Doorgroeven *i.* doorzoeken *Sp.*
Doorgroeven doorboren, doorſteken *perfodere tranſl. de luctu H. N. P.*
Doorheid *i.* dwaasheid *Stultitia Sp., Viſſ. Zinnep.*
Doorheldere reden *Ond. Vert. A.*
Doorhelderheid *Oud. Vert. A.*
Doorkerven *Part.* doorkerft. *P. N.*
Doorkerven *Neutropoſſ. S. V. S.*
Doorkleinderen *i.* doormengen *intermiſcere Oud. Vert. A.*
Doorknagen doorknagend verderf des levens en der zeden *Oud. Vert. A.*
Doorkneden zyne redenen met *enz. intermiſcere Oud. Vert. A.*
Doorkneffelen de beginſelen en uiteinde van Ryken *Oud. Vert. A.*
Doorkhieſtelen den hemel, den diepdoordringende *enz Oud. Vert. A.*
Doorknocht *i.* doorknoopt, door vlochten *C. d. M.*
Doorknocht (*leden wel*) en wel beſneden *Geſ.*
Doorkropenheid *Oud. Vert A.*
Doorkruiſſen *der lucht den Vogelen toegeſchreven Metaph. a naribus quibus Moon.*
Doorkruiſſen een woeſtinge *i.* in dezelve omdwalen *J. M.*
Doorkundig der giften *peritiſſimus terenorum Oud. Vert. A.*
Doorlyk *i.* dwaaſlyk *ſtulte Coornh.*
Doorlyt paſcha *Mifroen Londen.*
Doorlopen *part.* dat hem 't hert was deurlopen end' vol van vreugd *Z. N.*
Doorlopen iemand met een lancet *i.* doorſteken *J. Fl.*
Doorluchtigheid *claritas Oud. Vert. A.*
Doorluiſteren *perluſtrare S. V. S. G.*
Doornaaid doornaaide troggelary, ſchalkheids bedriegeryen, valsheden *Oud. Vert. A.*
Doornageld *i.* met kogels doorſchoten van ſchepen *J. M.*
Doornbeier *i.* doornbos *A. v. M.*
Doornemen *i.* doorhalen, doorſtryken *Oud Vert. A.*
Doorneſtelde woorden *Oud. Vert. A.*
Doornuffeld meer doornuffeld dan de knoop van Gordius *Oud. Vert. A.*
Doorpynen *i.* doorpynigen *Schim Kf.*
Doorploegd (*Lyf*) met geeſſels *H. N. P.*
Doorpogen *Quid? C. d. M.*
Doorſchenig doorſchenige zon *Oud. Vert. A.*
Doorſchieten *Tranſigere C. d. M.*
Doorſchiften der kleuren. *Oud. Vert. A.*
Doorſchyn *Adj. H. Dicht.*
Doorſchilderd (*al*) *K. M.*
Doorſchoeren *i.* doorſcheuren *S. d. Ph.*
Doorſchouwige ingeeſting *Oud. Vert. A.*
Doorſchryven *nu* doorhalen, doorſtryken, uit doen *delere H. V. D.*
Doorſlag een weeftuig *J. Fl.*
Doorſmaken *S. C.*
Doorſnyden 't hart gelyk een vyl *C. d. M.*
Doorſpyzen *S. d. Ph.*
Doorſpliſſen *i.* verdeelen *Oud. Vert. A.*
Doorſporrelen *i.* doorworſtelen doorkomen *Oud. Vert. A.*
Doorſtaan (*laten*) op Gods genaden *H. H.*
Doorſteken *Clanculum ſtruere machinare Reid.*
Doorſtikken met een voſſen ſchalkheid *Oud. Vert. A.*
Doorſtralen *i.* doorſchieten *V. V. r,*
Doorſtrepen *i.* verſcheuren *J. M.*
Doortygen *par,.* doortogen *i.* doortrekken *G. W., H. Or. d. A.*
Doortrapt bedrog en veinzery *J. D.*
Doorvechten *St.*
Doorvlechten *van onlichaamlyke zaken* vermengen, tusſchen, mengen *permiſcere, intermiſcere, omiſcere Oud. Vert. A.*
Doorvliegen *voor* innemen, bevangen *invadere S. V. S.*
Doorvliegen *voor* deurvlechten *C. d, M.*
Doorwaden *i.* doorworſtelen doorſtaan *H. op. M,*
Doorwanderen *i.* doorwandelen *T. P. P.*
Doorwormd (*lang vermolzemden*) *Oud. Vert. A.*

Doorworpen *Schr.*
Doorwrochtelyk *Oud. Vert. A.*
Doorwroeten de wetten van 't Land *Visch. Zennep.*
Doorzenuwd met de H. Schrift *Oud. Vert. A.*
Doorzichtende leermeesters *speculativi Oud. Vert. A.*
Doorzichtig doorzichtige overwegingen *Oud. Vert. A.*
Doorzichtigd in iets *i.* ervaren in *Oud. Vert. A.*
Doorzichtigen *i.* doorzien *Oud. Vert. A.*
Doorzichtigheid (*verhelderde*) *Oud. Vert. A.*
Doorzienig *P. N.*
Doorzult *Oud. Vert. A.*
Dootlaghe *verago D. B.*
Dopinge *Baptismus B D. G Th.*
Dop kleed met goude *doppen Schim. Kruiff.* doppen met diamant *Anf.*
Dop beflag flitzen fcharp van dop *H. Velz.*
Doppen *S. B.*
Doppen muur van diamant *gedopt* met levend goud *H. Velz.*
Dopfel *i.* doopfel *Cl. Sp.*
Dor *i.* door om, *propter H. op M.*
Dorbuken *L. V.*
Dorde *i.* derde *Tertius D. B,*
Dore *i.* deure *janua K. V. H., Sp. der volcom.*
Dore (*iemand zyn*) onthangen, nederhangen, toezetten, panden bieden, *enz. K. V. H.*
Dore *i.* door *per B. D. G. Th.*
Dorigaten *i.* doorboren *Perforare D. B.*
Dorelieden *i.* doorgaan *tranfire L. V., D. B.*
Dorentore *i.* door en door *St., H, op M.*
Doreſneden *i.* doorfnyden *B. D. G. Th.*
Dorewaeyen *i.* doorwaien *D. B.*
Dormte *Quid?* daer was cloefter reveter, *dormte*, kerke, capittelen *firmerir Pelgr.*
Dorp *Pagus, vicus D. B., K. V. H.*
Dorp *Suburbanum D. B.*
Dorp *Villa D. B.*
Dorpelijk *i.* boos, kwaad, fchandelyk *Malus, improbus, turpis H. V. D.*
Dorper *i.* Boer *Ruſticus.*
Dorper *tegen* vry *en* edel *overſlaande is* onedel *St,*
Dorpere woorden *verba acerba H. op M.*
Dorperheid *eigenl.* Boersch - onbefchaamdheid, *daarna* fchandelykheid, verfoeilykheid *St., H. V. D., H. op M., Viff. Zeg.*
Dorperlijk *i.* fchandelijk, affchuwelyk *turpis, abominabilis L. V., H. v. Al. Zeg.*
Dorpernie *'t zelfde als* dorperheid *L. V., Zeg.*
Dorpertlijk *i,* dorperlijk *P. N.*
Dorre *aridus B. D. G Th.*
Dorren *i.* durven *imp.* dorfte *Audere L. V. J., B. D., G. Th., Zeg., Chr. van Zeel. Hawk. R. J. Fl.*
Doorrigheid *i.* dorheid *Sc.*
Dors *i.* de ors *het paard H. op M.*
Dors *i.* dor des *H op M.*
Dorfcherie *i.* het dorfchen *Fritura D. B.*
Dorschvloer *Area D. B.*
Dorst *Sitis Manl. B. D. G. Th., P. N., Gef. J. Fl.*
Dorft ontfteken *fitim excitare Gef.*
Dorft (*den*) verlegen *i.* leffchen *Gef.*
Dorft verflaan *i.* leffchen *J. Fl.*
Dorfte (*in fine*) ghelaaet *B. D. G. Th.*
Dorftebloed *i.* bloeddoftige *J. D.*
Dorften *i.* dorft hebben *fitire Imperf. cum dat. perf. D. B. Sc.*
Dorften :. dorft lyden *Sp.*
Dorften iets *niet* naar iets *Gef. Hooft Ach. in Polyx.*
Dorthiende *e.* dertiende *D. B.*
Dortien *i.* dertien *D. B.*
Dortig *i.* dertig *D. B.*
Dortverieghe *Quid? Pel. deze is daar de Jonkvrouw, die het bed der Moniken maakt.*
Dorven *i.* durven *Audere V. Geb.*
Dorven *i.* derven, miften *Carere H. op M.*
Dorven *i.* behoeven *egere H. op M.*
Dorvijs *i.* dorf dy des *H. op M.*
Dorwig *feem K. M.*
Dos *Manl.* kleding *J. D.*
Doffen kleden *Weſterb., Sp., H. Dull. Schim kruiff.* met doen gedoft *forte* dons *Sp.*
Doft een fcheepstuig *Z. W. V.*
Dotten *i.* bedotten bedriegen *V. D. B.*
Dou *ros D. B.*
Dove *furdus S. B.*
Doven *eigenl.* doofworden *daarna* fuirebollen, *al verder* dol uitzinnig zyn *St., L. V., H. op M.*
Doven ver- *of* uitdoven *V. P., V. L.*, Paleizen in asch *V. P.*
Dovende hond *puto* dolle hond *L. V.*
Douwe *Ros D. B.*
Douwen *ros demittere D. B.*
Dra *ſtatim V. V.*
Draad *filum* draad der H. letteren *Oud. Vert. A.*
Draad in zwier des aanzichts *Oud. Vert. A.*
Draagfterige *i.* draagfter *Pelgr.*
Draai (*ronde*) *Gyrus, circulus Oud. Vert. A.*
Draai in 't hoofd *vertigo Gef.*
Draai trek *K. M.*
Draaiachtigheid *Vertigo D. B.*

Draai-

Draaibomen *verb. i.* ſluiten, verhinderen den weg van mogendheid *H. B.*
Draeie eerſſen *verb. proprie* met den eers draaien *tranſl trotsch*, hovaardig zyn *Viſſ. Zinnep.*
Draaien op vertere in *Schr.*
Draaien te *i.* keren, wenden te, *of* naar *C d. M.*
Draaien op iets *Tranſl. V. L.*
Draaien om een kroon draai om zyn handen, hoofd *d. i.* verſieren *K M.*
Draariom! *een zeker geroep by 't afmaken d. i. het aanſtukken kappen van een walvisch Z. W. V.*
Draal (*naar langen*) *poſt longam moram Sc.*
Draam geacht als *dramen S. V. S.*
Drabbelen *i.* dribbelen *S C.*
Drabbelen *i.* zwemmen *S.V. S., Oud. Vert. A.*
Drabbig 't rebel *H. H. V. V. Oud. Vert. A.*
Dracht *quod geſtum eſt St.*
Dracht *conceptus D. B., Cl. Sp.*
Dracht *foetus D. B.*
Drachte *zie* dracht.
Dracht *i.* kleding. *veſtitus V. D. B.*
Dracht van menig jaar *i.* oogſt *Meſſis.*
Dracht *Mores S. V. S.*
Drachtbaarheid *foecunditas Poot.*
Drachtelik *i.* vruchtbaar, *uber D. B.*
Drachtig *i.* vruchtbaar, *uber, fertilis D. B., Oud. Vert. A.*
Drachtig *i.* zwanger, *foetus, B. D., G. Th.*
Drachtig zyn *Parturire D. B.*
Drachtigheid *i.* vruchtbaarheid *ubertas D. B.*
Draec *imperf. Cujus verbi* *L. V.*
Draf *i.* loop *Curſus Viſſ.* *Zennep.*
Draf *i.* droeſem *fen. J. M.*
Dragbaar *i.* vruchtbaar *H. N. P.*
Drageling gezwindium *Oud. Vert. A.*
Dragen *ferre Imp.* droog en droeg *D. B. Sc., K. V. H.*
Dragen brengen *B. D., G. Th.*
Dragen verlangen naar *Reyd.*
Dragen een zoon of dochter iemand *i.* baren *St.*
Dragen hoogmoed op *i.* trosch zyn op *Sp.*
Dragen verlof tot *i.* geven *H. H.*
Dragen vriendſchap *nu* toedragen *H. H.*
Dragen liefde, brand *cum Dat. perſ. nu* toedragen *H. H.*
Dragen min op iemand *anders* tot *ferre alicui amorem H. Gr.*
Dragen iemand *i.* begunſtigen *favere alicui H. H.*
Dragen zyde *i.* zyde, party houden *of* volgen *V. P., V. D. B.*
Dragen dracht *Comportare aggerem D. B.*
Dragen zich *i.* gedragen *H. M. C., H. A. T., V. L.*
Dragen iemand liefde, trouw, haat, *enz. H. Or. d. A.*, goed affectu *en* inclinatie *H. Or. d. A.* haat *H. A. T. d. i.* toedragen.
Dragen iemand goeden wille *d. i.* toedragen *Zeg. H. Or. d. A.*
Dragen kinder *i.* kinderen voortbrengen *D B.*
Dragen overcindſcheppe *i.* getuigenis dragen *D. B.*
Dragen van een weg is leiden de weg draagt te *i.* leidt naar *D. B.*
Dragen zyn eigen pak *H. A. T.*
Dragen met *i.* iemand begunſtigen *ſtare ab aliquo H. op M.*
Dragen verkonde *en* Orconſcap *teſtimonium ferre K. V. H.*
Dragen tuuch *ferre teſtimonium perhibere teſtimonium S. Sp.*
Dragen tot *pertinere, referri ad K. V. H.*
Draghen tot eenigher hande recht *K. V. H.*
Dragen iemand op zyn hals *omnimode alicui favere V. Dina.*
Dragen 20 jaren *i.* zoo veel jaren oud zyn *de Potter.*
Dragen tot *i.* aanleiding geven tot *L. V. J.*
Dralaard *i.* talmer *Pel. Viſſ. Zennep.*
Dralen vertoeven *i.* talmen *Cunctari Moon. J. M.*
Dralen op iets *i.* ſtaan blyven om nader te bezien *H. D.*
Drang *ſubſt.* een op een gedrongen hoop *Poot, H. Gr., H. H.*
Drang *Adj.* dringend *drange* ſmert *Br. drange* hoop *i. dichte* hoop *Br. dranghe* nood *Br.* het is er drang en drok *H. V.*
Drank *potus K. V. H.*
Dranker *i.* drinker, dronkaard *Potator. D. B., Lib. Caritatem Mſſ.*
Dras doorweekt, modderig *J. M.*
Draven (*lopen en*) wild, lichtvaardig gaan *opponitur enim τῶ* eerbaar gaan *B. D G. Th.*
Dragen overdrachtelyk van een ſchip *H. de Gr.*
Draven ergens hoog op *i.* trotsch zyn op *V. P.*
Draven recht op *i.* zyn weg nemen recht op *V. P.*
Draven voorby *tranſl. i.* te boven gaan *V. L.*
Draven naar iemands zweepen wil *i.* naar iemands pypen danſen, naar iemands zin leven *V. L.*
Draven voor *i.* voorgaan *V. Ad.*
Drecht *i.* overtocht *Trajectum Oud. Vert. A.*
Drechtaakje *Quid? Oud. Vert. A.*
Drechtbaarheid *i.* vruchtbaarheid *Fertilitas J. D.*
Dreef een gedreven kudde *of* drift *Oud. Vert. A.*

Dreef (*op zyn*) zyn geſteld zyn zo als men behoort geſteld te zyn *H. Gez. J. D.*

Dregen *i.* dreigen *Minari Sc., H. op M.*

Dregge zeker ſcheeptuig *Hawk. R. Z. W. V.*

Dreigdromen *Verb. Quid?* raakt heel aan droomen, die dreygh-droom *D. R. C.*

Dreigen *Minari D B.*

Dreigen iets te doen voorzeggen dat iets geſchieden zal *V. N.*

Dreigen iemand aan den hals *d. i.* den dood *H. H.*

Dreiginge *Comminatio B. D., G. Th.*

Drek *onz ſtercus L. V.*

Drekraming *Conjectura ex ſtercorivel excrementis niſi intellagat συροακόπειαγl Oud. Vert. A.*

Drekvunsch (*Pesnunſig en*) *Oud. Vert. A.*

Drenken *i.* verdrinken *ſenſu neutro V. P., J. K.*

Drenken *i.* drenken laten *V. D.*

Drenken (*uit*) *extinguere H. Gez.*

Drem *Credo* vochtig onder 't Stadhuis daar de plaatſe *drem* en beſloten was *Velius Hoorn.*

Dretſore *Quid? L. V.*

Dreumelen *ſubſilire G. op K. Br. 's Liodeboek.*

Drevele *An Mediaſtinus. Servus ut op Kil?* geeft haar haren drevele *M. C. C. R.*

Dreutsch ſpijtig, bits ſteurſchen *dreuts Anflo G. op K. Br.*

Dry *i.* drie *Tres V. P., J. D., S. B.*

Dryaanzichtig *qui tres habet facies K. M.*

Drieduſentigen *i.* drieduizend *J. Fl.*

Driegen *i.* dryven, *minari cogere, agere de pecore D. B.*

Driegen *i.* dreigen *Minari L. V., Sp. S. C., Z. N.*

Driemale *ter K. V. H.*

Drieſchen *en* drieſen *verſchilt niet veel van* dreigen *S. C., Br., H. Velz., V. P., H. H., H. Ged.*

Drieſtig vand *Quid? Geſ.*

Drieſtigheid woeſtheid *H. H.*

Drieſtrikt *tripartitus* het drieſtukte geſchichtboek *Hiſtoria tripartita Oud. Vert. A.*

Drie viertien nachten *i.* zes weken *H. V. D.*

Drievoudigen *Triplicare D. B.*

Drift *Motus animi* wuft bewege drift *Oud. Vert. A.*

Drift *impetus* drift van winden *Oud. Vert A.*

Drift *of* drifte *Armentum H. B. Moon.*

Driftig die of dat dryft *V. N., V. D.*

Driftigheid *i.* drift *affectus animo Geſ.*

Dryftig *vehemens, impetuoſus* dat die begheerte gheweldig en dryftich wort *Sp. d. Vol. M. S.*

Drillen *i.* bewegen *moveri S. C., Z. N., H. Gr.*

Dringen *Imperf. olim* dranc *urgere D. B., H. H., J. K.*

Dringend oordeel *Oud. Vert. A.*

Drinken *Imperf. olim* dranc *bibere D. B.*

Drinken dronken *ebriari D. B.*

Drinken *i.* te drinken geven *D. B.*

Drinken Ikarus liet zyn naam drinken aan zourſtromend kriſtal *S. V. S.*

Drinken *fraai aan verſcheiden zaken toegeſchreven en overdrachtelyk gebruikt V. J. D., S. V. S., V. P., H. de Gr. H. Pr.*

Drinken dronken aan een leven lozen zaak toegeſchreven *V. P., H Pr.*

Drinken *voor* verdrinken *by St. H. op M.*

Drinklag *i.* drinkgelag *Oud. Vert. A.*

Dryſtuk *Ludi genus Oud. Vert. A.*

Dryven *i.* bedryven *Committere l. v.* onkuiſcheid, genoegen, vreugd, wellust, boosheid, dorperheid, zaken, ſpotternij, ween, blijdſchap, wraak, toorn, *enz. D. B., P. N. St., Geſ.*

Dryven gelaat *i.* vertonen *Zeg.*

Dryven en trekken *ſinem* moet tot eenige daad *B. D. G. Th.*

Dryven *agere K. V. H., dus ook b. v.* een ſpeer, paarden *V. H*

Dryven oorlog kryg *i.* voeren *H. Or. d. A. H. H,*

Dryven *i.* gedreven worden *Agi* myn ziel dryft van vreugd *enz. V. D., S. V. S., V. P., V. L.*

Dryven liggen *ſitum eſſe S. V. S.*

Dryven af en aan *huc & illuc agi S. V. S.*

Dryven van Wyn *i.* nat zyn ſtromen van wyn *V. V.*

Dryven op *i.* afhangen van, bewegen worden door *V. P., V. Hipp., V. D. B.*

Dryven *i.* voeren *b. v.* een geſchil, wapenpleit, pracht, 't bemind, proceſſen, klap, *Ald. W., H. H., Geſ. V. H.*

Dryven woorden *i.* voeren *C. d. M.*

Dryven tweedracht *i.* ſtoken *H. H.*

Dryven bewysredenen, Godsdienſt *i.* verdedigen, beweren, *defendere acriter Ald. W., Oud. Vert. Ar.*

Dryven *i.* randryven, aanſporen *H. Gr., H. D.*

Dryven *efficere V. Husch., H. V. S. V. S.*

Dryven iemands zaken *i.* beſtiere *Geſ.*

Drobbelen *i.* droppelen *Herkmans Lof der Zeev.*

Droecheden het woord *Effeminate waar door in de vulgata* Schand jongens *worden verſtaan, zit den Schryver D. B.*

Droef

Droef *i.* droevig *lugubris D. B.*, *K. M.*
Droef *i.* bedroefd *tristis D. B.*
Droefaardige leugenen *Oud. Vert. A.*
Droefblyde *Quid? Z. N.*
Droefelike *triste B. d. G. Th.*
Droeffenisse *tristitia S. B.*
Droefheid *tristititia L. V.*
Droefheid *tristitia J. Fl.* NB. *Manl.*
Droefheid maken *i.* rouw bedryven *J. Fl.*
Droeflyke *H. H.*
Droeg *i.* droog *aridus D. B.*
Droegen *siccare K. V. H.*
Droegheid *i.* het droge *arida ook* droogte *siccitas D. B.*
Droelen *i.* bedriegen *fallere H. H.*, *H. Zang.*
Droemen *i.* dromen *somniare Pelgr.*
Droesem *fex Oud. Vert. A.*
Droesem (*Menschen van God vergeten*) verachtste *droesem* der menschen, des volks *Oud. Vert. A.*
Droeven *i.* bedroeven, bedroefd zyn *moerere D. B.*
Drog *i.* bedrog *ficus Br.*
Drog *i.* bedriegen *A. V. M.*, *S. C.*
Drog *i.* droge, drogen, geneesmiddel *H. H.*, *Br.*, *Verh.*, *Oud. Vert. A. J. D.*
Drogbereiding *pharmacia Oud. Vert. A.*
Drogen *siccare K. V. H.*
Droggig vergistende *of* droggige *magia Oud. Vert. A.*
Droglicht drog *en* dwaallicht *V. P.*
Drogmenger *Pharmaceuticus Oud. Vert. A.*
Drogwinkel drogist *of* Apothekerswinkel *parmacopolium Oud. Vert. A.*
Drogwinkeltuig *Oud. Vert. A.*
Drok *i.* volhandig, *occupatus V. V. r.*, *J. V. P.*, *Vold. G. Br. P.*
Drokheid volhandigheid *V. V.*, *H. H.*
Drollig grappig *afgeleid van 't Yslandsche* drolles *of Deensche* Troll *Z. W. V.*
Drom dromgaren *S. V. S. G.*
Dromen *forte idem quod* drommen dringen *S. V. S. G. zie op* afgedroomt.
Dromen zich *somniare C. d. M.*
Dromen *imperson. cum dat personae B. d. G. Th.*
Dromedaris *dromedarius D. B.*
Drommel drom *turba. agmen V. L.*, *H. Velz.*, *Voorber. tot den Waaren Godsd.*
Drommen een drom maken *H. H.*, *V. V.*
Dromt *i.* drom *Agmen Oud. Vert. A.*
Dronken *i.* drinken *voor* hem *of* zich dronken drinken *inebriare D. B.*
Dronkenachtig *ebriosus D. B.*
Dronkesnorsse *Quid? utrum ebrius an ebria? Ges.*
Dronkig *i.* dronken *ebrius St. Br.*, *H. N. P.*
Droog *siccus S. B.*
Droog enkel, eenvoudig *simplex* dus ten avondmaal gaan uit drooge gewoonte om dat men 't anderen ziet doen *Cl. Sp.*
Droom *somnium*, bi drome sien, *videre per somnium*, drome houden *somnia observare D. B.*
Droom in drooms doene zyne *i.* dromen *somniare L. V.*
Droombeduider *i.* uitlegger *Oud. Vert. A.*
Droomziftery *Oud. Vert. A.*
Dropel *i.* druppel *Gutta St.*, *B. D. G. Th.*
Droppen *i.* druipen *transitiv.* voorlaten *druipen H. Gr.*
Droppen druipen *neutr.* voor heen, weg, afdruipen *V. N.*
Droppen, afvallen van vruchten *V. N. V. J. D.*
Droppen uit de hand *i.* vallen uit de hand *H. Ged.*
Droschvloer *i.* dorschvloer *D. B.*
Drosen *Quid? S. V. S. G.*
Drossate *nu* drost, drossaard *praepositus D. B.*
Drossate *of* bacliu *boec der neghen choeren der Enghelen C. 1. de voce Thorkelini analecta noruesica cit. G. op K.*
Droven *i.* droeven *absolute voor* hem *of zich* bedroeven *moerere D. B.*
Drovig *i.* droevig *tristis Br. D. B.*
Drubbelen trippelen *H. op M.*
Drues *i.* droes *fimus D. B.*
Druesem *i.* droesem *faex D. B.*
Druilen *i.* treurig, droefgeestig zyn *H. N. P.*
Druilen (*gaan*) met een treurig gelaat gaan *S. V. S.*
Druilorig *Oud. Vert. A.*
Druistige grootsche nar *Br.*
Druischen, zich met geweld verzetten tegen *J. M.*
Druipen door de vingeren *sensim elabi, consumi, de facultatibus Oud. Vert. A.*
Druipstaarten den wolf *cauda subnates demissa, abire Moon.*
Druistigheid fierheid *Br.*
Druizen *i.* geraasmaken *strepere H. H.*
Druk, leed, droefheid, *Moeror*, *tristitia*, druk stelpen, *wegnemen genezen 't zelfde C. d. M.*
Drukkelyk *i.* droeviglyk *Sc*
Drukken *artem typographicam exercere Ges.*
Drukker *i.* boekdrukker *typographus Ges.*
Drukker (*grote*) of hoekman een scheepstuig *Hawk R.*
Drukkig *i.* droevig *tristis C. d. M.*, *H. M. C.*, *V. Hipp.*
Drullen *Quid? M. C. C. R.*

Drumpeljuffer pannelikſter, ſleepdeken *G. op K. uit Nozeman.*
Drupen *i.* druipen *Imp.* druipende *en* droop *Part.* gedropen *ſtillare D. B.*
Druſſaet *idem quod* droſſate *St. H. V. D.*
Drut *fidelis Menage Orig. de la Langue de Franee.*
Duim *men plagt eertijds den duim opte ſteken tot beveſting eener zaak, hier van* duimpje op *G. op K. uit Nozem.*
Duimen *verbum Sp.*
Duin *Vr. indidium niſi* de duin *Set. pl. pro* de duinen *V. D.*
Duin (*by*) en dyken *Z. N.*
Duinmaaier een gerechtigde tot de Konynen jagt *Moan.*
Duijſe *concubina Keyl Antig. eeſt.*
Duize *i.* duizing *C. d. M.*
Duiſentich *i.* duizend duyſentich en duyſentich *i.* oneindig *Cl Sp.*
Duiſſelachtig *hoofd H. N. P.*
Duist en dons *Weſterb.*
Duist *i.* duizend *mille Geſ., P. N.*
Duist en duizend (*in*) duchten *i.* in duizend en duizend vrezen *Z. N.*
Duiſter zwartachtig *i.* van een donkeren kleur *Cl. Sp.*
Duiſterachtig *Sc.*
Duiſteren *i.* duiſter worden *S. C.*
Duiſteren *i.* verduiſteren *Geſ.*
Duiſterwerk *Oud. P.*
Duit *moneta parva aerea hinc* een hant vol witte duyten *i. e. pecunia L. V.*
Duytſchen *i.* verduitſchen *Prol. des D. B.*
Duiveljager *i.* tovenaar *S. C.*
Duivelin *Geſ.*
Duizend *pl.* duizende *in ſubſt. genomen* duizenden *d. H. Port.*
Duizendhoofdig *voorber. tot den waren Godsd.*
Duker *mergiés D. B.*
Duks *ſaepe K. M.*
Dul *inſanus Geſ., H. Gr., H. Ged.*
Dulden *i.* lyden *V. D.*
Dulden met iemand *i.* geduld hebben met *veliut Chr. V. H.*
Duldig *i.* geduldig *J. K.*
Duldigen *i.* dulden *tolerare Oud. Vert. A.*
Dullen *i.* dul zyn *H. op M.*
Dullen aan iets *onbedachtelyk en dwaas aan iets doen H. op M.*
Dulligheid *i.* dulheid *furor. Sc.*
Dume *i.* duim *pollex D. B.*
Dume (*tal opten*) hebben *poſſe St.*
Dune *i.* duin *K. V. H.*
Dungezaadheid *raritas Oud. Vert. A.*
Dunken *i. miſſchien* denken *dare L. V. J.*
Dunken *videri D. B., L. V., K. V. H.*
Dunken *perſonaliter H. N. P.*
Dunnen *extenuare.*
Duren beſtaan, beſtand zyn *H. op M.*
Durendal *naam van Roelands zwaard ſchynt niet anders te zyn dan* door en al *daar tuſſchen gevoegd H. op M.*
Durven behoeven *Imp.* dorfde *en* dorſte *St., J. Fl.*
Dus *ita, adeo, tam D. B.*
Dus *i. ſomtyds* hierom *H op M.*
Duecht *i.* deugd *virtus D. B., Br. D.*
Duecht *i.* kracht *Cl. Sp.*
Dueghet *i.* deugd *d. i.* kracht *virtus Tb.*
Duen *?* doen *D. B.*
Deunken *Quid?* laat ons heimelyk een duenken bedryven *J. Fl.*
Duerbaar *pretioſus B. D. G. Th. D. B. ibi etiam invenitur* duerbare cruyden *Aromata.*
Duerbaer *ſpecioſus D. B.*
Dueren vertoeven *i.* zich ophouden blyven *Morari, manere D. B.*
Dueren, by de hand zyn, niet ontbreken *ſuppetere, non deficere H. op M.*
Duerig *S. B.*
Dueren *i.* durven, *audere H. op M.*
Duerſteken *i.* doorſteken *H. op M.*
Duerſtralen *i.* ſteken *van een muggeſteek H. op M.*
Duikelen duikelende visch. *Poot.*
Duiken *verb. Imperf.* duikte *en* dook, *partio.* gedoken *ſubſidere J. Fl. S. V. S.*
Duiken zwichten *C. d. M., H. Or. d. A., V. H.*
Duiken wyken *S. V. S.*
Duiken *act,* indompelen *immer goede G. op K. uit van Merwede.*
Duiker *merges J. Fl.*
Duyl *Quid* zyn *duyl* en niet bedekte grond? *ein Merwedes klaren.*
Duyl? *het is immers niet* ſtroom? *merwede, citante G. op K.*
Duim (*de ſchrift op zyn*) uitleggen *i.* zeer in dezelve bedreven zyn *Z. N.*
Duim (*de waereld op zyn*) draaien *i.* alles naar zyn hand ſtellen *H. M. C.*
Druust drift, geweld *St., L. V., H. op M.*
Druuſteliken *impetuoſe Br. D.*
Druuſting *impetus D. B.*
Druve *i.* druive *Manl. Botrus D. B.*
Druvig *i.* droevig *triſtis* van *niet* om *iets D. B.*
Druwen *i.* dreigen *Gem. Spw.*
Du tu *vel praecedent.*
Du tu *achter* dat *en achter een werkwoord wordt met dezelven ſaamgetrokken als* dattu, gaatſtu, welſtu, woudeſtu, *'t welk nooit moet worden geſcheiden en* dat tu, gaets tu, wile tu *enz. H. op M.*

Duarts nachts kuſten, duarts doen, uitleggen, duarts nachts rechtſpreken *K. V. W., W.*
Dubbel *i.* tweevoudig *duplex C. d. M.*
Dubbelduidig *ambiguus Oud. Vert. A.*
Dubbelen uitſchryven, afſchryven *vulgo copieren H. H.*
Dubbelleren *i.* verdubbelen *duplicare D. B., D. H. Port.*
Dubbelen twyfelen *dubitare Geſ. S. V. S., Cl. Sp.*
Ducht *of* duchte *i.* vrees *timor St. V. Zeg., Sp. St. S. V. S. G., Sp.* ducht van *niet* voor *Zeg.* ducht hebben *Timere L. V., Zeg.*
Ducht (*ons*) wel goet *i.* dunkt *Th.*
Duchten *i.* vrezen *timere C. d. M.*
Duchten (*het*) *i.* vrezen *C. d. M.*
Duchtig vreeslyk *S. B.*
Dus zo *V. H.*
Dus *of* dus gekleed *Oud. Vert. A.*
Dusch *voor* dus *ita K. M. videtur error typographicus.*
Dus een *K. M. ubi* een *abundat.*
Dusdaan *nu* dusdanig *D. B.*
Duſent *i.* duizend *D. B.*
Duſent here *i.* heer over duizend *Chiliarcha D. B.*
Duſentig *i.* duizend *ſomtyds met* duſent *verwiſſeld D. B.*
Duſentigheer heer over duizend *Chiliarcha D. B.*
Dusgedaan *i.* dusdanig *D. B. L. V.*
Dusk *dulks* diepe wysheid in de landbouw *Oud. Vert. A.*
Duske (*met*) *dusken* rapport *S. V. S.*
Duske *duske* Lanſyknechts *wie* ſou om *duske* vreught doot willen ſyn *Nozem. lichte klaartje G. op K., quo conſit* duske *forts eſſe* deuſe *vel* deſe.
Duſtaen *i.* dusdanig *talis D. B., St. H. op M.*
Duſtanig *i.* dusdanig *D. B.*
Dut *oneigenl. S. C., J. D.*
Dutten half ſlapen *D. B*
Dutten *oneigenl. Sp., H. d. Gr.*
Duve, duif *columba D. B.*
Duvel *diabolus D. B.*
Duvel een vreeslyk mensch *H. op M.*
Duurbaar *i.* duurzaam *Sp.*
Duwagere *Quid? C. d. M., ubi amator dicit amicae quod illa perpetuo moneat zyn* Clergeſſe zyn *duwagere en* dominatreſſe.
Duwarie *An Dos? D. B.*
Duwen *premere D. B.*
Duwen 't van de wal *Herkman Lof der Zeevaart.*
Duwier *of* duwiere *ſpelunca Antrum D. B., Zeg. ſonte etiam in S. V. S.*
Duwier *ſchryft een* ruin *of* warande *te zyn P. N., C. d. M.*
Dwaal *of* dwale *Mappa K. V. H., Cl. Sp. Coornh., H. op M. Zeg.*
Dwaal *i.* dwaling *error. J. K.*
Dwaalſtreek *G. op K. uit Br.*
Dwaalzinnig *D. R. C.*
Dwaan wasſchen *lavare Imperf.* dwoeg *Part.* gedwongen *D. B., L. V. Tb., Zeg., Ald. W. Coornh. O. B., Pelgr.*
Dwaaſluſtelyk *D. R. C.*
Dwalen *errare S. B.*
Dwalen *figuurlyk voor 't verwandelen van een ſchaduw Man.*
Dwalen ongelukkig werden *of* zyn *C. d. M.*
Dwalig ſtappen *K. M.*
Dwalig *Viſſ. Zinnep.*
Dwange *coactio Br. D.*
Dwang en moordtrouwant *Voorbereid. tot den w. Godsd.*
Dwankelyk *i.* met dwang *H. d. Gr.*
Dwarelig draaien *Viſſ. Zinnep.*
Dwalen heen en weër ſlingeren *J. M.*
Dwars *dwars* gelaat, wrevelig en *dwars* zie *dwars* betonen, ſtuurs *en dwars J. K. dwars* en ſtribbelig van zinnen *T. P. P.*
Dwarsdriftig *Oud. Vert. A.*
Dwarsbomen *adverſari Moon.*
Dwaze *S. B.*
D'water *voor* het water *J. Fl.*
Dwee *i.* dweeg *H. Zang.*
Dweeg *i.* zacht *mollis Ald. W.*
Dweeglyk *i.* zachtelyk *H. H.*
Dweers *i.* dwers *S. V. S.*
Dweerſen *i.* dwers doorſnyden *of* doorkruiſen *Sc.*
Dweerſen iemand *i.* dwarsbomen *Sc.*
Dweel *komt van 't oude* dwaal *dit van* dwaan *H. op M.*
Dwelk *voor* 't welk *P. N.*
Dwepery *fanatismus Oud. Vert. A.*
Dwerk *voon* 't werk *P. N.*
Dwerlen door een ſlingeren *T. P. P.*
Dwerrelen *i.* zwieren, rollen *H. Gr. G. Br. P.*
Dwers *adverſus* een dwers lot *ſors adverſa C. d. M.*
Dwersnacht *ſpatium* 24 *horarum J. Fl. Sp.*
Dweſten *i.* twiſten *of* ſtryven *L. V.*
Dwynen *i.* verdwynen *evaneſcere S. V. S., V. H. Coornh., H. op M.*
Dwingelandery *V. P.*
Dwingen *Imp. olim* dwanc *nu* dwong *Premere, Impellere D. B., Cl. Sp. Vb.*
Dwingen *cogere Br. D.*
Dwingen *verovere vincere V. P.*
Dwingen zyn grys hair met den helm *Caniciem galea premere Sc.*
Dwingen zyn crachten ten werk *C. d. M.*
Dwingen droefheid met gezang *K. M.*
Dwinger *exactor D. B.*

Dwingemark een opkoper *die de markt dwingt G. op K.*

Finis Litterae D.

Littet E.

E. *in* j *verandert zie* J.
E *voor beklemmen d. i. beklimmen enz. H. M. C.*
E. *tusschen* r *en een volgende mede klinker ingevoegd D. H. Port.*
Echdis *i.* hagedis *lacerta Oud. Vert. A.*
Echel *sanguisuga D. B.*
Echt *matrimonium* in *echt* setten *i.* getrouwd zyn *S. Sp.*
Echt *i.* voorts *H. op M.*
Echt *i.* echter *d. i.* achter *H. op M. L. V.*
Echt *postea Zeg., L. V., H. op M.*
Echt *somtyds een zynlap L. V., H. op M.*
Echt (*nu en*) nu en hier na *H. op M.*
Echt *i.* ban *proscriptio* in des keisers echt staen *S. Sp.*
Echte (*onder*) zyn *Quid? St. D. B.*
Echte *i.* gehuuwde man *Reigersb. Chr. v. Z.*
Echtelik *legitimus* echtelike trouw *B. D. G. Th.*
Echtelingen *ik denk* echtgenoten *Oud. Vert. A.*
Echter *i.* wederom *rursus* echter en echter *iterum & iterum D. B.*
Echter *i.* ook *quoque D. B.*
Echter *ad haec D. B.*
Echter *postea D. B.*
Echter *huma K. L., jonktf. V. D. B. H. H., H. Velz. Sp. H. op M.*
Echtgemaal *conjux H. d. Gr.*
Echtgenoot *voor* echtgenood *V. D.*
Echtisse *i.* naagdis *lacerta J. Fl.*
Echtschap *i.* huwelyk, echt *matrimonium* echtschap in zetten *instituere matrimonium Br.* D. scheiden, *solvere matrimonium S. Sp. sic etiam* echtschap *variis modis H. op M. B. D. G. Th.*
Ede *i.* eed *jusjurandum D. B.*
Ede (*recht van*) *jusjurandum D. B.*
Edeldom *nobilitas ipsi nobiles Oud. Vert. A.*
Edelik *i.* treffelyk *B. D. G. Th.*
Edeliken *i.* treffelyk *B. D. G. Th.*
Edelgroothans *Oud. Vert. A.*
Edelyk *nobiliter D. B.*
Edere klyf *hedera D. B.*
Edeljongen *Gef.*
Ederkauwen *ruminare D. B., St. D. B.*
Ee *wordt somtyds voor een enkel* e *geschreven in woorden, die anders met* ei *worden geschreven als* teeken *anders* teiken, beeden *voor* beiden *enz. D. B., Sc.*
Ee *i.* wet nood breekt ee *Gem. Spw.*
Ee *i.* tyd *L. V.*
Ee *i.* echt *matrimonium Br.*
Eebendig *i.* echtbondig *A. V. M.*
Eebreuk *i.* echtbreuk *A. V. M., H. Ged.*
Eecheniſſe *inguen ni fallor J. Fl.*
Eed *jus jurandum C. d. M.* eed iemand doen *jus jurandum alicui praestare Moon.*
Eed staven *jus jurandum praestare* gestaafds eeds *praestato jure jurando H. V. D.*
Eed bi eede *i.* met eede *jure jurando K. V. H.*
Eeden onder eed brengen *i.* nemen *K. V. H.*
Eek wyn *abetum S. C.*
Eeklaar *V. V.*
Eel *i.* edel *nobilis H. M. C.*
Eellendigheid *miseria B. D. G. Th.*
Eelt *callum Sp.*
Eeman *maritus S. V. C.*
Eemant *i.* iemand *aliquis S. Sp.*
Een *articulus, & numerus Cardinalis D. B., K. M.*
Een *mutatur in* en *quando cum praecedenti adjectivo cohaeret b. v.* zo zwaren zaak *voor* zo zwaar een zaak *K. M.*
Een *i.* alleen, eenig *D. B.*
Een *sin* eene *S. B.*
Een *quaedam D. B., H. op M.*
Een zulk een *Sp.*
Een de hoogste wellust *D. R. C.*
Een *idem* met lyf en goed op een schip zetten *H. H.*
Een (*voor*) eerst *i.* voor eerst *Regd.*
Een (*zonder*) *i.* op eene *N. B.*
Een *wordt dikwyls uitgelaten b. v.* 't is ewelyk gebod, ewelyk macht, einde nemen die en sal niet gebreken *D. B.*
Een ygelyk *Quisquis S. D.*
Een en een *i.* een voor een *Zeg., D. B.*
Eene (*vergaderen in*) *i.* by eenvergaderen *D. B.*
Eenaardig *i.* van den zelfden aard *ejusdem generis J. K.*
Eenderhande *quidam Cl. Sp.*
Eendrachtelyk *unanimiter K. V. H., D. B.*
Eeneling *ik denk een* eenig kind *V. D.*
Eener *i.* iemand *aliquis J. K.*
Eenerhande zekere *quidam, quaedam, quoddam Vb.*
Enerlei *S. B.*
Eengeboren *unigenitus D. B.*

Een-

Eenhertig *Candidus Sp.*
Eenig *quidem K. M.*
Eenig *i.* eenzaem *Vaderb.*
Eenigheid *i.* eenzaemheid *Cl. Sp.*
Eenige *i.* genootſchap, maatſchappy, *Societas H. V. D.*
Eenkel, ynkel *S. V. S. S.*
Eenkelen *van de ſtem* zo fraai *geinkeld* dat de toon van ieder woord gelyk een duizend ſchoen *S. V. C.*
Eenlyk *i.* eenzaam *S. C.*
Eenmoedig *unanimus V. P.*
Eenogen om ſchat *Sp.*
Eenpaarlyk *frequens.*
Eenpaarlyk *jugis aſſiduus D. B.*
Eenpaarlyk *jugiter D. B.*
Eenpaarlike *jugis D. B.*
Eenpaarlike *jugiter D. B.*
Eenpaarliken *jugiter D. B.*
Eenpaarlykheid *Frequentia, aſſiduitas D. B.*
Eenparelyk *i.* eenparig *unanimus H. d. Gr.*
Eenrehande zekere, *quidem D. B.*
Eenrinsch *incertum quid & forte vitium apud Br. in 't Maartje G. op K.*
Eenrinſtig *Br. Argen.*
Eenzints *Br. Arg. Sp.*
Eens en andermaal *H. H.*
Eens en een zelvig *i.* even gemakkelyk *H. op M.*
Eens jaars *voor eens*, op een zekeren tyd *aliquando, quondam Pel.*
Eenſedel *i.* eynſetel *en Vb.*
Eenſtemmig *i.* eenparig *unanimus H. d. Gr., Oud. Vert. A.*
Eenzins of anderszins *i.* op deze of gene wyze *hoc vel illo modo C. d. M.*
Eentramping *Oud. Vert. A.*
Eenvorme *Vox obſcura in K. van Westwoude M. S.*
Eenwaerede *H. V. D. Quid?*
Eenwillig *i.* eigenzinnig *B. D. G. Th.*
Eenzaam *voor* eensgezind *Geſ.*
Eenzilige ega *G. Brandt P.*
Eer *i.* voor *Ante Zeg.*
Eer als eer *d. i.* als voor, eertyds *ante K. M.*
Eer in lange, lang voor dat, *Calyn.*
Eer iet lank *i.* binnen kort *S. V. S.*
Eer nocg achter *i.* voor noch na *Zeg.*
Eer tyd *i.* voor den tyd *D. B., Zeg.*
Eer *bonor* eer aandoen *honorem praeſtare.*
Eerbaar *honeſtus B. D. G. Th.*
Eerbaarlyk *misſchien voor* oorbaarlyk *want 'er ſtaat Cl. Sp. utili eſſet homiri &c.*
Eerbewegen (*met openbaar*) *Oud. Vert. A.*
Eerbewyſens van den opperſten koning en vorst *Oud. Vert. A.*
Eerbiedelyke ogen *S. C.*
Eer bieden *honorem offerre H. d. Gr.*
Eerdig *i.* aardig *nu* aartig *H. N. P.*
Eerdig *ſubſt. qui honorat, Cultor Z. N.*
Eerdoen *i.* eerbied bewyzen *Colere Honorem praeſtare D. B.*
Eerdom *Oud. Vert. A.*
Eere *Honor D. B.*
Eere (*met*) bewieroken *V. P.*
Eere iemand ſpreken *Laudare Sp.*
Eeren *i. arare S. Sp.*
Eeren prys *Herbaegenus A. V. M.*
Eergier *Vb.*
Eerkavelen *Sehr.*
Eerkriegelheid *Ambitio H. H.*
Eerlyk *Honeſtus D. B., Schr.*
Eerlyk *Honorificus, Splendidus D. B.*
Eerlyk *Adverb.* ſtatelyk *honorifice.*
Eerlyk *verſchild dikwils niet van* Heerlyk *H. op M.*
Eerlyk *i.* fatſoenlyk *G. op K. uit Br.*
Eerlyk *i.* delyk *V. J. in Dat.*
Eerloos (*luiſter-loos in*) *Oud. Vert. A.*
Eermaals *i.* voormaals *S. B.*
Eernſt } *i.* ernſt *B. D. G. Th., Vb.*
en } *S. B., H. V. D.*
Eernſte }
Eernſtelyk *S. B.*
Eernſter *magis ſerius B. D. G. Th.*
Eernſtig *Servus B. D. G. Th., S. B.*
Erren zich *creſci Zeg.*
Eerſaam *Venerabilis D. B.*
Eerſaam *Honorabilis D. B.*
Eerſaam *Honeſtus H. M. C.*
Eerſaamheid *Honorificentia Honeſtas D. B.*
Eerſamig *i.* eerbaar, *Honeſtus Br., D. B., Cl. Sp.*
Eerſellen *nu* aarzelen *Viſſch, Zinnep.*
Eerſeling *nu* aarzeling *H. N. P.*
Eerſt *Primus D. B., Vb., St.*
Eerſt *i.* voor de eerſte reize *Prima vice K. V. H.*
Eetmaat *diaeta Oud. Vert. A.*
Eetmaatſche geneeskunst *Medicina diaetetica Oud. Vert. A.*
Eetſtat zweren, houden *S. Sp.* in rechten eetſtaat zweeren *H. V. D.*
Eeuwelyk *S. B., H. Gr.*
Eeuwigen de geſchiedenisſen der dingen *H. V. D.*
Eewe *i.* wet *Lex J. Fl.*
Effen *aequus Aequalis, Juſtus D. B.*
Effen (*een ſtil en*) leven *Geſ.*
Effen *Aeque D. B.*
Effen ſprake *i.* zonder pronk *Geſ.*
Effen *i.* te paſſen *V. D.*
Effen *i.* naauwlyks *V. J. E.*
Effenen *i.* vereffenen, by leggen *L. V.*
Effenheid *i Aequitas D. B.*
Effeninge *i.* vereffening *L. V.*
Efter *i.* echter *B. D. G. Th.*

Egeen *i.* geen *nullus H. A. T.*
Egele *i.* egel *zeker Dier Cl. Sp.*
Egge *roſtrum K. M.*
Egge *incertum quid ſit S. V. S.*
Egge de ſnede of ſcherpte van een zwaard *Zeg. H. op M.*
Eggig *i.* ſtomp, *obtuſus D. B., S. B.*
Egipteland *Aegyptus Hoogv.*
Ei *vindt men dikwils voor* e *of* ee *als* ſeinden *voor* ſenden, deinken *voor* denken, meiſter *voor meeſter D. B.*
Ei *ovum pl.* eier *D. B., T. P. P.*
Eerſte (*de*) *primus V. V.*
Eerſten *i.* eerſt *St. Br.*
Eerſten (*en binnen den*) *K. V. H.*
Eerſt (*als hi*) mochte, *ubi primum incerta St.*
Eerſtelingsvrede *K. V. H.*
Eerſterling *voor* eerſteling.
Eerstegeboren } Recht van Eerst ge-
en- } boren *jus primogeni-*
Eerstgeboren } *turae D. B.*
Eerſtmaal *Oud. Vert. A.*
Eertydsch *Antiquus* eertydſche gegaanten *Oud. Vert. A.*
Eerthote *i.* aardbbot, aardakar *nuxterrae, Grans terrae H. op M.*
Eertsch *i.* aardsch *terrenus Cl. Sp. L. V., B. D. G. Th.*
Eervergeten *Oud. Vert. A.*
Eerwaardy *Oud. Vert. A.*
Eerwaardige toeſpreking *Br. t. t. reverentialis allocutio.*
Eerwaardigheid *reverentia H. Or. d. A.*
Eerzuchtige manieren *Oud. Vert. A.*
Ees *i.* aas *eſeh H. N. P.*
Eeſt een ſoort van oven, waarop men iets droogt *K. V. H.*
Eeſt *i.* eest *d. i.* is 't *H. op M., Cl. Sp.*
Eest *i.* eerst *S. d. Ph.*
Eeſter des gelooves *eeſter* Ariſtoteles in 't helſche *eeſtere S. V. S. G Quid?*
Eeten zyn hart *H. H.*
Eetyket *Oud. Vert. A.*
Eilaſen *Ah! H. M. C.*
Eilieve! *Quaeſo! V. D.*
Eind *i.* punt *Zeg.*
Eind een ſtuk houts *Z. Wv.*
Einde *K. V. H., D. B., B. D. G. Th.*
Einde doen van iets *nu* maken *finem alicujus rei facere. niet* een einde *D. B.*
Einde nemen *niet* een einde *finem accipere D. B.*
Einde *i.* eend *Aaas K. V. H.*
Eindelyk *definitivus Hooft Polyx.*
Eindelyk *definitivus Tandem Gef.*
Eindelings *i.* eindelyk *Tandem Geſ.*
Eindelſte *Oud. Vert. A*
Einden *Finire H. M. C., C. d. M.*
Einden aan *niet* met iets *C. d. M.*
Eintelyk *finalis nu* eindelyk *Br. D.*
Einwig *een* tweegevecht *of liever* een die tegen zyn ſchaduw vecht, *ſtaat over tegen* volkwyg, veldſlag *H. op M.*
Eiſchelik *horribilis D. B.*
Eiſchelykheid *Horror D B.*
Eiſchen *petere D. B., K. V. H., B. D. G. Th., S. V. S. G., Sp.*
Eiſchen iemand iets *niet* van *Petere aliquid ab aliquo D. B., K. V. H., S. V. S. G.*
Eiſchen aan iemand *niet* van *D. B., B, D. G. Th.*
Eiſchen ontbreken *Verhoek.*
Eiſchenen *i.* eiſchen *Br. D.*
Eiſchinge *petitio Br. D.*
Eich *Aliquis M. C. C. R.*
Eide *rymt by de Oude op* ede *H. op M.*
Eigen *Proprius D. B., K. V. H.*
Eigenmaken *i.* onderwerpen *D. B.*
Eigenbate *nu* eigenbaat *H. A. T.*
Eigenbehaaglyk eigenbehaaglyke malligheid *Φιλαυτος κακοφροσυνη Narciſſea ſtultitia ex interpretatione G. op K.*
Eigendom *i.* dienstbaarheid *Servitus D. B.*
Eigendom *pro* eigenſchap *Qualitas proprietas Geſ.*
Eigendom *proprietas* eigendom zich toeſchryven *proprietatem ſibi attribuere H. H.*
Eigendunkenheid *Sp.*
Eigendunkig *S. B.*
Eigenen *i.* toeeigenen, opdragen *Dicere Vollenh. P.*
Eigenen voor zich *Sp., H. N. P.*
Eigenen aan iemand *i.* toeweyzen *V. Ad. dicere H. d. Gr.*
Eigenhorig *i.* onderwerpen *Moon.*
Eigenknecht, ſlaaf *Servus D. B*
Eigenman *i.* ſlaaf, *ſervus S. Sp. H. V. D.*
Eigenſchap *i.* eigendom *Proprietas V. D. B.*
Eigenzinnig vernuft *Vr. C. A.*
Eigyn *i,* eigen *H. op M.*
Eik *Vr. Quercus K. M.*
Eilaas! *H. M. C., H. A. T.*
Eilacen! *Ah! Cl. Sp.*
Eiland een land boven 't water verheven en door water omringt *Palus d. Oudh. en Nat. Verh.*
Eiſelik *Horribilis D. B., H. op M.*
Eiſen *Horrere* eiſen hem *L. V., D. B.*
Eislyk *horribilis D. B.*
Eiſſchelik *horribilis D. B.*
Eiſſchen *petere* iemand iet, *niet* van.
Ekel glans *H. M. C.*
El *i,* anders *D. B., M. C. C. R., Pelgr. H. Or. d. A., H. A. T., Sc. C. d. M., L. V., Sp. K. M.*

El *i.* elders *K. M.*
Elder *i.* uier, *uber. Coornh. Egl., A. V. M.*
Elderwaart *i.* naarelders *alio, in alium locum V. Jos. D.*
Elf *undecim K. V, H.*
Elfschuite *Navigii genus Priv. Rhenel. Wilh.* II.
Elfste *undecimus S. V. S.*
Elste *undecimus D. B.*
Elger, een vischtuig *Oud. Vert. A.*
Elk *onveranderlyk en met een verbum plur. D. B., K. V. H.*
Elk *veranderlyk en met een verbum plur. D. B., K. V. H.*
Elk *omnis D. B.*
Eelke tyd *Sp.*
Elks dags *K. V. H., H. V. D. - D. B.*
Elks 'sjaars *H. V. D.*
Elken vyftig man *S. B.*
Elk den ander *alter alterum, niet* elkander *D. B.*
Elk met anderen *i.* met elkanderen *H. op M.*
Elke *i.* elk *B. D. G. Th.*
Elkerlyke *i.* iegelyk *Zeg. Pelg. S. V. S. G., H. M. C.*
Elkerlike *singulus, quisque D. B.*
Ellende *Miseria B. D. G. Th.*
Ellende *Exilium, exclii locus Vb.*
Ellendig lieling *exsul. St., D. B.*
Ellendigheid *Calamitas D. B.*
Ellewaart *Alibi H. d. Gr.*
Elleweken *Verh. P.*
Elp *Ebur Poet.*
Elpendier *i.* oliefant *Elephas H. op M.*
Elre *i.* elders *L. V., D. B.*
Elsen *Subula D. B.*
Elwaarts heen *alio H. Ged.*
Emer *navigii genus, Cymba, Schapha H. op M.*
Emer *Certe H. V. D.*
Emmer *i.* immer *semper H. op M.*
Emmer *semper L. V.*
Emmer *Augusta semper Augusta H. op M.*
Emmer *omnino D. B.*
Emmer *Certe H. V. D.*
Emmer *immo, maxime Kol., Cat. des menech. nat. St.*
Emmer *i. situla K. V. H.*
Emmeren *i. amber Electrum J. Fl.*
Emmermeer *semper H. V. D., D. B.*
Emmermeer *i.* voorts *ultra D. B.*
Emmermere *semper D. B., L. V.*
Emmertois *semper S. V. S. G.*
En *dictio enclitica verbis adhaerens pro* hem *vel* hen *als* bewaerten *voor* bewaert hem, straften *voor* straft hem *enz. B. D. G. Th. J. Fl., Zeg.*
En *negativum met* niet, niemand *enz. K. V. H., H. Or. d. A., D. B.*
En *negativum sine* niet *enz. B. D. G. Th. K. V. H., Br. D., Sp. S. V. S. G. S. V. S., Sp. H. O. d. A, H. de Gr.* statie der *Viol. V. A. G., Ges. Zeg. C. d. M., K. M., L. V.*
En *Abundat in affirmatione B. D. G. Th., K. V. H., J. Fl., Ald. W., H. Gr., Sp. Tauler vola alae H. N. P.*
En *post* twysselen *St., S. V. S.*
En *negativum voor aan in vragen en* hebt gy *enz. H. Gr.*
En *post* mer *d. i.* maar *mer* enen *en* ghenen *H. V. D.*
En si *i.* 't en zy *nisi L. V.*
En *Elliptice pro* ten zy *K. V. H., J. Fl. L. V.. Pass. Sem.*
En geen *nullus D. B.*
En geen *en* niet *by een gevoegd Cl. Sp.*
En si (*het*) *nisi K. V. H.*
En si (*hi*) *nisi sit K. V. H.*
En wel bi hem *i.* 't en ware by of hem *d. i.* door hunne toelatinge *H. op M.*
En weg wezen *Abesse H. op M.*
En saterdage *enz.* voor zaterdag *of op* zaterdag *enz. H. op M.*
En hadde gedaan *i.* t' en ware *H. op M.*
En *schreven de Ouden niet dan by verzinning, voor* ende, *maar altyd en H. op M.*
Ende & *hoewel de Ouden nooit daar voor* en *schreven, schynt het echter by hen wel eens als* en *uitgesproken te zyn A. V. M.*
En *of* ende & *D. B., K. V. H., L. V. St.*
En (*Mer*) *vel sed & etiam D. B.*
En *of* ende *tusschen twee verba finitiva in plaats van een infinitivus met* te *achter verb. finitiv. b. v.* hi lach en sliep *d. i.* hy lag te slapen, sat en weende *d. i.* zat te weenen *D. B.*
En de *voor* ende hy *of* zy *b. v.* ende spraken *voor* ende zy spraken *Zeg.*
En (*paar*) paar *nu* paar aan paar *Ges.*
End' *pro* ende & *K. M.*
Ende *finis* doen sinen ende *i.* sterven *mori H. op M.*
Ende (*op zyn*) liggen *Agonisare S c.*
Endel stalen en endelen in de strimen setten *H. V. D.*
Endeling *i.* eindelyk *Tandem V. D. B.*
Enden *i.* einden *finire H. Or. d. A., Sp., D. Smids Boels.*
Ene allene niet *ne unus quidem D. B.*
Enge *Angustus H. op M.*
Engelyk *dat tot een* engel behoort *Angelicus D. B.*
Engelroede *J. Fl.*
Engelsch dat tot de Engelen behoort *Angelicus Br. D., S. B.*

Engelsch dat de engelschen overgaat *Anglicanus K. V. H.*
Engen *i.* vernauwen *Augustius reddere H. H.*
Engien, vernuft, *ingenium P. N.*
Engiene *i.* sterkte *Munitio. D. B.*
Engienen *machinae bellicae Sc.*
Engier *videtur esse telum mortiferum Quaetspreken is een* engier *daar een syn gebueren mede quetst ter doot toe Pelgr.*
Englenrot (*het*) *Cohors Angelorum Voorber. tot den w, Godsd.*
Enig *i.* een *unus D. B., K. V. H.*
Enig *i.* iemand, *aliquis quidam D. B. K. V. H.*
Enig *solitarius D. B.*
Enig *i.* allen *solus, unicus D. B.*
Eenige *niet* enige *nonnulla D. B.*
Enigheid *solitudo D. B.*
Eninge *i.* vereeninge *unio B. D. G. Th.*
Enigerhande *K. V. H.*
Ennen *Quid? S. V. S.*
Enneste *Finis S. V. S.*
Ens *i.* en is *H. op M.*
Entelie *i.* geheel en al *Prorsus B, D. G. Th.*
Enterloper *Quid? er wordt gezegd dat tot wering van alle* enterlopers *niemand eenige Equipagie op de vangst mag doen dan onder directie Z. Wv.*
Enteer *i.* endier *H. op M.*
Epylencia *i.* epilipsia *H. op M.*
Er *verandert door letter verzetting in* re *gelyk in* eenre *voor* eener *enz. L. V., St. D. B., Br. D.*
Er is er *i.* er zyn, velen bleven 'er *en* velen bleef 'er *beide goed duitsch en altyd geweest, doch 't enkelv. van onds gemeener H. op M.*
Er is *de pluribus D. B.*
Er *wordt met den 3den pers. van 't Imperfect. in een gesmolten als*; hebber, heeter, deder, malceter, Hadder, quamer *zonder onderscheid van pl. of sing H. op M., K. V. H.*
racht *i.* geacht *H. N. P.*
Eraut *Praeco D B.*
Erdichten *i.* verdichten, verzinnen *H. H.*
Ere *voor* eenre *Gen. f, G. sing. van* een *L. V., D. B.*
Erbarmen zich iemand *Sp.*
Erbarmen *Absolute H. d. Gr.*
Erbieder *i.* aanbieden *H. H.*
Erde *i.* aarde *Terra H. op M.*
Erden *i.* aarden *Terreus, fictilis.*
Erduchten *i.* duchten *Timere H. H.*
Ere *Honor B. D, G. Th.*
Ere hebben iemand en eren *Honore dignum ducere aliquem D. B.*
Ere houden iemand in eren, *Aliquem honeste habere B. D. G. Th.*
Ere doen *Honorare D. B.*
Ere te eren *inhonerem B. D, G. Th.*
Erechtigen *Quid? L. V.*
Eren *Honorare L. V.*
Eren *honestare D B.*
Eren verheerlyken *Glorificari D. B.*
Eren *i.* ploegen *S. Sp., D. B.*
Eren *i.* verkopen *aereus Sc.*
Erf *i.* hoeve *Fundus K. M.*
Erf *en* have *distincta St.*
Erf *i.* eigendom *proprietas St.*
Erf (*gevecht*) *opponitur Lun St.*
Erf hebben in erve *in proprietate habere S, V. S. G.*
Erf geven in erven *dare in proprium usum St.*
Erf nemen *heres fieri S. Sp.*
Erf heffen *heres fieri S. Sp.*
Eerfachtig *Hereditarius D. B.*
Erfachtigmaken *Hereditare D, B.*
Erfachtigheid *Hereditas D. B.*
Erfenisen *Hereditas Vr. S. B.*
Erffelykheid *i.* vast goed *H. V. D.*
Erfgeer *heres Sp.*
Erfgenaam *heres H. V. D.*
Erfgenaam *Vr. haec heres B. D. G. Th.*
Erfgenoet *heres D. B.*
Erfgenoot *heres D. B.*
Erflikheid geschillen van erflicheden *Credo lites de rebus soli Sc.*
Erflikheid hebben tot erflikheid *hereditare D. B.*
Erfnaam *heres S. Sp., Veld., H. V. D.*
Erspacht *Oud. Vert. A.*
Erge *B. D. G. Th.*
Ergen *i.* ergens *alicubi K. M.*
Ergent *usquam D. B.*
Erinneren *in memoriam revocare H. P., G. Br. P.*
Erkaauwen *ruminare V. V.*
Erkennen dankbaar zyn *H. de Groot Inl.*
Erland *i.* ierland *hibernia L. V.*
Ermbestier *balistarius H. op M.*
Erliggen *H. V.*
Ermeye *gall. Armee, exercitus C. d. M.*
Ernemen zich *sesustentare H. H. V. V. r.*
Ernemen *i.* hernemen *repetere Sc.*
Ernering *i.* kostwinning *V. D. B.*
Ernisse *i.* misnoegen, gramschap *H. op M.*
Ernst *i.* begeeste *Sp.*
Ernstachtig *Oud. R. Mog.*
Ernstig *i.* begerig *Sp.*
Erre *proprie* droevig, *deinde* toornig, grammig *Tristis, iratus D. B., L. V., Zeg. C. d. M., Pass., J. Fl., H. op M.*
Ersse *i.* herssenen *Cerebrum H. op M.*
Erst *i.* eerst *Vb.*
Erstaden *i.* herstellen *restituere. Keyd.*

Ersta-

Erſtadinge *i.* herſtelling *reſtitutio Reyd.*
Ertſeren *Quid? Z. N.*
Ervaren *i.* ervarenis *experientia H. d. Gr.*
Ervaren *i.* ondervinden *experiri Br., S. V. C., V. Hipp., V. V. r., J. D.*
Ervarenheid (*hoge*) *Oud. Vert. A.*
Ervare *haereditas S. B.*
Erve (*gegeven tot enen enigen*) *B. D. G. Th.*
Erve *aria Vb. en Onz. K. V. H.*
Erve *fundus, poſſeſſio rei, ſoli.* erve aan ſpreken *vindicare fundum*, houden met ſeven tuuch *poſſidere teſtimonium vel juramentum ſeptem teſtium*, houden ten ſuin tuuch *idem* ontugthen *abjudicare teſtibus*, overgeven *cedere*, quytſchelden *remittere* zyn erve zyn, *proprium eſſe K. V. H.*
Erverchtigheid *hereditas D. B.*
Erveloos *S. Sp.*
Erven reden van iets *Geſ.*
Erven een ſtraf over iets *accipere poenam pro T. P. P.*
Erven *i.* bezorgen *Procurare C. d. M.*
Erven *i.* deel hebben in *C. d. M.*
Erven *haereditas D. B., S. Sp.*
Erven nalaten *relinquere V. P., Coornh. V. geb. J. Sp.*
Erven *op* by erfenis komen of geen op *Tranſl.* van vyandſchap *V. H.*
Erven, genieten *frui H. Gr. Poot.*
Erven tot God in deezer leere *S. V. S. G.*
Erven door Chr. dood aan 't leven pryſelyk *S. v. S. G.*
Erven op *i.* by erfenis gaan op. *hereditario jure devolvi H. d. Gr.*
Erven iemand aan *i.* deel geven aan, NB. Hier van geeft engeland in *S. V. S. G., St., Handv. van Gr. Wil.* II. *M. C.*
Erven *incertum, utrum verbum an Nom. pl. ab* erf *vel* erve *H. A. T.*
Ervoelen *i.* geraakt zyn *H. H.*
Ervoelenis gevoeligheid *H. H.*
Ervoeliglyk *i.* gevoeliglyk *H. H.*
Erweeld *i.* verkoren *Oud. Vert. A.*
Erwelen *i.* verkiezen *eligere Oud. Vert. A.*
Esmeraud *Manl. ſmaragdus H de Gr.*
Esp een ſoort van kolf van Espenhout *S. V. S.*
Eſtrikt ſtuppe *D. B.*
Eten *imperf.* at 2de *perf.* aet, 2de *praef. aliquando* et *pro* ut *eden D. B., S. B., H. op M. B. D. G. Th.*
Eten *Coorn. D. B.*
Ettelyke *i.* eenige *S. B.*
Etterbuyl *Geſ.*
En *door letterverzetting ſomtyds* ue *b. v.* ghehuegen *voor* geheugen *D. B.*
Euangusch *voor* euangelisch *euangelicus V. D.*
Euel *malum B. D. G. Th.*
Euel ziekte *morbus Zeg, D. B.*
Euel moed *i.* kwaadaartige, gramme moed *Zeg.*
Euen *i.* eggen *L. V.*
Euenkurſten *i. Proximus D. B.*
Euenmaand *ſeptember L. V.*
Eunjer *H. H., H. Br., Viſſ. Zinnep.*
Eur *i-* uier *uber K. M.*
Euvel velde *Jonkt. Superl.* euvelst *H. Br.*
Euvel *malum. Schim Kruyff.*
Euvel (*het is zo niet*) *non magni momenti eſt Jonkt.*
Euvel moed in euvelmoed *i.* in vyandelyken moed *J. M.*
Euvelneming *Oud. Vert. A.*
Evel ziekte *Morbus A. V. M., St., Moon.*
Evel *malum V. P., V. J. E. V V. r*
Evel *malus animus H Ged.*
Eveldaad *facinus V. Hipp.*
Eveleens *i.* eveneens *eodem modo, perinde H. Th. en A.*
Eveleens (*al*) *i.* al eveneens *eodem modo, perinde J. Fl.*
Even *avena K. M.*
Evenbedeeling *Oud. Vert. A.*
Evene *pleine S. B.*
Evening *i.* evenaring *Aemulatio Oud. Vert. A.*
Evenmatig *i.* gelykvormig *Aequales Moon.*
Evenouderen gelyken in jaren *Moon.*
Evental der ſtemmen *V. Iſ.*
Ever, wild zwyn *Aper H. v. Al.; Oud. Vert. A.*
Everzwyn *i.* wildzwyn *Aper Oud. Vert. A.*
Ewe *i.* wet *Lex L. v. J., D. B., G. Th., V. Gbr. O. Lel. S. B., Epeſe D. B., H. op M.*
Ewe *Quid? Veld.*
Eweg lopen, werpen, zyn *Vb.*
Ewelik } *Aeternus D. B., S. B., O.*
en } *Gb. Lel.* tot in ewelik *in*
Ewelyk } *Sempiterum D. B.*
Ewelike *perpetuo D. B.*
Ewelike en ewelik *in Sempeternum D. B.*
Ewelike tot ewelik *in ſempeternum D. B.*
Eweliken (*tot in den*) *usque in ſempeternum D. B.*
Eweliken (*tot in*) *in ſempeternum D. B.*
Ewig *perpetuus D. B., K. V. H., B. D. G. Th.*
Ewig (*in 't*) *in ſempeternum D. B.*
Ewigheid *i.* eeuw *Aevum D. B.*
Ereyſe *H. V. D.*
Exciteren *Excitare H. op M.*
Exempel *i.* voorbeeld *Exemplum L. V., B, D. G. Th.*

Exempeldraagſter *D. D. G. Th.*
Exempeldragerinne *B. D. G. Th.*
Exempelgever *B. D. G. Th.*
Expeindig *misſchien 't zelfde als* expediet *H. M. C.*

Finis Litterae E.

Littiras F.

Fabelklap *narratio fabuloſa Sc.*
Fabulere *i.* beuzelen *Viſſ. Zinnip.*
Fael *i.* feil *error V. D.*
Faelge *i.* bedrog *Franſ. L. V.*
Faelgeren *i.* ontbreken *deficere Sp., S. V. S. G., S. B.*
Faelgien *i.* bedriegen *decipere Zeg.*
Faelgieren, miſſen *i.* ontberen *Carere M. C. C. R., L. V.*
Faelgreep *error. Br.*
Faelgrypen, mistasten *Sp.*
Faelge *Far. D. B.*
Faelgryping *i.* mistasting *Sp.*
Fageel *Quid? L. V.*
Fakken *i.* grypen *H. H.*
Falen, mischhebben, dwalen *falli Geſ.*
Falen *i.* misſen ontbreken *H. Or. d. A., H. M. C., V. V., H. H., V. J. D., C. d. M. S. V. S., S. V. S. G.*
Falen *i.* ontgaan *S. V. S. G.*
Falen van *S. V. S. G.*
Falen *i.* bankroet gaan *foro cedere Put.*
Falen *tranſitive C. d. M., S. V. S. St. S. G.*
Falievouden *i.* vleien *Geſ.*
Falievouwen *H. H., Oud. Vert. A.*
Falievouwer *i.* vleier *Adulator Oud. Vert. A.*
Fartazeren *animo fingere D. R. C.*
Fardiel *Onus Zeg. Pel.*
Faſen *Quid? S. V. S. G.*
Fatering, fabel, beuzelary *fabula Imagae J. Fl., Oud. Vert. A.*
Faulſe-breen fauſſe braie *een woord van de Veſting bouwkunst H. N. P.*
Fauſamblantig i. valſchelyk, bedrieglyk *C. d. M.*
Fecht flumen *Mieris Ch.*
Fieks flecht een loos vrouwsperſoon *Mala & callida Mulier J. K., Oud. Vert. A.*
Fiel *i.* viel *voor* vedel *H. N. P.*
Fien *non obſcura veroſimiliter pro* fyn *L. V.*
Fieſt *of* fieſo *Fiſtum L. V., T. P. P., H. M. C.*
Fieſtbaarheid *Oud. Vert. A.*
Fieſte iemand doen *i.* vrieudſchap betonen *J. Fl.*
Feeſtelik *Celeber D. B.*
Feeſtelike dag dies feſtus *D. B.*
Feeſtelyken *i.* plechtiglyk *rite Br. D.*
Feeſte *i.* feest vieren *Feſtum celebrare D. B.*
Feilſplinter *Voorb. tot den W. Codsd.*
Feyt daad, bedryf *Factum H. Or d. A., H. M. C., H. A. T., J. D.*
Feldadig *S. V. S. P. N.*
Felheid *i.* bitterheid, wreedheid *Acerbitas Crudelitas D. B., H. op M.*
Fellyk *Atrox. C. d. M.*
Fellyk *Ferociter D. B.*
Feloni *i.* ontrouw tegen den Leenheer *H. de Gr.*
Femelachtig *Oud. Vert. A.*
't Feniſoen *i.* het veniſoen *ondat de* V *met* F *ſaamſmeltende ſcherper van klank wordt D. B.*
't Ferlies *i.* het verlies v *met* f *in een ſmeltende ſcherper van klank wordende D. B.*
Fents *een woord van de Muziek Geſ.*
Fermerie *i.* infirmerie *zeker huis H. op M.*
Ferneys *nu* fornuis *Fornix D. B.*
't Feronwaerden *i.* het veronwaarden, v *met* 't *ſamenſmeltende ſcherper van klank wordende D. B.*
't Feeſtelen *i.* het verſtolen v *met* f *ſamenſmeltende ſcherper van klank wordende D. B.*
Fertel *videtur idem eſſe quod* Arke *D. B.*
Fertoen *ſpecies Monetae H. V. D.*
Feſikken *garrire Weſterb.*
Feſteren *i.* onthalen *Convivio accipere H. op M.*
Feſteren een jonkvrouw *i.* oppaſſen, eren, dienen *Colere C. d. M.*
Feſtering *i.* eerbewyzing van beelden *reliquien enz. cultus religioſus Oud. Vert. A.*
Feſtoen *i.* loofwerk *J. M.*
Fy *woord van afkeer* fy wezen *Geſ.*
Fy (J *en*) *woorden van uitroeping van verwondering en afkeer hiervan* noch J noch zy zeggen *over iemands kleding enz. Cl. Sp.*
Fiel *Nebulo Geſ., J. K.*
Frelsch *i.* ſtel *of* ſtilachtig *D. R. C.*
Fier *i.* moedig *St, D. B.*
Fier *i.* trotsch *H. A. T.*
't Fier *i.* het vier v *met* f *ſamenſmeltende worden ſcherper van klank D. B.*
't Fierde *i.* het vierde v *met* f *ſamen ſmeltende worden ſcherper van klank D. B.*
Fierig *i.* fier *Z. N.*
Fierſchier *i.* vierſchaar *H. M. C.*
Fierte *i.* fierheid *H. Dul.*

Fiertre een ras met Reliquen van heiligen *van 't Lat. Feretrum H. op M., St.*
Fiertuyten *Virtutes Seh. du P. N.*
Fige *i.* vyge *H. op M.*
Figuur *Figura B. D. G. Th.*
Fyn zeer *valde S. B.*
Fyn *Mundus, Purus D. B.*
Fyn *i.* ſchoon *J. M.*
Fyn *Egregius, Ironice K. M.*
Fyn (*lieflyk en*) *H. N. P.*
Fyne *prophetie Sc.*
Fynman *Homo probus G. op K. uit H. Fyntje Cornel.*
Fyn, einde, *Finis, Zeg., H. Or. d. A.*
Fyn doen ſterven *plerumque de malo exitu, unde plerumque additur* quaden ſyn doen *infelici morte mori Zeg. St. H. op M.*
Fyn (*dits de*) dit is 't ſlot. *H. op M.*
Fiks *i.* wil, fiks bedreven in de zaak *D. H*
Fynaard *S V. S G.*
Fynen *i.* fyn maken *S V. C.*
Fineren *i.* eindigen *finem facere L. V.*
't Fingherline *i.* het vingerlene *dewyl* v *met* F *in een ſmeltende, ſcherper van klank wordt D. B.*
Firmere zieken huis *anders* infermerie (*zie boven* Fermerie) *Pelgr.*
Fis 't vrouwen geſicht . . . een ſchadelyck *fis. Quid? S. d Ph.*
Fieſieren *Quid? An Fugere L. V.*
Fiſtel *Fiſtula* fiſtel van een vlieg *H. N. P.*
Fiſtel (*een*) in 't vel branden *Geſ.*
Fyten *i.* fy zeggen *J. D.*
Flaauwen *i.* flaauw maken *S. V. S.*
Flaauwen *i.* flaauw worden *V. P., V. Jeſ. in E., Sp., H. Z., H. H. S. V. S.*
Flabberen *H Ged.*
Flakkeren *i.* flikkeren *Hol. recht V. V. r., V. P.*
Flakkeren *i.* blakeren *Oad. Vert. A.*
Flappen (*de*) der bergen *Oud. Vert. A.*
Flapper een flapkan *Viſſ. Zinnep.*
Flard *kleinder yſſchetſen in tegenſtelling van yſeelden Z. W. V.*
Flaſſaard, *ſagum D. B.*
Flatteerder *i.* vlier *H. A. T.*
Flaauwigheid *i.* flaauheid *Sc.*
Flibbe *een ſoort van vrouwen kleed G. op K. in Huig Tryntje Bur.*
Fledderen *i.* trantelen *S. V. C.*
Fledderig *i.* nat, natterig, morzig *Paffenr. H. Ged.*
Fleersch, flecht vroumensch *J. Bod.*
Fleeuwery ydelheit van *ſleeuwery* vol wint *S. V. C.*
Flemen *i.* vleien *Weſterb. Ged.*
Flemery *i.* vleiery *V. D.*
't Flysch *i.* het vleesch v *met* f *ſaamſmeltende ſcherp, en van klank wordende D. B.*
Flenſen *i. in de Walvischv.* den gevangen visch in ſtukken kappen *Z. W. V.*
Flenſen van een ſcheuren, van een ryten *H. H.*
Flensgat *een plaatsch en 't ruim van een Walvischvanger, waar de ſtukken van den gekapten of geſlensden visch over boord worden gearbeid Z. W.*
Fleeschluikje *een luikje aan een Walvischvanger waar door 't gekapte ſpek in 't ruim wordt geworpen Z. W. V.*
Flenschwerk *i.* het flenſchen *of* kappen der Walvisſchen *Z. W. V.*
Flerecyd ('*t*) *Geſ.*
Fletſen *i.* vleien *Adulari H. M. C.*
Fleur *i.* bloei *flos Sc.*
Fleut *i.* fluit *Fiſtula D. B.*
Fly *i.* fel *Jonkt.*
Fliemen *i. bet zelfde als* flemen *vleien Oud. Vert. A.*
Flikkeren *word gezegd van al wat gloeiend is, als van* de maan *Poet V. V. van een* visch *H. D. van een* beukelaar *V. V. r. van een* ſlang *V. V. r. van* ogen *H. D. van een* gouden tak *V. V. r.* flikkeren *en* blikkeren.
Flinking *Oud. Vert. A.*
Flitsch *i.* werpſpies *jaculum J. D.*
Flits *i.* pyl *Moon.*
Flitschfluweel *Voorb. tot de w. Gl.*
Flitstong *Voorb. tot den w. Gd.*
Fletteren ſchubbekens en flitteren *S. B.*
Flodderen *i. door nat of modder waden H. H., Oud. Vert. A., Paff.*
Flodderen *tranſl. fluctuari H. H.*
Floddering *fluctuatio H. H.*
Foecx *ik denk voor* fluks *S. V. S.*
Floer *i.* fleur *floc C. d. M.*
Floers *H. Velſ. H. D.*
Floersch *K. Leſcaille.*
Floes } en } *is* floers *of* floersch *Geſ.*
Flosch }
Floyt *i.* fluit *fiſtula D. B.*
Flonkeren *ſcintillare H. D.*
Flonkerig *T. P. P.*
Fokker *i.* devens *Joſ. in 't H. J. D.*
Fokkerust *een deel van 't zeiltuig daar de* Fok *op rust Z. W. V.*
Folteren *i.* pynigen *H. H.*
't Fole *voor* het volk *dewyl* v *met* f *ſamenſmeltende ſcherper van klank word. D. B.*
Folen *i.* matten afmatten *Oud. Vert. A. H. H. Moon.*
Foolje foelie *H. N. P.*
Folterknelling *Oud. Vert. A.*

Fonk (de) *Turba* in de fonk zyn *turbari Z. N., H. H.*
Fonderſſe *Fundatrix L. V.*
Fonkeren *i.* flonkeren *Egl.*
Fontein *Onz. Fons A. V. M.*
Fonteine *Vr, Fonſ. S. B.*
't Fonniſſe *i.* het vonnes *dewyl de* v *met* t *ſamenſmeltende ſcherper van klank worden D. B.*
't Fonniſſe *i.* het vondeſſe *de* v *met* t *ſamenſmeltende worden ſcherper van klank D. B.*
Fontein *i.* fonteinwater *of enkelyk* water *gelyk* born *voor* water *C. d. M.*
Foortſe geweld *gall. force Cl. Sp.*
Fornays *Fornix D. B.*
Forresni *i.* verraad *Legg. Freſ.*
Foreest *niet altyd het zelfde als* bosch *ſommige* boſſchen *geen* foreeſten *geen* boſſchen *enz. H. op M.*
Foreest *en* bosch *ſamengevoegd Zeg.*
Foreest, woud *Zeg. J. D.*
Foreſtier *niet alleen* bosch wachter *ſaltuarius, maar ook* vorst, heer *Princeps, dominus Weld., H. op M.*
Fortſe kracht, dapperheid *C. d. M.*
Fortſe *i.* geweld *H. Wſpr.*
Fortſe *non fortſe* nochtans . . . ick ſal 't avanturen *denk ik dat is* alhoewel ik geen *fortſe* heb *enz. J. Fl.*
Fortſies *i.* kist *miſcbien ook* kast reiszak, valies *H ap M.*
Forme *Forma* verſieren nader menſcheliker formen. *Fingere humana forma H. op M.*
Foſſeide gracht *Foſſa St., L. V., H. op M.*
Fraaigevoegde ring *H. Gr.*
Frandie *i. Fimbria D. B.*
Frangi *Fimbria D. B.*
Frank *i.* liber vry en franck *H. A. T.*
Freda *mulcta, quae pendebatur domino pro violata pace Charterb. van Vriesl. Voorr.*
Fregat *een ſoort van* ſchip *J. M.*
Freneſie *Phreneſis H. op M.*
Freni *i.* franje *Fembree J. Fl.*
Flotſen *An* vlein? flotſende tonge *H. M. C.*
Flou *i.* flaauw *C. d. M.*
Flouwen *i.* flaauwen *of* verflaauwen *H. M. C., H. Or. d. Amb. H. A. T.*
Fleure *i.* fleur, bloem *Flos C. d. M.*
Fluim *Cl. Sp.*
Fluiſter ſchemerlicht *of* flaauwe glans *Viſſ. Zinnep.*
Fluit bedrog *Fallacia Geſ.*
Fluit zeker ſchip *J. M. Geſ.*
Fluiten een lied *Z. N.*
Fluiten drinken *Geſ.*
Fluks *Agilis H Ach. en Pelgr. H. H.*
Fluks *i.* vlugs *S. V. C.*
Fluks *cito* zo fluks *H. Velz.*
Flume *i.* ſtroomen, *Flumen L. V.*
Flus *ſtatim V. Hipp.*
Fluweelbloem *Species floris A. V. M.*
Fluwelen *i.* van fluweel *Cl. Sp.* in fluwele ledigheid opgetrokken *Oud. Vert. A.*
Fluwyne *pulvini theca S. V. C.*
Fnuiken *eigenl.* kortwieken *overdr.* de krachten benemen, verzwakken *H. Velz., Oud. Vert. A. J. M.*
Foeien *i.* foei zeggen *J. D.*
Foelen *i.* roven, plunderen *H. H.*
Foerbendy *ſcelus Veld.*
Fok *zeker* zeil *A. V. M.*
Fokken iemand by de oren *ducere.*
Fokken voortteelen *H. H.*
Fokken paſſen *Decere Ald. B.*
Freren zyn minderbroederen Franciskanen *H. op M.*
Fries-oortjen *nummi genus* wedden om een fries-oortjen *(r. op K. uit Noſeman.*
Frisch klederen noch te *frisch*, noch gheclyk *Quid? B. D. G. Th.*
Fryten *Quid? S. B.*
Froyeel vygen *idem ac* coppel vigen *forte H. V. D.*
Froyten *i.* fruiten *Torrere D. B.*
Froytenaar *Quid?* H, *V. D.*
Frons *plica ſcherm. kruisgez.*
Frorfelig voorhoofd *J. K.*
Fronſing 't gelaat *ſchem. Sal. Euſdel.*
Fronsneuzen *verbum An* de neus optrekken? *J. D.*
Frost *i.* vorst *Gelu S. V. C.*
Funne *i.* flet *ſordida, vilis mulier G. op K. uit Huygh. Lec. Fyntje Cornelis, en Noſeman lichte Klaartje.*
Fust *i.* vuist *pugnus K. V. H.*
Futſelen *i.* moeite doen *H. D.*

Finis Littrae F.

Litterae G.

G *heeft twee onderſcheiden klanken, in 't begin van een woord of greep zacht by de Ouden uitgedrukt door* gh *aan 't einde ſcherp en zwemende naar* k, *by de ouden uitgedrukt door* cg *by dezelven geen woord, dat in* g *uitgaat, of 'er gaat een* c *voor H. op M.*
G *rymt dikwils op* v *by de Ouden als* plegen *op* leven *H. op M.*
Gaaf *i.* geheel, ongeſchonden *V. D.*
Gaay *i.* echtgenoot, vrouw *Conjux H. d. Gr.*

Gaay

Gaay *i.* behagelyk *H. Gr. M. C. C. R.*
Gaaien *i.* paaren *ſociare H. H.*
Gaaiken wyfjen *de homine V. G.*
Gaaiken wyfjen *de avibus J. Fl., K. Leſcaille.*
Gaaitje *i.* wyfjen *de avibus K. Lescaille.*
Gaal *Oud. Vert. A.*
Gaan *in prim. perſ. pl. Imper.* gaan we *niet* gaan wi *D. B., K. V. H.*
Gaan *incertum quid ſit op St* in de tolre gaan.
Gaan henen *Abire. formula redientis ſed plerumque inviti V. L.*
Gaan gebeuren *fieri Poot.*
Gaan te na *i.* verkorten, te kort doen *V. Dina.*
Gaan te na aen *i.* verkorten, te kort doen aan, in *Bred.*
Gaan genezen *Il. D*
Gaan *i.* henen gaan *wordt van den dag gezegd H. op M.*
Gaan iemand een ſtreek in de rechte *i.* iemand nader tegen gaan *H. H.*
Gaan op zyn eer *H. Br.*
Gaan zo 't gaan zoude *i.* gaan zo 't mag *St.*
Gaan op twee beſcheiden *arbitrio duorum proborum virorum committere H. V. D.*
Gaan aan zyn lyf *i.* aan zyn leven *periculo vitae eſſe H. V. D., H. op M.*
Gaan gevaieren *i.* gaan buurpraaten *Cl. Sp.*
Gaan te zeylen (*de Schepen*) op de baren *naves petunt altum Geſ.*
Gaan ten achteren *i.* verliezen *damnum facere V. Joſ. in D.*
Gaan uit de korf *i.* de maat te boven gaan *modum excedere H. H.*
Gaan te voren *i.* te boven *praecellere St.*
Gaan grof *i.* te ſterk, te byſter gaan *H. H.*
Gaan een gat in *i.* een gat maken in *H. H.*
Gaan angst aan iemand *i.* bevangen *H. H.*
Gaan tot aan iemand *i.* naar by iemand *S. V. S.*
Gaan dapper op iets *i.* trotsch moedig op iets *V. V. r.*
Gaan iets doen *i.* iets doen *H. M. C.*
Gaan *i.* gaans hebben met zyns naaſtens wyf *Coire cum uxore proximi D. B.*
Gaan de maare gaan zo *i.* zo loopt het gerucht *ita ferunt J. M.*
Gaan *i.* zeggen, zo gaan de propfecien *L. V.*
Gaan onder iemand *d. i.* zich aan iemand onderwerpen *L. V.*
Gaan te gader *i.* te ſamen komen *H. op M.*
Gaan van den raadſchap *abire conſulatu.*
Gaande houden *i.* laten gaan, van vee *i.* laten weiden *K. V. H.*
Gaarde *i.* hof, tuin *Hortus B. D. G. Th.*
Gaardenaer *i.* Hovenier *Hortulanus Th.*
Gaard (*Schout en*) voeren *H. N. P.*
Gaardenier *i.* tuinier *Hortulanus V. H.*
Gaardragen *Colligere V. Hipp.*
Gaatachtig *i. dat gaten heeft gaatachtigen* ſteen *J. Fl.*
Gaardryk *i.* ryk in gaarden *of* tuinen *nomen fictum K. M.*
Gaarkeukenſchap *Oud. Vert. A.*
Gabberen *H. H., S. B.*
Gabbery *S. B.*
Gade *i.* behaaglyk, begeerlyk *Eſop.*
Gadelik *i.* paai, behagelyk *H, op M.*
Gader (*te*) *i.* te ſamen *K. V. H. S. V. S., H. H.*
Gader (*te*) ſtoten *Collidere D. B.*
Gader (*te*) ſlaan *Concutire D. B.*
Gader (*te*) hem hopen *i.* tot een hoop verzamelen *Conglobare D. B.*
Gader (*te*) gedrogen *qui uno eodem utero ſimul geſti ſunt, D. B.*
Gader (*te*) rekenen *i.* gelykſtellen *Comparere D. B.*
Gader (*te*) zweringhe *Conjuratio D. B.*
Gaderaar van 't koorn *i.* inzamelaar van 't koorn *Sc.*
Gaderen *i.* verzamelen *Colligere D. B.*
Gaderen ſchot *Tributum erigere V. V.*
Gaderen nyd in 't hart *D. R. C.*
Gaderen *i.* volk, heir gaderen *Colligere Congregare exercitum L. V.*
Gadering *van heeren, is* het treffen, het ſlaan *derzelven, pugna, Conflictus L. V.*
Gadeſlaan *i.* achtgeven *obſervare H. Or. d. A.*
Gading, gadingen *i.* vol hebben *habere, quod placet St. Br.*
Gading *ſpecies judici* ſoe wie dan enve aenſpact in die gadinghe *H. V. H.*
Gading dingen alle jaren mach men *gading dingen H. V. Enkh.*
Gadood *i. peſtilentia D. B.*
Gaffel *Furca S. B.*
Gaffelken *Furcilla J. Fl.*
Gagen *i.* gaen *H. M. C.*
Gagel *een plaats buiten Utrecht, tuſſchen Zuilen en Westbroek G. op K.*
Gagelboom *Myrtus D. B.*
Gaggelen een gaggelende gans *S. V. C.*
Gaing van man en wyf *H. de Gr. Inl.*
Galen *i.* haken, verlangen galen naar leeringhe *S. d. Ph.*

Galei *Triremis Geſ.*
Galery *Porticus H. de Gr.*
Galg *een gedeelte van een ſchip naar een galg gelykende Z. Wv.*
Galg *of* galge *Patibulum D. B. Eſopet.*
Galg *of* galge die *galghe* des cruces, *M. S. van de choren der Enghelen.*
Galgen *i.* naar de galg ſmaken, het galgt beter dan 't burgemeeſtert *Proverb.* die praatjes *galgen. beide aangehaald door G. op K.*
Galgenere *i.* galgenbrok *Furcifer H. op K.*
Galyk, behaaglyk *gratus Viſſ. Zinnip.*
Galyk *i.* bekwaam *aptus Viſſerſ. Zinnep H. H.*
Galyken *i.* bekwaamlyk *H. H.*
Galykheid *i.* bekwaamheid *H H.*
Galm *Sonitus* vliegende galm *inanis ſonitus van echo geſproken P. Fl.*
Galmen *reſonare, aan een zaak toegekend H. D.*
Galmen iets *Tranſit. Verh.*
Gang *gradus L. V., D. B.*
Gang *i.* reis *of* weg *V. V., S. V. S. G.*
Gang heerſchappy *imperium St.*
Gang maken *i.* vorderen *proficere H. H.*
Gang gangen nemen *i.* gaan zyn weg nemen *H. Or. d. A. C. d. M.*
Gang *Imperativus van* gaan *of liever van* gangen *Th., D. B., L. V. J., L. V.*
Gang (*het waggelen op de*) *B. D. G. Th. Oud. Vert. A.*
Gangbaar gangbare taal, gangbare Godsdienſt *S. C.*
Gangen *i.* gaan *Imper* ganc *of* gang *Vh. L. V. J., L. V., D. B., B. D. G. Th. Zeg. St.*
Gangen *of* gaan *niet min onbepaald by ons dan* varen by *de Ouden was H. op M.*
Ganger *i.* reiziger *Victor D. B.*
Ganginge *ſchynt een* geloop *naar een zekere plants te zyn L. V.*
Gannen *Imp.* gande *i.* gunnen *Zeg.*
Gangſpil *een ſcheepswoord Hankeſw. R.*
Gans de ganzen iets vroed maken *Proverb. i.* maak dat de zotten wys *J. D.*
Gans *Anſer K. V. H.*
Gans *i.* gezond, genezen *H. op M.*
Ganſe ſpyzen *i.* gezonde ſpyze *Eſopet.*
Gans *i.* geheel *integer* gans en geheel *B. D. G. Th.*
Gansch, gaar *H. N. P.*
Gansch (*van*) de werrelt afgeſchyden *i.* van de ganſche wereld afgeſcheiden *K. M.*
Ganſing een cierheyt en een *ganſinge* alder ander doechden *i.* volkomenheid *B. D. G. Th.*
Gants *i.* geheel, gants in al *K. M.*
Gantschlik *i.* geheelyk *S. B.*
Gapen naar hofgeſchenken *Oud. Vert. A.*
Gardeken *Calanus D. B.*
Gardenier *i. hortulanus S B.*
Gareel een geſpan paarden *de garelen* der zonne *ſolis equi Moon.*
Garen *i.* geren, begeren *Cupire Eſop.*
Garen *i.* gaderen vergaderen *V. D.*
Garenboom *of* garenboom eens wevers *Texentium liciatorium D. B.*
Garf (*de*) der aarde en bergen *Oud. Vert. A.*
Garnate (*Appel van*) *Malum punicum D. B.*
Garnaten appel *Malum punicum D. B.*
Garpe *Quid?* ghy hoe van alle garpen *Br.*
Gars *i.* gras *J. Fl., H op M.*
Gras *Quid?* voorder gaande ſy vonden die hoogte *gars* geplant *St.*
Garſoen *i.* jongen, knecht *Puer, famulus H. op M.*
Gashoek hoek van een ſtraat *H. H.*
Gaſendus *een onduitsch gelatiniſeerd woord is 't Nederduitsch* gezinde *familia G. van Loon Hy. Al.*
Gaſſe ſtraat *H. H., idem Ged., idem Hiſt.* NB. *Credo huc etiam pertinere* Hans in alle gaſſe *in gem. duitsch Spw. Camp. ubi ſermo eſt de Ardelunibus Belg.* bedillers hans in alle gaſſen *eit igitur* hans in of op alle ſtraten.
Gast *i.* vreemdeling *peregrinus L. V. H. V. Al., K. V. H., Geſ.*
Gast (*jong*) *i.* Jongeling *Juvenis Geſ.*
Gaſte (*te*) komen *ad coenam venire C. d. M.*
Gaſtebod *Quid? H. H.*
Gastgaven *Oud. Vert. A.*
Gastmalen *Verb. Oud. Vert. A.*
Gastrecht *Judicium peregrinorum K. v. Schellinkh by B. Mann. M S. K. von Westw. van de Wal. H. V. D.*
Gat *pl.* gaten *en* gatten *J. Fl.*
Gat (*geſpannen aan 't*) *Geſ.*
Gat (*hangen aan 't*) *Geſ.*
Gat (*achter het*) *Geſ.*
Gat (*ſlapen een gat in den dag*) *'d i.* een groot gedeelte van den dag, lang na dat het dag is *Geſ.*
Gat, weten in wat gaten het te gieten *i.* in wat manier men het moet beginnen, aanleggen *V. Geb.*
Gatebetiel *i.* doorſlag *G. op K. uit Noſem. Hans van Tongen.*
Gatig *i.* met gaten *van Ypelden in Groenland Z. Wv.*
Gave *i. donum S. B.*

Gave

Gave (*ene*) geven *d. i.* een gave Gods *welke eertyds ook bevatte* de pest *en andere* plagen *van God gezonden H. op M.*

Gavel *i.* *'t zelfde als 't Fr.* gabelle *belaſting* chens *en* gavel *dikwyls by een* te gavele ſtaan *i.* ten dienſte ſtaan *H. op M.*

Gavelote *Tragula H. V. Al.*

Gawi *i.* gaanwy *of* laat ons gaan *H. op M.*

Ge *om niet dikwyls dezelfde woorden tweemaal op deze lyst te plaatſen, hebben wy alle woorden, welke met* ge *en* gh *beginnen, 't welk de ouden onverſchillig deden, alleen geplaatst op* ge, *gelyk wy ook hebben gedaan met de woorden met* ghe *of* ge *beginnende.*

Ge *wordt niet alleen voor werkwoerden, maar ook voor naamwoorden gevoegd, als* getenten *d. i.* tenten, ghegroueringhe *voor* groueringhe, gheraetſel *d. i.* raatſel *D. B.*

Ge *in* be *verwiſſeld in* geloven *voor* beloven *Zeg.*

Geachten *i.* achter *L. V.*

Geachtervolcht *i.* achtervolgd *Sc.*

Geafgodet worden *i.* tot afgodery bewogen worden *B. D. G. Th.*

Geakkerd *i.* geploegd *Aratus D. B.*

Geankerd aan *i.* gehecht, vastgemaakt *C. d. M.*

Geargerd *i.* ergergemaakt, bedurven *Corruptus, mutilatus, debilitatus D. B.*

Gearget *het zelfde als* geargerd *d. i.* erger gemaakt bedurven *Corruptus, multilatus, debilitatus D. B.*

Gebaar *i.* geraas *de tempeſtate & de mari H. N. P.*

Gebaard *voor* geboren *natus K. M., Geſ., H. N. P.*

Gebaarte *voor* gebaarde, *plur* gebaartens *Voorb. tot de war. Godsd.*

Gebaat *i.* bevoordeeld *H. de Gr.*

Gebaire *i.* baren, *parere D. B.*

Gebakken *B. D. G. Th.*

Gebalder *i.* gedruis NB. *van een trom J. M.*

Geballast *i.* geladen in een ſchip *Moon.*

Gebalſaemt *i.* gebalſemd *Conditus D. B.*

Gebanden *i.* gebonden *Vinctus H. M. C.*

Gebare gedaante *was by de ouden zeer gemeen niet alleen van menſchen, maar ook van de uiterlyke gedaante der Beeſten, ja ook van ziel- en levenloze dingen enz. H. op M.*

Gebaren *i.* baren *Parere B. D. G. Th., D. B., H. V. Al. Ald. W.*

Gebaren *i.* tonen, vertonen, openbaren *B. D. G. Th.*

Gebaren zich *Oud. Vert. A.*

Gebaren *i.* gebaar, geraas, geweld maken *Tumultuare S. d. Ph.*

Gebaren balken, *barretum edere de Aſino. Eſopet.*

Gebaren (*het*) *i.* de baring *Actus pariendi D. B.*

Gebaren nood *i.* barensnood *Vb.*

Gebarende ſyn *parturire D. B.*

Gebarghe (*gods*) *d. i. Moirin B. D. G. Th.*

Gebarnd *i.* gebrand *uſtus Hare* ghebrande offerhande *Holvacuſta D. B.*

Gebas *Latratus J. Fl.*

Gebattailgyt *i.* in ſlagorde geſchaard *H. V. Al.*

Gebedde wagen *i.* rosbaar *Lectiae D. B.*

Gebeddet *i.* te bedde liggende *Zeg.*

Gebeden *particip. i.* beden *en* bidden *D. B., S. B.*

Gebeden *i.* aangebeden *Adoratus D. B.*

Gebeet *obſcurum utrum ſit* is nedergaan zitten, *an* gebeid heeft *in Hiſtoria Pugnae Corvini ex Gall. op Sc.*

Gebeet *Quid?* druckich ongeluckich *C. d. M.*

Gebeiden *i.* beiden *Morari J. Fl.*

Gebeierd in 't graf *i.* geluid *J. D.*

Gebeiren *i.* gebaarmaken *H. Or. d. A.*

Gebeken *i.* gebedeken *praecatumcula Sp.*

Gebekt elke voghel ſingt alzo hy *ghebeckt* is *H. Or. d. A.*

Gebeld *i. met de bel of klok ſteekind verklaard P. Wiiel. De Haas ad Merulam Men. van Proced.*

Gebenedyd *i.* gezegend *Cl. Sp.*

Gebenedyen *i.* benedyen *zegenen Cl. Sp.*

Gebent *Quid?* camelet oft laken geheboort en gebent *C. d. M.*

Gebere *i.* gebaar *C. d. M.*

Geberen *i.* gebaren, geboren als *i.* zich houden als *H. op M.*

Geberg lyfgeberg *Sp.*

Gebergt *niet* geborgen *privativ.* bergen *Sc.*

Geberst (*het*) van helm en zwaarden *H. Gr., H. Ged.*

Gebeten zyn op iemand *i.* door nyd ontſteken *H. Ged., J. M.*

Gebeterd *i.* verbeterd *B. D. G. Th.*

Gebeteren *nu* verbeteren *Corrigere D. B.*

Gebeurten die ſlag *gebeurd* hem van God *Al.*

Gebiechten *i.* biechten *Confitere L. V.*

Gebieden *Imperare D. B., K. V. H.*

Gebieden *i.* aankondigen *H. V. D.*

Gebieden *i.* toelaten *permittere H. op M.*

Gebiederinne *i.* gebiedſter *B. D. G. Th.*
Gebies (*het*) *zyn de* biezen *Fr. W.*
Gebiesd met biezen bezet *Juncis obſitus C. d. M.*
Gebieſter *i.* gebiedſter *Br. D.*
Gebynt *i.* gebind *part. van* binden *pro* gebonden *Sc.*
Gebinden *i.* binden *vincire H. Or. d. A.*
Gebiten *i.* byten *Mordere Zeg.*
Geblaauwd *Subſt.* het blank *geblaauwd* der aarde *H. Ged.*
Geblaauwd *Adj.* *i.* blaauw gemaakt *D. B.*
Gebladerd *nu* gebladderd *D. B.*
Ceblas *i.* geblaas *Sibilum D. B.*
Geblaſen *S. B.*
Ceblevene (*over*) *S. B.*
Geblyf *i.* ſtil zwygen, *Silentium Zeg.*
Geblyf *i.* verblyf *H. V. D.*
Geblindhokt *i.* misleid, onwetend gehouden *J. M.*
Gebloeddrift *i.* eenigſints gekwetst *H. de Gr.*
Gebloedrift *i.* beſneden *circumciſus V. D.*
Gebloeid gebloeide claver *florens Cythiſus K. M.*
Gebloemt (*het*) *J. K.*
Gebloosd ſchoon gebloosd, gebloosde kaken *os rubore ſuffuſum J. K.. T. P. P.*
Gebloot *i.* ontbloot *mudatus H. N. P. D. B., J. D.*
Gebloot *i.* ontbloot *d. i.* naakt, niet gekleed *D. B, B. D. G. Th.*
Gebocht *i.* gebogen ten vollen gebochte zaak *Oud. Vert. Ar.*
Gebod *i.* gebied *Imperium D. B.*
Gebod hebben *i.* gebieden *Imperare D. B.*
Gebod zyn *i.* gehoorzaam zyn *L. V.*
Gebod *Mandatum* tiengeboden *Ad mandatum D. B.*
Gebod (*een*) bieden aan *i.* een aanbieding doen *H. op M.*
Gebod *i.* bod *licitatio H. op M.*
Geboden *part. van* beeden *S. B.*
Geboechnis *ik denk een drukfeil voor* gehoechnis *Memoria Oud. Getydb. van Lel.*
Geboeft *multitudo nebulorum S. C.*
Geboegd geboegde ſchepen *Herkm. Lof d. Zeev.*
Geboeid aan *i.* verknocht aan *C. d. M.*
Geboecht *i.* gebogen *D. B*
Geboeid (*gebonden en*) aan een bittere band van dienſtbaaaheid *Oud. Vert. A.*
Geboer *i.* boer *Ruſticus H. op M.*
Geboerneſſe *i.* geboortenis *Nativitas H. op M.*
Geboerte *Mater D. B.*
Geboertig *i.* dat tot de geboorte behoort, geboertige hoechtyt *i.* feest der geboorte *Feſtum nativitatis B. D. G. Th.*
Geboertig man *i.* man van geboorte *Velden.*
Gebogen *part. van* buigen D. *B.*, S. *B.*
Gebond *i.* dat ſamengebonden is, bosch, pak, *faſcis, farcina gebonden van* geperſte druven *D. B.*
Gebondeken *faſciculus D. B.*
Gebonden en geboeid aan een bittere band van dienſtbaarheid *Oud. Vert. A.*
Gebonden in liefde *amore unitus C. d. M.*
Gebonden ſuiverheid *ik denk* ingetogen *Continens Sc.*
Gebonden houten (*woonſteen van*) *foretis habitacula ex colligatis lignis Sc.*
Geboogzaam *Oud. Vert. A.*
Geboorte *Nativitas B. d. G. Th.*
Geboortelyk *Oud. Vert. Ar.*
Gebordent *Quid?* *L. V.*
Geboreling *V. Ij.*
Geboren *natus D. B., K. V. H., S. B.*
Geborene (*eerst*) *S. B.*
Geborgen *niet* gebergd *abſconditus D. B.*
Geborneſſe *Nativitas H. op M.*
Geborſten uit den band *Oud. Poez.*
Oeboorte *i.* geboorte *H. V. D.*
Geborteld (*komen in*) *i.* komen inſtuiven *J. Fl.*
Geboschte ſcheut *Quid?* *H. D. M.*
Gebrekig *i.* gebrekkelyk *H. de Gr.*
Gebrekkig *i.* gebrek hebbende *indigus* troost gebreckich *H. Polyx.*
Gebrekt *i.* gebrek *Fr. W.*
Gebrelicheit *en* ongebrelicheit *forſan vitia Paſſ. ſom.*
Gebrengen *i.* brengen *S. V. S.*; *L. V.*, *J. Fl.*
Gebriesch *Rugitus, van 't geluid eens Leeuws D. B.*
Gebriesch *Rugitus, van menſchen gebruikt V. N.*
Gebrieven *i.* verhalen, beſchryven *Narrare C. d. M.*
Gebroed *part. van* broeder *Sc.*
Gebroeder *i.* broeder *Frater D. B.*
Gebroedſel *i. Generatio* NB. *in malam partem H. Or. d. A.*
Gebroken *particip* van breken *D. B.*, *S. B.*
Gebruiet *i.* gebroed *D. B.*
Gebruiken *Cum gen. uti & frui B. D. G. Th. D. B., Cl. Sp.*
Gebruiken *cum Acc. D. B., Kl. der l. landen.*
Gebruiken *zonderling gebruikt* al wist ik evewel dat ik... mynen heer, mynen God in eewigheyt niet *gebruiken* en ſoude *Sp. der Volc.*

Gebriu-

Gebruiken een ſundich leven *i.* zondig leven *St. B.*
Gebruiken de ſalicheit *i.* genieten *St. B.*
Gebruiken zich *i. operam dare Reyd.*
Gebruikeniſſe *Uſus H. V. D.*
Gebruikig zyn eensdings *i.* het gebruik hebbende *Cl. Sp.*
Gebot *i.* bot gemaakt *of* geworden *tranſl.* verminderd afgenomen *Obtuſus factus collabefactus* de gebotte min weder aanwetten *profert ex V. Merwe de R. Mintriomfer G. op K.*
Gebouwſel *aedificium Kantt. S. B.*
Gebouwe *Aedificium L. V.*
Gebraakt *partic. van* braken *Novare* gebraakte akker *Novale C. d. M.*
Gebrand *i.* verbrand *Uſtus D. B.*
Gebras *i.* brasſchery *P. N.*
Gebras ſchynt *gebroedſel Z. N., M. C. C. R.*
Gebreed *i.* gebreid *of* verbreid *D. B.*
Gebreed worden *Amplificari D. B.*
Gebreed worden *Flecta D. B.*
Gebreid *i.* gebreid *d. i.* verbreid *B. D. G. Th.*
Gebreisch *i.* gebriesch *Rugitus D. B.*
Gebrek *vitium B. D. G. Th., H. op M.*
Gebrek *i.* nood *neceſſitas D. B.*
Gebrek *inopia D. B., H. M. C.*
Gebrek viel nooit aen de zyde der Staaten *d. i.* zy bleven nooit in gebreke *H. H.*
Gebrek vinden aan *i.* gebrek hebben aan *Sp.*
Gebreken *cum gen. rei. & Dat. perſ.* ontbreken *Deficere D. B.. Fr., B. D. G. Th.*
Gebreken *cum Accuſ. rei & Dat. perſ. H. Gr., Fr. W., S. V. S, V. D. Poot, H. Br., H. Th. en Ar.*
Gebreken *Deficio St. B.*
Gebreken des lyfs *mori Zeg.*
Gebruis *Z. N.*
Gebruken *cum acc. i.* gebruiken *uti D. B.*
Gebruken *cum gen. i.* gebruiken *Frui D. B.*
Gebrukeniſe *Uſus D. B.*
Gebrukig weſen prieſterſchap *fungi ſacerdotione D. B.*
Gebrukig worden iets ook in iets *i.* gebruiken, bedienen *D. B.*
Gebrul *Mugetus taurorum. in plur. uſurpatum J. Fl.*
Gebruſche *i.* gebrieſche *Rugicus D. B. O. B.*
Gebuer *i.* boer, Landman *Ruſticus H. op M.*
Gebuerin *i.* buurin *Vicina D. B.*
Gebuerlyk *i.* gebeurlyk *C. D. M.*
Gebuerſche buytenlien *Z. N.*
Gebuerte *Uterus, pro* geboorte *Nativitas, an pro* gebuurte *Vicinia Fr. W.*
Gebuigzaam *V. V. r.*
Gebuycht *partic. a* buigen *D. B.*
Gebuycht worden *incurvari D. B.*
Gebuygen *imperf.* gheboochde *of* gheboechde *i.* buigen *D. B.*
Gebuyghet *part. a.* buygen *vel* gebuygen *L. V. J.*
Gebuild *i.* dat builen heeft *H. de. Gr.*
Gebuurtyd *Nuperum tempus H. H.*
Gebuurvast aan verganghelykheid *Oud. Vert. Ar.*
Gecele *i.* geſſel *Flagrum H. op M.*
Gecopt *Copulatus Zeg.*
Gecrig *i.* geſchreeuw *Clamor Zeg.*
Gedaagd *i.* bedaagd *Baſſ. ſem., C. d. M.*
Gedaan *factus particip. van* doen *L. V. D. B., B. D. G. Th.*
Gedaan (*goed*) zyn iemand *i.* 'er wel uit zien voor iemand. niet goed gedaan zyn, 'er kwalyk uitzien *H. op M.*
Gedaan (*hoe*) zyn *i.* hoedanig zyn *H. op M.*
Gedaan (*zo*) zyn *i.* zodanig zyn *H. op M.*
Gedaan (*aldus*) zyn *i.* dusdanig zyn *Eſop.*
Gedaan (*dus*) *i.* dusdanig *H. Velz.*
Gedaan (*bleek*) *i.* die 'er bleek uit ziet *H. Velz.*
Gedaan hebben *i.* voldaan hebben *D. B.*
Gedaan hebben *voor* hebben doen *b. v.* gedaan hebben *regneren*, gedaan hebben rapen, gedaan hebben paſſeren *enz. d. i.* doen regneren, doen rapen, doen paſſeren *enz. D. B., Sc.*
Gedaant (*bet*) *i.* de gedaante *Vr. C. A.*
Gedaante *i.* ſchyn *ſpicus Br. D.*
Gedaante *i.* ſoort, manier, wyze *Genus, modus Z. Wv.*
Gedacht *Cogitatio Onz. Geſ., T. P. P.*
Gedacht zyn *i.* gedachtig zyn, gedenken *D. B.*
Gedachte (*in*) ſpelen *Oud. Perr.*
Gedachte *Cogitatio O. Sp., H. Gr.*
Gedachte *Merſ. Onz. D. B., B. D. G. Th.*
Gedachte (*zyn*) ſtaat op *i.* zyn zin ſtaat op *C. d. M.*
Gedachte zetten *i.* voornemen *St.*
Gedachtig *a. Gen. Memor. H. de Gr.*
Gedachtig *c. Infin. Memor. C. d. M.*
Gedadingd *partic. a.* dadingen *Tranſigere Moon.*
Gedalsch van een hond *i.* geblaf *Latratus H. op M.*
Gedalsch van een mensch *i.* geraas, geluid, *ſtrepitus, Sonitus H. op M.*
Gedane *i.* gedaante *Facies, forma Zeg. St., H. op M.*
Gedank *i.* gedenken, gedachte *Meditatio Aldig. Wederl.*

Gedanken *i.* danken *Cl. Sp.*
Gedeel *diviſus St.. D. B. G. Th., L. V.*
Gedeelde raad des graaven van Holland *Quid? H. V. D.*
Gedeeldheid *i.* verdeeling *Diviſio D. B.*
Gedeeldheid *i. meen ik* verdeeldheid de gedeeltheden der wysgeren *Oud. Vert. A.*
Gedegen *part a* gedyen *D. B.*
Gedegen te niete *i. Redactus ad nihilum D. B.*
Gedeild *i.* verdeeld *Diviſus D. B.*
Gedeinken *i.* gedenken *D B.*
Gedeinken *Subſt.* gedachtenis *Memoria D. B.*
Gedeinkeniſſe *i.* gedenkenis *Memoria D. B.*
Gedeinkig *i.* gedachtig *Memoria D. B.*
Gedelve *i.* graf *Sepulchrum Eſopet.*
Gedenk *Sp.*
Gedenken *i.* gedachtig zyn *Memineſſe a Genit. D. B., B. D. G. Th.*
Gedenken *i. accuſ.* gedenken iet *niet* aan iet *D. B.*
Gedenken *Imperſonoliter cum Dat. perſ. & Gen. ziet Huigens J. Fl.*
Gedenken *Imperſonaliter cum Dat. perſ. ſequente* dat *vel* hoe *J. Fl., Moon.*
Gedenken *Meditari D. B.*
Gedenken *Meditari Imperſonaliter cum Gen. rei & Dat. perſ. L. V.*
Gedenken *Subſt. i.* gedachtenis *Memoria D. B.*
Gedenkenis *i. Recordatio D. B.*
Gedenkeniſſe *Recordatio D. B., B. D. G. Th., Fr. W., St. H. V. D., Cl. Sp.. Coorn h. H. Henr.*
Gedenkmaning *monumentum Oud. Vert. A.*
Gederen *i.* deren *Nocere L. V.*
Gederft *i.* ontbeerd *Cl. Sp.*
Gederven *i.* derven, ontberen *Carere Cl. Sp., H. M. C., H A. T.*
Gedichtfel der gedachten *S B.*
Gedichtfel *i.* verdichtfel *fictio, Commentum Ald. W., V. D. in B., V. N., S. B.*
Gedyden *fieri Vend., Hyl., S. V. S. G.*
Gedyden *i.* gelukken *V. Luc.*
Gediede *i.* volk *Vulgus H. op M.*
Gedieden *i. javare, prodeſſe L., V.*
Gedyen *door uitwerping der* d *voor* gedyden *i.* lukken *V. L.*
Gedienen *i.* dienen *Servire L. V., B. D. G. Th. Al. W., D. B.*
Gedylt *om 't rijm pro* gedeilt *H. M. C.*
Gedinge vierſchaar *Judicium Zeg.*
Gedacht *opinio Zeg.*
Gedoegen *i.* gedagen *i. gen. ſuſtineri D. B.*
Gedoeglik *Patienter D. B.*
Gedoegſaam *Patiens D. B.*
Gedoegſaamheid *i.* geduld, lydſaamheid *Patientia D. B*
Gedoegſamig *i.* langmoedig *Patiens D. B.*
Gedoen *i.* doen *St. Cl. Sp.,B. D. G. Th. H. M. C.*
Gedoge *i.* toeſtemming, oolof, toelating *Conſenſus, permiſſio* bi gedage *cum bona tua venia, nu* met uwe permisſie *C. d. M.*
Gedoge *in certum eſt quid ſignificet* houd u gedoogde *C. d. M.*
Gedogen *i.* lyden, verdragen *ſuſtinere pate D. B., Pelgr. Cl. Sp. H. M. C. V. Joſ. in E., S. V. S.*
Gedogen *Subſt. Peſtis Peſtilentia D. B.*
Gedoyt *i.* gedood *occiſus P. N.*
Gedolven *partic.* delven *fodere V. D.*
Gedommeld *i.* gemengd *Moon.*
Gedommeld (*gemengeld en*) *Voorber. tot den W. Godsd.*
Gedonkerd *i.* verdonkerd *van de oogen geſproken D. B.*
Gedons *i.* geraas *van 't geklop van Vulkaans hamers J. Bod.*
Gedoogſaamheid *i. Patientia O. B.*
Gedoopt *i.* geverwd dier gedoopte wol *Oud. Vert. A.*
Gedorst *waar naar* gedorst *d. i.* verlangd *is* lang *gedorſte* regen *H. Gr. bew. v. d. W. Godsd.*
Gedragen *i.* dragen *ferre ſuſtinere D. B., Al. W.*
Gedragen mijn raad gedraagt zich *ita Conſilium fert meum, ſic decrevi V. G. of Geb.*
Gedragen zich tot *Referrere ad H. Or. d. A., H. H.*
Gedram *Quid* gedram van Volk *en* gedrang? *Viſſ. Zinnep.*
Gedrank *partic. a* drenken *vel* drinken *D. B.*
Gedrege *i.* bedreiging *Comminatio Zeg.*
Gedreigd *i.* bedrieging *Comminatio V. D.*
Gedreven tot *i.* geneigd tot *Deditus alicui rei Geſ.*
Gedreigd *of* gedriecht *i.* gedruis *ſtrepitus Th.*
Gedriesch van worden *Oud. Vert. Ar.*
Gedril *i.* een bevend geluid als van een zingende ſtem in 't ruiſchen der bladeren *Z. N.*
Gedryven *i.* dryven *Sch. d. Ph.*
Gedroch *i.* bedrog *fallacia B. D. G. Th.*
Gedroch *An turba, Cohors?* een vreemden hoop een wonderleyk gedroch blaast nieuwen oorlog *Jonkt.*
Gedrochtelyke misdrachten vermeeningen *Oud. Vert. A.*
Gedroecht *voor* droog *D. B.*
Gedroond in eenen drom *Voorb tot den Ware Godsd.*

Ge-

Gedromen *i.* dromen *J. D.*
Gedrommel *i.* geraas *ſtrepitus V. Vr.*
Gedronken zyn *i.* gedronken hebben *of* wel gedrenkt zyn *K. M.*
Gedrukt in *B. D. G. Th.*
Gedruſche *i.* ſtormwind, warrelwind *Turbo D. B.*
Gedubbelert *i.* gedubbeleerd *d. i.* verdubbelde *duplicatus Sp.*
Gedult *ſchynt* verdronken *demerſus L. V.*
Geducht *i.* vrees *timor Z. N.*
Geduen *i.* doen *S. V. S. G.*
Geduer *i.* during *S. d. Ph.*
Gedueren *i.* aanhouden *Perſeverare Morari D. B.*
Gedueren *i.* duren *Permanere D. B.*
Gedueren *i.* beſtaan *Subſiſtere, Conſiſtere D. B.*
Geduytst *videtur* beſpot van de choren der Enghelen *M. S.*
Geduld *partic. van* dulden *d. i.* lyden *peti H. de Gr.*
Gedulken *i.* dulden *J. K.*
Geduldig *i.* lydſaam *patiens H. M. C.*
Geduren *i.* aanhouden *Perſeverare D. B.*
Geduren *i.* duren *durare L. V. St., V. Jeſ. in E., H. op M., H. M. C.*
Geduren *i.* beſtand zyn, *parmanere H. op M.*
Gedurer *i.* lyden, verdragen *Pati Ferre H. op M.*
Gedufig *Permanens D. B.*
Gedurigheid *i.* eeuwigheid *Aeternitas D. B.*
Gedurigheid *i.* ſtandvastigheid *Conſtantia D. B.*
Gedwas *i.* gedwaas *of* dwaas *voor* dwaasheid *ſtultitia L. V.*
Gedweeg *i.* zacht *Oud. P.*
Gedwegen *partic. van* dwaan waſchen *Pelgr. H. op M.*
Gedwingen *i.* dwingen *L. V.*
Gedwogen *partic. a verbo* dwaan *Lavare D. B.*
Gedwongen *ſtrictus D. B.*
Gedre (*te*) getogen *iemand, die uit een wagen geworpen is voelt*, dat zyn leden met de raders zo van een *getogen*. zyn. *Het betekent zekerlyk dat zyn leden van een zyn geſcheurd maar is eigenlyk misſchien* anſtuk, gebroke *J. Fl.*
Geeeren *i.* eeren *honorare D B.*
Geeereaut *i.* herkaauwd *ruminatus D. B.*
Geeerſaamd *Honorificatus D. B.*
Geeffend *i.* glad, gelyk gemaakt geeffende ſteen *Lapis dolatus D. B.*
Geefs (goed.) *Liberalis J. D.*
Geeiſchen *i.* eiſchen *of* wedereiſchen *Petere, repetere D. B.*
Geel *voor* geheel *L. V.*
Geel *Quid? op L. V. meenen pro* geheel.
Geelgiering *Oud. Vert. A.*
Geellycheyt *i.* geheellykheid *Br. D.*
Geelwe (*het*) *i.* het geele *Sc.*
Geen *i.* gaan *L. V.*
Geen *nullus Adjunguntur huic voci aliquando duo negativa* du *en* ſals *niet* nemen *gheen* wijf. *Ne capias uxorem D. B.*
Geen *perperam pro* niet nn twyffelen zy *geen* meer *d. i.* niet meer *Oud. Vert. A.*
Geen (*de*) *Illi, qui Plur.* de gene *niet* genen *D. B.*
Geene *Nullus Zeg. S. B.*
Geen ſyns *i.* geenszins *D. B.*
Geensſins *D. B.*
Gheenſins *Alſul en* is hy *geenſins* gheneghen *niet Ergo duo negativa* tō geenſins *adduntur H. Or. der. A.*
Geent *i.* ghene *Eſopit.*
Geent *i.* dat *Eſopit.*
Geent *Inſitus H. de Gr.*
Geeren *i.* geëren *d. i.* eeren *honorare B. D. G Th.*
Geërft *partic. ab* erven op wien de kroon is *geerft ad quem corona hereditatis pervenit H. de Gr.*
Geer *ora veſtis, fimbris D. B.*
Geerne *Libenter B. D. G. Th.*
Geerrig *i.* gereg *d. i.* begerig *cupidus Vr, C. A.*
Geert *i.* geeerd *Honoratus Br. D.*
Geert *i.* begeert *Cupido S. C.*
Geerte *i.* begeerte *Cupido S. C.*
Geefel *i.* gyzel *Obſes D. B.*
Geeſſel *m. flagillum S. B.*
Geeft *Spiritus, anima D. B., B. D. G. Th.*
Geeft *Spiritus* word met ziele verwisſeld *D. B.*
Geeft (*In ſinen achterſten*) legghen *ſupremum ſpiritum trahere* ſinen geeft weder ontfaen *i.* bekomen *ſpiritum reſumere D B.*
Geeft *i.* geeſtland *d. i.* zandachtig land *en ook wel* land *in 't algemeen St.*
Geeſte *Hiſtoriae* geſchiedenis *H. op M.*
Geeſtel *i.* geeſtelyk *ſpiritualis L. V.*
Geeſtelik *Spiritualis B. D. G. Th.*
Geeſtelyk *opponitus* werelyk *H. A. T.*
Geeſtelykheid *i.* heilig, verdienſtelyk werk *Opus ſanctum Cl. Sp.*
Geeten *pertic. van* eten *Fr. W.*
Geeuwen naar de dood *T. P. P.*
Gefatſoeneerd *i.* dat zyn behoorlyke form heeft *J. Fl.*
Gefeil *i.* feil, misſlag *Error. F. W.*
Gefenynde *ſiecte i.* beſmettelyke *Morbus epidemicus Cl. Sp.*
Gefiguurd *i.* gefigureerd *P. N.*
Gefinſte *Quid. C. d. M.*
Gefreut *i.* gefruit *Frixus D. B.*
Gefryt *Quid* gefryte olie *D. B.*
Gefriſeerde tabbaerden *Cl. Sp.*
Gefroit *i.* gefruit *frixus D. B.*

Gefronſte hemden *zyn denk ik, hemden met* frafels.
Gaan *ire S. V. S. G., J. Fl.*
Geganst *i.* genezen *Sanatus particip. a* ganzen *D. B.*
Gegaruwet *i.* kleden gegaruwet en gecleet *Cl. Sp.*
Gegeeld *i.* geel gemaakt *Cl. Sp.*
Gegeſelt *flagellatus* gheghefelt in quaetheden *Flageltatus malitia D. B.*
Gegeten *partic. ab* eten *S. B.*
Gegeven *D. B., S B.*
Gegeven *i.* overgegeven *deditus* gegevens ter bouwerie *deditu agriculturae D. B.*
Gegeven ten hemel *i.* gevaren ten hemel *forte pro* geheven *L. V.*
Gegeven *d. i.* gedagteekend *H. op M.*
Gegeven *i.* gezwollen *misſchien een drukfeil voor* geheuen *D. B.*
Gegeven *i.* geven *J. M., L. V.*
Gegeul *i.* drukte *S. C.*
Geggetjen *i.* lach, lacherny *riſus Viſſ. Zinnep.*
Gegyzeld *i. in cuſtodia retentus thanſl. de gladio J. M.*
Gegleden *partic. a* glyden gegleden in dwaling *Oud. Vert. A.*
Gegloryet met majeſteit *T. P. P.*
Gegoed alzo gegoed *i.* zo veel bezittende, zo ryk *K. V. H.*
Gegor *misſchien* geruis, *ſtrepetus J. Bod.*
Gegord *i.* omgord *D. B.*
Gegoten *part. a* gieten *fuſus B. D. G. Th., S. B.*
Gegouden *partic. a* gelden *i.* betaald *ſolutum D. B.*
Gegraveerd *ſculptus D. B.*
Gegraven *i.* gegraveerd *ſculptus D. B.*
Gegraven *foſſus S. B.*
Gegrepen *partic. a* grypen *Captus S. B.*
Gegrepen *i.* grypen *Apprehendere L. V., D. B., B D. G. Th.*
Gegronden *i.* gronden *of* doorgronden *penitus percipere L. V.*
Gegrondveſtigd *fundatus Oud. Vert. A.*
Gegroot *partic. a.* groten *d. i.* grootmaken *D. B.*
Gegroueert *i.* gegraveerd *ſculptus D. B.*
Gegroveringe *i.* groveringe *d. i.* gravering *Caelatura D B.*
Gegrunt *i* gegroeid *D. B.*
Gehad. *i.* gehaat *L. V.*
Gehaerd *Capellatus T. P. P.*
Gehakkeld *Quid?* curaat van Mans en Vrouwen —— *ſoo gehackelt* en geboort *H. N. P.*
Gehalſlacht *i. eigenl.* in den hals geſlagen NB. *'er werdt geſproken van de plaats in de S. B. waar 't geen hier* gehalsſlacht *heet de Dordſche overzetting is* met vuiſten geſlagen *Cl. Sp.*
Gehandeld *i.* handelen *B. D. G Th.*
Gehandtrouwd met de dood *Deſponſa morti S C.*
Gehangen zyn *i.* hangen *pendere D. B.*
Gehangen (*hem is nochtans de tong zo wel*) *Oud. Vert. A.*
Gehanteerd *i.* gehavend, mishandeld *male mulitatus Cl. Sp.*
Geharderen *i.* harderen *d. i.* harden uitgouden *fuſtinere J. Fl.*
Geharnasd *van een ſchryfſtyl gebruikt Oud Vert. A.*
Gehartigd *Oud. Vert. A.*
Gehaten *i.* haten *B. D G. Th.*
Gehebben *i.* hebben *Cl. Sp., B. D. G. Th. Ald. B*
Gehecht zyn in *i.* aankleven, *Haerere alicuri Viſſ.*
Geheeffet *i.* geheffet *fermentatum D. B.*
Geheel *vulgo* masſief *ſolidus D. B.*
Geheelheid *i.* volkomenheid *Integritas Cl Sp.*
Geheelentlyk *i.* geheel en al. *Zeg.*
Geheer *Stoke.*
Geheerde *ſchynt by ſtoke gezet te zyn voor* geherde *d. i.* hy dorsten onderſtaan *H. op M.*
Gehierſte *i.* ge-eerdſte *Honoratisſimus H. op M.*
Geheescht *i.* geeiſchd *Sc.*
Geheet *i.* gebod, bevel *mandatum jusſus H. op M.*
Geheeten *partic. ab* heeten *d. i.* gebieden *Cl. Sp.*
Gehefdeacht *i.* gehefdeegd *Fermentatus D. B.*
Geheffet brood *fermentum D. B*
Geheffel *i.* heffel *Fermentatus D. B.*
Geheilichtheit *Santificatio D B.*
Geheid *partic. ab* heien *ſtiptibus firmare tranſl. J. D*
Geheylt *i.* geheeld *gebruikt van een kleed dat bebloed zynde geweest, naderhand drooggeworden aan 't lyf is* aangebakken ende geheylt *enz. Cl. Sp.*
Geheiſchet *i.* geeiſchet geeischt *D. B.*
Geheld *inclinatus* gehelden liefden *is misſchien tot* liefde *S. V. S. G.*
Gehele *i. Integer D. B., S. B.*
Gehelpen *i.* helpen *S. V. S. G., S. V. S.*
Gehemd *i.* hem zeggen *een gewoonte van die genen die een redevoering beginnen J. D.*
Gehende *i.* naby *Prope Zeg., St.*
Gehenden met een dat *i.* na by komen *Appropinquare St., H. op M.*
Gehengde Rechtvaderen zyn Licenteaten in de Rechten *Jur. utriusque Licenteati Oud. Vert. A.*

Ge-

Gehengen *i.* gedogen, toeſtaan *Permittere Br. D., L. V. J., Cl. Sp. V. Ad, in B., V. D., J. K.*
Gehengeniſſe *i.* toelating *Permiſſio B. D. G. Th.*
Gehend *i.* geend *of* geeend *L. V.*
Geherden *i.* herden *d. i.* harden *Aldeg. W.*
Gehert *Kantt. S. B.*
Gehertig tot den menſche *S. V. S. G.*
Geheven *i.* opgeheven *Elevatus D. B.*
Gehevelte *H. H. enz.*
Geheugen *i.* heugen *V. D.*
Gehekt (*pas uit den dop*) *Oud. Vert. A.*
Gehilicte ſoen *nu* behuuwde zoon *Gener D B.*
Gehinde *i.* gehende *d. i.* naby *prope L. V.*
Gehinderen *i.* hinderen *of* verhinderen *Impedire Aldig. tig. B. D. G. Th. de Geeſtdr., Cl. Sp.*
Gehinderen van den dienst gods *Br. D.*
Gehindt *voor* geent *inſitus M. C. C. R.*
Gehinge *i.* toelating *Kantt. S. B.*
Gehingen *i.* gehengen, gedogen *pati, permittere C. d. M., H. M. C., J. Fl.*
Gehingen *i.* gunnen *C. d. M.*
Gehit *i. misſchien* gehiet *L. V.*
Gehoechniſſe *i.* geheugenis *memoria Fr. W., D. B. B D. G. Th.*
Gehoechniſſe *i.* geheugenis *d. i.* gedenkſtuk *Commentarius D. B.*
Gehoeden *i.* hoeden *Cavere H. op M.*
Gehoed *participium van* hoeden *Cavere D. B.*
Gehoedet *partic. van* hoede *Cuſtodire D B.*
Gehoeld *i.* gehoold *Caratus D. B.*
Gehoelde venſteren *Heneſterae obliquae D. B.*
Gehoend *partic. van* hoenen *decipere D. B.*
Gehoend *i.* beroofd *fraudatus, defraudatus D. B.*
Gehoept *i.* gehoopt, tot eenen hoop gebracht *conglobatus D B.*
Gehoer *i.* iets dat gehoord is *d. i.* gerucht rumoer *D. B.*
Gehoeren *i.* gehoren *nu* verhoren *Exaudire D. B.*
Gehoemet *i.* gehoorend *Cornutus D. B.*
Gehoerſaam *i.* gehoorzaem *cum datin D. B., H. op M. B. D. G. Th.*
Gehoerſaam *Cl. Schult. explicat* behorende *of* gehorende aan *pertinens ad B. D. G. Th.*
Gehoert *i.* gehort *of* gehurt, geſtoten *D. B.*
Gehoirſaam *i.* gehoorſaam *D. B.*
Geholpen *partic. a verbo* helpen *Schr.*
Gehonen *i.* honen *Incantare D. B.*
Gehonigd *Melle conditus D. B.*
Gehorcheniſſe *i.* gedachtenis *Recordatio Cl. Sp.*
Gehoorcheniſſe *i.* geheugen *Memoria Fr. W., Mier. Chh.*
Gehoopt te gader *i.* byeen verzameld *D. B.*
Gehoor *Auditus Sp.*
Gehoor *Audientia V. Hier. Sp.*
Gehoor krygen *wordt hy gezegd die na ontſteltenis en oproer eindelijk begint gehoord te werdon Vond. H.*
Gehoor hebben *Audire Sp.*
Gehoor (*het*) boeien met zang *V. P.*
Gehoor geven *i.* luiſteren *V. Herſch.*
Gehoorſamig *i.* gehoorzaam *Cl. Sp.*
Gehoren *i.* horen *D. B., St. B. D. G. Th.*
Gehoren *i.* verhoren *Exaudire D. B.*
Gehoren *i.* gehoorzamen *Pertinere D. B.*
Gehorig *nu* gehoorzaam *D. B.*
Gehort *Conquaſſatus D. B.*
Gehouden *i.* houden *d. i.* onderhouden *Obſervare Cl. Sp.*
Gehouden en geleert te ſamen *i. una epucate & erudite H. op M.*
Gehouden *nu* gehouwen *Conciſus D. B.*
Gehouden worden van *i.* gehouden zyn aan *Teneri aliqua re D. B.*
Gehouden zyn aan *i.* verplicht zyn aan. *Moon Br.*
Gehouden zyn in iemand *i.* aan iemand *V. H.*
Gehouden *i.* wederhouden, bedwingen *Continere J. Fl.*
Gehoud *i.* gehauwd *waarvan* gehoude *nupta Cl Sp.*
Gehoudig *i.* getrouw *fidelis Zeg.*
Gehouwen *Conciſus D. B.*
Gehouwen *tentus D. B.*
Gehouwen *i.* gehouden *voor* behouden *ſervare H. A. T.*
Gehu *i. het geroep van* hu *by 't aanvallen van iemand L. V.*
Gehucht *parvus pagus H. Or. d. A.*
Gehuigen *i.* geheugen *D. B.*
Gehuydt *i.* verborgen *Abſconditus D. B.*
Gehuldigd *i.* gedienſtig *Officioſus C. d. M.*
Gehuldig *i.* eerbiedig *C. d. M.*
Gehuldig *i.* getrouw *C. d. M., S. V. S. G. H. M. C., H. A. T.*
Gehuldig *i.* gewis *Certus C. d. M.*
Gehuldigheid *i.* getrouwen *S. V. S.*
Gehulpen *i.* helpen *H. M. C.*
Gehulpig *i.* behulpig *H. M. C.*
Gehuust *i.* hu *achter nageſchreeuw H. op M.*
Gehuwe *i.* geroep, geſchreeuw *Clamor Zeg.*

Gehuwede zoon *i.* behuuwde zoon *Gener D. B.*
Gei *Interſectio S. V. S.*
Gejaard *voor* bejaard *J. D.*
Gejacht *partic. dubium utrum a* jagen *an a* jachten *K. M.*
Gejagen *partic.* jagen *H. A. T.*
Geyen naar *i.* haken naar *C. d. M.*
Geil *ſubſt.* ſyn wyf een vuyle geil *Z. N.*
Geil *Adj. i.* vruchtbaar *fecundus V. V.*
Geil *Adj. nimis dulus Br.*
Geil *Adj. Laſcivus V. D.*
Geil *Adj. i.* geel *Flavus J. Fl.*
Geelachtig *i.* geelachtig *J. Fl.*
Geilig *Laſcivus Br. D.*
Geinſter *i.* glans *H. H. Opdr*
Geinſteren *i.* glinſteren *S. V. C.*
Geinſtre *ik denk* afgrond die grote *gheynſte* van der ſee die 't al verſlint en verſwelget ſonder uit te werpen *Pelg.*
Geiſen *i.* genezen *Curare ſanare S. V. C.*
Geiſer *i. Medicus S. V. C.*
Geizing *i.* genezing *S. V. C.*
Geitlam *i.* jonge geit *K. M.*
Gejuiſt (*een voorſchrift wel*) *Vr. C. Agn.*
Gejuweeld *i. met* juwelen verſierd *F. de W.*
Gekaaid *i.* aan de kaai komen *d. i.* aan land, in de haven komen *van Schepen geſproken C. d. M.*
Gehaak *An pro* haak, *maxille! an* gekaak *eſt idem quod* praat? ſoekt de waarheyt uyt een leughenaers gekaak *S. C.*
Gekaakt (*wyd*) *d. i.* dat wyde kaken heeft *Overdr. van den mond van den Berg Etna J. D.*
Gekalanderd *Geſ.*
Gecaluut *i.* kaal gemaakt *Calvus factus D. B.*
Gekapte broeders *ik denk* broeders die kappen dragen *Monneken Morachi. Oud. Vert. A.*
Gekarbonkeld. dat ſpeel mannetje met ſyn rood gekarbonkeld aangeſicht *G. op K. Nozeman.*
Gekarteld *Z. N.*
Gekeerd *i.* afgekeerd *averſus H. Velz.*
Gekeerd tot *Converſus ad D. B.*
Gekeerd van *i. averſus ad B. D. G. Th.*
Gekeld *i.* gekeeld *H. M. C.*
Gekennen *i.* kennen *Cognoſcere J. Fl.*
Gekeren *i.* bekeren *B. D. G. Th.*
Gekeven *partic. a* kyven *S. B.*
Gekyf *i.* geklag *C. d. M.*
Gekinnen *i.* kennen *L. V.*
Gekken gekken en ſpotten met iemand *Sc. J. D.*
Geklag doen *i.* klagen *K. M.*
Geklampt aan *i.* aan malkander geraakt *van twee tegen malkander ſtrydenden Sc.*
Geklang *i.* geklank *Z. N.*
Geklank *i:* geluid *Sonitus H. op M.*
Geklapper *i.* geklap van wieken *H. N. P.*
Geklater oproer, onweer en geklater *Oud. Vert. Ar.*
Gekletter *J M. Bat.*
Gekleven *partic. van* kleven gekleven met wasch *d. i.* gekleefd *K. M.*
Geklik *i.* gekkelyk *Stulte B. D. G. Th.*
Geklikklak van metaal en harnasch *tegens een V. D.*
Gekloven *partic. a* kloven *pro* gekloofd *S B.*
Geklucht *i.* kluchtigheid *Z N.*
Geknaap *i.* gevolg van knapen *of* knechten *familia famulitium C. d. M.*
Gekneden *nu* gekneed *partia a* kneden *D. B.*
Gekners *ſtrepitus* geknars van ſtaal *H. Gr. H. Ged.*
Geknobbeld *i.* knobbels krygen *Geſ.*
Geknocht *Congl. glutinatus D. B.*
Geknocht *i.* geknoopt *D. B, Pelgr.*
Geknocht (*kreukels ſterk*) *Geſ.*
Geknost *i.* geknoopt *Oud. Vert. A.*
Geknoopt *Cl. Sp.*
Geknort een ſtoc die hardt gheknort, *Crom* vol knopen is *Pelgr.*
Gekoelt *Quid?* bloet op bloed *gecoelt* en gebacken *Cl. Sp.*
Gekomen *Imperf.* gequam *i.* komen *J. Fl. B. D. G. Th.*
Gekomen *i.* voorkomen *S. V. S. G.*
Gekomen *i.* aangekomen, overkomen *D. B.*
Gekonnen *partic. van* konnen *poſſe L. V., J. Fl.*
Gecranket *i* verzwakt *partic. a* cranc. ken *Br. D.*
Gekrankt *nu* gekrenkt *partic. a* krankken *D. B.*
Gekregen *partic. a* krygen *Sc.*
Gekrenkt *Partic. a verbo* krenken *D. B.*
Gekry *i.* veldgeſchrei *Clamor bellicus H. op M.*
Gekry *i.* geſchreeuw *C. d. M.*
Gekriel *H. Dall.*
Gekrygen *i.* krygen *Adipiſci L. V., D B., C. d. M., Cl. Sp.*
Gekrysch *i.* gejammer *J. M. Bat.*
Gekryt maken *i.* geſchreeuw maken *H de Gr.*
Gekrinkeld *Coarctatus D. B.*
Gekrinkeld haar *Z. N.*
Gecrife *i. Rugitus D. B.*
Gekroel *i.* gekriel *H. D.*

Gekrold *i.* gekruld lang gekrolde tuyten *Z. N.*
Gekruid *i.* met kruiden toegemaakt gherechten naar den tyd gekruid *T. P. P.*
Gekruift gouwde laken *H. H.*
Gecruude ſpecerye *i.* gekruidde welriekende ſpecerye *Aromacderiferum H. op M.*
Gekſmere *i.* gekſmere *malle klaap J. Fl.*
Gekundig *i.* kerkondigd *B. D. G. Th.*
Gekust *niet* gekuscht *D. B.*
Gekweek *i.* zang *Z. N.*
Gekweekt (*gebaard en*) *Z. N.*
Gekweld *partic. a* kwellen *F. W.*
Gekweten *part. a* kwyten *H. de Gr.*
Gekwoilen *particip. a* kwellen *F. W.*
Gelaakt *partic. a* laken *improbare H. V. D.*
Gelaakten dyk wyzen *i.* een dyk afkeuren als niet naar behoren zynde gemaakt *H. V. Dt*
Gelaaskunſt *i.* glaskunſt *ars vitriaria S. V. C.*
Gelaat *vultus L. V.. Cl. Sp., B. D. G. Th.*
Gelaat (*eed ydel*) oefenen met iets, een iedele vertoning maken *B. D. G. Th.*
Gelaat (*kwaad*) *B. D. G. Th.*
Gelaat (*een ſtout*) maken *i.* vertonen *L. V.*
Gelaat niet veel gelaats maken van *i.* niet veel vertoning maken van *H. H.*
Gelaat iets doen ſonder veel gelaats *i.* zonder veel plechtigheid *H. Gr.*
Gelaat maken van *i.* zich houden als veynzen van *ſimulari H. Hiſt.*
Geladen *i.* opgeleid met *V. L.*
Gelag *i.* drinkgelag *Geſ.*
Gelag in 't gelag *i.* in de kroeg *J. D.*
Gelag (*een dier*) *i.* een zware zaak *res difficilis C. d. M.*
Gelag (*een hard*) *i.* een zware zaak *res difficilis V. V. r.*
Gelag (*zonder*) *i.* kost- en ſchadeloos *ſine ſumtu & damno H. op M.*
Gelage iets liggen *i.* gemeen met iets liggen *H. op M.*
Gelang (*naar*) van *i.* naar mate van *H. H.*
Gelas *i.* glas *Vitrum Fr. W., P. N., Geſ., S. V. C., Verclar. in de verworpige.*
Gelaſig *i.* glazig *vitreus S. V. C.*
Gelat *i.* glad *J. Fl.*
Gelaten *i.* verlaten *relinquere D. B.*
Gelaten *i.* laten *demittere D B.*
Gelaten *i.* nalaten *Omittere H. M. Cl.*
Gelaten *partic. a* laten *vel* gelaten *D. B.*
Gelaten gaan, ghewelt gheven, ghehoert ſeggen, ghedaene tamen, ghedaan vallen *vindt men by Stoke en andere Ouden doch ook voor al by Stoke:* laten maken, dorven beſtaan, horen lien, gaen ſlapen, laten gaen *H. op M.*
Gelaten laten *apparere* het gelaat ſich zo in myne ogen *S. B.*
Gelaten zich dus of zo *i.* zich dus of zo aanſtellen, *d. i.* veinzen *ſimulare C. d. M., V. Geb., H. Or. d. A. V. D. Moon.*
Gelaten zich, *i.* zich gedragen *V. D.*
Gelaten *i.* geduldig *Moon.*
Gelaven *i.* laven *Cl. Sp.*
Gelavet *i.* gelaafd *Cl. Sp.*
Gelaurloverde *Baccalaurei Oud. Vert. A.*
Geld *Pecunia* met reden ghelde *parata pecunia H. V.*
Geld hebben over zich *nu* by zich *Gillis avoer d'argent ſur ſoi C. d. M.*
Gelde (*te*) iets maken *aliquid in pretium redigere D. B.*
Gelegenheid *i.* al wat iemand om en by zich heeft *G. op K. uit Huig.*
Geleggen *i.* bevallen *parere* op 't geleggen zyn *i.* ſtaan te blyven *parturire Wb.*
Gelegneeſten der ſteden *Oud. Vert. A.*
Gelei volk aannemen, op zyn eigen gelei *i.* op zyn eigen gezag *Veleus Chr. V. V. Fr. W. H. V. D.*
Geleid *i.* geleide *B. D. G. Th.*
Geleide (*met zyn zelfs*) reizen *i.* met zyn eigen volk reizen *H. op M.*
Geleiden dirigere *D. B.*
Geleiden iemand een beteren weg *H. Velz.*
Geleider *Fr. W., H. V. D.*
Geleigeld *Fr. W., H. V. D.*
Geleiſter *i.* gelieſten *praeſtare B. D G. Th.*
Geleit hebben in beide *Quid? L. V.*
Geleken *met een Dat d. i.* vergeleken *Aſſimulatus H. op M.*
Geleren *i.* leren *Docere B. D. G. Th.*
Geleven *i.* leven *Vivere D. B.*
Gelichaamd *i.* geformeerd, *formatus Oud. Vert. A.*
Gelid een ry van ſoldaten *Overdrachtig gebruikt Moon.*
Geliden } *i.* leden *Pat. B. D. G Th.*
of } lyden *Pat. Ald. W.*
Gelyden }
Gelident *Quid? B. D. G. Th.*
Gelieven *Ald. W.*
Gelieven *i.* believen *St.*
Geliever *S. V. S. G.*
Geliggen *i.* in de kraam leggen *Eſopet.*
Gelden *Imperf.* gout *en* gelt betalen

vergoeden, wedergeven *ſolvere*, *Reddere D. B.*, *K. V. H.*, *Moon. J. Fl.*, *St.. Sp.*, *H. V. D.*, *H. V. Enkh.*
Gelden hy ſal geldes *wordt daar vertaalt de El. Excli. D. B.*
Gelden *i.* waardig zyn *V. J. E.*
Gelder *i.* iemand, die in de koſten *van een werk draegt H. Or. A.*
Geldkasſtroper *Oud. Vert. A.*
Geldprachery (*moedwillige*) *Oud Vert. A.*
Geleden *i.* verleden, overleden, voorbygegaan *Praeteritus Fb.*, *D. B.*, *C. d. M.*, *Cl. Sp.*
Geleebraakt *misſchien* gerabraakt *Oud. Vert. A.*
Geleegt *i.* gelaagd, *d. i.* verlaagd, vernederd *J. D.*
Geleekt (*groot geld van anderen*) hebbende *Oud. Vert. A.*
Geleerd ten, ter *i. doctus ad D. B.*
Geleerde heeren *i.* geeſtelyken *H. op M.*
Geleeſten *i.* gebeuren *H. v. Al.*
Geleeſten *i.* doen *facere*, *praeſtare L. V.*
Geleedt *i.* geleid *van* leden *voor* leiden *D. B.*
Geleet *i.* geleed *d. i.* gelegd *repoſitus Cl. Sp.*
Geleet *i.* geleid *of* gelegd *van hair* geſproken *Cl. Sp.*
Gelegen (*de wind is*) *d. i.* gaen liggen, bedaard *J. Fl.*
Gelegen *misſchien* afgelegen *by M. S. H. op M.*
Gelegen *voor* lagen leggen *Col.*
Gelegen vallen *i.* te pas komen *Sp.*
Gelegen zyn van een jonge dochter *J. Fl.*
Gelegenheid *i.* geſtalte, gedaante *B. D. G. Th.*
Gelegentheid *circumſtantia V. D. in B.*
Gelegentheid ſtaat *Conditio V. V.*
Geliggen iemand aan een zaak of perſoon *L. V.*
Geliggen *de tempore* de daggelag *tempus venit. L. V.*
Gelyk *met een Dat. ſimilis D. B.*
Gelyk *met een Dat. ſimiliter D. B.*
Gelyk *eſt ſimiliter ac K. V. H*
Gelyks (*myns*) *meiſimilis H. M. C.*
Gelyk ſtaan van de wind *i.* goeden wind hebben *H. op M*
Gelyk verre *i.* even verre *D. B.*
Gelykmatig *Oud. Vert. A.*
Gelyken (*van*) *i. Eodem modo H O. d. A.*
Gelyker hare *i.* gelyker wyze *L. V.*
Gelykmoedelyk *Aequanimitus Br. D.*
Gelykwichtig *Oud Vert. A.*
Gelycti *i.* gelykt di *of* gy *H. op M.*
Gelyt *i.* geleden *d. i.* beleden *D. B.*
Gelike *of* gelyke *i.* gelykenis, gedaante *ſpecus D. B.*
Gelyke voorbeeld *Exemplum St.*
Gelike *i.* gelyk *i. Dat. ſimilis D. B*, *Br. D.*
Gelike (*zyns*) *ſimilis ſui in elle* met ſynen gelike *niet* geliken *D. B.*
Geliken *Impr.* gelycte *niet* geleken *Part.* gelyct *niet* geleken *B. D. G. Th.*, *D. B.*, *H. O. d. A.*, *H. M. C.*, *St.*, *Cl. Sp.*
Geliken *i.* evenaren *Aequare Adaequare zonder* aan *D. B.*
Geliken *ſimilem eſſe cum Dat. D. B.*
Gelyken *i.* ſchynen *videre V. J. in E.*
Gelyken iets by *d. i.* vergelyken *Vb. Sp.*
Geliken *i* gelyk maken *St. B.*
Geliken *i. Ejusdem ordinis eſſe S. B.*
Geliken van ſpraken *unus patier H. op M.*
Geliken *Ad verb. ſimiliter cum Dat. K. V. H.*
Gelyken *voor* van ſchelyken *eodem modo Sp.*, *S. V. S. G.*
Gelyke wel *tamen Kantt. S. B.*
Gelyker wys *i.* gelyker hand *Veld.*
Gelykigheid *i.* gelykheid *ſimilitudo Sc.*
Gelikken *i.* blinken *Splendere H. Gr. Fr. W.*
Gelilpraal (*ledige zotte*) *Oud. Vert. A.*
Gelimp *an pro Glimp? Reyd.*
Gelinde *Quid? L. V.*
Gelingen *i.* gelukken *T. P. P.*
Gellas *an pro* glas *Sc.*
Gelochenen *i.* lochenen *Ald. wedeal.*
Geloef *i.* geloof *fides Br. D.*
Geloefd *i.* geloofd *d. i.* beloofd *L. V. J. D. B.*
Geloeft *i*, geloofd toevertrouwd *Creditus D. B.*
Geloeft van den perde *an* geligt? *L. V.*
Geloeven *i.* beloven *Promittere L. V.*
Geloeven *i.* vertrouwen *Credere D. B.*
Gelofte *i.* belofte *d. i.* verbond *Foedus D. B.*
Gelofte *i.* belofte *Promiſſio H. Or. d. A.*
Geloyen *i.* gloeiend *H. Or. d. A.*
Geloken *Pertic. a* luiken *i.* fluiten *Claudere D B.*, *H op M.*
Geloofd *fides H. Th. en A.*, *Verh. Poez.*
Geloofd *i.* beloofd *Promiſſus D B.*
Geloofd *i.* geprezen *Laudatus* geloofde dyk *i.* goedgekeurde dyk *H. V. D.*
Gelooffaam *Bennig. Chroornh.*

Ge-

Gelopen *i.* lopen *St.*
Gelove *fides Vr. C. A., H. O D. A. B D. G. Th. D. A., S. B., H. op M.*
Gelove *i.* belofte *L. V.*
Geloven *i.* beloven, *Promittere D. B., L. V., H. A. T., Fr. W., H. op M.*
Geloven *Credere cum Dut. perf. & acc. rei.*
Geloven *i.* credit geven *H. V. D.*
Geloven *i.* vertrouwen, betrouwen *fidere, Credere D B.*
Geloven *i.* loven *Laudare Cl. Sp.*
Gelover *Creditor D. B.*
Geloverd *frondofus L. V., D B.*
Gelovet *i.* geloofd *d. i.* beloofd *D. B.*
Gelovets *i.* gelooft het *wordt verward met* gheloves *d. i.* geloofde het *of* gelove 't *d. i.* geloofde *H. op M.*
Gelovigheid (*uit een goede*) *Oud. Vert. A.*
Geloewen *Quid? An Affique? an invenire Zeg.*
Gelpen *i.* golpen *of* gulpen *forbere Sp., H. H., V. Ad. V. Geb.*
Gelte zekere maat van vocht zynde het vyftigfte deel van een Aam *H. V. D.*
Gelten *Quid? H. Ged., V. V. r. ubi* eerst gegelte koe *utrum* eerst gemelkte *an* eerst gedekte *i. e. primum fubacta?*
Gelu *i.* geel *flavius C. d. M., Zeg.*
Gelubd *Caftratus* gelubde knaep, gelubde man *Eunuchus D. B.*
Geluchte *i.* lucht *Aër C. d. M n.*
Geluchten *i.* luchten *d. i.* lyden, verdragen iemand *C. d. M.*
Geluden *i.* leuden *d. i.* wedergalmen *refonare D. B.*
Gelue *i.* geel *flavus D. B.*
Geluerd *i.* geleuerd *traditus L. V.*
Geluid *Sonus Manl. in Onz. D. B.*
Geluid *Quid? B. D. G. Th.*
Gelukken *i.* gelukwenfchen *Sc.*
Gelukkig gelukkig iemand vallen *Profpere evenire D. B.*
Gelukkigheid *Oud. Vert. A.*
Gelukfaligheid *Filix S. B.*
Gelukfte *i.* gelukkigfte *B. D. G. Th.*
Geluw *i.* geel *C. d. M.*
Geluwe *i.* geel *A. V. M., S. B.*
Gemaak *i.* gemak *d. i.* daar wil vrye wil met cracht oft gemake *vi aut fponte H. M. C.*
Gemaakt *i.* befloten *Decretus D. B.*
Gemaakt worden *voor* eenvoudiglijk worden *D B.*
Gemaal *i.* echtgenoot *Conjux Gef.*
Gemaal van een vrouw *V. Jof. in 't H.*
Gemaald *pictus* ghemaelt wert *pictura D. B.*
Gemaaldie *i.* dat met maaljen *of* maeldjen is *fqammatus D B.*
Gemaand *i.* dat de gedaante der maan heeft *Lunatus* dyken half gemaant *H. N. P.*
Gemaard (*een*) fchip *i.* een vast gelegd fchip *J. M.*
Gemacht *Inguen D. B., J. Fl.*
Gemagerd *i.* vermagerd *D. B.*
Gemak *i.* voordeel *Commodum B. D. B. D. G. Th. Br. D.*
Gemake (*met*) iemand laten *i.* met vrede laten *D. B.*
Gemake (*leven met*) *i.* met rust leven *Zeg.*
Gemake (*blide en te*) wefen *Lactare & Gaudere H. op M.*
Gemaken *i.* maken, doen *L. V., B. D. G. Th., H. M. C.*
Gemaken *i* maken *d. i.* aantonen, bewyzen *Docere D. B.*
Gemakkelyk van toegang *facilis aditi. Oud. Vert. A.*
Gemakftellen der zieken *nu* ftilletjens *Oud. Vert. A.*
Gemand (*Maritarus*) wel gemand en gewyfd in den echten ftaat *Fr. W.*
Gemank *i.* behoefte, noodwendigheid *L. V.*
Gemang *ik denk* gemengd *zeg.*
Gemanierd *i.* gematigd, gemengd *Temperatus D. B.*
Gemanierdheid *i.* Disciplina *D. B.*
Gemanierdheid *Democrates D. B.*
Gemanierlyk *Moderati D. B.*
Gemanteld gemantelde bedelary *Oud. Vert. A.*
Gemarmerd *Marmoreus H. Br.*
Gemat *i.* afgemat, vermoeid *Laffatus T. P. P.*
Gemate *i.* mate nederig *Efopet.*
Gemest *i.* van kant geholpen, *Occicus J. D.*
Gematteerd *partic. a verbo* matteren afmatten *Sc.*
Gemeden *i.* gemyd *of* vermyd *Vitatus J. D.*
Gemeen *publicus D. B.*
Gemeen *Communis D. B.*
Gemeen worden *is* verbeurd verklaard worden *Publicari D. B.*
Gemeen raad *Antitas* in tegenoverftelling van gedeelden raad, een Commisfie uit den rade *H. V. D.*
Gemeene ftede *H. V. D., K. V. H.*
Gemeene liede van Dordrecht *H. V. D.*
Gemeend hebben te hebben *i.* meenen te hebben *D. B.*
Gemeenhouding *Oud. Vert. A.*
Gemeenlic *Communiter D. B.*
Gemeenlike *Communiter H. V. D.*
Gemeenfprake *i.* fpreekwoord *Proverbium D. B.*
Gemeente enz. *Sc.*

Gemeenvolkig *Plebeius Oud. Vert. A.*
Gemeen wyf *i.* hoer *ſcortum D. B.*
Gemeerret *i.* gemeerderd *nu* vermeerderd *L. V.*
Gemeyn *i.* gemeen *D. B.*
Gemeyn maken *Publicum facere* van een land enz. *H. Or. D. A.*
Gemeynhuſe *i.* hoerhuis, Bordeel *M. S. B. V. Ch. Eng*
Gemeenigen *Publici Oud. Vert. A.*
Gemeinſchap *voor* gemeente *S. V. S.*
Gemeynte *i.* gemeente *H. M. C.*
Gemeenten ſtaat *Respublica Oud. Vert. A.*
Gemengelheid *Commiſtio D. B.*
Gemenget *i.* gemengd *Temperatus D. B.*
Gemenichte *i.* menigte, *Multitudo D. B.*
Gemenichvcudicht *i.* vermenigvuldigd *D. B.*
Gemenſchet *i.* tot mensch gemaakt *B. D. G. Th.*
Gemergd *i.* dat merg heeft *Medullatus D. B.*
Gemerk *i.* merk *Nota Ald. W.*
Gemerk nemen *i.* opmerken *H. M. C.*
Gemerken *i.* merken *St.*
Gemerkt *i.* dewyl, nademaal, aangezien *H. Or. D. A., H. H.*
Gemerrent *i.* vermeerderd, groter gemaakt *L. V.*
Gemesſen *i.* mesſen *of* misſen *Carere C. d. M.*
Gemet een zekere maat lands een gemet lands *plur.* gemeten *Sc., Octr. Weeringw.*
Gemet een klein ſtuk land in 't algemeen *S. V. C.*
Gemeten *i.* meten *Meteri D. B.*
Gemeten *Partic. a* meten *S. B.*
Gemiddeld *i.* bygelegd de queſtien waren ghemiddelt *lites fuerant compoſitae, ſcriptae Sc.*
Gemyd *i.* dat gemyd word *C. d. M.*
Gemikt *ſchynt* beſtemd *D B.*
Gemind *i.* bemind *B. D. G. Th.*
Geminde *i.* beminde *Cl. Sp.*
Geminderd *minutus* ghemindert worden van wysheit *minui ſapientia D. B.*
Gemenkt *i.* gemengd *mixtus L. V.*
Geminnen *i.* minnen *of* beminnen *B. D. G. Th.*
Gemoeid *Animus* hard gemoed *Animus, durus, Cor durum H. de Groot.*
Gemoed (*opgezet*) *i.* voornemen *destinata animi malitia Geſ.*
Gemoed (*wel of kwalyk*) zyn iemand *i.* wel of kwalyk te vreden zyn op iemand *L. V.*
Gemoede *i.* toeſtemming, bewilliging *permiſſio, conſenſus* iemands ghemoede hebben *Licentiam, veniam alicuſus habere L. V., St., H. op M., Keur. van W., H. V. D*
Gemoei *i.* overlast, kwelling *moleſtia Cl. Sp.*
Gemoeid *i.* gekweld *Afflictus D. B.*
Gemoeid *i.* aangezocht *J. D.*
Gemoet *Occurſus D. B., Z. N.*
Gemoet (*te*) hebben *obviam habere D. B.*
Gemoet (*te*) *of* gemoete gaan *obviam ire D. B.*
Gemoet (*te*) *of* gemoete komen *obviam ire D. B., H. A. T.*
Gemoet *of* gemoete (*in iemands*) komen *i.* iemand te gemoet komen. *Dus ook* lopen, treden, ſenden enz. *D. B., Eſopet.*
Gemoet doen *i.* ontmoeten *D. B.*
Gemoet (*in 't*) *in occurſu V. Jeph., V. Joan.*
Gemoet (*te*) roepen *H. Vl.*
Gemoet *i.* ontmoeting *d. i.* ſtryd *Zeg.*
Gemoeten *i.* ontmoeten met een *Dativus of Accuſativus D. B., B. D. G. Th. S. V. S., V. Herſch., V. David in B, V. Poez., V. O. o. K., Oud. Vert. A., Br. by G. op K.*
Gemogen *i.* mogen *L. V.*
Gemogen *i.* overmogen *D. B.*
Gemolken om ſyn gemolken comt de koe twee mael daegs t'huis, *d. i.* om te zyn gemolken *K. M.*
Gemom *ſuſurrus* van 't geluid der Byen *Z. N.*
Gemond (*ſtyf*) zyn *i.* die ſtout of ſterk ſpreken kan *J. D.*
Gemonteerd onder ene baneere zyn die onder een baniere optrekken *H. op M.*
Gemoord *i.* moord *Caedes J. K.*
Gemorwet *i.* gemorwd *of* vermorwet *Emollitus D. B.*
Gemuert *nu* bemuurd *muratus D. B.*
Gemuerte muren *muri D. B.*
Gemueten *i.* gemoeten *B. D. G. Th.*
Gemuyert *i.* gemuurd *of* bemuurd *D. B.*
Gemuit *ſubſt. i.* muitery *ſedetu S. C.*
Gemuit *partic. a* muiten *H. de Gr.*
Gemul *i.* ſtof, *Pulvis D. B., O. B. S. V. S. G.*
Gemullekyn *i.* ſtofjen *pulvifeulus D. B.*
Genaam *i.* aangenaam *B. D. G. Th., St. B., Cl. Sp., S. V. S., H Pr.*
Genaarst *Quid? Sc.*
Genade *Gratia S. B, B. D. G. Th.*
Genade worden *i.* genade geſchieden *B. D. G. Th.*
Genade *i.* vryheid, oorlof *Venia D. B.*
Genade (*bidden op*) *d. i.* om genade bidden *H. op M.*

Genade (*gaan bidden op*) *i.* genade gaan bidden *H. op M.*
Genadigheid *i.* genade, *Venia D. B. Cl. Sp.*
Genaken *i.* naderen *Appropinquare a Dat. D. B.*
Genaken *i.* trouwen *H. op M.*
Genaket *i.* genaakt *D. B.*
Genan *i.* naamgenoot *Moon.*
Genant *i.* genaamd *L. V.*
Genaren *Quid? L. V.*
Genaryk *i.* genaderyk *gratia plenus V. Ad.*
Genatuert *i.* geformeerd *B. D. G. Th.*
Genatuert (*cranckelyk*) *P. N.*
Genatureert (*het herte tot lusticheyt*) *P N.*
Gene (*de*) *ille, qui plur.* ghene *niet* genen, *ginit. dis* gheens *niet* des ghenen *plur.* gehene *niet* genen, *Zelf in Acc. D. B., K. V. H., St. B.*
Gene *d. i.* gindſche *ille, illa, illud* niet altyd *nullus H. op M., Eſopet. S. B., St., A. v. M.*
Gene *nullus S. B., V. If.*
Gene (*die*) deſe die ghene *Ille hic D. B.*
Genederd *i.* vernederd *B. D. G. Th.*
Geneerd *i.* gegenereerd *C. d. M.*
Geneerte *S. V. S. G.*
Geneesplegen *Oud. Vert. A.*
Genegen *voor* yver *of* naarſtigheid *H. N. P.*
Genegenes *i.* genegenheid *H. H.*
Geneyt *Fremitus* van paarden *D. B.*
Geneegelykheid *i.* geneigdheid *Inclinatio St., Cl. Sp.*
Geneighet *i.* geneigd *inclinatus D. B.*
Geneigd *inclinatus H. Or. d. A.*
Geneeren *i.* geneeren *H. A T.*
Genende *i.* ſtoutheid *Audacia St.*
Genende (*met*) iets doen *i.* met kloeken moede, ſtoutelyk, onvertzaagd doen *H. op M.*
Geneesplegen *Oud. Vert. A.*
Genegen *voor* yver *of* naarſtigheid *H. N. P.*
Genendelike *i.* ſtoutelyk *Audacter L. V.*
Genenden *i.* zich verſtouten, ondernemen *eigen.* ſtoutelyk ondernemen *H. op M.*
Generen zich *ſe ſuſtentare H. de Gr. V. D., S. V. S. G.*
Generig *i.* yver *J. Fl.*
Genet een zeker paard *Viſſ. te laudense G. op K.*
Genezen *Imperf.* genas *perf.* genaas *Curare, ſanare D. B., K. V. H., S. B.*
Genezen *ſanare S. V. C., C. d. M.*
Genezen uit Benautheyt *nu van S. V. S.*
Genezen van *i.* bevallen van *V. B., Eſopet, H. v. M.*
Genet *ſubſt.* een zeker ſoort van paard *H. de Groot, H. Velz.*
Genet *d. i.* genat nat gemaakt *D. B.*
Genet *i.* gezuiverd *J. D.*
Genettet *i.* natgemaakt *Th.*
Geniet *i.* genot *Uſus Fr. W., D. C. R., S. B.*
Geniet *i.* genoten *H. Or. d. A.*
Genieten *frui L. V.*
Genieten (*het*) *i.* genot *B. D. G. Th.*
Genietening *i.* genieting, genot *H. Ach. en Pel.*
Genig in genegen deele *Oud. Vert. A.*
Geninde *Audacia* met geninde *Audacter L. V., H. op M.*
Geninden zich *i.* zich verſtouten *L. V., H. op M.*
Genoecht *i.* genoegte *Delectatus* genoecht hebben *Delectare ſe in D. B.*
Genoechte *Delectatus D. B., Br. D., S. V. S. G., B. D. G. Th.*
Genoechte geven *D. B.*
Genoechte hebben op *d. i. in D. B.*
Genoechtelic *i.* behaaglyk *D. B., Br. D.*
Genoechteliken *i.* behaaglyk *Adv. D. B.*
Genoechtelikheid *i.* behaaglykheid.
Genoehtigheid *i.* voldoening, genoegdoening *ſatisfactio L. V.*
Genoechtlik *i.* behaaglyk *D. B.*
Genoeg *Satis D. B.*
Genoeg wat al te *Hawk. R., H. Pr.*
Genoeg doen *nu* voldoen *ſatisfacere D. B.*
Genoeg gedaan *Subſt. Satisfactus D. B.*
Genoeg ſyn *ſufficere D. B.*
Genoeg wezen *ſatisfacere St. B.*
Genoeg hebben dies *d. i.* daar van *St.*
Genoegen *Placere D. B., St. V. D., Br. D., Z. N.*
Genoegen hem aan *i.* behagen hebben aan *D. B.*
Genoegen (*latende zich*) in *i.* zich vergenoegen met *B. D. G. Th.*
Genoegen *i.* genoeg zyn *ſufficere D. B.*
Genoegen aan *i.* te vreden zyn met *Contentum eſſe H. Gr., Sp., V. Dav. in B., V. Ad. V. V. V. P.*
Genoegen met *i.* te vrede zyn met *V. Ad.*
Genoegen *Snbſt. i.* voldoening *ſatisfactio B. D. G. Th.*
Genoegen *i.* voegen, betamen *Oud. Poëz.*
Genoeglyk *i.* behaaglyk *D. B.*

Genoegliken *i.* behaaglyk *Adv. D. B.*
Genoeglykheid *i.* behnaglykheid *B. D. G. Th.*
Genoest *i.* beſchadigd, gekwetst *Laeſus D. B.*
Genoet *i.* genoot NB. van vrouwen en dochters *L. V., B. D. G. Th.*
Genoegen *i.* genoegen *Placere* en iets *cum Dat. perſonæ D. B.*
Genomen *videtur eſſe* genoemd *L. V.*
Genomen *partic. a* nemen *S. B*
Genomen *i.* noemen *Appellare H. op M.*
Genomen *i.* het zy zo, geſteld zynde dat *H. A. T.*
Genood *i.* genodigde *vocatus ad menſam V. D.*
Genooddrukt *i.* genoodzaakt *J. Fl.*
Genoot i. gelyk, *par, ſimilis, St., Zeg., H. op M., M. C. C. R.*
Genoot *ſocius V. Geb., B. D. G Th*
Genoten *pares van de* 12. *gelyken of rechters van denzelfden ſtaat, als een beklaagde, die volgens de oude wetten over denzelven moesten te recht zitten Seg.*
Genoten *de Keurvorst en St., H. op M.*
Genoten *Pares* de *pairs* van Frankryk *H. op M.*
Genootſchap *voor* genoot *V. Ad.*
Genopen *i.* genoept *part. van* nopen *H. de Gr.*
Genſter *i.* venk *ſcintilla J. Fl.*
Gent *i.* jent *M. C. C. R.*
Genuchte *i.* vermaak, welgevallen *Delectatio L. V.*
Genuege (*te*) gedoen *i.* vermaken *J. Fl.*
Geniet *i.* nut, voordeel *Kantt. S. B. de Groot Inl. tot de H. R.*
Genutten *ik denk voor* nuttigen *Jonkt.*
Geoefenen *i.* oefenen *B. D. G. Th.*
Geoerloven *i.* oerloven *of* oorloven *H V. D.*
Geofend *i.* geoefend, *misſchien een drukfeil B. D. G. Th.*
Geonderpand *i.* onderpand *Oud. P.*
Geoneerd *i.* onteerd *D. B.*
Geontreind *nu* ontreinigd *B. D. G. Th.*
Geopenbaard *i.* verſchenen *D. B.*
Geopend *partic. van* openen *S. B.*
Georkend *i.* bekend *of* erkend *L. V.*
Gepaaid *i.* verzoend *placatus* gepaeyt op *d. i.* over, wegens *D. B.*
Gepaaid houden zich *i.* zich voldaan houden *L. V.*
Gepaaid van moede zyn *Aequo animo eſſe D. B.*
Gepaaien *ſchynt* verkrygen *te zyn by J. Fl.*
Gepaeys *is* paeys, verzoening *Reconciliatio D. B.*
Gepaeyſen *i.* verzoenen *Placare D. B.*
Gepaeyst *i.* verzoend *Placatus*, gepaeyst op iemand *nu* met iemand *D. B.*
Gepaald *i.* bepaald *definitus D. B.*
Gepaisſen *i.* bevredigen *Pacificare L. V.*
Gepayst *i.* verzoend *Placatus D. B.*
Gepakt *refertus V. N.*
Gepalleerd *i.* opgezeerd *ornatus Cl. Sp.*
Gepapt *i.* met pap of ſtyffel ſtyf gemaakt, gepapte doeckens en fyne geſtyfde gepapte doeckens *Cl. Sp.*
Gepaſſyt *i.* die lyden ondergaan heeft *Christus naamlyk B. D. G. Th.*
Gepast *Quid?* zy zyn met u verzoek zo euvel niet gepast *Jonkt. Twistged.*
Gepaveerd *i.* beſtraat, ghepaueerd met ſtenen *D. B.*
Gepeerld gepeerlde halsdoecxkens *d. i.* met peerlen verſierd. *Doch waren dit wezenlyke Peerlen, of eenig ſieraat, dat om deszelfs gelykenis naar Paarlen dus werd genoemd? Dit zou men misſchien in Hieronymus kunnen zien, waar van by Cl. Sp., waaruit dit woord genomen is, ook een vertaling is. enz.*
Gepeesd op pezen *d. i.* op ſnaren geſteld *tranſl.* Virgilii boeck ſtaende op zyn Duytsch gepeest *K. M.*
Gepeins *i. Cogitatio, Conſilium D. B.*
Gepeis *i. Cogitatio, Conſilium D. B.*
Gepeyſen *i.* peiſen *Excogitare D. B.*
Gepeyst *i.* gepayst *d. i.* bevredigd, verzoend *reconciliatus Cl. Sp.*
Gepens } *is* } *Cogitatio D. B., St.*
Gepenſe }
Gepens (*zyn*) zetten ten dienſte des Heren *i.* zyn gedachte op God zetten *d. i.* daar Monik worden *St.*
Gepeins (*zyn*) tegen den fellen Vrieſen *i.* den Vrieſen aantonen, bewyzen *St.*
Gepenst *i.* bedacht *D. B.*
Gepenſen *i.* penſen, *Excogitare D. B., St.*
Gepepen *part. van* pypen op de pyp ſpelen *Gem. Sp. W. van C.*
Geperſoenſte *Quid?* Die is minnende die lieſſte gneperſoonſte *C. d. M.* NB. *Misſchien niet anders dan* de lieſſte perſoon *of* vrouw, *of* welgemaaktſte.
Geperst *i* gedwongen *J. M.*
Gepeupel 't gemeene volk *J. D.*
Gepyn *i.* pyn *Dolor. S. V. S. G., H. A. T.*

Ge-

Gepynd *nu* gepynigd, *tortus*, *appressus*, *afflictus* *D. B.*
Gepynde *martſen Quid?* *L. V.*
Gepinigd *nu* gepynd *tortus*, *afflictus* *Br. D.*
Gepikt op iemand zyn *i.* gebeten *T. Fl.*
Geplaar *i.* gevlei *Br.*
Geplamote behelzing van verſcheide dingen *Oud. Vert. A.*
Geplat *i.* plat gemaakt hondert cluten van geplatten vigen *d. i.* klompen van op malkander gepakte vygen *D. B.*
Geplat *i.* plat gemaakt *ſi vonden die hoghe gars* geplat *Sc.*
Geplegtigde namen *Oud. Vert. A.*
Gepleit *i.* pleit *Lis K. M.*
Geploen *partic. a* plegen *vel petus a plien Zeg., L. V.*
Geplogen *partic. a* plegen *L. V., D. B., C. d. M., H. Or. d. A., Ald. W. Geſ., T. D., P. N.*
Geplompt voor den tyd in den afgrond *Oud. Vert. A.*
Geplomt *i.* plomp, ſtomp geworden *D. B.*
Gepluimt *i.* voorzien zyn van vederen overdrachtelyk van iets anders *Pel.*
Gepluimſtrykt *i.* gevleid *Oud. Vert. A.*
Geplukt *S. C.*
Geplameet werk *Opera alutarii & polymetarii* *D. B.*
Gepoent *Quid? An* gepunt *d. i.* bepaald *L. V.*
Geporst *i.* gedekt *tectus Br.*
Gepoog *i.* poging *Conatus H. N. P.*
Gepoot *i.* geplant *H. de Groot.*
Gepord *i* aangeſpoord gepord en aangedreven *T. P. P.*
Geporret *i.* gepord, geporret metten geest van wantrouwigheden *Concitatus Spiritu Zelotypiae D. B.*
Geporret worden *Commovere D. B.*
Gepot *i.* gepoot *Geſ.*
Geprang *i.* geruisch *Kantt.*
Gepranten *i.* nemen *prehendere L. V. H. op M.*
Geprekelt *i.* geprikkeld *ſtimulatus D. B.*
Geprent *i.* gegraveerd *D. B.*
Geprefen tegen iemand *i.* vergeleken met *Comparatus alicui D. B.*
Geprÿst *voor* geprezen *particip. a verbo* pryzen *Laudare D. B., B. D. G. Th.*
Geprifen *i.* pryzen *Laudare D. B.*
Geproedooft *Oud. P.*
Geproefst *probatiſſimus* alre geproefst zilver *i.* gelouterd *D. B.*
Geproeft *i.* bewezen *probatus D. B.*
Geproeft *i.* beproefd *probatus D. B.*
Geproeven *i.* beproeven *a gen. L. V.*
Gepronkt *i.* gemaakt *ſimulatus Sp.*
Geprooft *i.* geproefd *d. i.* bewezen *D. B.*
Gepropt *i.* vervuld gepropt van wysheid *Oud. Vert. A.*
Gepuft *i.* veracht *T. D.*
Gepulverd *i.* tot ſtof van pulver gemaakt *pulveriſatus D. B.*
Gequaet *i.* kwaad gemaak ſlecht gemaakt *B. D. G. Th.*
Gequeek *i.* geſchreeuw van vogels *dus* ganſen ghequeek *T. Fl.*
Gequeekt *i.* verkwikt *Reocillatus D. B.*
Gequellen *i.* kwellen *C. d. M.*
Gequelt *partic. a verbo* quellen *Z. N.*
Gequollen *voor* gequeld *partic a* quellen *Z. N.*
Gequetſede *i.* gequetſte *K. V. H.*
Gequetſet *i.* gekwetst *part. a* quetſen *D. B.*
Gequetst *partic. a* quetſen *D. B.*
Geraad *i.* geraden *partic. a* raden *Conſiliumdare K. M.*
Geraadſel *i.* raadſel *Problema D. B., C. d. M.*
Geraadzaam *nu* raadzaam *Geſ.*
Geraak *i.* gemak, geraak en hulp beſtellen *Br.*
Geraakt *Quid? L. V.*
Geraakt (*wel*) *i.* welgemaakt *H. op M.*
Geraapt drie en viermaal *Oud. Vert. A.*
Geraart *daar voor vindt men ook* gheraet *en* gerat *H. op M.*
Gerad *i.* rad *Celer. V. B.*
Gerade i *ſuppellex S. Sp.*
Geraden *i.* nuttig *K. M., V. N.*
Geraden *i.* raden, *Exhortare*, *ſuadere* *D. B.*
Geraden *i.* raden, giſſen *Conjicere T. D.*
Geraden *i.* raadgeven *Conſilium dare V. B.*
Geradet, rader, giſſer NB. *d. i.* een uitlegger van dromen *D. B.*
Gerader *i.* rader, raadgever *Conſiliarius D. B.*
Geradig *i.* raadzaam *Geſ.*
Geraeyen *voor* geraden *d. i.* raden *Conjicere H. M. C.*
Geradigheid *i.* beleid *Reid.*
Gerak *i.* voordeel, nut *Commodum* tot gerak der kerke *Oud. Vert.*
Gerak ten gerake tot voordeel, tot nut *S. V. S. G.*
Geraken *i.* verkrygen *Impeſf. & partic.* gerocht *L. V., Sc.*
Geraken *voor* komen *H. M. C.*
Geraken tot *i.* vervallen tot *V. L.*
Gerakt mensmoordiſch en ten verderf gerakte reedſchappen *Oud. Vert. A.*
Gerande *of* gherande *i.* in ghener hande *H. op M*

Geral *i.* zottepraat, ydel geklap *J. Bod.*, *J. D.*
Geras *i.* ras *C. d. M.*
Gerasch *i.* ras *Cl. Sp.*
Gerdebeenen *Vericare S. B.*
Gherden (*ſinte*) minne iemand geven *i.* een dronk toebrengen ter gedachtenisſe van Sinte Geertruid. Sinte gherden minne drinken dusdanig een teug drinken. NB. *Dit geſchiedde by iemands verirek H. op M.*
Gere *i.* zwaard *Gladius Zeg.*
Gere *Obſcurum quid ſit en his verbis Ander ſtaf ſcilt noſpere* en ſal ſyn in ſyn gere *H. op M.*
Gere *i.* begeerte *Cel.*, *St.*, *L. V.*
Gere (*mit*) iets doen *d. i.* met yver met drift *H. op M.*
Gere *voor* geenre *gelyk* ere *voor* eenre ingheri ſake *voor* in geenri ſake *L. V.*, *H. op M.*
Gerecht *i.* aangerecht *van een tafel ſprekende L. V.*
Gerecht *i.* opgerecht *erectus D. B.*, *H. op M.*
Gerecht *i.* recht *Juſtus D. B.*, *O. B.*, *V. Br.*, *St.*, *J. Fl.*, *S. B.*
Gerecht *i.* herſteld *reſtitutus S. V. S. G.*
Gerecht *i.* verbeterd *Correctus Sp. Veld.*
Gerecht *i.* oprecht *ſincerus D. B.*
Gerecht *i. Judicium K. V. H.*
Gerechtelyk *i. Juſtus D B.*
Gerechter *i.* rechter *Judex S. Sp.*
Gerechtig *i.* rechtvaardig *Juſtus D. B.*, *Sc.*, *Oud. Vert. A.*
Gerechtig maken *i.* rechtvaardig maken, rechtvaardigen *Juſtificare D. B.*
Gerechticht *i.* gerechtvaardigd *Juſtificatus D. B.*
Gerechtige *i.* rechtvaardige *St. D. B.*
Gerechtigheid *i. Juſtitia D. B.*
Gerechtigheid willen hebben *i.* recht begeren *Velle ſibi Jus dici H. V. D.*
Gerede ſtellen *Quid? S. Sp.*
Gerede *Quid? L. V.*
Gerede guet *i. Apparatus D B.*
Gereden *i.* bereiden *Apparare D. B. Eſopet.*
Gereden *i.* gereed, bereid, toebereid *apparatus* gereden volk *i.* bereid toegerust volk *D. B.*
Gereden (*een*) ruiter. *Eques opponitur τῶ* voetganger & voetvolger *pediti D. B.*
Gereden *plur.* ruiters *Equitas*, *Equitatus D. B.*
Geredene / Geredenen *Plur. ab* gereden, ruiters, *Equites*, *Equitatus D. B.*
Gereden *partic. a* ryden van een gereden met de ploeg *Z. N.*
Gerede vestigen *Oud. Vert. A.*
Gereed *i.* geweven, bereid, ſlas bereid ſlans ghereet *C. d. M.*
Gereed *i.* bereid, toebereid *van een* waarſchap *of* maaltyd *D. B.*
Gereed *i.* toegerust *D. B.*
Gereed geld *pecunia parata V. D. B.*
Gereed *i.* legt *facile H. H.*
Gereed *abundat aliquando S. V. S. G.*
Gereedſchap *i.* voorraad, gereetſcap van prouancien *i.* voorraad van proviand *D. B.*
Gereedſchap *Vrouw.*
Gereefde marszeilen *Hawk. R.*
Gereen *Quid? L. V.*
Gereeste *paratiſſimus* ten ghereesten waert vliegen *d. i.* vlieden werwaards men best kan.
Gereexſte verkondiging des levendigen ſtems *Oud. Vert. A.*
Gereed *i.* gereedſchap *J. d. H.*
Gereed *i.* bereid *paratus D B.*
Gereed *i.* toebereid, uitgerust *Inſtructus D. B.*
Gereide *i.* zadel *Zeg.*, *Eſopset*, *B.*, *H. op M.*
Gereede *neceſſare St.*
Gereeden *i.* bereiden *Apparare L. V.*, *D. B.*, *Cl. Sp.*
Gereeden *i.* zadelen *D. B.*, *L. V.*
Gereeden *i.* beryden, nam een paard *H. V. M.*
Gereeken tot ſchade *d. i.* ſtukken *S. B.*, *S. B.*
Gereeken *i.* reeken *D. B.*
Gerek *i.* teug, gereedſchap *J. Fl.*
Gerek mengelmoes NB. *dit kan men ook* tuig noemen *bygevolg i.* al dat gerek, al dat mengelmoes *of* tuig *Zeg.*, *H. op M.*
Gerekenen *i.* tellen *numerare Suppetare D. B.*
Gerekend *S. B.*
Gerekend *i.* geſchat *Aeſtimatus Cl. Sp.*
Gerekkelyk gerekkelyk ſtuk *zal zijn* buigzaam *waut 'er wordt gezegt*, *dat een* hart *gelyk aan een ſteen in* hardheid *nu eenen* gerekkelyken is geworden *J. Fl.*
Gerekt met ſchroeven en met tang *ik denk* gepynigd *T. P. P.*
Geren *i.* begeren *Cupere L. V. Zeg.*, *Pel.*, *Br.*, *Corinh.*. *S. V. S.*, *Velden. Oud. P.*
Geren *i.* geerne *of* gaarne *L. V.*
Gerevekalt *i.* geloof *of* gereveld *S. C.*
Gereneeren *St.* NB. *Ik geloof niet*, *dat dit woord by Stoke word gevonden*, *'t moot misſchien* gereneren *zyn.*

Ge-

Gerezen *i.* ontſtaan, opgekomen. NB. *van een zweer in 't vleech of de huid. D. B.*
Gerezen met den hemele *P. N.*
Gerezen worden *i.* hoger opgetrokken van een gebouw *Vr. C. A.*
Gerezen tot ſtaat *i.* verheven *J. K.*
Gerief *ſchynt* droefheid *te beteekenen, want men zegt:* ſyn gherief in rouwe laten zinken *Zeg.*
Gerief hebben in iemand *Quid? C. d. M.*
Gerief gemak, ſecreet, *Latrina G. op K. uit Huygh.*
Gerief *Commodum Sc.*
Gerieft, *misſchien een drukfout voor* gegrieft *C. d. M.*
Gerievelyk ſpreken *i.* gedienſtelyk beleefdelyk ſpreken *C. d. M.*
Gerig *i.* begerig *S. C.*
Gerigheid gerigheid der ſpiſen *i.* gulzigheid *B. D G. Th.*
Geryf *i* gemak, voordeel *Commodum H. de Groot V. D.*
Geryflyk dat tot uw gemak dient *Sp.*
Gerykt *i.* ryk gemaakt *Ditatus.*
Geril *Sonus S. B.*
Gering *i.* haaſtelyk *Cito D. B.*
Geringe *i.* haaſtelyk *Cito D. B., B. D. G. Th., V. B., Veld., S. V. S., Sp.*
Geringer *i.* ſpoediger *B. D. G. Th.*
Geringeld worden van wyven *i.* gekweld *Geſ.*
Geris liefd geris *S. V. S.*
Gerit *i.* ruitery *Equitatus H. Gr., V. G. V. V.*
Geryven *i.* voordeel geven, baten *prodeſſe Sp.*
Geryven *i.* helpen, byſtaan *adjuvare* geryven met troost *S V. S. G.*
Gerlande *een ding tot de wapenrusting behorende, misſchien het zelfde als* britſier *H. op M.*
Gerne *i.* ligtelyk, gemakkelyk *facile Gem. Sp. W., H. op M.*
Gerocht *particip. van* roken *of* roeken *Curare.*
Gerocht *participium van* raken *tangere Zeg., Sc., C. d. M.*
Gerocht *Imperf. a verbo* raken, geraken *J. D., Moon.*
Gerochten *i.* gerochte hem, raakte, trof hem *H. op M.*
Geroen *Quid? L. V.*
Geroen *i.* rusten, *wordt maar op drie plaatſen by Stoke gevonden H. op M.*
Geroerd *i.* geſtoord, vergramd *iratus* gheroert op de Grieken *Sc.*
Geroerd *i.* gemeld *Br. D.*
Geroeren *i.* roeren *V. D. B., B. D. G. Th.*
Gerokt *i.* gerokkend *of* berokkend *P. N.*
Gemommeld kleine en door een gerommelde Boekjes *Oud. Vert. A.*
Gerood *i.* rood gemaakt, rood geverwd *rubricatus D. B., H. de Groot.*
Geroofd *i.* beroofd *privatus Z. N.*
Geroop *i.* geroep, geſchreeuw *Clamor D. B.*
Gerouet *i.* geroofd *d. i.* beroofd *D. B.*
Gers *Milium S. V. C.*
Gerſt *of* gerſte *Hordeum D. B., S. B.*
Gerſten moes *ferſan decoctum Hordeaceum.* NB. *Dit wordt iemand aangeboden, die te drinken begeerde J. Fl.*
Gerſten ſchachte *Smigma D. B.*
Gerſter vyers *ſcintella ignis Z. Heyns Bartas.*
Ghertheit *An* begeerlykheid? *L. V.*
Gerucht *of* geruchte *impetus, tumultus Geſ.*
Gerucht *rumor, ſtrepitus, K. V. H., S. V. S. G., Geſ.*
Gerucht geruis, *murmur, Z. N., K. M.*
Gerucht *i.* de faam, *fama C. d. M., Oud. Vert. A.*
Geruchte *i.* oproer *ſeditio D. B.*
Gerve *voor* garve *V. D.*
Gerveren *i.* rueren *d. i.* roeren, bewegen *movere B. D. G. Th.*
Geruft *i.* gerucht, geraas *ſtrepitus Zeg.*
Gerufte *i.* geruchte, faam *exeſtimatio Br. D.*
Geruft *i. quietus, otioſus K. M.*
Geruft *partic. a* rusten *Quieſceri D. B.*
Gerusten *i.* rusten *requieſcere D. B.*
Geruste *i.* gerust, ſtil *T. P. P.*
Gerustige ſtand *Oud. Vert. A.*
Gerustigheid *i.* gerustheid *Sc.*
Geſaad *nu* verzaad *of* verzadigd *Satiatus D B., Cl. Sp.*
Geſaad *i.* bedaard *modeſtus Cl. Sp.*
Geſaet *i.* gezeid *of* gezegd *L. V.*
Geſaadheid *i. ſatietas D. B.*
Geſaadheid *i.* zatheid. *Saturitas.*
Geſaadheid ons nedes *Cl. Sp.*
Geſachten *i.* verzachten, vermurwen bevredigen *Mitigare D. B.*
Geſachtet *i.* bevredigd *Mitigatus Br. D.*
Geſadet *i.* verzaad *ſatiatus H. op M. D. B.*
Geſag *i.* aanſchouw, aanzien, acht geen geſag hebben of iet ſchadelyk of nut zy *non curare, utrum negrium, an utile ſit J. El*
Geſait (*een ſcilt met lilien*) *i.* een ſchild met lelien bezaaid *L. V.*
Geſaligd *part. a* ſaligen *d. i.* zaligmaken, geſalichde ſielen *B. D. G. Th.*

Geſamen *i.* zaaien *ſerere L. V.*
Geſant (*het*) *i.* gezantſchap *Legatio Sc.*
Geſat *i.* gezet *L. V.*
Geſatig een geſatig zwygen *i.* bedaard *of* zedig *Fr. W.*
Geſatigheid *i.* bedaardheid *of* zedigdigheid *modeſtia St. B., Viſſ. Zinnep.*
Geſchaard *part. a* ſcharen, in ſlagorde ſtellen *D. B., J. M.*
Geſchaard *i.* verteerd, langh vergaert, haest geſchaert *verſio illius dicti labitur exiguo, quid partum eſt tempore longo Ap. H. N. P.*
Geſchacchel *en* geſchater *Oud. Vert. A.*
Geſchadeld aan de zond *Quid? J. K.*
Geſchaden *i.* ſchaden *d. i.* ſchade nadeel doen *damnum offerre B. D. G. Th., Cl. Sp., L. V.*
Geſchal *i.* gerucht *rumor H. M. C.*
Geſchal *i.* geluid *ſonitus K. M.*
Geſcant *i.* geſchund *nu* geſchonden *Partic. a* ſchenden *L. V.*
Geſchandvlekt *J. K.*
Geſchapen *partic. van* ſcheppen *S. B.*
Geſchapen zyn *i.* in gevaar zyn van *H. H.*
Geſchapen zyn met *i.* geſteld zyn met *V. J. in Eg.*
Geſchapen ſtaan te *i.* hy in ſtaat te *V. N., H. H., D. B. G. Th., V. D. B.*
Geſchapen *i.* bekwaam *aptus K. M.*
Geſchapen *i.* gemaakt geſcapen als een clocke, *d. i.* gemaakt als een klok *H. op M.*
Geſchapenheit *i.* geſtalte *B. D. G. Th.*
Geſchapenheid *i.* 't geſchapene, ſchepſel *Creatura V. Ad.*
Geſchapentheit *i.* ſchepſel *of* het geſchapene *B. D. G. Th.*
Geſcatten *i.* ſchatten *B. D. G. Th.*
Geſcaven *i.* geſchaafd *Laevigatus D. B.*
Geſcheed *i.* dat meins een ſchede draagt *d. i.* geſcheede wapen *H. op M.*
Geſcheel *i.* geſchil *D. B., Sp.*
Geſcheen *i.* geſcheeden *d. i.* ſcheiden *ſeparare H. O. d. A.*
Geſcheept zyn met iets *i.* beladen zyn met *H. Velz.*
Geſcheet *voor* geſcheid *ſubſt. St.*
Geſceide dingen *videtur male legi pro* geſchiede dingen *res, quas acciderant niſi* geſceide dingen *ſint res variae L. V. J.*
Geſcheid *ſubſt. i.* affcheiding *ſeparatio Sc., Veld.*
Geſcheid *adj. voor* geſcheiden *D. B., St.*
Geſcheiden *i.* ſcheiden *B. D. G. Th.*
Geſcheiden *Diſſipatus D.*
Geſchel *of* geſchele *Contentio D. B., H. V. D.*
Geſchelen hebben *d. i.* geſchil hebben, geſchele ſcheiden *i.* beſlisſen afdoen *H. V. D.*
Geſchelen *i.* verſchillen, twisten, *Sp.*
Geſchelt *Fugium D. B.*
Geſchend *nu* geſchonden *partic. a* ſchenden *L. V., T. P. P., J. K., Geſ., C. d. M., D. B., A. V. M.*
Geſcendet *i.* geſchend *D. B.*
Geſchenkje *munuſculum Oud. Vert. A.*
Geſchep *i.* ſchepſel *D. R. C.*
Geſchepen *i.* geſchapen *D. B., Br. D.*
Geſchepen rade *Quid? H. V. D.*
Geſcheppen *i.* ſcheppen *B. D. G. Th.*
Geſceppenisſe *i.* werk *B. D. G. Th.*
Geſchept *i.* geſchapen *Sc.*
Geſeeten *Quid? L. V.*
Geſchicht geſchiedenis *Hiſtoria Kel.*
Geſchiede (*het*) *ſubſt. Hiſtoria H. de Groot.*
Geſchieden *imperf.* geſchach *Gem. Spw., H. V. D.*
Geſchieden (*te*) zyn *i. futurum eſſe D. B.*
Geſchieden met een dat *is* overkomen *Accidere alicui S. V. S.*
Geſchien *i.* geſchieden *D. B., B. D. G. Th.*
Geſchien (*te*) zyn *Futurum eſſe D. B.*
Geſchien *ſchynt* doen *of* daad *S. V. S. G.* En my verlost door syn genadich doen *videtur eſſe* door zyn genade.
Geſchien (*het*) *i.* het welk geſchiede *of* pleegt te geſchien *D B.*
Geſchiente *i.* dat geſchied is *D. B.*
Geſchier *Vaſ. V. Hier.*
Geſchiet (*het*) *ſubſt. nu* het ſchieten *A. V. M.*
Geſchieten (*de*) geſchiedenisſen jaarboeken *Annales D. B.*
Geſchyn *i.* glans *ſplendor D. B.*
Geſchiktheid *i.* bekwaamheid. *H. M. C.*
Geſchil *lis* geſchil effenen en ſlyten *H. V. D.*
Geſchil *Quid? C. d. M.*
Geſchille (*in*) blyven *C. d. M.*
Geſchillige zaken *i.* twist zaken *H. M. C.*
Geſchoed *i.* geſchoeid *Calciatus J. D.*
Geſcoeys *i.* geſchoeid *Calciatus D. B.*
Geſchoeyte *i.* ſchoeiſel *Calceamentum D. B., Cl. Sp., Ep. en Ey.*

Ge-

Geſcockeerd *i.* geſchakeerd *Variegatus J. Fl., Br., Geſ. Kil.*
Geſcoert *i.* geſcheurd, geſcoert zyn *is* geſcheurd *nu* gebroken zyn, een breuk hebben *Herniosum esse D. B.*
Geſchokt uit een *Oud. Vert. A.*
Geſcholen *i.* bedekt *H. de Groot.*
Geſcholen *quod latet V. Hipp.*
Geſcholen (*weg*) *i.* verſtoken *T. P. P.*
Geſconfiert *i.* geeſconfiert *d. i.* geſchonden *L. V.*
Geſcort *i.* geſcheurd, geſcord te ſticken *L. V. nu* geſcheurd aan ſtukken.
Geſchoorst *Quid?* een bone had ſi geſchoorst als een bode *Pelgr.*
Geſchoren ſtaan met *i.* geſteld, geſchapen ſtaan met *Vond. N.*
Geſchorst *i.* opgeſchort *ſuſpenſus J. D.*
Geſcort *ſuccinctus D. B.*
Geſcot, *net conjectum exigere, quid* geſcot *vocatur Charterb.* geſcot *en* ſchot *komen derhalven van* ſchieten *conjicere* byeen werpen, *dus zeggen wy tegenwoordig, b. v.* een worp zesthalven, *zynde dit het eerſte voorbeeld van* geſcot *dat ik vinde, Nota Ampl.* van wyn, *ad luculata verba Chartularii.*
Geſcot pylen *H. op M., St.*
Geſcou *misſchien* aanſchouw, aanzien verlaten van allen geſchouwen *S. V. S.*
Geſcouden *i.* geſcholden *d. i.* beſtraft, vermaand *reprehenſus H. op M.*
Geſcouderd *i.* op de ſchouders dragende *V. D.*
Geſcout an *i.* aanſchouwd *H. op M.*
Geſchouwen *i.* ſchouwen, ſchuwen *vitare H. M. C., H. A. T.*
Geſchreden (*voorby*) *i.* voorby gegaan, overtroffen *J. D.*
Geſchreden *i.* ſchrylings, gezeten *Moon.*
Geſchrei *Clamor V. Herſch.*
Geſchreye *Fletus D. B.*
Geſchroyt *Quid?* ſcherp verſtand te zyn geſchroyt *Geſ.*
Geſchubbe *an idem quod hodiernum* ſchobbert? o du booſe oude, o du ſchalkaſtige geſchubbe *V. D. B.*
Geſcuert *i.* geſcheurd *H. op M.*
Geſchuild *niet* geſchiolen *partic. a* ſchuilen *G. op K. uit Merw.*
Geſcut *jaculum, ſagitta D. B.*
Geſcutſel van berden en van berdeken *Tabulatum D. B.*
Geſe *nomen proprium mulieris pro ancillae nomine uſurpatur J. K.*
Geſedigheid, *vredigheid St. B.*
Geſeet (*ſy gaet*) *stram* hatnasch *an troon, ſtoel? S. G. Jab.*
Geſeg *Dictio V. P.*
Geſeggen *i.* zeggen, *dicere B. D. G. Th., Cl. Sp., Aldeg. Wederl., H. Or. d. Aud.*
Geſeint *i.* gezaaid *ſatus L. V. J.*
Geſeint *i.* gezend *L. V. J., B. D. G. Th., D. B., Cl. Sp.*
Geſel *i.* makker, bondgenoot *D. B., L. V.*
Geſelen *Flagellare D. B.*
Geſelen *een ſtroom toegeſchreven, die tegen een ſchuit ſlaat H. Ged.*
Geſelle *ſocius B. D. G. Th., D. B., St., S. B.*
Geſellen *ſociare* geſellen ten huwelic *ſociare conjugio D. B.*
Geſellen hem met iemand *ſe ſociare alicui D. B.*
Geſellen hem tot iemand *ſe ſociare alicui B. D. G. Th.*
Geſellyk *i.* gezellig *ſocialis D. B.*
Geſellyk (*genen hem*) met *i.* zich vereenigen met *D. B.*
Geſellike *i.* geſellig *Br. D.*
Geſellikken *i.* trouwen *C. d. M.*
Geſelſchap *Societas D. B.*
Gezelſchap maken *Societatem inire D. B.*
Geſent *voor* gezond *Fr. W.*
Geſent *nu* gezonden *miſſus L. V., D. B, Zeg.*
Geſent *i.* gezet *Poſitus, misſchien een drukfout voor* gheſent *D. B.*
Geſet *Quid? L. V.*
Geſet *i.* bezet *D. B.*
Geſet geſette mans *Quid? H. A. T.*
Geſet in die ſonne *ſibi Expoſitus B. D. G. Th.*
Geſet *i.* wet, inſtelling, *lex, inſtitutum B. D. G. Th., Vb. R., Mlands Rberg, H. de Gr.*
Geſetheid *i. meen ik* naauwgezetheid, dat conſiencie is een geſetheid der verſtandenisſe *B. D. G. Th.*
Geſetten *i.* zetten *ponere D. B.*
Geſicht *i.* gelaat *vultus* met rypen geſichte *torvo vultu Cl. Sp.*
Geſien *i.* zien *videre L. V., D. B., Sc., H. M. C.*
Geſien *en* vernomen ſaamgevoegd *H. op M.*
Geſien worden *i.* ſchynen, *videri D. B.*
Geſiener *Comparat. van* geſien meer zichtbaar *S. V. C.*
Geſiert *i.* verſiert *B. D. G. Th.*
Geſyn *i.* zyn *eſſe B. D. G. Th., Cl. Sp., H. Or. d. A.*
Geſyn *i.* geweest *D. B., Zeg., Eſop. H. op M.*
Geſynde *i.* gezondene, afgezondene *Fb.*
Geſin *Familia D. B.*
Geſint zyn, grammelyk geſint zyn *i.* gram zyn *H. A. T.*

Geſonde *vr. i.* gezin *familia S. B., Herkm. Ld. Z., H. V. D.*
Geſinde (*hy*) ſach Symons glorie en ſyn voorbaricheit in goude ende in ſilver ende ſyn grote gheſinde, *in de vulg. heet dit copioſum apparatum D. B.*
Geſinde *nu* gezinte, ſecte, *Secta H. de Gr.*
Geſinne *Familia Br. D., D. B.*
Geſinneken *i.* een klein gezin *parva familia Kantt. S. B.*
Geſinnet op *nu* gezind tot *Br. D.*
Geſlacht *i.* geboorte *generatio D. B.*
Geſlacht *i.* volk *Genſ., Nater.*
Geſlachte (*van rechten natuerliken*) een erfgenaam der werelt, van coninckliken geſlachte *B. D. G. Th.*
Geſlagen *partic. a* ſlaan *D. B., S. B.*
Geſlagen uur *is* vol *of* volkomen uur drie geſlagen uren *Moon.*
Geſlakt *voor* geſlaakt *a* ſlaken *laxare* geſlakt wambeys *i.* los *of* loshangend *Geſ.*
Geſlecht *i.* effen, gelyk gemaakt *Complanatus D. B.*
Geſlegen *i.* geſlagen *D. B.*
Geſlegen *i.* geſlagen *of* geſmeed *van een metaal, of iets van een metaal gemaakt.* Die ſulks maken twe cherubin gulden en geſleghenen, geſmeden candelaar *D. B.*
Geſlepen op iets *d. i.* afgerecht op *Moon.*
Geſlepen verſtand *d. i.* geoefend verſtand, geleerd man *Politum ingenium Geſ.*
Geſleten *i.* vergeten overdracht van rouw *V. P.*
Geſleten en ſlordige taal *forte obſoleta & ſordeda lingua Oud. Vert. A.*
Geſlist *van vuur i.* gebluscht *J. D.*
Geſloten *particip. van* ſluiten *S. B.*
Geſloten *i.* beſloten *of* ingeſloten *incluſus C. d. M.*
Geſloten *i.* beſloten, vastgeſteld *ſtatutus, decretus H. Or. d. A., J. Fl.*
Geſmaken *i.* ſmaken *ſapere, guſtare D. B., S. V. S. G., B. D. G. Th.*
Geſmaldeeld *ſubdiviſus V. D.*
Geſmeed *Ductilis D. B.*
Geſmeek van eenen zachten wind *i.* geblaas, geſtreel, *als of men zeide* gevlei *van* ſmeken, vleien *Z. N.*
Geſmeten *i.* geſlagen *J. M.*
Geſmide *van* lastbeesten *is* tuig van een paard, *bepaaldelyk een* zadel *H. V. Al., Eſopet.*
Geſmide van wapenen *i.* wapentuig *Vaſabellica D. B.*
Geſmolten *particip. van* ſmelten, myn ſiel is geſmolten *B. D. G. Th.*
Geſmookt *i.* gerookt een tong (*nam.* oſſentong) in den rook geſmookt *Z. N.*
Geſmouten *i.* geſmolten *fuſus D. B.*
Geſneden *tranſl.* (*my quam in 't oor*) een zoet geruisch *Z. N. Metaphora minus apta, ut mihi videtur.*
Geſnor *Turba Br.*
Geſnor *wordt met verachting gezegd van al wat ſchandelyk of ongeregeld is*, al 't geſnor van geyle boelery *T. P. P.*, kaartſpel, dobbelſpel en zulke ranken *werden een* geſnor *genoemt by J. D.*
Geſoden *partic. van* ſieden *Coctus D. B.*
Geſoghen worden *Lactare D. B.*
Geſond *ſanus D. B., K. V. H.*
Geſond (*wedergeven*) *ſanatum reddere D. B.*
Geſond *i.* genezen *D. B.*
Geſonde *i.* gezondheid, *ſanitas L. V., Br., H. op M., zie ook Sc., D. B.*
Geſonden *Miſſus partic. a* ſenden *D. B.*
Geſonderd *i.* uitgezonderd *adverbialiter Excepto.*
Geſonderd *i.* afgezonderd *B. D. G. Th.*
Geſonderd van de mans *i.* afgezonderd *ſeparata a veris D. B.*
Geſondheid *Sanitas D. B.*
Geſondigheid *i.* gezondheid *Sanitas Zeg.*
Geſond maken *tranſl.* behouden, verloſſen *Servare D. B.*
Geſondmaker *i.* behouder, verloſſer *Servator D. B., Cl. Sp.*
Geſouten *ſalitus D. B.*
Geſpan de ſteen is Christus tot des doots geſpan *S. V. S. G.*
Geſpan van 20 ruiteren *V. V. R.*
Geſpand *i.* geſpannen *T. P. P.*
Geſpannen in veteren *i.* aan ketenen gelegd *D. B.*
Geſparen *i.* ſparen *parcere C. d. M.*
Geſpeel *i.* ſpeelnoot *J. K.*
Geſpeelnede *i.* geſpelen *S. V. S. G.*
Geſpielſcap *Sodalitium B. D. G. Th.*
Geſpekt met geile boosheid *T. P. P.*
Geſpekt *i.* geſpikkeld *G. op K. uit Huig.*
Geſpelin *i.* medgezelin, ſpeelnoot *Sodalis D. B, Cl. Sp.*
Geſpeulin *i.* geſpelin *Tb.*
Geſpens *i. ſpeatrum S. V. C., Wb.*
Geſpiegeld *i* geſpikkeld *H. de Gr.*
Geſpiſen *i.* ſpyzen *B. D. G. Th.*

Geſpitst *i.* afgerecht *J. M.*
Geſpleten *partic. a* ſplyten *H. de Gr.*
Geſplet *i.* geſpleten *H. op M.*
Geſpoel *i.* geſpeel, ſpeelnoot *B. D. G. Th.*
Geſpoord *i.* opgeſpoord, vernomen *V. D.*
Geſpoorde zweep *T. P. P.*
Geſpouwen *i.* geſplitst *H. de Gr.*
Geſraeyt *i.* geſpreid *d. i.* verſpreid *Dispenſus D B.*
Geſpraeytheit *i.* verſtrooijing *disperſio D. B.*
Geſpraeksaem *H. A. T.*
Geſprayt *i.* geſpreid *d. i.* verſpreid *disperſus L. V.*
Geſpreetheid *i.* verſtrooidheid, verſtrooijing *disperſio D. B.*
Geſpreid *i.* verſpreid *disperſus D. B.*
Geſprekeld *i.* geſprenkeld, geſpikkeld *variegatus D. B.*
Geſpreken *i.* ſpreken *B. D. G. Th., C. d. M., H. op M.*
Geſpuinge *vomitus D. B.*
Gest *i.* gebaard *C d. M.*
Gest (*met de*) of lymſtang op zyn neus lopen *i.* dronken of zot zyn *S C.*
Geſtaafd geſtaafde eed, *Jusjurandum praeſtetum* geſtaafds eeds iets beloven *promittere aliquid Jurejurando praeſtito H. V. D.*
Geſtaafde manſchap *Homagium praeſtitum Oud. Vert. A.*
Geſtaafde ontzachtbaarheid (*Wysgeer van*) *Oud. Vert. A.*
Geſtaakt *i.* te rug gehouden *A. V. M.*
Geſtaan *i.* ſtaan *ſtare D. B., L. V., B. D G. Th.*
Geſtaan *i.* beſtaan, beſtand zyn *L. V.*
Geſtaan *i.* opſtaan *D. B.*
Geſtaan *partic. van* ſtaan *D. B., L. V.*
Geſtaan zyn *i.* ſtaan *ſtare L. V., D. B.*
Geſtaan ledig van *i.* vry of bevryd zyn van *B D. G. Th.*
Geſtade *i.* ſtandvastig *conſtans S. V. S. G., T. P. P.*
Geſtade *i.* vast, krachrig *firmus H. V. D., H. de Gr. Inl*
Geſtadelyk *i.* geduriglyk *aſſidue H. de Gr.*
Geſtaden *i.* toeſtaan *L V.*
Geſtaden *i.* doen *L V.*
Geſtaden *i* bevestigen *affirmare H. Gr.*
Geſtadere (*te*) *Compar. a* geſtade *P. N.*
Geſtadig *i.* vast *ſtabilis D B.*
Geſtadig *i.* ſtandvastig *Conſtans C. d. M.*
Geſtadigheid *i.* zachtmoedigheid *Manſuetudo.*
Geſtadigd *ſtabilitas D. B.*
Geſtal *Quid? Stoke.*
Geſtaltenisſe *i.* geſteltenis *of* geſtalte, geſtaltenisſe des gemoeds *Oud. Vert. A.*
Geſtaltſchuwing *Oud. Vert. A.*
Geſtandenisſe *i.* geſtalte *B. D. G. Th.*
Geſtar *i.* geſternte *D. B.*
Geſtarken *i.* ſtarken *of* ſterken, *nu* verſteken *D. Bi*
Geste *en* gesten *i.* hiſtorien geste, *Commentaria, Hiſtoriae D. B., Cl. Sp.*
Geſtede *i.* geſtade *L. V.*
Geſtedigheit *i.* beveſtigd *B. D. G. Th.*
Geſtedigt *i.* bevestigd *B. D. G. Th.*
Geſteend *nu* geſteenigd *part. a* ſteenen *nu* ſteenigen *Lapidibus objicere D. B., Cl. Sp.*
Geſteinte *i.* geſteente *H. M. C.*
Geſteken *i.* ſteken *B. D. G. Th.*
Geſteken *niet* geſtoken *partic. a verbo* ſteken *D. B., H. M. Cl., V. D.*
Geſteld zyn op, genegenheid hebben voor, beminnen ien vrouw *H. Velz.*
Geſtentig *i. denk ik* beſtendig *Ald. W.*
Geſterken *i.* ſterken *L. V.*
Geſterrede ogen *misſchien oculi ſcintillantes B. D. G. Th.*
Geſterte *i.* geſternte *J. Fl.*
Geſteven *niet* geſtyfd *partic. a verbo* ſtyven *S. C., Geſ., Z. N.*
Geſtevend *Oud Vert. A.*
Geſticht *i.* beſchaafd *moratus C. d. M.*
Geſticht en *i.* bedreven en *J. Fl.*
Geſtichte *i.* gebouw *Aedificium D. B*
Geſtichte (*blyven in zyn*) *i.* by zyn ſtuk blyven *C. d. M.*
Geſtichtig *i.* ſtichtelyk *Cl. Sp.*
Geſtichtzaam *V. J. D.*
Geſtieren *i.* ſtieren *H. M C.*
Geſtyfd *partic. a* ſtyven *Fr. W.*
Geſtyfde gepapte doeçxkens *Cl. Sp.*
Geſtille *i.* ſtilte *ſilentium D B.*
Geſtillen *i.* ſtillen *V. D. B.*
Geſtoef, dat lant is beroert van den gelude des geſtoefs van ſynen vechters *en virgata eſt a voce hinnetuum* geſtoef *videtur dictum pro* geſtuif *D. B.*
Geſtoerd *i.* beroerd *turbatus D. B.*
Geſtof *i.* ſtof *Pulvis Sc.*
Geſtoord *i.* verſtoord, gram, *iratus J. Fl.*
Geſtoord *i.* verſtoord *turbatus D. B.*

Geſtolen *Adverbialiter*, ſteelswyze, heimelyk *Clam. C. d. M.*
Geſtoot *voor* geſtoten *pulſus K. M., H. Or. d. Amb.*
Geſtore (*van den helſchen*) *S. V. S. G.*
Geſtoren *Quid? B. D. G. Th.*
Geſtort *i.* verſpreid, verſtrooid *Diſſipatus D. B.*
Geſtorven *i.* dood *mortuus* gheſtorven dorre dood kreng *D. B.*
Geſtreken liggen *i.* beſloten zyn *van een Raadsbeſluit Oud. Vert. A.*
Geſtreken komen *i.* aankomen *advenire V. Gh.*
Geſtrekt *i.* volſtrekt *Oud. R. Mag.*
Geſtrekt *i.* uitgeſtrekt met allen leden, geſtrekt legghen *B. D. G. Th.*
Geſtryd *ſubſt.* ſtryd *Regna D. B., K. M.*
Geſtryd *Lis D. B.*
Geſtrikket *i.* geſtrikt *B. D. G. Th.*
Geſtrikt *i.* verſtrikt *Cl. Sp.*
Geſtroeyt *i.* beſtrooid *adſperſus D. B.*
Geſtroeyt *i.* verſtrooid, verſpreid *diſperſus D. B.*
Geſtrost *lees* ghetorst *of* getrost *ſuſdinetus D. B.*
Geſtroyet *i.* geſtort *D. B.*
Geſtroyt *i.* verſpreid *diſperſus D. B.*
Geſtuerd *i.* geſtierd *B. D. G. Th.*
Geſtukt (*volkomentlyk Oud. P.*
Geſtukt en verſtukt *Oud. Vert. A.*
Geſuft, geſuft door aerdsch vernuft *D. R. C.*
Geſuikerd *ſacharo conditus Traſlata* geſuikerd ſpreken *H. de Groot.*
Geſweer *S. B.*
Geſwyg *ſilentium D. B.*
Geſwyg geven *i.* zwygen *D. B.*
Geſwind *Celer* geſwind verſtand *Z. N.*
Geſworen *ſubſt. Naam van een Magiſtraats-perſoon, in de Krimpenre Waard als te Stolwyk en Berkenwoude worden de* Schepenen Norus *genoemd. Te Hoorne werde in de 15. eeuw onderſcheid gemaakt tuſſchen den* Rechter, *misſchien den* Schout *en* Geſworens *en* Vredemakers *K. V. H.*
Geſworen *partic. van* zweren *S. B.*
Getaal *i.* getal *numerus* met getaal *ad numerum D. B.*
Getal *i. numerus D. B.*
Getal (*hefſte*) *i.* waardſte, liefſte, beminſte, *gratiſſima, cariſſima C. d. M.*
Getamen *i.* betamen *L. V.*
Getand *Dentatus* getande diſtel *Carduus dentatus H. de Groot.*
Getande vellen *Quid? St.*
Getandeert *Quid? H. op M.*
Getappyt *Tapiſſatus* redenen *vib.* getappyte *of* geborduerde woorden, *d. zyn* beſtaard *of* ſtadhuis woorden *G. op K. uit Br.*
Getast *i.* aangedaan *Tactus D. B.*
Getast *i.* opgehoopt *Cl. Sp., C. d. M.*
Getast, zo ben ik getast *Quid? C. d. M.*
Getiem, een gemaakte en langwylige uitrekking der woorden *Moon.*
Geteeft *i.* getoeft, onderzocht *Oud. Vert. A.*
Getegen (*heen of weg*) *i.* weg of heen getrokken *S. C.*
Geteykent *i.* bezegeld, verzegeld *ſignatus B. D. G. Th.*
Geteykent boeck *Quid? B. D. G. Th.*
Geteld *i* tenten *Tentoria Caſtra St., Zeg., H. op M.*
Getelde tenten *Tentoria, Caſtra Zeg., H. op M., H. V. Al.*
Getelden tenten, heir *Tentoria, Caſtra D. B., H. V. Al.*
Getellen *i.* tellen *numerare D. B., St.*
Geteide *i.* tenten. leger *Tentoria Caſtra D. B.*
Getamen *i.* betamen *Decere H. op M.*
Getemen *i.* onderſtaan andere *St., H. op M.*
Geten *nu* gegeten *part. ab* eten *L. V., L. V. J., J. Fl., H. op M.*
Geten en opgedaan *i.* gegeten en de tafel opgenomen *H. op M.*
Getent *i.* tent *D. B.*
Geterjuind op de weyery *Oud. Vert. A.*
Getert *i.* getart *Laceſſitus Sc.*
Getes *Quid? L. V.*
Geteſen *Quid? S. V. S. G.*
Gety *i.* tyd *Tempus H. H.*
Getydiglyk *i.* tydelyk *Fr. W., S. B.*
Getjenter (*het*) der zwaluwen *Oud. Vert. A.*
Getymmerd *i.* gebouwd *Br. D.*
Getimmert *i.* gebouw *Aedificium D. B., Veld.*
Getippel der vingeren, *van 't aanraken der ſnaren Vond. Jeſ. in D.*
Getist in drukken en wenſchen *J. Bod.*
Getochte *i.* optoch *Inceſſus D. B.*
Getoecht *i.* getoocht *d. i.* getoond *D. B.*
Getoefd *i.* onthaald *Geſ., J. D.*
Getoenaamd *cognominatus D. B., A. V. M.*
Getogen *i.* getrokken *partic. van* tygen trekken *Br. D., B. D. G. Th., D. B., Cl. Sp., K. M., Z. N., J. K.*
Getoi *i.* tooi *H. N. P.*

Ge-

Gerommel *i.* geraas en gedruis, gerommel en bravade *Oud. Vert. Ar.*
Getonen *i.* tonen *Oſtendere D. B.*
Getooid *i.* opgetooid, opgeſchikt *V. D.*
Getoomde rouw *is, meen ik,* ingetoomde, bedwongen *T. P. P.*
Getoot *Quid?* getootte trypen pan, toffelkens *Cl. Sp.*
Getoren *i.* toren *of* toorn *Ira L. V.*
Getouwe *i.* werktuig, *Inſtrumentum L. V., B. D. G. Th.*
Getraan *i.* traan, geween *F. W.*
Getrantel *i.* heen en weder lopen *Z. N.*
Getreden *i.* betreden *Calcare D. B.*
Getreden *partic. van* treden, getreden weg *via trita D. B.*
Getreft *voor* getroffen *S. C., F. W., Z. N.*
Getrekken *i.* trekken *D. B.*
Getrekken *i.* aanlokken *Eſopet.*
Getrekt *i.* voorgetrokken *partic. a* trekken *L. V.*
Getreur *i.* droefheid *dolor H. A. T.*
Getroost *i.* gezind, getroost niet eenen voet te wyken *V. Herſs.*
Getroosten zich op *i.* vertrouwen in *L. V.*
Getroosten zich eener zake *i.* niet vrezen voor een zaak *H. H.*
Getrou *Fidelis.*
Getrouwe (*een*) *Quid. ſit V. G. v. Loon, St.*
Getrouwe *i.* getrouwheid *Fides S. B.*
Getrouweg *i.* getrouwig *Fideles L. V.*
Getrouwen *i.* betrouwen, vertrouwen *D. B., St.*
Getrouwigheid *i.* getrouwheid *H. Or. d. A.*
Getuge *i.* getuige *Teſtis H. op M.*
Getruwede *i.* getrouwde *B. D. G. Th.*
Getuig *i.* tuig *Inſtrumentum, Arma Sc., J. M, V. Hipp.*
Getuig (*tafels*) het tuig des tafels, het geen tot de tafel behoort *B. D. G. Th.*
Getuig *nu* getuigenis *Teſtemonium D. B., Cl. Sp., J. Fl., O. Getb. Lel., St. Br.*
Getuig *i.* getuige *Teſtis D. B., H. H.*
Getuige *Teſtis F. W.*
Getummel *S B.*
Getuur *miſſchien een drukfout voor* getruur. Met jammer en getuur *H. N. P.*
Getwidighet *Quid?* ſy verdiende dat ſy wert met onderſcheyde getwidighet ende geboort *Tb.*
Getwiede broeders en zusters *S. Sp.*
Geur *oder tranſl. S. C., Oud. Vert. A.*
Gevaan *i.* gevangen *D. R. C.*
Gevaart *zeide men eertyds voor* gedaan *H. op M.*
Gevaderling *ſuſceptor Baptismi H. op M.*
Gevayer *i.* gevader *eigenl. doch overdr. een goed, gemeenzaam vriend, by de Franſchen* compere. *Hiervan* gevayer en compeer *Cl. Sp.*
Gevayeren (*gaan*) *i.* gaan praten *Cl. Sp.*
Geval *Caſus L. V., H. M. C., T. P. P.*
Geval in alle geval *in omni caſu, in omni eventu H. M. C.*
Geval in gevalle *in caſu, ſi H. A. T.*
Geval *i.* geluk, *felicitas H. op M., Zeg. L. V.*
Geval *i.* welgevallen, welbehagen *V. D.*
Gevallen *Imperf.* geviel *i.* vallen *Cadere D. B.*
Gevallen *Imperf.* geviel *i.* gebeuren, voorvallen *L. V., B. D. G. Th., D. B.*
Gevallen iemand iets *i.* overkomen *accidere D. B.*
Gevallen *i.* gelukken *Zeg.*
Gevallen *i.* behagen *Placere V. L.*
Gevalscht tonghe niet gevalst om iemand se bedriegen *Z. N.*
Gevangnesſe *i.* gevangenis *Larcer L. V.*
Gevangnesſe doen *i.* in de gevangenis leggen *in Carcerem conjicero L. V.*
Gevangen *Subſt. in pl. non differens a gen.* Steenhuus — daar ſe hare gevangen in leggen, beſloten *H. V. D*
Gevangen *partic. a* vangen *Capere H. Velz.*
Gevangen leggen *Jacere in carcere* gevangen leggen op den hals *H. Velz.*
Gevangenisſe *Carcer D. B.*
Gevaren *i.* wedervaren *Caſus H. op M.*
Gevaren *partic. D. B.*
Gevaren (*uit*) *i.* uitgetrokken *Cl. Sp.*
Gevaren *i.* voorgevallen, gebeurd *H, op M.*
Gevast *partic. van* vasten, ſterken, *robirare D. B.*
Gevaten *i.* vatten *Ald. W.*
Geve *i.* gifte *donum, wordende miſſchien in de gantſche N. Taal alleen gevonden by Stoke H. op M.*
Geveerde *i.* gedrag, houding *B. D. G. Th.*
Gevee *i.* vyandig *St., H. op M., L. V.*
Geveinzen *i.* veinzen *ſimniare Ald. W., C. d. M.*

Geveinzen hem *d. i.* zich *C. d. M.*
Geveld veinſter *obliqua Feneſtra Z. B.*
Geven *Imperat.* gefe *praeſ. ſulj.* gave *dare, tribuere D. B., Br. D., S. B., K. V. H.*
Geven zich ſchuldig *i.* zich ſchuldig kennen *Confiteri ſi reum V. B.*
Geven niet om de dood *i.* den dood niet vrezen *St.*
Geven des graven roeden van den wenen *H. V. D.*
Geven des graven buitermate *H. V. D.*
Geven zyn gemoed aan den dag *i.* openbaren *Reidt.*
Geven veel om dromen *i.* dezelven veel achten *V. Joſ. in D.*
Geven dienst en tribuut *St.*
Geven *i.* ten huwelyk geven *St.*
Geven horinge op *i. miſchien* luisteren naar *S. V. S.*
Geven oorzaak *Cauſam praebere Sp.*
Geven wonder *St., J. Voll. P. N.*
Geven der zake ſchout en hette *H. H.*
Geven in der vyanden rugge *i.* dezelven in den rug vallen *Sc.*
Geven wetten *i.* maken *Oud. Vert. A.*
Geven *i.* begeven *D. B., V. L., V. Joſ., in E., S. V. S., H. Velz., V. P., A. v. M.*
Geven hem te ſtride enz. *d. i.* zich begeven *D. B.*
Geven hem ergens in *i.* zich ergens inlaten, deel nemen in *H. Or. d. A.*
Geven zyn hert om dat *d. i.* op dat *enz. D. B.*
Geven *i.* boete betalen *K. V. H.*
Geven ſchat *K. V. H.*
Geven wisſel van goede *K. V. H.*
Geven den enen geven om den anderen *i.* tegen malkander verwisſelen *H. op M.*
Geven *i.* maken *facere, reddere D. B.*
Geven *d. i.* gegeven *datus Part. a* geven *H. op M.*
Geveinſet *i.* geveinsd, verzeerd *Confictum D. B.*
Gevensdheid *i.* verzeering *Fecteo D. B.*
Gevenſterd *Z. N.*
Geveren (*maar hoe hier is*) *ſed quidquid hic acciderit, quidquid factum ſit H. op M.*
Geverst *i.* uitgeſteld, *part. a* verſten *of* vorſten *St.*
Geverud *i.* geverfd *Coloratus D. B.*
Geverwd *Coloratus Hawk. R.*
Gevest *i.* vastgezet *Conſixus D. B.*
Gevest *i. fixus D. B.*
Gevest an *of* aan *i.* vast gemaakt, vast gehecht an *of* aan *Configatus D. B., C. d. M.*
Gevest *i.* bevestigd, geveste waarheid *Oud. Vert. A.*
Gevestet *i.* bevestigd *B. D. G. Th.*
Gevesticht *i.* bevestigd *Confirmatus B. D. G. Th.*
Gevestighet *i.* bevestigd *Confirmatus B. D. G. Th.*
Geveten den brand *i.* den brand blusſchen *H. op M.*
Gevetert met ſterken yſer *i.* geboeid met ſterke ketenen *L. V.*
Gevetert aan de boyen *Z. N.*
Gevettet *i.* vetgemaakt *D. B.*
Gevicht *i.* gevecht *Pugna Cl. Sp.*
Gevigert *i. ignotus D. B.*
Gevig *Sp.*
Gevinden *i.* vinden *St., Keur v. de l. landen, Cl. Sp.*
Gevinge *i. Datio S. V. S G.*
Gevinge tot alre deuchden *i.* overgeving, geneigdheid tot *B. D. G. Th.*
Gevyſelt *i.* opgevyzeld, verheven *Oud. Vert. A.*
Geviſeren *is 't zelfde als* viſeeren *excogitare L. V.*
Gevlecht *dubium, utrum partic. a* vlechten *an ſubſt.? Z. N.*
Gevleukt *i.* gevleugeld, een gevleukte paterſtoel *d. i.* een armſtoel; *una ſedia a braces G. op K. uit Merw. R. Mintr.*
Gevleukt (*kort*) *i.* gekortwiekt *G. op K. uit Merw. R. Mintr.*
Gevlei (*in het*) ſpreken *H. H.*
Gevlieg *ſubſt. volatus Tranſl. H. N. P.*
Gevlien *i.* vlien *fugere D. B.*
Gevloden *partic. a* vlieden *S. B.*
Gevloeien *i.* vloeien *fluere Cl. Sp., D. R. C.*
Gevloekdoemd *Oud. Vert. A.*
Gevlogen *i.* gevloden *D B., Th.*
Gevlogen *i.* gevlucht, *wordt verwisſeld met* gevlouwen *D. B.*
Gevlokt *i.* gewold, *langer Moon.*
Gevloten *i.* vloten *of* vlieten *J. Fl., B. D. G. Th.*
Gevlouwen *i.* gevloden *of* gevlucht *ſomtyds met* gevlogen *verwisſeld D. B.*
Gevlucht een nest met jong gevlucht *T. P. P.*
Gevlucht *partic. van* vluchten *fugere Sc.*
Gevoeden *i.* voeden *Nutrire D B.*
Gevoedſterd *Voorh. tot den W. Godsd.*
Gevoeg *i.* belang, gemak, voordeel *Commodam L. V., Eſopet, Sp., S. V. S. G.*
Gevoeg *i.* verdrag *Conventio St., H. V. D.*
Gevoeg ſamenſtel *H. de Gr.*
Gevoegen hem *i.* zo gevallen, zo gebeuren *B. D. G. Th.*
Gevoegen *i.* vervoegen *B. D. G. Th.*

Ge-

Gevoegt met maagſchap *i.* vermaagſchapt *D. B.*
Gevorderd *nu* vervorderd, zich gevorderd hebben *i.* zich vervorderd, ondernomen hebben *Aggreari Cl. Sp.*
Gevormet *i.* gevormd, gevormet worden *i.* het vormſel ontvangen *B. D. G. Th.*
Gevreden *i.* bevreden, verzoenen, *Placare D. B.*
Gevredet *i.* bevredigd, verzoend *D. B.*
Gevreed *i.* bevreed, verzoend tot iemand *Conciliatus cum aliquo D. B., Cl. Sp.*
Gevreendet *i.* gevriend *of* bevriend *Cognatus B. D. G. Th.*
Gevreest *Quid? L. V.*
Gevreiſchen *i.* verſtaan, te weten komen *Reſciſcere L. V.*
Gevreed *i.* bevryd *B. D. G. Th.*
Gevroed *Quid? D B.*
Gevroeden *i.* weten & *ſubſt.* wetenſchap *H. V. D.*
Gevroeden weten, *ſcire cum gen. rei D. B.*
Gevroſen *partic. a* vriezen *nu* gevrozen *H. N. P.*
Gevrucht *i.* geveisd *J. D.*
Gevruchtigen *i.* vrucht voortbrengen *fructum proferre B. D. G. Th.*
Geus een vlag op de borgſpriet *Z. W., J. M.*
Gevuolen *i.* gevoelen *Cl. Sp.*
Gevuild *i.* vuilgemaakt *D. B.*
Gewaand *partic. a* wanen, haaſtighe en die niet ghewaant en was *timor inſperatus D. B.*
Gewaar *met een Gen. Eſopet.*
Gewaar (*lyfs*) *Sp.*
Gewaar worden met iemand *ſentire cum aliquo D. B.*
Gewaard *i.* bewaard *Munitus D. B.*
Gevoegde macht *i.* vereende *H. N. P.*
Gevoegzaamheid *Oud. Vert. A.*
Gevoelen met een gen. gevoelen des wyns *d. i.* ſmaken. *Dit woord wordt derhalven overgebragt tot andere zinnen, dan het* gehoor *H. op M.*
Gevoeren *i.* voeren *B. D. G. Th.*
Gevoeſterd *i.* gevoed *Geſ.*
Gevoet *i.* opgevoed *B. D. G. Th.*
Gevogelt *S. B.*
Gevoghet *i.* gevoed, verknocht, verbonden te *niet* tot *of* by *D. B.*
Gevoghet iemant met maagſchappen, *affinitate conjunctus alicui*, met trouwen *fide conjungi D. B.*
Gevoghet te enen wiue mitter vergaderinge ſyns ſaets *commixtione adulterina Junctus D. B.*
Gevold *voor* vol *plenus D. B.*
Gevolg by den meeſten gevolge van der ghemeynte *plurimis ſuffragiis communitatis H. Gr. Jan. ander van Oudyk M. S.*
Gevolglig zyn *i.* volgen, opvolgen *obſervare, obſequi H. op M.*
Gevolgſel *Conſequentia Oud. Vert. A.*
Gevonniſen *i.* vonniſen *Judicare D. B.*
Gevoorſchikt *Oud. Vert. A.*
Geweest *partic. a* wezen *inperf.* geweest hebben *niet* zyn *D. B.*
Geweet *ſubſt. i.* geweten *Conſcientia Z. N., D. R. C.*
Gewegen *partic. van* wegen *D. B.*
Gewegen (*ſynde ſwaricheyt by hem*) *Sc.*
Gewegen *i.* naastliggen *St., H. op M.*
Gewei *i.* ingewand *Inteſtina T. P. P.*
Geweid *i.* gewaad *veſtis Br.*
Geweide *i.* ingewand *inteſtina Br.*
Geweld *i.* macht, gezag *J. D.*
Geweld *violentia Sc.*
Geweldelykheid *Oud. Vert. A.*
Geweldenary *Ond. Vert. A.*
Gewelderinne *i.* heerſcheresſe *Dominatrix B. D. G. Th.*
Geweldig *i.* machtig *B. D. G. Th.*
Geweldig *cum Gen.* geweldich 's lands worden *i.* 't land in zyn macht krygen *poteri regionis L. V.*
Gewelddſchappy *Oud. Vert. A.*
Gewelkomt *T. P. P.*
Gewemel *S. Sp., Jonkt., Poot.*
Gewend op *Aſſuetus alicui rei V. Herſch.*
Gewene *i. Planctus, Luctus D. B.*
Gewene *i.* gewin, woeker *Foenus D. B.*
Gewennis *Oud. Poez.*
Gewenſchen *i.* wenſchen *Ald. W., B. D. G. Th.*
Gewente *i.* gewoonte *V. Ad., V. J. D.*
Gewer zyn iemand *i.* helpen, byſtaan *H. op M.*
Gewerden *i.* werden *of* werden *B. D. G. Th.*
Gewerk *i.* werk, daad *opus, factum H. op M.*
Gewerke (*een ding van dieren*) *Res pretioſa vel pretioſi operis H. op M.*
Gewerken *i.* werken *Ald. W.*
Gewerneert *Quid? L. V.*
Gewerre *obſcura vox apud St., H. op M.*
Gewerrent *an* gewarnd, gewaarſchuuwd? *L. V.*
Gewes *i.* gewis *L. V.*
Gewes doen *i.* verzekeren *L. V.*
Geweſen *i.* weſen *eſſe St. S. B.*
Geweſen *part. a* geweſen *vel* weſen *L. V., H. op M., H. N. P.*
Geweſen *partic. a* wyzen *V. D.*

Geweten *i.* weten *ſcire D. B., Cl. Sp., St. S. B., Aldig. B., H. M. Cl., J. Fl.*
Gewicht *Penſatio D. B.*
Gewicht *Mina D. B.*
Gewicht *pondus* overeendragend gewicht *Oud. Vert. A.*
Gewidet *i.* gewyd *d. i.* wyder gemaakt, uitgebreid *dilatatus D. B.*
Gewied *i.* gewyd *ſacratus D. B., B. D. G. Th.*
Gewiegd *tranſl.* opgevoed *J. M.*
Gewiegd *tranſl.* gevleid *Geſ.*
Gewield, *denkelyk een drukfout voor* gewied *ſacrum.* gewielde maachdekens *Cl. Sp.*
Gewyfd (*wel gemand en*) in d'echten ſtaat *F. W.*
Gewagen *i.* melden *verb. neutr. L. V.*
Gewagen *ſubſt. voor* gewag *mentio H. M. C.*
Gewagen *ſenſu neutro pro* worden *fieri S. V. S.*
Gewagmaking *Oud. Vert. A.*
Gewalg *faſtidium K. M.*
Gewand *voor* gewend *Sc.*
Gewand *i* kleed *Veſtis B. D. G. Th., H. V. D.*
Gewendeld *i.* veranderd *Th., B. D. G. Th.*
Gewandelen *i.* wandelen *D. R. C.*
Gewanderd *i.* gewandeld *D. B.*
Geware *i.* gewaar *St. S. B.*
Gewarig *i.* waar, waarachtig, *Verus, verax L. V., D. B., L. V. Fr. W. Paſſ. en Ev. D., St. B. d., Zeg., Cl. Sp.*
Gewas *ſubſt.* volbrengen te gewaſſe *Perducere ad incrementum D. B.*
Gewas *verb. imperf. a* gewezen *of* gezyn *Cl. Sp., S. V. St. B.*
Gewaſſen *partic. a* waſſen *Creſcere D. B.*
Gewaſſen *partic. a* waſſen *lavare quod tamen dubito, an unquam alibi per duplex* ſ *pro* ſch *ſcribatur B. D. G. Th.*
Gewaterd *i.* met water gemengd *van wyn Cl. Sp.*
Gewecht *i.* gevecht *Pugna Sp.*
Gewed *pignore certatus Handv. V. Gr.*
Gewedde hand *Handv. V. Delft.*
Geweefd *nu* geweven *Textus Geſ.*
Geweefte *Textura D. B.*
Geween *Luctus D. B.*
Geween doen *i.* weenen *D. B.*
Geweerd in hare *Quid? Sc.*
Geweerdigen hem *of* zich *Dignari Cl. Sp.*
Gewaard *i.* gemachtigd, gewaardehand *Handv. van Medenbl.*
Gewaard gewaarder hand panden *H. V. D.*
Gewaard gewaarde Rechter *Handv. V. Kennem., H. V. D*
Gewaard gewaarde Bode *Handv. V. Medenbl., Handv. V. Hart. Aalbr. M. S., V. D. Wal, H. V. D.*
Gewaard gewaarde Biecht. *An idem quod* ware? *St. Br., C. d. M.*
Gewaardigen *i. Dignari D. B., V. L., D. H.*
Gewaardigen zich iets *V. N.*
Gewaardigen iemand iets *V. Dav. in ball., D. H.*
Gewaarlyk *i.* waarachtig *Verus certus Zeg.*
Gewacht *i.* bewaard *Cuſtoditus D. B., Pelgr., H. de Gr.*
Gewachten *i.* wachten *H. M. C.*
Gewachten hem *d. i.* zich van iets *nu* zich hoeden voor iets *Cavere ab aliquare Cl. Sp.*
Gewad *i.* wed *vadum H. op M.*
Gewad *i.* gevaar *periculum zekerlyk tranſl. Pelgr.*
Gewade *i.* wed *vadum D. B.*
Gewade *i.* gevaar *L. V.*
Gewade *i.* ingewand *Viſcera H. op M.*
Gewag *i.* melding *K. M., H. Gr.*
Gewag doen van iets *i.* gewag maken van iets *H. op M.*
Gewagen *imperf.* gewoeg *Active* verhalen, vertellen *narrare L. V., C. d. M.*
Gewyd *partic. a* wyden *inaugurata D B.*
Gewyd *partic. a* wyden *d. i.* wyder maken *Dilatare D. B.*
Gewysd *partic. a* wyzen *monſtrare D. B., Th.*
Gewysde (*de*) zaak *Oud. Vert. A.*
Gewild hebben *voor* hebben willen *D. B., K. M.*
Gewin *i.* winst *Lucrum C. d. M.*
Gewinnen *i.* winnen, bekomen, verkrygen *B D. G. Th.*
Gewinnen des *i.* daar toe komen *H. op M.*
Gewin vordering *Oud. Vert. A.*
Gewis *i.* gewiſſe *Conſcientia H. de Gr.*
Gewis *adj. i.* vast *S. B.*
Gewis iemand nemen *i.* hem aantasten, dat men, om zo te ſpreken, zeker is van hem te overwinnen *V. V.*
Gewis *i.* zeker van iets *J. D.*
Gewit *i.* wit *of* witgemaakt *D. B.*
Gewoente *i.* gewoonte *Conſuetudo Br. D.*
Gewoest *i.* woest *deſertus D. B.*
Gewoest *i. partic. a* woesten *nu* verwoesten *vaſtare D. B.*
Gewoestheid *i.* woestheid *vaſtitas D. B.*
Gewogen *partic. a verbo* wegen *S. B.*

Ge-

Gewold *laniger Z. N.*
Gewonden *i.* wonden *Vulnerare D. B.*
Gewone *Conſuetudo vitae L. V., P. ſermo enim ibi eſt de matrimonio, quod ita vocatur in Pr. H.*
Gewone *i.* gewoonte *Conſuetudo L. V.*
Gewonnen *i.* overwonnen *D. B.*
Gewoonſchap *i.* gewoonte *Conſuetudo H. de Groot.*
Gewoonte *plur.* gewoontens *Oud. Vert. A.*
Geworden (*laten iemand*) *i.* toelaten *V. D.*
Geworden hebben *voor* geworden zyn *Sc.*
Gewormte *i. Aerago D. B.*
Geworven *i.* verworven *D. B.*
Gewoud *i.* geweld, macht *B. D. G. Th.*
Gewoud (*vlieden en ſire*) *fugere in locum tutum H. op M.*
Gewoud *nu* gewild *partic. a verbo* willen *D. B.*
Gewracht *i.* gemaakt, gewerkt *D. B.*
Gewricht *Junctura Tranſl. Moon.*
Gewrocht *i.* gemaakt *factus D. B.*
Gewroegd *partic. a verbo* wroegen *Accuſare D. B.*
Gewroge *i. misſchien* wroeging *Accuſatio D. B.*
Gewroghet *Accuſatus partic. a* wroghen *D. B.*
Gewrok 't geſchreeuw der Kikvorſchen *Z. N.*
Gewulf *Lacunar V. D.*
Gezaaid (*deze zyn dun*) *i.* zyn weinige in getal *J. D.*
Gezeet *i.* harnasch *Lorica H. Velz, S. C.*
Gezeet (*het wanſcheppelyk*) van klederen *Oud. Vert. A.*
Gezeg (*het*) *i.* het zeggen, *dicturo, dictio T. P. P.*
Gezeggen *i.* zeggen *dicere Z. N.*
Gezekerd *i.* verloofd *desponſata* gezekerde maagd *Virgo desponſata H. op M.*
Gezeld zyn aan iemand *i.* verbonden *Eſopet.*
Gezelnede *i.* gezellen, *Socia, Comes H. op M.*
Gezelle *Comes, Socius D. B.*
Gezellen *Sociare, Copulare D. B.*
Gezellen zich, *ſocietatem inire Eſopet.*
Gezelſchap zyn *i.* fraai gebruikt, getergt zyn, maght hebben en dulden zyn zeldſaam gezelſchap *d. i.* gaan zelden ſamen, kunnen niet lang by een zyn. *Dus zegt Ovid. Her. Epiſt. Phaedrae ad Hipp. Non bene conveniunt & ex una ſede morantur pudor & amor, of diergelyke woorden, zo ik my niet bedrieg, H. Henr. de Gr.*
Gezet *i.* wet *Oud. Vert. Ar., en Vert. A.*
Gezet *i.* bepaald *Conſtitutus de tempore C. d. M.*
Gezet (*effen en*) *Geſ.*
Gezet *Quid? L. V.*
Gezeten in *i.* zittende in *C. d. M.*
Gezeten (*zach*) *i.* zacht zittende *K. M.*
Gezien *i.* zien *H. M. C.*
Gezien zyn *voor* gezien worden *C. d. M.*
Gezien zyn *Villeri H. Henr. de Gr.*
Gezyn *verb.* zyn *eſſe St., Aldeg. W. idem R. Byck.*
Gezyn *partic. van* gezyn *of* zyn *nu* geweest *L. V., C. d. M.*
Gezind (*van hoogh en laagh*) *d. i.* by hogen en lagen aangenaam afgezien *H. N. P.*
Gezucht des westen winds *ſuſurrus, flatus Zephyri S. V. C.*
Gezwakt *i.* verzwakt *debilitatus* gezwakte hersſenen *Oud. P.*
Gezwei (*een ydel*) der woorden, *Oud. Vert. A.*
Gezwicht, de zeylen al gezwicht *i.* geſtreken *Z. N.*
Gezwige *i.* gezwyg, ſtilte, *Silentium.*
Gezwygen *i.* zwygen, *Tacere Oud. Vert. A.*

De E *en* G *wordt in ſommige woorden afgekapt, gelyk in*

Gh'hucht *voor* gehucht *K. M.*
Gh'leken *voor* geleken *K. M.*
Gh'rucht *voor* gerucht *K. M.*

NB. *Dit is om 't rym geſchied, en meen ik dat misſchien in diz woorden by hem alleen in gebruik is.*

Gi *nominativus pl. van* di *nu* gylieden *D. B.*
Gibbeling *waarvan waarſchynlyk* gibbeline *moet worden gelezen i.* gibbelinus, *een der factie der* gibbelinen *L. V.*
Gicht *i.* gift *donum L. V., Br.*
Gicht *i.* jicht *Arthritis Geſ.*
Gichte *i.* gifte *donum L. V., H. op M.*
Gychtigheid *of* gichtigheid *Paralyſis D. B.*
Gye gui de *waar voor men ook even goed kan zeggen* ghy, *men ſpreekt dien naam uit als* gi *of* gei *H. op M.*

Giegagen *i.* balken *rudere de Asino Moon.*

Giegauw *by Visf. i. misschien 't geen men in de Schilder- en Bruineerkunde of Beeldhouwery noemt* Ariades, Moresques, *of misschien de* Harpyen, *die men op de Plaat by Visf. ook vindt. Erg.* gegans *G. op K.*

Giey *Quid? L. V.*

Gielys *i.* gillis *nomen proprium H. op M.*

Gien *dat is* geen, *nullus*, in ghiènen saken oirconscap draggen *K. V. H.*

Gien *tweemaal in eene rede*, soo en moet ghien poerter ghien goet aenspreken *K. V. H.*

Gien *achter* niemand. ende niemant sal ghien oven laten maken ten si bi den recht, *sequitur tamen in eod. art.* niemant sal een oven setten *K. V. H.*

Gien *frequent.* dan gheen scepen sal laten tuighen dan *K. V. H.*

Gienerhande *i.* generhande *K. V. H.*

Gier *Vultus H. de Gr., Ges.*

Geer (*Verkens-*) Verkens dief *G. op K.*

Gier *adj.* guur *C. d. M.*

Gier *voor* gierig *of* begeerig *als* leergier *Sp.*

Gierecheit *i.* gierigheid *Avaritia H. op M.*

Gieren *verb.* 't gieren van de vlerken der vogels in de lucht, in 't gieren op haar vleugelen *Oud. Vert. A.*

Gieren naar *i.* haken naar *Oud. Vert. A.*

Gierig *i.* onverzadelyk *Avidus. D. B.*

Gierig *appetens*, gierig na 't licht *appetens lucis S. V. S.*

Gierig *bono sensu*, in heil gierig *H. Ach. en Pol.*

Gierigheid *Avaritia L. V., D. B.*

Gierigheid *Cupiditas D. B.*

Gierigheid *i.* begeerlykheid, gierigheid van geld *H. de Gr.*

Gierigheid *i.* gulzigheid *Aviditas D. B.*

Geerliken *i.* guriglyk *Avare D. B.*

Gieten, *Fundere D B., B. D. G. Th.*

Gieten *transl. de Cant. Ges.*

Gietketel, beelden, zo even uit de gietkelen genomen *Oud. Vert. Ar.*

Giefken *i.* een kleine gift *C. d. M.*

Gift *Donum H. de Gr.*

Gifte *Donum Incertum utrum Masc. an neutrum D. B.*

Gigagen *i.* balken van een ezel *rudere V. P.*

Gigen *Quid? V. D.*

Gygen en hygen. *H. Or. d. A.* corts daar na gekomen de posten al ghyghen.

Gygen *an* snikken *P. N.* 't was al na geld, dat ik elk hoorde ghygen.

Gild *Prodigus Br.*

Gilde (*de*) spelen *i.* brassen, tieren, verkwieten *S. d. Ph., Oud. Vert. A., Visf., Westerb.*

Gilde volk *i.* 't gemeen, graauw, *Vulgus D. B.*

Gilden *i.* tieren, brassen, *V. P.*

Gildenhoofd *Praefectus Collegii G. op K. uit Mernede, R. Minist.*

Gile, leugen, *mendacium*, sonder gile *een rymlap by onze oude Dichters L. V., St., Zeg., H. op M.*

Gilen *i.* liegen, sonder gilen, *een rymlap, L. V., Zeg.*

Gylen *i.* gyl, ritzig zyn, *Lascivire* gylen naar boelen, *Br.*

Gylen naar gesten, gaven, goud *i.* haken naar giften *enz. J. D.*

Ginder, daar. *Esopet.*

Ginge ende gave *i.* gangbaar *H. V. D.*

Ginnegabben *i.* belachen, *Westerb. dicitur etiam* ginnegappen.

Ginnegappen, *hetzelfde als* ginnegabben, spotten, ginnegappen, kyven, liegen, achterklappen, *V. D.*

Ginnen *i.* beginnen *H. Br. Zang.*

Gins en weder, *huc, illuc*, gins en weder varen *V. D.*

Ginsen noch neer *i.* gins noch neer *neque huc neque illuc D. B.*

Ginswaart *illuc D. B.*

Gyort, gyot, ghye, wyt, *hetzelfde als in 't Lat.* guido *of* wido *H. op M.*

Gypen, *een scheepswoord, als by een rak in den wind, het zeil schielyk dreigt over te slaan, overdrachtelyk voor* sterven, te gronde gaan, *H. V., Moon., Poot.*

Gypen (*liggen op 't*) *i.* leggen op sterven *Moon.*

Girsen *den schaatsryders toegeschreeven*, de schaatsryder girst in 't ys en locht? *Quid proprie? S. V. C.*

Gis *i.* gisting, op de gis, by de gis *V. D.*

Gefarme, *een zeker wapentuig H. op M.*

Gyse *gall.* guise *i.* wyze *C. d. M., Factie d. Viol. door P. de Herpener S. d. Ph., J. M.*

Gysel *of* gisel *Obses, St., D. B., J. F.*

Gysel nemen, houden te, leggen te *St.*

Gy-

Gyſel (*te*) dagen *H. V. D.*
Gyſel (*te*) roeren, zenden *J. Fl.*
Gyſelen een land aan zyn hand *i.* een land aan zich onderwerpen, *St.*
Gyſelen een land aan iemands zyde *i.* 't zelve voor hem verzekeren, *St.*
Gyſelen *tranſl. voor* bedwingen, *als* 't zwaard in de ſchee, *Feitema Triomf.*
Gyſelen, bewaren 's lands oorlogstuighuis, daar de Flitſen van den leeuw gegyzeld zyn *E. Kraayv.*
Gyſelſchap hanteeren, *obſides detinere H. V. D.*
Gisſelyk *Conpeturalis Oud. Vert. A.*
Gisſen op iets *S. V. S.*
Gisſinge *Aeſtimatio D. B.*
Gift *i.* droesſem, grondſap, hef, *Fex.*
Gytterken *i.* vonkjen *Scintillula J. Fl.*
Geth, met een ruede ſal men geth verſlaen en cymenum met enen ſtoc *D. B.*
Glaas *i.* glas *Vitrum Zeg.*
Gladden *i.* glad, ligt maken, gladden den handel *d. i.* gemakkelyk maken *H. H.*
Gladdigheid *S. B.*
Glanſen *i.* glanzig zyn *Veld., S. V. Ch.*
Glas *i.* tyd, beurt *Z. N.* By glaſen om *d. i.* elk zyn beurt. *Dewyl de tyd op de Scheepen by uurglazen werdt afgemeten Sp.*
Glat *i.* glad, glatte woorden *S. B.*
Glary, lans, ſpeer, *luncea, haſta D. B.*
Glarie lans, ſpeer, *Luncea, L. V., D. B., Cl. Sp., Chron. van Zeel.*
Gleep, ſamenvoeging der ſteenen *S. B.*
Gletſen *i.* gliſſen *S V. S. G.*
Glibber glad *Oud. Vert. A.*
Glyden *verb. neutr. J. K.*
Glyden *Memoria labi. Mier. Chb.*
Glyk *voor* gelyk *K. M.*
Glyken *i.* gelyken *K. M.*
Glimmen *nitere B. D. G. Th.*
Glimp *i.* glans *L. V., H. H.*
Glimpelyk *i.* glimpig *L. V.*
Glimpelyk *i.* zonder glimp *H. Ged.*
Glimpend, glimpend kouter *Poot.*
Glimpig *i.* ſchoon ſchynend *H. H.*
Glimpvernis *Oud. P.*
Glinſteren *S. B.*
Glintſen *S. B.*
Glintſeren *niet* glinſteren *S. B.*
Gloed *i. Calor vehemens C. d. M.*
Gloedig *ardens*, overſpel *C. d. M* dorst *P. N.*
Gloeien *Ardere P. N.*
Gloeien in een' lichten brand *V. L.*
Gloeien, blinken van een roos *C. d. M.*
Gloor *i.* glorie, de gloor haars roem leſchen *H. Br.*
Gloor (*de*) zyns naams *Oud. P.*
Gloferen winst uit winst *i.* zoeken *Viſ.*
Glottoen *Quid? Zeg.*
Gloze, *verklaring van een woord glosſa J. D.*
Glozen *i.* blinken *C. d. M.*
Gluk *voor* geluk *K. M.*
Gluren *Sp., T. P. P., H. Br., J. K., Schem. Sal. Liefdel.*
Glurig *Anſlo.*
Gnor (*helſche*) *Oud. Vert. A.*
Gnorren *Oud. Vert. A. de Care.*
Gnokachtig, een hongerige konst, altyd gnokachtig *Oud. Vert. A.*
Gnokken, deeze loopen gnokken door de huizen der edelen *Oud. Vert. A.*
Gnorren *i.* knorren *Z. N.*
Gochelary *Oud. Vert. A.*
Gochelboek *Oud. Vert. A.*
Gochelen *H. H.*
Gochelkuur *Oud. Vert. A.*
God *gen.* Goods, *acc.* God *D. B., B. D.*
God om Gode *i.* voor God *in plaats* van God *D. B.*
God, iemand bevelen te Gode. *Mandare, commendare aliquem Deo D. B.*
Gods (*de*) armen *niet enkel* Gods armen *Pauperes D. B. zie ook op* goed *ſubſt.*
Gods ſone (*de*) *niet enkelyk* Gods ſone *D. B., St., zie ook op* goed *ſubſt.*
Godes loon *V. B.*
God (*alſt*) woude, *een ſpreekwys gemeen als een zaak of daad door Gods byzondere beſtiering geſchied of te rechter tyd iemand gekomen of voorgevallen was. Men zeide daar voor ook* God wouds *H. op M.*
God, bi Gode *i.* door God, *een ſpreekwys zeer gemeen by Stoke H. op M.*
God bevrucht *Vr. C. A.*
Goddienſtelyken *i.* godsdienſtelyk *Cl. Sp.*
Goddienſtig *i.* godsdienſtig *D. B*
Godendac, *een verbastering van het woord* goeden dag, *den naam van zekere Pieken by de Vlamingen in de 14. Eeuw in gebruik. Aanteekening van den Heer van Wyn uit du Cange, zo ik meen.*
Godevaard *Lat.* Godefridus; *Gall.* Godefroy, Geoffrooy; Godevaard *is by verkorting* Govaard, Goverd, *nu zegt men kwalyk* Godefrid *voor*

Godeveerd, *als men ſpreekt van* Godevaard met den Bult, *H. op M.*

Gode waert (*tot*) *Deum verſus Cl. Sp.*

Godheid *nu* Godgeleerdheid *Theologia H. H., V. P.*

Godingen der graven vele *Kolyn*

Godlik *Pius O. Get. L. Lel., Mefraan, Aldig., R Bync.*

Godloos *Impius S. B.*

Gods lof *Dei Gloria B. D. G. Th.*

Godsſpel *Oraculum Anſt. P.*

Godsſwetſer *Theoſophiſta Oud. Vert. A.*

Godvergeten, Menſchen van Godvergeten droeſem *A.*

Godwouds, *de zelfde ſpeeekwys als:* alſt God woude *i.* door Gods beſtier *St., V. B., Poot H op M., Zie ook Alkem. Cerem. der Begr-*

God wouds, *cronici ſi Dis placet*, zy moeten lachen om die verwaande God wouts Doctoren *Viſſ. Zinnep.*

Godienſtigheid *i.* Godsdienſtigheid *Br. D.*

God *ni* go *Regio Reyd.*

Goed (*in't*) aanvaarden, *zie* goed.

Goe (*te*) geven *i.* toegeven *Concedere Oud. Vert. A.*

Goed *ſubſt.* God. Deus Heer van de Goeds zone, de Goeds crachte, de Goeds arme, de Goeds want en wanden, *altyd met het art. voor* Goed *H. op M.*

Goed *Bonum pl.* goeden *ook wel* goejen *niet* goederen, *res, Bona Sc., D. B., K. V H., H. M. C., H. Utr. d. Heb. Amb., J. Fl., V. B.*

Goed aanſpreken voor eyghen, *vindicare, petere actione in rem K. V. H.*

Goed (*lyf en*) verboeren *K. V. H.*

Goed *i.* koopmanſchap *K. V. H.*

Goed wechvlugten *K. V. H.*

Goed *de bonis, credo, feudalibus*, dat goede huys te Montfoorde *d. i. Caſtellum Montfortiae St*

Goede lieden van Zuthollant, *Vaſalli Zuidhollandiae H. V. D.*

Goed myns *H. Gez.*

Goed (*verwrocht*) *d. i.* verbeurd, *bona publiata S. Sp.*

Goed bezitten panden. *Zie* bezitten.

Goed (*te*) houden *i.* vergeven, *ignoſcere Verh. P.*

Goed aanvaarden in 't goe *d. i.* in 't goede, ten beste nemen *V. Virg.*

Goede (*te*) doen *S. V. S.*

Goede (*te*) keren *i.* houden, nemen *Bred., G. op K.*

Goede (*in 't*) ontvangen *i.* nemen *C. de M.*

Goet *voor* goed *d. i.* God *Deus D. B.*

Goed bidden *i.* heil, geluk bidden, geluk wenſchen *D. B.*

Goed en zoet *B. D. G. Th.*

Goed recht, het is goed recht *d. i.* billyk *aequum Zeg.*

Goed rond zeggen *i.* rond uit zeggen, *praeſiſe dicere H. A. T.*

Goed rond *ad verb.* verſtaan goed rond *S. V. S.*

Goed rond *adj.* myn goed rond *i.* myn openhartigheid *S. V. S. G.*

Goed aanvangen, *Vindicare ſibi H. V. D.*

Goed aanvatten, *Vindicare ſibi H. K. D*

Goed bevaren *i* vinden *H. V. D.*

Goed ſchutten *H. V. D.*

Goed vrien hem met vrien goede *K. V. D.*

Goed *i.* eerlyk, goede knapen, *viri honeſti K V. H.*

Goed, goede ſame, *illaeſa exiſtimatio H. op M.*

Goeddenken *i.* ſchynen, *videri H. op M.*

Goeddunken *i.* goedvinden *C d. M.*

Goedelik *i.* goelyk, fraai *Poot.*

Goedeloos *i.* zonder goed *St.*

Goeden *i.* ryk maken, goed geven, *Ditare L. V., St.*

Goeden, *heredem facere Kl. v. d. lage Landen, Veld.*

Goeden *i.* ſchenken, *Donare St., S. V. S. G.*

Goeden *waarvan* gegoed zyn *K. V. H.*

Goed *i.* zeker, ter goeder waarheid *K. V. H.*

Goed, ter goeder trouwe, *bona fide V. D.*

Goederhande *i.* goedertieren *H. M. C.*

Goedertieren (*de*) *S. B.*

Goedertieren *met een gen.* goedertieren iemands *D. B.*

Goedertieren *Fr. de Haas, Poot.*

Goedertierenheid, *Propitius D. B.*

Goedertierig *Manſuetus C. d. M., S. C.*

Goedewelwinning, *Captatio benevolentiae Oud. Vert. A.*

Goedgrondig *i.* uit een goeden grond goedgrondig danken *S. V. S. G.*

Goed jaar, *Interjectio Ald. B.*

Goedig *i* goed, goedaartig *Viſ.*

Goedliks *H. V. D.*

Goed rondsch *i.* eenvoudig, oprecht *ſimplex, ſincerus Sp., Br. Poez.*

Goedunkenheid *i.* goeddunkenheid, welgevallen *B D. G. Th.*

Goeyſack *pye*, ſlecht, gemeen kleed *Cl. Sp.*

Goelyk *i.* bevallig, aanminnig *Moon.*

Goelikjes fraaitjens, *G. op K. uit Huighens.*

Goem-

Goem *cura Zeg., L. V.*
Goem nemen *i.* acht geven, acht ſlaan *L. V., Zeg.*
Goen *voor* goeden, goen dag *i.* goeden dag *K. M.*
Gograef *G. op K. uit de Erfgrav. Bediende.*
Gogulen *i.* hikken *Cl Sp.*
Gokelaar *nu* gochelaar *Hariolus, Magus, Incantator D. B.*
Gokelen *i.* gochelen, gokelen onder den hoed *H. op M.*
Gokelie *i.* gochelary *L. V.*
Gokelrie *i.* wichelary, tovery, *Augurium, Magio Pelg., D. B.*
Golleſachtig *i.* galvachtig *Rinduloſus Oud. Vert. A.*
Golven *mari transferi S. V. C.*
Gome, acht, zorg, *Cura*, gome nemen op iets *i.* acht ſlaan op *S. V. S. G.*
Gome nemen tot *St.*
Gome nemen *cum genit. St.*
Gomen op iets *i.* letten op iets *S. V. S.*
Gomen, *een ſtopwoord dat alles beteekent by L. V.*
Gond (*de, het*) *i.* gene *Sc.*
Gonnen *i.* gunnen *Imperf.* gonſte *Zeg.*
Gonſt *i.* gunſt *Gratia.*
Goren *i.* geuren, goer geven, reiken *Olere L. V.*
Goren, met geloof gegoort zyn *Quid? S. V. S. G.*
Goot *zie* gote.
Cootman die by de Walvischvangst het Spek van den afgemaakten Visch met ſchoppen langs de goot in 't ruim ſtrykt *Z. V. W.*
Gordel *Zona Onz., D. B.*
Gorden *i.* omringen *Congere D. B., Geſ.*
Gorden in reine Sneeuw, *Poot.*
Gorden met vreze *Quid? S. V. S. G.*
Gordine *i.* gordyn *D. B.*
Gore (*der*) *i.* der goonre *d. i.* der geener *H. op M.*
Gorge *Quid?* een gorge veddelaar *G. op K. uit Nozem. Klaartje.*
Gorgier, *een wapen tot beſcherming van den hals dienende. Pelgr.*
Gort-man *Quid? Sc.*
Gote *Canalis S. B.*
Gote *Fuſura D. B.*
Gote *Alvetus fluvii J. Fl.*
Goud, *Aurum*, zo trouw als goud, *ſpreekw. beteekenende, dat hy van wien men ſpreekt, als goed goud de proef kan doorſtaan. Moon.*
Goudbloem *niet* goudsbloem *A. V. M.*
Goudbloemig *K. M.*
Goude (*ter*) bier brouwen *K. V. H.*
Goudwege *i.* goud gewicht *Ald. Wederl.*
Goudziek *Auri cupidus J. M. Bat.*
Goupe, kolk.
Gouw, *Regio, provincia, territorium Colyn, Matth. de M.*
Gouw *voor* goed *praeteritum van* gelden *V. D.*
Gouwe *voor* Gouda *C. d. M.*
Graach *i. gracilis C. d. M.*
Graad *i.* trap, *gradus H. Or. d. A., H. M. C., J. Fl.*
Graaf, *Comes St.*
Graaf, *niet altyd bepaaldelyk die het Graafſchap bedient, maar ſomtyds ook zyn Stadhouder of Voogd des Lands, vooral zo het een Zoon des Graafs is H. op M.*
Graafgeding *i.* des Graven Vierſchaar *Judicium Comitis Handv. v. Kennem.*
Graafnede *i.* Gravinne *H. op M.*
Graafnedinne *verbastering van* Graafnede, Gravinne *H. op M.*
Graan *Quid? Zeg.*
Graauw *i.* grys, *Canus D. B.*
Graauw, (*het*) 't gemeene Volk, *Vulgus J. D.*
Graauwen *i.* graauw *of* grys worden, *Caneſcere Gem Spw.*
Graauwheid *i.* grysheid, *Canities D. B.*
Grabbelary *Oud. Vert. A.*
Grabbelen met beide de handen in 't gras *J. Fl.*
Grabbelregels *Oud. Vert A.*
Gracelyk ſchoon, *formoſus D. B.*
Gracelik, *Graeilis D. B.*
Gracht *i.* graft, *ſepulchrum D. B., C. d. M.*
Grafnede, Gravin, *Comiteſſa, Recht van den Prins van Oranje op Veere.*
Graf, *ſepulchrum K. V. H.*
Graft, *ſepulchrum D. B.*
Graft, *foſſa Oud. Vert. A.*
Gragen *i.* graag, begerig maken *J. K.*
Graken (*het*) van den dag *nu* het krieken *H. op M.*
Gram *'t zelfde als* droevig, *komt ook in 't Fr. voor H. op M.*
Gram *iratus* tegen iemand, *ook alleen* iemand *zonder* tegen *D. B, C. d. M.*
Gramende minnenyd *Oud. Vert. A.*
Grammelyk gezind *H. A. T., C. d. M.*
Grammoedig *Sc.*
Gramſcap, *ira D. B.*
Gramſcap, *furor D. B.*
Gramſcap des toorns, *ira furoris D. B.*
Gramſchap (*de*) Gods *i.* de vallende Ziekte, *Epilepſia, Morbus Comitialis H. op M.*
Gramteernig *Sch. d. Ph.*

Grane *i.* zaad *ſemen L. V.*
Granen *Quid?* *S. V. C. Ch.*
Gras, te niere graſe, *Vere novo St.*
Grasduinen (*gaan in*) *J. D.*
Graſelen *Quid?* Schout Bont die graſelt vast *V. P.*
Grave (*ten*) komen *i. niet* tot iemands begravenis komen, *maar* tot deszelfs graf *H. op M.*
Grave (*ten*) waard dragen een dood vis *J. K.*
Grave *i.* graf, kuil *B. D. G Th.*
Graven *Fudere D. B. Imperf.* groef.
Graven *Imperf.* groef, *Sepelire D. B., St., Veld., K. V. H., Zeg., J. Fl., L. V., B. D. G. Th.*
Graven *nu* graveren *Sculpere D. B., L. V.*
Graver *i.* graveerder, *Sculptor. D. B.*
Graveren *Sculpere D. B.*
Graueraar *nu* graveerder, *Sculptor D. B.*
Grawigheid *i.* graauwigheid, grysheid, *Canities.*
Grecht *i.* gracht, *foſſa H. M. C.*
Gredſelen van weze *H. H.*
Greep, *Perſuaſio V. Herſch.*
Greep *i.* list *J. K.*
Greffien *verb. credo inſerere fructus K. M.*
Greiden *placere M. C. C. R., S. V. S G., M. Geer Fab., Oud. Vert. A., S. V. S. R., Weſterb., H. Or. d. A., Paſſenr., Geſ., habet* misgreiden *Displicere.*
Greie *Lubitus C. d. M., Gallia Gré.*
Greye, *Lubitus Gallixe Gré C. v. der M.*
Grein *'t zelfde als* greiden, behagen, *Placere C. d. M., Oud. Vert. A., M. C. C. R., J. D.*
Greien *i.* weenen *V. P.*
Greinde trompet *S. C.*
Grein, Juweel *H. Or. d. Amb.*
Grein *i.* uitmuntend *Zeg.*
Grein *i.* graan *Chron. van Zeel., C. d. M., Paff., W. V. Ar.*
Greindel *i.* grendel *Cl. Sp.*
Green, *mulier placita S. V. S.*
Greinſen in 't helsch verdriet *S. V. S. G.*
Gremelen *V. Virg.*
Gremmen *i.* grimmen, *Frendere D. B.*
Grenadier, Granaat-Appelboom *P. N.*
Grendel, *Veatis D. B.*
Grendels van 't gemoed *T. P. P.*
Grenen, *ſubvidere H. Hiſt.*
Grenikken der fortuine *H. H.*
Grenzen, *overdr.* gemeenſchap hebben met, gelyken naar *V. J. D.*
Greuen *i. denk ik*, vinden *Fl.*
Grief *i.* hartzeer, ſmert, *dolor C. D. M., Zeg.*
Griefte *hetzelfde als* grief *S. V. S.*
Grieken *i.* Griekenland, *Graecae J. Fl., B. D. G. Th.*
Grielen bloed *V. P.*
Grielen *i.* krielen, vol zyn *Paffenr.*
Griet, (*quade*) *Spreekwoord, denklyk afkomſtig van Margaretha, Dochter van Boudewyn H. op M.*
Grieven, ſmerten *H. Or. d. A.*
Grieven, ontberen *V. Ad.*
Grievlyk *i.* nadeelig *C. d. M.*
Grievlyk, brosch, verganglyk *C. d. M.*
Griffelen *i.* enten *S. V. S.*
Griffelen *nu* griffie *D. B.*
Griffen *i.* graveren *S. V. C., S. C.*
Griffen *overdr. voor* bevestigen *S. C.*
Griffen *overdracht.* inënten *S. G.*
Gryns, de bruine grynſen van des Hemels aanſchyn *H. Or., H. Ged.*
Gryns *i.* momzicht *Voorb. tot den W. Godsd.*
Grynſen, *Frendere D. B., Sc.*
Gryp, gryps *D. B.*
Grys, *Canus B. D. G. Th., C. d. M.*
Gril *i.* grillig, *frigidenſculus*, grille winter *H. Or. d. A.*
Grille *Phantaſia H. D.*
Grim *i.* gramſchap, *ira V. L., R., P. Verh., Foot, G. op K., uit Merw.*
Grimmelen *i.* krielen, *ſcatere V. L., V. P., H. H., J. M. B.*
Grimmen, *Mutere D. B.*
Grimminge, *Fremitus D. B.*
Grindig, *Scabioſus S. B.*
Grynen *Imperf.* greenl, grimlachen, *ſubvidere G. op K. uit Merw.*
Grynen *Imperf.* green *i.* grimmen, *Vb., Z. N., V. L., H. H.*
Grinnen *i.* grynen *J. M.*
Grip. *Aratiuncula D. B.*
Grypen, vangen, *Capere D. B.*
Gryſen *i.* grys worden, *Caneſcere S. V. S.*
Griſſing *i.* trilling *V. Virg.*
Groef *i.* grof, lomp, *Stupidus C. d. M.*
Groefd *i.* gegroefd *d. i.* gegraveerd, *Coelatus.*
Groeien, *Creſcere B. D. G. Th., V. Herſch.*
Groeien, *Verere D. B., C. d. M., ubi ſermo eſt* de groeiend hair, *quod opponitur* grys.
Groeien, uitſchieten, *Germinare D. B.*
Groeien *act.* voortbrengen, *Proferre D. B., S. B., S. V. S.*
Groeien *ſubſt. i.* zaad, *Germen D. B.*

Groei-

Groeien, *Metaph. V. L.*
Groeiendeheid, *Veriditas D. B.*
Groeinisse, *Germen D. B.*
Groeisel, *Germen D. B.*
Groen *i.* dartel, *Lascirus G. op K. uit H. Gr.*
Groenderen *zo ik meen voor* gronderen *Sc. d. i.* doorgronden.
Groenen *i.* groen worden *V. Hersch., V. P., S. B.*
Groensel *i.* groensel *S. B., K. M.*
Groensel een kraai, *Graculus Esopet.*
Groes *of* grosse *i.* graszode, *Cespes Viredis Sc., J. Fl.*
Groet *i.* groot, *magnus St., D. B., L. V.*
Groet en smal *i.* groot en klein *L. V., St.*
Groet *gen. masc.* des groet *H. op M.*
Groet *i.* groot, *een zekere munt K. V. H.*
Groeten *i.* gelukwenschen, groeten den Koning met den intrée in zyn ryk *V. Ad.*
Groetsele *i.* groeting *S. V. S.*
Groetsien (*een*) hebben op *B. D. G. Th.*
Groeze *i.* zoode, *Cespes V. V.*
Grof, *Rudes D. B., H. A. T.*
Grof *i.* dik, *Crassus D. B.*
Grof, het grof vermaek der zonden *D. R. C.*
Grofheid *i.* dikte, *Grossitudo D. B.*
Grofkiken *i.* grofiyk *D. B.*
Groien *i.* groeien, *Verere D. B.*
Groien *i.* groeien, *Act. Germinare D. B.*
Grol *ik denk* grommert *Ges.*
Grollen, *Grunnire Ges.*
Grom van visch *i.* 't ingewand van den visch, *daar van te Utrecht de* Visch-grommers, *die de visch schoon maken en t'huis brengen G. op K.*
Grommelen, *'t zelfde als* grommen, *mutere G. op K. uit Huig.*
Grond (*in den*) *i.* geheel, ganschlyk *C. d. M., H. Or. d. A.*
Grond (*te*) dryven *i.* gaan *Ges.*
Grondboek, blaffert en grondboek, *Oud. Vert. A.*
Grondbouwing eener Stad *i.* eerststichting *Oud. Vert. A.*
Grondbrakig *i.* dat tot in den grond breekt *H. de Gr.*
Gronde (*te*) *i.* geheellyk, *Omnino B. D. C. Th.*
Gronden, *Investigare D. B.*
Gronden *i. smeren V. D. Hersch.*
Gronden *i.* doopleiden, *Perlegere H. Br.*
Grondeigendom *Oud. Vert. A.*
Grondeloos (*een*) vergeet *H. Gel.*
Gronderen *i.* doorgronden *H. Or. d. A., H. M. C., Cl. Sp.*
Grondieren, *'t zelfde als* gronderen *B. D. G. Th.*
Grondlier *Oud. Vert. A.*
Grond oorzaak *Oud. Poëz. en Vert. A.*
Grondsteun *Oud Poëz.*
Grondstof *Oud. Vert. A.*
Grondtaster *Sp.*
Grondtouw, *een zeker Scheepstouw Z. W.*
Grondvast *Oud. Vert. A.*
Grondvest, *fundamentum transl. V. P.*
Grondwalen *d. i.* grondeloze walen, *Gurgites Oëtr. W. Waard.*
Groot, grooter *S. B.*
Groot *i. magnus*, groot en smal *H. op M.*
Groot noch kleen *i.* in geenen deele, in 't geheel niet.
Groot *i.* veel, groot geld, groot volk, *multa pecunia, multus populus Viss. Zeg.*
Groot van magen zyn *i.* van aanzienlyke afkomst en geslacht *Zeg.*
Groot *i.* beroemd, *Celeber J. Vollenh. P.*
Groot gaan *i.* zwanger gaan, zwanger zyn *S. C., Poot.*
Grootachting (*in*) houden *S. B.*
Grootdadigheid, *Magnificentia H. Ged.*
Grootgeachtste *S. B.*
Grootte *i.* zekere hoeveelheid, de grootte van twee ponds geld *H. op M.*
Grootigheid *i.* grootheid *Sch.*
Grootszichtigheid *Oud. Vert. A.*
Grootwichtig *S. B.*
Grootwoordige Redenaars *Oud. Vert. A.*
Grootzigheid *i.* grootschheid *J. K.*
Gros (*in 't*) *i.* in 't algemeen *H. de Gr., J. D.*
Gros (*in*) in 't algemeen *L. V.*
Grosse (*werpen op 't*) *Sc.*
Grotelyk *niet* grotelyks, *magnopere D. B.*
Grotelik *niet* grotelyks, *magnopere D. B.*
Groteliks, *magnopere S. B.*
Groten *i.* groeten *B. D. G. Th.*
Groten *i.* grootmaken, verheerlyken, *Magnificare D. B.*
Groten *i.* groter maken, vergroten *S. V. S.*
Groten *i.* begroten, schatten *H. V. D.*
Groure, gesochte fabulen *Sc.*
Grouwen, brieven vol grouwens, *litterae plenae horroris H. Br.*
Groven, een paard achter rond gegroofd *S. V. C.*
Groveren *i.* graveren, *Sculpere D. B.*

Groveringe *i.* graveringe, *Celatura D. B.*
Gru *i.* gruwel *of* afſchrik *Sc.*, *C. d. M.*, *S. V. S.*, *S. V. S. G.*, *Vb. R.*
Gruel *i.* gruwel *B. D. G. Th.*
Gruep, met gruepen dreck ſmyten *Gem. Spw.*
Gruet *i.* groet, *ſalutatio D. B.*
Gruete *i.* groete, groetenis *L. V.*
Grueten *i.* groeten *Zeg.*
Gruiten *i.* raken, aangaan *Pelgr.*
Gretſtede *idem quod* gruethuis *H. V. D.*
Gruethuis *i.* daar men 't gruitgeld betaald *H V. D.*
Grullen, *Grunire C. d. M.*
Grummen *i.* grommen, *Grunnire J. Fl.*, *H. V. Al.*
Grut *vulgus* het arme grut der waarzeggers *Oud. Vert. A.*
Grute *i.* gruite, *Vectigal quoddam a Coctoribus Cerivisiarum pendendum H. V. D. & ibi van de Wal.*
Grutteneeter, gezworen gruttenees ters *d. z.* de matrozen *H. N. P.*
Gruuwzaamheid *Oud. Vert. A.*
Gruwelen *i.* vrezen *J. D.*
Gruwelen hem *d. i.* een gruwel een afgryzen hebben *Fr. W.*, *Br. D.*
Gruwelſtuk *Oud. Vert. A.*
Gruwel-vaar- en moer *Voorber. tot den W. Godsd.*
Gudſen *i.* ſtromen, ſtorten, *Smids Ged.*, *H. Dull.*
Gued *i.* goed *D. B.*, *K. V. H.*
Guederhande, *Benignus D. B.*
Guedertierlik, *Benigne D. B.*
Guedmoedig, *qui eſt bono animo D. B.*
Guelke *i.* geluk, *Juliacum L. V.*
Guere *i.* geur *C. d. M.*
Guf *i.* onbeſchoft *Sc.*, *J. D.*
Guichelaar *nu* gochelaar *Viſſ.*
Guichelen *nu* gochelen, ſpelen van den wind gebruik *V. Geb.*
Guichelen, ſpelen, trappelt op naar asch en guichelt met haar beenen *Ritg.*
Guichelmaker *Oud. Vert. A.*
Guichelrye *J. Fl.*
Guil *i.* ruin, guyl *om* guyl, vruech hengst, vruech guyl *i. e.* ruin. *Adagia Mſſ.* gecopieert van Regem Gherritz. t' Amſterdam Ao. 1552. *ſub ſymbola*, 't geloof moet werken. *Ex Excerptis Ampliſſimi van Wyn*, *V. D.*, *T. P. P.*, *P. Geſ.*, *Scap Deugde enz.*, *G. op K. uit Merw.*
Guil, onwetend mensch *V. P.*
Guiſe *i.* wyze *C. d. M. Gall.* guiſe.
Guit, (*gemeyne*) *ſine ruwar H. V. D.*
Guiten *i.* als een guit handelen *C. d. M.*
Guitery *Oud. Vert. A.*
Guizen *eertyds 't zelve als nu* gudzen *H. op M.*
Gul *i.* openhartig *H. Gr.*, *H. van Velz.*, *T. P. P.*
Gul *voor* gulzig *Geſ.*
Gulden, *aureus D. B.*
Gulden *pl.* guldenen, *aureus numerus D. B.*
Gule ſlag *Zeg.*
Guleke, gulike, gulke, guulke, *by de ouden de naam der Stad* Gulik *H. op M.*
Gulpen, kabbelſtroomen *Oud. Vert. A.*
Gulſcheid *i.* gulzigheid *H. op M.*
Gulziger *i.* gulzigaard *J. K.*
Gunnen *imp.* gun *S. C.*
Gunnen eek en gal zyn dorst gegun *J. Vollenh.*
Gunst, *favor*, gunst in dragen hebben tot iemand, *favore alicui Handv. van Hert.*, *Willem van Heun.*
Gunt (*het*) *i.* het geen *H. de Gr.*
Gunstjacht, *Capitatio favoris H. H.*
Gunstveirdig, *paratus ad favorem H. H.*
Gurden *i.* gorden, *hier van* aguurt *voor* gegord *by Br. annotante G. op K.*
Gureke *Quid? G. op K. uit Huyg.*
Guwen, guuwen *Sp.*

Finus Corcopes met de Littera G.

H *wordt ſomtyds gebruikt daar zy niet nodig is, zo in 't begin als in 't midden van woorden: als* gehent *voor* geënt, gheherven *voor* geërven, ghehint *voor* geïnt, t'hachter *voor* te achter, hout *voor* out, helre *voor* elre. NB. *Dit is gemeen by de Vlamingen en hunne Naburen de Zeeuwen. Onder de Hollanders is dit den Goudenaren eigen. L. V.*, *H. op M.*
H *wordt by de Vlamingen, Zeeuwen en Goudenaren ook ſomtyds niet gebruikt daar zy nodig is: als in* talf *voor* te half, ondekyn *voor* hondekyn *L. V.*, *H. op M.*
H *voor* ſch *ſchreven de Ouden byna altyd ſlechts Cl. Sp.*
H *by de Ouden dikwyls uitgelaten in de woorden uitgaande op* heit, *als* wareit *voor* waarheit, rikeit *voor* rycheit, ſconeit *voor* ſchoonheit *H. op M.*

Haaft, haeften ſtaende drie voet van den cante en der maze *Oudenhoven Heusd.*
Haagdichter *i.* boschdichter, *Poëta ſilveſtris K. M.*
Haaglyk *voor* behaaglyk *H. Gr.*
Haai, *een zeker Zeedier Z. W.*
Haaien *i.* wachten *S. V. S.*
Haaien *i.* heien, palen in den grond ſlaan *J. Bod.*
Haak, *Uncinus D. B.*
Haak, haakje, Haakje-Piek *of* Pek, Hand-Bank-Haakje, Sloeps, Spek, Mallemoks, Mok, Takel, Wanthaak, *onderſcheiden ſoorten van haaken, waarvan de meesten in de Walvischvangst worden gebruikt, Z. Wv.*
Haelſone, *Quid? L. V.*
Hadt *hier niet voor* had het. *S.*
H *ex flandrica Dialecto uſurpata ubi non, opus eſt tam in initio quam in medio vocis L. V.*
H *ſomtyds uitgelaten in* ſch, *ſomtyds niet, Cl. Sp.*
H *voor ſommige woorden gevoegd daar het niet behoorde, als* harme *voor* arme, *en afgelaten daar hy behoorde,* als *voor* Hals, *H. op M.*
H *deze Letter ontbreekt enz. zie K. V. H.*
H *werd by de Ouden in de woorden op* heit *uitgaande, dikwyls by verkorting uitgelaaten. Zie H. op M.*
Haeften, item waar men bevindt in der maze eenige haeften ſtaende enz. *Zie Oudenhov. Heusden.*
Haegdechter, *K. M.*
Haaglyk *i.* behaaglyk *H. Gr.*
Haabaeyen *i.* keyven, *Oud. Vert. A.*
Haeyen, *Spe V. S. G.*
Haayen, *Z. W. V.*
Haak *enz. deezen (de* Malmokken*) zyn geſteld om met hunne* Mokhaaken *de Sloepen enz. Z. W. V.*
Haak *enz. Z. W. V. achter Groenl. Viſſery.* Haak *enz.*
Haecken Schip en Schipper in de grond *P. Geſ.*
Haakachtig, haakachtige tanden, klauwen, *J. Fl.*
Haelfſter, *Oud. Vert. A.* Haelfſters zyn u opgeworpen o quiviten.
Haelfter, *V. V. R.*
Haembilt, op den rugghe was geſtelt een haembilt, *Pelgr.*
Haan, roode haan, *een geſtichte brand figuurlyk enz. S. M.*
Haen *i.* hier, *Seg.*
Haer *i.* hier, *Seg.*
Haan (*den*) ſchreden, *P. Geſ.*
Haan *Contr. pro* hadde, *S. Coſt.*
Haantjen (*het*) blyven, *Weitang.*
Haar, *poſſeſſ. mak. pl. pro* hum. *A. V. M.*
Haer *i.* hier, *B. D. G. Th.*
Haer en ghins, haer en geins, hier en gins, *H. op M.*
Haer ende daer, *Seg.*
Haerder *i.* harer. *Zie Sonneſchyn Voorb. van Seg. en Schr.*
Haerlem (*tot*) *K. V. H.*
Haerlyk *of* haerlyc *is* elk hunner het komt voorby, *H. op M.*
Haerlieden, *Sonare. Zie ook* herluyden, *D. B.*
Haers ſelfs, *Eſop. Fab.*
Haersſchen, gladde oly Haarſchen in de keel, *Oud. Vert. A.*
Haes op (*Pottertje Z. N.*
Haes op zyn, *Tugere Wesb.*
Haas, *V. P.*
Haast, *Voorr. F. W.*
Haaſten, voor zich haaſten, *O. Gb. Lel.*
Haeſtig, *Schr.*
Haesſen, *Populus, J. Fl.*
Haeſten *i.* verhaaſten, *Accelerare* den wech, *D. B.*
Haeſten hem *of* zich, *D. B.*
Haeſtig, *Feſtinatus, D. B.*
Haet, *Br., D. B.*
Haet, *odium,* in haet hebben, *D. B.*
Haat, *M. S., H. op M.*
Haetſcap, *Eſop. Fab.*
Haatdyen, *Oud. Vert. A.*
Haetelavitige konſten, *Oud. Vert. A.*
Haet en nydt, *V. J. D.*, dat dier heet haet en nydt.
Haeterych, *H. op M.* want die haet reynich-zyn *enz.*
Haets, niemand haast zyn.
Haatsch, *V. J. D.* of bilke al te haets.
Habituatie *i.* kleding, *C. d. M.*
Habyt, *forte,* houding *of* gedaante, *S.*
Habyt *i.* kleed, *H. op M.*
Haglyk, haglyke behendigheeden, *H H., V. D H., D B.*
Hachte in ze beżeilen, *Sp. en H. Henr., H. H.*
Hachelyk *zie* haglyk.
Hachjen, *Viſſchers Zinnep.* laet leggen dat hachjen.
Hacht, *Viſſchers Zinnep.* hacht maar ſacht *enz.*
Hachte *zie* hachte.
Hadt, had het, *S.*
Hadt *ſchreef M. S. voor* had 't *of* het *als onder anderen. Leest ook Jan van Heelen, Ferg., Walewein, H. op M.*
Hagedochten, *onder-aardſche Plaats, zie in H V. Al.*
Hagelſteen, *Grando, D. B.*
Hagje, ſlenshagje, *Z. W. V.*
Hagje *enz. Z. W. V., achter Groenl. Viſſery.*

Hagedoget *i.* kelder, grafkelder, *L. V.*
Hagen *voor* behagen, *S. Coſt. Jth.*
Hagh *zie* hachte.
Haien *voor* hein, *J. Bod.* wanneer men vaste palen haeyt *enz.*
Hairachtigheden en tweedraghtigheid *Oud. Vert. A.*
Hairreepen, *Oud. Vert. A.*
Haair, *S. V. S. G.*, om een haer u raet doen, *Reyd.*
Hayr / Doerhayren { Gelooft nyemant hy en hebbe hayr in de handt *enz.*, *Campen.*
Hair, by het hair grypen *enz.*, *J. D.*
Hair, in 't hair zitten, *gemeenlyk gebruikt voor* iemand ſcherp de waarheid te zeggen, *J. Moon.*
Hair *i.* haar, *juus*, *D. B.*
Hak, *quae hujus vocis ſignificatio apud Spieg.*
Haken, *de Hiſtorie van Seg.*
Haaken, *unco figere Kil.*, *P. Geſ.*
Haken, *Aride Appetere*, *H. Or. d. A.*, *H. H. T.*
Haken, al wat hy com zoeken *enz.*, *Z. N.*
Haken naar, *C. d. M.*
Haken *ſubſt. C. d. M.*
Haken naar *i.* verlangen, *C. d. M.*
Haken *i.* verlangen, *C. d. M.*
Haken *ſubſt.* verlangen, trek, begeerte, *Minbr. enz. achter de C. d. M.*
Hakje om de boomen lopen, *Z. N.*
Hakkelen, *Schr.*
Hakkenie, *V. Alt. Geh.*
Hal *is 't imperf. van* heelen, verbergen *enz. H. op M.*
Halen (*voor oogen*) *Cl. Sp.*
Half, *K. V. H.*
Half iets *d. i.* de helft van iets, *D. B.*
Half iets *is* de helft van iets, *Dimidium*, half dat deel, *dimidia pars enz. D. B.*
Half (*een*) *D. B.*
Halfjens vat, halfjes vaten, *Z. Wv. achter Groenl. Viſsery.*
Halle, Vleesch huſe, *H. V. D.*
Hallinc, noch hallinc noch penninge hebben ſi ghegeven, *Pelgr.*
Halden, ſtandhouden, ſtaanblyven, *H. H. Gr.*
Halen, *D. B.*
Halen, *Arceſſere*, *B. D. G. Th.*
Halfgeſleten Maagd, *T. P. P.*
Halfgeſnyden, *Oud. Vert. A.*
Halfhondert ſouts, *H. V. D.*
Halfſlagt (*een*) *Oud. Vert. A.*
Halſter, met een helſter geknepen, *Oud. Vert A.*
Haller, *H. V. D.* drie heller coelsch.
Hals, om hals te brengen, *P. Geſ.*
Hals (*om*) brengen, *overdrachtelyk*, *P. Geſ.*
Hals, ten halſe trecken, *D B.*
Hals (*ſtyf van*) hardnekkig, *H. Gr.*
Halsbant, *Tibula*, *D. B.*
Hals (*der*) komen, *K. M.*
Halsberg, *S. Coſt. Iſab.*
Halsberch, *Seg.*
Halsberch, *Lorica*, *D. B.*
Halsberch, nemet deze halsberch, *enz. Pelgr.*
Halsberg *beſtond uit maelgien of maaiien, dat eigenlyk ringen zyn enz. H. op M.*
Halsberg, *St.*
Halsberg, *S. Coſt. Iſab.*
Halsſlagen *i.* met vuiſten ſlaan, *Cl. Sp.*
Halsſterrig, *dit de rechte ſpelling van dit woord zy, en niet* halsſterk *als Hooft en Vond. Huydec.*
Halſtalic, *Z. Wv. achter Groenl Viſschery.*
Halsmisdadige, *Voorb. tot den Waar. Godsd.*
Halfſchuldig, *Oud. Vert. A.*
Halven (*van Gods*) *i.* van Gods weegen, *L. V.*
Halven, halveren, *D. B.*
Halverrou *i.* verwylde, *H. Gr.*
Hameide *i.* ſlag *of* ſlagboom, *L. V.*
Ham, *ſura*, *D. B.*
Hamburgher bier, *K. V. H.*
Hamer, *K. V. H.*
Hancdief, des hancdiefs coerde van der hellen, *Pelgr.*
Hancdievinghe, *Pelgr.*
Hant, *manus*, (*biniamin*) *D. B.*
Hant ſine dien aen *i.* zyn hand ſlaan aan, *D. B.*
Hant voer benden hebben *i.* by de hand hebben, *in promtu ad manum habere*, onderhanden hebben *enz.*, *D. B.*
Hant *i.* macht, *manus*, die werdeelder hant hebben, *D. B.*
Hand, in de hand hebben, *H. A. T*
Hand, de hand vullen met, *H. op M.*
Hand (*ergens een lichte*) afhebben, *V. Ghist*, *Ter. And.* Daer ſal hy af hebben een lichte hant.
Hand, iets ter handen trekken, by de hand nemen, *Viſschers Zinnep.*
Hand, voords handts *i.* voor de vuist, *S. Coſt. Iſab.*
Hand *of* hant, aan zyne *of* an ſine *nu* na *of* naar, *L. V.*, *D. B.*
Hand (*ter*) *Schr.*
Hand (*rechter*) *K. M.* Myn regter hand met overwenſte ſwaer *enz.*

Hand

Hand (*'t ſamender*) *ſonnet ſapere aude* tot Hoorn, *K. M.*
Handdadigheid, *Oud. P.*
Handel, *M.* Actio Boecxkens op deezen handel gemaakt, *Ald. teg. de Gd.*
Hand, met eender hand zweeren, *Handv. V. Gr., Fler. aan Medenbl., St.*
Hand (*ter*) oorlog houden, *St., V. V.*
Hand nyen wy verklaren, *St., V. H., V. J. D., V. J. E., H. H., S. V. S.*
Handen te trekken *i.* by de hand nemen, *Cl. Sp.*
Handen (*te*) laten, *L. V.*
Hand, voor de hand, *H. Or. d. A.*
Hand (*keeren metter*) *St.* voorhand vechten, *V. V.*, *zie ook V. Geb., Sp., S. V. S. G.*
Hand voors hands, *V. V., H. H., Sp., St.*
Hand in komen, *St., Reid., Paſ. W., Sp.*
Hand (*aan zyn*) kans geſelen, *St.*, naar zyn zetten, *V. V., St., H. H., H. V. D.*
Hand voor hand *in ſtede van* hand over hand, *V. D.*
Hand (*voor de*) voor 's hands, *P. Geſ.*
Hande al te (*terſtond*) *nu verkort in* thands, *zie Hiſtorie S.*
Handen (*yzeren*) *waren werktuigen, met welken men Scheepen op de reede ten anker leggende, enz. H. op M.*
Handelbeurzen der Kooplieden, *Oud. Vert. A.*
Handelen, *B. D. G. Th.*
Handelgreep, de geringe handelgreep van tellen, *Oud. Vert. A.*
Handen (*al te*) *L. V.*
Handgouwen, *Oud. Vert. A.*
Handgebaer (*zyn*) was een rol met brieven, *V. A. G., V. Virg.*
Handgebouwen, *Oud. Vert. A.*
Handgedrai (*met een*), *Hoff. N. P.*
Handgeſlach, *Planctus, St.*
Handgeſlag, *Planctus, Minbr. enz., C. d. M.*
Handgevrochte Kerken, *Oud. Vert. A.*
Handhaven boos verraad, *J. H. K.*
Handhaven des ſlots, *Hoogvl. onzen H. H.*
Handig verſieren, *Oud. Vert. A.*
Handſchicht, *Schr.*
Handſchoe, *H. Gr. en H. V.*
Handſchoe 't enen handſcoe vangen, *L. V.*
Handtichtiger daet *i.* hoeter daat, *S. Sp.*
Handvestkisten, *Oud. Vert. A.*
Handrede, *Privil., K. V. D. cum notis van de Wal.*
Handzaam, *Oud. Vert. A.*
Handzaam ter verraderyen, *Oud. Vert. A.*
Handzaamheid (*de*) om te leven, *Oud. Vert. A.*
Hangdief, *Carnifex, Tr. W.*
Hangen, dieren hangende deſen ſtond *enz. Schr.*
Hangman, *Carnifex, V. P. D. B.*
Hannen (*een reghten*) *P. Geſ.*
Hant (*te*) terſtond, *L. V.*
Hant (*te*) ſtaten. *Zie ook* tykens *en* te hants, *D B.*
Hant *zie* ſtaten, *D. B.*
Hant (*de*) keren, *Deficere, L. V.*
Hant (*te*) *reeds fam. D. B.*
Hant (*te*) *nec fam. D. B.*
Hant (*te*) *M. S., H. op M.*
Hant (*te*) wilen, *jam olim, D. B.*
Hant (*te*) *i.* terſtond, *ſtatim, B. D. G. Th.*
Hant (*te*) *thans* terſtond, *Th.*
Handband, *boli manicae*, O. *Gb. Lel. zie ook S. V. S., St., Br.*
Hantboom, *vectis, Walewein, H. op M.*
Hantdadighe, *K. V. H.*
Handwaal *zeide Heemsk. Bat. Arkadia, zie ook H. op M.*
Handelen, *Ald. W., S. V. S. G.*
Handgate, *Pelgr.*
Handgeklap *i.* verrukkende toejuiching *Moon.*
Handgemeen *of* hantghemene worden *is eigenlyk* komen by malkanderen, *H. op M.*
Handgemeen *of* hantghemene *i.* gezamentlyk, *H. op M.*
Hant geſlach, *S. B.*
Handgeſlach, *Planctus, L. V.*
Handgetrouwen, verbondene by handtasting, *Moon.*
Handhaving *i.* iets in ſtand houden, *Moon.*
Handig *i.* handelbaar. *Zie H. Pr., H. Gr., H. V., S. V. S. G.*
Hantyſer *i. boli Manica, D. B.*
Handleſena *i. e.* Hoofdloſing, *ſive Leudis, M. Ch.*
Handmaal, *huc forte pertinet, H. V. D.*
Handſlagen, *Plaudere ea vox eſt forte quae Legitur Epistelen en Euangelien, enz. by Hendr. Henkert van Nouberch.*
Handvestinge *i.* handtekening, *Vaderl.*
Hantual, *Pugillis, D. B.*
Handvol *voor* een klein getal, *Moon.*

Hangdief, *Carnifex*, *T. W.*
Hangdief, Beul, *Cl. Sp.*
Hangen, dunen hangende deſen ſtond *enz. Schr.*
Hanneke, een Mof, Hannekemaijer.
Hanghel, *Cardo*, *D. B.*
Hangeman *of* hangheman, *M. S.*, *H. op M.*
Hangen *i.* ophangen *imperf.* hang, *D. B.*
Hangen, *Limborg*, *H. op M.*
Hangen hein *d. i.* zich aan iemand, *Adhaerere alicui*, *D. B.*
Hangen aen, *Adhaerere alicui Pendere*, *D. B.*
Hangen op *i.* ſteunen, rusten, *inniti D. B.*
Hangen, *Hvl. Meng.*, *V. V.*, *V. F.*, *nog eens by Hvl.*
Hangen, *V. N.*, *Hoogvl.*, *V. V.*
Hangen aan een bred moertje, *G. Br. P.*, *Sp.*, *V. F. W.*, *H. H.*, *F. W.*
Hangen zyn geld aan, *H. Or. d. A.*
Hangen, aan een zyde draad hangen, *oneigenlyk* in gevaar zyn, *Moon.*
Hangen aan hem, *V. N.*, *T. P.*, *D. B.*, *V. F.*, *G. Br. P.*
Hangents haers, *Paſſis Capillis Brief van Hertog Aalbregt*, *H. op M.*, *achterſte deel van M. S.*
Hanger, *Touwerk tot de Grondtouwen, en ſtroppen tot de takel en tweehangers*, *Z. Wv.*
Hangman, *Carnifex*, *V. P.*
Hancke, *Pelgr.* die zesde hand hielt ſi op haar hancke die zeer was.
Hannen (*een rechten*) *P. Geſ.*
Hanne, *Corruca*, *adulterae maritus*, *partum vir enz.*, *P. Geſ.*
Hannen *of* hannyn, *by M. S. en H. op M.*
Hanſen, wat groote hanſen doen dat moet men pryzen *enz.*, *by Campen.*
Hans (*de*) *ſtatim*. *Zie ook* te hant *en* te hants, *D. B.*
Hant (*te*) terſtond, *L. V.*, *D. B.*
Hanteren, harenen, handelen, *Cl. Sp.*
Hanteren, *Tractare*, *D. B.*
Hanteren, *Johan van Ede Recom.*, *H. Or. d. A. en H. A. T.*
Hanttieren, *Br. D.*
Hantering *in 't Onz. gebruikt.*
Hantieren, *S. V. S. G.*, *H. V. D.*
Hants (*te*) *ſtatim*, *zie ook* te hens, *D. B.*
Hants (*te*) *i.* reeds, *D. B.*
Hantſceen, *L. V.*
Hantveste, *K. V. H.*
Haperen, *H. H.*, *V. V.*
Happing, *V. D.*
Happing (*een*) gast, een wakker kerel, *Geſ.*
Happeg, *H. H.*, ſchuw maken van nea een ydele ſchaduw *enz.*
Hapheppen, *Oud. Vert. A.*
Hapſe dellen, *Oud. Vert. A.*
Har *zie* heer.
Har *i.* haar, *Doctrinale*, *H. op M.*
Hard gemoed, *H. Gr.*
Hard *i.* zwaar, *gravis*, *L. V.*
Hard; *vehemens adject.*, *D. B.*
Hård, *vehemens*. *Dit woord gebruikten de ouden ook als een Adjectivum nevens een ander Adjectivum, en niet altyd adverb.* al ter harde, *M. S. V.*, *Walewein*, *Ferg.*, *H. op M.*
Harde, *Adject. vehemens*, *D. B.*
Harde *of* herde, *Adject. vehemens*, *D. B.*
Harde zeer, *valde*, *D. B.*
Harde *of* herde zeer, *vehementer valde*, *D. B.*
Harde valde *of* herde, *D. B.*
Harde *of* herde, *vehementer aliquando adjicitur ſere*, *D. B.*
Harde *i.* eer, *zie Hiſtorie van S.*
Harde, *ſic & hodie dicimus*, harde lopen, harde vrieſen, harde vorst *enz.*, *Boxhorn op Antw. op de negove de bediening van Hehal.*
Harde ſcone zeer ſchone, *Walewein by H. op M.*
Harde harder *of* herder, *Paſtor*, *of* herde, *D. B.*
Harde *of* herde *i.* zeer, *valde*, *L. V.*
Hard getwyfeld, *Oud Vert. A.*
Harden ſtraf, *A. v. M.*
Harde *zie* herde.
Hardelic dure, *D. B.*
Harden, *H. H. en H. de Gr.*, *Br.*
Harderen *i.* harden, *J. Fl.*
Hardhorig *i.* doof, *Moon.*
Harderende twist, *Br.*
Hardmeeſters, *Oud. Vert. A.*
Hare, *Cilicium*, Hairenkleed, *D. B.*
Hare, *Pleonaſtice*, *Chronycke van Zeelant.*
Hare *i.* hier, *Eſopet.*
Hare, *D. B.*
Haren *i. vun* hair *of* hairen, *D. B.*
Hare *i.* haire kleed, *L. V.*, *D. B.*
Harentare *i.* hier en daar, *L. V.*
Harentare, *Eſop. Fab.*, *Phaed.*
Harentare *i.* hier en daar, *Eſop.*
Harentare, *M. St.*, harentare, *L. V.*, *Sp.*
Haareſplyters *i.* haarklovers, *P. Geſ.*
Harinc, metten ſoute geſoute haring *H. V. D.*
Harnas tegens iemand dragen, *V.*

Har-

Harnasch, *waar voor men ook dog zoo goed niet* harnasche *vind, is alles wat iemand tot eene uitrusting of togt noodig heeft, Ferg. en H. op M.*
Horne, *Cerebrum, Vaderb.*
Harrenasſen met, *V. H.*
Harſebekken en met dit zaet van Cranium, *V. Z.*
Harſen, geharst *pro* gehond, *H. H. G.*
Hart, *D. H., Poot.*
Hartelykheid, *V. J. D.*
Hartkneyen, *Oud. Vert. A.*
Hartſtreek doot, *V. V.*
Hartzweer, *H. Gr., H. V.*
Haſenpad, alle haſenpaden kondich weſen, *Retd.*
Harp (*een*) ſpannen, *A. M.*
Harpoen, *Z. W. V.* yzere gereedſchappen.
Harpoen, *H. de Gr.*
Harpoenier, *Z. W. V.*
Harpoenſtok, eke harpoen ſtokken.
Harpoenwoud, *Z W. V.*
Harre, *Card. zie ook* here, *D. B.*
Harren hengſels, *J. D.*
Harrenasſen, *Metaphoriſe, V. H.*
Harſebocken, *Cerebrum. Zie ook* herſebocken, *D. B.*
Hart, *Cor*, hart. nemen *i.* moed ſcheppen, gryſen, *D. B.*
Hart (*om 't*) zyn, *Kantt. Sp., V. V., Paſſ., H. Gr.*
Hart en (*van goeder*) *V. D.*
Hart (*yſeren*) *Verneba, J. Fl.*
Hartje (*in 't*) *i.* in 't midden of beste gedeelte, *Moon.*
Hartoghe, *Dux. Zie ook* Hertoghe *en* Hertoch, *D. B.*
Hantſier, *V. V.* omſingelt met een ſtael ſchilt *enz.*
Hanwaert, *hac, D. B.*
Haſe, hier is nu haſen, *Veld Proverbium, L. V.*
Haspelen, *V. V.*
Haſebaſſen, *P. Geſ., J. D.*
Haspegauwen, *L. V.*
Haſebaſſen, *Oud. Vert. A.*
Haſebaſſeryen, *Oud. Vert. A.*
Haten, *quae hujus vocis ſignificatio? Keur. Viering., V. T., Dycken.*
Hate, *odium*, in haten hebben *i.* haten, *odio habere zyn odio eſſe. Zie ook* ſtaet, *D. B.*
Haten, *Odiſſe, D. B.*
Haten (*te*) weſen, *odio eſſe, D. B.*
Haatenyich, *H. Or. d. A.*
Hatenyt, *Invidia Compoſitum, ſive potius contractum ex* haat en nyd, *J. Fl.*
Hatye *i.* de haat, *odium ſementin* hatye hebben, *D. B.*
Haatie, *D. B. Zie ook S. V. S. G.*
Hatye, *Odium in* hatye hebben, *Odiſſe, D. B.*
Hatich, *inimicus, B. D. G. Th.*
Hatich, *Odibilis, D. B.*
Hatig *i.* gehaat, *V. Hipp., V. V., S. V. S.,*
Haut die draeck, boet ſyn huit, *H. V. M.*
Hare, *V. facultates*, verkocht een hare.
Hauelyc quet, *ſupellex utenſilia mobilia, D. B.*
Hatelyk *i.* gehaat, *H. H.* om myne broeders haatlyk te maaken.
Haten, *D. B.*
Haters, *D. B.*
Hatie *i.* haat, *L. V.*
Hatig, *niet* hatig *maar* batich, *S. Coſt. Ith.*
Hatige *i.* gehaate, *S. V. St. B.*
Hau, *K. M.*
Hauteſche, *L. V.*
Hare bezitten, *Poſſeſſio, L. V.*
Hauen, ter hauene comen, *B. D. G. Th.*
Hayelyk goet, *Suppellex, D. B.*
Hauen, *bona, Seg*
Harene, *Portus, D. B.*
Havenen *i.* van onreinheid zuiveren, *gepast op het Land en Tuin enz., Moon.*
Haven ('*t Schip ter goeder*) roeien, *C. d. M.*
Haevenen (*zaed*) *Oud. Vert. A.*
Havenen, *S. Coſt. Iph.*
Haze, *Lepus Manl.*
Hazelaer, *V. V.*
Hazere ſtok *i.* hazelaren, *S. Coſt. Ith.*
Heare *voor* Heer *is geen Nederduitsch, H. op M.*
Hebben, 2de *Perſ. Sing. Praeſ.* heeft *D. B.*
Hebben, *in* 3a *Perſ. Sing. Praeſ.* hevett, *Br. D.*
Hebben, *K. V. H.*
Hebben behouden, *K. V. H.*
Hebben by zich zyne zinnen *enz., B. D. G. Th.*
Hebben (*gheweest ghebleven*) *enz. pro* zyn, *J. Fl.*
Hebben ghien berghen te ſetten, *K. V. H.*
Hebben gevallen, *Geſ.*
Hebben *is ſomtyds* hebben hem, *als by H. op M.*
Hebben, *Cl. Sp.*
Hebben *voor* houden, *Eſop.*
Hebben *d. i.* houden, *habere, D. B.*
Hebben dezen ſzwellen, *Lat. habere, D. B.*
Hebben zich vromelyk gedragen, *J. Fl.*
Hebben die dinc heeft hair alſoe, *Reſita ſchabet Latinismus, D. B.*

Hebben hem wyſelike *enz. d. i.* zich wyſelyk gedragen *enz. agere Pradenter enz., D B.*
Hebben hem *d. i.* zich te waert als gedragen hem tegen als, *D. B.*
Hebben te doen netuerlic, *zie* doen.
Hebben toeëne, *zie* toerne.
Hebben raet, *zie* raet.
Hebben iemant in hatye, *zie* hatye in halt, *zie* haet.
Hebben wee, *zie* wee.
Hebben onwaert, *zie* onwaert.
Hebben den willen iet, *zie* wille.
Hebben in eren, *zie* eere.
Hebben noot eens, *dines, zie* noot.
Hebben voergang, *zie* voertgane.
Hebben te ſpotten, *zie* te ſpotte hebben.
Hebben reden, *zie* reden.
Hebben zyn beueel, *zie* beueel.
Hebben voor handen, *zie* hant.
Hebben in heilicheden, *zie* heilicheit,
Hebben Ghebot, *zie* Ghebot.
Hebben in haten, *zie* hate.
Hebben die voerdeelder hant, *zie* hant *en* voerdeelder hart.
Hebben zich wyslyk, *S. V. St. B., H. Gr., St., H. V.*
Hebben, *S. V. St. B.*, 't heeft my wonder, *Br., Sp. d. Valc., Veld., H. Gr., Vaderb., H. H.*
Hebben *is niet alleen* heb er *by de Ouden, maar ook* hebben en, *enz. H. op M.*
Hebbelyk, *habilis*, zuyver hebbelyke handt, *H. D.*
Hebben *pro* zyn, *P. Geſ.*
Hebben, 2ª *Perſ. Praeſ. S.* heues *pro* hebt, *B. D. G. Th.*
Hebben bat *of* bet, *zie* bat.
Hebben dag, *zie* dag.
Hebben goede tocht, *zie* tucht.
Hebben te zynen berichte, *zie* berichte.
Hebre *voor* hebbere, *J. Boel, H. op M.*
Hebs *zeiden de Ouden voor* hebben ſi, *hetwelk zy ook gebruikten, gelyk ook* heb wi *voor* hebben, *H. op M.*
Hecht, *Marubrum, D. B.*
Hechtere, *Camus, D. B.*
Hechten, *Scuſſes, Oud. Vert. A.*
Hechten, *Neutrum, Sp.*
Heden, *S. V. St. B., H. H., Ald. W., V. V.*
Hedensch, *zie* heden.
Hedigesdaes, *zie* heden.
Heef *i.* hef, gist, *H. Gr.*
Heefdeech, *Fermentum, D. B.*
Heefftie *i.* hebt gy, *J. Fl., H. op M.*
Heel, *Adverbium voor* geheel, *H. op M.*
Heel *i.* heil, *gelyk by H. op M.*
Heel *vind men wel voor* heil, *H. op M.*
Heel, *van anderen zin, H. D., Brand, V. V.*
Heelen, *D. B.*
Heelyk *i.* heellyk, geheel, *K. M.*
Heelden, *L. V.*
Heelen, *Celare, H. Gr. in Hiſt.*
Heelen *voor* verbergen, *J. D.*
Heelt, *M. S., D. B., H op M.*
Heemraad, een Rechter, om een laager Vierſchaar *enz., Moon.*
Heenzinken, *V. N.*
Heer, *K. V. H.*
Heer, (*groet*) *K. V. H.*, als Heer van Baerlant.
Heer, *M. S.*, noemd de Moniken van Egmond eens Heren, *J. B. V. en H. op M.*
Heer (*Vyftich*) *zie* Vyftich Heer, Heer over hondert, *Centuria, D. B.*
Heer *zeiden de Ouden, b. v. M. S., H op M.*
Heer, *Exercitus, nu* heir, *zie ook* heire, *D. B.*
Heerder *i.* Herder, lof Heerder die my verlooren Schaepken Conforteert, *S. V.*
Heere *nu* heir, *Exercitus, zie ook* Heer in Here, *D. B*
Heere *of* Heer *i.* Heere, *D. B., Sp., H. V. D., V. V.*
Heeren, *Dominari, Vlaerdings Rederykb.*, overheeren, *Veld., H. V. D*
Heerlycheit, *Principatus, D. B.*
Heersch, heerſche vrou, *V. J. D., Sp., V. J. E.*
Heerden *i.* heerden, harden, *Pato, C. d. M.*
Heerden, *K. M.*
Heerdy *i.* heerlykheid, *Br.*
Heereſpoor (*van de baan en*) afgeleyd, *Hoff. N. P.*
Heersch, *S. Coſt. Polyx.*
Heerſchap, *Dominator, D B.*
Heerſcap (*Heerſcapie*) en goet, *L. V., Sp.*
Heerſchap *i.* eigendom, *Dominium, D. B.*
Heerſchap ('*t*) *betekent by M. S. nooit* de Heer *maar* de Heeren, *Zie Vertaaler van Boëtius, H. op M.*
Heerſchap *voor* Meeſter, *Eſop.*
Heerſchap, *Imperium*, heerſchap hebben boven *d. i.* over, *D. B*
Heerſchap over broeders, *V. Joſ., Imperium, M. Ch., H. V. D.*
Heerſchapie, heerſchap en goet, *L. V., Sp.*
Heerſchap hebben, *dominari imperium* heerſcap, *D. B.*

Heer-

Heerſchappen, *Dominari*, boven *en niet* over, *D. B.*
Heerſchappen *i.* heerſchappy voeren, *J. D.*
Heerſcappie *i.* Heer, *Militia*, *D. B.*
Heerſcappie, *Principatus enz.*, *D. B.*
Heerſcappie hebben, *Br. D.*
Heerſchappen, *Verbum*, *K. M.*
Heerſchappen, *Dominare*, *Br.*, het dagh. *D. B.*, *Coernh*, *Reidt.*
Heerſchappen, *Dominare*, *S. V. S.*
Heerſcippie *i.* heerlykheid, *H. V. D.*
Heerſchelyk, *Oud. Vert. A.*
Heerschheid, *H H.*, *H. V.*
Heerſchild, *Sc.*, *Sp.*
Heerſching, *D. R. C.*
Heerſchop (*'t gerechtſte*) *Schr.*
Heer verdriet, *P. Geſ.*
Heerwaardye, *Oud. P.*
Heerſchen, *Sp.*, heirſchen, *H H.*
Heervaert leggen, *H V. D.*
Heerevaert (*ter*) varen, *K. V. H.*
Heervelt, *door Alk. by M. S., zeer wel verklaard door* Legerplaats, *H. op M.*
Heeſche van de katyvicheid der menſchelikker nature, *Gent*, *S. V. S. G.*
Heeſele, aen haer borst was een heeſele dair in 't middel ſtont een ſtarre, *Pelg.*
Heesſchen *i.* eiſchen, *Petere*, *zie ook* heysſchen.
Heesch *i.* eisch, *Schr.*
Heeſche, *A. S. Mandatum Chron.*
Heesſchen *i.* henger, *Oud. Vert. A.*
Heesſchen *i.* eisſchen, *Schr.*
Heet zyn tot, *H. op M.* die tot alle boosheyt ſeer heet zyn.
Heeten, *Vocari*, *S V. St. B.* heeten dezelven, *B. D. G. Th.*, *V. N.*, *Verh.*, *C. d. M.*, *Ber.*
Heeten *i.* gebieden, *Cl. Sp.*
Heeten, *Appellare*, *zie ook* heeten, haten *en* hieten, *D. B.*
Heet en hiet, *Eſopet*, *Phedr.*
Heeten *d. i.* zich heeten, *Appellari Nominari*, *D. B.*
Heeten *i.* heet worden, *Sp.*
Heffen, *B. D G. Th.*
Heffen, *Minnebr. enz. acht. C. d. M.*
Hef *eigenlyk* grondſop, droeſem, *gemeenlyk gebruikt voor het ſlechtſte ſoort*, *Moon.*
Hefdeach, *Fermentem*, *D. B.*
Hefdeech, *Fermentum*, *D. B.*
Hefdeachghen, *Fermentare*, *D. B.*
Hefdeacht, *Fermentatus*, *D. B.*
Heffe, *Fermentum*, *D. B.*
Heffe *i.* droesſem, *fex*, *D. B.*
Heffen *imperf.* hief *ook* heffede, *D. B.*
Heffen *pro* aanheffen, *enz. Oudenk.*, *Heusden.*
Heffen er boven, *H. V. D.*, *S. V. S.*, *M. Ch.*, *B. D. G. Th.*, *Pelgr.*, *V. V.*, *S. V. S. G.*, *H. V. D.*
Heffen tenten opbreken, *D. B.*
Heffen *voor* zich heffen *of* opheffen, ryzen, zwellen, *tumere*, *D. B.*
Heffen, *Fermento farre miſcere*, *D. B.*
Heffſel, *Fermentum*, *zie ook* ghehefſel, *D. B.*
Heft *i.* hecht, *V. D.*
Heft *voor* heeft, *Ferg. en H. op M.*
Heghen, *A. V. M. voor K. M. Zie ook T. T. P.*
Hegen, *ſine forſam imperf.* hoech, *Keur van Schellench.*, *M. S. en zie by Weſterb.*
Heydenſchap ('*t*) ſchrieck.
Heye *i.* hegge, *N. P.*
Heyens van deur te deur bedelende, *Oud. Vert. A.*
Heiland (*de*) van ons ſtaat, *Hoff. N. P.*
Heilbaer, *Sp.*
Heyldoem *i.* heiligdom, *L. V.*
Heilgeerig, *V. Joann.*
Heilgeert, *Sp.*
Heilgierig mensch, *D. R. C.*
Heilheiligſte, *Oud. Vert. A.*
Heilig ter heiligen ſweren, *H. V. D.*
Heiligdaagſche weken, *Hoff. N. P.*
Heiloosheid, *Oud. Vert. A.*
Heilplegende, *Oud. Vert. A.*
Heide *i.* Bosch, *Nemus*, *H. op M.*
Heide en gras verwisſeld, *S.*
Heiden *i.* Veld, *te voren* Gras *genoemd*, *Seg.*
Heyden, *ante*, 't ſant, *Seg.*
Heiden, *Gentes*, *niet* Heidenen, *'t welk echter ook gevonden wordt*, *D. B.*
Heyden *Adject. nu* Heidensch, *D. B.*
Heyl en heuil by elkander, *D. B.*
Heile, *Sanatio*, *Vaderb.*
Heilen *i.* heelen, genezen, *B. D. G. Th.*
Heim (*en 't*) *F. W.*
Heimelbank *i.* Secretary, *S. V. C.*
Heimelen, *S. V. C.*
Heimelic, *intimus*, hi was alſo heymelic, *Vaderb.*
Heind *i.* naby, *J. K.*
Heinde, *H. H.*
Heynst *zie* hengst.
Heyning, *Maceria*, *D. B.*
Heirvaart *i.* oorlogstogt, *J. M.*
Heyrkraght, *Schr.*

Heyrſchapper, *S. V. S., D. B.*
Heirſchen *zie* heerſchen.
Heyrtoch, *Schr.*
Heysch *i.* eisch, *P. N.*
Heyſchen, *H. V. D.*
Heyſchen *i.* eiſchen, *J. Fl.*
Heisſche, *Petitio i.* eisch, verzoeke, *D. B.*
Heysſchen *i.* eiſchen, *Petere, zie ook* heesſchen, *D. B.*
Heysſchen *i.* eiſchen, heysſchen iemand iet *d. i.* voor iemand iet eiſchen, *D. B.*
Heit, *uitgang in 't meervoud* eiden *en* eden, *D. B.*
Heit *verandert in ſommige woorden in* eit, *als in* wareit *voor* waarheit, *enz H. op M.*
Heit, *haec terminatio cum art. Maſculino quaſi eſſet Maſculina uſurpatur, D. B.*
Heiten *d. i.* heten, *Appellari abſolue*, voor hem *d. i.* zich heiten, *zie ook* heeten, heten *en* hieten, *D. B.*
Heiten *zie* heeten.
Heks, *Strux, J. Bod.*
Heylen aan, *haerere cuipiam, J. Fl.*
Heilgheer *i.* heilbegeerig, *Sp. Hartsp.*
Heilich, *Sanctus, D. B.*
Heylich *i.* zalig, *Beatus, D. B.*
Heilig, *ongewoon gebruikt, H. Th. en A.*
Heiligdom *betekende by de Ouden* in 't byzonder, *'t geen wy nu beter met een basterwoord noemen* Reliquien, *hier van by M. S. en H. op M.*
Heilige, *K. V. H.*
Heylighens (*alre Godes*) dage.
Heilichmisſe, *Feſtum omnium Sanctorum, Verſen uit 't M. S. B. van M. S.*
Heilicheid, *Sanctitus*, hebben iets in heilichede, *habere in Sanctificationem, D. B.*
Heilicheyt, *Br. D.*
Heylichliken, *Br. D.*
Heldachtig *voor* heldhaftig, *Sp.*
Helden *i.* houden, *B. D. G. Th.*
Heldenſchildery, *Feitama Harl.*
Helder mannen van helder en heughelyk vernuft, *H. H.*
Heldige konst, *Oud. Vert. A.*
Helen *i.* verbergen, bedekken, *C. d. M.*
Helen, *Occulare, Minbr. enz. achter C. D. M.*
Heelen, *Hoff. N. P.*
Helleveeg (*een*) *Oud. Vert. A.*
Helmen, *S. V. S. G.*
Helpe *i.* hulp, *P. N.*
Helpting, *Oud. Vert. A.*
Helſen *d. i.* halzen, *S. V. S. G.*
Heltery, *Oud. Vert. A.*
Heme *i.* hem, *L. V.*
Hemel, *in S. B.*
Hemelrycksch, *B. D. G. Th.*
Hemelvaert van kriel by kiel, *V. P.*
Hemmen en hemt op dwalende ommewegen, *P.*
Hemrader, *Priv. van Hart. Accer. M. S. by Cl. Mannh.*
Heim, *domus Patria, H. H. en S. V. C.*
Heymelicheit *i.* verborgenheid, *Myſterium Arianum Prolides, le Long Boekz. der Ned. Byb., D. B.*
Heimelykheid, *Vaderboek.*
Heymelicheit, *Secretum*, Raedsman van heymelicheden *ook* verborgentheid, *Myſterium, D. B.*
Heymelicheit, *Secretum, D. B.*
Heimelicheit der naeturen, *Secreta Naturae, D. B.*
Heimelyc, *Secretus*, heymelyk *enz., D. B.*
Hen *Poſſ. voor* haar, *K. M.*
Hendich *zie* handig, *D. B.*
Henen, *D B.*
Henen branden, *H. D.*
Henen deinzen, *Poot.*
Henen dryven, *L. V.*
Henen redden, (*zich ergens door*) *Verh.*
Henen ſlapen, *V. J.*
Henen ſterven, *Poot. D. B.*
Henen wegvoeren, *D. B.*
Henen zenden, *D. B.*
Henen zwerven nae, *D. B.*
Hengelaas, *Spieg.*
Hengst, heynst, heynstborne, *S. D. Ph.*
Heneken hangen, *Br.*
Hennebrame, *Rubus, K. M.*
Heine *i.* kuil, *S. V. C., D. B.*
Heynen, *Sepir, D. B.*
Heynrye *i.* Henrik, *H. op M., D. B.*
Helden hem *d. i.* zich hellen ter, *D. B,*
Helderen, *Neutrum, V. J. D., V. L., V. P., H. H, V. V.*
Hecken, hy aan zyn mond niet hekken of ſnuyven, *gemeene Duitſche Spreekwoorden, Camp.*
Hecſel, *Monile, plur.* hecſelen *en* hecſel, *zie ook* hexſel, *D. B.*
Hecſel, *Monile, D. B.*
Hexſel, *Monile, zie ook* hecſel, *D. B.*
Hele, *K. V. H.*
Helen *i.* verbergen, *Celare, D. B.*
Helen *i.* verbergen, *Celare, Br. D.*
Helen *i.* verbergen, *J. V., Recommandatie van H. Or. d. A., zie ook H. Wtſp.*
Heelen, *Celare*, iemand iets heelen, *die Hiſtorie Seg.*

Hee-

Heelen *i.* Geneezen, *B. D. G. Th.*
Helen, *Z. W. V.*, *achter Groenl. Visſery.*
Helfde *i.* Helfte, *dimidium*, *D. B.*
Helfte, *K. V. H.*
Helle, *Lucidus S. V. Cel.*, *zie ook V.*
Helle, *in eri*, ter Hellen, *ad inperet. D. B.*
Hellen, *inclinare tranſitive*, ſulx een ygelyk Gheest daer toe is Ghehelt, *S. V. S.*, *Sp.*, *S. V. St. B.*, *en 95 Vlaerdingsh Rederykberg*, *Maasl.*
Hellen, *inclinare*, *D. B.*
Hellende (*het*) van een Bergh, *D. B.*
Heller, *een allergeringſte munt*, *J. D.*
Hellinc *anders* Hallinc, *obulus*, *D. B.*
Hellinc, *obulus*, *D. B.*
Helm, *dezelve was van ouds open*, *onder de* Helm *werd een Staalen hoed gedraagen*, Bekkeneel *genaamt* (*zie* Bekkeneel) *by H. op M.*
Help, *nu* Hulp, *Auxilium*, *zie ook* Hulpe, *D. B.*
Helpe, *Auxilium*, *K. V. H.*
Helpe, *Hulp Eſop. Tab.*
Helpe, *nu* Hulpe, *Auxilium*, *zie ook* Help, *D. B.*
Helpen, *imperf.* Holp *of* Halp, *zie D B.*
Helpen, iemand om landen luiden, *G. Brant P.*, *V. P.*
Helſen *i.* omhelſen, *B. D. G. Th. S.*
Heltine, *Lat. Elcene genus teli*, *Zeeuwſche Keure van den Mombaar*, *J. Fl. en by H. op M.*
Hem, *Plural*, zoo dat als, *Acc. in D. B. accuſativus.*
Hem, zoo Acc als dat, *D. B.*
Hem, dat en *accuſat. Pl. voor* haar, *Br.*
Hem, *Dativus ſingularis Pluralis van* hi, *Sing.*, *K. V. H.*
Hem, *Ablativus van* Ei, *K. V. H.*
Hem, *achter* men ſmelt weg, *K. V. H.*
Hem achter ſel, *verandert in* Sellen, *K. V. H.*
Hem, *hier voor zegt men ook*, en Hum, *K. V. H.*
Hem, *dewyl 't by den Ouden voor* zig *word gebruikt*, *kan ſomtyds eenige duisterheid in den zin baren*, *enz. M S. ook nog zelfde boek*, *H. op M.*
Hem *word in ſamenſmeltingen dikwils uitgedrukt*, *H. op M.*
Hem, *tweeën*, *drieën*, *vieren*, enz. *M. S. zie ook H op M.*
Hem, *ſmelt met een voorgaend woord te ſamen*, *enz. zie het H. op M.*
Hem (*te*) komen, *d. i.* tot hem, *enz. S. Fl.*, *H. op M.*
Hem (*Fate*) viven, *M. C. H. op M.*
Hem tiende, *ſchynt by M. S.*, *zie ook H. op M.*
Hem, *d. i.* zich ook in, *Plurali*, *H. o. d. A.*
Hem *voor* Haar, *D. B.*
Hem luiden, *niet* hen luiden, *D. B.*
Hemde, *Sindo*, *D. B.*
Heme, *Maerlant*, *ſprekende van den Vloek tegen de Slangen*, *D. B.*, *H. op M.*
Heme (*van*) van Hem, *S. Fl.*, *H. op M.*
Heme, Hem, *Ferg.*, *H. op M.*
Hemel, *Coelum*, *D. B.*
Hemel, *Coelum Plur.*, Hemel, *D. B.*
Hemelen, men dansſe Sesjes, en by Paaren, *enz. H. H.*
Hemelyc, Heimelyk, *Bediedenis der Miſſen*, *H. op M.*
Hemelsdom, *engelen*, *V. A.*
Hen, *Plural S.*
Hen, *ipſi* Hun, *H. V. D. H. Gr.*
Hen, *Dativus en Accuſativus*, *Plur. Cel. Sp.*
Hen *Pl. van* Hem, *is geen nieuw woord*, *men vind in M. S. en M. S. C en H. op M.*
Hen, het en, *Huyd. Eſop. Fab.*
Hen *d. i.* Het en, *d. i. daar en*, *Walewein*, *H. op M.*
Hen, Het en, *Ferg. H. op M.*
Henck, Hong de voorleden tyd van Hengen, *Th.*
Hend, *Vertaler van Boeth.*, *ziet S. V. St. B H B.*
Hene, Hier (*van Hene*) van hier, *tunc S.*
Henen hinc hem, *d. i.* zich henen maken, *D. B.*
Henen (*van*) van hier, *Hinc D. B.*
Henen ſcieden, *Abire Proficisci Ferg.*, *H. op M.*
Henen ſcieten, *Defluere*, *D. B.*
Henevaaren, Storven, *V. D.*
Henevaert *i.* vertrek, *B. D. G. Th.*
Henecwier, Henegouwen, *het is een valsch woord*, *by J. V. Heele*, H. *op M.*
Henge, *Cardo V. P.*
Hengelen, *S. D.*
Hengelen, met genegenheid om iemand heen zwerven, hem omgeeven, *D. B.*
Hen lieden, *van vrouwen voor* Haar lieden, *Cl. Sp.*
Hennik, *Sp. V.* ſtrak tegen weer en winden.
Hencker, Gae her word een Kremer, enz. *gemeene ſpreekwoorden*, *Campen.*
Hens kroes, *V. D.*
Hen was, *d. i.* het en was, enz. *H. op M.*
Hent tot *i.* tot aan, *usque*, *B. D. G. Th.*
Hende, *Vicinus*, *S. V. C.* hende mueren, *D. B. zie ook S. V. St. B.*

Hent tot *i.* tot aan, *usque ad ook* Hent dat, *D. B.*
Hent tot, *usque ad ook* Hent dat, *ook* Hent alleen doner, *D. B.*
Hent *of* Hent tot, *usque ad, D. B.*
Hent dat *tot* dat, *Br. D.*
Hepe, *M. S., H. op M.*
Her, Heer, *dominus, Jan van Heele, H. op M.*
Her dorper, *de* Heer dorper *of* Boer, *Limborg.*
Herachtigheit *d. i.* Heerachtigheid, pracht, luister, *magnificientia, S., H. op M.*
Herademen, *Respirare, D. B.*
Heraut, *Praeco, zie ook* Eraut, *D. B.*
Herbekken, *J. D.*
Herberghe, inlegghen, buten hoer selves Herberge, *K. V. H.*
Herberghen, *Hofpitare, D. B.*
Herbergen, *diversari Berg., H. op M.*
Hert *i.* moeilyk, *Br. D.*
Herde zeer, *Th.*
Herde, *H. V. M.*
Herde, *Valde, H. o. d. A.*
Herde *i.* zeer, *est declinabile adject. B. D. G. Th.*
Herde, *Pastor, S. V. St. B. Veld. Vaderb.*
Herde, Herder, *H. D.* Hert, *Esop. Fab.*
Herde, Herder, *Esop. Fab.*
Herde, Herder, *Pastar, D. B.*
Herdenckelyc, Gedachtig, *Memor., D. B.*
Herdenken (*een*) *Mommentum, D. B.*
Herdnackich *nu* Hardnekking, *D. B.*
Herdt, hard, vast, *Cl. Sp.*
Here *nu* heir, *Exercitus, zie ook* Heer *en* Heere, *D. B.*
Here, *schreven de oude voor* Hier, enz. *M. S., S. V. H. en H. op M.*
Herghebieden *i.* wedergebieden, *Remandare, D. B.*
Hereghen, *waar voor men, zoo 't schynt, moet leezen* herghen *i.* verwoesten, *enz. M. S., H. op M.*
Heren schilde, *K. V. H.*
Herevaert *of* Heervaert ghebieden, *M. S., Jan van Heelen, Sp. Hist. H. op M.*
Herst, Herft, *L. V.*
Herhalen, *V. Ad.*
Heryten, o heilich temple, temple Gods, *Pelg.*
Herken, *Cuscultare van Gilst, Dexoph. aan Phyll., S. V. S.*
Hercken, *in hiare, H o. d. A.*
Herkomen *nu* bekomen, *respirare vires recuperare, D. B.*
Herluden, *concripare, zie ook* Heerluiden *en* Herluden, *D B.*
Hermakinghe (*der Sielen*) verkwikking, *D. B. Cl. Sp.*
Hernasch, harnasch tuig, *Esop Fab.*
Herentbeiden *i.* wederomtbeiden, *reëxspectare, D. B.*
Herre, *L. V.*
Herre, *Cardo, zie ook* Harre, *D. B.*
Herre, *Curdo, J. Fl.*
Herre *i.* Harre, *Cardo, S. V. C.*
Hersch, *M. C. C. R.*
Hersebekken, *ook* met twee Hersebecke, *Cerebrum, zie ook* Harsebecken, *D. B.*
Hersebekken, *J. Fl.*
Hersen, *Cerebrum, D. B.*
Hert, *M. Esop. Fab.*
Hert, *Cervus, M Esop. Fab.*
Hert, *Cervus, M. zoo ook* in het, *H. D. der Hiersch, Esop. Fab. Phaedr.*
Hert, *Cervus, Ferg. H. op M.*
Hert, *Cor. V. Esop. Fab. St. Floris. M. S.*
Hervaren, *pro* ervaren, *J. Fl.*
Hervaren *nu* ervaren, *Ges.*
Herte (*syn*) gheuen, zyn zin zetten op Cor daren, *D. B.*
Herte, *Vr. C. A.*
Hert, zyn hert op iets stellen, *H. O. D. A.*
Hert, ter herte gaan, *H. O. D. A.*
Herte ('*t*) is zwaer aan iemand, *d. i.* benaauwd, bedroefd, *angi animo, dolere animo, Walewein, by H. op M.*
Herte (*ter*) leggen, *Animo Reponere, B. D. G. Th.*
Herte (*in 't*) zyn, *animo volvere, in animo habere,* enz. *by Le Long Boeke, S. B.*
Hertheyt, Hardigheid, ruwheid, *Cl. Sp.*
Hertog, *S. V. S. Animosus, S. B.*
Hertinne, *Cerva, D. B.*
Hertoech, *dux, zie ook* haatighe en Hertoghe, *D. B.*
Hertoghe, *K. V. H.*
Hertochdom, *Ducatus, D. B.*
Hervet *pro* Heervaert, *K. V. H.*
Hertvechter, *Bellator Heros, D. B.*
Hervaren, *Transferre, D. B.*
Herwaert *of* Harwaert, *niet* Herwaerts, *D. B.*
Herwaert (*Hort of Hoert*) *zeiden de ouden voor* kom herwaard *voor* herwaerts, enz. *H. op M.*
Herwassen, *J. Fl.*
Her, van alle oudheit her, *H. H.*
Herbooſen (*Boetſen en*) hem, *oud Vert. A.*
Herborensschap, *S. V. S.*
Herde, *Pastor, B. D. G. Th.*
Herde Wale zeer wel, *Kolyn.*
Herdelick, *B. D. G. Th.*
Herderen *i.* herden, harden, *C D. M.*
Herderen, *Vertaal. van C. D. M., S. V. S. G.*
Herderen *i.* harden, verdragen, *C. D. M.*

Her-

Herderen *i.* herden, harden, uitſtaan, *C. d. M.*
Herderſchat, tol in Zeeland, *M. Ch.*
Herdnekkend, *S. V.*, *St. B.*
Here *nu* heir, *L. V.*
Herecracht, *L. V.*
Heren *i.* eren, *S. Coſt. Iph.*
Herknauwen, *Ruminare*, herkouwen, *Ald. teg. de Gd.*
Herkomen, *Redire*, *K. M.*
Herkregen, *Oud. Vert. A.*
Hernafche (*wel 't*) wel gewapend, *L. V.*
Herpeizen *i.* herdenken, *Minnebr.*, *C. d. M.*
Herſenbekken, *S. B.*
Herſpeler, *K. M.*
Herſpringen, *L. V.*
Herſtellen, *Schr.*
Heerſten, *torrere*, *V. Jer.*
Hert, geſchreven in 't boec des herten, in 't hart geprent *enz.*, *C. d. M.*
Hert, *zie* hert.
Hertbarich van natuure, *van Gilst*, *Demoph. aan Phyllis.*
Herte (*in 't*) zitten, *C. d. M.*
Herttekyn, *B. D. G. Th.*
Hertgekwel, *D. R. C.*
Hertgrondig, *J. Krul.*
Hertich (*'t*) broeyen, *K. M.*
Hertnek *i.* hardnekkig, *Pervicax*, *C. d. M.*
Hervaren *i.* ervaren, *P. Geſ.*
Hervoorbrengen, *S. B.*
Hespe, *C. d M.*
Hespen, *Oud. Vert. A.*
Hesſelyk, van tronſen hesſelyk, *Wesb.*
Heſchen, *M. S.*, *H. op M.*
Hesſen, by arbeid als een muyle, als een hesſe, *gemeene Spreekwoorden*, *Campen.*
Het, het is, *wordt gezegt van een voorgaande zaak of ding*, *D. B.*
Het *is by de Ouden zeer algemeen voor* daar, *gelyk als* het heddenſe *enz.*, *H. op M.*
Het *i.* was, er was, *Eſop.*
Het *i.* daar, *Eſop.*
Het *i.* er *of* daar, *S.*
Het *i.* daar er, *D. B.*
Het *i.* er, *D. B.*
Het *i.* daar er, *B. D. G. Th.*
Het *i.* er, *J. Fl.*
Het was *i.* er was, *Cl. Sp.*
Het *d. i.* er, het was *enz.*, *D. B.*
Het *d. i.* daar, het is *enz.*, *de Pluribus*, *D B.*
Het *voor* min, *D. B.*
Het *uitgelaten*, *D. B.*
Het *ontbreekt ſomtyds*, *K. V. H.*
Het *voor* dat, *B. D. G. Th.*, *Vaderb. Sch. Sp.*, *H. Pr.*, *H. H.*, *Fr. W.*, *St.*, *H. Gr.*, *H. V.*, *Reid.*, *Sp. d. Valc.*
Het, *V. Ad.*, geen blancheyt mag het hier by halen, *H. Gr.*, *H. V.*, *H. Henr.*, *B. D. G. Th.*
Het *achter* dat, *met hetzelve in een woord* dattet, *K. V. H.*
Het *by verkorting enz.*, *K. V. H.*
Het *i.* er, *K. M.*
Het *voor* hy, *K. M.*
Heten, *Appellare Vocare. Zie ook* heeten *en* hieten, *D. B.*
Heten, *Abſolute pro* zich heten, genaamd worden, *Appellari Nominari enz.*, *D. B.*
Heten *i.* zyn, *eſſe*, *D. B.*
Heten iemant enen naem *voor* enen naam, *D. B.*
Heten, noemen *en* genoemd worden, *J. Fl.*
Hiet, *Praeter. van* heeten.
Hieten *i.* gebieden, bevelen, *imperf.* hiet, *B. D. G. Th.*
Heeten *i.* hiet, *Eſop.*
Heeten *i.* belasten, bevelen, *Mandare Jubere*, heten iemand iet doen, niet te doen, *zie ook* heeten, *D. B.*
Hets, het 's, het is, *Walewein*, *H op M.*
Hette, *B. D. G. Th.*
Heten *i.* bevelen, gebieden, *Jubere*, *C. d. M.*
Heten *i* genoemd, geheten worden, *L. V.*
Hetie, *kwalyk by L. V.*, *zie ook H. op M.*
Heugelyk, *Jucundu*, *hilaris*, *H. H.*, *H. Gr.*, *H. V.*
Heuke, *Vaderb.*
Heul, *J. M.*
Heul en heil *by elkander*, *V. D.*
Heule, *H. V. D.*
Heulen, *Coire in unum*, *Smids Baalf.*, *J. D.*
Heulſap, *Opium*, *J. D. Mar.*
Heude, *H. H.*, ettelyke gewapende heuden.
Heugel, gelyk als de heugel gaet op en neder *enz*, *Visſchers Zinnep.*
Heugen, *Perſonalit*, *Hff. N. P.*
Heul elders zoeken, *H. H.*, aan haar heul zoeken.
Heve twee man van der heven geven *zegt M. S.*, *H. op M.*
Heveten *i.* heeft hem, *Walewein*, *H. op M.*
Heve *i.* Collecte, *S. B.*
Heve, *zie* heffen.
Heven *i.* heffen, *Br.* 't lant begint hem op te heven.
Hi. *By de oude Dichters was allergemeenst, dat zy voor 't werkwoord ſtelden* hi *of* ſi, *H. op M.*
Hi, *ille*, *wanneer 't achter 't Verbum word geplaast, verſmelt met de laatſte Lettergreep van hetzelve in een enz., zie H. op M.*

Hi *pro* hier, fonteine comt hi di om te dwanen, *Pelgrim*, nu ſegt mi hi.
Hi, *K. V. H.*, ende roept hi niet.
Hi, *in dativo ſingulari & plurali*, hem *ſing.*, *K. V. H.*
Hi in *Ablativo* hem, *K. V. H.* met hem offeren.
Hy, *Acc. Pluralis*, ſe, *enclitice Gen. ſing.* ſyns, *D. B.*
Hy *of* hi, *dit voornaam woord wordt dikwyls verzweegen*, *H. op M.*
Hy die, *ille qui*, *d. i.* iemand die, *D. B.*
Hi ſelve, *K. V. H.*
Hy (*een*) en ſy, *K. M.*
Hyen *i.* hy hem, *K. M.*
Hiel *enz*, *P. Geſ.*
Hiel *i.* geheel, *H. Gr.*
Hiel (*het*) geheel, *Geſ.*
Hier *i.* hier, Spiegel der Moniken *enz.*, *H. op M.*
Hier binnen *d. i.* ondertuſſchen, *interea*, *H. op M.*
Hier boven, *contra hoc*, *K. V. H.*
Hierde, *zie* heerde.
Hieren, *S. v. d. Mersch*, *Sinnet*, *Voor.*, *K. M.*
Hierenboven, *K. V. H.*
Hierenbinnen *i.* ondertuſſchen, *interea*, *D. B.*
Hier en binnen, *interea*, *H. op M.*
Hier en binnen *i. e. interea*, hier en binnen, *H. V. Al.*
Hier en boven, *Praeterea*, *D. B.*
Hier en tuſſen, *H. H.*, *St.*, *H. V. D.*
Hier en binnen, intuſſen, *S.*
Hierom, *igitor*, *D. B.*
Hierde, *Paſtor*, *Vaderb.*
Hierre *i.* hier door, *letterverzetting*, hier *voor* hier *d. i.* hy daar, *D. B.*
Hieren *of* hierten, *vox ruſtica*, *Br. Gric.*
Hierſche, ic ben die hierſche quene, *loquitur ira*, *Pelgrim.*
Hieſſchen *i.* verzoeken, begeeren, *Petere*, *D. B.*
Hieſſchen *i.* zoeken, *quaerere*, *D. B.*
Hiesch, *Schr.*
Hieſchen, *Schr.*
Hiesſchen *i.* eiſchen, *Schr.*
Hiet doen, *St.*
Hieten, *zie* heeten.
Hieten, *imperf.*, *Schr.*
Hieten *i.* heten, noemen, *Appellare imperf.* hiete, *D. B.* *Zie ook* heeten, hiet *en* heten.
Hietendom (*een*) *H. H.*, *S.*, *Sp.*
Hietmen *voor* hiet men hem, *H. op M.*
Hygen na den berg van volmaaktheid, *Oud. Vert. A.*
Hygen, *S. Coſt. Iſab.* op den derden morgenſtondt *enz.*
Hil *i.* heuvel, *Collis*, *D. B.*
Hile, *L. V.*
Hil, *S. V. S.*, wil waer op den hil.
Helden *i.* hulden, huldigen, *L. V.*
Hylig, *F. W.*
Heylikken, *D. B.*
Heilig *i.* heilig, *Benninga Chron. zie ook Beydr.*
Hylick *i.* huwelyk, *Nuptine*, *Br. D.*
Hilicbedde, *Thorus maritalis*, *D. B.*
Hyliken *i.* huwen, *Matrionio ſe Jungere*, *D. B.*
Hilte, *Capulum*, *D. B.*
Hilte, *gevest van een Zwaard aangehaald by H. op M.*
Hilte *i.* Vischfuik, *Pelgr.*
Hyn *'t zelfde als* hine, nam hy hem, *H. op M.*
Hyn *d. i.* hyen, *H. op M. zeide ook* hyne.
Hin met een bult, kalkoenſche hen, *J. Fl.*
Hinde, hinnulus, *zie ook* hynde, *D. B.*
Hynde, *Caprea*, *Vr. C. A.* *Zie ook* hinde, *D. B.*
Hindekyn *i.* jonge hinde, *Hinnulus*, *D. B.*
Hindelike, *L. V.*
Hinder, *Offendiculum*, *D. B.*
Hinderen *i.* verhinderen, *V. D.*
Hinderlaag, *V. D.*
Hindewaert, *retro*, *Epp.*
Hinde, hinte *ſchryft S. D. Ph.*
Hindedoogig, *Oud. Vert. A.*
Hinderen, *B. D. G. Th.*
Hincke pincken, *P. Geſ.*
Hinghel, hamus, *D. B.*
Hinkepinken, *Claudicare unico pede ſaltare*, *Kvl.*
Hincken, ander honden hinken en Koopluyden ſweren, ſal zigh nieniemand keeren, *Spreekw. Campen.*
Hinkelen, *Oud. Vert. A.*
Hinnetasten, *M. C. C. R.*
Hinte, *zie* hinde.
Hippelkorens, *Oud. Vert. A.*
Hippen *i.* hoppelen, *T. P. P.*, het hipt van d'eene tack op den ander.
Hippocras (*deelen Wyn en*) *Hoff. N. P.*
Hippelcoeren *i.* Sprinkhaan, *Locuſta. Zie ook* hippelcoerne, *D. B.*
Hippelcoren *i.* Sprinkhaan, *Locuſta*, *ook* keren, *brachus. Zie ook* hippelcoerne, *D. B.*
Hippelen, *H Dull*, *H. H.*
Hyſen, *Temus*, *S. V. C.*
Hyſelen, *zie* yſelen.
Hisſen den haes, *Paff.*
Hits *voor* hittig, *J. D.*

Hit-

ONTWERP

TOT HET OPSTELLEN EN BEWERKEN

VAN EEN

NEDERDUITSCH OMSCHRYVEND

WOORDENBOEK.

In het ſlot van het Beredeneerd plan tot het vervaerdigen van een algemeen omſchryvend woordenboek der Nederduitſche tale, en der Byvoegſels en Aenmerkingen op het zelve, wordt voorgeſteld, dat dat Beredeneerd plan en de daerop gevolgde Byvoegſels en Aenmerkingen, door een commisſie, nader zouden konnen overwogen, en tot een gereguleerd plan gemaekt worden.

De Maetſchappy ſchijnt echter, om dat buiten eenige gewichtige bedenkingen, betreffende voornaemlijk de afleidinge zoo der woorden als der beteekenisſen, dat plan over het geheel voldee, daerin berust te hebben; als genoegſaem voor het oogmerk, om de ſtoffe tot zoodanig een woordenboek op te ſamelen:

Nu daer de Maetſchappy eenen toereikenden voorraet meent te hebben, om van die ſamengebrachte ſtoffen, het groote ſtuk zelve by de hand te vatten: heeft het haer goedgedacht by beſluit van het Jaer 1789, in hare algemeene vergaderinge den 30ſten van Zomermaend gehouden,

Eene commisſie van zeven leden te benoemen, om by rapport ter volgende jaerlijkſche vergaderinge voor te ſtellen wat er, hunnes oordeels, dient gedaen te worden; om met den meesten ſpoed ter eindlyke voltoyinge en uitgave van het woordenboek werkſaem te zijn, en naer welk plan de ſamenſtellinge best zou kunnen worden ingericht.

De benoemde Leden zijn wel de Heeren VAN DEN BERG, HINLOPEN, KLUIT, TE WATER, VALK, CLIGNET en NOZEMAN: dan uit die zeven heeft men bepaeldlijk my den last opgelegd tot het vervaerdigen van een opſtel, dat door mijn mede Gecommitteerden beoordeeld,

en met hunne aenmerkingen verrijkt, tot een grondſlag voor het rapport zou konnen dienen, dat dan daeruit by de commisſie zou worden opgemaekt.

Dan daer ik my en der maendelijkſche vergaderinge herinnerde, dat er reeds een plan lag, en ik huiverig was, om niet te ſchynen my boven die commisſie te verheffen, of my by eenige van die leden in verdenkinge daer van te brengen: vraegde ik daerontrent opheldering, die en my en de commisſie den 29 van Wiedemaend 1790. by de jaerlijkſche vergaderinge gegeven werd, en daer in beſtond om ook het gemelde voor handen zijnde plan in het ooge te houden.

Om dan aen zoo gewichtig een last te voldoen, neme ik de vryheid onder het ooge te brengen: dat voorſchreven plan vier ſtukken voornaemlijk behelst: het oogmerk; daerna de vereiſchten; verder de bronnen, waer uit men 't noodige daer toe moet ſcheppen; ten laetſten, hoe de leden in het verſamelen der bouwſtoffen zouden moeten arbeiden: dan dat er niets in komt van de wyze op welke, uit de verſamelde bouwſtoffen, het gebouw door de leden zou moeten opgetrokken worden. Het grootſte ſtuk echter, en, hoe zeer ik het zelve bepeinst hebbe, het allermoeielijkst, indien er in den ſtand, waer in ik de Maetſchappye beſchouwe, een weg op te vinden is. Maer laet ons van voren aen beginnen.

In het oogmerk zijn wy het volkomen met de opſtellers van dat plan, en byzonder met den Heere A. VAN DEN BERG eens. Het is zeer zeker immers, dat de ſpreektale eeuwen ouder is dan de ſchrijftale; dat de laetſte door de moeite, die op dezelve door meer of min, ja: door in de gronden van de tale onkundige gedaen is en gedaen wordt, byna niets anders dan eene byzondere dialect van de tale geworden is; dat wel verre van de tale naer die ſpraekvorme te regelen, die ſpraekvorme door de tale zelve behoort geregeld te worden. Dan dit behoort meer tot de ſpraekkunste van de tale, dan tot derzelver woordenboek. In zoo verre echter is de opmerkinge van het uiterſte aenbelang, dat men in opzichte van den rijkdom der tale, niet met de ſchrijftale, of de tale van 't een of ander gewest, veel min van eenige ſtad, minder van het beſchaefdſte gedeelte derzelven, te rade gaen moet: maer door het gantſche land, geen gehuchtjen uitgezonderd, de woorden, ſpreekwyzen, uitſprake nader en nader na moet gaen, om alles op te zoeken, wat tot nadere bouwſtoffe, onder het bewerken van het woordenboek, dienen kan. Daer toe was vooral noodig, dat men by commisſien in de onderſcheidene gewesten, en waer het mooglijk

in

in onderſcheidene deelen van dezelve, alles opſamelde, en die in een Idiotikon van ieder gewest bracht, om in de toereedinge te konnen dienen.

Dan dit behoort tot het hoofdſtuk der bronnen, waer uit geſchept moet worden. Het ware ondertusſchen te wenſchen dat alle de leden met verdubbelden yver aen het verſamelen van bouwſtoffen de naerſtige hand ſloegen. Niet alleen wilde ik dit door het lezen van vele ſchryveren, door het opſamelen van alle het byzondere in de ſpreektale, maer voor al ook door het opſamelen van de kunstwoorden in onze vaderlandſche handwerken en bedryven; als timmeren, metſelen, ſmeden, weeven, ſpinnen, ſchepen-bouwen, tuigen, zeevaert, veehoeden, landbouwery, boom- en bloemkweekery, visſchery en zoo voords, betracht hebben.

Op het tweede, welke de vereiſchte van zoodanig een woordenboek zouden moeten zijn: ik zie dat de eerſte, derde, vierde, vijfde, ſeste en zevende en achtſte geene tegenſprake hebben gehad, en kan die ook toeſtemmen, ſchoon my in opzichte van de ſpellinge het verlengen van ieder klinker met zijns gelyken noch nadere overweginge ſchijnt te verdienen. Het verwerpen van de *e* in de verlenginge is van laten oorſprong, immers in de *ae*, en bedekt een grond van taelrichtigheid, waeraen zeker veel gelegen is. De grond van die ſpellinge rust op de intrekkinge van de *e* in *ane*, *aen*; *lezet*, *leest*; welke grond door het ſpellen van *aa* zoo bedekt wordt dat dezelve binnen kort geheel vergeten zal zijn: ja aenleidinge geven tot die ſpellinge, waertoe langs dien weg mogelijk de Heer HUYDEKOPER en andere vervallen zijn. Het heeft ook zijn bedenkinge, of het wel met het vierde vereiſchte in de ſpellinge inſtemt. De *e* is de eindletter, de *a* geheel onbekend in 't woord. Van waer is hy? verlengt hy de *a*? dan is hy in *baden* ook noodich. O. v. LIMBURG gebruikte voor *a* in *bad* en *a* in *maer* (ſchryvende *mar*) het zelfde teeken. Zal hier *aa* den helderen *a* aenduiden? Dan voere men de *aa* als een nieuwen letter in. Het is zoo; in *dode doet*, *dore doer*, daer is die ſpellinge zelfs in de herſtellinge der tale verworpen; dan de klank *oe* kon noit aen den klank van *o*, die op de tonge leefde, veel min aen *oo* voldoen. De *ae* heeft noit by de taelhervormers tot de tweeklanken in de uitſprake behoort. Ook is noch de verlenginge met *e* niet gantsch uit onze ſchryftael. Het is waer wy verlengen, de *i* met *i*, en ſchryven *ij* in *wijn*, maer die van Enkhuizen en menige anderen zouden *wien* ſchryven na hunne uitſprake, en die uitſprake overgebleven in *wie*, *die*, *dien*, en zoo voord, heeft daer de *e* in de verlenginge behouden. En mooglijk zou het eene vrage van belang zyn, welke veranderinge heeft de tale door het lezen en ſchryven ondergaen?

De tweede vereischte, om het woordenboek met een tot een Etymologie te doen dienen, wordt door den Heere KLUIT om reden dat men dan een dubbele moles van een woordenboek zoude hebben, of een vreemdeling aen het gebruik van 't zelve niet zou hebben, niet zonder reden afgekeurd. Deze afkeuringe krijgt te ſterker grond door de bedenkingen van de Heeren TOLLIUS enz. dat de grond der afleidinge noch verre van zeker is. Deze grond moet eerst zoo gelegd worden, dat alle redelyke tegenſprake tegen dezelve ophoudt. Ondertusſchen zijn er zeer gewichtige redenen om aen den grond van den waerlijk grooten TEN KATE te twyfelen. Alle onze ongelijkvloeiende zijn in hun grond gelijkvloeiende geweest, en tot die gelijkvloeiende mooglijk gemaklyker dan vele denken weder te brengen, indienmen de verwisſelinge der klinkers onder elkander, die niet ontkend kan worden, in het ooge houdt: te meer noch indien de genoemde deelwoorden van de ongelijkvloeiende niet dan oude Vlaemſche *infinitivi* zijn, en als *adjectiva* gebruikt worden, gelijk de deelwoorden, (lydelyke namentlijk) van de gelijkvloeiende niet anders zijn. Dus blijft er dan van de gantſche *conjugatie* niets dan de tegenwoordige en voorleden tijd over. Hoe gemaklijk nu, daer *lazen*, *lezen* het zelfde is, is van het tegenwoordige ik *laze*, het voorledene ik *lazede*, by inkorting ik *laze*, by omzettinge in ſommige tongvallen ik *laes*, in andere by afwerpinge ik *las* te maken?

Dit echter, dat noch de grondſlag onzer afleidinge niet buiten kijf geſteld is, en het woordenboek te omſlachtig zoude worden, verbiedt niet, ja gebiedt veel liever, om in de ſchikkinge der woorden, de afleidinge zoo veel de rang eenigſins lyden kan in het ooge te houden, daer toe ook het opgeven der onderſcheidene ſpellinge of uitſprake dienen kan.

Dan, hoe zeer ik meene dat men alle de woorden eenigſins van Nederduitſchen tak zijnde in het woordenboek behoort te brengen, vooral die der kunſten en handwerken enz. welke aenleidinge tot overgebrachte ſpreekwyzen en ſpreekwoorden gegeven hebben: heeft het echter zeer zijn bedenkinge wat nut die woorden en ſpreekwyzen, welke buiten het handwerk, waerin ze gebruikt worden, volſtrekt onbekend zijn, en dus alleen tot die kunſte behooren, en alleen van die luiden verſtaen worden, doen zullen? Dat voor die lieden geen woordenboek geſchreven wordt is zeker, dat die van de zake onkundig is, ook het woord niet weet, is buiten twy-

twyfel, by voorbeeld die 't gebruik van een zeker ſoort van ſchaven niet weet: hoe zal die den naem, in het woordenboek kunnen zoeken?

Deze zwarigheid is mooglijk veel grooter dan men denkt, en van dat belang, dat, zal men voor vreemdelingen mede, of immers tot algemeen nut Werken, er een *Onomaſticon Linguae Belgicae* vervaerdigd behoorde te worden, waer in men met een opſlag alle de woorden tot het gemeene leven, kunſten en zo ook alle de konſttermen zoude vinden. Indien er een juist plan, verdeeld in boeken en hoofdſtukken, te gelijk met het plan van het woordenboek ontworpen werd, zou dat, onder het werk door, met eene matige moeite konnen vervaerdigd worden.

En zoo zou ook, wanneer men den grondſlag van geregelde afleidinge wel gelegd had, onder 't bewerken van het woordenboek, te gelijk aen een *Etymologicum* konnen gearbeid worden.

Dan, daer is ook een zoort van verouderde woorden, welke wel als zoodanig behooren aengeſtipt te worden; echter indien zy aen de taelregelen voldoen, als goed geſtempeld moeten worden. Dan onder deze zullen er vele door den tijd aen zeker verloop hinken, welk ook naeuwkeurig aengeteekend en verworpen moet worden. Ik zal zeer bekende noemen *op ende op*, *op ende uit* nu *op een dop*, *op een duit*, enz. Daer zijn er my en ik twijfele niet of ook anderen zijn woorden voorgekomen, die zeer verre verloopen, echter tot hun oorſprong weder konnen gebracht, en als verloopen verworpen worden.

Daer zijn noch eene menichte woorden, die, of eene byzondere vorminge, of byzonder gebruik by dezen of genen ſchryver hebben, en die wy *gloſſae lingnae belgicae* zouden mogen noemen: deze moeten alle wel geplaetst, maer als byzonder aen dezen of genen ſchryver aengeſtipt en ook hunne waerde beoordeeld worden.

Zoo moeten ook alle de plaetſelyke woorden, aen dit of dat gewest, aen deze of gene Stad eigen, aengeteekend worden als zoodanig.

Daer is noch eene menichte van woorden, die uit andere talen met konſten en wetenſchappen als anders zijn overgebracht, en geen borgerrecht by ons verkregen hebben: waertoe een oneindig getal in de benoeminge der waren, gereedſchappen enz. gevonden zullen worden. Deze konnen noch

in het woordenboek, noch in het onomaſticon gebracht worden. Dan zouden in beide achter dezelve op eene byzondere lijst hunne plaetſe nemen.

Namen van landſchappen en ſteden behooren tot geen woordenboek, en dus ook tot dit niet. Die van ons land zouden tot het etymologicum gebracht konnen worden.

Wat het derde ſtuk aengaet: het verſamelen van woorden: daerin moet op alle mogelyke wyze door ieder der leden op het naerſtichſte voordgegaen worden.

De verſamelaers van woorden moet echter herinnerd worden, wanneer zy uit overzettingen verſamelen; dat vele vertalers hunne tale niet alleen niet verſtaen: maer ook dikwils niet de tale, waer uit zy vertalen: dat dit eene oorzake is van een gebruik van vele wel Nederduitſche woorden, maer waer van de betekenisſe gevormd is na de tale, waeruit men vertaalt. Dus men dan aen Nederduitſche woorden eene Hebreeuwſche, Griekſche, Latijnſche, Franſche, Hoogduitſche of andere beteekenisſe hecht, waer door men dan Hebreeuwsch enz. met duiſche woorden heeft. Het was te wenſchen dat Hooft en Grotius in het vormen van woorden tot vertalinge van (zoogenaemde) ſtadhuiswoorden van deze fout vry waren. Hierin zullen en de verſamelaers en de opſtellers van het woordenboek zeer vele voorzichtigheid en oordeel noodig hebben. Ik zegge ook de verſamelaers, en byzonder onder hen, die de eerdſte ſchriften onder handen nemen, welke als veelal vertalingen zijnde, van die fout niet vry zijn.

Dus dalen wy zachtkens en als van zelven tot het vierde en 't moeilijkſte ſtuk, om met den meesten ſpoed ter eindlyke voltoying en uitgave van het woordenboek werkſaem te zijn; wyders na welk plan de ſamenſtelling best kan worden ingericht. Wy beginnen met het laetſte.

Al wat by het plan met deszelfs aenmerkingen behandeld is, ook onze hier in gevlochte bedenkingen houden wy voor gezegd, en begrypen die meer tot de ziel; dit plan dat gevraegd wordt, meer tot het ligchaem te behooren. Om dan eene geraemte van dat lichaem te vormen zou my best voorkomen om een woordenboek van Halma met zeer groot papier en dat zeer dik te doorſchieten; voor ieder bladzyde zoo veel wit papiers aftezonderen, als men in de ruimte zoude meenen van doen te hebben; by vak-

ken

ken de woorden van eene bladzyde te verdeelen over dat afgezonderde papier, plaetſende boven aen met groote letters het woord uit Halma, daer dat mede begint. Dat woord moet zijn letter boven aen de bladzyde hebben, en ook onderſtreept in Halma denzelfden letter. Ieder Letter moet zijn bladzyden met een nieuwen nommer, zijn vakken met een nieuwen letter beginnen. By ieder zoo een woord moet men uit Plantijn, van Kiel, Pinius of andere de woorden, welke Halma niet heeft, invullen, vervolgends uit de aenteekeningen; en uit die de voorbeelden nemen ter plaetſe daer zy noodig zijn. Het zal niet misſen of men zal dan in de aenteekeningen tot de hoofdzake groot gebrek ontdekken. Hier over zal men de leden, die een ruimer voorraed van aenteekeningen hebben raedplegen, en die uit hunnen voorraed, zoo veel mogelijk, dat gebrek boeten. Men zal met een naeuw wikkend oordeel de woorden en ſpreekwyzen beoordeelen: de verloopen in ſpellinge, vorminge, conſtructie aentoonen, voor het verkeerde waerſchuwen, dat afkeuren. Ook het lage, en dat te veel in den ſmaek van 't laegſte gemeen valt, teekenen: het middelbare, het verheven aenwyzen, opdat een verlegen ſchryver in de keuze der woorden een leiddraed hebbe.

Dan wie zullen dat werk doen? wie met den meesten ſpoed ter eindlyke voltoying en uitgave van het woordenboek werkſaem zijn. De voorraed is te Leyde; die voorraed kan niet naer elders verzonden worden. Ook waer zoude ze verzonden worden. De menigte der leden is zoo verſpreid, dat men nergens een genoegſaem aental zoude vinden tot zoo een werk. Daer by, zou dit een geheele verplaetſinge der maetſchappye vorderen. Immers zal een algemeene vergaderinge der leden van tijd tot tijd niet alleen verſlag, maer ook openinge van het werk moeten hebben. Het zal telken algemeene vergaderinge op tafel moeten leggen, en dan daer tot een prikkel moeten dienen, om ieder aen te dryven, om voorraed aentedragen; de daeraen werkende leden zullen dan ook konnen verſlag van het gebrek doen, dat in 't werk aenwyzen; is het mogelijk de aenvullinge onder de leden verdeelen. Dit zou op eene andere plaetſe zonder het verleggen der maetſchappye niet konnen geſchieden.

Daer blijft dan niets over dan dat de Leidſche leden dat werk op zich nemen, den voorraed onder zich verdeelen; die onder hun oogc, zoo verre het werk is, naer het voorgeſtelde plan in orde brengen; met een onvermoeide hand het fyne, als de regeling, der beteekeniſſe, zoo dat de

eene uit de andere vloeie; laten die door overbrenginge of overnoeminge of andere tropi komen; of hun oorſprong aen deze of gene kunst, wetenſchap, gewoonte enz. ſchuldig zijn: ook om te bepalen wat oud, wat gebruiklijk, wat verloopen, wat echt zy; wat laeg, wat middelbaer, wat verheven, wat voor de poezy, wat voor den redenaer, wat voor den juisten philoſoof is, en wat meer, boven de juiste omſchryvinge der beteekenisſe van de fyne ſchale van het oordeel hangt.

Het in orde brengen van den voorraed, zoo verre het werk is, zou konnen als werk aen arbeidslieden, daer toe by de maetſchappye te bekostigen, aenbeſteed worden. Deze arbeidslieden zouden echter eenen zekeren trap van kunde in dien arbeid moeten hebben. Beter waren daer meestersknechts dan jongens. Dit zou men aen het doorzichtig oordeel der Leidſche leden moeten overlaten.

Dan daer dit werk zeker zware kosten zal onderhevig zijn, zou men van wege de Maetſchappy met een geacht drukker konnen handelen, dat hy de kosten voor zyne rekeninge nemen moest, en ook voor de maetſchappy een zeker getal afdrukſelen geven, na gerade der Leden, die aen zulk een werk, jaren, tijd en vlijt beſteed hadden; en wel byzonder voor de Leidſche leden, als den hoofdarbeid op zich genomen hebbende, een fraei gebonden afdrukſel.

Daer by beſluit van de jaerlijkſche vergaderinge de Leydſche leden de vryheid hebben om leden binnen Leyde te kiezen, zouden dezelve tot dit werk geſchikte lieden in Leide konnen opzoeken, om dezelve door het vereeren met dat Lidmaetſchap tot den arbeid aentemoedigen.

Daer, by gebrek aen ſtoffe tot werk, de maendlijkſche vergaderingen veel al uitgeſteld, of, omdat men zijn tijd nutter beſteden kan, verzuimd worden, zal deze onderneminge den Leidſchen leden gelegenheid geven, om die vergaderingen eer te verdubbelen dan uitteſtellen of te verzuimen; een ſchat van bedenkingen, ontdekkingen zal den geest gaende, en die het werk gemaklijk maken. Wat is er doch aengenamer dan de bron van iets te ontdekken en den daeruit voortvloeienden ſtroom tot aen den oceaan naer te gaen? by voorbeeld. wat is ſeinen? teekens geven. Wat beduiden die? groeten. Welk is de oorſprong? zich met het kruijs teekenen,

ook

ook anderen dat toewerpen in 't aenkomen of vertrekken is eene groete geweest, die men hietten zegenen, by ſamentrekkinge ſeinen. De ſtroom, 't is waer, loopt wel eens in 't verborgen voord, dan komt weder voor den dag en men heeft als een nieuw begin. Men zal zelfs de oorzaken daervan konnen ontdekken; ook dat de tale gelijk alle andere zaken door de dwaesheid der menſchen, het algemeen verderf onderworpen is: ook hier van duidlijk overtuigd te worden heeft zijn nut en vermaek.

Daer ondertuſſchen of van wege menigvuldige ambts en andere bezigheden, of jaren eenige leden te Leyde gewichtige redenen van verſchooninge hebben; zou door de Leidſche leden die zake aen eenige van hun konnen opgedragen worden; die dan 't werk onder zich verdeelen konden. Ondertuſſchen was te wenſchen, dat uit de in voorraed rijkſte en kundigſte leden, wier huislyke zaken dat niet beletten, ſommige konden bewogen worden, om zich te Leyde nedertezetten om dat groote webbe op touw te helpen zetten. Misſchien helpt de tijd hierin. 't Werk moet eerst aen den gang. Een voorganger is oneindig veel waerdig. De wereld is zoo. Vele ſtaen voor een ſloot: niemand durft over. Een waegt het: alle volgen.

Daer ook de voorreden voor dit woordenboek tot het zelve behoort; daer die volgends bladz. XI. van 't beredeneerd plan over de ſpellinge en grammatica voornaemlyk zal moeten handelen, en de tiende portefeuille, voor een gedeelte immers, moet dienen voor allerlei grammaticale waerneemingen: zal buiten twijfel ook by het beſluit, om my en de anderen deezen last op te dragen, gemeend zijn een plan te ontwerpen, en leden voor te ſlaen om zoodanig eene ſpraekkunſte te ontwerpen.

Dit zeker is van het uiterſte belang. Anders zou of die ſpraekkunſte te ſchielijk moeten opgeſlagen worden, dat niet tot eere van de Maetſchappye zoude ſtrekken; of het werk zou er na moeten wachten, dat aen den vereischten ſpoed ter eindlyke voltoyinge en uitgave niet zou beantwoorden.

En zeker eene onderneminge van dien aert eischt eene onbegrijplyke behoedſaemheid. Daer zijn natuerlyke regels, welke in alle talen plaetſe hebben, en die in den grond de tael tot eene aller redelijkſte zake maken. Dan heeft het gebruik in ieder tale van die algemeene regels op dezelfde wyze gebruik gemaekt? is het volſtrekt noodig by voorbeeld, dat de naemen werkwoorden onderſcheidene uitgangen hebben om de onderſcheidene

betrekkingen, waer in zij voorkomen, aen te duiden? Dit zal niemand ſtellen.

Hoe verkeerd is het dan de Nederduitſche tale naer die der Latynen en Grieken te willen buigen! Daer onze werkwoorden den perſoon voor opſtellen, die de Latynen en Grieken in hunne uitgangen hebben, wat doen wy met uitgangen te ſtellen in onze werkwoorden? heeft die ze in den beginne gehad? ik twijfele er zeer aen. Het meervoudige zeker heeft de eerſte en derde perſonen *wy* en *zy beminnen* gelijk. De Angelſaxiſche tale ook den tweeden, waervan langs den Frieſchen tongval noch vele voorbeelden in onze ſchryvers overig zijn. De eerſte en derde in t eenvoud gezijn in den onv. voorledenen tijd gelijk; ook in de aengevoegde wyze, en in den tegenwoordigen en in den onv. voorledenen tijd; en mooglijk hebbe ik wel blyken aen de hand van den tweeden in 't eenvoudige, en gronden om te gelooven dat men in den oorſprong zei ik minnen die minnen hi minnen wy enz. De tael zeker heeft hier geene uitgangen noch blyken van onderſcheid tuſſchen een en meervoudig door byzondere uitgangen noodig: de perſonen wyzen ze aen. In het meervoudige der naemwoorden is ook geen verſchil van uitgangen, en dat is er ook in de grondvesting der tale in het eenvoudige niet geweest, indien *den* het m. *de* het v. lidwoord is. *Het* is van veel later uitvinding, en in den grond onze tale het eens geweest met de Frankſche. Wy moeten dan ons geheel van 't ſpoor onzer ſpraekkunstenaars verwyderen; de ſpraekkunst, afziende van de ſpraekkunſten van andere talen, uit onze eigene tale opmaken: daer toe niet de ſchrijftale alleen, veel min die van die of die ſtad, ten grond leggen; maer de gantſche tale zoo verre Nederduitsch geſproken of geſchreven is of wordt. Voor al is by den boer veel te leeren.

Een byzonder plan zie ik hier niet noodig. Alleen is de vrage wie het werk zal doen? Hier van dunkt my konnen de Leydſche leden verſchoond worden. Uit de leden zouden drie, uiterlijk vier, konnen verkozen worden, wien dit werk wierd opgedragen. Die zouden een van hun getal konnen belasten met er de eerſte trekken van te leggen. Indien die goedgekeurd waren door alle vier, kon ieder een taek op zich nemen en die uit werken, welke door de anderen overgezien, vermeerderd verminderd of verbeterd kon worden. Den vormer van 't eerſte opſtel moesten dan alle de voor de hand zijnde en vervolgends inkomende grammatikale waernemingen ter hand geſteld worden, die weder dezelve tot hoofddeelen gebracht hebbende, ze onder de verdere leden, ieder voor zijn taek, konde verdeelen. Het zou

ondertusſchen van belang zijn, daer die ſpraekkunſte omſlachtig wezen moet, onder het bearbeiden er kleiner en kleiner uit op te ſtellen, waervan de allerkleinſte voor de kinderſcholen, de grootere voor ſchoolmeesters en verder gevorderde zoude konnen dienen, en het zal alles ter uitvoer gebracht zijnde, dan ook in overweginge komen, of die ſpraekkunſte zelve onder 't drukken niet, door den druk te verloopen, afzonderlijk in kleiner formaet dan 't woordenboek behoort gedrukt te worden, om van meer algemeen gebruik te zijn.

Ziet daer een opſtel, na veel omhalens van het zwindelrad der gedachten op het papier gebracht. Ik begrype, dat het er ten uiterſten gebrekkig uitziet. Mooglijk is er een grond in waer op door aenmerkingen der heeren, die met my tot dit werk afgezonderd zijn, een bekwaam gebouw geſticht kan worden.